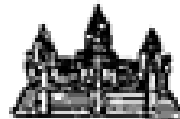

ព្រះ
ស្រ្តីបិណ្ឌកបាលី

និង
សេចក្តីប្រាប់នានាផ្សេង

ស្រ្តីបិណ្ឌក
ខ្ញុំករិកាយ បដិសម្ពិទ្ធាបក្ខ
ឱតិយនាគ

សៀវភៅ

ស្ថាប័នជាតិសៀវភៅ កម្ពុជា

ភ. ស. ២៤០៤

សុភ័ក្ត្រជីវក

ទុក្ខកង់កាយ បដិសម្ពិទ្ធាបក្ខ

ទុតិយភាគ

៧០

ភ. ស. ២៤០៤

សុត្តន្តបិដក

ទុក្ខកនិកាយស្ស បដិសម្ពិទ្ធាមគ្គោ

ទុតិយោ ភាគោ

មហានិក្ខេ ទិដ្ឋិកថា

[១] កតិ^(១) ទិដ្ឋិដ្ឋានាចិ កតិ ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានាចិ
 កតិ ទិដ្ឋិយោ កតិ ទិដ្ឋាកិចិវេសា កតមោ ទិដ្ឋិ-
 ដ្ឋានសុត្ត្យោកោ កតិ អភិចិវេសថវមោសោ^(២)ទិដ្ឋិ ។
 កតិ ទិដ្ឋិដ្ឋានាចិ អដ្ឋ ទិដ្ឋិដ្ឋានាចិ ។ កតិ
 ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានាចិ អដ្ឋាស ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានាចិ ។
 កតិ ទិដ្ឋិយោតិ សោឡស ទិដ្ឋិយោ ។ កតិ
 ទិដ្ឋាកិចិវេសាតិ តិសសតំ^(៣) ទិដ្ឋាកិចិវេសា ។ ក-
 តមោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសុត្ត្យោកោតិ សោកាបត្តិមគ្គោ ទិដ្ឋិ-
 ដ្ឋានសុត្ត្យោកោ ។

១ ទ. ប. ក ទិដ្ឋិ ។ ២ ទ. ប. កតមោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសុត្ត្យោកោតិ ក ទិដ្ឋិចិ អភិចិវេសោ-
 មោសោ ទិដ្ឋិ ។ ៣ ខ. ប. តិសសតំ ។

សុត្តន្តបិដក

ទុក្ខកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធាមគ្គ

ទុតិយភាគ

មហានិក្ខេ ទិដ្ឋិកថា

[១] ហេតុនៃទិដ្ឋិ^(១) ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្មិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង
 ទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្មិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ធម៌ជាគ្រឿង
 ដកឡើងនូវហេតុនៃទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្មិតនឹងការស្តេច
 អវិជ្ជា តើដូចម្តេច ។

ត្រង់សំនួរថា ហេតុនៃទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ចម្លើយថា ហេតុនៃ
 ទិដ្ឋិ ៨ យ៉ាង ។ សំនួរថា ការប្រកាន់ស្មិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់
 ស្មិតទិដ្ឋិ ១៨ យ៉ាង ។ សំនួរថា ទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ទិដ្ឋិ ១៦
 យ៉ាង ។ សំនួរថា ការប្រកាន់ស្មិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់
 ស្មិតទិដ្ឋិ ១៣០ យ៉ាង ។ សំនួរថាធម៌ជាគ្រឿងដកឡើង នូវហេតុនៃ
 ទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច សោកាបត្តិមគ្គ ជាគ្រឿងដកឡើងនូវហេតុនៃទិដ្ឋិ ។

១ ហេតុនៃហេតុនៃទិដ្ឋិ ។

សុន្តរូបិណ បុត្រវិកាយស្ស ធម៌សន្តិកថោ

(២) ភាគី អភិធម៌វេសចរណសោ ធីដ្ឋិតិ រូរិ
ឯកំ មម ឯសោហមស្សី ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិ-
ធម៌វេសចរណសោ ធីដ្ឋិ វេសធី ឯកំ មម ។ មេ ។
សញ្ញំ ឯកំ មម សង្ខារ ឯកំ មម វិញ្ញាណំ ឯកំ
មម ឯសោហមស្សី ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិធម៌វេ-
សចរណសោ ធីដ្ឋិ ។ ចតុំ ឯកំ មម សោភី ឯកំ
មម យាមំ ឯកំ មម ធីរុំ ឯកំ មម តាយិ ឯកំ
មម មទំ ឯកំ មម ឯសោហមស្សី ឯសោ មេ អ-
ត្តាភិ អភិធម៌វេសចរណសោ ធីដ្ឋិ ។ រូជំ ឯកំ មម(១)
សទ្ធី ឯកំ មម កទ្ធី ឯកំ មម វសំ ឯកំ មម ដោ-
ជ្ឈំ ឯកំ មម ធីដ្ឋិ ឯកំ មម ឯសោហមស្សី ឯសោ
មេ អត្តាភិ អភិធម៌វេសចរណសោ ធីដ្ឋិ ។

ម.ប. ១៣ ឯកំ ៣ ។

សុន្តរូបិណ បុត្រវិកាយ ធម៌សន្តិកថា

(២) សំខូរេថា ធីដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្មិតនិធិការស្ថាបអវ្ហ្ម័យ ភើដួច
មួច ធីដ្ឋិធិការប្រកាន់ស្មិតនិធិការស្ថាបអវ្ហ្ម័យចំពោះរូបថា ខុំរបស់អញ
ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួនរបស់អញ ធីដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្មិតនិធិការស្ថាបអវ្ហ្ម័យ
ចំពោះវេទនាថា ខុំរបស់អញ ។ មេ ។ ចំពោះសញ្ញាថា ខុំរបស់អញ
ចំពោះសង្ខារថា ខុំរបស់អញ ចំពោះវិញ្ញាណថា ខុំរបស់អញ
ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួនរបស់អញ ។ ធីដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្មិតនិធិការស្ថាប
អវ្ហ្ម័យចំពោះចក្ខុថា ខុំរបស់អញ ចំពោះសោភះថា ខុំរបស់អញ
ចំពោះឃានៈថា ខុំរបស់អញ ចំពោះធឹក្ខុថា ខុំរបស់អញ ចំពោះ
កាយថា ខុំរបស់អញ ចំពោះចិគ្គថា ខុំរបស់អញ ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួន
របស់អញ ធីដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្មិតនិធិការស្ថាបអវ្ហ្ម័យ ចំពោះរូបថា ខុំ
របស់អញ ចំពោះសំឡេងថា ខុំរបស់អញ ចំពោះក្លិនថា ខុំរបស់អញ
ចំពោះរសថា ខុំរបស់អញ ចំពោះផ្សិតថា ខុំរបស់អញ ចំពោះ
ធូលីម្លាវីថា ខុំរបស់អញ ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួនរបស់អញ ។

មហានិទ្ទេស

[៣] ចក្កវិញ្ញាណំ ឯតំ មម លោកវិញ្ញាណំ
 ឯតំ មម យានវិញ្ញាណំ ឯតំ មម ជីវ្ហវិញ្ញាណំ
 ឯតំ មម កាយវិញ្ញាណំ ឯតំ មម មនោវិញ្ញាណំ
 ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិ-
 ធិវេសចកមាសោ ធិដ្ឋំ ។

ចក្កុសច្ចុស្សំ ឯតំ មម លោកសច្ចុស្សំ ឯតំ
 មម យានសច្ចុស្សំ ឯតំ មម ជីវ្ហសច្ចុស្សំ ឯតំ មម
 កាយសច្ចុស្សំ ឯតំ មម មនោសច្ចុស្សំ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិធិវេសចកមា-
 សោ ធិដ្ឋំ ។ ចក្កុសច្ចុស្សំ វេទនំ លោកសច្ចុស្សំ វេទនំ
 យានសច្ចុស្សំ វេទនំ ជីវ្ហសច្ចុស្សំ វេទនំ
 កាយសច្ចុស្សំ វេទនំ មនោសច្ចុស្សំ វេទនំ
 ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិធិ-
 វេសចកមាសោ ធិដ្ឋំ ។

មហានិទ្ទេស

[៤] ចិដ្ឋិគិការប្រកាន់ស្តិគនីតិការស្តាបកវិញ្ញាណ
 ចំពោះចក្កវិញ្ញាណ
 ថា គុំរបស់អញ ចំពោះលោកវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះយាន-
 វិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះជីវ្ហវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 កាយវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះមនោវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ
 គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ។ ចិដ្ឋិ គិការប្រកាន់ស្តិគនីតិការស្តាប
 កវិញ្ញាណ ចំពោះចក្កុសច្ចុស្សុថា គុំរបស់អញ ចំពោះលោកុសច្ចុស្សុថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះយានុសច្ចុស្សុថា គុំរបស់អញ ចំពោះជីវ្ហុសច្ចុស្សុ
 ថា គុំរបស់អញ ចំពោះកាយុសច្ចុស្សុថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 មនោសច្ចុស្សុថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ។ ចិដ្ឋិ
 គិការប្រកាន់ស្តិគនីតិការស្តាបកវិញ្ញាណ ចំពោះវេទនា វេទនកេតិកវេទនុ-
 សច្ចុស្សុ ចំពោះវេទនាវេទនកេតិកវេទនលោកុសច្ចុស្សុ ចំពោះវេទនាវេទន
 កេតិកវេទនយានុសច្ចុស្សុ ចំពោះវេទនាវេទនកេតិកវេទនជីវ្ហុសច្ចុស្សុ ចំពោះវេទ-
 នាវេទនកេតិកវេទនកាយុសច្ចុស្សុ ចំពោះវេទនាវេទនកេតិកវេទនមនោសច្ចុស្សុ
 ថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្ក្រាមវគ្គ

(៤) រូបសញ្ញំ ឯកំ មម សទ្ធសញ្ញំ កទ្ធសញ្ញំ
 រសសញ្ញំ ជាដ្ឋន្ធសញ្ញំ ធម្មសញ្ញំ ឯកំ មម ឯសោ-
 ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិធិវេសចរាមាសោ
 ធិដ្ឋិ ។ រូបសញ្ញោកងំ ឯកំ មម សទ្ធសញ្ញោកងំ ក-
 ទ្ធសញ្ញោកងំ រសសញ្ញោកងំ ជាដ្ឋន្ធសញ្ញោកងំ ធម្ម-
 សញ្ញោកងំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ អភិធិវេសចរាមាសោ ធិដ្ឋិ ។ រូបកណ្តំ ឯកំ
 មម សទ្ធកណ្តំ ឯកំ មម កទ្ធកណ្តំ រសកណ្តំ ជា-
 ដ្ឋន្ធកណ្តំ ធម្មកណ្តំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ អភិធិវេសចរាមាសោ ធិដ្ឋិ ។ រូបវិកក្កំ
 ឯកំ មម សទ្ធវិកក្កំ កទ្ធវិកក្កំ រសវិកក្កំ ជា-
 ដ្ឋន្ធវិកក្កំ ធម្មវិកក្កំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិធិវេសចរាមាសោ ធិដ្ឋិ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្ក្រាមវគ្គ

(៤) ចិដ្ឋិការប្រកាសំស្កិតនីតិការស្តាបអន្តិល ចំពោះរូបសញ្ញាថា
 ខ្ញុំរបស់អញ ចំពោះសេទ្ធសញ្ញា ចំពោះកទ្ធសញ្ញា ចំពោះរសសញ្ញា
 ចំពោះជាដ្ឋន្ធសញ្ញា ចំពោះធម្មសញ្ញាថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ
 ខ្ញុំជាទូទៅរបស់អញ ។ ចិដ្ឋិការប្រកាសំស្កិតនីតិការស្តាបអន្តិល ចំពោះ
 រូបសញ្ញោកងាថា ខ្ញុំរបស់អញ ចំពោះសេទ្ធសញ្ញោកងា ចំពោះកទ្ធសញ្ញោកងា
 ចំពោះរសសញ្ញោកងា ចំពោះជាដ្ឋន្ធសញ្ញោកងា ចំពោះធម្ម-
 សញ្ញោកងាថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាទូទៅរបស់អញ ។ ចិដ្ឋិការ
 ប្រកាសំស្កិតនីតិការស្តាបអន្តិល ចំពោះរូបកណ្តាថា ខ្ញុំរបស់អញ ចំពោះ
 សទ្ធកណ្តាថា ខ្ញុំរបស់អញ ចំពោះកទ្ធកណ្តា ចំពោះរសកណ្តា ចំពោះ
 ជាដ្ឋន្ធកណ្តា ចំពោះធម្មកណ្តាថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាទូទៅរបស់
 អញ ។ ចិដ្ឋិការប្រកាសំស្កិតនីតិការស្តាបអន្តិល ចំពោះរូបវិកក្កុថា ខ្ញុំ
 របស់អញ ចំពោះសេទ្ធវិកក្កុ ចំពោះកទ្ធវិកក្កុ ចំពោះរសវិកក្កុ ចំពោះជាដ្ឋ-
 ន្ធវិកក្កុ ចំពោះធម្មវិកក្កុថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាទូទៅរបស់អញ ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនៀមទម្លាប់

រូបវិចារី ឯតំ មម សន្ទវិចារី ឯតំ មម កទ្វិវិចារី
ឯតំ មម រសវិចារី ឯតំ មម ដោដ្ឋវិចារី ឯតំ មម
ធន្ទវិចារី ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ
អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋិ ។

[៨] ចម្រើនាតុំ ឯតំ មម អាចោនាតុំ ឯតំ មម
តេដោនាតុំ ឯតំ មម វាយោនាតុំ ឯតំ មម អាណា-
សនាតុំ ឯតំ មម វិញ្ញាណនាតុំ ឯតំ មម ឯសោ-
ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិធិវេសចរមាសោ
ធិដ្ឋិ ។ ចម្រើកសិណំ អាចោកសិណំ តេដោកសិ-
ណំ វាយោកសិណំ ធិលកសិណំ បីតកសិណំ
លោហិតកសិណំ ធិនាតកសិណំ អាណាសកសិ-
ណំ វិញ្ញាណកសិណំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋិ ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនៀមទម្លាប់

ទំដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីតន្ត្រីការស្តាប់អង្គុល ចំពោះប្រវិចារីថា គុំរបស់
អញ ចំពោះសន្ទវិចារីថា គុំរបស់អញ ចំពោះធន្ទវិចារីថា គុំរបស់អញ
ចំពោះរសវិចារីថា គុំរបស់អញ ចំពោះដោដ្ឋវិចារីថា គុំរបស់អញ
ចំពោះធន្ទវិចារីថា គុំរបស់អញ គុំដោអញ គុំដោទូនរបស់អញ ។

[៩] ទំដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីតន្ត្រីការស្តាប់អង្គុល ចំពោះប្រវិចារីថា
គុំរបស់អញ ចំពោះអាចោនាតុំថា គុំរបស់អញ ចំពោះតេដោនាតុំ
ថា គុំរបស់អញ ចំពោះវាយោនាតុំថា គុំរបស់អញ ចំពោះអាណាស-
នាតុំថា គុំរបស់អញ ចំពោះវិញ្ញាណនាតុំថា គុំរបស់អញ គុំដោ
អញ គុំដោទូនរបស់អញ ។ ទំដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីតន្ត្រីការស្តាប់
អង្គុល ចំពោះប្រវិចារីសិណ អាចោកសិណ តេដោកសិណ វាយោ-
កសិណ ធិលកសិណ បីតកសិណ លោហិតកសិណ ធិនាតកសិណ
អាណាសកសិណ ធិវិញ្ញាណកសិណថា គុំរបស់អញ គុំដោអញ
គុំដោទូនរបស់អញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិការ

[៦] កេសិ ឯកំ មម លោមិ ឯកំ មម
 ទទំ ឯកំ មម ទទំ ឯកំ មម ភទិ ឯកំ មម មិសិ
 ឯកំ មម ទហារិ ឯកំ មម អដ្ឋិ ឯកំ មម អដ្ឋិមិញ្ចំ
 ឯកំ មម វក្កំ ឯកំ មម ហធមិ ឯកំ មម យកានិ
 ឯកំ មម កំលោមកំ ឯកំ មម ចំហកំ ឯកំ
 ។ បេ ។ ទេឡំ ឯកំ មម សិយាលិកំ ឯកំ មម
 លសិកំ ឯកំ មម មុត្តំ ឯកំ មម មត្តលុទ្ធិ ឯកំ
 មម ឯសោចាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិទិវេស-
 បកមាសោ ធិដ្ឋិ ។

[៧] ចក្កាយកនំ ឯកំ មម រូបាយកនំ ឯកំ
 មម សោភាយកនំ ឯកំ មម សន្តាយកនំ ឯកំ មម
 យាចាយកនំ ឯកំ មម កន្តាយកនំ ឯកំ មម ជិក្ខុយ-
 កនំ វសាយកនំ កាយាយកនំ ដោជ្ជន្តាយកនំ មតា-
 យកនំ ចន្ទាយកនំ ឯកំ មម កក្កុណកុំ ឯកំ មម

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិការ

[៦] ចំដ្ឋិកាប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់គន្លឹះ ចំពោះសក់ថា គុំ-
 របស់អញ ចំពោះកេងថា គុំរបស់អញ ចំពោះក្រចកថា គុំរបស់អញ
 ចំពោះឆ្មេងថា គុំរបស់អញ ចំពោះស្បែកថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 សាច់ថា គុំរបស់អញ ចំពោះសរសៃថា គុំរបស់អញ ចំពោះឆ្អឹង
 ថា គុំរបស់អញ ចំពោះខ្នុរក្នុងឆ្អឹងថា គុំរបស់អញ ចំពោះចាចថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះចេរដ្ឋងថា គុំរបស់អញ ចំពោះថ្លើមថា គុំរបស់
 អញ ចំពោះវាវថា គុំរបស់អញ ចំពោះក្រណាថា គុំរបស់អញ
 ។ បេ ។ ចំពោះទឹកមាត់ថា គុំរបស់អញ ចំពោះទឹកសំបុត្រថា គុំរបស់
 អញ ចំពោះទឹកអិលថា គុំរបស់អញ ចំពោះទឹកម្រូមថា គុំរបស់អញ
 ចំពោះខ្នុរក្នុងក្បាលថា គុំរបស់អញ គុំដោអញ គុំដោខ្នុររបស់អញ ។

[៧] ចំដ្ឋិកាប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់គន្លឹះ ចំពោះចក្កាយកនៈថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះចន្ទាយកនៈថា គុំរបស់អញ ចំពោះសោភាយកនៈ
 ថា គុំរបស់អញ ចំពោះសន្តាយកនៈថា គុំរបស់អញ ចំពោះយាចា-
 យកនៈថា គុំរបស់អញ ចំពោះកន្តាយកនៈថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 ជិក្ខុយកនៈ សោភាយកនៈ កាយាយកនៈ ដោជ្ជន្តាយកនៈ មតាយ-
 កនៈ នឹងឆ្មេងយកនៈថា គុំរបស់អញ ចំពោះចក្កុណកុំថា គុំរបស់អញ

បញ្ជីរដ្ឋបាល

រដ្ឋបាល ឯក រាជ កណ្តុរិញ្ញាណបត្រ ឯក
បម សោតបត្រ ឯក បម សុទ្ធិបត្រ ឯក បម
សោតរិញ្ញាណបត្រ ឯក មម យោធាបត្រ កណ្តុរិញ្ញាណ
បត្រ យោធារិញ្ញាណបត្រ ជំនួញបត្រ រសបត្រ ជំនួញរិញ្ញាណ
បត្រ កាយបត្រ ជោដ្ឋបត្រ កាយរិញ្ញាណបត្រ
មហេបត្រ ឯក មម ជន្មបត្រ ឯក មម មហេ
រិញ្ញាណបត្រ ឯក មម ឯសោហមស្មី ឯសោ ម
អត្តាភិ អភិធិវេសបកមាសោ ធិដ្ឋ ។

(៥) កណ្តុរិញ្ញបត្រ ឯក មម សោតរិញ្ញបត្រ ឯក
មម យោធារិញ្ញបត្រ ឯក មម ជំនួញបត្រ កាយរិញ្ញបត្រ
ជំនួញរិញ្ញបត្រ(*) សោមនស្សរិញ្ញបត្រ យោមនស្សរិញ្ញបត្រ
ឧបេក្ខរិញ្ញបត្រ សុទ្ធិរិញ្ញបត្រ វិយរិញ្ញបត្រ សតិរិញ្ញបត្រ ស
មាធិរិញ្ញបត្រ បញ្ញាបត្រ ឯក មម ឯសោហមស្មី
ឯសោ ម អត្តាភិ អភិធិវេសបកមាសោ ធិដ្ឋ ។

* ១. កាយរិញ្ញបត្រ មម ជំនួញបត្រ មម ជំនួញរិញ្ញបត្រ មម មហេបត្រ ។
២. កាយរិញ្ញបត្រ ឯក មម មម ជំនួញបត្រ ឯក មម ជំនួញរិញ្ញបត្រ ឯក មម មហេបត្រ ឯក មម មហេ
រិញ្ញាណបត្រ ឯក មម សុទ្ធិបត្រ ឯក មម ជន្មបត្រ ឯក មម ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

ចំពោះរដ្ឋបាល គុំរេបស័អញ ចំពោះកណ្តុរិញ្ញាណបត្រ គុំរេបស័
អញ ចំពោះសោតបត្រ គុំរេបស័អញ ចំពោះសុទ្ធិបត្រ គុំ
រេបស័អញ ចំពោះសោតរិញ្ញាណបត្រ គុំរេបស័អញ ចំពោះយោ
ធាបត្រ គុំរេបស័អញ យោធារិញ្ញាណបត្រ ជំនួញបត្រ រសបត្រ ជំនួញរិញ្ញាណបត្រ
កាយបត្រ ជោដ្ឋបត្រ កាយរិញ្ញាណបត្រ មហេបត្រ គុំ
រេបស័អញ ចំពោះជន្មបត្រ គុំរេបស័អញ ចំពោះមហេរិញ្ញាណបត្រ
គុំរេបស័អញ គុំរេបស័អញ គុំរេបស័អញ ។

(៨) ចំពោះការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តារបណ្តុំរដ្ឋបាល ចំពោះកណ្តុរិញ្ញបត្រ
គុំរេបស័អញ ចំពោះសោតរិញ្ញបត្រ គុំរេបស័អញ ចំពោះយោធារិញ្ញបត្រ
គុំរេបស័អញ ចំពោះជំនួញបត្រ កាយរិញ្ញបត្រ ជំនួញរិញ្ញបត្រ សោម
នស្សរិញ្ញបត្រ យោមនស្សរិញ្ញបត្រ ឧបេក្ខរិញ្ញបត្រ សុទ្ធិរិញ្ញបត្រ វិយរិញ្ញបត្រ
សតិរិញ្ញបត្រ សមាធិរិញ្ញបត្រ មហេបត្រ គុំរេបស័អញ គុំរេបស័អញ
គុំរេបស័អញ ។

សុន្ទរិយបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

(៧) កាមធាតុំ ឯតំ មម រូបធាតុំ ឯតំ មម
 អរូបធាតុំ ឯតំ មម កាមករំ ឯតំ មម រូបករំ
 ឯតំ មម អរូបករំ ឯតំ មម សញ្ញាករំ ឯតំ មម
 អសញ្ញាករំ ឯតំ មម នេវសញ្ញានាសញ្ញាករំ ឯតំ
 មម ឯកវេទនាករំ ឯតំ មម ចតុវេទនាករំ ឯតំ
 មម ចញ្ចវេទនាករំ ឯតំ មម បឋមជ្ឈានំ ឯតំ
 មម ទុតិយជ្ឈានំ ឯតំ មម តតិយជ្ឈានំ ឯតំ មម
 ចតុត្ថជ្ឈានំ ឯតំ មម មេត្តាចេតោវិមុត្តិំ ឯតំ មម
 ករុណាចេតោវិមុត្តិំ ឯតំ មម មុទិកាចេតោវិមុត្តិំ
 ឯតំ មម ទុបេត្តាចេតោវិមុត្តិំ ឯតំ មម អាណាសា-
 នញ្ញាយធនសមាចត្តិំ វិញ្ញាណញ្ញាយធនសមាចត្តិំ
 ភកិញ្ចញ្ញាយធនសមាចត្តិំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយធន-
 សមាចត្តិំ ឯតំ មម ឯសោមាមស្មិំ ឯសោ មេ
 អត្តាភិ អភិធិវេសចរណសោ ធិដ្ឋំ ។

សុន្ទរិយបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(៧) ចំជុំនីការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ចំពោះកាមធាតុថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះរូបធាតុថា គុំរបស់អញ ចំពោះអរូបធាតុថា គុំ-
 របស់អញ ចំពោះកាមករថា គុំរបស់អញ ចំពោះរូបករថា គុំរបស់
 អញ ចំពោះអរូបករថា គុំរបស់អញ ចំពោះសញ្ញាករថា គុំរបស់អញ
 ចំពោះអសញ្ញាករថា គុំរបស់អញ ចំពោះនេវសញ្ញានាសញ្ញាករថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះឯកវេទនាករថា គុំរបស់អញ ចំពោះចតុវេ-
 ទនាករថា គុំរបស់អញ ចំពោះចញ្ចវេទនាករថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 បឋមជ្ឈានថា គុំរបស់អញ ចំពោះទុតិយជ្ឈានថា គុំរបស់អញ ចំ-
 ពោះតតិយជ្ឈានថា គុំរបស់អញ ចំពោះចតុត្ថជ្ឈានថា គុំរបស់អញ
 ចំពោះមេត្តាចេតោវិមុត្តិថា គុំរបស់អញ ចំពោះករុណាចេតោវិមុត្តិថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះមុទិកាចេតោវិមុត្តិថា គុំរបស់អញ ចំពោះទុបេត្តា-
 ចេតោវិមុត្តិថា គុំរបស់អញ ចំពោះអាណាសានញ្ញាយធនសមាចត្តិ
 វិញ្ញាណញ្ញាយធនសមាចត្តិ ភកិញ្ចញ្ញាយធនសមាចត្តិ នឹងនេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយធនសមាចត្តិថា គុំរបស់អញ គុំជេអញ គុំជេខ្លួន
 របស់អញ ។

បញ្ចវគ្គ ទិដ្ឋិកថា

[១០] អវិជ្ជិ ឯកំ មម សង្ការេ ឯកំ មម វិញ្ញាណំ ឯកំ មម ធាតុរូបំ ឯកំ មម សរុប្បយតនំ ឯកំ មម វស្សំ ឯកំ មម វេទនំ ឯកំ មម កណ្តំ ឯកំ មម ឧបាទានំ ឯកំ មម កវិ ឯកំ មម ជាតិ ឯកំ មម ជរាមរណំ ឯកំ មម វិសេសាមស្មិ ឯកំ មម មគ្គាតិ អភិវិសេសកមាសោ ធិដ្ឋិ ឯកំ មម អភិវិសេសកមាសោ ធិដ្ឋិ ។

[១១] កកមាធិ អដ្ឋ ធិដ្ឋិដ្ឋានាធិ ។ ទត្ថាបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ អវិជ្ជាបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ វស្សាបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ សត្តាបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ វិកត្តាបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ អយោធិសោមនសិការោបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ ចាចមគ្គាបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ បរតោយោសោបិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ ។

បញ្ចវគ្គ ទិដ្ឋិកថា

[១០] ចិដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ចំពោះអវិជ្ជាថា គុំរបស់អញ ចំពោះសង្ការទាំងឡាយថា គុំរបស់អញ ចំពោះវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះធាតុរូបថា គុំរបស់អញ ចំពោះសឡាយនេះថា គុំរបស់អញ ចំពោះវស្សុថា គុំរបស់អញ ចំពោះវេទនាថា គុំរបស់អញ ចំពោះកណ្តាថា គុំរបស់អញ ចំពោះឧបាទានថា គុំរបស់អញ ចំពោះកវិថា គុំរបស់អញ ចំពោះជាតិថា គុំរបស់អញ ចំពោះជរាមរណៈថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ចិដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល យ៉ាងនេះឯង ។

[១១] ហេតុនៃចិដ្ឋិ ៨ យ៉ាង គេដូចខ្លួនខ្លួន ។ ឧដ្ឋជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ អវិជ្ជាជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ វស្សុជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ សត្តាជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ វិកត្តុជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ អយោធិសោមនសិការៈជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ ចាចមគ្គុជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ បរតោយោសៈ (សំដីយោសោមនសៈបុគ្គលជ័ទ) ជាហេតុនៃចិដ្ឋិ ១ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

ទន្ធា ហេតុ ទន្ធា ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ ទទា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវិ ទន្ធាចំ និដ្ឋិត្តានំ អវិដ្ឋា
 ហេតុ អវិដ្ឋា ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ ទទានាយ សមុដ្ឋា-
 នដ្ឋេន ឯវិ អវិដ្ឋាចំ និដ្ឋិត្តានំ ជសេន្ត ហេតុ ជសេន្ត
 ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ ទទានាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវិ
 ជសេន្តចំ និដ្ឋិត្តានំ សញ្ញា ហេតុ សញ្ញា ចត្វយោ
 និដ្ឋិត្តានំ ទទានាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវិ សញ្ញាចំ
 និដ្ឋិត្តានំ វិភក្កា ហេតុ វិភក្កា ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ
 ទទានាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវិ វិភក្កាចំ និដ្ឋិត្តានំ
 អយោធិសោធនសិកាកេ ហេតុ អយោធិសោធនសិ-
 កាកេ ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ ទទានាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន
 ឯវិ អយោធិសោធនសិកាកេចំ និដ្ឋិត្តានំ ចាបមិក្កា
 ហេតុ ចាបមិក្កា ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ ទទានាយ
 សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវិ ចាបមិក្កាចំ និដ្ឋិត្តានំ បរកោ-
 យោសោ ហេតុ បរកោយោសោ ចត្វយោ និដ្ឋិត្តានំ
 ទទានាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវិ បរកោយោសោចំ
 និដ្ឋិត្តានំ ឥហានំ អដ្ឋ និដ្ឋិត្តានាធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ខន្ធាហេតុ ខន្ធាចច្ច័យ ដោយអក្កថាភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យ ខ្លវហេតុខន្ធា ខន្ធា ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១
 អវិដ្ឋាហេតុ អវិដ្ឋាចច្ច័យ ដោយអក្កថាភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យ ខ្លវហេតុខន្ធា អវិដ្ឋា ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១
 ជស្សៈហេតុ ជស្សៈ ចច្ច័យ ដោយអក្កថាភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យ ខ្លវហេតុខន្ធា ជស្សៈ ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១
 សញ្ញាហេតុ សញ្ញាចច្ច័យ ដោយអក្កថាភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យខ្លវហេតុខន្ធា សញ្ញា ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១ វិភក្កៈ
 ហេតុ វិភក្កៈចច្ច័យ ដោយអក្កថាភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះកាស្រ័យ
 ខ្លវហេតុខន្ធា វិភក្កៈ ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១ អយោធិសា-
 ធនសិកាហេតុ អយោធិសោធនសិកាចច្ច័យ ដោយអក្កថា
 ភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះកាស្រ័យខ្លវហេតុខន្ធា អយោធិសោធនសិកាៈ
 ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១ ចាបមិក្កាហេតុ ចាបមិក្កាចច្ច័យ
 ដោយអក្កថាភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះកាស្រ័យខ្លវហេតុខន្ធា ចាបមិក្កា
 ឈ្មោះថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១ បរកោយោសៈ (សំដីឃោសនា
 ខន្ធាបុគ្គលដ៏) ហេតុ បរកោយោសៈ ចច្ច័យ ដោយអក្កថា
 ភានិទ្យេនិព្រម ព្រោះកាស្រ័យខ្លវហេតុខន្ធា បរកោយោសៈ ឈ្មោះ
 ថាហេតុខន្ធា យ៉ាងនេះ ១ នេះ ហេតុខន្ធា ៨ យ៉ាង ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

(១២) កាកបាទ អង្គការស ធិដ្ឋិបវយុដ្ឋាបាទិ ។
យា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិកតំ ធិដ្ឋិកហនំ ធិដ្ឋិកត្តារំ ធិដ្ឋិវិស្វកំ
ធិដ្ឋិវិបត្តិ(១) ធិដ្ឋិសំយោជនំ ធិដ្ឋិសស្សំ ធិដ្ឋិសត្តរា(២)
ធិដ្ឋិបសំពោតោ ធិដ្ឋិពទ្ធនំ ធិដ្ឋិបចារោ ធិដ្ឋិទុស-
យោ ធិដ្ឋិសត្តាបោ ធិដ្ឋិបវណ្ណហោ ធិដ្ឋិកន្ទោ ធិដ្ឋិ-
បាបាទំ ធិដ្ឋិកិច្ចសោ ធិដ្ឋិបកមាសោ ឧបាទិ
អង្គការស ធិដ្ឋិបវយុដ្ឋាបាទិ ។

(១៣) កាកបា សោធស្សស ធិដ្ឋិយោ ។ អស្ស-
នធិដ្ឋិ អត្តានុធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិធាធិដ្ឋិ សក្កាយធិដ្ឋិ សក្កា-
យវត្តកា សស្សនធិដ្ឋិ សក្កាយវត្តកា ឧទ្ទេនធិដ្ឋិ
អត្តកាយិកា ធិដ្ឋិ បុព្វត្តានុធិដ្ឋិ អបរត្តានុធិដ្ឋិ ស-
ញ្ញាជនិកា ធិដ្ឋិ អហន្តិ មាទវិធិតន្ទា ធិដ្ឋិ មមន្តិ
មាទវិធិតន្ទា ធិដ្ឋិ អត្តវាធម្យនិស័យុត្តា ធិដ្ឋិ លោ-
កវាធម្យនិស័យុត្តា ធិដ្ឋិ កវិធិដ្ឋិ វិកវិធិដ្ឋិ ឧបា សោ-
ធស្សស ធិដ្ឋិយោ ។

១ ឧ. ឧ. វិជ្ជាវិជ្ជា ។ ២ ឧ. ឧ. វិជ្ជាសម្រាបោ ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

(១៤) ការប្រកាស ធិដ្ឋិ ១៨ យ៉ាង រើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធិដ្ឋិ
ដំណើរធិដ្ឋិ ។ ការប្រកាសធិដ្ឋិ ។ ផ្លូវកន្លោះធិដ្ឋិ ។ ចម្រើនធិដ្ឋិ
។ ការបង្កធិដ្ឋិ ។ សំយោជនៈធិដ្ឋិ ។ សរធិដ្ឋិ ។ ការចង្អៀក
ចិត្តធិដ្ឋិ ។ ការកម្រិតធិដ្ឋិ ។ ចំណងធិដ្ឋិ ។ គ្រោះធិដ្ឋិ ។ អនុ-
ស័យធិដ្ឋិ ។ កម្រិតធិដ្ឋិ ។ ក្រហមក្រហាយធិដ្ឋិ ។ គ្រឿងបាក់
ស្រែធិដ្ឋិ ។ គ្រឿងប្រកាសធិដ្ឋិ ។ ការប្រកាសស្តីធិដ្ឋិ ។ ការ
ស្តាប់អង្គលធិដ្ឋិ ។ នេះ ការប្រកាសធិដ្ឋិ ១៨ យ៉ាង ។

(១៥) ធិដ្ឋិ ១៦ យ៉ាង រើដូចម្តេចខ្លះ ។ អស្សនធិដ្ឋិ ។
អត្តានុធិដ្ឋិ ។ ធិដ្ឋិធាធិដ្ឋិ ។ សក្កាយធិដ្ឋិ ។ សក្កាយវត្តកសស្សនធិដ្ឋិ ។
សក្កាយវត្តកឧទ្ទេនធិដ្ឋិ ។ អត្តកាយិកធិដ្ឋិ ។ បុព្វត្តានុធិដ្ឋិ ។ អបរត្តានុ-
ធិដ្ឋិ ។ សញ្ញាជនិកធិដ្ឋិ ។ ធិដ្ឋិដែលដាច់ដោយមាតិកា ។ ធិដ្ឋិដែល
ដាច់ដោយមាតិកាចេសកញ្ច ។ អត្តវាធម្យនិស័យុត្តធិដ្ឋិ ។ លោកវាធម្យ-
និស័យុត្តធិដ្ឋិ ។ កវិធិដ្ឋិ ។ វិកវិធិដ្ឋិ ។ នេះ ធិដ្ឋិ ១៦ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(១២) (១) អស្សាទុទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ (២)
 អភិធិវេសោ ហោតិ អត្តាទុទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេ-
 ហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សត-
 ទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ស-
 ក្កាយវត្ថុកាយ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយា ក-
 តិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ បុព្វត្តាទុទិដ្ឋិយា
 កតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ អបរត្តាទុទិដ្ឋិ-
 យោ កតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សន្តោ
 ជនិកាយ ទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ អហន្តិ មាធវិទិតទាយ ទិដ្ឋិយា កតិហា-
 កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ មមន្តិ មាធវិទិតទា-
 យ ទិដ្ឋិយា កតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ

• ឆ, ឧត្តត្ថ កធមេហំ ធិណិវេសំ ទិដ្ឋាវិធិវេសោធិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ពដិហាការហិតិ លិទ្ធិក្ក វត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(១២) ការប្រកាន់ស្អិត ខែអស្សាទុទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួន
 យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែអត្តាទុទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការ
 ប្រកាន់ស្អិត ខែមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត
 ខែសក្កាយទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែសក្កា-
 យវត្ថុសស្សទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែ
 សក្កាយវត្ថុឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែ
 អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែ
 បុព្វត្តាទុទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែអបរត្តាទុ-
 ទិដ្ឋិ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែសន្តោជនិកទិដ្ឋិ
 ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិតខែទិដ្ឋិ ដែលជាប់ដោយ
 ទានថោកញ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត ខែទិដ្ឋិ
 ដែលជាប់ដោយទាន ថោកសកញ ដោយភកាប្រជុំខ្លួនយ៉ាង

ហោង្គ ទិដ្ឋិកថា

អត្តកំណច្យុដិសំយុត្តាយ និដ្ឋិយា កតិហាតារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ លោកកំណច្យុដិសំយុត្តាយ និ-
ដ្ឋិយា កតិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ កវិនិដ្ឋិ-
យា កតិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ វិកវិនិដ្ឋិ-
យា កតិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[១៥] អស្សននិដ្ឋិយា ចតុត្ថិសាយ អាតារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ អត្តនុនិដ្ឋិយា វិសតិយា អា-
តារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ មិច្ឆានិដ្ឋិយា នសហា-
តារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយនិដ្ឋិយា វិស-
តិយា អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយវត្ថុ-
កាយ សស្សតនិដ្ឋិយា ចក្កវសហិ អាតារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយវត្ថុកាយ ឧច្ឆននិដ្ឋិ-
យា ចតុហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ អន្តក្កហិ-
កាយ និដ្ឋិយា ចក្កាសាយ អាតារេហិ អភិធិវេសោ
ហោតិ ចុត្តនុនិដ្ឋិយា អដ្ឋាវសហិ អាតារេហិ អភិ-
ធិវេសោ ហោតិ អបវន្តនុនិដ្ឋិយា ចតុច្ឆន្តាជ្ឈិសាយ
អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សញ្ញាជនិកាយ
និដ្ឋិយា អដ្ឋាវសហិ អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ

ហោង្គ ទិដ្ឋិកថា

ការប្រកាន់ស្អិត នៃអត្តកំណច្យុដិសំយុត្តទិដ្ឋិ ដោយសាការប្រឌានយ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិត នៃលោកកំណច្យុដិសំយុត្តទិដ្ឋិ ដោយសាការប្រឌានយ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិត នៃកវិនិដ្ឋិ ដោយសាការប្រឌានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត
នៃវិកវិនិដ្ឋិ ដោយសាការប្រឌានយ៉ាង ។

[១៦] ការប្រកាន់ស្អិត នៃសស្សទទិដ្ឋិ ដោយសាការ ៣៨ យ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិតនៃអត្តនុទទិដ្ឋិ ដោយសាការ ២០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត
នៃមិច្ឆាទទិដ្ឋិ ដោយសាការ ១០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសក្កាយទទិដ្ឋិ
ដោយសាការ ២០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសក្កាយវត្ថុសស្សទទិដ្ឋិ
ដោយសាការ ១៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសក្កាយវត្ថុឧច្ឆទទិដ្ឋិ
ដោយសាការ ៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃក្កហិកទទិដ្ឋិ ដោយ
សាការ ៧ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃចតុត្តានុទទិដ្ឋិ ដោយសាការ ១៨
យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអបវន្តនុទទិដ្ឋិ ដោយសាការ ២២ យ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិត នៃសញ្ញាជនិកទទិដ្ឋិ ដោយសាការ ១៨ យ៉ាង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថវិទូ

អហន្តិ មានវិធិតត្វាយ ធិដ្ឋិយា អដ្ឋាវសហិ អា-
កាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ មមន្តិ មានវិធិតត្វាយ
ធិដ្ឋិយា អដ្ឋាវសហិ អាកាការេហិ អភិធិវេសោ
ហោតិ អត្តកំធម្មដិសីយុក្កាយ ធិដ្ឋិយា វិសតិយា
អាកាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ លោកាវធម្មដិ-
សីយុក្កាយ ធិដ្ឋិយា អដ្ឋហិ អាកាការេហិ អភិធិវេ-
សោ ហោតិ កវធិដ្ឋិយា ឯក្យនវិសតិយា(១) អាកា-
រេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ វិកវធិដ្ឋិយា ឯក្យនវិស-
តិយា អាកាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[១៦] អស្សនធិដ្ឋិយា កាការេហិ បញ្ចក្កិសាយ
អាកាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ យំ រូបំ មជ្ជិច្ច
ឧច្ចដ្ឋតិ សុទំ សោមនស្សំ អយំ រូបស្ស អស្សនោ-
តិ អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ធន អស្សនោ អ-
ស្សនោ ធន ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញា អស្សនោ យា
ធន ធិដ្ឋិ យោ ធន អស្សនោ អយំ វុច្ចតិ អស្សនធិដ្ឋិ
អស្សនធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវិបត្តិ(២) តាយ ធិដ្ឋិវិបត្តិយា
សមន្តាគតោ បុគ្គលោ ធិដ្ឋិវិបត្តោ ធិដ្ឋិវិបត្តោ បុគ្គលោ

១ ឧ, ម ធនេ កាការេ ។ ២ ឧ, ម, មិច្ឆាធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ វិដ្ឋិវិបត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតថវិទូ

ការប្រកាន់ស្តិត ខែទិដ្ឋិដែលជាប់ដោយមានថាអញ ដោយភកាកា ១៨
យ៉ាង ការប្រកាន់ស្តិត ខែទិដ្ឋិ ដែលជាប់ដោយមានថាចសំអញ
ដោយភកាកា ១៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្តិត ខែអត្តកំធម្មដិសីយុក្កទិដ្ឋិ
ដោយភកាកា ២០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្តិត ខែលោកកំធម្មដិសីយុក្កទិដ្ឋិ
ដោយភកាកា ៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្តិត ខែកវធិដ្ឋិ ដោយភកាកា ១៨
យ៉ាង ការប្រកាន់ស្តិត ខែវិកវធិដ្ឋិ ដោយភកាកា ១៨ យ៉ាង ។

[១៦] ការប្រកាន់ស្តិតខែអស្សនទិដ្ឋិ ដោយភកាកា ២៤ យ៉ាង
កើតឡើង ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តិតនឹងការស្តាប់អង្គិលថា សុខ
នឹងរលាមនស្ស កើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ រនះ ឈ្មោះថាអស្សនៈ
(ការប្រក) ចំពោះប្រោះនារ ទិដ្ឋិ មិនមែនអស្សនៈ អស្សនៈ
ក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ដោយឡែក អស្សនៈ ដោយឡែក ទិដ្ឋិ
ណា នឹង អស្សនៈណា នេះរលាកហៅថា អស្សនទិដ្ឋិ អស្សន-
ទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ បុគ្គលដែលប្រកបដោយទិដ្ឋិវិបត្តិ
នោះ ឈ្មោះថា អ្នកវិបត្តិព្រោះទិដ្ឋិ បុគ្គលដែលវិបត្តិព្រោះទិដ្ឋិ

បញ្ជីរដ្ឋ វិទ្យុកថា

ន សេរីតោ ឆ កជិតោ ឆ មយ័រុចាសិតោ តំ
 កំស្សុហោតុ ឆិដ្ឋិ ហិស្សុ ចាមិកា យា ឆិដ្ឋិ យោ
 រកោ សោ ឆ ឆិដ្ឋិ ឆិដ្ឋិ ឆ រកោ អញ្ញា ឆិដ្ឋិ
 អញ្ញា រកោ យា ឆ ឆិដ្ឋិ យោ ឆ រកោ អយំ
 វុត្តតំ ឆិដ្ឋិរកោ តាយ ឆ ឆិដ្ឋិយា តេន ឆ រកេន
 សមន្តាតាតា បុគ្គលា ឆិដ្ឋិរកោតោ ឆិដ្ឋិរកោតោ
 បុគ្គលេ ឆិដ្ឋិធានំ ឆ មហាបូលំ ហោតិ ឆ មហា-
 ឆិសំសិ តំ កំស្សុហោតុ ឆិដ្ឋិ ហិស្សុ ចាមិកា
 អស្សនឆិដ្ឋិ មិច្ឆាឆិដ្ឋិ មិច្ឆាឆិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គ-
 លស្ស ទ្វេ ឆ កតិយោ ឆិរយោ វា តិវត្តាឆយោឆិ
 វា មិច្ឆាឆិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យញ្ជោ កា-
 យកម្មំ យថាឆិដ្ឋិសមត្តិ សមាឆិដ្ឋិ យក្ខ វចកម្មំ
 យក្ខ មហោកម្មំ យថាឆិដ្ឋិសមត្តិ សមាឆិដ្ឋិ
 យា ឆ ទេតនា យា ឆ បត្តនា យោ ឆ មណិធិ
 យេ ឆ សង្ការ សព្វេ តេ ឆ ម្មា អធិដ្ឋាយ
 អកុដ្ឋាយ អមនាថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ សិវត្តន្តិ

បញ្ជីរដ្ឋ វិទ្យុកថា

គេមិច្ឆោសេកម្មំ គេមិច្ឆោសេកម្មំ គេមិច្ឆោសេកម្មំ
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិ
 ដំណាចក ទិដ្ឋិណា រកៈណា រកៈនោះមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិក៏មិនមែនរកៈ
 ទិដ្ឋិដោយខ្សែក រកៈដោយខ្សែក ទិដ្ឋិណា ឆិដ្ឋិ រកៈណា នេះហៅថា
 ទិដ្ឋិរកៈ បុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិនោះផង ដោយរកៈនោះផង រឿងថា
 គ្មានគ្រូកអក្ខន្ធទិដ្ឋិរកៈ បានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ដល់បុគ្គលគ្មានគ្រូ
 កក្កន្ធទិដ្ឋិរកៈ ជាទានមិនមានផលច្រើន មិនមានកាមិសន្ធិ្ធាច្រើនទេ
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិ
 ដំណាចក ជាអស្សនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ បុរសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ មានតិ ២ យ៉ាង គឺរក ១ កំណើតតិវច្ឆា ១ កាយកម្មណា
 ចរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកហើយ
 ក្តី ថែកម្មណា មនោកម្មណា ចរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលកាន់
 យកហើយក្តី ចេតនាណក្តី សេចក្តីប្រាថ្នាណក្តី ការកម្មល់ទុកណក្តី
 សង្ការទាំងឡាយណក្តី (ដែលបុរសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់
 យកហើយ) ធម៌ទាំងអស់នោះ វែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា
 មិនជាទីគ្រូកអា មិនជាទីពេញចិត្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក

សុខ្ពង្គបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថាបញ្ច

តំ កិស្សហេតុ ទិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា សេយ្យជាថិ
 ទិដ្ឋតិដំ វា កោសាតកតិដំ វា ភិក្កុកាលាតុតិដំ
 វា អល្លាយ បថវិយា ទិក្ខុតិ យញ្ចេវ បថវិសំ
 ឧបាធិយតិ យញ្ច អាចោវសំ ឧបាធិយតិ សព្វន្តិ
 ភិក្កុកតាយ កដុកតាយ អសាវតាយ(*) សិវត្ថតិ
 តំ កិស្សហេតុ ទិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកំ ឯវមេវ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យញ្ចេវ កាយកម្ម
 យជាទិដ្ឋិសមត្ថំ សមាទិន្នំ យញ្ច វចិកម្មំ យញ្ច
 មចោកម្មំ យជាទិដ្ឋិសមត្ថំ សមាទិន្នំ យា ធន ធនតា
 យា ធន បត្តនា យា ធន បណិទិ យេ ធន សង្ខារ
 សាធិ តេ ធនា អធិដ្ឋាយ អកត្តាយ អមនាទាយ
 អហិកាយ ទុក្ខាយ សិវត្ថន្តិ តំ កិស្សហេតុ ទិដ្ឋិ
 ហិស្ស ចាចិកា អស្សនទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ យា ទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិកតិ ទិដ្ឋិកហនិ ។ ថេ ។ ទិដ្ឋាភិទិវេសថវាសោ
 ហោតិ ។

* គណនិយាយនិ កុដ្ឋន្តបទិស្សនិ ។

សុខ្ពង្គបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថាបញ្ច

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ជាធម្ម-
 ជាតិដំណាចក ប្រៀបដូចកូដស្មៅក្តី កូដនោះនឹងប្រក្តី កូដយោក
 ក្តីក្តី ដែលគេដាំ ក្នុងដែនដីសើម វែងជញ្ជក់យកស្រែដើ
 ណាភ្នំ ជញ្ជក់យកសេចក្តីណាភ្នំ កូដទាំងអស់នោះ វែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីក្តី ដើម្បីក្រុមល ដើម្បីមិនឲ្យញ័រគិសា ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ព្រោះថា កូដឈើនោះ ជាវត្ថុដ៏ក្រក់ មានទេវតាដូចខ្លួនមិញ
 មានទេវតាដូចជា កាយកម្មណា បរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ដែលចុស
 ចុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិកាន់យកហើយក្តី ចិក្ខុមណា មនោកម្មណា
 បរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ដែលចុសចុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យក
 ហើយក្តី ចេតនាណាភ្នំ សេចក្តីប្រាថ្នាណាភ្នំ ការកម្រល់ទុកណាភ្នំ
 សង្ការទាំងឡាយណាភ្នំ (ដែលបុរសចុគ្គល ប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់
 យកហើយ) ធម៌ទាំងអស់នោះ វែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា
 មិនជាទីក្រេកអរ មិនជាទីរពញាចិន្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក
 ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិ
 ដំណាចក ជាអស្សនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ បានទាន់ទិដ្ឋិ ដំណើរនឹងទិដ្ឋិ
 ញៀនស្សនកទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ ការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្តាប់អង្គុលកិច្ចទិដ្ឋិ ។

[១៧] យំ វេទនំ បដិទ្ធ យំ សញ្ញំ បដិទ្ធ
 យំ សង្ខារ បដិទ្ធ យំ វិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ ចក្កំ
 បដិទ្ធ យំ សោតំ បដិទ្ធ យំ យានំ បដិទ្ធ យំ
 ជីវិតំ បដិទ្ធ យំ កាយំ បដិទ្ធ យំ ឆនំ បដិទ្ធ
 យំ រូបេ បដិទ្ធ យំ សន្តេ បដិទ្ធ យំ កន្ទេ
 បដិទ្ធ យំ រសេ បដិទ្ធ យំ ដោដ្ឋាទ្ធ បដិទ្ធ យំ
 ចម្មេ បដិទ្ធ យំ ចក្កវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ សោត-
 វិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ យានវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ
 ជីវិតវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ កាយវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ
 យំ មនោវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ ចក្កសម្មស្សំ
 បដិទ្ធ យំ សោតសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ យាន-
 សម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ ជីវិតសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ
 កាយសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ មនោសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ
 ចក្កសម្មស្សំ វេទនំ បដិទ្ធ យំ សោតសម្មស្សំ វេទនំ
 បដិទ្ធ យំ យានសម្មស្សំ វេទនំ បដិទ្ធ

(១៧) ទិដ្ឋិ និការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អវិជ្ជាថា សុខនឹង
 សោមមស្សកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យវេទនា ព្រោះកាស្រ័យសញ្ញា ព្រោះ
 កាស្រ័យសង្ខារចាំខ្សោយ ព្រោះកាស្រ័យវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យចក្ក
 ព្រោះកាស្រ័យសោតៈ ព្រោះកាស្រ័យយានៈ ព្រោះកាស្រ័យជីវិត ព្រោះ
 កាស្រ័យកាយ ព្រោះកាស្រ័យឆន្ទ ព្រោះកាស្រ័យរូប ព្រោះកាស្រ័យ
 សន្តេ ព្រោះកាស្រ័យកន្ទេ ព្រោះកាស្រ័យរសេ ព្រោះកាស្រ័យ
 ដោដ្ឋាទ្ធ ព្រោះកាស្រ័យចម្មេ ព្រោះកាស្រ័យចក្កវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យ
 សោតវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យយានវិញ្ញាណ ព្រោះ
 កាស្រ័យជីវិតវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យកាយវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យ
 មនោវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យចក្កសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យសោតសម្មស្ស
 ព្រោះកាស្រ័យយានសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យជីវិតសម្មស្ស ព្រោះ
 កាស្រ័យកាយសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យមនោសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យ
 វេទនា ដែលកើតកំចក្កសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យវេទនាដែលកើតកំពី
 សោតសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យវេទនា ដែលកើតកំពីយានសម្មស្ស

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចងិនិទ្ទិកនិទ្ទេ

យំ ជិក្ខុសម្មស្សជំ វេទនំ បដិទ្ធិ យំ កាយសម្មស្សជំ
 វេទនំ បដិទ្ធិ យំ មនោសម្មស្សជំ វេទនំ បដិទ្ធិ
 ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ មនោសម្មស្សជំ
 វេទនាយ អស្សនោតិ អភិធិវេសចរណសោ ធិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិ ន អស្សនោ អស្សនោ ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា
 ធិដ្ឋិ អញ្ញា អស្សនោ យា ច ធិដ្ឋិ យោ ច
 អស្សនោ អយំ វុត្តតិ អស្សនធិដ្ឋិ អស្សនធិដ្ឋិ
 មិច្ឆាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវិចត្តំ កាយ ធិដ្ឋិវិចត្តិយា សមន្តារកោ
 បុគ្គលោ ធិដ្ឋិវិចនោ ធិដ្ឋិវិចនោ បុគ្គលោ ន
 សេវិតោ ន កជិតោ ន បយ័ន្ធាសិតោ តំ
 កិស្សហេតុ ធិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា យា ធិដ្ឋិ យោ
 កោ សោ ន ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន កោ អញ្ញា ធិដ្ឋិ
 អញ្ញា កោ យា ច ធិដ្ឋិ យោ ច កោ អយំ
 វុត្តតិ ធិដ្ឋិកោ កាយ ច ធិដ្ឋិយោ ភេទ ច
 កោន សមន្តារកោ បុគ្គលោ ធិដ្ឋិកោ ធិដ្ឋិ-
 កោវេ បុគ្គលេ ធិដ្ឋិធានំ ន មហាច្ចលំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចងិនិទ្ទិកនិទ្ទេ

ព្រោះគាស្រ្តយវេទនា ដែលកើតអំពីជិក្ខុសម្មស្ស ព្រោះគាស្រ្តយវេទនា
 ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ព្រោះគាស្រ្តយវេទនា ដែលកើតអំពីមនោ-
 សម្មស្ស នេះជាអស្សនៈ ចំពោះវេទនា ដែលកើតអំពីមនោសម្មស្ស
 ទិដ្ឋិ មិនមែនអស្សនៈ អស្សនៈ ក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ដោយឡែក
 អស្សនៈ ដោយឡែក ទិដ្ឋិណា ឆ្លង អស្សនៈណា នេះហេតុហៅថា
 អស្សនទិដ្ឋិ អស្សនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិចត្តិ បុគ្គលប្រកប
 ដោយទិដ្ឋិវិចត្តិនោះ ឈ្មោះថាអ្នកវិចត្តិព្រោះទិដ្ឋិ បុគ្គលដែលវិចត្តិ
 ព្រោះទិដ្ឋិ គេមិនត្រូវសេពដប់ គេមិនត្រូវដប់រក គេមិនត្រូវចូលទៅក្នុងយ
 ជនទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិចស់បុគ្គលនោះ
 ជាធម្មជាតិដំណាចក ទិដ្ឋិណា កនៈណា កនៈនោះ មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ
 ក៏មិនមែនកនៈ ទិដ្ឋិដោយឡែក កនៈដោយឡែក ទិដ្ឋិណា ឆ្លង កនៈណា
 នេះហេតុហៅថា ទិដ្ឋិកនៈ បុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិនោះផង ដោយ
 កនៈនោះផង ឈ្មោះថាអ្នកប្រកបក្នុងទិដ្ឋិកនៈ ទាន់ដល់ទាយកម្ម
 ហើយ ដល់បុគ្គលអ្នកប្រកបក្នុងទិដ្ឋិកនៈ ជាទាន់មុខមាត់ដល់ច្រើន

មហានិទ្ទេស

១ មហានិទ្ទេសំ តិ កំស្សុហេតុ ទិដ្ឋិ ហិស្ស
 ចាមិកា អស្សនទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស
 បុរិសបុគ្គលស្ស ទ្វេ ច កតិយោ វិរយោ វា តិរច្ឆា-
 នយោ វា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យក្សោ
 កាយកម្មំ យថាទិដ្ឋិសមត្តំ សមាទិដ្ឋិ យក្ស វិកម្មំ
 យក្ស មហេកម្មំ យថាទិដ្ឋិសមត្តំ សមាទិដ្ឋិ យា ច
 ចេតនា យា ច បត្តនា យោ ច បណិដិ យេ ច
 សង្ការ សទ្ធិ តេ ចឡា អនិដ្ឋាយ អតត្តាយ អម-
 នាតាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ សិវត្តន្តំ តិ កំស្សុ-
 ហេតុ ទិដ្ឋិ ហិស្ស ចាមិកា សេយ្យតាមិ ទិដ្ឋិទិដ្ឋិ
 វា កោសានតិទិដ្ឋិ វា តិក្ខុកាលាទុទិដ្ឋិ វា អណ្តាយ
 បមរិយា ទិក្ខុត្តំ យក្សោ បមរិសំ ទុច្ឆាយតិ
 យក្ស អាហោសំ ទុច្ឆាយតិ សត្វន្តំ តិក្ខុកាលាយ
 កដុកាលាយ អសារកាយ សិវត្តតិ តិ កំស្សុហេតុ

មហានិទ្ទេស

មិនមានការសិក្សាប្រើប្រាស់ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិ
 របស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ជាអស្សនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ បុរស
 បុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានគតិ ២ យ៉ាង គឺ ១ គេ ១ កំណើត
 និរោធន៍ កាយកម្មណ បរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលប្រកប
 ដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកហើយក្តី ចែកច្នៃណា មនោកម្មណា បរិច្ចណិ
 ដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលកាន់យកហើយក្តី ចេតនាណា ក្តី សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្តី ការឆ្កល់ទុកណា ក្តី សង្វារចាំឲ្យយល់ណា ក្តី (ដែល
 បុរសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិកាន់យកហើយ) ធម៌ចាំឯអស់នោះប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីគ្រេកអរ មិនជាទីរោញចិត្ត មិនជា
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិ
 របស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ប្រៀបដូចតូដាស្តក្តី តូដាចាត
 ប្រព្រឹត្ត តូដាយោកល្លិក្តី ដែលគេដាក់ក្នុងផែនដីសើម រមែងជញ្ជក់យករស
 ផែនដីណា ជញ្ជក់យករសទឹកណា តូដាចាំឯអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីល្អិត ដើម្បីគ្រុកលុប ដើម្បីមិនឲ្យញៀតសា ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកនិកាយន្ទ ចង្កិតសុត្តន្ត

និទំ ហិស្ស ចាចិកំ វរៈមេវ មិច្ឆានិទ្ធិកស្ស
 កុវិសុត្តលស្ស យញ្ចេវ កាយកម្មំ យជាទិដ្ឋិស-
 មត្តំ សមាទិដ្ឋំ យញ្ច វចិកម្មំ យញ្ច មនោកម្មំ
 យជាទិដ្ឋិសមត្តំ សមាទិដ្ឋំ យា ច ចេតនា យា
 ច បក្ខនា យា ច បណិច្ចំ យេ ច សង្ខារ សញ្ច-
 តេ ទម្ពា អនិច្ឆាយ អកត្តាយ អមតាហាយ អហិ-
 តាយ ទុក្ខាយ សិវត្តន្តំ គី កសិយោតុ ទិដ្ឋិ ហិ-
 ស្ស ចាចិកា អស្សាទទិដ្ឋិ មិច្ឆានិទ្ធិ យា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ-
 កតំ ទិដ្ឋិកហានំ ។ ចេ ។ ទិដ្ឋាកិចិវេសមកមាសោ
 ហោតិ វេមហិ អដ្ឋារសហិ អាការេហិ មវយុដ្ឋិត-
 ចិត្តស្ស សំយោតោ អស្សាទទិដ្ឋិក្ខតា មិច្ឆានិទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកនិកាយ ចង្កិតសុត្តន្ត

ព្រោះថា ក្នុងដំណើរនោះ ជាវត្ថុជីវិតក្រក់ មានទម្រង់ដូចម្តេចមិញ មាន
 ទម្រង់ដូចជា កាយកម្មណា ចរិយ្យណិយាយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គល
 ប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិកាន់យកហើយក្តី វចិកម្មណា មនោកម្មណា ចរិយ្យណិ
 យាយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកហើយក្តី
 ចេតនាណក្តី សេចក្តីប្រាថ្នាណក្តី ការកម្រល់ទុកណក្តី សង្ខារ
 គាំងឡាយណក្តី (ដែលបុរសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិកាន់យកហើយ)
 នមិច្ឆិតសំនោះ វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ
 មិនជាទីតេឡចិត្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុក្តី ព្រោះថា ទិដ្ឋិ ចេសំបុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ជា
 អស្សាទទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ បានខាងទិដ្ឋិ ដំណើរនឹងទិដ្ឋិ ញៀនស្សាននឹងទិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្រែលនឹងទិដ្ឋិ ការប្រកបប្រមូលចិត្ត
 ដែលស្រូកលេសប្រវឹក គឺមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអស្សាទទិដ្ឋិ ដោយការការ ទេវ
 យ៉ាងនេះប៉ង ។

បញ្ជីទំនៀម

(១៨) អត្ថិ សញ្ញាជនាធិ ទេវ ទិដ្ឋិយោ ច
 អត្ថិ សញ្ញាជនាធិ ច ច ទិដ្ឋិយោ ។ កកមាធិ
 សញ្ញាជនាធិ ទេវ ទិដ្ឋិយោ ច ។ សក្កាយទិដ្ឋិ-
 កមាសោ(*) ទេវ សក្កាយទិដ្ឋិ សីលទូតមកមាសោ
 ច ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ទេវ ទិដ្ឋិយោ ច ។
 កកមាធិ សញ្ញាជនាធិ ច ច ទិដ្ឋិយោ ។ កកម-
 កសញ្ញាជនំ មជ្ជិយសញ្ញាជនំ មាណសញ្ញាជនំ វិចិ-
 កិញ្ញាសញ្ញាជនំ កវកមសញ្ញាជនំ ឥស្សសញ្ញាជនំ
 មច្ឆរិយសញ្ញាជនំ អនុសយសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាស-
 ញ្ញាជនំ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ច ច ទិដ្ឋិយោ ។
 អស្សនទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ មត្យត្តិសាយ អាគារេហិ
 អភិទិវេសា ហោតិ ។

(១៩) អត្តានុទិដ្ឋិយោ កកមេហិ វិសតិយោ អា-
 គារេហិ អភិទិវេសា ហោតិ ។ ឥធិ អស្សុតវា ចុដ្ឋ-
 ជ្ជោ អវិយោធំ អនស្សវិ អវិយធម្មស្ស អាការិយោ
 អវិយធម្ម អវិទិវេសា សច្ឆរិសធម្មស្ស(២) អាការិយោ

* ១. ធម៌ ចាហិ ឧត្តិ ។ ២. ឧ. ឈ្មួញាធិ អនុស្សវិ ។

បញ្ជីទំនៀម

(១៨) សំយោជនៈផង ទិដ្ឋិផងកំមាទ សំយោជនៈ មិនមែន
 ទិដ្ឋិកំមាទ ។ សំយោជនៈផង ទិដ្ឋិផង កើដូចម្តេចខ្លះ ។ សក្កាយទិដ្ឋិ
 មកមាសៈ ទិដ្ឋិសក្កាយទិដ្ឋិ សីលទូតមកមាសៈ ទាំងនេះ ឈ្មោះថា
 សំយោជន ផង ទិដ្ឋិផង ។ សំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ កើដូចម្តេចខ្លះ ។
 កកមសំយោជនៈ មជ្ជិយសំយោជនៈ មាណសំយោជនៈ វិចិកិញ្ញាសំ-
 យោជនៈ កវកសំយោជនៈ ឥស្សសំយោជនៈ មច្ឆរិយសំយោជនៈ
 អនុសយសំយោជនៈ អវិជ្ជាសំយោជនៈ ទាំងនេះ ឈ្មោះថាសំយោ-
 ជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ។ នេះឯងការប្រកាន់ស្អិត នៃអស្សនទិដ្ឋិ
 ដោយភាគា ឆ្ងល់ ។

(១៩) ការប្រកាន់ស្អិត នៃអត្តានុទិដ្ឋិ ដោយភាគា ២០ យ៉ាង
 កើដូចម្តេចខ្លះ ។ ចុដ្ឋជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបាន
 ដូចប្រទេសទិដ្ឋិក្រមអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងមិច្ឆិមាសំប្រះអរិយៈ មិនបាន
 ហាក់ចិត្តក្នុងមិច្ឆិមាសំប្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃចំពោះធម៌របស់សច្ចុរស

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាមគ្គ

សធម្មវិសទោ ធម្មវិទីតោ រូបំ អត្តតោ សមទុចស្សតិ
រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ វា រូបំ រូបស្មី វា
អត្តានំ វេទនំ . . . សញ្ញំ . . . សង្ខារេ . . . វិញ្ញាណំ
អត្តតោ សមទុចស្សតិ វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ
វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ។

[២០] កងំ រូបំ អត្តតោ សមទុចស្សតិ ។

ឥនេកោច្ឆោ ចបរិកសិណំ អត្តតោ សមទុចស្សតិ
យំ ចបរិកសិណំ សោ អរំ យោ អហំ តំ
ចបរិកសិណានិ ចបរិកសិណាញ អត្តញ អទ្ធិយំ
សមទុចស្សតិ សេយ្យចាចិ តេសច្បធិមស្ស ឈាយ-
តោ យោ អន្តិ^(១) សោ វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា
អន្តិតិ អន្តិញ វណ្ណាញ អទ្ធិយំ សមទុចស្សតិ វេរោ
ឥនេកោច្ឆោ ចបរិកសិណំ អត្តតោ សមទុចស្សតិ

១១. ៥. អប្បិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាមគ្គ

មិនបានហាត់ចិត្តក្នុងធម៌របស់សប្បុរស ពិចារណាយើញរូប ថាជាខ្លួន ទ
ពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានរូប ទ ពិចារណាយើញរូប ថាមានក្នុងខ្លួន ទ
ពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានក្នុងរូប ទ ពិចារណាយើញវេទនា^(១) . . .
សញ្ញា^(២) . . . សង្ខារទាំងឡាយ^(៣) . . . ពិចារណាយើញវិញ្ញាណ
ថាជាខ្លួន ទ ពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ ទ ពិចារណាយើញ
វិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួន ទ ពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ទ
(នេះការប្រកាន់ស្មិត វៃអត្តនុច្ឆិដ្ឋិ ដោយភាព ២០ យ៉ាង) ។

[២០] ច្បុល្យពិចារណាយើញរូប ថាជាខ្លួន ធ្វើដូចម្តេច ។

ច្បុល្យន្ទ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញបរិកសិណា ថាជាខ្លួន ថា
ធម្មជាតិណា ជាបរិកសិណា សភាពនោះគឺអញ សភាពណាជា
អញ ធម្មជាតិនោះ គឺបរិកសិណា ឈ្មោះថាពិចារណាយើញបរិ-
កសិណានឹងខ្លួន ថាមិនមែនពីរ គឺតែមួយ ប្រៀបដូចប្រថីបប្រេងដែក
នេះឡើង មានអណ្តាតភ្លើងណា សភាពនោះគឺស្មី សភាពណាជាស្មី
ធម្មជាតិនោះ គឺគឺអណ្តាតភ្លើង ឈ្មោះថាពិចារណាយើញអណ្តាតភ្លើង
នឹងស្មី ថាមិនមែនពីរ មានបីដូចម្តេចមិញ មានបីមេឃដូចជា
ច្បុល្យន្ទ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញបរិកសិណា ថាជាខ្លួន

១ ព្រឹកលេច្យ ២ ដូចរូបនាងដើមនោះដែរ ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនៀមទម្លាប់

យំ បឋវីកាសិណំ សោ អហំ យោ អហំ តំ បឋវី-
 កាសិណានិ បឋវីកាសិណាញ អត្តញ អទ្ធរិ សធម្ម-
 បស្សតិ អតិធិវេសាធរាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ទ វត្ថុ វត្ថុ
 ទ ធិដ្ឋំ អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យោ ទ ធិដ្ឋំ
 យញ្ញ វត្ថុ អយំ បឋមា រូបវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋំ
 អត្តាទុធិដ្ឋំ ចិត្តាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំវបត្ថិ អត្តាទុធិដ្ឋិកស្ស
 បុរិសបុគ្គលស្ស ទ្វេ ទ កតិយោ ។ បេ ។ ឥហាទិ
 សញ្ញាធិដ្ឋិ ទ ទ ធិដ្ឋិយោ ឥនេកាប្បា អាចា-
 កាសិណំ គេដោកាសិណំ វាយោកាសិណំ ធិលកា-
 សិណំ បិកកាសិណំ លាហិតកាសិណំ ធិនាតកា-
 សិណំ អត្តកោ សធម្មបស្សតិ យំ ធិនាតកាសិណំ
 សោ អហំ យោ អហំ តំ ធិនាតកាសិណានិ ធិនា-
 តកាសិណាញ អត្តញ អទ្ធរិ សធម្មបស្សតិ សេយ្យ-
 ជាមិ ភេតប្បដិបស្ស ឈាយតោ យោ អច្ឆិ សោ
 វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា អច្ឆិ អច្ឆិញ វណ្ណញ
 អទ្ធរិ សធម្មបស្សតិ ឯវេសេវ ឥនេកាប្បា ។ បេ ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនៀមទម្លាប់

ថា ធម្មជាតណាជាបរិកសិណ សភាពនោះគឺអញ សភាពណាជាអញ
 ធម្មជាតនោះ គឺបរិកសិណ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញបរិកសិណនឹង
 ខ្លួន ថាមិនមែនពីរ គឺតែមួយ ការប្រកាន់ស្តិត នឹងការស្តាប់អវិជ្ជុល
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិជ្ជុក
 វត្ថុដោយវិជ្ជុក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋិ ជាប្រ-
 វត្តកៈទី ១ អត្តាទុធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវបត្ថិ បុរសបុគ្គលប្រកប
 ដោយអត្តាទុធិដ្ឋិ មានគតិ ២ យ៉ាង ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថាសំយោជនៈ
 មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញអាចុកសិណ
 គេដោកសិណ វាយោកសិណ នីលកសិណ បិកកសិណ លាហិត-
 កសិណ ឧទាតកសិណ ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតណា ជាឧទាតកសិណ
 សភាពនោះ គឺអញ សភាពណា ជាអញ ធម្មជាតនោះគឺឧទាតកសិណ
 ឈ្មោះថាពិចារណាយើញឧទាតកសិណនឹងខ្លួន ថាមិនមែនពីរ ប្រៀបដូច
 ប្រទេសប្រទេសដែលនេះឡើយ មានអណ្តាតភ្នំនិរណា សភាពនោះ ក៏គឺ
 ស្មើ សភាពណាជាស្មើ ធម្មជាតិនោះ គឺអណ្តាតភ្នំនិរណា ឈ្មោះថា
 ពិចារណាយើញអណ្តាតភ្នំនិរណា ស្មើ ថាមិនមែនពីរ មានឧបមាដូច
 រដ្ឋចម្រើញ មានឧបមេយ្យដូចជា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយនិទាន បដិសម្ពុទ្ធសន្ត

ឱ ធាតកកសិណាញ អត្តញ អន្ធមំ សធម្មបស្សតិ
 អភិធិវេសធម្មនាសា និដ្ឋិ និដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ
 ន និដ្ឋិ អញ្ញា និដ្ឋិ អញ្ញា វត្ថុ យា ន និដ្ឋិ យេត្ត
 វត្ថុ អយំ ធម្មតា រូបវត្ថុកា អត្តានុនិដ្ឋិ អត្តានុនិដ្ឋិ
 មិច្ឆានិដ្ឋិ និដ្ឋិវិបត្តិ ។ ថេ ។ ឥតានិ សញ្ញាជនានិ
 ន ន និដ្ឋិយោ ឯវំ រូបំ អត្តតោ សធម្មបស្សតិ ។

[២០] កតំ រូបវត្ថុំ អត្តានំ សធម្មបស្សតិ ។
 ឥនេកោ វេទនំ សញ្ញំ សម្មារ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សធម្មបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតំ អយំ ។ ថេ មេ
 អត្តា សោ ។ ថា មន មេ អយំ អត្តា ឥមិទា
 រូបេន រូបភតិ រូបវត្ថុំ អត្តានំ សធម្មបស្សតិ
 សេយ្យថាថិ វុត្តោ ធាយាសធម្មនោ អស្ស
 កមេនិ មុវិសោ ឯវំ វេទយ្យ អយំ វុត្តោ
 អយំ ធាយា អញ្ញោ វុត្តោ អញ្ញោ ធាយា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធសន្ត

ឈ្មោះថាភិចារណាយេញ្ញោ ធាតកកសិណានិទាន ថាមិនមែនកិ កា
 ប្រកាសស្តី ធាតកកសិណានិទាន ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 កិមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិជាយវ្យោក គុះជាយវ្យោក ទិដ្ឋិណា និទិត្ត
 ណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុនិដ្ឋិ ជាប្រវត្តកៈទី ១ អត្តានុនិដ្ឋិ ជាមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ថេ ។ នេះឈ្មោះថាសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ
 បុគ្គលភិចារណាយេញ្ញោ ថាជាខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[២១] បុគ្គលភិចារណាយេញ្ញោ ថាមិនមែន កិដ្ឋិមិច្ឆា ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាយេញ្ញោនា សញ្ញា សញ្ញា
 និទិត្តិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនោះឯង មានប្រាប្រែប្រួលនេះ
 ឈ្មោះថាភិចារណាយេញ្ញោ ថាមិនមែន ប្រៀបដូចដើមឈើបិដ្ឋុណិ
 ដោយម្លប់ បុរសប្តីពោល ចំពោះដើមឈើនោះ យ៉ាងនេះថា
 នេះដើមឈើ នេះម្លប់ឈើ ដើមឈើដោយវ្យោក ម្លប់ដោយវ្យោក

បាយវង្ស វិទ្ធិកថា

សោ ទោ ចតាយំ វុក្ខា ឥហាយ ឆាយាយ ឆាយា-
 វាតិ ឆាយាវន្តំ វុក្ខំ សធនុបស្សតិ ឯវមេវ ឥទេកាច្ឆោ
 វេនំ សញ្ញំ សង្ការ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សធនុប-
 ស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ
 ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥតិចា វុចេន វុចវាតិ
 វុចវន្តំ អត្តានំ សធនុបស្សតិ អភិធិវេសចរមាសោ
 ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញំ
 វត្ថុ យា ច ទិដ្ឋិ យញ្ច វត្ថុ អយំ ទុតិយោ វុចវត្ថុកា
 អត្តានុទិដ្ឋិ អត្តានុទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ ឥហាធិ
 សញ្ញាជយាធិ ន ច ទិដ្ឋិយោ ឯវំ វុចវន្តំ អត្តានំ
 សធនុបស្សតិ ។

បាយវង្ស វិទ្ធិកថា

តែដើមរយៈនាង បានចូលប្រារម្ភចុះនេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ
 ដើមរយៈ ថាបានចូល មានបដាដូចម្តេចមិញ មានបដាយដូចជា
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញវេទនា សញ្ញា សង្ខារ នឹង
 វិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីគ្រិះរិយ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ជាខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនាង បានចូលប្រារម្ភចុះនេះ ឈ្មោះ
 ថាពិចារណាយើញខ្លួន ថាបានចូល ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់កន្ត្រៃល
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុ
 ដោយឡែក ទិដ្ឋិណា នឹងវត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុទិដ្ឋិ ជាប្រវត្តកៈទី២
 អត្តានុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ នេះឈ្មោះថាសំយោជនៈ មិនមែន
 ទិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយើញខ្លួន ថាបានចូល យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខនិកាយ

[២២] កាថំ អក្កនិ រូបំ សមនុបស្សតិ ។ ឥនេ-
 កាទ្វា វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អក្កតោ ស-
 មនុបស្សតិ កស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ អក្កា
 ឥមស្មិត្ត បទ អក្កនិ ឥនំ រូបន្តំ អក្កនិ រូបំ សមនុ-
 បស្សតិ សេយ្យថាថិ ចុច្ចំ កទ្ធសម្បន្នំ អស្ស កមេ-
 នំ ចុវិសោ ឯវិ វេយ្យ ឥនំ ចុច្ចំ អយំ កទ្វា
 អញ្ញំ ចុច្ចំ អញ្ញា កទ្វា សោ ទោ បនាយំ កទ្វា
 ឥមស្មិ ចុច្ចតំ ចុច្ចស្មិ កទ្ធុ សមនុបស្សតិ ឯវិទេវ
 ឥនេកាទ្វា វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អក្កតោ
 សមនុបស្សតិ កស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អក្កា ឥមស្មិត្ត បទ អក្កនិ ឥនំ រូបន្តំ អក្កនិ រូបំ
 សមនុបស្សតិ អកិលេសបរមាសោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ទ
 វត្ថុ វត្ថុ ទ ធិដ្ឋិ ។ ថេ ។ អយំ ភតិយា រូបវត្ថុកា
 អក្កាធិដ្ឋិ អក្កាធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ថេ ។
 ឥមាណិ សញ្ញាធិដ្ឋិ ទ ទ ធិដ្ឋិយោ ឯវិ អក្កនិ
 រូបំ សមនុបស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកា

[២២] បុគ្គលតិចារណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងខ្លួន កើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងខ្លួន កើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងខ្លួន កើដូចម្តេច ។
 វិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិយោនិទេថា នេះឯងជា
 ខ្លួនរបស់អញ ឯប្រទេស (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារ-
 ណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងខ្លួន ប្រៀបដូចគ្នា ដែលចរិច្ចលាវដោយក្លិន
 ចូរសម្បិះពាល ចំពោះផ្កាឆារ យ៉ាងនេះថា នេះផ្កា នេះក្លិន ផ្កា
 ដោយឡែក ក្លិនដោយឡែក តែក្លិនឆារឯង (មាន) ក្នុងផ្កានេះ
 ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងផ្កា មានទប់មាដូចម្តេចមិញ
 មានទប់មេយ្យដូចជា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញ្ញេ
 វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ធិនិវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេច
 ក្តីគ្រិះរិយោនិទេថា នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ ឯប្រទេស (ក៏មាន)
 ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងខ្លួន ការ
 ប្រកាន់ស្មិតនិកាយស្តេចអវិជ្ជា ឈ្មោះថាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិមិច្ឆាវត្ថុ វត្ថុ
 ក៏មិច្ឆាវត្ថុ ។ ថេ ។ នេះឈ្មោះថាអក្កាធិដ្ឋិ ជាប្រវត្តក ទី ប
 អក្កាធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ជាធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ថេ ។ នេះសំយោជនៈ មិច
 វត្ថុធិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញេវ ថាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

(២៣) កាត់ រូបស្នី អត្តាចំ សមនុបស្សតិ ។
 ឥន្ទេតោ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អត្ត-
 តោ សមនុបស្សតិ តស្ស ឃិ ហោតិ អយំ ទោ
 ទេ អត្តា សោ ទោ ចន ទេ អយំ អត្តា ឥមស្មី
 រូបេតិ រូបស្មី អត្តាចំ សមនុបស្សតិ សេយ្យជាបិ
 មណី កាណ្ហាកេ បត្តិតោ អស្ស តទេនំ ចុវិសោ
 ឃិ វិទេយ្យ អយំ មណី អយំ កាណ្ហាកោ អញ្ញោ
 មណី អញ្ញោ កាណ្ហាកោ សោ ទោ បបាយំ មណី
 ឥមស្មី កាណ្ហាកេតិ កាណ្ហាកស្មី មណី សមនុប-
 ស្សតិ ឃិវេវ ឥន្ទេតោ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ
 វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ តស្ស ឃិ ហោតិ
 អយំ ទោ ទេ អត្តា សោ ទោ ចន ទេ អយំ
 អត្តា ឥមស្មី រូបេតិ រូបស្មី អត្តាចំ សមនុបស្សតិ
 អភិច្ចិវេសបរាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ច ទិដ្ឋិ
 អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ទិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ
 ចតុត្ថា រូបវត្ថុកោ អត្តាទុទិដ្ឋិ អត្តាទុទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ ឥហនំ សញ្ញាជនាចំ ន ប
 ទិដ្ឋិយោ ឃិ រូបស្មី អត្តាចំ សមនុបស្សតិ ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

(២៣) បុគ្គលកិចារណារយ័ញ្ញខ្លួន ជាមានក្នុងរូប កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លួនក្នុងលោកនេះ កិចារណារយ័ញ្ញខ្លួន សញ្ញា សង្ខារ ទិដ្ឋិវិញ្ញាណ
 ជាដំខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯងជាខ្លួន
 របស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនោះឯង (មាន) ក្នុងរូបនេះ ឈ្មោះថា
 កិចារណារយ័ញ្ញខ្លួន ជាមានក្នុងរូប ច្រៀមដូចកែវមណី ដែលរាងជាកំ
 ក្រងដប ឬសត្បូររោលចំពោះកែវមណីនោះយ៉ាងនេះថា នេះកែវមណី នេះ
 ដប កែវមណីជោយឡែក ដបជោយឡែក តែកែវមណីនោះឯង មាន
 ក្នុងដបនេះ ឈ្មោះថាកំខ្លះយ័ញ្ញកែវមណីជាមានក្នុងដប មានទមហដូច
 ម្តេចមិញ មានទមមេឃដូចជា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កិចារណា
 រយ័ញ្ញខ្លួន សញ្ញា សង្ខារទិដ្ឋិវិញ្ញាណ ជាដំខ្លួន បុគ្គលនោះ មាន
 សេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញ
 នោះឯង (មាន) ក្នុងរូបនេះ ឈ្មោះថាកិចារណារយ័ញ្ញខ្លួន ជាមានក្នុងរូប
 ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្រែល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 ក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិជោយឡែក វត្ថុជោយឡែក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុ
 ណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទិដ្ឋិ ជាម្តេចវត្ថុកៈ ២ អត្តាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ជា ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គល
 កិចារណារយ័ញ្ញខ្លួន ជាមានក្នុងរូប យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២២) កង់ វេទនំ អត្តតោ សឧទុចស្សតិ ។
 ឥនេកាត្រោ ចក្កសម្មស្សនំ វេទនំ សោតសម្មស្សនំ
 វេទនំ យោធសម្មស្សនំ វេទនំ ជិញ្ញសម្មស្សនំ វេទនំ
 កាយសម្មស្សនំ វេទនំ មចោសម្មស្សនំ វេទនំ
 អត្តតោ សឧទុចស្សតិ យោ មចោសម្មស្សនំ វេទ-
 នា សោ អហំ យោ អហំ សា មចោសម្មស្សនំ
 វេទនាតិ មចោសម្មស្សនំ វេទនត្វ អត្តត្វ អន្ទយំ
 សឧទុចស្សតិ សេយ្យដាចិ តេលច្យនិមស្ស ឈា-
 យតោ យា អច្ចំ សោ វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា
 អច្ចំតិ អច្ចំត្វ វណ្ណត្វ អន្ទយំ សឧទុចស្សតិ ឯ-
 វខេវ ឥនេកាត្រោ មចោសម្មស្សនំ វេទនំ អត្តតោ
 សឧទុចស្សតិ យោ មចោសម្មស្សនំ វេទនា សោ
 អហំ យោ អហំ សា មចោសម្មស្សនំ វេទនាតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២២) បុគ្គលតិចារណាឃើញវេទនា ថាជាខ្លួន ដូចម្តេច ។
 បុគ្គលន្ទ ក្នុងរោគនេះ ពិចារណាឃើញវេទនា ដែលកើតអំពី
 ចក្កសម្ព័ន្ធស្យ វេទនាដែលកើតអំពីសោតសម្ព័ន្ធស្យ វេទនាដែលកើតអំពី
 យោធសម្ព័ន្ធស្យ វេទនាដែលកើតអំពីជិញ្ញសម្ព័ន្ធស្យ វេទនាដែលកើតអំពី
 កាយសម្ព័ន្ធស្យ វេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យ ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិ
 ណា ជាវេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យ សភាពនោះគឺអញ សភាព
 ណាជាអញ ធម្មជាតិទោះ គឺវេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យ ឈ្មោះ
 ជាពិចារណាឃើញ គួរវេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យផង គួរខ្លួនផង
 ថាមិនមែនពីរ ច្រៀមដូច ច្រើនច្រើនដែលទេវឡើង មានអណ្តាត
 ភ្លើងណា សភាពនោះជានិរស្មី សភាពណាជានិរស្មី ធម្មជាតិទោះ គឺ
 អណ្តាតភ្លើង ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញអណ្តាតភ្លើងនិរស្មី ថាមិនមែន
 ពីរ មានទមហដូចម្តេចមិញ មានទមយេយ្យដូចជា បុគ្គលន្ទក្នុងរោគ
 នេះ ពិចារណាឃើញវេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យ ថាជាខ្លួន ថា
 ធម្មជាតិណា ជាវេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យ សភាពនោះគឺអញ
 សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិទោះ គឺវេទនាដែលកើតអំពីមចោសម្ព័ន្ធស្យ

បញ្ជីរដ្ឋ វិញ្ញាបនបត្រ

មហោសីសស្រី វេទនា អត្តនា អធិយំ សមុ-
 បស្សតិ អភិវិសេសនាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ទ វត្ត
 វត្ត ទ ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញា វត្ត ហ ក ទិ លេ
 យត្ត វត្ត អយំ ចវេនា វេទនាវត្តកា អត្តាទិដ្ឋិ
 អត្តាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិវចន្តំ ។ បេ ។ ឥនាទិ
 សញ្ញាធានិ ទ ក ទិដ្ឋិយោ ឃី វេទនំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ ។

(២៨) កថំ វេទនាវត្តំ អត្តាទិ សមុបស្សតិ ។
 ឥនេកតោ សញ្ញំ សង្ការ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ តស្ស ឃី ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អត្តា សោ ទោ មទ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ
 វេទនាយ វេទនាភិគំ វេទនាវត្តំ អត្តាទិ សមុ-
 បស្សតិ សេយ្យជាមិ វុត្តោ ឆាយាសម្បត្តោ
 អស្ស តមេទំ បុរិសោ ឃី វេទនេយ្យ អយំ វុត្តោ
 អយំ ឆាយា អញ្ញា វុត្តោ អញ្ញា ឆាយា
 សោ ទោ មនាយំ វុត្តោ ឥនាយ ឆាយាយ
 ឆាយាភិគំ ឆាយាវត្តំ វុត្តំ សមុបស្សតិ ឃីមេវ

បញ្ជីរដ្ឋ វិញ្ញាបនបត្រ

ឈ្មោះថាពិចារណាយិញ្ញា មូរវេទនាវេលកេអភិមិមេហសម្មស្សនំ មូ
 រូននំ ជាមិមិមេតិ ការប្រកាន់ស្ម័គ្រនិកតាស្ថាបនាវិញ្ញា ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិមិមេតិ ឯកភិមិមេទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិជាយវ្យក វត្តជាយវ្យក
 ទិដ្ឋិណានិវត្តណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទិដ្ឋិ ជាវេទនាវត្តកៈទិ ទ អត្ត-
 ាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវចន្តំ ។ បេ ។ នេសេយោជនៈ មិមិមេទិដ្ឋិ
 បុគ្គលពិចារណាយិញ្ញាវេទនា ថាជាទូម យ៉ាងនេះឯង ។

(២៩) បុគ្គលពិចារណាយិញ្ញាទូម ថាមានវេទនា អភិដូចម្តេច ។
 បុគ្គលទូម ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយិញ្ញាសញ្ញា សង្ការ វិញ្ញាណ
 និវរូប ថាជាទូម បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ជាទូមរបស់អញ តែទូមរបស់អញនោះឯង មានវេទនា ព្រោះវេទនានេះ
 ឈ្មោះថាពិចារណាយិញ្ញាទូម ថាមានវេទនា ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែល
 បិប្ផណិះដោយម្លប់ បុរសគប្បីពោលចំពោះដើមឈើនោះ យ៉ាងនេះថា
 នេះដើមឈើ នេះម្លប់ ដើមឈើដោយវ្យក ម្លប់ដោយវ្យក តែ
 ដើមឈើនោះឯង មានម្លប់ព្រោះម្លប់នេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយិញ្ញាដើម
 ឈើ ថាមានម្លប់ មានម្លប់ដូចម្តេចមិញ មានម្លប់មេឃ្សដូចជា

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ឥនេកាទ្វា សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ តស្ស ឃីវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អត្តា សោ ទោ ចន មេ អយំ អត្តា ឥហាយ
 វេទនាយ វេទនាភិ វេទនាវន្តំ អត្តានំ សមុបស្សតិ
 អភិទិវេសចរមាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ទិដ្ឋិ
 អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ទិដ្ឋិ យេត្ត វត្ថុ អយំ
 ទុតិយា វេទនាវត្ថុកា អត្តាទុទិដ្ឋិ អត្តាទុទិដ្ឋិ មិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ ឥហាទិ សញ្ញាជនាទិ ន ច
 ទិដ្ឋិយោ ឃីវំ វេទនាវន្តំ អត្តានំ សមុបស្សតិ ។

[២៦] កាថំ អត្តនិ វេទនំ សមុបស្សតិ ។
 ឥនេកាទ្វា សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ តស្ស ឃីវំ ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា ឥមស្មិត្តា ចន អត្តនិ អយំ វេទនាភិ
 អត្តនិ វេទនំ សមុបស្សតិ សេយ្យជាថិ បុច្ឆិ
 កទ្ធសម្បន្តំ អស្ស តមេទំ បុរិសោ ឃីវំ វេទនេយ្យ ឥទិ
 បុច្ឆិ អយំ កាទ្វា អញ្ញំ បុច្ឆិ អញ្ញា កាទ្វា

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិស្សិតកថា

បុគ្គលទ្ធករណកនេ ពិចារណាយេញ្ញសញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ នីត
 វេ ថាជាទួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងជា
 ទួនយស្សតា តែទួនយស្សតាមានឯង មានវេទនា ព្រោះវេទនានេះ
 ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ្ញាទួន ថាមានវេទនា ការប្រកាន់ស្តីនឹងការ
 ស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ ឯវត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ
 ដោយវៀក វត្ថុដោយវៀក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុទិដ្ឋិ
 ថាវេទនាវត្ថុន៍ ២ អត្តានុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។
 នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញាទួន ថាមានវេទនា
 យ៉ាងនេះឯង ។

[២៦] បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញាវេទនាជាមានក្នុងទួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ទ្ធា ករណ៍នេះ ពិចារណាយេញ្ញសញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ នីតវេ ថា
 ជាទួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងជាទួនយស្សតា ៦
 វេទនានេះ (ក៏មាន) ក្នុងទួននេះវេ ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ្ញាវេទនាជាមាន
 ក្នុងទួន ប្រៀបដូចផ្កាឈើ ដែលចាំចូលរិះដោយក្លិន ឬសេសប្បិរោលចំពោះ
 ផ្កាឈើនោះ យ៉ាងនេះថា នេះផ្កា នេះក្លិន ផ្កាដោយវៀក ក្លិនដោយវៀក

បញ្ជីរដ្ឋបាល

សោ ទោ បាយ កន្លា ឥស្សី បុប្ផតិ បុប្ផស្មី
 កង្កិ សមទុបស្សតិ ឃីវរេវ ឥនេកាទ្វា សញ្ញា
 សង្ការ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ សមទុបស្សតិ
 កស្ស ឃីវ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា ឥស្សីត្ប
 ធន អត្តនំ អយំ វេទនាតិ អត្តនំ វេទនំ សម-
 ទុបស្សតិ អភិទំវេសបរមាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ទ វត្ថុ
 វត្ថុ ទ ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ អយំ តតិយា វេទនាវត្ថុកា
 អត្តាទុទិដ្ឋិ អត្តាទុទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។
 ឥនាទិ សញ្ញាជនាទិ ទ ព ទិដ្ឋិយោ ឃីវ អត្តនំ
 វេទនំ សមទុបស្សតិ ។

[២៧] កាថំ វេទនាយ អត្តានំ សមទុបស្សតិ ។
 ឥនេកាទ្វា សញ្ញា សង្ការ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមទុបស្សតិ កស្ស ឃីវ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
 សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ វេទនាយាតិ
 វេទនាយ អត្តានំ សមទុបស្សតិ សេយ្យជាបិ ។ បេ ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

ក្រតិទានេធិតិវាធាក្កដានេ ឈ្មោះថាភិចារណាយេញក្រិទថាធាក្ក
 ដ្ឋា ធានេបមាដូចម្ដេចមិញ ធានេបមេយ្យដូចជា បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ពិចារណាយេញសញ្ញា សត្វរ វិញ្ញាណ ទីនិរុច ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ
 ធានេសចក្ដីព្រៃយ៉ាងនេះថា នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ ឯវេទនានេះ
 (កិចាទ) ក្នុងខ្លួននេះវេទនា ឈ្មោះថាភិចារណាយេញវេទនា ថាធាក្កក្នុងខ្លួន
 ការប្រកាន់ស្មិតនិវិការស្ថាបអន្តិល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ ចំណ
 វត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថាអត្តាទុទិដ្ឋិ ជាវេទនាវត្ថុក៏ ញ
 អត្តាទុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិន
 មែនទិដ្ឋិ បុគ្គលភិចារណាយេញវេទនា ថាធាក្កក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[២៧] បុគ្គលភិចារណាយេញខ្លួន ថាធាក្កក្នុងវេទនា គេដូចម្ដេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាយេញសញ្ញា សត្វរ វិញ្ញាណ
 ទីនិរុច ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ ធានេសចក្ដីព្រៃយ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ជាខ្លួនរបស់អញ នៃខ្លួនរបស់អញនោះឯង (កាទ) ក្នុងវេទនានេះ
 ឈ្មោះថា ភិចារណាយេញខ្លួន ថាធាក្កក្នុងវេទនា ប្រៀបដូច ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

កាលណា កសិ ខណ្ឌី សមុទុបស្សតិ ឯវេទេវ ឥន-
 កាប្បោ សញ្ញំ សង្ការេ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ សមុទុ-
 បស្សតិ ភស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ។ មេ អត្តា
 សោ ។ មេ បទ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ វេទនា-
 យាតិ វេទនាយ អត្តានំ សមុទុបស្សតិ អភិ-
 ធិវេសថកមាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ ធិដ្ឋំ
 អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋំ យញ្ញ វត្ថុ
 អយំ ចតុត្តា វេទនាវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋំ អត្តាទុធិដ្ឋំ
 មិច្ឆាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ មេ ។ ឥនាធិ សញ្ញាជនាធិ
 ទ ច ធិដ្ឋិយោ ឯវំ វេទនាយ អត្តានំ សមុទុប-
 ស្សតិ ។

(២៨) កតំ សញ្ញំ អត្តតោ សមុទុបស្សតិ ។
 ឥនេកាប្បោ ចក្កុសម្មស្សនំ សញ្ញំ សោតសម្មស្សនំ
 សញ្ញំ ឃានសម្មស្សនំ សញ្ញំ ជីវិតសម្មស្សនំ សញ្ញំ
 កាយសម្មស្សនំ សញ្ញំ មនោសម្មស្សនំ សញ្ញំ អ-
 ត្តតោ សមុទុបស្សតិ យា មនោសម្មស្សនា សញ្ញា

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញកែវខណ្ឌីថាមានក្នុងដួង មានទម្រង់ដូចម្តេចម្តេញ
 មានទម្រង់ដូចជា បុគ្គលទូរ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញសញ្ញា
 សញ្ញា វិញ្ញាណនិរុច ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាង
 នេះថា នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ ក្នុងខ្លួនរបស់អញនោះឯង (មាន)
 ក្នុងវេទនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវេទនា កា-
 ប្រកាន់ស្តីគន្លងការស្តាប់កន្លងល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ ចាំវត្ថុក៏
 មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិជាយវ្យាគ វត្ថុជាយវ្យាគ ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអត្តាទិដ្ឋិ ជាវេទនាវត្ថុ ៤ អត្តាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណា
 ឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវេទនា យ៉ាងនេះឯង ។

(២៨) បុគ្គលពិចារណាឃើញសញ្ញា ថាជាខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ទូរក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញសញ្ញាដែលកើតអំពីចក្កសម្ព័ន្ធសញ្ញា
 ដែលកើតអំពីសោតសម្ព័ន្ធសញ្ញាដែលកើតអំពីឃានសម្ព័ន្ធសញ្ញា
 ដែលកើតអំពីជីវិតសម្ព័ន្ធសញ្ញាដែលកើតអំពីកាយសម្ព័ន្ធសញ្ញាដែល
 កើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធសញ្ញា ថាជាខ្លួន ថា សញ្ញាណាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធសញ្ញា

បរាវន្ត ទំនៀមថា

សោ អហំ យោ អហំ សា មនោសម្មស្សជា
 សញ្ញាតិ មនោសម្មស្សជំ សញ្ញាត្យ អត្តត្យ អន្ធយំ
 សមនុបស្សតិ សេយ្យជាបិ តេលច្ឆទិបស្ស ឈា-
 យតោ យា អង្គិ សោ វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា
 អង្គិតិ អង្គិត្យ វណ្ណត្យ អន្ធយំ សមនុបស្សតិ ឯវមេវ
 ឥនេកោដ្ឋា មនោសម្មស្សជំ សញ្ញំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ យា មនោសម្មស្សជា សញ្ញា សោ អហំ
 យោ អហំ សា មនោសម្មស្សជា សញ្ញាតិ មនោ-
 សម្មស្សជំ សញ្ញាត្យ អត្តត្យ អន្ធយំ សមនុបស្សតិ
 អភិធិវសបរាមាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ទិដ្ឋិ
 អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ន ទិដ្ឋិ យត្យ វត្ថុ អយំ
 បវមា សញ្ញាវត្ថុតា អត្តានុទិដ្ឋិ អត្តានុទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ន ច ទិដ្ឋិយោ ឯវិ
 សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។

បរាវន្ត ទំនៀមថា

សភាពនោធិអញ សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិខោ ភិសញ្ញាដែលកើត
 អំពីមនោសម្មស្ស ឈ្មោះថាភិបារណាឃើញ ភ្នំសញ្ញាដែលកើតអំពី
 មនោសម្មស្សផង ខ្ញុំខ្លួនផង ថាមិនមែនពីរ ប្រៀបដូចប្រៀបច្រវែងដែល
 ខេរឡើង មានអណ្តាតភ្លើងលា សភាពនោធិភិស្មី សភាពណាជា
 ស្មី ធម្មជាតិខោធិអណ្តាតភ្លើង ឈ្មោះថាភិបារណាឃើញអណ្តាត
 ភ្លើងនិងស្មី ថាមិនមែនពីរ មានរបបមាដូចម្តេចមិញ មានរបបមេយ្យដូច
 ជាបុគ្គលខ្លះ គង់លោកខេរ ភិបារណាឃើញភ្នំសញ្ញាដែលកើតអំពីមនោ-
 សម្មស្ស ថាជាខ្លួន ថា សញ្ញាណដែលកើតអំពីមនោសម្មស្ស សភាព
 នោធិអញ សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិខោ ភិសញ្ញាដែលកើតអំពី
 មនោសម្មស្ស ឈ្មោះថាភិបារណាឃើញសញ្ញាដែលកើតអំពីមនោសម្មស្ស
 ផង ខ្ញុំខ្លួនផង ថាមិនមែនពីរ ការប្រកាន់ស្មិតនឹងការស្តាប់ក្លែងល
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ ចាំវត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុ
 ដោយឡែក ទិដ្ឋិណានឹងវត្ថុណា ខេរឈ្មោះថាអត្តានុទិដ្ឋិ ជាសញ្ញាវត្ថុកៈ
 ទី ១ អត្តានុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ
 បុគ្គលភិបារណាឃើញសញ្ញា ថាជាខ្លួន យ៉ាងខេរធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

(២៤) កងំ សញ្ញាវន្តំ អត្តាភំ សមុបស្សតិ ។
 ឥនេកោត្ថោ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ ស-
 ញ្ញាយ សញ្ញាភតិ សញ្ញាវន្តំ អត្តាភំ សមុបស្សតិ
 សេយ្យថាបិ វុត្តោ ឆាយាសធូរោ អស្ស តមេធំ
 បុរិសោ ឯវំ វេទយ្យ អយំ វុត្តោ អយំ ឆាយា
 អញ្ញោ វុត្តោ អញ្ញោ ឆាយា សោ ទោ បទាយ
 វុត្តោ ឥនាយ ឆាយាយ ឆាយាភតិ ឆាយាវន្តំ វុត្តំ
 សមុបស្សតិ ឯវមេវ ឥនេកោត្ថោ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ
 រូបំ វេទនំ អត្តតោ សមុបស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ
 អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ
 អត្តា ឥនាយ សញ្ញាយ សញ្ញាភតិ សញ្ញាវន្តំ
 អត្តាភំ សមុបស្សតិ អភិធិវេសបរាសោ ធិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ
 យា ច ធិដ្ឋិ យញ្ច វត្ថុ អយំ ទុតិយា សញ្ញា-
 វត្ថុតា អត្តាទុធិដ្ឋិ អត្តាទុធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

(២៤) បុគ្គលនិបារណាយេញ្ញុន ថាមានសញ្ញា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលនុ៎ ក្នុងលោកនេះ និបារណាយេញ្ញុសង្ខារ វិញ្ញាណ
 រូបនិងវេទនា ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
 ថា នេះឯខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានសញ្ញាព្រោះ
 សញ្ញានេះ ឈ្មោះថាជានិបារណាយេញ្ញុន ថាមានសញ្ញា ច្រៀបដូច
 ដើមឈើ ដែលបិច្ចុណិដោយម្តប់ បុរសអប្បិការលចំពោះដើមឈើ
 នោះយ៉ាងនេះថា នេះដើមឈើ នេះម្តប់ ដើមឈើដោយឡែក ម្តប់
 ដោយឡែក តែដើមឈើនេះឯង មានម្តប់ព្រោះម្តប់នេះ ឈ្មោះថា
 និបារណាយេញ្ញុដើមឈើ ថាមានម្តប់ មានទុច្ចាស្តុចម្តុចមិញ មានទុច-
 មេយ្យដូចជា បុគ្គលនុ៎ក្នុងលោកនេះ និបារណាយេញ្ញុសង្ខារ វិញ្ញាណ
 រូបនិងវេទនា ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 នេះឯខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានសញ្ញាព្រោះសញ្ញា
 នេះ ឈ្មោះថាជានិបារណាយេញ្ញុន ថាមានសញ្ញា ការប្រកាន់ស្តីអ
 នឹងការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ ទាំងវត្ថុក៏មិនមែន
 ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក តែដោយឡែក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះ
 ថាអត្តាទុទិដ្ឋិ ជាសញ្ញាវត្ថុកៈទី២ អត្តាទុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។

បរាជ័យ ទំនៀមពរ

ឥតាធិ សញ្ញាធិតាធិ ធន ធន ធិដ្ឋិយោ ឃវី សញ្ញាវន្តិ
អត្តានំ សមទុបស្សតិ ។

[៣០] កង អត្តនំ សញ្ញំ សមទុបស្សតិ ។ ឥ-
នេតកោ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ សម-
ទុបស្សតិ តស្ស ឃវី ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
ឥមស្មិត្ត បទ អត្តនំ អយំ សញ្ញតិ អត្តនំ សញ្ញំ
សមទុបស្សតិ សេយ្យថាបិ បុប្ផំ កទុសឡន្តំ អស្ស
តមេនំ បុរិសោ ឃវី វទេយ្យ ឥធិ បុប្ផំ អយំ កទ្វា
អញ្ញំ បុប្ផំ អញ្ញា កទ្វា សោ ទោ បនាយំ កទ្វា
ឥមស្មី បុប្ផតិ បុប្ផស្មី កទ្ធិ សមទុបស្សតិ ឃវីមេវ
ឥនេតកោ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ
សមទុបស្សតិ តស្ស ឃវី ហោតិ អយំ ទោ មេ
អត្តា ឥមស្មិត្ត បទ អត្តនំ អយំ សញ្ញតិ អត្តនំ
សញ្ញំ សមទុបស្សតិ អភិធិវេសបរាមាសោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ

បរាជ័យ ទំនៀមពរ

នេសំយោជនៈមិនមែនទំនៀម បុគ្គលពិចារណាយើញ្ញន្ត ថាមានសញ្ញា
យ៉ាងនេះឯង ។

[៣០] បុគ្គលពិចារណាយើញ្ញសញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញ្ញសញ្ញា វិញ្ញាណ ប្រធានវេទនា
ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រូវវាយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់
អញ ឯសញ្ញានេះ (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ្ញ
សញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន ប្រៀបដូចក្តីដែលបរិច្ចេកវិធីនៃ បុរសគប្បី
ពោលចំពោះគ្នាខាងយ៉ាងនេះថា នេះក្តី នេះក្តី ក្តីដោយឡែក ក្តីន
ដោយឡែក តែក្តីនោះឯង (មាន) ក្នុងក្តីនេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ្ញ
ក្តីន ថាមានក្នុងក្តី មានទប់មាដូចម្តេចមិញ មានទប់មេយ្យដូចជាបុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញ្ញសញ្ញា វិញ្ញាណ ប្រធានវេទនា ថា
ជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រូវវាយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ
ឯសញ្ញានេះ (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ្ញសញ្ញា
ថាមានក្នុងខ្លួន ការប្រកាន់ស្តីក្នុងការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទំនៀម ទំនៀម

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិទានគ្រោ

ន វត្ថុ វត្ថុ ន ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញា វត្ថុ យា
ន ទិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ តតិហោ សញ្ញាវត្ថុតា
អត្តានុទិដ្ឋិ អត្តានុទិដ្ឋិ មិន្នាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥមាទិ
សញ្ញាជនាទិ ន ទ ទិដ្ឋិយោ វិវា អត្តនិ សញ្ញា
សមទុបសន្នតិ ។

[៣១] កាចំ សញ្ញាយ អត្តានិ សមទុបសន្នតិ ។
ឥនេកត្រោ សង្ការេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ
សមទុបសន្នតិ តស្ស វិវា ហោតិ អយំ ទោ មេ
អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥមាយ ស-
ញ្ញាយាតិ សញ្ញាយ អត្តានិ សមទុបសន្នតិ សេយ្យ-
ជាមិ មណិ កាណ្ហកោ បក្ខុត្តោ អស្ស តមេទំ
បុរិសោ វិវា វេទយ្យ អយំ មណិ អយំ កាណ្ហ-
កោ អញ្ញា មណិ អញ្ញា កាណ្ហតោ សោ
ទោ បទាយំ មណិ ឥមស្មី កាណ្ហកោតិ កាណ្ហ-
កស្មី មណិ សមទុបសន្នតិ វិវាមេ ឥនេកត្រោ
សង្ការេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ សមទុបសន្នតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ

មិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិទ្យុក វត្ថុដោយវិទ្យុក ទិដ្ឋិ
ណា នឹង វិគណា នេះឈ្មោះថាវត្ថុទិដ្ឋិ ជាសញ្ញាវត្ថុតៈទី ញ
អត្តានុទិដ្ឋិ ជាមិន្នាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គល
តំចារណាយេញ្ញសញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[៣១] បុគ្គលតំចារណាយេញ្ញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ តំចារណាយេញ្ញសង្ខារ វិញ្ញាណ រូបនិងវេទនា
ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់
អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង (៣១) ក្នុងសញ្ញានេះ ឈ្មោះថាតំចារ-
ណាយេញ្ញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា ប្រៀបដូចកែវមណីដែលបុគ្គលជាក់ក្នុង
ដប បុរសគប្បីពាលចំពោះកែវមណីនោះ យ៉ាងនេះថា នៅកែវមណី
នេះដប កែវមណីដោយវិទ្យុក ដបដោយវិទ្យុក កែវកែវមណីនេះឯង
(៣២) ក្នុងដបនេះ ឈ្មោះថាតំចារណាយេញ្ញកែវមណី ថាមានក្នុងដប
មានទម្រង់ដូចម្តេចមិញ មានទម្រង់ដូចជា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ តំចារណាយេញ្ញសង្ខារ វិញ្ញាណ រូប និងវេទនា ថាជាខ្លួន

បរាជ័យ ទិដ្ឋិភា

កស្ស ឃី ហោតិ អយំ ។ មេ អត្តា សោ
 ។ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ សញ្ញាយាតិ
 សញ្ញាយ អត្តាទំ សធម្មស្សតិ អភិចិវេសចរា-
 សោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ទ វុត្តុ វុត្តុ ទ ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញា
 វុត្តុ យា ទ ទិដ្ឋិ យញ្ញ វុត្តុ អយំ ចតុត្តោ សញ្ញា-
 វុត្តុកា អត្តាទុទិដ្ឋិ អត្តាទុទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ ឥនាទិ
 សញ្ញាជនាទិ ទ ទ ទិដ្ឋិយោ ឃី សញ្ញាយ
 អត្តាទំ សធម្មស្សតិ ។

(៣២) កតំ សង្ការ អត្តតោ សធម្មស្សតិ ។
 ឥនេកេវោ ចក្កសម្មស្សជំ ទេតទំ សោកសម្ម-
 ស្សជំ ទេតទំ យានសម្មស្សជំ ទេតទំ ជិក្ខុសម្មស្សជំ
 ទេតទំ កាយសម្មស្សជំ ទេតទំ មនោសម្មស្សជំ
 ទេតទំ អត្តតោ សធម្មស្សតិ យា មនោសម្ម-
 ស្សជា ទេតនា សោ អហំ យោ អហំ
 សា មនោសម្មស្សជា ទេតនាតិ មនោសម្ម-
 ស្សជំ ទេតនញ្ច អត្តញ្ច អទ្ធកំ សធម្មស្សតិ

បរាជ័យ ទិដ្ឋិភា

បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីជ្រះរះយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ នៃ
 ខ្លួនរបស់អញនេះឯង (៣១) ក្នុងសញ្ញានេះ ឈ្មោះថាភិចារណ
 ឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា ការប្រកាសស្តីក្នុងការស្តាប់អង្គុល
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវុត្តុ វុត្តុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក
 វុត្តុដោយឡែក ទិដ្ឋិណា ឆឹង វុត្តុណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុទិដ្ឋិ
 ជាសញ្ញាវុត្តុទី ៤ អត្តាទុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ
 មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលភិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា យ៉ាង
 នេះឯង ។

(៣២) បុគ្គលភិចារណាឃើញសត្វ ថាជាខ្លួន តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាឃើញចេតនាដែលកើតអំពីចក្កសម្ពុស្ស
 ចេតនាដែលកើតអំពីសោតសម្ពុស្ស ចេតនាដែលកើតអំពីយានសម្ពុស្ស
 ចេតនាដែលកើតអំពីជិក្ខុសម្ពុស្ស ចេតនាដែលកើត អំពីកាយសម្ពុស្ស
 ចេតនាដែលកើតអំពីមនោសម្ពុស្ស ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិណាជាចេតនា
 ដែលកើតអំពីមនោសម្ពុស្ស សភាពនោះតើអញ សភាពណាជាអញ
 ធម្មជាតិណា តើចេតនាដែលកើតអំពីមនោសម្ពុស្ស ឈ្មោះថាភិចារណ
 ឃើញខ្លួនចេតនាដែលកើតអំពីមនោសម្ពុស្សផង ខ្លួនផង ជាមិនមែនពីរ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្ក្រាន្ត

សោយ្យតិមិ តេនាធម្មនិពស្ស ឈាយតោ យោ
អច្ឆិ សោ វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា អច្ឆិតិ
អច្ឆិក្ខ វណ្ណក្ខ អន្ធរិ សមនុចស្សតិ ឯវចេវ
ឥនេកាត្រោ មហោសច្ឆស្សនិ ទេតទំ អត្តតោ សម-
នុចស្សតិ យោ មហោសច្ឆស្សនិ ទេតទា សោ
អហំ យោ អហំ សា មហោសច្ឆស្សនិ ទេត-
ទាតិ មហោសច្ឆស្សនិ ទេតទក្ខ អត្តក្ខ អន្ធរិ
សមនុចស្សតិ អភិធិវេសាធខណសោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ទ
វត្ថុ វត្ថុ ទ ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញា វត្ថុ យោ ច ធិដ្ឋិ
យេត្ត វត្ថុ អយំ ធម៌មា សង្ខារវត្ថុតា អត្តានុធិដ្ឋិ
អត្តានុធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ
ទ ច ធិដ្ឋិយោ ឯវិ សង្ខារេ អត្តតោ សមនុចស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្ក្រាន្ត

ប្រៀបដូចប្រទេស្តិវេលនេខ្យង មានអណ្តាតភ្លើងណា សភាពនោះ
គឺស្មី សភាពណាជាស្មី ធម្មជាតិមាន គឺអណ្តាតភ្លើង ឈ្មោះថាពិចារ-
ណាយើញអណ្តាតភ្លើងនឹងស្មី ថាមិនមែនពីរ មានមហាដូចម្តេចមិញ
មានមហេយ្យដូចជា បុគ្គលខ្លះគង់លោកនេះ ពិចារណាយើញរេតនា
ដែលកើតអំពីមហោសម្ពុស្ស ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិណា ជាមហោ
ដែលកើតអំពីមហោសម្ពុស្ស សភាពនោះ គឺអញ សភាពណាជាអញ
ធម្មជាតិមាន គឺរេតនាដែលកើតអំពីមហោសម្ពុស្ស ឈ្មោះថាពិចារណា
យើញរេតនា ដែលកើតអំពីមហោសម្ពុស្សផង គូខ្លួនផង ថាមិនមែន
ពីរ ការប្រកាន់ស្មីគឺការស្តាប់អង្គុយ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ
វត្ថុក៏មិនមែនធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិដោយខ្សែក វត្ថុដោយខ្សែក ធិដ្ឋិណា មិន វត្ថុ
ណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុធិដ្ឋិ ជាសង្ខារវត្ថុក៏ទី អត្តានុធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ
។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយើញសង្ខារ
ថាជាខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀមព្រះ

(៣៣) កាបី សង្ហារវន្តិ អត្តាធិ សមទុបស្សតិ ។
 ឥនេកោ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ អត្តតោ ស-
 មទុបស្សតិ តស្ស ឃី ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
 សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥមេហិ សង្ហារេហិ
 សង្ហារាភិ សង្ហារវន្តិ អត្តាធិ សមទុបស្សតិ សេយ្យ-
 ជាយំ វុត្តោ ឆាយាសឡន្នោ អស្ស តមេទំ ពុរិសោ
 ឃី វេទយ្យ អយំ វុត្តោ អយំ ឆាយា អញ្ញោ វុត្តោ
 អញ្ញោ ឆាយា សោ ទោ បបាយំ វុត្តោ ឥមាយ
 ឆាយាយ ឆាយាភិ ឆាយាវន្តិ វុត្តំ សមទុបស្សតិ
 ឃីមេវ ឥនេកោ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ អត្ត-
 តោ សមទុបស្សតិ តស្ស ឃី ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥមេហិ
 សង្ហារេហិ សង្ហារាភិ សង្ហារវន្តិ អត្តាធិ សមទុប-
 ស្សតិ អភិធិវេសបរមាសោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ទ វត្ថុ វត្ថុ

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀមព្រះ

(៣៣) បុគ្គលភិបារណារយេញ្ញុន ជាមានសង្ហារ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលទូរ ក្នុងលោកនេះ ភិបារណារយេញ្ញុន រូប វេទនា ធិន
 សញ្ញា ជាជាទូន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ទូនរបស់អញ តែទូនរបស់អញនេះឯង មានសង្ហារព្រោះសង្ហារនេះ
 ឈ្មោះថាភិបារណារយេញ្ញុន ជាមានសង្ហារ ច្រៀមដូចដើមឈើដែល
 ចាំចូលវិជ័យម្តប់ ចុះសេចក្តីពាលចំពោះដើមឈើនោះយ៉ាងនេះថា នេះ
 ដើមឈើ នេះម្តប់ ដើមឈើជាយូរក្នុង ម្តប់ជាយូរក្នុង តែដើមឈើ
 នេះឯង មានម្តប់ ព្រោះម្តប់នេះ ឈ្មោះថាភិបារណារយេញ្ញុនដើមឈើ
 ជាមានម្តប់ មានមេមាដូចម្តប់មញ្ញ មានមេយ្យដូចជា បុគ្គលទូរ
 ក្នុងលោកនេះ ភិបារណារយេញ្ញុន រូប វេទនា ធិនសញ្ញា
 ជាជាទូន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ទូនរបស់អញ តែទូនរបស់អញនេះឯង មានសង្ហារ ព្រោះ
 សង្ហារគំនិតនេះ ឈ្មោះថាភិបារណារយេញ្ញុន ជាមានសង្ហារ ការ
 ប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អវិជ្ជា ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិចិនៃមេវត្ថុ តែ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូត្រសម្ពុទ្ធាធាន

ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ត យា ន ធិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ត
អយំ ទុតិយា សង្ការវត្តកា អត្តនុធិដ្ឋិ អត្តនុធិដ្ឋិ
មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មេ ។ ឥហានិ សញ្ញោឥចានិ ន ន ធិដ្ឋិ-
យោ ឯវិ សង្ការវត្តំ អត្តនំ សមនុបស្សតិ ។

(៣២) កថំ អត្តនំ សង្ការេ សមនុបស្សតិ ។

ឥនេកាទ្វោ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ ភស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ
អត្តា ឥមស្មិត្តោ បន អត្តនំ ឥមេ សង្ការតិ អត្តនំ
សង្ការេ សមនុបស្សតិ សេយ្យជាបិ បុច្ឆិ កទ្ធស-
ម្បន្តំ អស្ស ភមេនំ បុរិសោ ឯវិ វេទយ្យ ឥនិ
បុច្ឆិ អយំ កទ្វោ អញ្ញំ បុច្ឆិ អញ្ញោ កទ្វោ សោ
ទោ ចទាយំ កទ្វោ ឥមស្មិ បុច្ឆតិ បុច្ឆស្មិ កន្តំ
សមនុបស្សតិ ឯវិមេវ ឥនេកាទ្វោ វិញ្ញាណំ រូបំ
វេទនំ សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ភស្ស ឯវិ
ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា ឥមស្មិត្តោ បន អត្ត-
នំ ឥមេ សង្ការតិ អត្តនំ សង្ការេ សមនុបស្សតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូត្រសម្ពុទ្ធាធាន

គិមិនិមនមិដ្ឋិ ចិដ្ឋិដោយវិទ្យក វគ្គដោយវិទ្យក នេះឈ្មោះថាអត្តា-
នុដ្ឋិ ជាសង្ការវត្តកៈទី២ អត្តានុដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ នេះសំយោ-
ជនៈមិនិមនមិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានសង្ការ យ៉ាងនេះឯង ។

(៣២) បុគ្គលពិចារណាឃើញសង្ការ ថាមានក្នុងខ្លួន កើដួច

ម្ដេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ រួម
វេទនា នឹងសញ្ញា ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសចក្ដីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
ថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ ឯសង្ការទាំងនេះ (គឺមាន) ក្នុងខ្លួននេះឯង
ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញសង្ការ ថាមានក្នុងខ្លួន ប្រៀបដូចផ្កាវែល
បរិបូណ៌ដោយក្លិន បុរសគប្បីពោលចំពោះផ្កានោះយ៉ាងនេះថា នេះផ្កា
នេះក្លិន ផ្កាដោយវិទ្យក ក្លិនដោយវិទ្យក តែក្លិននេះឯង (គឺមាន)
ក្នុងផ្កានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញក្លិន ថាមានក្នុងផ្កា មានឧបមា
ដូចម្ដេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចជា បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ពិចារណា
ឃើញវិញ្ញាណ រួម វេទនា នឹងសញ្ញា ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ
មានសចក្ដីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ ឯសង្ការទាំងនេះ
(គឺមាន) ក្នុងខ្លួននេះឯង ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញសង្ការ ថាមានក្នុងខ្លួន

មហានិទ្ទេស

អភិធម្មសមាសោ និទ្ទេ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ
និទ្ទេ អញ្ញា និទ្ទេ អញ្ញា វត្ថុ យា ទ និទ្ទេ យញ្ញា
វត្ថុ អយំ តតិយា សង្ការវត្ថុកា អត្តានុនិទ្ទេ អត្តា-
នុនិទ្ទេ មិត្តានិទ្ទេ ។ បេ ។ ឥហានិ សញ្ញាជនានិ ទ
ទ និទ្ទេយោ ឯវិ អត្តនិ សង្ការេ សមទុបស្សតិ ។

(៣៥) កថំ សង្ការេសុ អត្តានិ សមទុបស្ស-
តិ ។ ឥនេកោច្ឆោ វិញ្ញាណំ រូចំ វេទនំ សញ្ញំ អត្ត-
តោ សមទុបស្សតិ តស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ
មេ អត្តា សោ ទោ ចទ មេ អយំ អត្តា ឥវេសុ
សង្ការេសុតិ សង្ការេសុ អត្តានិ សមទុបស្សតិ
សេយ្យតាចិ មណិ កាណ្ហោ ចត្តិកោ អស្ស
តមេនំ ចុរិសោ ឯវិ វិទេយ្យ អយំ មណិ អយំ
កាណ្ហោ អញ្ញោ មណិ អញ្ញោ កាណ្ហោ

មហានិទ្ទេស

ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុក៏
មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្ថុក វត្ថុដោយវត្ថុក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា
នេះឈ្មោះថាអត្តានុនិទ្ទេ ជាសង្ការវត្ថុកៈទី ៣ អត្តានុនិទ្ទេ ជាមិត្តានុនិទ្ទេ
។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយើញ
សង្ការ ថាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៦) បុគ្គលពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានក្នុងសង្ការ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងរណកនេះ ពិចារណាយើញវិញ្ញាណ រួច វេទនា នឹង
សញ្ញា ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
ខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង (៣៧) ក្នុងសង្ការទាំងនេះ
ឈ្មោះថាពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានក្នុងសង្ការ ប្រៀបដូចកែវមណី
ដែលអោកក្នុងដួង បុរសច្បូរពាល ចំពោះកែវមណីនោះ យ៉ាង
នេះថា នេះកែវមណី នេះដួង កែវមណីដោយវត្ថុក ដួងដោយវត្ថុក

សុន្ទរិយបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

សោ ទោ ចាយី មណី ឥមស្មី ករណ្ហកោតិ ក-
 រណ្ហកស្មី មណី សមទុបស្សតិ ឯវមេវ ឥនេកោ
 វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សត្តំ អត្តតោ សមទុបស្សតិ
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ
 ចន មេ អយំ អត្តា ឥមេសុ សង្ការេស្សតិ សង្កា-
 រេសុ អត្តានំ សមទុបស្សតិ អភិទិវេសបរមាសោ
 ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ
 យា ន ទិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ ចតុត្តា សង្ការវត្ថុតោ
 អត្តាទុទិដ្ឋិ អត្តាទុទិដ្ឋិ មិញ្ញាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥហានិ
 សញ្ញាជនានិ ន ច ទិដ្ឋិយោ ឯវំ សង្ការេសុ
 អត្តានំ សមទុបស្សតិ ។

(៣៦) កថំ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមទុបស្សតិ ។
 ឥនេកោ ចតុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ យានវិ-
 ញ្ញាណំ ជិវ្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មហោវិញ្ញា-
 ណំ អត្តតោ សមទុបស្សតិ យំ មហោវិញ្ញាណំ
 សោ អហំ យោ អហំ តំ មហោវិញ្ញាណានិ
 មហោវិញ្ញាណាញ អត្តញ អទ្ធិយំ សមទុបស្សតិ

សុន្ទរិយបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

កែវកមណីនេឯង (២៧) ក្នុងវេយ្យាករណ៍ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ្ញាតវ
 មណី ថាមានក្នុងវេយ្យាករណ៍ មានៗចម្រើនចម្រើន មានៗចម្រើនដូចជា បុគ្គល
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញ្ញាតវ ឬ វេទនានិសញ្ញា ថាជា
 ខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់វា
 កែវខ្លួនរបស់វាខ្លះនេះឯង មានក្នុងសង្គ្រោះនេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ្ញា
 ខ្លួន ថាមានក្នុងសង្គ្រោះ ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុយ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិជ្ជា កែវដោយវិជ្ជា
 ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុទិដ្ឋិ ជាសង្ការវត្ថុ៖ ៦ អត្តាទុ-
 ទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គល
 ពិចារណាយើញ្ញាខ្លួន ថាមានក្នុងសង្គ្រោះ យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៦) បុគ្គលពិចារណាយើញ្ញាតវ ថាជាខ្លួន គេដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញ្ញាតវ ឬ ឈោត-
 វិញ្ញាណ យានវិញ្ញាណ ជិវ្ហវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ មហោ-
 វិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ថា ចម្រើនកណា ជាមហោវិញ្ញាណ សភាពនោះ
 គឺវិញ្ញាណ សភាពណាជាវិញ្ញាណ ចម្រើននោះ គឺមហោវិញ្ញាណ ឈ្មោះ
 ថាពិចារណាយើញ្ញា ខ្លួនមហោវិញ្ញាណផង ខ្លួនផង ថាមិនមែនគឺ

ឧបាសម្ព ទិដ្ឋិកថា

សយ្យជាមិ តេលធម្មនិចស្ស ឈាយតោ យោ អដ្ឋិ
 សោ វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា អដ្ឋិកិ អដ្ឋិកា
 វណ្ណកា អទ្ធិយំ សមនុបស្សតិ វិវាទេវ ឥនេកាប្បោ
 មនោវិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ យំ មនោវិ-
 ញ្ញាណំ សោ អហំ យោ អហំ កំ មនោវិញ្ញាណនិ
 មនោវិញ្ញាណកា អត្តកា អទ្ធិយំ សមនុបស្សតិ
 អកំនិវេសមហានោ និដ្ឋិ និដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន និដ្ឋិ
 អញ្ញា និដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យោ ន និដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ
 អយំ មមមា វិញ្ញាណវត្ថុកា អត្តានុនិដ្ឋិ អត្តានុ-
 និដ្ឋិ មិច្ឆានិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥនាទិ សញ្ញាជនាទិ ន
 ន និដ្ឋិយោ វិវិ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។

(៣៧) កតំ វិញ្ញាណវន្តំ អត្តានំ សមនុប-
 ស្សតិ ។ ឥនេកាប្បោ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ តស្ស វិវិ ហោវិ
 អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ ចន មេ

ឧបាសម្ព ទិដ្ឋិកថា

ប្រៀបដូចប្រធានប្រតិវេសនេឡើង មានអណ្តាភក្រីងណា សភាពានា
 គីរស្មី សភាពណាគីរស្មី ធម្មជាតិគីរស្មីអណ្តាភក្រីង ឈ្មោះថាតិបារណា
 ឃើញអណ្តាភក្រីងនិរស្មី ជាមិនមែនគីរ មានរបបដូចម្តេចមិញ មាន
 របបយ្យដូចជា បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ តិបារណាឃើញមនោវិញ្ញាណ
 ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិណា ជាមនោវិញ្ញាណ សភាពានាគីរកញ សភាព
 ណាជាអញ ធម្មជាតិគីរមនោវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាតិបារណាឃើញខ្លួន
 មនោវិញ្ញាណផង ខ្លួនខ្លួនផង ជាមិនមែនគីរ ការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្តាប់
 អវិជ្ជា ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិជាយល់ឡែក
 វត្ថុជាយល់ឡែក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុទិដ្ឋិ ជាវិញ្ញាណ-
 វត្ថុកៈទី ១ អត្តានុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែន
 ទិដ្ឋិ បុគ្គលតិបារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៧) បុគ្គលតិបារណាឃើញខ្លួន ជាមនោវិញ្ញាណ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តិបារណាឃើញរូប វេទនា
 សញ្ញា នឹងសង្ខារ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីគំរិះ
 យ៉ាងណាថា នេះឯងខ្លួន របស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសម្ពិទ្ធភាគប្ប

អយំ អត្តា សមីទា វិញ្ញាណោ វិញ្ញាណាភិ វិញ្ញាណា-
 វន្តំ អត្តាទំ សមទុបស្សតិ សេយ្យជាបិ វុត្តោ ឆាយា-
 សម្បន្នោ អស្ស កមេទំ បុរិសោ ឯវិ វេធយេ អយំ
 វុត្តោ អយំ ឆាយា អញ្ញោ វុត្តោ អញ្ញោ ឆាយា
 សោ ទោ ចឆាយំ វុត្តោ សមាយ ឆាយាយ ឆាយា-
 ភិ ឆាយាវន្តំ វុត្តំ សមទុបស្សតិ ឯវេទេវ សីលកត្តោ
 វុចំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ការេ អត្តតោ សមទុបស្សតិ
 កស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ
 បទ មេ អយំ អត្តា សមីទា វិញ្ញាណោ វិញ្ញាណា-
 ភិ វិញ្ញាណាវន្តំ អត្តាទំ សមទុបស្សតិ អភិទំវេស-
 បកមាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ ទិដ្ឋិ អញ្ញោ
 ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ទិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ
 ទុតិយោ វិញ្ញាណាវត្ថុកា អត្តាទុទិដ្ឋិ អត្តាទុទិដ្ឋិ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សមាទំ សញ្ញាជនាទំ ទ ច
 ទិដ្ឋិយោ ឯវិ វិញ្ញាណាវន្តំ អត្តាទំ សមទុបស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសម្ពិទ្ធភាគប្ប

មានវិញ្ញាណ ព្រោះវិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថាភិបារណឃើញខ្លួនថាមាន
 វិញ្ញាណ ប្រៀបដូចដើមឈើដែលបរិបូណ៌ដោយម្លប់ បុរសឃ្លុះកាល
 ចំពោះដើមឈើចោរ យ៉ាងនេះថា នេះដើមឈើ នេះម្លប់ ដើមឈើ
 ដោយខ្សែក ម្លប់ដោយខ្សែក គេដើមឈើនេះឯង មានម្លប់ព្រោះម្លប់នេះ
 ឈ្មោះថាភិបារណឃើញដើមឈើ ថាមានម្លប់ មានម្លប់ដូចម្លប់មិញ
 មានម្លប់មេឃដូចជា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភិបារណឃើញម្លប់
 វេទនា សញ្ញានឹងសង្ការ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាង
 នេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ កែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានវិញ្ញាណ
 ព្រោះវិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថាភិបារណឃើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ
 ការប្រកាន់ស្តីកន្លឹកស្តីការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 ក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយខ្សែក វត្ថុដោយខ្សែក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអត្តាទុទិដ្ឋិ ជាវិញ្ញាណវត្ថុចៈ ២ អត្តាទុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលភិបារណឃើញខ្លួន
 ថាមានវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ជីបញ្ជី

(៣៨) កង អង្គ វិញ្ញាណ សមុបស្សតិ ។
 ឥណ្ឌោ រូប វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ អត្តតោ ស.
 មុបស្សតិ តស្ស ឃី ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្ត
 ឥស្សិត្យ មន អត្តនំ ឥទំ វិញ្ញាណន្តំ អត្តនំ វិញ្ញា-
 ណំ សមុបស្សតិ សេយ្យថាមិ បុប្ផំ កន្ធសម្បន្នំ
 អស្ស កមេនំ បុរិសោ ឃី វេយ្យ ឥទំ បុប្ផំ អយំ
 កថោ អញ្ញំ បុប្ផំ អញ្ញោ កថោ សោ ទោ បនាយិ
 កថោ ឥស្សិត្យ បុប្ផិតិ បុប្ផិតិ កន្ធិ សមុបស្សតិ
 ឃី វេទនំ ឥណ្ឌោ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ អត្ត-
 តោ សមុបស្សតិ តស្ស ឃី ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្ត ឥស្សិត្យ មន អត្តនំ ឥទំ វិញ្ញាណន្តំ
 អត្តនំ វិញ្ញាណំ សមុបស្សតិ អភិធមិវេសមកមាសោ
 ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ម វត្ថុ វត្ថុ ម ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញា
 វត្ថុ យោ ម ទិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ តតិយោ វិញ្ញា-
 ណវត្ថុតោ អញ្ញាទុទិដ្ឋិ អញ្ញាទុទិដ្ឋិ មិញ្ញាទិដ្ឋិ ។ មេ ។
 ឥណ្ឌំ សញ្ញាជនាទិ ម ម ទិដ្ឋិយោ ឃី អត្តនំ
 វិញ្ញាណំ សមុបស្សតិ ។

បញ្ជីបញ្ជី

(៣៩) បុគ្គលពិចារណាយិញ្ញាណ ថា មាណស្កន្ធិ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលន្ទ កុណិលាកនេ ពិចារណាយិញ្ញាណ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ
 ថា មាណស្កន្ធិ បុគ្គលនោះ មាណសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះ ថា នេះឯងខ្លួនរបស់
 អញ ឯវិញ្ញាណនេះ ក៏មាណស្កន្ធិនេះដែរ ឈ្មោះថា ពិចារណាយិញ្ញាណ
 វិញ្ញាណ ថា មាណស្កន្ធិ ប្រៀបដូចជា ដែលចិល្បលិវាយក្នុង បុរសគប្បី
 កោលចំពោះផ្កាខ្លះយ៉ាងនេះ ថា នេះផ្កា នេះក្នុង ផ្កាដោយឡែក ក្នុងដោយ
 ឡែក កែក្នុងនេះឯង (មាណស្កន្ធិ) ក្នុងនោះ ឈ្មោះថា ពិចារណាយិញ្ញាណ
 ថា មាណស្កន្ធិ មាណស្កន្ធិ មាណស្កន្ធិ មាណស្កន្ធិ មាណស្កន្ធិ បុគ្គលន្ទ
 កុណិលាកនេ ពិចារណាយិញ្ញាណ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថា មាណស្កន្ធិ
 បុគ្គលនោះ មាណសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះ ថា នេះឯងខ្លួន របស់អញ
 ឯវិញ្ញាណនេះ ក៏មាណស្កន្ធិនេះដែរ ឈ្មោះថា ពិចារណាយិញ្ញាណ
 ថា មាណស្កន្ធិ ការប្រកាសស្តី ឥតការស្តាប់ស្តី ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិមិនមែន វត្ថុមិនមែន ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ទិដ្ឋិណ
 ឥត វត្ថុណា នេះឈ្មោះថា អញ្ញាទុទិដ្ឋិ ជាវិញ្ញាណវត្ថុ វិញ្ញាណ អញ្ញាទុទិដ្ឋិ
 ជាមិញ្ញាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយិញ្ញាណ
 វិញ្ញាណ ថា មាណស្កន្ធិ យ៉ាងនេះឯង ។

លុត្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

[៣៧] កាបំ វិញ្ញាណស្មី អត្តាចំ សធម្មស្សតិ ។
 ឥនេកាច្ឆា រូបំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ អត្តតោ
 សធម្មស្សតិ កស្ស ឃី ហោតិ អយំ ។ ទេ មេ
 អត្តា សោ ទោ ចទ មេ អយំ អត្តា ឥធស្មី
 វិញ្ញាណោតិ វិញ្ញាណស្មី អត្តាចំ សធម្មស្សតិ
 សេយ្យថាថិ មណិ កាណ្ឌកោ ចក្កិកោ អស្ស
 កាមំ ធុរិសោ ឃី វេទយ្យ អយំ មណិ អយំ
 កាណ្ឌកោ អញ្ញា មណិ អញ្ញា កាណ្ឌកោ សោ
 ទោ ចឆាយំ មណិ ឥធស្មី កាណ្ឌកោតិ កាណ្ឌ-
 កស្មី មណិ សធម្មស្សតិ ឃីទេវ ឥនេកាច្ឆា រូបំ
 វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ អត្តតោ សធម្មស្សតិ កស្ស
 ឃី ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ ចទ
 មេ អយំ អត្តា ឥធស្មី វិញ្ញាណោតិ វិញ្ញាណស្មី
 អត្តាចំ សធម្មស្សតិ អភិចិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ
 យា ច ធិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ កត្តតា វិញ្ញាណ-
 វត្ថុតា អត្តាធិដ្ឋិ អត្តាធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ ថេ ។

លុត្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

[៣៧] បុគ្គលភិចារណាយេញ្ញន្ត ថាមាណសិវិញ្ញាណ ធិដ្ឋិមេម្ហ ។
 បុគ្គលន្ត ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាយេញ្ញន្ត វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថា
 ជាខ្លួន បុគ្គលនោះ បានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ
 តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មាណសិវិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថាភិចារណាយេញ្ញ
 ន្តថាមាណសិវិញ្ញាណ ច្រៀចដូចកែវមណីដែលបុគ្គលដាក់ក្នុងដប បុរស
 អច្រៀតលេចចំពោះកែវមណីនេះយ៉ាងនេះថា នេះកែវមណី នេះដប កែវ
 មណីដោយឡែក ដបដោយឡែក កែវកែវមណីនេះឯង មាណសិវិញ្ញាណ
 ឈ្មោះថាភិចារណាយេញ្ញកែវមណី ថាមាណសិវិញ្ញាណ មាណសិវិញ្ញាណ
 មិញ្ញ មាណសិវិញ្ញាណដូចជា បុគ្គលន្ត ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាយេញ្ញ
 ន្ត វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះបានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មាណសិវិញ្ញាណ
 នេះ ឈ្មោះថាភិចារណាយេញ្ញន្ត ថាមាណសិវិញ្ញាណ ការច្រ-
 កាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អវិជ្ជស ឈ្មោះថាចិដ្ឋិ ចិដ្ឋិមិនមែនក្តី ក្តីមិនមែន
 ចិដ្ឋិ ចិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ចិដ្ឋិណា នឹង ក្តីណា នេះឈ្មោះ
 ថាអត្តាធិដ្ឋិ ជាវិញ្ញាណវត្ថុចិដ្ឋិ អត្តាធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ ថេ ។

បញ្ជីបញ្ជី

សមាជិក សញ្ញាជនាធិ ១ ៣ ជំនួយ ឃុំ វិញ្ញា-
ណស្នី អន្តរាជិ សមណស្សតិ អន្តរាជិជំនួយ សមេ-
ហិ វិសតិយា អាគារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៤០] មិច្ឆាជំនួយ កតមេហិ ធនហោកាវេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ ។ ធនុំ ជំនួយ វត្ត ឃុំវិញ្ញា
មិច្ឆាជំនួយ អភិធិវេសោមហោសោ ជំនួយ ជំនួយ ១ វត្ត វត្ត
១ ជំនួយ អញ្ញា ជំនួយ អញ្ញា វត្ត យា ៣ ជំនួយ យេញ
វត្ត អយំ ធម៌មា មិច្ឆាវត្តកា មិច្ឆាជំនួយ មិច្ឆាជំនួយ ជំនួយ-
វិបត្តិ ។ បេ ។ សមាជិក សញ្ញាជនាធិ ១ ៣ ជំនួយ
ធនុំ យំជំនួយ វត្ត ។ បេ ។ ធនុំ ហុតនិ វត្ត ធនុំ សុ-
កតនុញ្ញាធានិ កតនុញ្ញាធានិ ជលំ វិហារកោតិ វត្ត ធនុំ អ-
យំ លោកោតិ វត្ត ធនុំ បរលោកោតិ វត្ត ធនុំ មា-
កាតិ វត្ត ធនុំ មិកាតិ វត្ត ធនុំ សត្តា ធិបចាតិកាតិ

បញ្ជីបញ្ជី

នេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលភិបារណាវេញ្ញា ជាមានក្នុង
វិញ្ញាណ យ៉ាងនេះឯង នេះឯង ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ របស់អន្តរាជិ
ដោយភាព ៤០ យ៉ាង ។

[៤០] ការប្រកាន់ស្ម័គ្ររបស់មិច្ឆាជំនួយដោយភាព ១០ គឺដូចម្តេច ។
ការប្រកាន់ពាលយ៉ាងនេះ ចំពោះវត្ត មានផលច្បុលឲ្យហើយ មិន
មានផលដូច្នោះ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្តាប់ត្រឡប់មិច្ឆា-
ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ត វត្តមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយខ្សែក វត្តដោយខ្សែក ទិដ្ឋិ
ណាមិនវត្តណា នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាវត្តកៈទី ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិ-
វិបត្តិ ។ បេ ។ នេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ។ ចំពោះវត្ត ការចូល
ចំមិនមានផល ។ បេ ។ ចំពោះវត្ត ការចូលចូល មិនមានផល
ចំពោះវត្ត ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលច្បុលធ្វើល្អនឹងការក្រក់ មិនមាន
ចំពោះវត្ត លោកនេះ មិនមាន ចំពោះវត្ត លោកនាង
មុន មិនមាន ចំពោះវត្ត មាតាមិនមានគុណ ចំពោះវត្ត
ចិកា មិនមានគុណ ចំពោះវត្ត សត្វជាធម្មតាមិនកំណើត មិនមាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កោសុត្តនិកាយ

វត្តំ ធម្មំ លោកេ សមណាប្រាហ្មណា សម្មត្តតា
 សង្កបដិច្ចា យេ ឥទ្ធិមំ លោកំ ចរិមំ លោកំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ចវេទេន្តិភំ វត្តំ ឯវិវាទោ
 មិច្ឆាធិដ្ឋាភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ធិ វត្ត
 វត្តំ ធិ ធិដ្ឋំ អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ត យា ច ធិដ្ឋំ
 យញ្ញ វត្ត អយំ ធនវត្តកា(១) មិច្ឆាធិដ្ឋំ មិច្ឆាធិដ្ឋំ
 ធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ចេ ។ មិច្ឆាធិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
 ទ្វេ កតិយោ ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ធិ ច
 ធិដ្ឋិយោ មិច្ឆាធិដ្ឋិយោ ឥមេហំ ធនហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ ។

(៤៦) សក្កាយធិដ្ឋិយោ កាតមេហំ វិសតិយោ
 អាតាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ ឥធិ អស្សុតភ
 បុប្ផដ្ឋោ អវិយាធិ អធនស្សវិ អវិយធម្មស្ស
 អាកាវិទោ អវិយធម្មេ អវិធិកោ សប្បវិសាធិ
 អធនស្សវិ សប្បវិសធម្មស្ស អាកាវិទោ សប្បវិ-
 សធម្មេ អវិធិកោ រូបំ អត្តកោ សមទុចស្សតិ

១. ឈំ វសេ មិច្ឆាវត្តា ។ ២. ឈំ វសេ មិច្ឆាវត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ការប្រកាន់ពាលយ៉ាងនេះ ចំពោះវត្ត ក្នុងសមណៈទីនីត្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោក ដែលជាអ្នកប្រាសាទ ប្រតិបត្តិគ្រឹះការ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 ដោយចញ្ជាចេញស្នូល ក្នុងលោកនេះទីនីលោកទាំងឡាយ ហើយប្រកាសបាន
 មិនមានឡើយ ដូច្នេះឈ្មោះជាទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តីទំនាក់ការស្រាប់តែ
 ខែមិច្ឆាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ត វត្តមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក ក្នុងដោយ
 ឡែក ទិដ្ឋិណា ទិដ្ឋិ វត្តណា នេះឈ្មោះជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានវត្ត ១០ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ចេ ។ បុរិសបុគ្គលអ្នកប្រកាសដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ តែធិមានអភិ
 ភិយ៉ាង ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ នេះធិការប្រកាន់
 ស្តី ខែមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយភាព ១០ យ៉ាង ។

(៤៧) ការប្រកាន់ស្តីនៃសក្កាយទិដ្ឋិ ដោយភាព ២០ ក៏ដូចម្តេច ។
 បុប្ផដ្ឋន ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញក្នុងព្រះអរិយៈ
 មិនឃ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនខ្លាចខ្លាចក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ
 មិនបានចូលប្រទះនឹងចូកសប្បុរស មិនឃ្លាសវៃក្នុងធម៌ របស់សប្បុរស
 មិនខ្លាចខ្លាចក្នុងធម៌របស់សប្បុរស តែធិវិចារណាឃើញរូប ជាដំបូង

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀមទម្លាប់

រូបវន្ត ក អត្តាធិ អត្តាធិ ក រូប រូបស្មី ក
អត្តាធិ វេទន៍ សញ្ញា សញ្ញា វិញ្ញាណ អត្តតោ
សមុបស្សតិ វិញ្ញាណវន្ត ក អត្តាធិ អត្តាធិ ក
វិញ្ញាណ វិញ្ញាណស្មី ក អត្តាធិ ។

កង រូប អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ ឥន្ទ្រ-
ប្រា បឋីកសិណ ។ បេ ។ ឱនាតកសិណ អត្តតោ
សមុបស្សតិ យំ ឱនាតកសិណ សោ អហំ
យោ អហំ ភី ឱនាតកសិណន្តិ ឱនាតកសិណ-
តុ អត្តតុ អន្ធយំ សមុបស្សតិ សេយ្យជាបិ
តេសម្បជីបស្ស ឈាយតោ ។ បេ ។ ឯវមេវ ឥន្ទ្រ-
ប្រា ឱនាតកសិណ អត្តតោ សមុបស្សតិ អ-
ភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋិ ។ បេ ។ អយំ បឋមា រូប-
វត្ថុកា សក្កាយធិដ្ឋិ សក្កាយធិដ្ឋិ មិត្តាធិដ្ឋិ ។ បេ ។
ឥនាធិ សញ្ញាធិនាធិ ធិ ធិ ធិដ្ឋិយោ ឯវ រូប
អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ បេ ។ សក្កាយធិដ្ឋិយោ
ឥនេហិ វិសតិយោ អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀមទម្លាប់

កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត
កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត សញ្ញា
សញ្ញា វិញ្ញាណ ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត
កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត
ថាមនុស្សន្ត ។

បុគ្គលកំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត
លោកនេ កំចារណាយេញ្ចន្ត បឋីកសិណ ។ បេ ។ កំចារណាយេញ្ចន្ត
ឧទាតកសិណ ថាមនុស្សន្ត ថាមនុស្សន្ត ថាមនុស្សន្ត សភាពនា
ធិតេញ សភាពនាធិតេញ ធិតេញ ធិតេញ ធិតេញ ធិតេញ ធិតេញ
កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត
ប្រេតវេសនេ ។ បេ ។ មនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត
នេ កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត
ស្វាចកសិណ ធិតេញ ថាមនុស្សន្ត ។ បេ ។ នេវធិតេញ ថាមនុស្សន្ត
ប្រេតវេសនេ ១ សក្កាយធិដ្ឋិ ថាមនុស្សន្ត ។ បេ ។ នេវធិតេញ ថាមនុស្សន្ត
ថាមនុស្សន្ត បុគ្គលកំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត យ៉ាងនេវ ។ បេ ។
នេវធិតេញ កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាមនុស្សន្ត យ៉ាងនេវ ។

សុទ្ធម្មដំណើរ វុទ្ធករណិយស្ស បដិសន្តិកាចក្កោ

[៤៦] សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សតទិដ្ឋិយោ កា-
 តថេហិ បណ្ណាសហិ អាគារេហិ អភិធិវេសោ ហោ-
 តិ ។ ឥធម សស្សតវា បុដ្ឋុដ្ឋោ អវិយោនិ អនស្សវិ
 អវិយទម្មស្ស អគោវិទោ អវិយទម្មេ អវិធិតោ សប្ប-
 វិសានិ អនស្សវិ សប្បវិសទម្មស្ស អគោវិទោ សប្ប-
 វិសទម្មេ អវិធិតោ រូបវន្តំ វា អត្តានិ សមទុបស្សតិ
 អត្តានិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានិ វេទនាវន្តំ វា អត្តានិ
 សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានិ សង្ខារវន្តំ វា អត្តានិ វិញ្ញាណវន្តំ
 វា អត្តានិ អត្តានិ វា វិញ្ញាណិ វិញ្ញាណស្មី វា
 អត្តានិ ។

កងំ រូបវន្តំ អត្តានិ សមទុបស្សតិ ។
 ឥធមកន្តោ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណិ
 អត្តតោ សមទុបស្សតិ តស្ស ឃីវ ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា សោ ទោ ចទ មេ អយំ អត្តា
 ឥមិទា រូបេទ រូបវតិ រូបវន្តំ អត្តានិ សមទុប-
 ស្សតិ សេយ្យតាមិ វុត្តោ នាយាសម្បន្តោ អស្ស
 តថេនិ បុរិសោ ឃីវ វេទេយ្យ អយំ វុត្តោ

សុទ្ធម្មដំណើរ វុទ្ធករណិយស្ស បដិសន្តិកាចក្កោ

[៤៦] ការប្រកាន់ស្មិត វិសេស្សតទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុៈ ដោយ
 ភាពាទេ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បុដ្ឋុដ្ឋុករណិយករេ ជាភ្នកមិនចេះដឹង
 មិនបានឃើញភ្នកត្រូវអវិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ចរស់ត្រូវអវិយៈ មិន
 ឆ្មានខ្លួនក្នុងធម៌ចរស់ត្រូវអវិយៈ មិនបានជួបប្រទះនឹងភ្នកសប្បុរស មិន
 ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ចរស់សប្បុរស មិនឆ្មានខ្លួនក្នុងធម៌ចរស់សប្បុរស កែង
 ពិចារណាឃើញ នូវខ្លួនជាមានរូបខ្លះ នូវរូបជាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួន
 ជាមានក្នុងរូបខ្លះ នូវខ្លួនជាមានវេទនាខ្លះ នូវខ្លួនជាមានសញ្ញាខ្លះ នូវ
 ខ្លួនជាមានសង្ខារខ្លះ នូវខ្លួនជាមានវិញ្ញាណខ្លះ នូវវិញ្ញាណជាមានក្នុងខ្លួន
 ខ្លះ នូវខ្លួនជាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។

បុគ្គលពិចារណាឃើញខ្លួន ជាមានរូប តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ជា
 ជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រូវវិវិ យ៉ាងនេះថា នេះនឹងខ្លួនរបស់
 ភក្ត្រនៃខ្លួនរបស់អញនេះនឹង មានប្រព្រោះប្រទះនេះ ឈ្មោះថាពិចារណា
 ឃើញខ្លួន ជាមានរូប ច្រៀមដូចដើមឈើ ដែលចរិច្ចលាវដោយ
 រូបំ បុរសធម្មតោលចំពោះដើមឈើគុំ៖ យ៉ាងនេះថា នេះដើមឈើ

បញ្ជីឈ្មោះ ចំនួន៣

អយ័ ឆាយា អញ្ញា វុត្តោ អញ្ញា ឆាយា សោ ទោ
 បឆាយ័ វុត្តោ ឥមាយ ឆាយាយ ឆាយាភិ ឆាយា-
 វង្គំ វុត្តំ សធម្មសម្មតិ វិវាទេវ ឥនេកោ វេទនំ
 ។ ថេ ។ អយ័ បវេមា សញ្ញាយវត្តកាយ សស្សតទិដ្ឋិ
 សស្សតទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ ឥមាទិ សញ្ញាជនាទិ
 ទ ទ ទិដ្ឋិយោ វិវិ វុច្ឆវង្គំ អត្តាទិ សធម្មសម្មតិ
 ។ ថេ ។ សញ្ញាយវត្តកាយ សស្សតទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ
 បណ្ណាសហិ អាការវហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

[៤៣] សញ្ញាយវត្តកាយ ទុច្ឆេទទិដ្ឋិយោ កក-
 មេហិ បញ្ចហិ អាការវហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។
 ឥទ អស្សតវ ធុដ្ឋជ្ជោ អវិយាមំ អទស្សវិ អវិយ-
 ទម្មស្ស អកោវិទោ អវិយទម្ម អវិទិកោ សប្បវិសាមំ
 អទស្សវិ សប្បវិសទម្មស្ស អកោវិទោ សប្បវិស-
 ទម្ម អវិទិកោ វូមំ អត្តតោ សធម្មសម្មតិ វេទនំ
 អត្តតោ សធម្មសម្មតិ សញ្ញំ អត្តតោ សធម្មសម្មតិ
 សង្ខារ អត្តតោ សធម្មសម្មតិ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សធម្មសម្មតិ ។

បញ្ជីឈ្មោះ ចំនួន៣

នេម្បំ ដើមរោមិវោយវ្យោក ម្បំវោយវ្យោក វៃដើបរោមិវោយវ្យោក
 មានម្បំព្រោះម្បំវោយ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញដើមរោមិ ថាមានម្បំ
 មានមហាម្បំម្បំមិញ មានមហេយ្យម្បំមា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 (ពិចារណាឃើញ) ម្បំវោយ ។ ថេ ។ នេះឈ្មោះថាសស្សតទិដ្ឋិ
 ថាសក្កយវត្តកៈ ១ សស្សតទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ នេះសំយោ-
 ជនៈ មិនវិចារណា បុគ្គលពិចារណាឃើញខ្លះ ថាមានរូប យ៉ាងនេះឯង
 ។ ថេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិត វៃសស្សតទិដ្ឋិ ថាសក្កយវត្តកៈ
 ដោយភាពា ១៨ យ៉ាង ។

[៤៣] ការប្រកាន់ស្អិត វៃមហេម្បំមិ ថាសក្កយវត្តកៈ ដោយ
 ភាពា ៨ យ៉ាង គឺដូចខ្លួន ។ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
 ចេះដឹង មិនបានឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឃ្លាសវិក្កន៍ធម៌របស់ព្រះអរិយៈ
 មិនខ្លាខ្លាខ្លួនក្នុងធម៌ របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានចូលប្រទាននឹងពួកសច្ចារស
 មិនឃ្លាសវិក្កន៍ធម៌ របស់សច្ចារស មិនខ្លាខ្លាខ្លួនក្នុងធម៌របស់សច្ចារស
 វៃនិពិចារណាឃើញរូប ថាជាខ្លួន ពិចារណាឃើញវេទនា ថាជាខ្លួន
 ពិចារណាឃើញសញ្ញា ថាជាខ្លួន ពិចារណាឃើញសង្ខារ ថាជាខ្លួន
 ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយន្ត បដិសន្ធិតមញ្ញ

កាដំ រូបំ អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ ឥនេកោត្រា
 បថវិកសិណំ ។ មេ ។ ឱនាតកសិណំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ យំ ឱនាតកសិណំ សោ អហំ
 យោ អហំ តំ ឱនាតកសិណានិ ឱនាតកសិ-
 ណាញ អត្តញ អន្ធរំ សមុបស្សតិ សេយ្យជាបិ
 កេលច្ឆន្តិមស្ស ឈាយតោ ។ មេ ។ អយំ បថនា
 សក្កាយវត្ថុតោ ទុច្ឆនទិដ្ឋិ ទុច្ឆនទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ។ មេ ។ ឥនាទិ សុញ្ញាជចាទិ ន ត ទិដ្ឋិយោ
 វិ រូបំ អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ មេ ។ សក្កាយ-
 វត្ថុតោ ទុច្ឆនទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ បញ្ចហិ អាតារេហិ
 អភិទិវេសោ ហោតិ ។

(៤៤) អន្តក្កហិកាយ ទិដ្ឋិយោ កតមេហិ ចក្កាសា-
 យ អាតារេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ សស្សតោ លោ-
 កោតិ អន្តក្កហិកាយ ទិដ្ឋិយោ កតិហាការេហិ អ-
 ភិទិវេសោ ហោតិ អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កហិ-
 កាយ ទិដ្ឋិយោ កតិហាការេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតមញ្ញ

បុគ្គលនិបារណារម័ញ្ញបូ ជាដំខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ និបារណារម័ញ្ញបូវិកសិណា ។ មេ ។ និបារណារម័ញ្ញ
 ទោតកសិណា ជាដំខ្លួន ជា ធម្មជាតិណា ជាទោតកសិណា សភាព
 នោះគឺអញ សភាពណាគឺអញ ធម្មជាតិទោតកសិណា ឈ្មោះ
 ថានិបារណារម័ញ្ញទោតកសិណាផង នូវខ្លួនផង ជាមិនមែនពីរ ច្រៀម
 ដូចប្រទ័បប្រេក ដែលនេះ ។ មេ ។ នេះទុច្ឆនទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុតៈ
 ទី ១ ទុច្ឆនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ
 បុគ្គលនិបារណារម័ញ្ញបូ ជាដំខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។ មេ ។ នេះការ
 ប្រកាន់ស្តីត នៃទុច្ឆនទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុតៈ ដោយអាការ ៨ យ៉ាង ។

(៤៥) ការប្រកាន់ស្តីត នៃអន្តក្កហិកទិដ្ឋិ ដោយអាការ ៨០ តើដូចម្តេច
 ការប្រកាន់ស្តីត នៃអន្តក្កហិកទិដ្ឋិថា លោកទៀត ដោយអាការប៉ុន្មាន
 ការប្រកាន់ស្តីត នៃអន្តក្កហិកទិដ្ឋិថា លោកមិនទៀត ដោយអាការប៉ុន្មាន

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀម

អន្តរា លោកោតិ អន្តរាហិកាយ ធិដ្ឋយា អន្តរា
 លោកោតិ អន្តរាហិកាយ ធិដ្ឋយា តិ ជីវន្តិ សរិវន្តិ
 អន្តរាហិកាយ ធិដ្ឋយា អញ្ញិ ជីវិ អញ្ញិ សរិវន្តិ
 អន្តរាហិកាយ ធិដ្ឋយា ហោតិ តថាគតោ បាម្ម-
 ណាតិ ។ បេ ។ ១ ហោតិ តថាគតោ បាម្មណាតិ
 ហោតិ ៣ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បាម្មណាតិ
 ១១ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បាម្មណាតិ
 អន្តរាហិកាយ ធិដ្ឋយា កតិហាការេហិ អភិធិវេ-
 សោ ហោតិ ។ សសរុតោ លោកោតិ អន្តរាហិ-
 កាយ ធិដ្ឋយា បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ១១ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ
 បាម្មណាតិ អន្តរាហិកាយ ធិដ្ឋយា បញ្ចហាកា-
 រេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀម

ការប្រកាន់ស្លឹក ខែអន្តរាហិកទិដ្ឋិថា លោកោតិ ខែអន្តរាហិកទិដ្ឋិ
 ថា លោកោតិ ខែអន្តរាហិកទិដ្ឋិថា ជីវន្តិ ហោតិ ខែ
 អន្តរាហិកទិដ្ឋិថា ជីវន្តិ ហោតិ ថា សព្វាភិបុរសាភិបុរសាភិ
 កើតទៀត ។ បេ ។ ថា សព្វាភិបុរសាភិបុរសាភិ មិនកើតទៀត
 ថា សព្វាភិបុរសាភិបុរសាភិ កើតទៀតក៏បាន មិនកើតទៀតក៏
 បាន ការប្រកាន់ស្លឹក ខែអន្តរាហិកទិដ្ឋិថា សព្វាភិបុរសាភិបុរសាភិ
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន កើតទៀតក៏មិនមែន ។
 ការប្រកាន់ស្លឹក ខែអន្តរាហិកទិដ្ឋិថា លោកោតិ ដោយពាក្យ ៨
 យ៉ាង ។ បេ ។ ការប្រកាន់ស្លឹក ខែអន្តរាហិកទិដ្ឋិថា សព្វាភិបុរ-
 សាភិបុរសាភិ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន
 ដោយពាក្យ ៨ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិគម្ព

(៤៨) សស្សតោ លោកោតិ អន្តត្តាហិកាយ
 និដ្ឋយា កកមេហិ ចត្វហការេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ រូបំ លោកោ ទេវ សស្សតញ្ញាតិ អភិ-
 ធិវេសចរមាសោ និដ្ឋិ តាយ និដ្ឋិយា សោ អន្តោ
 កហិកោតិ អន្តត្តាហិកា និដ្ឋិ និដ្ឋិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ
 និដ្ឋិ អញ្ញា និដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច និដ្ឋិ យត្វ
 វត្ថុ អយំ ចមមា សស្សតោ លោកោតិ អន្តត្តា-
 ហិកា និដ្ឋិ អន្តត្តាហិកា និដ្ឋិ មិច្ឆានិដ្ឋិ ។ មេ ។
 វេសនំ សញ្ញាជននំ ឧ ច និដ្ឋិយោ វេសនា
 លោកោ ទេវ សស្សតា ចាតិ ។ មេ ។ សញ្ញា
 លោកោ ទេវ សស្សតា ចាតិ ។ មេ ។ សម្ពាទ
 លោកោ ទេវ សស្សតា ចាតិ ។ មេ ។ វិញ្ញាណំ
 លោកោ ទេវ សស្សតញ្ញាតិ អភិធិវេសចរមាសោ
 និដ្ឋិ តាយ និដ្ឋិយា សោ អន្តោ កហិកោតិ អន្តត្តា-
 ហិកា និដ្ឋិ និដ្ឋិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ និដ្ឋិ អញ្ញា និដ្ឋិ
 អញ្ញំ វត្ថុ យា ច និដ្ឋិ យត្វ វត្ថុ អយំ ចត្វមិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិគម្ព

(៤៨) ការប្រកាន់ស្ម័គ វៃអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិថា លោកទៀង ដោយ
 ភាព ៨ តើដូចម្តេច ។ ចំដួ គឺការប្រកាន់ស្ម័គគឺការស្តាប់អង្គុយថា
 រូបជាលោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង បុគ្គលប្រកាន់ចំបង្កុំគោរ ដោយ
 ចំដួគោរ ព្រោះហេតុគោរ ឈ្មោះថាអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ ចំដួមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 មិនមែនចំដួ ចំដួដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ចំដួណា គឺ វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិថា លោកទៀង ជាចំដួទី ១ អន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ
 ឈ្មោះថាចំដួចំដួ ។ មេ ។ នេះ សំយោជនៈ មិនមែនចំដួ ។ ថា
 វេសនា ជាលោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង ។ មេ ។ ថា សញ្ញា ជា
 លោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង ។ មេ ។ ថា សម្ពាទ ជាលោកផង
 ជាធម្មជាតិទៀងផង ។ មេ ។ ចំដួ គឺការប្រកាន់ស្ម័គ គឺការស្តាប់
 អង្គុយថា វិញ្ញាណ ជាលោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង បុគ្គលប្រកាន់
 ចំបង្កុំគោរ ដោយចំដួគោរ ព្រោះហេតុគោរ ឈ្មោះថាអន្តត្តា-
 ហិកាទិដ្ឋិ ចំដួមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនចំដួ ចំដួដោយឡែក វត្ថុ
 ដោយឡែក ចំដួណា គឺ វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ

ឧបាស្ស ទិដ្ឋិកថា

សស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ អន្ត-
ក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥហានិ ស-
ញ្ញាជនាមិ ឧ ក ធិដ្ឋិយោ សស្សតោ លោកោតិ
អន្តក្កាហិតាយ ធិដ្ឋិយោ ឥមេហំ បព្វហាតារេហំ
អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៤៦] អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតាយ
ធិដ្ឋិយោ កកាមេហំ បព្វហាតារេហំ អភិធិវេសោ
ហោតិ ។ រូមិ លោកោ ថេវ អសស្សតក្កាតិ អ-
ភិធិវេសបរាសោ ធិដ្ឋិ តាយ ធិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ
កហិតោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ ។ បេ ។ អយំ បថមា
អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ អន្ត-
ក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ ឥហានិ
សញ្ញាជនាមិ ឧ ក ធិដ្ឋិយោ ។ បេ ។ វេជនា
លោកោ ថេវ អសស្សតោ ចាតិ ។ បេ ។ សញ្ញា
លោកោ ថេវ អសស្សតោ ចាតិ ។ បេ ។ សង្ការ
លោកោ ថេវ អសស្សតោ ចាតិ ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ
លោកោ ថេវ អសស្សតក្កាតិ អភិធិវេសបរាសោ

ឧបាស្ស ទិដ្ឋិកថា

ថា លោកោទៀត ជាទិដ្ឋិទី ៥ អន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេ
សំយោជនៈ មិនវេសទិដ្ឋិ នេឯកការប្រកាន់ស្តីអ នៃអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា
លោកោទៀត ដោយភាពា ៥ យ៉ាង ។

[៤៦] ការប្រកាន់ស្តីអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា លោកមិនទៀត ដោយ
ភាពា ៥ អធិដ្ឋបម្ពច ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តីអធិដ្ឋិការស្តាប់អធិដ្ឋិលថា
ប្រជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀតផង បុគ្គលប្រកាន់ទិដ្ឋិដុំនោះ ដោយ
ទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេឈ្មោះ
ថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា លោកមិនទៀត ជាទិដ្ឋិទី ១ អន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ជា
មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ នេសំយោជនៈ មិនវេសទិដ្ឋិ ។ បេ ។
ថា វេជនា ជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀតផង ។ បេ ។ ថា
សញ្ញា ជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀតផង ។ បេ ។ ថា សង្ការ ជា
លោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀតផង ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តីអធិដ្ឋិ
ការស្តាប់អធិដ្ឋិលថា វិញ្ញាណ ជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀតផង

សុត្តនិបទ ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ទិដ្ឋិ តាយ ទិដ្ឋិយា សោ អន្តោ ភហិកោតិ អន្តក្កា-
ហិកា ទិដ្ឋិ អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។
ឥនាទិ សញ្ញាជនាទិ ឆ ច ទិដ្ឋិយោ អសស្សតោ
លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយា ឥចេហិ
បញ្ចហាការេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

[២៧] អន្តរំ លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិ-
យា កកមេហិ បញ្ចហាការេហិ អភិទិវេសោ ហោ-
តិ ។ ឥនេកន្តោ បរិភ្នំ ឱកាសំ ធិលកោ ជរតិ
កស្ស ឃីវ ហោតិ អន្តរំ អយំ លោកោ បរិវដ្តនោ-
តិ អន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ តំ វត្ថុញ្ចវ លោ-
កោ ច យេន ជរតិ សោ អន្តា ចេវ លោកោ
ចាតិ អភិទិវេសមាសោ ទិដ្ឋិ កាយ ទិដ្ឋិយា
សោ អន្តោ ភហិកោតិ អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ច
វត្ថុ វត្ថុ ឆ ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ទិដ្ឋិ
យញ្ច វត្ថុ អយំ បឋមា អន្តរំ លោកោតិ អន្តក្កា-
ហិកា ទិដ្ឋិ អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។

សុត្តនិបទ ខុទ្ទកនិកាយ ចនិសិទ្ធិកថា

បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា
អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ
ទិដ្ឋិមនទិដ្ឋិ នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកទិដ្ឋិថា លោក
ទំនេរៀង ដោយអាការៈ ៥ យ៉ាង ។

[២៧] ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកទិដ្ឋិថា លោកមានទីបំផុត
ដោយអាការៈ ៥ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មាន
និលកសិលាចរិតម្តេហើយ តែងផ្សាយទៅកាន់ឧកាសគិតគូរ បុគ្គលនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកនេះ មានទីបំផុត មានផ្លូវជុំវិញ
បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់នូវទីបំផុត ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់
ស្អិតនឹងការស្តាប់អំពីលា ធម្មជាតិណា ផ្សាយទៅ ធម្មជាតិនោះ
ឈ្មោះថាវត្ថុផង ឈ្មោះថាលោកផង វត្ថុនឹងលោកផ្សាយទៅ ដោយ
សភាវៈណា សភាវៈនោះ ឈ្មោះថាខ្លួនផង ឈ្មោះថាលោកផង
បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា
អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្ថុ វត្ថុ
ដោយវត្ថុ ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ
ថា លោកមានទីបំផុត ជាទិដ្ឋិទី ១ អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។

បរាវន្ត ទិដ្ឋិកថា

ឥហានិ សញ្ញាជនាទិ ១ - ៣ ទិដ្ឋិយោ ឥនេកោត្ថា
 បរិក្កំ ឱកាសំ មីតកាតោ ជរតិ លោហិតកាតោ
 ជរតិ ឱនាតកាតោ ជរតិ ឱកាសកាតោ ជរតិ តស្ស
 ឃរិ ហោតិ អន្តរា អយំ លោកោ បរិវដ្តិមាតិ អ-
 ន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ តំ វត្ថុញ្ចវ លោកោ
 ៣ យេន ជរតិ សោ អន្តា ទេវ លោកោ ចាតិ
 អភិទិវេសចរាសោ ទិដ្ឋិ កាយ ទិដ្ឋិយោ សោ
 អន្តា គហិតោតិ អន្តត្ថាហិតោ ទិដ្ឋិ ។ មេ ។ អន្តរា
 លោកោទិ អន្តត្ថាហិតាយ ទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ បញ្ច-
 ហាការេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

បរាវន្ត ទិដ្ឋិកថា

នេសេយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានបីគកសិណ
 ចរិកម្មហើយ តែឯផ្សេងទៅកាន់ឧកាសតិចតួច មានលោហិតកសិណ
 ចរិកម្មហើយ តែឯផ្សេងទៅ មានឧកាសកសិណចរិកម្មហើយ តែឯ
 ផ្សេងទៅ មានឧកាសកសិណចរិកម្មហើយ តែឯផ្សេងទៅ បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា លោកនេះ មានទីចម្រុក មានផ្លូវជុំវិញ
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមានសេចក្តីសំខាល់ផ្លូវទីចម្រុក ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់
 ស្ម័គ្រនឹងការស្តាប់អង្គីលថា ធម្មជាតិណាផ្សេងទៅ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះ
 ថាវត្ថុផង ឈ្មោះថាលោកផង វត្ថុនឹងលោកផ្សេងទៅដោយសភាវៈណា
 សភាវៈនោះ ឈ្មោះថាខ្លួនផង ឈ្មោះថាលោកផង បុគ្គលប្រកាន់
 ទីចម្រុកនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិ
 ។ មេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា លោកមានទី
 ចម្រុក ដោយភកាវៈ ៤ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

[៤៨] អនន្តរំ លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ
 ធិដ្ឋិយា កកមេហំ បញ្ចហាតារេហំ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ ឥនេកោច្ឆោ វិបុលំ ឱកាសំ ធិលកាតោ
 ជរតិ តស្ស វរិ ហោតិ អនន្តរំ អយំ លោកោ
 អបវិយោទ្តោតិ អនន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ តំ
 វត្ថុញ្ចវ លោកោ ច យេន ជរតិ សោ អត្តា
 ចេវ លោកោ ចាតិ អភិធិវេសចរាសោ
 ធិដ្ឋិ តាយ ធិដ្ឋិយា សោ អន្តោ កហិកោតិ
 អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ច វត្ថុ វត្ថុ ច ធិដ្ឋិ
 អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋិ យញ្ច វត្ថុ
 អយំ បវេណ អនន្តរំ លោកោតិ អន្តក្កាហិកា
 ធិដ្ឋិ អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋិ ចិត្តាធិដ្ឋិ ។ ថេ ។ ឥហាធិ
 សញ្ញោជនាធិ ច ច ធិដ្ឋិយោ ឥនេកោច្ឆោ
 វិបុលំ ឱកាសំ ចីតកាតោ ជរតិ លោហិតកាតោ
 ជរតិ ឱនាតកាតោ ជរតិ ឱកាសកាតោ ជរតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

[៤៨] ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកាជំងឺ លោកមិនមានទីបំផុត
 ដោយគោរព ដើម្បីចម្លង ។ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បាននិយមសិលា
 ចរិតម្នាក់ហើយ តែឥឡូវទៅកាន់ឧកាសដ៏ធំទូលាយ បុគ្គលនោះបាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកនេះមិនមានទីបំផុត មិនមានទីបំផុតដោយ
 ជុំវិញ បុគ្គលនោះឈ្នះថាអ្នកមានសេចក្តីសំខាន់ជាមិនមានទីបំផុត ទិដ្ឋិ
 នៃការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្តាប់ឥតលក្ខណៈ ធម្មជាតិណាផ្សេងទៅ ធម្មជាតិ
 នោះ ឈ្នះថាវត្ថុផង ឈ្នះថាលោកផង វត្ថុនឹងលោក ផ្សេងទៅ
 ដោយសភាវណា សភាវនា ឈ្នះថាខ្លួនផង ឈ្នះថាលោកផង
 បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្នះថា
 អន្តក្កាហិកាជំងឺ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិជ្ជា វត្ថុដោយ
 វិជ្ជា ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្នះថាអន្តក្កាហិកាជំងឺ លោក
 មិនមានទីបំផុត ជាទិដ្ឋិ ទី ១ អន្តក្កាហិកាជំងឺ ជាចិត្តាជំងឺ ។ ថេ ។ នេះ
 សំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានចីតកសិលា
 ចរិតម្នាក់ហើយ តែឥឡូវទៅ កាន់ឧកាស ដ៏ធំទូលាយ បានលោ-
 ហិតកសិលា ចរិតម្នាក់ហើយ តែឥឡូវទៅ បានឧទានកសិលាចរិតម្នាក់
 ហើយ តែឥឡូវទៅ បានឧកាសកសិលាចរិតម្នាក់ហើយ តែឥឡូវទៅ

ឧបាសម្ព័ន្ធគម្ពុជា

តស្ស ឯវំ ហោតិ អនន្តរំ អយំ លោកោ អថវិ-
 យន្តោតិ អនន្តសត្វំ ហោតិ យំ ជវតិ តំ វត្តតោវ
 លោកោ ឆ យេន ជវតិ សោ អត្តា ថេវ លោកោ
 ចាតិ អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋំ កាយ ធិដ្ឋំយា
 សោ អន្តោ តហិតោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋំ ។ បេ ។
 អនន្តរំ លោកោតិ អន្តក្កាហិតាយ ធិដ្ឋំយា ឥមេហិ
 ចត្វាហការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[២៧] តំ ជីវំ តំ សវ័រន្តំ អន្តក្កាហិតាយ
 ធិដ្ឋំយា កកមេហិ ចត្វាហការេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ រូបំ(១) ជីវតោវ សវ័រត្វំ យំ ជីវំ តំ
 សវ័រន្តំ(២) អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋំ កាយ ធិដ្ឋំយា
 សោ អន្តោ តហិតោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ
 ឧ វត្ត វត្ត ឧ ធិដ្ឋំ អត្តា ធិដ្ឋំ អក្ខំ វត្ត យា ឆ
 ធិដ្ឋំ យក្ស វត្ត អយំ ចម្រេតា តំ ជីវំ តំ សវ័រន្តំ

១ឆ. តំ រូបំ ។ ២ឆ. យំ ជីវំ តំ សវ័រ យំ សវ័រ តំ ធិដ្ឋំ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធគម្ពុជា

ចុក្កលនោរមាសាសចក្កិគ្រិវិយោនិវេសោ លោកនេ មិនមានទីបំផុត មិន
 មានទីបំផុតដោយជុំវិញ ចុក្កលនោរ ឈ្មោះថាគុកមាសាសចក្កិសំគាល់ថា
 មិនមានទីបំផុត ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្តាប់អង្គីលថា ធម្មជាតិ
 ណាមួយទៅ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថាវត្ថុផង ឈ្មោះថាលោកផង វត្ថុ
 នឹងលោក វត្ថុផងទៅ ដោយសភាវៈណា សភាវៈនោះ ឈ្មោះថា
 ទូរផង ឈ្មោះថាលោកផង ចុក្កលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់
 ស្អិត នៃអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា លោកមិនមានទីបំផុត ដោយភាពាថ យ៉ាង ។

[២៨] ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា ជីវិតនោះ សវ័រៈ
 នោះ ដោយភាពាថ តើដូចម្តេច ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្អិត នឹងការ
 ស្តាប់អង្គីលថា រួច ជាជីវិតផង ជាសវ័រ.ផង ធម្មជាតិណាជាជីវិត
 ធម្មជាតិនោះ ជាសវ័រៈ ចុក្កលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 មែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវ័យ្យក វត្ថុដោយវ័យ្យក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា
 នោះឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា ជីវិតនោះ សវ័រៈនោះ ជាទិដ្ឋិ ទី ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធសូត

អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋិ អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ ឥតាធិ សញ្ញាធិតាធិ ឧ ច ធិដ្ឋិយោ
 វេទនា ដីក ចេវ សរីរក្កុ សញ្ញា ដីក ចេវ សរីរក្កុ
 សង្ការ ដីក ចេវ សរីរក្កុ វិញ្ញាណំ ដីវក្កេវ សរីរក្កុ
 យំ ដីវំ តំ សរីរន្តំ អភិធិវេសមណសោ ធិដ្ឋិ កាយ
 ធិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ កហិកោតិ អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ តំ ដីវំ តំ សរីរន្តំ អន្តក្កាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ
 ឥតេហិ បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ វោតិ ។

(៥០) អញ្ចំ ដីវំ អញ្ចំ សរីរន្តំ អន្តក្កាហិកាយ
 ធិដ្ឋិយោ កកមេហិ បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ រូចំ សរីរំ ឧ ដីវំ តំ សរីរំ(១)
 អញ្ចំ ដីវំ អញ្ចំ សរីរន្តំ អភិធិវេសមណសោ
 ធិដ្ឋិ កាយ ធិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ កហិកោតិ
 អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ ធិដ្ឋិ

០ ១. ៥. ឆ្នំ សរិ ៥ ដី វិ ៥ សរិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធសូត

អន្តក្កាហិកាធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេ សំយោជនៈ មិនមែន
 ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្តាប់អង្គុលថា វេទនា ជាដីកផង
 ជាសរីរៈផង សញ្ញា ជាដីកផង ជាសរីរៈផង សង្ការ ជាដីកផង
 ជាសរីរៈផង វិញ្ញាណ ជាដីកផង ជាសរីរៈផង ធម្មជាតិណា
 ជាដីក ធម្មជាតិទាន ជាសរីរៈ ចុក្កលប្រកាន់ទីបំផុតទាន ដោយ
 ទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេ
 ឯក ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកាធិដ្ឋិថា ដីកទាន សរីរៈទាន
 ដោយភកា ៥ យ៉ាង ។

(៥០) ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកាធិដ្ឋិថា ដីកដទៃ សរីរៈដទៃ
 ដោយភកា ៥ តើដូចម្តេច ។ ធិដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្តាប់អង្គុល
 ថា រូបជាសរីរៈ មិនមែនជាដីកទេ រូបទានជាសរីរៈ ដីកដទៃ
 សរីរៈដទៃ ចុក្កលប្រកាន់ទីបំផុតទាន ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាធិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ

បទដ្ឋកថា

អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យោ ច ធិដ្ឋិ យញ្ច វត្ថុ
 អយំ ចវេនា អញ្ញំ ធិដ្ឋិ អញ្ញំ សវ័ន្តិ អន្តក្កាហិតា
 ធិដ្ឋិ អន្តក្កាហិតា ធិដ្ឋិ ចិញ្ចាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។ ឥមា ចិ
 សញ្ញាជនា ចិ ឈ ច ធិដ្ឋិយោ វេនជា សវ័និ ឈ
 ធិដ្ឋិ សញ្ញា សវ័និ ឈ ធិដ្ឋិ សង្ការ សវ័និ ឈ ធិដ្ឋិ
 វិញ្ញាណំ សវ័និ ឈ ធិដ្ឋិ តំ សវ័និ(១) អញ្ញំ ធិដ្ឋិ អញ្ញំ
 សវ័ន្តិ អភិធិវេសចរណសោ ធិដ្ឋិ កាយ ធិដ្ឋិយា
 សោ អន្តោ គហិតោតិ អន្តក្កាហិតា ធិដ្ឋិ ។ ចេ ។
 អញ្ញំ ធិដ្ឋិ អញ្ញំ សវ័ន្តិ អន្តក្កាហិតាយ ធិដ្ឋិយា
 ឥមេហិ ចត្វហាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៤០] ហោតិ គថាគោ បរម្មណាតិ អន្តក្កា-
 ហិតាយ ធិដ្ឋិយា កាតមេហិ ចត្វហាការេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ ។ វុចិ ឥនេវ មរណាធិដ្ឋិ
 គថាគោ កាយស្ស គេនា(២) ហោតិចិ តិដ្ឋតិបិ
 ឧប្បជ្ឈតិចិ ធិព្វត្តតិបិ អភិធិវេសចរណសោ ធិដ្ឋិ
 កាយ ធិដ្ឋិយា សោ អន្តោ គហិតោតិ អន្តក្កាហិតា

១ ឧ. ឈិ ឈិ ឈិ ឈិ ឈិ ។ ២ ឧ. បាវ បាវ បាវ ។

បទដ្ឋកថា

ចិដ្ឋិយោវច្ឆក វត្ថុយោវច្ឆក ចិដ្ឋិលាធិដ្ឋិលា នេវ ឈ្មោះថាអន្តក្កា-
 ហិតចិដ្ឋិថា ធិវិគដិទេ សវ័នៈដិទេ ជាចិដ្ឋិចិទេ អន្តក្កាហិតចិដ្ឋិ ជាចិដ្ឋិចិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ នេសំយោជនៈ មិនមែនចិដ្ឋិ ចិដ្ឋិ គិការប្រកាន់ស្ម័គ្រនិកា
 ស្តូបអវ្ក័លថា វេនជា ជាសវ័នៈ មិនមែនជាធិវិគេទេ សញ្ញា ជាសវ័នៈ
 មិនមែនជាធិវិគេទេ សង្ការ ជាសវ័នៈ មិនមែនជាធិវិគេទេ វិញ្ញាណ ជាសវ័នៈ
 មិនមែនជាធិវិគេទេ វិញ្ញាណនោះ ពិតជាសវ័នៈ ធិវិគេទេ សវ័នៈដិទេ
 បុគ្គលប្រកាន់ចិបដុតនោះ ដោយចិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា
 អន្តក្កាហិតចិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេឯនំ ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ វៃអន្តក្កាហិតចិដ្ឋិថា
 ធិវិគដិទេ សវ័នៈដិទេ ដោយអាការ ៤ យ៉ាង ។

[៥១] ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ វៃអន្តក្កាហិតចិដ្ឋិថា សត្វភាសិមុខអំពី
 សេចក្តីស្តាប់ កើតទៀត ដោយអាការ ៤ កើតដូចម្តេច ។ ចិដ្ឋិ គិការ
 ប្រកាន់ស្ម័គ្រនិកាស្តូបអវ្ក័លថា ប្រក្រតិលោកនេឯនំ មានមរណៈ
 ជាធម្មតា សត្វបុទេម្បាយរាជកាយស្តាប់ទៅ កើតទៀតនូវ តាំង
 ទៅនូវ កើតទៀតនូវ កើតប្រាកដនូវ បុគ្គលប្រកាន់ចិបដុតនោះ
 ដោយចិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា អន្តក្កាហិតចិដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ឆ វត្ថុ វត្ថុ ឆ ទិដ្ឋិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ អញ្ញា
 វត្ថុ យា ឆ ទិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ បវេនា ហោតិ
 តថាគតោ បាឡាណាតិ អន្តត្តាហិកា ទិដ្ឋិ អន្តត្តាហិ-
 កា ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥហាទិ សាញោជនាទិ
 ឆ ឆ ទិដ្ឋិយោ វេននា ឥនេវ មរណទន្ទា សញ្ញា
 ឥនេវ មរណទន្ទា សង្ការ ឥនេវ មរណទន្ទា វិញ្ញា-
 ណំ ឥនេវ មរណទន្ទំ តថាគតោ កាយស្ស កេនា
 ហោតិពិ តិដ្ឋតិបិ ឧប្បជ្ជតិពិ ធិត្តតិបិ អភិទិវេស-
 បរមាសោ ទិដ្ឋិ តាយ ទិដ្ឋិយា សោ អន្តោ តហិ-
 តោតិ អន្តត្តាហិកា ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ហោតិ តថាគតោ
 បាឡាណាតិ អន្តត្តាហិកាយ ទិដ្ឋិយា ឥមេហិ បញ្ច-
 ហាការេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្ថុក វត្ថុដោយវត្ថុក
 ទិដ្ឋិណា ធិនំ វត្ថុណា នេះឈ្មោះជាអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ ជា សត្វទាន់មុខ
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ជាទិដ្ឋិទី ១ អន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់
 ស្តីកន្លឹកការស្តាប់អង្គីលថា វេទនា ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជា
 ធម្មតា សញ្ញា ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សង្ការ ក្នុង
 លោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា វិញ្ញាណ ក្នុងលោកនេះឯង
 មានមរណៈជាធម្មតា សត្វលុះខ្វាយរកកាយស្លាប់ទៅ កើតទៀតនូវ
 កាំនីវេទនៈ កើតទៀតនូវ កើតប្រាកដនូវ បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ
 ដោយទិដ្ឋិនោះ ប្រការហេតុនោះ ឈ្មោះជាអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះ
 ឯង ការប្រកាន់ស្តី វៃអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិជា សត្វទាន់មុខអំពីសេចក្តី
 ស្លាប់ កើតទៀត ដោយភាព ៨ យ៉ាង ។

បរាវន្ត ទិដ្ឋិពោ

(៥២) ឧ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ អន្ត-
 ក្កាហិកាយេ ទិដ្ឋិយោ កតមេហិ កត្យហាតារោ
 អភិទិវេសោ ហោតិ ។ រូបំ ឥនេវ មរណាទម្មំ តថា-
 គតោ កាយស្ស គេនា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិទស្សតិ ឧ
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ អភិទិវេសមរណា-
 សោ ទិដ្ឋិ កាយ ទិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ កហិកោតិ
 អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ ទិដ្ឋិ អញ្ញា
 ទិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យោ ធន ទិដ្ឋិ យត្វ វត្ថុ អយំ បវេនា
 ឧ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ
 អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥហាទិ សញ្ញា-
 ជនាទិ ឧ ច ទិដ្ឋិយោ វេននា ឥនេវ មរណាទម្មា
 សញ្ញា ឥនេវ មរណាទម្មា សម្មា ឥនេវ មរណា-
 ទម្មា វិញ្ញាណំ ឥនេវ មរណាទម្មំ តថាគតោ កា-
 យស្ស គេនា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិទស្សតិ ឧ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ អភិទិវេសមរណាសោ ទិដ្ឋិ កាយ ទិដ្ឋិយោ
 សោ អន្តោ កហិកោតិ អន្តក្កាហិកា ទិដ្ឋិ ។ បេ ។

បរាវន្ត ទិដ្ឋិពោ

(៥២) ការប្រកាន់ស្តិត ខែអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិថា សត្វភាវីមុខអំពី
 សេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀត ដោយការ ៥ កើតដូច្នោះ ។ ទិដ្ឋិ គឺការ
 ប្រកាន់ស្តិតនឹងការស្តាប់អង្គីលថា ប្រកាន់លោកនេះឯង មានមរណៈ
 ជាធម្មតា សត្វលុះទម្លាយកាយស្លាប់ទៅ តែងស្តេច តែងវិភាស
 សត្វភាវីមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតទេ បុគ្គលប្រកាន់ចំបំផុតនោះ
 ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែន
 វត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្ថុ វត្ថុដោយវត្ថុ ទិដ្ឋិណា នឹង
 វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិថា សត្វភាវីមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់
 មិនកើតទៀត ជាទិដ្ឋិ ទី ១ អន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។
 នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តិតនឹង ការស្តាប់
 អង្គីលថា វេទនា ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សញ្ញា
 ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សម្មា ក្នុងលោកនេះឯង
 មានមរណៈជាធម្មតា វិញ្ញាណ ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា
 សត្វលុះទម្លាយកាយស្លាប់ទៅ តែងស្តេច តែងវិភាស សត្វ
 ភាវីមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតទេ បុគ្គលប្រកាន់ចំបំផុតនោះ
 ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិ ។ បេ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសុត្តនិកាយ

ន ហោតិ ភជាតតោ បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិកាយ
និដ្ឋិយោ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អភិទិវេសោ
ហោតិ ។

(៥៣) ហោតិ ន ន ហោតិ ភជាតតោ
បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិកាយ និដ្ឋិយោ កតតេហិ
បញ្ចហាការេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។ រូបំ ឥនេវ
ចរណាទម្មំ ភជាតតោ កាយស្ស ភេតា ហោតិ ន
ន ច ហោតិ អភិទិវេសបរមាសោ និដ្ឋិ កាយ
និដ្ឋិយោ សោ អន្តោ ភជាតតិ អន្តក្កាហិកា និដ្ឋិ
និដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន និដ្ឋិ អញ្ញា និដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា
ច និដ្ឋិ យត្ថុ វត្ថុ អយំ បម្រមា ហោតិ ន ន ច
ហោតិ ភជាតតោ បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិកា និដ្ឋិ
អន្តក្កាហិកា និដ្ឋិ មិច្ឆានិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥមាទិ សញ្ញា-
ជនាទិ ន ច និដ្ឋិយោ វេទនា ឥនេវ ចរណាទម្មា
សញ្ញា ឥនេវ ចរណាទម្មា សង្ការ ឥនេវ ចរណាទម្មា
វិញ្ញាណំ ឥនេវ ចរណាទម្មំ ភជាតតោ កាយស្ស
ភេតា ហោតិ ន ន ច ហោតិ អភិទិវេសបរមាសោ

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

នេះឯង ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ នៃអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិថា សត្វមានមុខអំពីសេចក្តី
ស្លាប់ មិនកើតទៀត ដោយភាពា ៥ យ៉ាង ។

(៥៣) ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ នៃអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិថា សត្វមានមុខអំពី
សេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដោយភាពា ៥ ក៏
ដូចម្តេច ។ ទិដ្ឋិ ឥការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្លាប់អង្គីលថា រូបក្តីរលោក
នេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សត្វលុះទម្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ កើត
ទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ចុក្តលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយ
ទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនកុ
វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិទ្យុក វត្ថុដោយវិទ្យុក ទិដ្ឋិលា នឹង វត្ថុលា
នេះឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិថា សត្វមានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើត
ទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ជាទិដ្ឋិទី ១ អន្តក្កាហិកាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ
។ បេ ។ នេះសំយោជនៈមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ឥការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការ
ស្លាប់អង្គីលថា វេទនាក្តីរលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សញ្ញា
ក្តីរលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សង្ការក្តីរលោកនេះឯង មាន
មរណៈជាធម្មតា វិញ្ញាណ ក្តីរលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា
សត្វលុះទម្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន

បញ្ជីបញ្ជី

ធីតា តាយ ធីតាយ ។ សា អន្តា គហិតោតិ អន្តត្ថា-
ហិតា ធីតិ ។ បេ ។ ហោតិ ១ ១ ១ ហោតិ
តថាគោ បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិតាយ ធីតាយ
សមេហិ បញ្ចហាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

(៨៤) នេវ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគោ
បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិតាយ ធីតាយ គតតេហិ
បញ្ចហាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ រូបំ វេសោ
មណាធម្មិ តថាគោ តាយស្ស គេតា នេវ
ហោតិ ១ ១ ហោតិ អភិធិវេសឧបាសោ ធីតិ
តាយ ធីតាយ ។ សា អន្តា គហិតោតិ អន្តត្ថាហិតា
ធីតិ ធីតិ ១ វត្ថុ វត្ថុ ១ ធីតិ អញ្ញា ធីតិ អញ្ញា វត្ថុ
យា ១ ធីតិ យញ្ញា វត្ថុ អយំ បថមា នេវ ហោតិ
១ ១ ហោតិ តថាគោ បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិតា
ធីតិ អន្តត្ថាហិតា ធីតិ មិច្ឆាធីតិ ។ បេ ។ វេសាធិ ស-
ញ្ញាធិនាធិ ១ ១ ធីតិយោ វេសាធិ វេសាធិ មណាធម្ម
សញ្ញា វេសាធិ មណាធម្ម សញ្ញា វេសាធិ មណាធម្ម

បញ្ជីបញ្ជី

បុគ្គលប្រកាន់ចំបង្កុំនោះ ដោយចំដោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះជា
អន្តត្ថាហិតាធីតិ ។ បេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់ស្លឹកអន្តត្ថាហិតាធីតិ
សត្វមានមុខអំពីសេចក្តីស្ងប់ កើតទៀតក៏បាន មិនកើតទៀតក៏បាន
ដោយភាព ៨ យ៉ាង ។

(៨៥) ការប្រកាន់ស្លឹក ខែអន្តត្ថាហិតាធីតិ សត្វមានមុខអំពី
សេចក្តីស្ងប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដោយភាព
៨ កើតដូចម្តេច ។ ចំដោះ ការប្រកាន់ស្លឹកនិងការស្តាប់អង្គុយថា បុគ្គល
លោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សត្វលុះទម្លាយកាយស្ងប់ទៅ
កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន បុគ្គលប្រកាន់ចំបង្កុំនោះ
ដោយចំដោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះជាអន្តត្ថាហិតាធីតិ ចំដោះ
មិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនចំដោះ ចំដោះដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ចំដោះ
លា នឹង វត្ថុលា នេះឈ្មោះជាអន្តត្ថាហិតាធីតិ សត្វមានមុខអំពីសេច
ក្តីស្ងប់ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ជាចំដោះ
ទី១ អន្តត្ថាហិតាធីតិ ជាមិច្ឆាធីតិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិន
មែនចំដោះ ចំដោះ ការប្រកាន់ស្លឹកនិងការស្តាប់អង្គុយថា វេសា ក្នុងលោក
នេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សញ្ញា ក្នុងលោកនេះឯង មាន
មរណៈជាធម្មតា សញ្ញា ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសម្ពិទ្ធភាសនា

វិញ្ញាណំ ឥនេវ មរណានិច្ចំ តថាគតោ កាយស្ស
 កេតា នេវ ហោតិ ន ន ហោតិអិ អភិធិវេសម-
 រណាសោ ធិដ្ឋិ កាយ ធិដ្ឋិយា សោ អត្តា កហិ-
 តោតិ អន្តត្តាហិតា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន
 ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋិ យញ្ច
 វត្ថុ អយំ មត្តមី នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ ត-
 ថាគតោ បរម្មរណាតិ អន្តត្តាហិតា ធិដ្ឋិ អន្តត្តាហិ-
 តា ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។ ឥនាធិ សញ្ញាជនាធិ
 ន ច ធិដ្ឋិយា នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគ-
 តោ បរម្មរណាតិ អន្តត្តាហិតាយ ធិដ្ឋិយា ឥនេហិ
 មត្តហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ អន្តត្តាហិ-
 កាយ ធិដ្ឋិយា ឥនេហិ មញ្ញាសាយ អាតារេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសម្ពិទ្ធភាសនា

វិញ្ញាណករណិលោកនេធិនំ ទានមរណៈជាធម្មតា សត្វលុទ្ធស្វយករណ
 កាយស្តាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ចុះអ្នក
 ច្រកាន់ទ័បដុំនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ក្រោយចាកនោះ ឈ្មោះជាអន្តត្តា-
 ហិតទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយទៀត វត្ថុដោយ
 ទៀត ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះជាអន្តត្តាហិតទិដ្ឋិ ថា សត្វ
 ភវនមុអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ជាទិដ្ឋិ ៥ ៨ អន្តត្តាហិតទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ
 មិនមែនទិដ្ឋិ នេះការច្រកាន់ស្លូត នៃអន្តត្តាហិតទិដ្ឋិថា សត្វភវនមុអំពី
 សេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដោយ
 ភាពា ៥ យ៉ាង នេះឯង ការច្រកាន់ស្លូត នៃអន្តត្តាហិតទិដ្ឋិ
 ដោយភាពា ៥០ យ៉ាង ។

បទដ្ឋាន ទំនៀមទម្លាប់

[៥៥] បុព្វត្តានុទិដ្ឋិយា កតមេហំ អដ្ឋាសហំ អាគារេហំ អភិទិវេសោ ហោតិ ។ ចត្តារោ សស្ស- តវាជា ចត្តារោ ឯកទូសស្សតិកា ចត្តារោ អត្តាន- ត្តិកា ចត្តារោ អមរាវិក្ខេចិកា ទ្វេ អចិទូសមុប្បន្និ- កា បុព្វត្តានុទិដ្ឋិយា ឥមេហំ អដ្ឋាសហំ អាគារេ- ហំ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

[៥៦] អបរត្តានុទិដ្ឋិយា កតមេហំ ចតុច្ចត្តានុជ្ជិ- សាយ អាគារេហំ អភិទិវេសោ ហោតិ ។ សោន្ន្យ- ស សញ្ញវាជា អដ្ឋ អសញ្ញវាជា អដ្ឋ ទេវសញ្ញិចា- សញ្ញវាជា សត្ត ទុច្ឆេទវាជា ចក្ខុ ទិដ្ឋទម្មទិព្វាទវាជា អបរត្តានុទិដ្ឋិយា ឥមេហំ ចតុច្ចត្តានុជ្ជិសាយ អាគារេ- ហំ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

[៥៧] សញ្ញោជទិកាយ ទិដ្ឋិយា កតមេហំ អដ្ឋាសហំ អាគារេហំ អភិទិវេសោ ហោតិ ។ យា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតំ ទិដ្ឋិកហសំ ។ មេ ។ ទិដ្ឋាភិទិវេសោ ទិដ្ឋិចរមាសោ សញ្ញោជទិកាយ ទិដ្ឋិយា ឥមេហំ អដ្ឋាសហំ អាគារេហំ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

បទដ្ឋាន ទំនៀមទម្លាប់

[៥៨] ការប្រកាន់ស្លឹក ខែបុព្វត្តានុទិដ្ឋិ ដោយភកា ទេ កើដូចម្តេច ។ សស្សតវា ២ ឯកទូសស្សតវា ២ អត្តានុតវា ២ អមរាវិក្ខេចវា ២ អចិទូសមុប្បន្នវា ២ នេះការប្រកាន់ស្លឹក ខែបុព្វត្តានុ- ទិដ្ឋិ ដោយភកា ទេ យ៉ាង ។

[៥៩] ការប្រកាន់ស្លឹក ខែអបរត្តានុទិដ្ឋិ ដោយភកា ២២ កើ ដូចម្តេច ។ សញ្ញាវា ១៦ អសញ្ញាវា ៨ ទេវសញ្ញាវា ៨ ទុច្ឆេទវា ៧ ចក្ខុទិដ្ឋិព្វាវា ៨ នេះការប្រកាន់ស្លឹក ខែអបរត្តានុទិដ្ឋិ ដោយភកា ២២ យ៉ាង ។

[៦០] ការប្រកាន់ស្លឹក ខែទិដ្ឋិប្រកបដោយសំយោជនៈ ដោយ ភកា ទេ កើដូចម្តេច ។ ទិដ្ឋិ វិសេសិទិដ្ឋិ ការប្រកាន់ទិដ្ឋិ ។ មេ ។ ការប្រកាន់ស្លឹកទិដ្ឋិ ការស្តាប់អង្គុយទិដ្ឋិ ឯណា នេះការ ប្រកាន់ស្លឹក ខែទិដ្ឋិប្រកបដោយសំយោជនៈ ដោយភកា ទេ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

(៥៧) អហន្តិ មានវិចិត្តនាយ ធិដ្ឋិយោ កត្តេសេ-
 ហិ អដ្ឋាសហិ អកាតវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។
 កក្កំ អហន្តិ(*) មានវិចិត្តនា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ
 ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ន ធិដ្ឋិ យញ្ញ
 វត្ថុ អយំ បវហ អហន្តិ មានវិចិត្តនា ធិដ្ឋិ មានវិ-
 ចិត្តនា ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មេ ។ ឥហិធិ សញ្ញាជនាធិ-
 ន ន ធិដ្ឋិយោ សោតំ អហន្តិ ។ មេ ។ យាធិ អ-
 ហន្តិ ធិដ្ឋិ អហន្តិ តាយោ អហន្តិ មនោ អហន្តិ
 ។ មេ ។ ធម្មា អហន្តិ ធម្មាវិញ្ញាណំ អហន្តិ ។ មេ ។
 មនោវិញ្ញាណំ អហន្តិ អភិធិវេសមកមាសោ អហន្តិ
 មានវិចិត្តនា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា
 ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ន ធិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ
 អដ្ឋាសមី អហន្តិ មានវិចិត្តនា ធិដ្ឋិ មានវិចិត្តនា
 ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មេ ។ ឥហិធិ សញ្ញាជនាធិ ន
 ន ធិដ្ឋិយោ អហន្តិ មានវិចិត្តនាយ ធិដ្ឋិយោ ឥមេ-
 ហិ អដ្ឋាសហិ អកាតវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

* ឧ. ឧ. ធិដ្ឋិយោ អភិធិវេសមកមាសោ អហន្តិ ធិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

(៥៨) ការប្រកាន់ស្តីនៃ ខែបានវិចិត្តនា ដោយការ

ទេ ធិដ្ឋិយោ ។ ការប្រកាន់ស្តីនៃ ខែបានវិចិត្តនា ឈ្មោះថា
 បានវិចិត្តនា ធិដ្ឋិមិចិត្តនា វត្ថុមិចិត្តនា ធិដ្ឋិដោយវ្យាក វត្ថុ
 ដោយវ្យាក ធិដ្ឋិណ ធិដ្ឋិ វត្ថុណ ឈ្មោះថាបានវិចិត្តនា
 ជាធិដ្ឋិទេ បានវិចិត្តនា ជាធិដ្ឋិ ។ មេ ។ មេស្រយោជនៈ
 មិចិត្តនា ។ ការប្រកាន់ស្តីនៃ ខែបានវិចិត្តនា ។ មេ ។ ថា ប្រមុ-
 ជាអញ ថា អណ្តាតជាអញ ថា កាយជាអញ ថា ចិត្តជាអញ ។ មេ ។
 ថា ធម៌ទាំងឡាយជាអញ ថា ចក្ខុវិញ្ញាណជាអញ ។ មេ ។ ការប្រកាន់
 ស្តីនៃការស្តាប់អង្គុយថា មនោវិញ្ញាណជាអញ ឈ្មោះថាបានវិ-
 ចិត្តនា ធិដ្ឋិមិចិត្តនា វត្ថុមិចិត្តនា ធិដ្ឋិដោយវ្យាក
 វត្ថុដោយវ្យាក ធិដ្ឋិណ ធិដ្ឋិ វត្ថុណ ឈ្មោះថាបានវិចិត្តនា
 ជាអញ ជាធិដ្ឋិទេ បានវិចិត្តនា ជាធិដ្ឋិ ។ មេ ។ មេ
 ស្រយោជនៈ មិចិត្តនា នេះឯង ការប្រកាន់ស្តីនៃ ខែបានវិចិត្តនា
 ជាអញ ដោយការ ទេ យ៉ាង ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនៀម

(៨៧) មមន្តិ មានវិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិយា កតមេ-
 ហិ អដ្ឋាសហិ អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។
 ចក្កំ មមន្តិ(១) មានវិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិ ធីដ្ឋិ ឧ វត្តុ វត្តុ
 ឧ ធីដ្ឋិ អញ្ញា ធីដ្ឋិ អញ្ញា វត្តុ យា ច ធីដ្ឋិ យ-
 ញ្ញា វត្តុ អយំ បវេណ មមន្តិ មានវិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិ មាន-
 វិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិ មិច្ឆាធីដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជ-
 តាធិ ឧ ច ធីដ្ឋិយោ សោតិ មមន្តិ ។ បេ ។ យាធិ
 មមន្តិ ធីដ្ឋិ មមន្តិ ។ បេ ។ មេតា មមន្តិ ។ បេ ។
 ធម្មា មមន្តិ ចក្កវិញ្ញាណំ មមន្តិ ។ បេ ។ មេតាវិ-
 ញ្ញាណំ មមន្តិ អភិធិវេសចកមាសោ មមន្តិ មានវិធី-
 តន្ត្រី ធីដ្ឋិ ធីដ្ឋិ ឧ វត្តុ វត្តុ ឧ ធីដ្ឋិ អញ្ញា ធីដ្ឋិ
 អញ្ញា វត្តុ យា ច ធីដ្ឋិ យញ្ញា វត្តុ អយំ អដ្ឋាសមិ
 មមន្តិ មានវិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិ មានវិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិ មិច្ឆាធីដ្ឋិ
 ។ បេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជតាធិ ឧ ច ធីដ្ឋិយោ
 មមន្តិ មានវិធីតន្ត្រី ធីដ្ឋិយា ឥមេហិ អដ្ឋាសហិ
 អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

១ ១ ម. ធីដ្ឋិយោ អភិធិវេសចកមាសោ មមន្តិ ទិស្សន្តិ ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនៀម

(៨៨) ការប្រកាន់ស្លឹក ខែមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ដោយ
 ភាគរ ទេវ ភើដ្ឋចម្ពុច ។ ការប្រកាន់ស្លឹកថា ភ្នែករបស់អញ
 ឈ្មោះថា មានវិធីតន្ត្រី ទិដ្ឋិមិនមែនវត្តុ វត្តុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ
 ដោយវត្តុក វត្តុដោយវត្តុក ទិដ្ឋិណា ធីត វត្តុណា ខេរឈ្មោះថា
 មានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ជាទិដ្ឋិ ទី ១ មានវិធីតន្ត្រី ជាមិច្ឆា
 ។ បេ ។ ខេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ។ ការប្រកាន់ស្លឹកថា ត្រចៀក
 របស់អញ ។ បេ ។ ថា ប្រមុះរបស់អញ ថា អណ្តាតរបស់អញ ។ បេ ។
 ថា ចិត្តរបស់អញ ។ បេ ។ ថា ធម៌ចំណុះរបស់អញ ថា ចក្កវិញ្ញាណ
 របស់អញ ។ បេ ។ ការប្រកាន់ស្លឹកធីតាការស្តាប់អង្គុលថា មេតាវិញ្ញាណ
 របស់អញ ឈ្មោះថាមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្តុ វត្តុមិន
 មែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្តុក វត្តុដោយវត្តុក ទិដ្ឋិណា ធីត វត្តុណា ខេរឈ្មោះ
 ថាមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ជាទិដ្ឋិ ទី ១៨ មានវិធីតន្ត្រី ជាមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ខេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ខេធីត ការប្រកាន់
 ស្លឹក ខែមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ដោយភាគរ ទេវ យ៉ាត ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

[៦០] អត្តកុំធម្មជិសំយុត្តាយ ធិដ្ឋិយា កកតមេ-
ហំ វិសតិយា អាត្តារហំ អភិចិវេសោ ហោតិ ។
នំធម អស្សុតវា ចុដ្ឋដ្ឋិថា អវិយាទំ អធស្សវិ អវិយេ-
ធម្មស្ស អកោវិទោ អវិយទេធម្ម អវិទំតោ សច្ចុវិសា-
ទំ អធស្សវិ សច្ចុវិសធម្មស្ស អកោវិទោ សច្ចុវិស-
ទេធម្ម អវិទំតោ រូបំ អត្តតោ សមុទុបស្សតិ រូបវន្តំ វា
អត្តាទំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តាទំ ។ ថេ ។ វេ-
ទំ សញ្ញំ សញ្ញុវេ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមុទុបស្សតិ
វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តាទំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណ-
ស្មី វា អត្តាទំ ។ ថេ ។

កងំ រូបំ អត្តតោ សមុទុបស្សតិ ។ នំធមក-
តោ ចបវិកសិណំ ។ ថេ ។ ឱនាតកសិណំ អត្ត-
តោ សមុទុបស្សតិ យំ ឱនាតកសិណំ សោ អហំ
យោ អហំ តំ ឱនាតកសិណន្តំ ឱនាតកសិណ-
ញ អត្តញ អន្ធយំ សមុទុបស្សតិ សេយ្យជាមិ តេ-
លច្បនិមស្ស ឈាយតោ យា អង្គំ សោ វិណ្ណា

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

[៦០] ការប្រកាន់ស្មិត ខែអត្តកុំធម្មជិសំយុត្តនិបិដ្ឋិ ដោយភាគរ ៦០

តើដូចម្តេច ។ ចុដ្ឋដ្ឋិកុណ្ឌលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញ
ភ្នកព្រះអរិយៈ មិនល្ងាសវៃក្នុងចម្រើនស្រព្រះអរិយៈ មិនខ្លាខ្លាខ្លាខ្លា
ចេស្រព្រះអរិយៈ មិនបានចូចច្រទះនឹងភ្នកសច្ចុវិស មិនល្ងាសវៃក្នុង
ចេស្រសច្ចុវិស មិនខ្លាខ្លាខ្លាខ្លាចម្រើនស្រសច្ចុវិស តែងពិចារណាឃើញ
នូវរូប ថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានរូបរូបៈ នូវរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លួន នូវខ្លួនថា
មានក្នុងរូបរូបៈ ។ ថេ ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនា សញ្ញា សញ្ញា
វិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណរូបៈ នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុង
ខ្លួនខ្លួន នូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណរូបៈ ។ ថេ ។

បុគ្គលពិចារណាឃើញរូប ថាជាខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលរូបៈ
ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញចបវិកសិណ ។ ថេ ។ ពិចារណា
ឃើញឧបាគកសិណ ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិលក ជាឧបាគកសិណ
សភាពនោះអញ សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិនោះ គឺឧបាគកសិណ
ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញឧបាគកសិណនឹងខ្លួន ថាមិនមែនពីរ ច្រៀម
ដូចប្រទេសប្រទេសនេះ មានអណ្តាតភ្នំនិរណ បេកាពនោះ គឺវិស្វ

បទដ្ឋកថា

យោវោស្តាសា អដ្ឋិតិ អដ្ឋិតុ វស្តាតុ អដ្ឋយំ
សមុទ្រស្សតិ វិវាសេ វិវាសេ វិវាសេ វិវាសេ វិវាសេ
អត្តតោ សមុទ្រស្សតិ ។ បេ ។ អយំ បវេនា រូប-
វត្ថុតា អត្តកំធម្មជិសំយុត្តា ធិដ្ឋិ អត្តកំធម្មជិសំយុ-
ត្តា ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ វិវាសិ សុត្តោធាចាចិ
ធិ ធិ ធិដ្ឋិយោ(១) អត្តកំធម្មជិសំយុត្តាយ ធិដ្ឋិយោ
វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ ។

(៦០) លោកកំធម្មជិសំយុត្តាយ ធិដ្ឋិយោ ក-
តមេហិ អដ្ឋតិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ ។
សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ
វិវេហិ លោកកំធម្មជិសំយុត្តា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ធិ វត្ថុ
វត្ថុ ធិ ធិដ្ឋិ អត្តា ធិដ្ឋិ អត្តា វត្ថុ យោ ច ធិដ្ឋិ
យត្ថុ វត្ថុ អយំ បវេនា លោកកំធម្មជិសំយុត្តា
ធិដ្ឋិ លោកកំធម្មជិសំយុត្តា ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។
វិវាសិ សុត្តោធាចាចិ ធិ ធិ ធិដ្ឋិយោ អសស្ស-
តោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ សស្សតោ ច
អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ចាតិ ។ បេ ។

១. ធិ. ធិដ្ឋិយោ ធិដ្ឋិ អត្តកំធម្មជិសំយុត្តាយ ។ បេ ។ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ។

បទដ្ឋកថា

សភាពណាវាសិ ធម្មជាតិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ វិវេហិ
អត្តកំធម្មជិសំយុត្តា ជាមិនមែនវិ មានធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
កសិណ ជាមិនមែន ។ បេ ។ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
ជាមិនមែន ១ ១ អត្តកំធម្មជិសំយុត្តា ជាមិនមែន ។ បេ ។ ធម្ម
សំយោជនៈ មិនមែន ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
សំយុត្តា ដោយអាការ ៦០ យ៉ាង ។

(៦១) ការប្រកាន់ស្មិត ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
អាការ ៨ ធម្មជាតិ ។ ការប្រកាន់ស្មិត ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
លោកកំ ទៀត ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
វត្ថុមិនមែន ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
លោក ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
សំយុត្តា ជាមិនមែន ។ បេ ។ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ
(ការប្រកាន់ស្មិត ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ ធម្មជាតិ) ជា ធម្មជាតិ លោកកំ មិនទៀត
ជា ធម្មជាតិ លោកកំ ទៀត ធម្មជាតិ មិនទៀត ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ទេវសស្សតោ ធាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ
 អន្តវា អត្តា ច លោកោ ចាតិ អន្តវា អត្តា
 ច លោកោ ចាតិ អន្តវា ច អន្តវា ច អត្តា ច
 លោកោ ចាតិ ទេវន្តវា ធានន្តវា អត្តា ច លោកោ
 ចាតិ អភិទិវេសចរមាសោ លោកវាធម្មជិសំយុត្តា
 ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ ទិដ្ឋិ អញ្ញា វិដ្ឋិ អញ្ញា
 វត្ថុ យា ច ទិដ្ឋិ យញ្ញា វត្ថុ អយំ អដ្ឋមំ លោ-
 កវាធម្មជិសំយុត្តា ទិដ្ឋិ លោកវាធម្មជិសំយុត្តា
 ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ ឥមាទិ សញ្ញាជនាទិ ទ ច
 ទិដ្ឋិយោ លោកវាធម្មជិសំយុត្តាយ ទិដ្ឋិយា ឥទេហិ
 អដ្ឋហំ អាការេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ ។

[៦៦] ទិស្សយចាតិទិវេសោ កវទិដ្ឋិ អភិចាវចាតិ-
 ទិវេសោ វិកវទិដ្ឋិ អស្សនទិដ្ឋិយោ ចតុត្ថសាយ អ-
 ការេហិ អភិទិវេសោ កតិ កវទិដ្ឋិយោ កតិ វិកវ-
 ទិដ្ឋិយោ អត្តាទុទិដ្ឋិយោ វិសតិយា អាការេហិ អភិទិ-
 វេសោ កតិ កវទិដ្ឋិយោ កតិ វិកវទិដ្ឋិយោ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្អាបអវិជ្ជា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន
 មិនទៀងក៏មិនមែន ថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានចិបផុត ថា ខ្លួនក្តី លោក
 ក្តី មិនមានចិបផុត ថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានចិបផុតក៏មាន មិនមានចិ
 បផុតក៏មាន ថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានចិបផុតក៏មិនមែន មិនមានចិ
 បផុតក៏មិនមែន ឈ្មោះថា លោកវាធម្មជិសំយុត្តទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ
 វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្ថុ វត្ថុដោយវត្ថុ ទិដ្ឋិលា នឹង
 វត្ថុលា នេះឈ្មោះថាលោកវាធម្មជិសំយុត្តទិដ្ឋិ ទី ៨ លោកវាធម្មជិ-
 សំយុត្តទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ
 នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិត នៃលោកវាធម្មជិសំយុត្តទិដ្ឋិ ដោយ
 អាការ ៨ យ៉ាង ។

[៦៦] ការប្រកាន់ស្អិត ដោយការត្រាញទៅ ឈ្មោះថា
 កវទិដ្ឋិ ការប្រកាន់ស្អិត ដោយការស្រទៅក្រែលែង ឈ្មោះ
 ថាវិកវទិដ្ឋិ អស្សនទិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយអាការ ៨
 គឺជាកវទិដ្ឋិច្នោះ ជាវិកវទិដ្ឋិច្នោះ អត្តាទិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត
 ដោយអាការ ៦០ គឺជាកវទិដ្ឋិច្នោះ ជាវិកវទិដ្ឋិច្នោះ ។ ចេ ។

បរាវច្ឆ ទិដ្ឋិកថា

លោកវាធម្មដិសំយុត្តាយ ទិដ្ឋិយា អដ្ឋហិ អាការ-
 វេហិ អភិធិវេសោ កាតិ កវទិដ្ឋិយោ កាតិ វិកវ-
 ទិដ្ឋិយោ ។ អស្សាទទិដ្ឋិយា ចតុត្តិសាយ អាការ-
 វេហិ អភិធិវេសោ សិយា កវទិដ្ឋិយោ សិយា
 វិកវទិដ្ឋិយោ អត្តាទុទិដ្ឋិយា វិសតិយា អាការវេហិ
 អភិធិវេសោ ចល្ហាស កវទិដ្ឋិយោ ចតុ វិកវទិដ្ឋិ-
 យោ ចិញ្ចទិដ្ឋិយា ទសហិ អាការវេហិ អភិធិវេសោ
 សព្វាវតា វិកវទិដ្ឋិយោ សក្កាយទិដ្ឋិយា វិសតិយា
 អាការវេហិ អភិធិវេសោ ចល្ហាស កវទិដ្ឋិយោ
 ចតុ វិកវទិដ្ឋិយោ សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សតទិដ្ឋិ-
 យា ចល្ហាសហិ អាការវេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវ-
 តា កវទិដ្ឋិយោ សក្កាយវត្ថុកាយ ទេច្ឆទទិដ្ឋិយា
 ចតុហាការវេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា វិកវទិដ្ឋិយោ
 សស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កហិតាយ ទិដ្ឋិយា
 ចតុហាការវេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា កវទិដ្ឋិយោ

បរាវច្ឆ ទិដ្ឋិកថា

លោកវាធម្មដិសំយុត្តទិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ៨ គឺជា
 កវទិដ្ឋិច្ចុដ្ឋាន ជាវិកវទិដ្ឋិច្ចុដ្ឋាន ។ សស្សតទិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត
 ដោយភាពា ៧៨ គឺជាកវទិដ្ឋិមាន ជាវិកវទិដ្ឋិមាន អត្តាទុទិដ្ឋិ មាន
 ការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ២០ គឺជាកវទិដ្ឋិ ១៨ ជាវិកវទិដ្ឋិ ៨
 ចិញ្ចទិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ១០ គឺជាវិកវទិដ្ឋិ
 ចំណិសសំ សក្កាយទិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ២០
 គឺជាកវទិដ្ឋិ ១៨ ជាវិកវទិដ្ឋិ ៨ សស្សតទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុ៖
 មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ១៨ គឺជាកវទិដ្ឋិ ចំណិសសំ
 ទេច្ឆទទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុ៖ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយ
 ភាពា ៨ គឺជាវិកវទិដ្ឋិ ចំណិសសំ អន្តក្កហិតទិដ្ឋិថា លោក
 ទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ៨ គឺជាកវទិដ្ឋិ ចំណិសសំ

អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយោ
 ចត្វាហាការេហិ អភិទិវេសោ សត្វាវតា វិកវទិដ្ឋិយោ
 អន្តរា លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយោ ចត្វា-
 ហាការេហិ អភិទិវេសោ សិយោ កវទិដ្ឋិយោ
 សិយោ វិកវទិដ្ឋិយោ អន្តរា លោកោតិ អន្តក្កា-
 ហិកាយ ទិដ្ឋិយោ ចត្វាហាការេហិ អភិទិវេសោ
 សិយោ កវទិដ្ឋិយោ សិយោ វិកវទិដ្ឋិយោ តំ ជីវិ តំ
 សវ័ន្តំ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយោ ចត្វាហាការេហិ
 អភិទិវេសោ សត្វាវតា វិកវទិដ្ឋិយោ អញ្ញំ ជីវិ អញ្ញំ
 សវ័ន្តំ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយោ ចត្វាហាការេហិ
 អភិទិវេសោ សត្វាវតា កវទិដ្ឋិយោ ហោតិ តថាគតោ
 បាម្មណតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយោ ចត្វាហាការេ-
 ហិ អភិទិវេសោ សត្វាវតា កវទិដ្ឋិយោ ន ហោតិ
 តថាគតោ បាម្មណតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយោ
 ចត្វាហាការេហិ អភិទិវេសោ សត្វាវតា វិកវទិដ្ឋិយោ

អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិយោ លោកមិនទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ
 គឺជាវិកវទិដ្ឋិយោ តាំងអស់ អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិយោ លោកមានចិត្តផុត មានការប្រកាន់
 ស្អិត ដោយភាពាវ គឺជាវិកវទិដ្ឋិយោ ជាវិកវទិដ្ឋិយោ អន្តក្កា-
 ហិកទិដ្ឋិយោ លោកមិនមានចិត្តផុត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ
 គឺជាវិកវទិដ្ឋិយោ ជាវិកវទិដ្ឋិយោ អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិយោ ជីវិតនោះ សវៈ
 នោះ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ គឺជាវិកវទិដ្ឋិ តាំងអស់
 អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិយោ ជីវិតដទៃ សវៈដទៃ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយ
 ភាពាវ គឺជាវិកវទិដ្ឋិ តាំងអស់ អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិយោ សព្វទាន់មុខអំពើសេចក្តី
 ស្លាប់ កើតទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ គឺជាវិកវទិដ្ឋិ
 តាំងអស់ អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិយោ សព្វទាន់មុខអំពើសេចក្តីស្លាប់ មិនកើត
 ទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ គឺជាវិកវទិដ្ឋិ តាំងអស់

បញ្ជីរដ្ឋ ទី៣៣

ហោតិ ៨ ១ ៨ ហោតិ តថាគរោ បរម្មរណាតិ
 អន្តក្កាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ បញ្ចហាការេហិ អភិធិ-
 វេសោ សិយា កវធិដ្ឋិយោ សិយា វិកវធិដ្ឋិយោ(១)
 អបរម្មាទុធិដ្ឋិយោ បកុទុក្កាធិដ្ឋិយោ អាគារេហិ អភិ-
 ធិវេសោ សិយា កវធិដ្ឋិយោ សិយា វិកវធិដ្ឋិយោ
 សញ្ញាជនិកាយ ធិដ្ឋិយោ អដ្ឋារសហិ អាគារេហិ
 អភិធិវេសោ សិយា កវធិដ្ឋិយោ សិយា វិកវធិដ្ឋិ-
 យោ អហន្តិ មានវិធិតន្ទាយ ធិដ្ឋិយោ អដ្ឋារសហិ
 អាគារេហិ អភិធិវេសោ សញ្ញាត វិកវធិដ្ឋិយោ
 មមន្តិ មានវិធិតន្ទាយ ធិដ្ឋិយោ អដ្ឋារសហិ អាគារ-
 េហិ អភិធិវេសោ សញ្ញាត កវធិដ្ឋិយោ អន្តរ-
 ធម្មជិស័យុក្កាយ ធិដ្ឋិយោ វិសតិយោ អាគារេហិ
 អភិធិវេសោ បណ្ណាស កវធិដ្ឋិយោ បញ្ច វិកវធិដ្ឋិយោ

១ ខ. ច. ធិដ្ឋិយោ ខេវ ហោតិ ៨ ១ ហោតិ តថាគរោ បរម្មរណាតិ អន្តក្កាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ
 បញ្ចហាការេហិ អភិធិ វេសោ សិយា កវធិដ្ឋិយោ សិយា វិកវធិដ្ឋិយោ ។ កុទុក្កាធិដ្ឋិយោ អដ្ឋា-
 រសហិ អាគារេហិ អភិធិវេសោ សិយា កវធិដ្ឋិយោ សិយា វិកវធិដ្ឋិយោ ធិដ្ឋិយោ ។

បញ្ជីរដ្ឋ ទី៣៣

អន្តក្កាហិកធិដ្ឋិយោ សក្កានិបុរសិកាសិកាសិកា កើតទៀតក៏មាន ប៉ុន្តែកើត
 ទៀតក៏មាន មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ៨ គឺជាកវធិដ្ឋិយោ ជា
 វិកវធិដ្ឋិយោ អបរម្មាទុធិដ្ឋិ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ២២ គឺជា
 កវធិដ្ឋិយោ ជាកវធិដ្ឋិយោ ចម្អិនប្រកបដោយសំយោជនៈ មានការ
 ប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ១៨ គឺជាកវធិដ្ឋិយោ ជាកវធិដ្ឋិយោ មាន
 វិនិច្ឆ័យចម្អិនអញ្ច មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ១៨ គឺជាកវធិដ្ឋិ
 តាំងអស់ មានវិនិច្ឆ័យចម្អិន របស់អញ្ច មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយ
 ភាពា ១៨ គឺជាកវធិដ្ឋិ តាំងអស់ អន្តរធម្មជិស័យុក្កាធិដ្ឋិ មានការ
 ប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ២០ គឺជាកវធិដ្ឋិ ១៨ ជាកវធិដ្ឋិ ៨

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

លោកកំឡើងសំយក្កយ ទិដ្ឋិយោ អដ្ឋហិ អាណា-
រេហំ អភិធិវេសោ សិយោ កវទិដ្ឋិយោ សិយោ
វិកវទិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ទិដ្ឋិយោ(១) អត្តនុទិដ្ឋិយោ
សត្វាវតា ទិដ្ឋិយោ មិច្ឆាទិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ទិដ្ឋិយោ
សក្កាយទិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ទិដ្ឋិយោ អន្តក្កហិតា
ទិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ទិដ្ឋិយោ សញ្ញាជនិកា ទិដ្ឋិ-
យោ(២) អត្តកំឡើងសំយក្កយ ទិដ្ឋិយោ កវទិដ្ឋិយោ
វិកវទិដ្ឋិយោ(៣) ឯតំ ទ្វយំ កក្កិតា(៤) ចិស្សិតា-
យ(៥) តេសំ ធិរោធម្មំ ទត្ថិ(៦) ញាលំ យត្តាយំ
លោកោ វិបរិតសញ្ញិតិ(៧) ។

(៦៣) អ្វីហិ កិច្ចវេ ទិដ្ឋិកតេហិ ចរិយុដ្ឋិតា
ទេវទទុស្សា ឱលិយន្តិ ឯកោ អតិចារន្តិ ឯកោ ច-
ក្កុមន្តោ ច ចស្សន្តិ ។

១ ឧ. ច. ឯធម្មនុទិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ទិដ្ឋិយោទិស្សិតិ ។ ២ ច. ឯធម្មនុ សត្វាវតា
ទិដ្ឋិយោទិ ទិស្សិតិ ។ ៣ ច. វាវេ ទិដ្ឋិ វិកវេ ទិដ្ឋិ ។ ៤ ច. កក្កិតា ។ ៥ ឧ. សេ ។
៦ ឧ. ឧ. សេ ។ ៧ ឧ. ច. វិបរិតសញ្ញិតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

លោកកំឡើងសំយក្កទិដ្ឋិ ខានការប្រកាសស្តី ដោយការ ៨
គឺជាកវទិដ្ឋិតិខាន ជាកវទិដ្ឋិតិខាន ទិដ្ឋិតាំងស្រី ឈ្មោះជាកត្តាទិដ្ឋិ
ទិដ្ឋិតាំងស្រី ឈ្មោះជាកមិច្ឆាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិតាំងស្រី ឈ្មោះជាកយទិដ្ឋិ
ទិដ្ឋិតាំងស្រី ឈ្មោះជាកន្តក្កហិតទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិតាំងស្រី ឈ្មោះជាកញ្ញា-
ជនិកទិដ្ឋិ ឈ្មោះជាកត្តកំឡើងសំយក្កទិដ្ឋិ ឈ្មោះជាកវទិដ្ឋិ ឈ្មោះជ-
វិកវទិដ្ឋិ ពួកជនលា ជាក្កុមន្តិវេ ហើយកស្រីយ ខ្លវទិដ្ឋិតាំងកិច្ចុ-
ការជីវិតកិច្ចុវេ របស់ពួកជនខាន មិនខានឡើយ ឃ្លីតថា សត្វ
លោកនេះ តែងខានសេចក្តីសំគាល់ខុស ។

(៦៣) ខ្មាលភិក្ខុទាំងខ្យង ទេវកានិទទុស្សម្បយពួក ដែល
ត្រូវទិដ្ឋិតាំងកិច្ចុវេហើយ តែងក្រាញ ម្បយពួក តែងសុះស្តា ឯ
ពួកច្បុលស្តក្កខានចក្ក តែងឃើញច្បាស់ ។

បទដ្ឋាន ទី៣៦

ក្រសួង កិច្ចការ ទំនើបនិង ឯកោ ក្រសួង
 កិច្ចការ ទេវមនុស្ស ភវតា កវស្ម័យនិកា កេសិ
 កវនិរោធាយ ធម្ម ទេសិយនាទេ ចិត្តំ ន បក្ខន្តិ
 ន សម្បសិទតំ ន សន្តិដ្ឋតិ ជាតិមុត្តតិ ឃី ទោ
 កិច្ចការ ទំនើបនិង ឯកោ ។

ក្រសួង កិច្ចការ អភិបាលនិង ឯកោ កវ១០(១) ទោ
 បទេកេ អដ្ឋិយនាទា ហាយនាទា ជិក្ខុដ្ឋនាទា វិករំ
 អភិទន្ធនិ យោកា កិរ កោ អត្តា(២) កាយស្ស
 កោតា ទុច្ឆិដ្ឋតិ វិទស្សតិ ន ហោតិ ចរាជ្ជណាតិ
 ឃី សន្តិ ឃី បណ្ឌិតិ យថាកវន្តិ(៣) ឃី ទោ
 កិច្ចការ អភិបាលនិង ឯកោ ។

១ ខ. ឌ. ភវ១០(១) ២ ខ. ឌ. អយំ អត្តា ៣ ខ. យាចវន្តិ ។

បទដ្ឋាន ទី៣៧

ម្ចាស់ភិក្ខុចំនើបនិង ចុះទេវកានិទមនុស្សមួយពួក តែនិក្រាញ
 កើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចំនើបនិង ទេវកានិទមនុស្សចំនើបនិង មាន
 គណនាប្រែកមរ ប្រែកមរក្នុងភព វិញយក្នុងភព កាលដែលគេជាគ
 កំពុងសំដែងធម៌ (ឱ្យស្តាប់) ដើម្បីវិលតំភព ចិត្តរបស់ទេវកានិទមនុស្ស
 ចំនើបនិង វេទនិមនុស្ស សុខដ្ឋាន មិនគ្រប់គ្រាន់ មិនតាំងនៅ មិនជឿសិប្ប
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំនើបនិង ទេវកានិទមនុស្សមួយពួក តែនិក្រាញ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្ចាស់ភិក្ខុចំនើបនិង ចុះទេវកានិទមនុស្សមួយពួក តែនិសុខ កើ
 ដូចម្តេច ទេវកានិទមនុស្សមួយពួក កាលនឿយណាយ ចុញច្រាន ដំនុត
 ដោយសារគេ ក៏ប្រែកមរចំនើបនិង ប្រោសបានគេ ដោយគិតថា ឱ្យ
 អត្តិណា ខ្លួននឹងទម្លាយកាយទៅ ហើយសូន្យ វិភាស ខាងបុ
 គំពីសេចក្តីស្ងប់ មិនកើតទៀត (ឬដោយគិតថា) នេះជាធម្មជាតិ
 ស្ងប់ នេះជាធម្មជាតិដ៏ទុក្ខមួយដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុចំនើបនិង ទេវក
 និទមនុស្សមួយពួក តែនិសុខ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្តោ

កាជញ្ច ភិក្ខុវេ ចក្កុមន្តោ ច មស្សន្តិ ៧៨
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ក្ខតំ ក្ខតតោ មស្សតិ ក្ខតំ ក្ខតតោ
ធិស្វា ក្ខតស្ស ធិត្ធិធាយេ វិភតាយេ ធិវេធាយេ
មជ្ជិមន្តោ ហោតិ វិវា ទោ ភិក្ខុវេ ចក្កុមន្តោ ច
មស្សន្តិ ។

យោ ក្ខតំ ក្ខតតោ ធិស្វា ក្ខតស្ស ច អតិក្កាម(១)
យេតាក្ខតធិមុច្ចតិ កវតណ្ណាបវិក្កយោ
សរេ ក្ខតស្ស មវិញ្ញតោ សោ វិតតណ្ណោ(២)
កណគវេ

ក្ខតស្ស វិភវា ភិក្ខុ ធាតធូតិ មុច្ចត្តវន្តិ ។
(៦៤) តយោ មុត្តលា វិបន្នធិដ្ឋិ តយោ មុត្តលា
សម្បន្នធិដ្ឋិ ។

កតមេ តយោ មុត្តលា វិបន្នធិដ្ឋិ ។ តិគ្គិយោ
ច តិគ្គិយសាវកោ ច យោ ច មិច្ឆាធិដ្ឋិកោ ឥមេ
តយោ មុត្តលា វិបន្នធិដ្ឋិ ។

១ ឧ.ម. អនិក្កម៌ ។ ២ ឧ.សវ ភូតស្សយិញ្ញា វិតតណ្ណោ ។ ឧ.សវ ភូតចវិញ្ញាសោ
វិតតណ្ណោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្តោ

ម្នាលភិក្ខុ ចាំឲ្យយ ចុះពួកបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុ តែងឃើញច្បាស់
តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុ ចាំឲ្យយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញខ្លះក្នុងរូប
ថាជាក្នុងរូប លុះឃើញខ្លះក្នុងរូប ថាជាក្នុងរូបហើយ តែងជាអ្នកប្រតិបត្តិ
ដើម្បីឲ្យយលាយ ដើម្បីប្រាសចាកពន្លឺ ដើម្បីរលត់ខ្លះក្នុងរូប ម្នាលភិក្ខុ
ចាំឲ្យយ ពួកបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុ តែងឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះឯង ។

ភិក្ខុណា ឃើញខ្លះក្នុងរូប ថាជាក្នុងរូប ហើយប្រព្រឹត្ត
កន្លងខ្លះក្នុងរូប វែងជឿសិប្ប ក្នុងការពិត ព្រោះការ
អស់ទៅនៃភក្តិភក្តិ ជាចេតិក្ខុនោះ បានកំណត់ដឹង
ខ្លះក្នុងរូបហើយ ចាំឲ្យជាអ្នកមានភក្តិភក្តិទៅប្រាសហើយ
ក្នុងរូបពន្លឺនឹងអរុណ វែងមិនបានខ្លះក្នុងរូបទៀតទេ
ព្រោះការមិនមានក្នុងរូប ។

(៦៤) បុគ្គល ព ពួក មានចម្លើយភិ បុគ្គល ព ពួក បរិបូណ៌
ដោយចម្លើយ ។ បុគ្គល ព ពួក មានចម្លើយភិ តើដូចម្តេច ។ ពួក
ភិក្ខុ ១ ពួកសាវកវៃភិក្ខុ ១ ពួកជនដែលជាមិច្ឆាចម្លើយ ១ នេះបុគ្គល
ព ពួក ដែលមានចម្លើយភិ ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។ កាក-
បាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។ កាក-
បាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

(៦៨) កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

កាកបាទ កាយ បុគ្គល សម្បទានិជ្ជី ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

បុគ្គល ពួក បរិបូណ៌ដោយទំនៀម តើដូចម្តេច ។ ប្រទេសកម្ពុជា
សាកលវិទ្យាល័យជាតិ ពួកជនដែលជាសមាជិក ១ នេះបុគ្គល ពួក
ដែលបរិបូណ៌ដោយទំនៀម ។

នរណា មានសេចក្តីក្រោមផង ចង់សេចក្តីក្រោម

ទុកផង ជាសក្ខីភាព លុបបំបាត់ផង មានទំនៀម

វិបត្តិផង មានពុករលួយផង បុគ្គលសម្បទានិជ្ជី ខ្ញុំ

នរណាខ្លះ គួរតែដឹងនេះ ជាមនុស្សចេកចាច ។

អ្នកប្រាជ្ញ មិនមានសេចក្តីក្រោម មិនចង់សេចក្តីក្រោម

ទុក មិនលុបបំបាត់ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកបរិសុទ្ធ មាន

ទំនៀមបរិបូណ៌ បុគ្គលសម្បទានិជ្ជីខ្ញុំអ្នកប្រាជ្ញខ្លះ គួរនេះ

ជាមនុស្សប្រសើរ ។

(៦៩) ទំនៀមវិបត្តិ ពួក យ៉ាង ទំនៀមសម្បទានិជ្ជី ពួក យ៉ាង ។

ទំនៀមវិបត្តិ ពួក យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជា

ចរស័ក្ខ ឈ្មោះថាទំនៀមវិបត្តិ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាគត្យ ឈ្មោះថា

ទំនៀមវិបត្តិ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាខ្លួនចរស័ក្ខ ឈ្មោះថាទំនៀមវិបត្តិ

នេះ ទំនៀមវិបត្តិ ពួក យ៉ាង ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្តិកថា

កកមា តិស្សា សម្មន្ទនិដ្ឋិយោ ។ នេតិ
មមន្តិ សម្មន្ទនិដ្ឋិ ឯសោហមស្មិតិ សម្មន្ទនិដ្ឋិ ឧ
មេសោ អត្តាតិ សម្មន្ទនិដ្ឋិ ឥមា តិស្សា សម្មន្ទ-
និដ្ឋិយោ ។

[៦៦] ឯតំ មមន្តិ កា និដ្ឋិ កតិ និដ្ឋិយោ
កកមន្តានុក្កហិតា តា និដ្ឋិយោ ឯសោហមស្មិតិ កា
និដ្ឋិ កតិ និដ្ឋិយោ កកមន្តានុក្កហិតា តា និដ្ឋិយោ
ឯសោ មេ អត្តាតិ កា និដ្ឋិ កតិ និដ្ឋិយោ កក-
មន្តានុក្កហិតា តា និដ្ឋិយោ ។ ឯតំ មមន្តិ បុព្វត្តា-
នុនិដ្ឋិ អដ្ឋាស និដ្ឋិយោ បុព្វត្តានុក្កហិតា តា និដ្ឋិ-
យោ ឯសោហមស្មិតិ អបរត្តានុនិដ្ឋិ ធម្មត្តានុនិដ្ឋិ
និដ្ឋិយោ អបរត្តានុក្កហិតា តា និដ្ឋិយោ ឯសោ មេ
អត្តាតិ វិសតិវត្តកា អត្តានុនិដ្ឋិ វិសតិវត្តកា សក្កា-
យនិដ្ឋិ សក្កាយនិដ្ឋិប្បមុខេន(១) ទ្វាសន្តិ និដ្ឋិកតាចិ
បុព្វត្តាបរត្តានុក្កហិតា តា និដ្ឋិយោ ។

១ ឯ. វ. សក្កាយនិដ្ឋិប្បមុខេន ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

ទិដ្ឋិសម្បត្តិ ព យ៉ាង កើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំមិន
មែនជាបេសកកម្ម ឈ្មោះថាទិដ្ឋិសម្បត្តិ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំមិនមែន
ជាអក្ខរ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិសម្បត្តិ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
បេសកកម្ម ឈ្មោះថាទិដ្ឋិសម្បត្តិ នេះឯង ទិដ្ឋិសម្បត្តិ ព យ៉ាង ។

[៦៦] ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំបេសកកម្ម ឈ្មោះទិដ្ឋិអ្វី មានទិដ្ឋិ
ប៉ុន្មាន ទិដ្ឋិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែកដូចម្តេច ការយល់ឃើញថា
ខ្ញុំជាអក្ខរ ឈ្មោះទិដ្ឋិអ្វី មានទិដ្ឋិប៉ុន្មាន ទិដ្ឋិទាំងនោះ គេប្រកាន់យក
ចំណែកដូចម្តេច ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាខ្លួនបេសកកម្ម ឈ្មោះទិដ្ឋិអ្វី
មានទិដ្ឋិប៉ុន្មាន ទិដ្ឋិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែកដូចម្តេច ។ ការ
យល់ឃើញថា ខ្ញុំបេសកកម្ម ឈ្មោះបុព្វត្តានុនិដ្ឋិ មានទិដ្ឋិ ១៨ ទិដ្ឋិទាំង
នោះ គេប្រកាន់យកចំណែកទាំងដើម ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាអក្ខរ
ឈ្មោះអបរត្តានុនិដ្ឋិ មានទិដ្ឋិ ៤៤ ទិដ្ឋិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែក
ទាំងចុង ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាខ្លួនបេសកកម្ម ឈ្មោះវិសតិវត្តក-
កម្មានុនិដ្ឋិ ឈ្មោះវិសតិវត្តកសក្កាយនិដ្ឋិ មានទិដ្ឋិ ៦៦ ដោយខាង
សក្កាយនិដ្ឋិជាប្រធាន ទិដ្ឋិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែកទាំងដើម
ទាំងចំណែកទាំងចុង ។

បទដ្ឋាន ទី១៣

[៦៧] យេ កោតិ ភិក្ខុវេ មយិ ធិដ្ឋង្គតា សព្វេ
តេ ធិដ្ឋិសឡន្តា បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា បញ្ចង្គំ វេទ
វិហាយ ធិដ្ឋា ។

កតមេសំ បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា ។ សត្តក្កុប្បា-
មស្ស កោលគ្គិលស្ស ឯកភិដិប្បស្ស សកតាតា-
មិស្ស យោ ច ធិដ្ឋេ ធម្មេ អរហា វេទេសំ
បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា ។

កតមេសំ បញ្ចង្គំ វេទ វិហាយ ធិដ្ឋា ។ អន្ត-
រាបវិនិព្វាយិស្ស ឧបហច្ចុបវិនិព្វាយិស្ស អសត្តិរាបវិ-
និព្វាយិស្ស សសត្តិរាបវិនិព្វាយិស្ស ឧទ្ធិសោតស្ស
អកធិដ្ឋកាមិថោ វេទេសំ បញ្ចង្គំ វេទ វិហាយ ធិដ្ឋា ។

យេ(១) កោតិ ភិក្ខុវេ មយិ ធិដ្ឋង្គតា សព្វេ តេ
ធិដ្ឋិសឡន្តា វេទេសំ បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា វេទេសំ
បញ្ចង្គំ វេទ វិហាយ ធិដ្ឋា ។

១ ឧ. ប. ធិដ្ឋង្គតា ពេសំ ធិដ្ឋិសឡន្តា ធិដ្ឋង្គតា ។

បទដ្ឋាន ទី១៣

[៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ផលវ្តែងការ
សម្រេច ព្រោះគេថាគេ បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌
ដោយទិដ្ឋិ បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ បុគ្គល ៥ ពួក លះ
លោកនេះហើយ សម្រេច ។

បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ កើដូចម្តេច ។ សត្តក្កុ-
បាវបុគ្គល ១ កោលគ្គិលបុគ្គល ១ ឯកភិដិប្បបុគ្គល ១ សកតាតាមិ-
បុគ្គល ១ បុគ្គលដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ នេះបុគ្គល ៥ ពួក
សម្រេចក្នុងលោកនេះ ។

បុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយសម្រេច កើដូចម្តេច ។
អន្តរាបវិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧបហច្ចុបវិនិព្វាយិបុគ្គល ១ អសត្តិរាបវិនិព្វា-
យិបុគ្គល ១ សសត្តិរាបវិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧទ្ធិសោតអកធិដ្ឋកាមិបុគ្គល ១
នេះបុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ផលវ្តែងការសម្រេច ព្រោះ
គេថាគេ បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ នេះឯង
បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ នេះឯង បុគ្គល ៥ ពួក លះ
លោកនេះហើយ សម្រេច ។

សុខ្ពេចធិត ទុក្ខនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថោ

(២៨) យេ កេចិ ភិក្ខុវេ មយំ អវេទុច្ឆសន្តា
សទ្ធេ តេ សោតាបន្តា តេសំ សោតាបន្តាចិ ឥមេ-
សំ បក្កុច្ឆិ ឥធម ចិដ្ឋា បក្កុច្ឆិ ឥធម វិហាយ ចិដ្ឋា ។

កតមេសំ បក្កុច្ឆិ ឥធម ចិដ្ឋា ។ សក្កត្តកុម-
មស្ស កោលត្តោលស្ស ឯកភិជិស្ស សកតាភិ-
ស្ស យោ ច ចិដ្ឋេវ ធម្មេ អរហា ឥមេសំ បក្កុច្ឆិ
ឥធម ចិដ្ឋា ។

កតមេសំ បក្កុច្ឆិ ឥធម វិហាយ ចិដ្ឋា ។ អន្ត-
កបរិចិញ្ចយិស្ស ទបហទុបរិចិញ្ចយិស្ស អសង្ខារបរិ-
ចិញ្ចយិស្ស សសង្ខារបរិចិញ្ចយិស្ស ទទ្ធិសោតស្ស
អកដ្ឋកាមិណោ ឥមេសំ បក្កុច្ឆិ ឥធម វិហាយ ចិដ្ឋា ។

យេ កេចិ ភិក្ខុវេ មយំ អវេទុច្ឆសន្តា សទ្ធេ
តេ សោតាបន្តា តេសំ សោតាបន្តាចិ ឥមេសំ
បក្កុច្ឆិ ឥធម ចិដ្ឋា ឥមេសំ បក្កុច្ឆិ ឥធម វិហាយ
ចិដ្ឋាចិ ។

ទិដ្ឋិកថា សម្ពា ។

សុខ្ពេចធិត ទុក្ខនិកាយ បដិសន្ធិកថោ

(២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបុគ្គលណាមួយ ជ្រេថ្នាំមិន
កម្រើកចំពោះភព៌ភក បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសោតាបន្តបុគ្គល
សោតាបន្តបុគ្គលទាំងនោះ ៥ ពួកនោះ សម្រេចក្នុងលោកនេះ ឯបុគ្គល
៥ ពួកទៀត លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ កើដូចម្តេច ។ សក្កត-
តុមេបុគ្គល ១ កោលត្តោលបុគ្គល ១ ឯកភិជិបុគ្គល ១ សកតាភិ-
បុគ្គល ១ បុគ្គលដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ នេះបុគ្គល ៥ ពួក
សម្រេចក្នុងលោកនេះ ។

បុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយ សម្រេច កើដូចម្តេច ។
អន្តកបរិចិញ្ចយិបុគ្គល ១ ទបហទុបរិចិញ្ចយិបុគ្គល ១ អសង្ខារបរិចិញ្ច-
យិបុគ្គល ១ សសង្ខារបរិចិញ្ចយិបុគ្គល ១ ទទ្ធិសោតអកដ្ឋកាមិបុគ្គល ១
នេះបុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបុគ្គលណាមួយ ជ្រេថ្នាំមិនកម្រើកចំពោះ
ភព៌ភក បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសោតាបន្តបុគ្គល នេះឯង
សោតាបន្តបុគ្គលទាំង ៥ ពួកនោះ សម្រេចក្នុងលោកនេះ នេះឯង
បុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

ចប់ ទិដ្ឋិកថា ។

មហានិទ្ទេ អាណាបាណាថា

[៦៧] សោធន្យសវត្ថុកំ អាណាបាណស្សតិសមាធិ កាវយោតោ វិសាធិកាធិ ទ្រេ ញាណាសមាធិ ឧប្បជ្ឈន្តិ អដ្ឋ បរិបទ្តេ^(១) ញាណាធិ អដ្ឋ ក ឧបការេ ញាណាធិ អដ្ឋាវស ឧបក្កិលេសេ ញាណាធិ តេវស កោណោ ញាណាធិ តត្ថិសំ សនោកាវសុ^(២) ញាណាធិ ចតុវិសតំ សមាធិវសេន ញាណាធិ ទ្រេសត្តតិ វិបស្សនាវសេន ញាណាធិ អដ្ឋ ធិត្តិណាញាណាធិ អដ្ឋ ធិត្តិណាធិ ឧបសមាធិញាណាធិ^(៣) អដ្ឋ ធិត្តិណាធិ ឧបសមាធិញាណាធិ^(៤) ឯកវិសតំ វិមុត្តិសុទ្ធេ ញាណាធិ ។

[៧០] កតតោធិ អដ្ឋ បរិបទ្តេ ញាណាធិ អដ្ឋ ក ឧបការេ ញាណាធិ ។ កាមច្ឆន្តោ សមាធិស្ស បរិបទ្តោ ទេកុម្មំ សមាធិស្ស ឧបការិ ព្យាចារោ សមាធិស្ស បរិបទ្តោ អព្យាចារោ សមាធិស្ស ឧបការិ ជីវចិត្តិ សមាធិស្ស បរិបទ្តោ អាលោកសញ្ញា សមាធិស្ស ឧបការិ ឧទ្ធព្វំ សមាធិស្ស បរិបទ្តោ អវិក្កោចោ សមាធិស្ស ឧបការិ វិចិត្តិញា

១ ម. បរិបទ្តេ ។ ២ ម. សនោកាយ ។ ៣ ឧ. ធិត្តិណាធិញាណាធិ ។ ៤ ឧ. ម. ធិត្តិណាធិ ឧបសមាធិញាណាធិ ។

មហានិទ្ទេ អាណាបាណាថា

[៦៧] កាលកំភូតាម្រឹមអាណាបាណស្សតិសមាធិ មាវត្ថុ ១៦ ញាណ

កំភូត ៦៦០ កិរិក្កទ្រើន កិបិលកញ្ញាណ ៨ ឧបការញ្ញាណ ៨ ឧបកិលេស

សញ្ញាណ ១៨ កោតញ្ញាណ ១៣ សនោកាវញ្ញាណ ៣២ សមាធិ

ញាណ ២២ វិបស្សនាញ្ញាណ ៧២ ធិត្តិណាញ្ញាណ ៨ ធិត្តិណាធិឧបសមាធិ

ញាណ ៨ ធិត្តិណាធិឧបសមាធិញាណ ៨ វិមុត្តិសុទ្ធកញ្ញាណ ២១ ។

[៧០] បរិបទ្តញ្ញាណ ៨ ធិត្តិឧបការញ្ញាណ ៨ កើដ្ឋប្បមុច ។

កាមច្ឆេ: ជាសត្រូវផលសមាធិ ទេកុម្ម: ជាឧបការ:ផលសមាធិ ព្យា

បាទ ជាសត្រូវផលសមាធិ អព្យាបាទ ជាឧបការ:ផលសមាធិ ជីវចិត្ត

ធិ: ជាសត្រូវផលសមាធិ អាលោកសញ្ញា ជាឧបការ:ផលសមាធិ

ឧទ្ធព្វ: ជាសត្រូវផលសមាធិ អវិក្កុប: ជាឧបការ:ផលសមាធិ វិចិត្តិញា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសុត្តនិកាយ

សមាធិស្ស បរិបន្តោ ធម្មវវត្តាដំ សមាធិស្ស ឧប-
ការី អវិជ្ជា សមាធិស្ស បរិបន្តោ ញាណំ សមា-
ធិស្ស ឧបការី អរិ សមាធិស្ស បរិបន្តោ កាមុដ្ឋំ
សមាធិស្ស ឧបការី សព្វេចិ អកុសលា ធម្មា សមា-
ធិស្ស បរិបន្តោ^(១) សព្វេចិ កុសលា ធម្មា សមាធិ-
ស្ស ឧបការី^(២) ឥមាធិ អដ្ឋ បរិបន្តោ ញាណាធិ
អដ្ឋ ច ឧបការី ញាណាធិ ឥមេហិ សោឡសហិ
អាគារេហិ ឧទុប្បតិចិក្កំ សមុទុប្បតិចិក្កំ^(៣) ឯកត្ថ
សង្កត្តិ ធិវណោហិ វិសុជ្ឈតិ ។

[៧១] កតមេ ភេ ឯកត្តា ។ ធម្មត្ថំ ឯកត្តំ
អព្យាណោ ឯកត្តំ អាណាភសញ្ញា ឯកត្តំ អវិ-
ក្ខេបោ ឯកត្តំ ធម្មវវត្តាដំ ឯកត្តំ ញាណំ ឯកត្តំ
កាមុដ្ឋំ ឯកត្តំ សព្វេ^(៤) កុសលា ធម្មា ឯកត្តា ។

១ ម. បរិបន្ត ។ ២ ម. បរិបន្ត ។ ៣ ខ. ឧទុប្បតិចិក្កំ សមុទុប្បតិចិក្កំ ។ ឧ. ឧទុប្បតិចិក្កំ
សមុទុប្បតិចិក្កំ ។ ៤ ម. សព្វេចិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

ជាសម្រួលដល់សមាធិ ធម្មវវត្តានៈ ជាឧបការៈដល់សមាធិ អវិជ្ជា ជា
សម្រួលដល់សមាធិ ញាណ ជាឧបការៈដល់សមាធិ អរិ ជាសម្រួល
ដល់សមាធិ កាមុដ្ឋៈ ជាឧបការៈដល់សមាធិ កុសលធម៌ទាំងអស់
សុទ្ធតែជាសម្រួលដល់សមាធិ កុសលធម៌ទាំងអស់ សុទ្ធតែជាឧបការៈ
ដល់សមាធិ ទាំងនេះ ឈ្មោះថាបរិបន្តញាណ ៨ នឹងឧបការញាណ ៨
ចិត្តវដលសុទ្ធសំឡើង ចិត្តវដលអវិជ្ជាកម្រិតសុទ្ធសំឡើង វេទន៍ទាំងនៅ
សិប្ប ក្នុងឯកត្តៈ វេទន៍ស្អាតចាកនិវរណៈ ដោយការទាំង ១៦ នេះ ។

[៧១] ឯកត្តៈទាំងនោះ តើដូចម្តេច ។ នេកម្មៈ ឈ្មោះថាឯកត្តៈ
អព្យាណ ឈ្មោះថាឯកត្តៈ អាណាភសញ្ញា ឈ្មោះថាឯកត្តៈ អវិក្ខេបៈ
ឈ្មោះថាឯកត្តៈ ធម្មវវត្តានៈ ឈ្មោះថាឯកត្តៈ ញាណ ឈ្មោះថា
ឯកត្តៈ កាមុដ្ឋៈ ឈ្មោះថាឯកត្តៈ កុសលធម៌ទាំងអស់ ឈ្មោះថាឯកត្តៈ ។

ប្រាជ្ញា រាជបាណា

កាតមេ តេ វិវណា ។ កាមច្ឆន្ទោ វិវណា
ស្យាទានោ វិវណា ដំបង់ដំ វិវណា ទុក្ខកុក្កុដ្ឋំ
វិវណា វិចិត្តិច្ឆា វិវណា អវិប្បា វិវណា អរតិ
វិវណា សទ្ធិ អកុសលា ធម្មា វិវណា ។

[៧២] វិវណាតិ កេនត្រេន វិវណា ។ ធិ-
យ្យាបាវណាធូល វិវណា ។ កាតមេ តេ ធិយ្យា-
នា ។ ទេត្តម្ហំ អវិយាដំ ធិយ្យាដំ តេន ច ទេ-
ត្តម្ហេន អវិយា ធិយ្យាដំ កាមច្ឆន្ទោ ធិយ្យាបាវ-
ណា តេន ច កាមច្ឆន្ទេន ធិវុតត្តា ទេត្តម្ហំ អវិយា-
ដំ ធិយ្យាដំ ធម្មជាតាតិ កាមច្ឆន្ទោ ធិយ្យាបា-
វណា អស្យាទានោ អវិយាដំ ធិយ្យាដំ តេន ច
អស្យាទានេន អវិយា ធិយ្យាដំ ស្យាទានោ ធិយ្យាបា-
វណា តេន ច ស្យាទានេន ធិវុតត្តា អស្យាទានំ(១)
អវិយាដំ ធិយ្យាដំ ធម្មជាតាតិ ស្យាទានោ

១ ច. អស្យាទាន ។

ប្រាជ្ញា រាជបាណា

វិវណាតំនិរនា តើដូចម្តេច ។ កមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាវិវណា
ស្យាទាន ឈ្មោះថាវិវណា ដំបង់ដូច ឈ្មោះថាវិវណា ទុក្ខកុក្កុដ្ឋៈ
ឈ្មោះថាវិវណា វិចិត្តិច្ឆា ឈ្មោះថាវិវណា អវិប្បា ឈ្មោះថាវិវណា
អរតិ ឈ្មោះថាវិវណា អកុសលធម៌ចំណីអស់ ឈ្មោះថាវិវណា ។

[៧២] សំខុត្រនីតាក្យថា វិវណា ចុវិវណា ដោយអត្ថដូច
ម្តេច ។ វិវណា ដោយអត្ថថាធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះ
ទិញ្ចាន) ។ ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចំណីនោះ តើដូចម្តេច ។
ទេត្តម្ហៈ ឈ្មោះថាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ចំណី
ពួកអរិយជនតែងដើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ដោយសារទេត្តម្ហៈនោះ កាម-
ច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) បុគ្គល
មិនស្គាល់ច្បាស់ទេត្តម្ហៈដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួក
អរិយជន ព្រោះត្រូវកាមច្ឆន្ទៈនោះចំណុះ ហេតុនោះ កាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះ
ថាធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) អស្យាទាន ឈ្មោះថា
ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ចំណីពួកអរិយជន
ដើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ដោយសារអស្យាទាននោះ ។ ស្យាទាន ឈ្មោះ
ថាធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) បុគ្គលមិនស្គាល់
ច្បាស់ អស្យាទានដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន
ព្រោះត្រូវស្យាទាននោះចំណុះ ហេតុនោះ ស្យាទាន ឈ្មោះថាធម៌ជា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

និយ្យោបាសាវណំ អាណោកាសញ្ញា អរិយានិ និយ្យានិ
 តាយ ច អាណោកាសញ្ញាយ អរិយា និយេន្តិ ដីន-
 មិទ្ធិ និយ្យោបាសាវណំ ភេន ច ដីនមិទ្ធន ធិវុតត្តា
 អាណោកាសញ្ញំ អរិយានិ និយ្យានិ នប្បជាតាតិកិ
 ដីនមិទ្ធិ និយ្យោបាសាវណំ អវិក្កេតោ អរិយានិ
 និយ្យានិ ភេន ច អវិក្កេមេន អរិយា និយេន្តិ
 ឧទ្ធច្ចំ និយ្យោបាសាវណំ ភេន ច ឧទ្ធក្កេន ធិវុតត្តា
 អវិក្កេមំ អរិយានិ និយ្យានិ នប្បជាតាតិកិ ឧទ្ធច្ចំ
 និយ្យោបាសាវណំ នម្មវវុត្តានំ អរិយានិ និយ្យានិ
 ភេន ច នម្មវវុត្តានំ អរិយា និយេន្តិ វិចិកិច្ចា
 និយ្យោបាសាវណំ តាយ ច វិចិកិច្ចាយ ធិវុតត្តា នម្មវ-
 វុត្តានំ អរិយានិ និយ្យានិ នប្បជាតាតិកិ វិចិកិច្ចា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ត្រៀងកំភំដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) គាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថា
 ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ចំណែកអរិយជនតែង
 ដើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ដោយសារគាលោកសញ្ញានោះ បីនមិទ្ធិៈ
 ឈ្មោះថាធម៌ជាត្រៀងកំភំដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) បុគ្គលមិនស្គាល់
 ច្បាស់គាលោកសញ្ញាដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួក
 អរិយជន ព្រោះត្រូវបីនមិទ្ធិៈនោះបិទបាំង ហេតុនោះ បីនមិទ្ធិៈ ឈ្មោះ
 ថាធម៌ជាត្រៀងកំភំដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) អវិក្កេចៈ ឈ្មោះថា
 ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ចំណែកអរិយជនតែង
 ដើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ដោយសារអវិក្កេចៈនោះ ទទ្ធច្ចៈ ឈ្មោះថា
 ជាត្រៀងកំភំដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) បុគ្គលមិនស្គាល់ច្បាស់
 អវិក្កេចៈ ដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ព្រោះ
 ត្រូវទទ្ធច្ចៈនោះបិទបាំង ហេតុនោះ ទទ្ធច្ចៈ ឈ្មោះថាធម៌ជាត្រៀងកំភំ
 ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ធម្មវវុត្តានៈ ឈ្មោះថាដំណើរទៅ (កាន់
 ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ចំណែកអរិយជន តែងដើរទៅ (កាន់
 ព្រះទិញ្ចាន) ដោយសារធម្មវវុត្តានៈនោះ វិចិកិច្ចា ឈ្មោះថាធម៌ជាត្រៀង
 កំភំដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) បុគ្គលមិនស្គាល់ច្បាស់ធម្មវវុត្តានៈ
 ដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិញ្ចាន) ចេសំពួកអរិយជន ព្រោះ
 ត្រូវវិចិកិច្ចានោះបិទបាំង ហេតុនោះ វិចិកិច្ចា ឈ្មោះថាធម៌ជា

ហោរិក្ខ អាណាថាភា

វិយ្យាបាវណំ ញាណំ វរិយោមំ វិយ្យោមំ ភេទ
 ធម្មាលោក អវិយា វិយន្តិ អវិជ្ជា វិយ្យាបាវណំ
 តាយ ធម្ម អវិជ្ជាយ វិវុតត្តា ញាណំ អវិយោមំ
 វិយ្យោមំ ឧប្បជាតាតិ អវិជ្ជា វិយ្យាបាវណំ ចា-
 តុដ្ឋំ អវិយោមំ វិយ្យោមំ ភេទ ធម្ម ចាតុដ្ឋោ អវិយា
 វិយន្តិ អវិច វិយ្យាបាវណំ តាយ ធម្ម អវិច វេក
 វិវុតត្តា ចាតុដ្ឋំ អវិយោមំ វិយ្យោមំ ឧប្បជាតាតិ
 អវិច វិយ្យាបាវណំ សរោមំ កុសលា ធម្មា
 អវិយោមំ វិយ្យោមំ ភេទ ធម្ម ធម្មេហិ អវិយា
 វិយន្តិ សរោមំ អកុសលា ធម្មា វិយ្យាបា-
 វណា ភេទ ធម្ម អកុសលេហិ ធម្មេហិ វិវុតត្តា
 កុសល ធម្ម អវិយោមំ វិយ្យោមំ ឧប្បជាតាតិ

ហោរិក្ខ អាណាថាភា

ត្រៀមកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) ញាណ ឈ្មោះថាដំណើរទៅ
 (កាន់ព្រះទិព្វាន) របស់ពួកអវិយោម ចាំឯពួកអវិយោម តែងដើរទៅ (កាន់
 ព្រះទិព្វាន) ដោយសារញាណនោះ អវិជ្ជា ឈ្មោះថាដំណើរទៅត្រៀមកំណត់
 ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ញាណដែលដំណើរ
 ទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) របស់ពួកអវិយោម ព្រោះត្រូវអវិជ្ជាមានបិទបាំង
 ហេតុនោះ អវិជ្ជា ឈ្មោះថាដំណើរទៅត្រៀមកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន)
 បុគ្គុៈ ឈ្មោះថាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) របស់ពួកអវិយោម ចាំឯ
 ពួកអវិយោមតែងដើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) ដោយសារបុគ្គុៈនោះ អវិច
 ឈ្មោះថាដំណើរទៅត្រៀមកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) បុគ្គលមិនដឹង
 ច្បាស់បុគ្គុៈ ដែលដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) របស់ពួកអវិយោម
 ព្រោះត្រូវអវិចមានបិទបាំង ហេតុនោះ អវិច ឈ្មោះថាដំណើរទៅត្រៀមកំណត់
 ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) កុសលធម៌ចាំឯអស់ ដំណើរទៅ
 (កាន់ព្រះទិព្វាន) របស់ពួកអវិយោម ចាំឯពួកអវិយោមតែងដើរទៅ (កាន់
 ព្រះទិព្វាន) ដោយសារធម៌ចាំឯច្បាយនោះ អកុសលធម៌ចាំឯអស់ សុទ្ធតែ
 ជាត្រៀមកំណត់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) បុគ្គលមិនស្គាល់ច្បាស់នូវ
 កុសលធម៌ ដែលដំណើរទៅ (កាន់ព្រះទិព្វាន) របស់ពួកអវិយោម

សុត្តន្តបិដក ទុក្ខនិកាយ បដិសន្ធិកថា

សុទ្ធិមិ អកុសលា ធម្មា និយ្យាចារិណា ឥនេហិ
ច បទ បិវរណេហិ វិសុទ្ធិចក្កស្ស រសោឡសវត្ថុកំ
អាចាចានស្សតិសមាធិ កាវយោ ទណិកសមោ-
ធានា ។

[៧៣] កតមេ អដ្ឋាស ឧបក្កិលេសា ឧច្ចរដ្ឋ-
ន្តិ ។ អស្សាសាធិមជ្ឈមវិយោសាធិ សតិយា អនុ-
កច្ចតោ អជ្ឈត្តវិក្កេបកតិ ចិត្តំ សមាធិស្ស មវិមន្តោ
បស្សាសាធិមជ្ឈមវិយោសាធិ សតិយា អនុកច្ចតោ
តហិទ្ធាវិក្កេបកតិ ចិត្តំ សមាធិស្ស មវិមន្តោ អស្សា-
សម្មដិកម្ពុណា ធិកន្តិ ឧត្ត្តាចរិយា សមាធិស្ស
មវិមន្តោ បស្សាសម្មដិកម្ពុណា ធិកន្តិ ឧត្ត្តាចរិ-
យា សមាធិស្ស មវិមន្តោ អស្សាសេនាភិក្កុន្ធស្ស
បស្សាសម្មដិលារោ មុច្ចនា សមាធិស្ស មវិមន្តោ
បស្សាសេនាភិក្កុន្ធស្ស អស្សា បម្មដិលារោ មុច្ចនា
សមាធិស្ស មវិមន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ទុក្ខនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ព្រោព្រោត្តកអកុសលេចមិទោចិច្ចាតំ ហេតុនោ ក្នុងអកុសលេចមិទំ
អសំនោ ឃ្មោថេវាជ្រឿនំពំណំដំណើរេវ (កាន់ច្រានិព្វាន) កាល
ភិក្ខុទានចិក្កុចិសុទ្ធ បាភនិវរណេចមិទំនេ ចម្រើនភាពាបាទស្សតិសមាធិ
ដែលទានិក ទប់ ទណិកសមោធាន (កំរើតទាន) ។

[៧៤] បក្កិលេសញ្ញាណ ១៨ កើតឡើង កើដូចម្តេច ។ កាល
បុគ្គលផ្តល់ស្មារតីទៅកាន់ទ្បល់ដកដង្ហើមចេញ ទានដើម កណ្តាល នឹង
ទានចុង ចិត្តដែលបោះទៅក្នុងទ្បល់ដង្ហើមទានក្នុង ជាសត្រូវរបស់សមាធិ
កាលបុគ្គលផ្តល់ស្មារតីទៅកាន់ទ្បល់ដកដង្ហើមចូល ទានដើម កណ្តាល
នឹងទានចុង ចិត្តដែលបោះទៅក្នុងទ្បល់ដង្ហើមទានក្រៅ ជាសត្រូវរបស់
សមាធិ សេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះទ្បល់ដកដង្ហើមចេញ សេចក្តីត្រេកត្រកាល
សេចក្តីប្រព្រឹត្តិទំលាក់ ជាសត្រូវរបស់សមាធិ សេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះ
ទ្បល់ដកដង្ហើមចូល សេចក្តីត្រេកត្រកាល សេចក្តីប្រព្រឹត្តិទំលាក់ ជា
សត្រូវរបស់សមាធិ ការជ្រប់ចិត្តក្នុងការបាទចំពោះ ទ្បទ្បល់ដកដង្ហើម
ចូល សម្រាប់បុគ្គលដែលទប់ទ្បល់ដកដង្ហើមចេញ ជាសត្រូវរបស់សមាធិ
ការជ្រប់ចិត្តក្នុងការបាទចំពោះ ទ្បទ្បល់ដកដង្ហើមចេញ សម្រាប់បុគ្គល
ដែលទប់ទ្បល់ដកដង្ហើមចូល ជាសត្រូវរបស់សមាធិ ។

បទដ្ឋក្រឹត្យ អាណាចក្រ

អនុក្រឹត្យ ១ អស្សាសំ បស្សាសំ អនុក្រឹត្យ
 សតិ អដ្ឋក្រឹត្យវិញ្ញាបនបត្រ កម្ពុជាក្រឹត្យ បបទ្ធានា(១)
 ១ ឋិត ១ បក្កិលេសា អាណាចក្រសម្រេចសមាជិក
 យេហិ វិកាម្យាទស្ស(២) យោ ២ ចិត្តំ វិមុត្តតិ
 វិមោក្ខំ អប្បដានន្តា តេ ហោ ភិ បរមតិយាតិ ។
 (៧៤) ចិត្តំ អាវុត្តោ អស្សាសេ ចិត្តំ វិកាម្យ-
 តិ សមាជិក បរិបន្តោ អស្សាសំ អាវុត្តោ ចិត្តំ វិកាម្យ-
 តិ សមាជិក បរិបន្តោ ចិត្តំ អាវុត្តោ បស្សាសេ
 ចិត្តំ វិកាម្យតិ សមាជិក បរិបន្តោ ចិត្តំ វិកាម្យតិ
 បស្សាសេ ចិត្តំ វិកាម្យតិ សមាជិក បរិបន្តោ
 បស្សាសំ អាវុត្តោ ចិត្តំ វិកាម្យតិ សមា-
 ជិក បរិបន្តោ អស្សាសំ អាវុត្តោ បស្សាសេ
 ចិត្តំ វិកាម្យតិ សមាជិក បរិបន្តោ បស្សាសំ
 អាវុត្តោ អស្សាសេ ចិត្តំ វិកាម្យតិ សមាជិក
 បរិបន្តោ ។

១ ១. ច. ពហិក្រឹត្យបបទ្ធានាស្សាសេនាវិក្កុស្ស បស្សាសេនាវិក្កុស្ស ឧប្បតាបស្សាសេ-
 នាវិក្កុស្ស ឧប្បតាបស្សាសេនា ឧប្បតា ។ ២ ១. ច. វិញ្ញាបនបត្រ ។

បទដ្ឋក្រឹត្យ អាណាចក្រ

ប្រសិទ្ធិចិត្ត លេសបុគ្គលកាលនៅញាប់ញ័រ ចិត្តចង់ដុត
 ស្រឡះ ចាកចិត្តលេសទាំងឡាយណា ចិត្តលេសរបស់
 អាណាចក្រសមាជិកនោះ មាន ៦ គឺ ការផ្ដើមស្រាវជ្រាវ
 កាន់ខ្សែដកដង្ហើមចេញ ១ ការផ្ដើមស្រាវជ្រាវកាន់ខ្សែដក
 ដង្ហើមចូល ១ សតិ ១ ការបោះចិត្តទៅក្នុងខ្សែដង្ហើមទាត់
 ក្នុង ១ សេចក្ដីប៉ិនប៉ង ១ សេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងការបោះចិត្តទៅ
 ក្នុងខ្សែដង្ហើមទាត់ក្រៅ ១ ភ្នាក់ងារនោះ កាលដែលមាន
 ទាន់ដឹងច្បាស់នូវវិមោក្ខ តែងនៅជឿអ្នកដទៃ ។

(៧៥) កាលបុគ្គលកំពុងនឹកនឹកចិត្ត ចិត្តវែងញាប់ញ័រក្នុងខ្សែ
 ដកដង្ហើមចេញ ជាសក្រូវរបស់សមាជិក កាលបុគ្គលកំពុងនឹកខ្សែ
 ដកដង្ហើមចេញ ចិត្តវែងញាប់ញ័រក្នុងនឹកចិត្ត ជាសក្រូវរបស់សមាជិក
 កាលបុគ្គលកំពុងនឹកនឹកចិត្ត ចិត្តវែងញាប់ញ័រ ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចូល
 ជាសក្រូវរបស់សមាជិក កាលបុគ្គលកំពុងនឹកខ្សែដកដង្ហើមចូល ចិត្ត
 វែងញាប់ញ័រក្នុងនឹកចិត្ត ជាសក្រូវរបស់សមាជិក កាលបុគ្គលកំពុងនឹក
 ខ្សែដកដង្ហើមចេញ ចិត្តវែងញាប់ញ័រ ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចូល ជា
 សក្រូវរបស់សមាជិក កាលបុគ្គលកំពុងនឹកខ្សែដកដង្ហើមចូល ចិត្ត
 វែងញាប់ញ័រ ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចេញ ជាសក្រូវរបស់សមាជិក ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

ធិមិគ្គំ អាវជ្ជមានស្ស អស្សាសេ វិក្កិច្ឆ្យតេ មនោ
 អស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស ធិមិគ្គេ ចិគ្គំ វិកម្មតិ
 ធិមិគ្គំ អាវជ្ជមានស្ស បស្សាសេ វិក្កិច្ឆ្យតេ មនោ
 បស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស ធិមិគ្គេ ចិគ្គំ វិកម្មតិ
 អស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស បស្សាសេ វិក្កិច្ឆ្យតេ មនោ
 បស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស អស្សាសេ ចិគ្គំ វិកម្មតិ
 ឆ ឋិតេ ឧបក្កិលេសា ភនាចានស្សតិសមាធិស្ស
 យេហិ វិកម្មមានស្ស(១) នោ ចេ ចិគ្គំ វិមុទ្ធតិ
 វិហោក្ខំ អប្បជាទន្តា តេ ហោន្តិ បរមតិយាតិ ។

(៧៥) អតីតានុជានំ ចិគ្គំ វិក្កេចានុបតិកំ ស-
 មាធិស្ស បរិបន្តោ អនាគតប្បដិកដ្ឋណំ ចិគ្គំ វិក-
 ម្មតិ(២) សមាធិស្ស បរិបន្តោ សីទំ ចិគ្គំ កោស-
 ដ្ឋានុបតិកំ សមាធិស្ស បរិបន្តោ អតិប្បក្កហិតំ ចិគ្គំ
 ឧទ្ធានុបតិកំ សមាធិស្ស បរិបន្តោ អភិញ្ញាតំ(៣) ចិគ្គំ

១ ខ. វិបុលស្ស - ២ ខ. វិទ្ធកំ ។ ៣ ខ. ភិណតំ ។ ឌ. ភិណតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

ប្រសិនបើចិត្តរបស់បុគ្គល កាលនៅញាប់ញ័រ មិនខាន់ដុត
 ស្រឡះ ចាត់ចតុលេសចាំឡាយណា ចេតុលេសចាំ
 ឡាយនោះ របស់អាទាបុស្សតិសមាធិ ទាន ៦ យ៉ាង គឺ
 កាលបុគ្គលកំពុងនឹកនឹមិត្ត ចិត្តវែងញាប់ញ័រ ក្នុងរូបវេទក
 ដង្ហើមចេញ ១ កាលបុគ្គលកំពុងនឹករូបវេទកដង្ហើមចេញ ចិត្ត
 វែងញាប់ញ័រក្នុងនឹមិត្ត ១ កាលបុគ្គលកំពុងនឹកនឹមិត្ត ចិត្ត
 វែងញាប់ញ័រ ក្នុងរូបវេទកដង្ហើមចូល ១ កាលបុគ្គលកំពុង
 នឹករូបវេទកដង្ហើមចូល ចិត្តវែងញាប់ញ័រក្នុងនឹមិត្ត ១ កាល
 បុគ្គលកំពុងនឹករូបវេទកដង្ហើមចេញ ចិត្តវែងញាប់ញ័រក្នុង
 រូបវេទកដង្ហើមចូល ១ កាលបុគ្គលកំពុងនឹករូបវេទកដង្ហើម
 ចូល ចិត្តវែងញាប់ញ័រក្នុងរូបវេទកដង្ហើមចេញ ១ ដទៃទាំង
 នោះ កាលមិនខាន់ដីច្បាស់ឲ្យវិហោក្ខ តែងនៅជឿអ្នកដទៃ ។

(៧៥) ចិត្តស្តៅកោសម្បណំជាអតីត ដែលធ្លាក់ទៅ ក្នុងសេចក្តី
 កាយមាយ ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិត្តប្រាជ្ញាកោសម្បណំ ជាអនាគត
 ដែលញាប់ញ័រ ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិត្តញ្ញក ដែលធ្លាក់ទៅ
 ក្នុងសេចក្តីខ្លួនច្រកូស ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិត្តផ្តងហួសពេក
 ដែលធ្លាក់ទៅ ក្នុងឧទ្ធច្ចៈ ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិត្តប្រាកដ

បញ្ជីរដ្ឋ រាជធានីភ្នំពេញ

រាជធានីភ្នំពេញ សមាជិកស្នងការ បរិសេដ្ឋា អបញ្ញាតិ(១) ចំនួន ១
ព្យាបាលរាជធានីភ្នំពេញ សមាជិកស្នងការ បរិសេដ្ឋា ។

- អគ្គនាយកដ្ឋាន ចំនួន ១
- អគ្គនាយកដ្ឋាន ចំនួន ១
- លីដ អគ្គនាយកដ្ឋាន អភិបាលកិច្ច
- អបញ្ញាតិ ចំនួន ១ សមាជិកយុវជន
- ឆ ឯក ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- អាណាចក្រស្ថិតិសមាជិកស្នងការ
- យេហ៍(២) ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- អង្គការយុវជនសមាជិកស្នងការ ។

[៧៦] អស្សាសាធិបជ្ជបរិយាយសាធិ សតិយា អនុក្រឹត្យ អជ្ញាធរ វិស្វកម្មកម្មវិធី ចំនួន ១ កាយោ- វិ ចំនួន ១ សារធា ៦ ហោង ១ កញ្ចប់ ៦ ដង ១ ៦ បស្សាសាធិបជ្ជបរិយាយសាធិ សតិយា អនុក្រឹត្យ- កា ១ ហោង ១ កញ្ចប់ ៦ ដង ១ ៦ បស្សាស- ប្បដិក្ខណ៍យ ធិក្ខណ៍យ កណ្តាលវិយាយ កាយោ- វិ ចំនួន ១ សារធា ៦ ហោង ១ កញ្ចប់ ៦ ដង ១ ៦

១ ១. ១១១១ ។ ២. ១១១១ ។ ២. ១១១ ។

បញ្ជីរដ្ឋ រាជធានីភ្នំពេញ

រាជធានីភ្នំពេញ សមាជិកស្នងការ បរិសេដ្ឋា អបញ្ញាតិ(១) ចំនួន ១
ព្យាបាលរាជធានីភ្នំពេញ សមាជិកស្នងការ បរិសេដ្ឋា ។

- បុគ្គលិកស្ថិតិសមាជិកស្នងការ
- អង្គការយុវជនសមាជិកស្នងការ
- សមាជិកស្នងការ ១ ៦ យ៉ាង ១
- ចំនួន ១ ចំនួន ១ ចំនួន ១ ចំនួន ១
- អនុក្រឹត្យ ១ ចំនួន ១ ចំនួន ១ ចំនួន ១
- ចំនួន ១ ចំនួន ១ ចំនួន ១ ចំនួន ១

[៧៦] កាលកិច្ចផ្តល់ស្ថិតិសមាជិកស្នងការ កាន់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ខាង ដើម កណ្តាល ទំនំខាងចុង កាយទំនំចិត្ត រមែងជាសភាវៈកាយ ផង រក្សាផង ញាប់ញ័រផង ដោយសារចិត្តដែលបោះចោល ក្នុង ខ្យល់ដង្ហើមខាងក្រៅ កាលកិច្ចផ្តល់ស្ថិតិសមាជិកស្នងការ កាន់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ខាងដើម កណ្តាល ទំនំខាងចុង កាយទំនំចិត្ត រមែងជាសភាវៈ កាយផង រក្សាផង ញាប់ញ័រផង ដោយសារចិត្ត ដែលបោះ ចោលខ្យល់ដង្ហើមខាងក្រៅ កាយទំនំចិត្ត រមែងជាសភាវៈកាយផង រក្សាផង ញាប់ញ័រផង ដោយសេចក្តីប្រាថ្នារក្សាខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ

សុទ្ធកថា ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្តោ

បស្សសម្មជីកម្ពុណាយ ឯកត្ថិយា តណ្ហាចរិយាយ
 កាយោចិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច
 ជត្ថិតា ច អស្សសេនាភិក្ខុទ្ធស្ស បស្សសម្មជីណា-
 កេ មុច្ឆិកត្តា កាយោចិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោត្ថិ
 ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច(១) ឯមិភ្នំ អាវជ្ជតោ អស្សសេ
 ចិត្តំ វិកម្បិតត្តា កាយោចិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច
 ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច អស្សសំ អាវជ្ជតោ
 ឯមិភ្នំ ចិត្តំ វិកម្បិតត្តា កាយោចិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា
 ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច ឯមិភ្នំ អាវជ្ជតោ
 បស្សសេ ចិត្តំ វិកម្បិតត្តា កាយោចិ ចិត្តម្បិ សា-
 រទ្ធា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច បស្សសំ
 អាវជ្ជតោ ឯមិភ្នំ ចិត្តំ វិកម្បិតត្តា កាយោចិ ចិត្តម្បិ
 សារទ្ធា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច អស្សសំ
 អាវជ្ជតោ បស្សសេ ចិត្តំ វិកម្បិតត្តា កាយោចិ
 ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច

១ ឧ. ម. ឧទ្ទត្តេ បស្សសេនាភិក្ខុទ្ធស្ស អស្សសម្មជីណាកេ មុច្ឆិកត្តា កាយោចិ ចិត្តម្បិ
 សារទ្ធា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជត្ថិតា ច ឯមិភ្នំ ។

សុទ្ធកថា ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្តោ

ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តីប្រត្រិក្ខិខំណាង កាយនិច្ចក្ក
 វេមិជាសភាវៈកាយផង វេកិបផង ញាប់ញ័រផង ដោយសាសេចក្តី
 ប្រាថ្នាខ្សល់ដកដង្ហើមចូល ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តី
 ប្រត្រិក្ខិខំណាង កាយនិច្ចក្ក វេមិជាសភាវៈកាយផង វេកិបផង
 ញាប់ញ័រផង ព្រោះប្រថប់ចិត្តក្នុងការបាខំចំពោះ ខ្សល់ដកដង្ហើមចូល
 សម្រាប់អ្នកខំខ្សល់ដកដង្ហើមទេញ កាលភិក្ខុនិកមិត្ត កាយនិច្ចក្ក
 វេមិជាសភាវៈកាយផង វេកិបផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រ
 ក្នុងខ្សល់ដកដង្ហើមទេញ កាលភិក្ខុនិកខ្សល់ដកដង្ហើមទេញ កាយនិច្ច
 ក្ក វេមិជាសភាវៈកាយផង វេកិបផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្ត
 ញាប់ញ័រក្នុងមិត្ត កាលភិក្ខុនិកមិត្ត កាយនិច្ចក្ក វេមិជាសភាវៈ
 កាយផង វេកិបផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រ ក្នុង
 ខ្សល់ដកដង្ហើមចូល កាលភិក្ខុនិកខ្សល់ដកដង្ហើមចូល កាយនិច្ចក្ក
 វេមិជាសភាវៈកាយផង វេកិបផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្ត
 ញាប់ញ័រ ក្នុងមិត្ត កាលភិក្ខុ និកខ្សល់ដកដង្ហើមទេញ កាយ
 និច្ចក្ក វេមិជាសភាវៈកាយផង វេកិបផង ញាប់ញ័រផង

ឃោវិទ្យា អាណាថាភាព

បស្សសិ អាវជ្ជតោ អស្សនេ ចិត្តំ វិកម្មិតត្តា
 កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា ច
 ជន្និតា ច អតីតានុបាទោ ច ចិត្តោ វិក្កេនាទុបតិ-
 ភេទ កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា
 ច ជន្និតា ច អនាគតនាមិកោន្តោ ច ចិត្តោ វិក្កេនា-
 ភេទ កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា
 ច ជន្និតា ច លីនេន ចិត្តោ កោសជ្ជានុបតិភេទ
 កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា ច
 ជន្និតា ច អតិប្បក្កហិភេទ ចិត្តោ ទទ្ធានុបតិភេទ
 កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា ច
 ជន្និតា ច អភិញ្ញាភេទ ចិត្តោ វាណានុបតិភេទ
 កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា ច
 ជន្និតា ច អបញ្ញាភេទ ចិត្តោ ព្យាបាណានុបតិភេទ
 កាយោមិ ចិត្តម្បិ សារទ្ធា ច ហោន្តិ ឥត្ធិតា ច
 ជន្និតា ច ។

ឃោវិទ្យា អាណាថាភាព

ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រ ក្នុងរូបវេទនាដ្ឋេយ្យោ កាយតិកុ ឆិក្ខុរូប
 វេទនាដ្ឋេយ្យោ កាយឆិក្ខុចិត្ត វេទនាសភាវៈកាយផង វេទនាផង
 ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រក្នុងរូបវេទនាដ្ឋេយ្យោ កាយឆិក្ខុ
 វេទនាសភាវៈកាយផង វេទនាផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តស្មោះទៅ
 កាយសភាវៈ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីកាយនាយ កាយឆិក្ខុ
 វេទនាសភាវៈកាយផង វេទនាផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តប្រាថ្នា
 កាយសភាវៈ ដែលញាប់ញ័រ កាយឆិក្ខុ វេទនាសភាវៈ
 កាយផង វេទនាផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រដែលធ្លាក់ទៅក្នុង
 សេចក្តីចិត្តប្រាថ្នា កាយឆិក្ខុ វេទនាសភាវៈកាយផង វេទនាផង
 ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តផ្អាកស្រពេល ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងទទ្ធា កាយឆិក្ខុ
 ចិត្ត វេទនាសភាវៈកាយផង វេទនាផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តដែល
 ប្រាកដ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងវេទនា កាយឆិក្ខុ វេទនាសភាវៈកាយ
 ផង វេទនាផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តមិនប្រាកដ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុង
 ព្យាបា ។

សុន្ទរិយបិដក បុគ្គលកាយស្ស បដិសន្ធិតាមរក្ខា

អាធាចានស្សតិ យស្ស អបរិបុណ្ណា^(១) អភារិកា
 កាយោ បិ ឥត្តិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ ឥត្តិកំ
 កាយោ បិ ឥត្តិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ ឥត្តិកំ
 អាធាចានស្សតិ យស្ស បរិបុណ្ណា សុភារិកា
 កាយោ បិ អធិត្តិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ អធិត្តិកំ
 កាយោ បិ អធិត្តិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ អធិត្តិកំ ។

តេហំ ច បទ ធីវណោហិ វិសុទ្ធិចិត្តស្ស
 សោឡសវត្ថុកំ អាធាចានស្សតិសមាធិ កាវយតោ
 ទណិកសមោធាធា ឥមេ អដ្ឋារស ឧបក្កិលេសា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

[៧៧] កតតោធិ តេស វោធានេ ញាណាធិ ។
 អតីតានុនាវនំ ចិត្តំ វិក្កេចានុបតិកំ តំ វិជ្ជយិត្តា
 ឯកដ្ឋានេ សមាធិហតិ ឯវិបិ ចិត្តំ ន វិក្កេចំ
 កច្ចតិ អនាគតប្បជក្កដ្ឋណំ ចិត្តំ វិកម្យតិ^(២) តំ
 វិជ្ជយិត្តា តត្ថវ អធិហោក្ខេតិ^(៣) ឯវិបិ ចិត្តំ ន
 វិក្កេចំ កច្ចតិ លីនំ ចិត្តំ កោសដ្ឋានុបតិកំ

១. ឃបុណ្ណា ។ ២. វិប្បតិ ។ ៣. ឧ. ធីហោធិ ។

សុន្ទរិយបិដក បុគ្គលកាយ បដិសន្ធិតាមរក្ខា

បុគ្គលណាមិមបាទចំពេញ ចំនបាទចម្រើនភាពាបាទ-
 ស្សតិ បុគ្គលនារវេនិធិមានកាយវិភីចផន មានចិត្ត
 វិភីចផន មានកាយញាប់ញ័រផន មានចិត្តញាប់ញ័រ
 ផន បុគ្គលណាបាទចំពេញ បាទចម្រើនល្អនូវភាពា-
 បាទស្សតិ បុគ្គលនារ វេនិធិមានកាយចំនវិភីចផន
 មានចិត្តចំនវិភីចផន មានកាយមិនញាប់ញ័រផន មាន
 ចិត្តមិនញាប់ញ័រផន ។

កាលតិកុមានចិត្តស្អាត ចាកនិវេណចមិទាំងនោះ ចម្រើនភាពាបាទស្សតិ-
 សមាធិ មានវត្ថុ ១៦ ទណិកសមោធាន (កិកើតមាន) នេឯងឧបក្កិ-
 លេសទាំង ១៨ កើតឡើង ។

[៧៧] វេទានញាណ ១៧ កើដូចម្តេច ។ ចិត្តស្តរវេនកាយម្តង
 ជាអតីត ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីកាយមាយ បុគ្គលវៀរ នូវចិត្តនារ
 ហើយកម្តងទុកក្នុងហេតុមួយ ចិត្តមិនដល់សេចក្តីកាយមាយ យ៉ាងនេះទូរ
 ចិត្តប្រាថ្នារកការម្តងជាអនាគត ដែលញាប់ញ័រ បុគ្គលវៀរនូវចិត្តនារ
 ហើយ វេនិធិច្របូច្របល់ ចាកចិត្តនារឯង ចិត្តមិនដល់សេចក្តីកាយ
 មាយ យ៉ាងនេះទូរ ចិត្តញាត ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីចិញ្ចឹមប្រកួស

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

តំ បក្កស្រីក្រា កោសរដ្ឋ បដហតិ ឃីវិប ចិត្តំ ឧ
 វិក្កេបិ កច្ឆតិ អតិប្បក្កហិតំ ចិត្តំ ឧទ្ធានុបតិកំ តំ
 ចិត្តស្រីក្រា ឧទ្ធានុ បដហតិ ឃីវិប ចិត្តំ ឧ វិក្កេបិ
 កច្ឆតិ អតិញ្ញាតំ ចិត្តំ វកាធានុបតិកំ តំ សម្បជានោ
 ហុត្វា វកំ បដហតិ ឃីវិប ចិត្តំ ឧ វិក្កេបិ កច្ឆតិ
 អបញ្ញាតំ ចិត្តំ ព្យាបាណាធានុបតិកំ តំ សម្បជានោ
 ហុត្វា ព្យាបាណំ បដហតិ ឃីវិប ចិត្តំ ឧ វិក្កេបិ
 កច្ឆតិ ឥមេហិ ធម្មា ហិ ធម្មា បរិសុទ្ធិ ចិត្តំ បរិ-
 យោណាតំ ឃីកត្តកតំ ហោតិ ។

[៧៨] កតតេ កេ ឃីកត្ត ។ ធានវេស្សក្កបដ្ឋា-
 ណេកត្តំ សមថធិមិត្តបដ្ឋាណេកត្តំ វយលក្កុណ្យបដ្ឋា-
 ណេកត្តំ ធិរេនុបដ្ឋាណេកត្តំ ធានវេស្សក្កបដ្ឋា-
 ណេកត្តំ ចាកាធិមុត្តាធិ សមថធិមិត្តបដ្ឋាណេកត្តក្ក
 អធិចិត្តមនុស្សត្តាធិ វយលក្កុណ្យបដ្ឋាណេកត្តក្ក វិប-
 ស្សកាធិ ធិរេនុបដ្ឋាណេកត្តក្ក អវិយបុត្តលាធិ

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

បុគ្គលផ្គត់ផ្គង់ចិត្តនោះ ហើយលរបដិសេចក្តីទិសច្រកូស ចិត្តមិនដល់
 សេចក្តីរាយមាយ យ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តផ្គត់ផ្គង់ហួសរោគ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងទុច្ចរុះ
 បុគ្គល សង្កត់សង្កិនចិត្តនោះ ហើយលរបដិសេចខ្លះ ចិត្តវែងមិនដល់
 សេចក្តីរាយមាយ យ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តប្រាកដ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងវាគៈ
 បុគ្គលជាអ្នកស្គាល់ចិត្តនោះច្បាស់ លរបដិសេចខ្លះ ចិត្តវែងមិនដល់សេច-
 ក្តីរាយមាយ យ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តមិនប្រាកដ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងព្យាបាទ
 បុគ្គលជាអ្នកស្គាល់ចិត្តនោះច្បាស់ លរបដិសេចខ្លះ ចិត្តវែងមិនដល់
 សេចក្តីរាយមាយ យ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តវែងស្អាត ផ្លូវផ្គត់ ផ្គង់ផ្លូវឯកត្តៈ
 ដោយហេតុទាំងឡាយ ៦ នេះឯង ។

[៧៨] ឯកត្តៈទាំងនោះ គឺដូចម្តេច ។ ទានវេស្សក្កបដ្ឋា
 ឈ្មោះថាឯកត្តៈ សមថធិមិត្តបដ្ឋា ឈ្មោះថាឯកត្តៈ វយលក្កុណ្យបដ្ឋា
 ឈ្មោះថាឯកត្តៈ ធិរេនុបដ្ឋា ឈ្មោះថាឯកត្តៈ ទានវេស្សក្កបដ្ឋា
 របស់បុគ្គលអ្នកចុះចិត្តសិប្ប ក្នុងការលរបដិសេច ឈ្មោះថាឯកត្តៈ ១ ស-
 មថធិមិត្តបដ្ឋា របស់អ្នកបុគ្គលអ្នកប្រកបរឿយៗ ក្នុងអធិចិត្ត ឈ្មោះ
 ថាឯកត្តៈ វយលក្កុណ្យបដ្ឋា របស់បុគ្គលអ្នកនិចារណ ឈ្មោះថា
 ឯកត្តៈ ធិរេនុបដ្ឋា របស់អ្នកអវិយបុគ្គល ឈ្មោះថាឯកត្តៈ

សុទ្ធកិច្ចាប្បិទ បុព្វកិច្ចាប្បិទ បដិសន្ធិកិច្ចាប្បិទ

សីមា ចតុស្សី ហិរណ្យ ឯកក្កុកតំ ចិត្តំ បដិបទា-
វិសុទ្ធិប្បបទ្គាណូ ហោតិ ឧបេក្ខានុប្រហិតញ ញា-
ណោ ច សម្បហំសិតំ ។

[៧៧] បឋមជ្ឈានស្ស តោ អាទិ កំ មជ្ឈ-
កំ បរិយោសាទំ ។ បឋមជ្ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ
អាទិ ឧបេក្ខានុប្រហិតា មជ្ឈេ សម្បហំសទា បរិ-
យោសាទំ ។

[៨០] បឋមជ្ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ អា-
ទិស្ស កតិ លក្ខណាទិ ។ អាទិស្ស តិណិ លក្ខ-
ណាទិ យោ កស្ស បរិបទោ តតោ ចិត្តំ វិសុទ្ធិតិ
វិសុទ្ធិតា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមថទិមិត្តំ បដិបទ្គតិ បដិ-
បទ្គតា កត្ត ចិត្តំ បក្ខន្តតិ យញ្ច បរិបទោ ចិត្តំ
វិសុទ្ធិតិ យញ្ច វិសុទ្ធិតា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមថទិ-
មិត្តំ បដិបទ្គតិ យញ្ច បដិបទ្គតា កត្ត ចិត្តំ បក្ខ-
ន្តតិ បឋមជ្ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ អាទិស្ស
សីមាទិ តិណិ លក្ខណាទិ តេន វុទ្ធិតិ បឋមជ្ឈាន
អាទិកល្យាណោ ហោតិ លក្ខណសម្បទ្គញ ។

សុទ្ធកិច្ចាប្បិទ បុព្វកិច្ចាប្បិទ បដិសន្ធិកិច្ចាប្បិទ

ចិត្តវិសេសវល្លិក្កុ ដោយហិរណ្យ ៤ នេះ ឈ្មោះថា ចម្បជានុប្រ-
ហិត ដោយចដិចតាវិសុទ្ធិផង ឈ្មោះថា ការចម្រើនរឿយៗ ខែការសំឡឹង
គំនិតផង ឈ្មោះថា រីករាយដោយញាណផង ។

[៧៧] បឋមជ្ឈាន មានអ្វីជាខាងដើម មានអ្វីជាតណ្ហាល មានអ្វី
ជាខាងចុង ។ បឋមជ្ឈាន មានចដិចតាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម មានការ
ចម្រើនរឿយៗ ខែការសំឡឹងគំនិត ជាតណ្ហាល មានការរីករាយក្រអូ
ជាខាងចុង ។

[៨០] បឋមជ្ឈាន មានចដិចតាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម តើចដិចតាវិសុទ្ធិ
ជាខាងដើម មានលក្ខណៈប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ចដិចតាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម
មានលក្ខណៈ ៣ យ៉ាង គឺ ធម៌ណាជាសម្រួលបឋមជ្ឈាននោះ ចិត្តវិសេស
ចរិសុទ្ធិចាកធម៌នោះ ចិត្តវិសេសដើរឆ្ពោះទៅ កាន់សមថទិមិត្តជាតណ្ហាល
ព្រោះសេចក្តីស្អាត ចិត្តវិសេសទៅក្នុងសមថទិមិត្តនោះ ព្រោះការដើរ
ឆ្ពោះ គឺត្រង់វិសេសចិត្តចរិសុទ្ធិ ចាកធម៌ជាសម្រួល ១ ត្រង់វិសេសចិត្តវិសេស
ឆ្ពោះទៅកាន់សមថទិមិត្តជាតណ្ហាល ព្រោះសេចក្តីស្អាត ១ ត្រង់វិសេស
ចិត្តស្រទៅក្នុងសមថទិមិត្តនោះ ព្រោះការដើរឆ្ពោះ ១ (ចាំ ឃ ខេ) ឈ្មោះថា
ចដិចតាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម របស់បឋមជ្ឈាន នេះឯង
លក្ខណៈ ៣ យ៉ាង របស់ចដិចតាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម ហេតុនោះ លោក
គោលថា បឋមជ្ឈាន មានលក្ខណៈដើមផង ចរិច្ចរដោយលក្ខណៈផង ។

បទប្បញ្ញត្តិ អាណាពាទា

[៨០] បឋមជ្ឈានស្ស ទេវត្តានុត្រហោនា មជ្ឈេ
 មជ្ឈស្ស កតិ លក្ខណាចិ ។ មជ្ឈស្ស ភីណិ
 លក្ខណាចិ វិសុទ្ធិ ចិត្តំ អជ្ឈបេក្ខតិ សមថប្បដិប-
 ដ្ឋំ អជ្ឈបេក្ខតិ ឯកត្តបដ្ឋាចិ អជ្ឈបេក្ខតិ យេត្ត
 វិសុទ្ធិ ចិត្តំ អជ្ឈបេក្ខតិ យេត្ត សមថប្បដិបដ្ឋំ
 អជ្ឈបេក្ខតិ យេត្ត ឯកត្តបដ្ឋាចិ អជ្ឈបេក្ខតិ
 បឋមជ្ឈានស្ស ទេវត្តានុត្រហោនា មជ្ឈេ មជ្ឈស្ស
 ភីណិ លក្ខណាចិ ភេទ វុទ្ធាតិ បឋមជ្ឈានិ
 មជ្ឈេកល្យាណាត្ថវ ហោតិ លក្ខណសម្បទ្ធាត្ថវ ។

បទប្បញ្ញត្តិ អាណាពាទា

[៨១] បឋមជ្ឈាន ពានការចម្រើនរឿយៗ ខែការសំឡឹតិធិត្ស ជា
 កណ្តាល គឺការសំឡឹតិធិត្ស ជាភិប្នកណ្តាល ពានលក្ខណៈចុំខ្លាច
 យ៉ាង ។ ការសំឡឹតិធិត្ស ទុកជាភិប្នកណ្តាល ពានលក្ខណៈ ព
 យ៉ាង គឺ ចិត្តដែលចាំសុខ វេទនសំឡឹតិផ្សំផ្គុំ ចិត្តដែលដើរឆ្ពោះ
 ទៅរកសម្រេច វេទនសំឡឹតិផ្សំផ្គុំ ចិត្តដែលកំរើឡើង ក្នុងកត្តៈ
 វេទនសំឡឹតិផ្សំផ្គុំ គឺក្រងដែលចិត្តចាំសុខ សំឡឹតិផ្សំផ្គុំ ១
 ក្រងដែលចិត្តដើរឆ្ពោះទៅរកសម្រេច សំឡឹតិផ្សំផ្គុំ ១ ក្រងដែលចិត្ត
 កំរើឡើងក្នុងកត្តៈ សំឡឹតិផ្សំផ្គុំ ១ (ចាំ ព ខេ) ឈ្មោះថា
 ការចម្រើនរឿយៗ ខែការសំឡឹតិធិត្ស ទុកជាភិប្នកណ្តាល ខែ
 បឋមជ្ឈាន ខេនឯកលក្ខណៈ ព យ៉ាង ចេសការចម្រើនរឿយៗ ខែការ
 សំឡឹតិធិត្ស ជាភិប្នកណ្តាល ហេតុនោះ លោកពោលថា បឋមជ្ឈាន
 ពានលក្ខណៈកណ្តាលផង ចាំចូរដោយលក្ខណៈផង ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កិត្តទមនោ

[៨២] បឋមជ្ឈានស្ស សម្មហំសនាបរិយោសានំ
 បរិយោសានស្ស កតិ លក្ខណានិ ។ បរិយោសា-
 នស្ស ធន្តារិ លក្ខណានិ តត្ថ ជាតានំ ចម្មានំ
 អនតិវត្តនដ្ឋេន សម្មហំសនា ឥន្ទ្រិយោនំ ឯកវស-
 ដ្ឋេន សម្មហំសនា តទុបករិយវហនដ្ឋេន សម្ម-
 ហំសនា អាសវដ្ឋេន សម្មហំសនា បឋមជ្ឈាន-
 ស្ស សម្មហំសនា បរិយោសានំ បរិយោសានស្ស
 ឥហានិ ធន្តារិ លក្ខណានិ តេន វុទ្ធកិ បឋមជ្ឈានំ
 បរិយោសានកល្យាណត្បោ ហោតិ លក្ខណសម្ម-
 ទ្ធក្ខ ឯវំ តិវត្តកតិ ចិត្តំ តិវិធកល្យាណំ នសលក្ខ-
 ណសម្មទ្ធិ វិតក្កសម្មទ្ធក្ខោ ហោតិ វិចារសម្មទ្ធក្ខ
 ចិតិសម្មទ្ធក្ខ សុទសម្មទ្ធក្ខ ចិត្តស្ស អនិដ្ឋានស-
 ម្មទ្ធក្ខ សទ្ធាសម្មទ្ធក្ខ វិយសម្មទ្ធក្ខ សតិសម្ម-
 ទ្ធក្ខ សមាធិសម្មទ្ធក្ខ បញ្ញាសម្មទ្ធក្ខ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កិត្ត

[៨២] បឋមជ្ឈាន មានការីកាយព្រម ជាតានំចុក គឺការីក
 យព្រម ជាតានំចុក មានលក្ខណៈ ចុំខ្លាចយ៉ាង ។ ការីកាយព្រម
 ជាតានំចុក មានលក្ខណ ៤ យ៉ាង គឺ ការីកាយព្រម ដោយអត្តជា
 មិនប្រត្រឹកតម្កន់ខ្លួនឯង ដែលគេតម្កន់បឋមជ្ឈាននោះ ។ ការីកាយ
 ព្រម ដោយអត្តជាវង្វែងចំណង់ខ្សោយមានសកម្ម ។ ការីកាយព្រម
 ដោយអត្តជាមាំពេទ្ធិព្យាយាម គួរដល់វង្វែងនោះ ។ ការីកាយព្រម
 ដោយអត្តជាសេព ។ (ចំណង ៤ នេះ) ឈ្មោះថាការីកាយព្រម
 ជាតានំចុក របស់បឋមជ្ឈាន នេះឯងការីកាយព្រម ជាតានំចុក
 មានលក្ខណៈ ៤ យ៉ាង យេតុនោះ លោកពោលថា បឋមជ្ឈាន
 មានលំអតានំចុកផង បរិច្ចារដោយលក្ខណៈផង ចិត្តដែលប្រត្រឹកខ្លួន
 វត្ត ឲ្យ ប្រការ មានលំអ ឲ្យ ប្រការ ដូចពោលមកហើយយ៉ាង
 នេះឯង រមែងជាចិត្តបរិច្ចារដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺ បរិច្ចារដោយ
 វិតក្កៈ ១ បរិច្ចារដោយវិចារៈ ១ បរិច្ចារដោយចិតិ ១ បរិច្ចារដោយសុទៈ ១
 បរិច្ចារដោយអនិដ្ឋានចិត្ត ១ បរិច្ចារដោយសទ្ធា ១ បរិច្ចារដោយវិយៈ ១
 បរិច្ចារដោយសធិ ១ បរិច្ចារដោយសមាធិ ១ បរិច្ចារដោយចញ្ញា ១ ។

ប្រការ ១៧ ពន្ធនាគារ

[៨៣] ទុតិយជ្ឈានស្ស កោ អាទិ កី មជ្ឈេ កី ចរិយោសាទិ ។ ទុតិយជ្ឈានស្ស ចដបដាវសុទ្ធិ អាទិ ឧបេក្កាធុត្រហោតា មជ្ឈេ សម្មវោសិតា ចរិយោសាទិ ។ បេ ។ ឯវិ តិវត្តតតិ ចិត្តិ តិវិទកកល្យាណកិ ធនលក្ខណសម្មន្និ វិចារសម្មន្នត្ថោ(១) ចិតិសម្មន្នត្ថោ ហោតិ សុខសម្មន្នត្ថោ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានសម្មន្នត្ថោ សទ្ធាសម្មន្នត្ថោ វិរិយសម្មន្នត្ថោ សតិសម្មន្នត្ថោ សមាធិសម្មន្នត្ថោ ចញ្ញាសម្មន្នត្ថោ ។

[៨៤] តតិយជ្ឈានស្ស កោ អាទិ កី មជ្ឈេ កី ចរិយោសាទិ ។ បេ ។ ឯវិ តិវត្តតតិ ចិត្តិ តិវិទកកល្យាណកិ ធនលក្ខណសម្មន្និ ចិតិសម្មន្នត្ថោ(២) សុខសម្មន្នត្ថោ ហោតិ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានសម្មន្នត្ថោ សទ្ធាសម្មន្នត្ថោ វិរិយសម្មន្នត្ថោ សតិសម្មន្នត្ថោ សមាធិសម្មន្នត្ថោ ចញ្ញាសម្មន្នត្ថោ ។

១ ។ ២. ធន ធារេ ធនិ ។ ២ ។ ៣. ធន ធារេ ធនិ ។

ប្រការ ១៨ ពន្ធនាគារ

[៨៥] ទុតិយជ្ឈាន មានភ្នំជាខាងដើម មានភ្នំជាតណ្ហាល មានភ្នំជាខាងចុង ។ ទុតិយជ្ឈាន មានបដិចតាវសុទ្ធិ ជាខាងដើម មានការចម្រើនរឿយ ។ វិនិចារសំឡឹងពិនិត្យ ជាតណ្ហាល មានការរីករាយព្រមជាខាងចុង ។ បេ ។ ចិត្តវិសេសច្រើនត្រូវទៅក្នុងវត្ត ឃ ប្រការ មានលំអ ឃ ប្រការ ដូចគោលមកហើយ យ៉ាងនេះឯង វែងជាចិត្តបរិច្ឆារ ដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺបរិច្ឆារដោយវិចារ ១ បរិច្ឆារដោយចិតិ ១ បរិច្ឆារដោយសុខ ១ បរិច្ឆារដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១ បរិច្ឆារដោយសទ្ធា ១ បរិច្ឆារដោយវិរិយ ១ បរិច្ឆារដោយសតិ ១ បរិច្ឆារដោយសមាធិ ១ បរិច្ឆារដោយចញ្ញា ១ ។

[៨៦] តតិយជ្ឈាន មានភ្នំជាខាងដើម មានភ្នំជាតណ្ហាល មានភ្នំជាខាងចុង ។ បេ ។ ចិត្តវិសេសច្រើនត្រូវទៅក្នុងវត្ត ឃ ប្រការ មានលំអ ឃ ប្រការ ដូចគោលមកហើយ យ៉ាងនេះឯង វែងជាចិត្តបរិច្ឆារ ដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺបរិច្ឆារដោយចិតិ ១ បរិច្ឆារដោយសុខ ១ បរិច្ឆារដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១ បរិច្ឆារដោយសទ្ធា ១ បរិច្ឆារដោយវិរិយ ១ បរិច្ឆារដោយសតិ ១ បរិច្ឆារដោយសមាធិ ១ បរិច្ឆារដោយចញ្ញា ១ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

(៨៥) ចតុត្ថជ្ឈានស្ស កោ អាទិ កី មជ្ឈេ
 កី បរិយោសានំ ។ ថេ ។ ឃី តិវត្តកតិ ចិត្តំ តិវិជ-
 កាល្យាណកំ ធនលក្ខណសម្មន្នំ ឧបេក្ខាសម្ម-
 ន្នតោវ ហោតិ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានសម្មន្នតូ សទ្វា-
 សម្មន្នតូ វិយសម្មន្នតូ សតិសម្មន្នតូ សមាធិ-
 សម្មន្នតូ បញ្ញាសម្មន្នតូ ។

(៨៦) អាគាសានញ្ចយតទសមាបត្តិយោ វិញ្ញា-
 ណញ្ចយតទសមាបត្តិយោ អាគិញ្ញញ្ចយតទសមា-
 បត្តិយោ នេវសញ្ញាចាសញ្ញាយតទសមាបត្តិយោ កោ
 អាទិ កី មជ្ឈេ កី បរិយោសានំ ។ ថេ ។ ឃី
 តិវត្តកតិ ចិត្តំ តិវិជកាល្យាណកំ ធនលក្ខណសម្មន្នំ
 ឧបេក្ខាសម្មន្នតោវ ហោតិ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានស-
 ម្មន្នតូ ។ ថេ ។ បញ្ញាសម្មន្នតូ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្ត

(៨៧) ចតុត្ថជ្ឈាន ខានភិជាខានិដើម ខានភិជាគណ្ណាល ខានភិ
 ជាខានិច្ចតំ ។ ថេ ។ ចិត្តិវេលប្រច្រ្តិក្កេវាភិក្កិវត្ត ធម្មប្រការ ខានលំអ ធម្ម
 ប្រការ ដូចពោលមកហើយយ៉ាងនេះឯង វេមនិជាចិត្តបរិច្ចរ ដោយ
 លក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺ ចរិច្ចរដោយទេវតា ១ បរិច្ចរដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១
 ចរិច្ចរដោយសព្វា ១ ចរិច្ចរដោយវិយេ ១ ចរិច្ចរដោយសតិ ១ ចរិច្ចរ
 ដោយសមាធិ ១ ចរិច្ចរដោយបញ្ញា ១ ។

(៨៨) អាគាសានញ្ចយតទសមាបត្តិ វិញ្ញាណញ្ចយតទសមាបត្តិ
 កាតិញ្ញញ្ចយតទសមាបត្តិ និវេទនិញ្ញាណញ្ចយតទសមាបត្តិ ខាន
 ភិជាខានិដើម ខានភិជាគណ្ណាល ខានភិជាខានិច្ចតំ ។ ថេ ។ ចិត្តិវេល
 ប្រច្រ្តិក្កេវាភិក្កិវត្ត ធម្មប្រការ ខានលំអ ធម្មប្រការ ដូចពោលមកហើយ
 យ៉ាងនេះឯង វេមនិជាចិត្តបរិច្ចរដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺចរិច្ចរដោយ
 ទេវតា ១ ចរិច្ចរដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១ ។ ថេ ។ ចរិច្ចរដោយបញ្ញា ១ ។

ប្រាជ្ញា ភាគទាប

(៧៧) អនិច្ចាទុបស្សនាយ កោ អាទិ កី មឿ
 កី មរិយោសាទិ ។ បេ ។ ឃី តិវត្តកតិ ទិវត្ត តិវិទ-
 កល្យាណកិ ទសលក្ខណសម្មន្ទញ្ចវ ហោតិ
 វិចារសម្មន្ទញ្ច បិទិសម្មន្ទញ្ច សុទសម្មន្ទញ្ច ចិត្តស្ស
 អនិច្ចាទសម្មន្ទញ្ច សទ្ធាសម្មន្ទញ្ច វិរិយសម្មន្ទញ្ច
 សតិសម្មន្ទញ្ច សមាទិសម្មន្ទញ្ច បញ្ញាសម្មន្ទញ្ច ។
 ទុក្ខាទុបស្សនាយ អនត្តាទុបស្សនាយ ទិវត្តាទុប-
 ស្សនាយ វិកតាទុបស្សនាយ ទិកេតាទុបស្សនាយ
 បដិទិស្សត្តាទុបស្សនាយ ទយាទុបស្សនាយ វយាទុ-
 បស្សនាយ វិមវិណាមាទុបស្សនាយ អនិមិត្តាទុប-
 ស្សនាយ អប្បណិហិតាទុបស្សនាយ សុញ្ញតាទុ-
 បស្សនាយ អនិប្បញ្ញាទម្មវិបស្សនាយ យថាក្ខត-
 ញ្ញាណទស្សនាយ អាទិទវាទុបស្សនាយ បដិសន្នាទុ-
 បស្សនាយ វិវដ្តនាទុបស្សនាយ សោតាបត្តិមក្ខស្ស
 សកតាកមិមក្ខស្ស អនាកមិមក្ខស្ស ។ បេ ។

ប្រាជ្ញា ភាគទាប

(៧៧) អនិច្ចាទុបស្សនា មាឌអ្វីជាវាទិវិម មាឌអ្វីជាពណ្ណាល
 មាឌអ្វីជាវាទិវិម ។ បេ ។ ចិត្តវិវល្យប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណ ប្រការ មាឌ
 លំអៀ ប្រការ ដូច្នោះតាមមតិយ យ៉ាងនេះឯង វិមនជាចិត្តបរិបូ
 រដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺចរិយុរដោយវិចារៈ ១ ចរិយុរដោយចិត្ត ១
 ចរិយុរដោយសុទ ១ ចរិយុរដោយអនិច្ចាទចិត្ត ១ ចរិយុរដោយសទ្ធា ១
 ចរិយុរដោយវិរិយៈ ១ ចរិយុរដោយសតិ ១ ចរិយុរដោយសមាទិ ១ ចរិយុ
 រដោយបញ្ញា ១ ។ ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា ទិវត្តាទុបស្សនា វិ-
 កតាទុបស្សនា ទិកេតាទុបស្សនា បដិទិស្សត្តាទុបស្សនា ទយាទុបស្សនា
 វយាទុបស្សនា វិមវិណាមាទុបស្សនា អនិមិត្តាទុបស្សនា អប្បណិហិតា-
 ទុបស្សនា សុញ្ញតាទុបស្សនា អនិប្បញ្ញាទម្មវិបស្សនា យថាក្ខតញ្ញាណ-
 ទស្សនៈ ភាទិទវាទុបស្សនា បដិសន្នាទុបស្សនា វិវដ្តនាទុបស្សនា
 លោកាបត្តិមក្ខ សកតាកមិមក្ខ ទិវិកតាកមិមក្ខ (មាឌអ្វីជាវាទិវិម
 មាឌអ្វីជាពណ្ណាល មាឌអ្វីជាវាទិវិម) ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

(៨៨) អរហត្តមក្កស្ស តោ អាធិ កី ធម្មេ
 កី បរិយោសាធិ ។ អរហត្តមក្កស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ
 អាធិ ឧបេត្តានុត្រ្យហតោ ធម្មេ សម្មហំសទា បរិ-
 យោសាធិ ។ អរហត្តមក្កស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាធិ
 អាធិស្ស កតិ លក្ខណាធិ ។ អាធិស្ស តីណិ ល-
 ក្ខណាធិ យោ ភស្ស បរិបេន្ទោ តោ ចិត្តំ វិសុ-
 ជ្ឈតិ វិសុទ្ធកា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមដលិមិត្តំ បដិបទ្ធកិ
 បដិបទ្ធកា តត្ថ ចិត្តំ បក្ខទ្ធកិ យញ្ច បរិបទ្ធកោ
 ចិត្តំ វិសុជ្ឈតិ យញ្ច វិសុទ្ធកា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ
 សមដលិមិត្តំ បដិបទ្ធកិ យញ្ច បដិបទ្ធកា តត្ថ ចិត្តំ
 បក្ខទ្ធកិ អរហត្តមក្កស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាធិ
 អាធិស្ស ឥមាធិ តីណិ លក្ខណាធិ តេន វុទ្ធកិ
 អរហត្តមក្កោ អាធិកល្យាណោ ចេវ ហោតិ
 លក្ខណសម្មាទ្ធា ធម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្ត

(៨៨) អរហត្តមក្ក មានអ្វីជាភាគដើម មានអ្វីជាកណ្តាល មានអ្វីជា
 ភាគចុង ។ អរហត្តមក្ក មានបដិបទាវិសុទ្ធិ ជាភាគដើម មានការចម្រើន
 រឿយៗ នៃការសម្បើមចិត្ត ជាកណ្តាល មានការរីករាយព្រម ជាភាគ
 ចុង ។ អរហត្តមក្ក មានបដិបទាវិសុទ្ធិ ជាភាគដើម តើបដិបទាវិសុទ្ធិ
 ជាភាគដើម មានលក្ខណៈប៉ុន្មានយ៉ាង ។ បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាភាគដើម
 មានលក្ខណៈ ៣ យ៉ាង នី ធម៌ណាជាសម្រួលរបស់អរហត្តមក្កនោះ ចិត្ត
 ចរិសុទ្ធិ ចាកធម៌នោះ ចិត្តរមែងដើរឆ្ពោះទៅកាន់សមដលិមិត្ត ជាកណ្តាល
 ព្រោះសេចក្តីស្អាត ចិត្តស្អាតទៅកាន់សមដលិមិត្តនោះ ព្រោះការដើរឆ្ពោះ
 គឺត្រង់ដែលចិត្តស្អាតចាកធម៌ជាសម្រួល ១ ត្រង់ដែលចិត្តដើរឆ្ពោះទៅកាន់
 សមដលិមិត្ត ជាកណ្តាលព្រោះសេចក្តីស្អាត ១ ត្រង់ដែលចិត្តស្អាតទៅកាន់
 សមដលិមិត្តនោះ ព្រោះការដើរឆ្ពោះ ១ (ទាំង ៣ នេះ) រយ្យះថា បដិប
 ទាវិសុទ្ធិ ជាភាគដើម របស់អរហត្តមក្ក នេះឯងលក្ខណៈ ៣ យ៉ាង
 របស់បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាភាគដើម ហេតុនោះ រលាករាលថា អរហត្តមក្ក
 មានបដិបទាវិសុទ្ធិ ចរិប្បវាយលក្ខណៈផង ។

បរាជ័យ អាចារ្យភាព

[៨៩] អរហន្តមគ្គស្ស ទេវត្តាទុព្រហ្មជា មជ្ឈិមជ្ឈស្ស កតិ លត្តណាធិ ។ មជ្ឈិមស្ស កិណិ លត្តណាធិ វិសុទ្ធិចិត្តំ អជ្ឈិមេក្កតិ សមថប្បដិបទ្ធិ អជ្ឈិមេក្កតិ ឯកក្កុបដ្ឋានំ អជ្ឈិមេក្កតិ យេតុ វិសុទ្ធិ ចិត្តំ អជ្ឈិមេក្កតិ យេតុ សមថប្បដិបទ្ធិ អជ្ឈិមេក្កតិ យេតុ ឯកក្កុបដ្ឋានំ មជ្ឈិមេក្កតិ(១) កេន វុទ្ធិ អរហន្តមគ្គោ មជ្ឈិកាល្យាលោ ទេវ ហោតិ លត្តណសម្បដ្ឋោ ច ។

[៩០] អរហន្តមគ្គស្ស សម្បហំសទា បរិយោសាធិ បរិយោសាធិស្ស កតិ លត្តណាធិ ។ បរិយោសាធិស្ស ចត្តាវិ លត្តណាធិ តត្ថ ជាតាធិ ធម្មាធិ អនតិវត្តនដ្ឋេន សម្បហំសទា វុទ្ធិយាធិ ឯកវសដ្ឋេន សម្បហំសទា តទុមករិយវិហនដ្ឋេន សម្បហំសទា អាសេវនដ្ឋេន សម្បហំសទា អរហន្តមគ្គស្ស សម្បហំសទា បរិយោសាធិ បរិយោសាធិស្ស វសាធិ ចត្តាវិ លត្តណាធិ

១ ខ. ឯកក្កុបដ្ឋានំ អរហន្តមគ្គោ ទេវត្តាទុព្រហ្មជា មជ្ឈិមជ្ឈស្ស កិណិ លត្តណាធិ វិសុទ្ធិ ។

បរាជ័យ អាចារ្យភាព

[៨៩] អរហន្តមគ្គ មានការចម្រើនឡើយ ខែការសំឡឹងពិនិត្យ ជាតណ្ហាល គឺការសំឡឹងពិនិត្យ ជាតណ្ហាល មានលក្ខណៈ ចម្រុះ ។ ការសំឡឹងពិនិត្យ ជាតណ្ហាល មានលក្ខណៈ យ៉ាង គឺ ចិត្តដែលស្អាត វេទនសំឡឹងផ្អៀងផ្អាត ចិត្តដែលដើរត្រូវទៅកេសមថៈ វេទនសំឡឹងផ្អៀងផ្អាត ចិត្តដែលកាំងឡើងក្នុងឯកក្កុប វេទនសំឡឹងផ្អៀង ផ្អាត គឺគ្រងដែលចិត្តស្អាតសំឡឹងផ្អៀងផ្អាត ១ គ្រងដែលចិត្តដើរត្រូវ ទៅកេសមថៈសំឡឹងផ្អៀងផ្អាត ១ គ្រងដែលចិត្តកាំងឡើង ក្នុងឯកក្កុប សំឡឹងផ្អៀងផ្អាត ១ ហេតុនោះ ហេតុនោះថា អរហន្តមគ្គ មាន សំគ្រងតណ្ហាលផង បរិច្ចារិយោយលក្ខណៈផង ។

[៩០] អរហន្តមគ្គ មានការរីករាយព្រម ជាខាងចុង គឺការរីករាយ ព្រមជាខាងចុង មានលក្ខណៈចម្រុះ ។ ការរីករាយព្រម ជាខាងចុង មានលក្ខណៈ ៤ យ៉ាង គឺ ការរីករាយព្រម ដោយអក្ខរជាមិនច្រប្រួលក្នុង ខ្លឹមសារដែលកើតហើយ ក្នុងអរហន្តមគ្គនោះ ១ ការរីករាយព្រម ដោយ អក្ខរជាវុទ្ធិយតាំងឡាយមានសីលមួយ ១ ការរីករាយព្រម ដោយអក្ខរជា តាំងឡើងយោមន្តរស្រីវុទ្ធិនោះ ១ ការរីករាយព្រម ដោយអក្ខរជា រហេត ១ (ពំនី ៤ នេះ) ឈ្មោះថាការរីករាយព្រម ជាខាងចុង របស់ អរហន្តមគ្គ នេះឯងការរីករាយព្រម ជាខាងចុង មានលក្ខណៈ ៤ យ៉ាង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិតម្កា

គេន វុទ្ធិតិ អរហត្តមគ្គោ ចរិយោសាទកល្យាណោ
 ទេវ ហោតិ លក្ខណសម្បទោ ច ឃិវិ តិវត្តតតិ
 ទិក្ខុ តិវិទកល្យាណកំ ទសលក្ខណសម្បទំ(១)
 វិកត្តសម្បទំក្សេវ ហោតិ វិចារសម្បទំក្សេ ធិតិសម្ប-
 ទំក្សេ សុទសម្បទំក្សេ ទិក្ខុស្ស អទិដ្ឋានសម្បទំក្សេ
 សទ្ធាសម្បទំក្សេ វិយសម្បទំក្សេ សតិសម្បទំក្សេ
 សមាទិសម្បទំក្សេ ចក្កាសម្បទំក្សេ ។ ថេ ។

[៤១] ទិមិក្ខុ អស្សាសបស្សសា អនាគ្គណមេក ទិក្ខុស្ស
 អជាទតោ ច កយោ ទធម្ម ភាវនា ឧបលត្តតិ
 ទិមិក្ខុ អស្សាសបស្សសា អនាគ្គណមេក ទិក្ខុស្ស
 ជាទតោ ច កយោ ទធម្ម ភាវនា ឧបលត្តតិ ។

១. ទសលក្ខណសម្បទោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិតម្កា

ហេតុនា លោកេពាលថា អរហត្តមគ្គ មានលំអភាគច្រើនផង ចរិយ្យណិ
 ដោយលក្ខណៈផង ទិក្ខុដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវត្ត ឯ ប្រការ មានលំអ ឯ
 ប្រការ ដូច្នោះពាលមកហើយយ៉ាងនេះផង វាមែនជាទិក្ខុចរិយ្យណិដោយ
 លក្ខណៈ ១៦ យ៉ាង គឺចរិយ្យណិដោយវិគត្តៈ ១ ចរិយ្យណិដោយវិចារៈ ១
 ចរិយ្យណិដោយធិតិ ១ ចរិយ្យណិដោយសុទ្ធ ១ ចរិយ្យណិដោយអទិដ្ឋានទិក្ខុ ១
 ចរិយ្យណិដោយសទ្ធា ១ ចរិយ្យណិដោយវិយៈ ១ ចរិយ្យណិដោយសតិ ១
 ចរិយ្យណិដោយសមាទិ ១ ចរិយ្យណិដោយចក្កា ១ ។ ថេ ។

[៤១] កាលបុគ្គលមិនស្គាល់ ឲ្យអនាម្បណិរបស់ចិត្តតែ
 មួយ ការចម្រើនខ្លះចម្រើន ប្រការ គឺ ទិមិក្ខុ ១
 អស្សាសៈ ១ បស្សាសៈ ១ គេវមែនមិនបាន កាល
 បុគ្គលដឹង ឲ្យអនាម្បណិទិមិក្ខុតែមួយ ការចម្រើន
 ខ្លះចម្រើន ប្រការ គឺ ទិមិក្ខុ ១ អស្សាសៈ ១
 បស្សាសៈ ១ គេវមែនបាន ។

បញ្ជី អាណាចក្រ

(៧២) កង ឥរេ ច គយោ ចន្ទា ឯកចិត្ត-
 ស្ស កាម្មណា ឯ ហោត្តិ ឯ ចិរេ គយោ ចន្ទា
 អវិទិតា ហោត្តិ ឯ ច ចិត្តិ វិក្កេមំ កច្ចតិ បដា-
 ធានុ បញ្ញាយតិ បយោកតុ សាធនិ វិសេសម-
 ជិត្តតិ ។ សេយ្យថាមិ វុត្តោ សមេ ភូមិកាក-
 ជិត្តតិ កមេជំ បុរិសោ កកាធន ជិន្ទយ្យ វុត្ត-
 បុដ្ឋកកធន្តាជំ វសេធន បុរិសស្ស សតិ ឧបដ្ឋិតា
 ហោតិ ឯ អាគតេ វា កតេ វា កកធន្ត មធន-
 សិករេតិ ឯ អាគតា វា កតា វា កកធន្តា
 អវិទិតា ហោត្តិ បដាធានុ បញ្ញាយតិ បយោកតុ
 សាធនិ វិសេសមជិត្តតិ យថា វុត្តោ សមេ ភូមិ-
 កាក ជិត្តតិ ឯ ឧបដិត្តតា ជិត្តតិ យថា កក-
 ធន្តា ឯ អស្សសប្បស្សសា យថា វុត្តោ បុដ្ឋក-
 កធន្តាជំ វសេធន បុរិសស្ស សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ
 ឯ អាគតេ វា កតេ វា កកធន្ត មធនសិករេតិ
 ឯ អាគតា វា កតា វា កកធន្តា អវិទិតា ហោត្តិ

បញ្ជី អាណាចក្រ

(៧២) ធម៌តាំង ក យ៉ាងនេះ មិនមែនជាភារម្មណ៍នៃចិត្តមួយផង
 ធម៌តាំង ក យ៉ាងនេះ មិនមែនជាមិនប្រាកដផង តើដូចម្តេច ចិត្តមិនដល់
 ខ្លួនសុចក្តិកយាយ ១ ព្យាយាមប្រាកដ ១ កិច្ចញ្ញាំងព្យាយាមឱ្យសម្រេច
 បាននូវគុណវិសេស ១ ។ ប្រៀបដូចដើមឈើដែលគេដាំ លើភូមិកាក
 កមស្មី បុរសគារដើមឈើនោះដោយឈារ ស្មារតីបុរសមែនតាំង
 ឡើងចំពោះដើមឈើ ដោយគំណាចនៃធូញរណារដែលពាល់ក្រៅ បុរស
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តគ្រងធូញរណារ ដែលទាញមកទាញទៅ ធូញរណារ
 ដែលទាញមកក្តី ទាញទៅក្តី មិនមែនជាមិនប្រាកដទេ ព្យាយាមមែន
 ប្រាកដផង បុរសមែនញ្ញាំងព្យាយាមឱ្យសម្រេចបាននូវគុណវិសេសផង
 ឯការចូលទៅជិតចិត្តមិត្ត ទុកដូចដើមឈើដែលគេដាំ លើភូមិកាកជិត
 ស្មី ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងដកដង្ហើមចូល ទុកដូចធូញរណារ កិច្ច
 កម្ពស់ទុកនូវស្មារតីគ្រងច្រមុះច្រមុះទាត់ ហើយអង្គុយមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងខ្យល់ដកដង្ហើមចូល តាំងដែលមកតាំងដែល
 ទៅ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងដកដង្ហើមចូល ដែលមកក្តី ដែលទៅក្តី

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

បដាទត្ត បញ្ញាយតិ បយោកត្ត សាធនិ វិសេស-
មទិកច្ចតិ ឯវមេវ កិក្ខុ ធាសិកាក្ក វា មុខទិមិក្ក
វា សតិ ឧបដ្ឋេបេត្វា ទិសិដ្ឋោ ហោតិ ទ អាគតេ
វា កតេ វា អស្សាសប្បស្សនេ មទសិកាកេតិ ទ
អាគតា វា កតា វា អស្សាសប្បស្សនា អវិទិតា
ហោន្តិ បដាទត្ត បញ្ញាយតិ បយោកត្ត សាធនិ
វិសេសមទិកច្ចតិ(១) ។

[៨៣] កតតំ បដាទំ ។ អាទុរិយស្ស កា-
យោចិ ចិត្តម្បិ កម្មទិយំ ហោតិ វិទំ បដាទំ ។
កតតោ បយោកា ។ អាទុរិយស្ស ឧបក្កិលេសា
បហិយន្តិ វិតក្កា រូបសមន្តិ អយំ បយោកា ។
កតតោ វិសេសោ ។ អាទុរិយស្ស សញ្ញាដធានិ
បហិយន្តិ អនុសយា ក្បាសន្តិ(២) អយំ វិសេសោ ។
ឯវិ វមេ ទ តយោ ទត្វា ឯកចិត្តស្ស អាម្មណា
ទ ហោន្តិ ទ ចិមេ តយោ ទត្វា អវិទិតា ហោន្តិ
ទ ច ចិត្តំ វិក្ខុចំ កច្ចតិ បដាទត្ត បញ្ញាយតិ
បយោកត្ត សាធនិ វិសេសមទិកច្ចតិ ។

១ ឧ. វិសេសមទិកច្ចតិ បដាទត្ត ។ ២ ឧ. ឧ. ក្បិ ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

មិនវមេជាមិនប្រាកដទេ ព្យាយាមវេមនិប្រាកដផង កិក្ខុញ្ញាតិព្យាយាម
ឲ្យសម្រេច បាននូវគុណវិសេសផង ប្រៀបដូចជាស្មារតីបុរសកាំងទ្រៀង
ចំពោះជើងឈើដោយគំណាចនៃធូញ្ជារណារដែលពាល់ត្រូវ បុរសមិនធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តគ្រង់ធូញ្ជារណារ ដែលពាញមកពាញទៅ ធូញ្ជារណារដែល
ពាញមកក្តី ពាញទៅក្តី មិនវមេជាមិនប្រាកដទេ ព្យាយាមប្រាកដផង
បុរសញ្ញាតិព្យាយាមឲ្យសម្រេច បានគុណវិសេសផង ។

[៨៤] ការព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ កិក្ខុមានព្យាយាមប្រាជ្ញាហើយ
វែងវែងកាយនឹងចិត្តគួរដល់ការងារ នេះ ឈ្មោះថាការព្យាយាម ។
ការប្រកបព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ កិក្ខុមានព្យាយាមប្រាជ្ញាហើយ វែង
លះចង់ខ្លីតូចទប់កិលេស មានវិភក្តៈស្ងប់រម្ងាប់ នេះ ឈ្មោះថាការប្រកប
ព្យាយាម ។ គុណវិសេស តើដូចម្តេច ។ កិក្ខុមានព្យាយាមប្រាជ្ញា
ហើយ វែងលះចង់ស្រឡាត្រូវក្នុងសញ្ញាជនៈ មានក្នុងអនុសយនមិ
វិទាន នេះ ឈ្មោះថាគុណវិសេស ។ នេះធម៌ ព្យ យ៉ាង ដែលមិនវមេ
ជាអារម្មណ៍ខែងកចិត្ត នេះធម៌ ព្យ យ៉ាង ដែលកិក្ខុមិនវមេជាមិនដឹង
គឺ ចិត្តមិនដល់នូវវិសេសចក្កិយមាយ ទ ព្យាយាមប្រាកដ ទ កិក្ខុញ្ញាតិ
ព្យាយាមឲ្យសម្រេចបាននូវគុណវិសេស ទ យ៉ាងនេះផង ។

បញ្ជីរដ្ឋ ភាគបី

(៧២) អាណាចក្រស្រុក យស្ស បរិបូណ៌ សុភាវិត

អនុបុត្រ បរិចិត្ត យថា ពុទ្ធន ទេសិត
 សោមំ លោកំ បកាសេតិ អញ្ញា ធុត្តាវ ទន្ធិនាតិ ។
 អាណន្តិ អស្សាសោ លោ បស្សាសោ ។ អចានន្តិ
 បស្សាសោ លោ អស្សាសោ ។ អស្សាសប្បស្សា-
 សវសេន ឧបដ្ឋានំ សតិ(*) យោ អស្សសតិ តស្ស-
 បដ្ឋាតិ យោ បស្សសតិ តស្សបដ្ឋាតិ ។ បរិបូណ៌-
 តិ បរិក្កហដ្ឋេន បរិបូណ៌ បរិករដ្ឋេន បរិបូណ៌
 បរិបូរដ្ឋេន បរិបូណ៌ ។

សុភាវិតិ ចេត ស្ស កាវតា តត្ថ ជាតានំ
 ទដ្ឋានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន កាវតា វគ្គិយានំ
 ឯកាសដ្ឋេន កាវតា តត្ថបករិយវហនដ្ឋេន

* ឧ.ប. កស្សសវសេន ទដ្ឋានំ សតិ បស្សសវសេន ទដ្ឋានំ សតិ ។

បញ្ជីរដ្ឋ ភាគបី

(៧២) អាណាចក្រស្រុក បុគ្គលណា បានចំពេញហើយ
 ចម្រើនហើយដោយប្រពៃ សន្សំហើយដោយលំដាប់
 ឱ្យដូចព្រះកុដ្ឋប្រតិសិដ្ឋនុកហើយ បុគ្គលនោះវែង
 កាំងលោកនោះឱ្យត្រូវស្រប ដូចជាព្រះចន្ទ ដែលផុត
 ស្រឡះចាតពត ។

ពាក្យថា ភានៈ ប្រែថា ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ មិនមែនប្រែថា ខ្យល់
 ដកដង្ហើមចូល ទេ ។ ពាក្យថា ឥបាទៈ ប្រែថា ខ្យល់ដកដង្ហើម
 ចូល មិនមែនប្រែថា ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ទេ ។ សតិ(ស្មារតី)ជាទីភាគ
 មាំ វែងកាំងចាំដល់ភិក្ខុដែលដកដង្ហើមចេញ កាំងចាំដល់ភិក្ខុដែលដក
 ដង្ហើមចូល ដោយអំណាចខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងដកដង្ហើមចូល ។
 ពាក្យថា បានចំពេញហើយ នីបានចំពេញហើយ ដោយអត្តថាវែង
 បានចំពេញហើយ ដោយអត្តថាជាចំរិះ បានចំពេញហើយ ដោយអត្ត
 ថាគ្រប់គ្រាន់ ។

ពាក្យថា ចម្រើនហើយដោយប្រពៃ បានដល់កាវតា ៤ យ៉ាង
 គឺ កាវតា ដោយអត្តថាមិនប្រព្រឹត្តកន្លង ឱ្យល្អកម្រិតដែលកើតក្នុងមន្ត
 នោះ ១ កាវតា ដោយអត្តថាជ្រុំយំព័ន្ធឡាយ មានសេរីមួយ
 ១ កាវតា ដោយអត្តថាដាវេ ឱ្យព្យាយាមអស់ជ្រុំយំនោះ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតម្កោ

កាវតា អាសេវនាដ្ឋាន កាវតា តស្ស័រមេ ធន្តារោ
កាវនដ្ឋា យោធិកតា ហោត្តិ វត្តកតា អនុដ្ឋិតា
បរិចិតា សុសនារត្តា ។

យោធិកតាតិ យត្ត យត្ត អាត្មតិ តត្ត តត្ត
វសិច្ចតោ យោតិ ពលច្ចតោ វេសារដ្ឋច្ចតោ ត-
ស្ស តេ(១) ធន្តា អាវដ្ឋនច្ចដិតតា ហោត្តិ អាត្ម-
ណាច្ចដិតតា មនសិកាវច្ចដិតតា ចិត្តច្ចនច្ចដិ-
តតា តេន វុទ្ធតិ យោធិកតាតិ ។

វត្តកតាតិ យស្មី យស្មី វត្តស្មី ចិត្តិ ស្វាធិដ្ឋិតិ
យោតិ តស្មី តស្មី វត្តស្មី សតិ សុច្ចតិដ្ឋិតា យោតិ
យស្មី យស្មី វា បទ វត្តស្មី សតិ សុច្ចតិដ្ឋិតា
យោតិ តស្មី តស្មី វត្តស្មី ចិត្តិ ស្វាធិដ្ឋិតិ យោតិ
តេន វុទ្ធតិ វត្តកតាតិ ។

អនុដ្ឋិតាតិ(២) យេន យេន ចិត្តិ អភិធិហាតិ
តេន តេន សតិ អនុបវត្តតិ យេន យេន វា បទ
សតិ អនុបវត្តតិ តេន តេន ចិត្តិ អភិធិហាតិ តេន
វុទ្ធតិ អនុដ្ឋិតាតិ ។

១ ឆ. កស្ស តេ តេ ។ ២ ឆ. ឧត្តរ វត្តស្មី វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតម្កោ

កាវតា ដោយអត្តចារសេត ១ នេះឯង អត្តបេសកាវតា ៤ យ៉ាង ដែល
អេធ្វើដូចជាយាន ធ្វើឱ្យដូចជាក្នុងជីវិត ឱ្យកាំងឡើងរឿយៗ
សន្សំហើយ ប្រាសសេចក្តីស្ងប់ប្រសើរហើយ ។

ពាក្យថា ធ្វើឱ្យដូចជាយាន សេចក្តីថា កិក្ខុបំបំផងមិណាវ វែង
ជាអត្តវេសកាស្ថានដ៏ឆាប់ ដល់ឱ្យកម្លាំង ដល់ឱ្យសេចក្តីក្លៀវក្លា
ឆម៉ោះ ឆម៉ាំង ឡាយឆោះរបស់កិក្ខុនោះ វែងជាប់ចំពោះដោយ
ការនឹករំពឹង ជាប់ចំពោះដោយការប៉ុនប៉ង ជាប់ចំពោះដោយការធ្វើទុក
ក្នុងចិត្ត ជាប់ចំពោះដោយការរឹតឡើងវិញចិត្ត ហេតុនោះ លោក
ទើបពោលថា ធ្វើឱ្យដូចជាយាន ។

ពាក្យថា ធ្វើឱ្យដូចជាក្នុងជីវិត សេចក្តីថា ចិត្តវេសកិក្ខុអធិដ្ឋាន
ល្អចំពោះវត្តណា ។ ស្មារតីវែងកម្រិតសីលចំពោះវត្តនោះ ឬក៏ ស្មារតី
កម្រិតសីលចំពោះវត្តណា ។ ចិត្តកិក្ខុនោះក៏អធិដ្ឋានល្អ ក្នុងវត្តនោះ ។
ហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ធ្វើឱ្យដូចជាក្នុងជីវិត ។

ពាក្យថា ឱ្យកាំងឡើងរឿយៗ សេចក្តីថា ចិត្តធម្មវេសកិក្ខុធម៌
ណា ។ ស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌នោះ ឬក៏ ស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌
ណា ។ ចិត្តកិក្ខុនោះក៏ធម៌វេសកិក្ខុធម៌នោះ ហេតុនោះ លោកទើប
ពោលថា ឱ្យកាំងឡើងរឿយៗ ។

បរាជ័យ អាណាចក្រ

បរិច្ចាគ បរិច្ចាគ បរិច្ចាគ បរិច្ចាគ

បរិច្ចាគ បរិច្ចាគ បរិច្ចាគ សតិយា បរិច្ចាគ

ជំនាត់ បាបកេ អកុសល ធម្ម ភេទ វត្ថុ

បរិច្ចាគ ។

សុសមាទ្វាតិ ធម្មា ភេ សុសមាទ្វា ភក្ក ជា-

ភាជំ ធម្មាជំ អនតិវត្តនដ្ឋេន សុសមាទ្វា ឥន្ទ្រិយាជំ

ឯការសដ្ឋេន សុសមាទ្វា តនុបតវិយកំហានដ្ឋេន

សុសមាទ្វា តប្បច្ចមីកាជំ កិលេសាជំ សុសមុ-

ក្សាតត្តា(១) សុសមាទ្វា ។

១ ធម្ម. សុសមុយក្សា ។

បរាជ័យ អាណាចក្រ

ពាក្យថា សន្សំហើយ សេចក្តីថា សន្សំហើយ ដោយអក្ខរក្រប

ត្រង់ សន្សំហើយ ដោយអក្ខរក្របថាបរិច្ចា សន្សំហើយ ដោយអក្ខរក្រប

បំពេញ បុគ្គលកាលត្រង់ត្រង់ (ធម៌) ដោយស្មារតី វេទនិយ្យក្នុង

អកុសលធម៌ដ៏លាមក ហេតុនោះ លោកទើបពោលថា សន្សំហើយ ។

ពាក្យថា ប្រាជ្ញាសេចក្តីស្ងប់ប្រៀប សេចក្តីថា ការប្រាជ្ញាសេចក្តីស្ងប់

ប្រៀប ២ យ៉ាង គឺ ការប្រាជ្ញាសេចក្តីស្ងប់ប្រៀប ដោយអក្ខរក្រប

ត្រង់ក្នុងខ្លួនធម៌ដែលកើតក្នុងមន្ទនា ១ ការប្រាជ្ញាសេចក្តីស្ងប់ប្រៀប

ដោយអក្ខរក្របត្រង់ត្រង់មានសក្ខីភាព ១ ការប្រាជ្ញាសេចក្តីស្ងប់ប្រៀប

ដោយអក្ខរក្របខ្លាំងឡើយដូចស្រ្តីយន្ត ១ ការប្រាជ្ញាសេចក្តី

ស្ងប់ប្រៀប ប្រោះគោសំរើនៃខ្លួនក្នុងលិខិតសម្រេចសម្ពន្ធនោះ ១ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

សុសមន្តិ អត្ថិ សមី អត្ថិ សុសមី ។ កាតមិ
 សមី ។ យេ ភត្តុ ជាតា អនុវដ្ឋា កុសលា ពោធិ-
 បត្តិយា^(១) ឥទិ សមី ។ កាតមិ សុសមី ។ យំ
 តេសំ^(២) ធម្មានិ អារម្មណំ ធិរោជោ ធិព្វានិ ឥទិ
 សុសមី ។ ឥតិ ឥទព្វ សមី សុសមី^(៣) ញាតំ
 ហោតិ ធិដ្ឋិ^(៤) វិធិតិ សន្និកាតំ មស្សិតំ បញ្ញាយ
 អារម្មំ ហោតិ វិយិ អសស្សិទិ ឧបដ្ឋិតា សតិ
 អប្បមុដ្ឋា មស្សត្វោ កាយោ អារត្វោ^(៥) សមាហិតំ
 ចិត្តំ ឯកត្តំ តេជ វុទ្ធិតិ សុសមារត្វាតិ ។

១ ខ. ព្យាដិបត្តិយា ។ ២ ខ. ម. យំ តេសំ តេសំ ។ ៣ ខ. ម. ឥទព្វ សុសមី ។
 ៤ ខ. ឥដ្ឋិ ។ ៥ ខ. ម. អសារត្វោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ពាក្យថា សេចក្តីស្ងប់ប្រៃ ។ សេចក្តីថា ការស្ងប់កំខាន ការស្ងប់
 ប្រៃកំខាន ។ ការស្ងប់ តើដូចម្តេច ។ ពួកពោធិបក្ខិយធម៌ណា
 ដែលកើតក្នុងការវិនាសនោះ ជាធម៌មិនមានទោស ជាពុសល នេះឈ្មោះ
 ថា ការស្ងប់ ។ ការស្ងប់ប្រៃ តើដូចម្តេច ។ ការស្ងប់ គឺការរំលត់
 ការរំលាប់នូវពួកធម៌នោះ ឯណា នេះ ឈ្មោះថាការស្ងប់ប្រៃ ។ ឯការ
 ស្ងប់គឺការស្ងប់ប្រៃនោះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយដឹងហើយ ឃើញហើយ
 គ្រាប់ច្បាស់ហើយ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ស្រូវហើយ ដោយ
 បញ្ញា ព្យាយាមដ៏មិនថោកថយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយប្រាកដហើយ
 ស្មារតីដែលលោកកម្ពស់ទាំងហើយ រមែងមិនរង្វើនក្លែង កាយដែលស្ងប់
 ហើយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយប្រាកដហើយ ចិត្តដែលកម្ពស់ទាំងហើយ
 រមែងមានការស្ងប់តែមួយ ហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ប្រាកដ
 សេចក្តីស្ងប់ប្រៃ ដោយប្រាកដដូច្នោះឯង ។

បញ្ជីពាក្យ ភាសាបាលី

អនុបុត្រី បរិចិត្តាតិ ធីយំ អស្សាសវសេន បុរិមា
 បុរិមា បរិចិត្តា បដិមា បដិមា អនុបរិចិត្តា ធីយំ
 ធស្សាសវសេន បុរិមា បុរិមា បរិចិត្តា បដិមា
 បដិមា អនុបរិចិត្តា រស្សំ អស្សាសវសេន បុរិមា
 បុរិមា បរិចិត្តា បដិមា បដិមា អនុបរិចិត្តា រស្សំ
 ធស្សាសវសេន បុរិមា បុរិមា បរិចិត្តា បដិមា បដិមា
 អនុបរិចិត្តា ។ បេ ។ បដិចិស្សក្កាធមស្សំ អស្សាសវ-
 សេន បុរិមា បុរិមា បរិចិត្តា បដិមា បដិមា អនុបរិចិ-
 តា បដិចិស្សក្កាធមស្សំ ធស្សាសវសេន បុរិមា បុរិមា
 បរិចិត្តា បដិមា បដិមា អនុបរិចិត្តា សត្វាមិ សោឡ-
 សវត្តកា អាណាចានស្សតិយោ អញ្ញមត្តំ បរិចិត្តា
 ថេវ ហោត្តិ អនុបរិចិត្តា ក កេន វុត្តិ អនុបុត្រី
 បរិចិត្តាតិ ។

បញ្ជីពាក្យ ភាសាបាលី

ពាក្យថា សន្សំហើយដោយលំដាប់ គឺភាសាបាលីស្រុកភាសាខាង
 ដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងត្បូង ។ បុគ្គល
 សន្សំរឿយៗហើយ ដោយអំណាចខ្យល់ដកដង្ហើមចេញវែង ភាសា-
 បាលីស្រុកភាសាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ ភាសាបាលីស្រុកភាសា
 ខាងត្បូង ។ បុគ្គលសន្សំរឿយៗហើយ ដោយអំណាចខ្យល់ដកដង្ហើម
 ចូលវែង ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ ភាសាបាលី-
 ស្រុកភាសាខាងត្បូង ។ បុគ្គលសន្សំរឿយៗ ហើយ ដោយអំណាចខ្យល់
 ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំ
 ហើយ ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងត្បូង ។ បុគ្គលសន្សំរឿយៗ ហើយ
 ដោយអំណាចខ្យល់ ដកដង្ហើមចូល ។ បេ ។ ភាសាបាលីស្រុក
 ភាសាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងត្បូង ។
 បុគ្គលសន្សំរឿយៗ ហើយ ដោយអំណាចខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ របស់
 បុគ្គលអ្នកពិចារណាខ្ញុំការលេបដ៏ស្រឡះ ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាង
 ដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ ភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងត្បូង ។ បុគ្គល
 សន្សំរឿយៗ ហើយ ដោយអំណាចខ្យល់ដកដង្ហើមចូល របស់បុគ្គល
 អ្នកពិចារណាខ្ញុំការលេបដ៏ស្រឡះ រួមភាសាបាលីស្រុកភាសាខាងដើម មាន
 វត្ថុ ១៦ បុគ្គលសន្សំហើយដង សន្សំរឿយៗ ហើយ ទៅវិញទៅមកដង
 ហេតុនា លោកទើបពោលថា សន្សំហើយដោយលំដាប់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាបន្ត

យដាតិ ធន យដត្តា អត្តនមថដ្ឋោ យដត្តា
 អត្តសមថដ្ឋោ យដត្តោ អត្តបរិវិនិច្ឆាយនដ្ឋោ យដត្តោ
 អភិញ្ញដ្ឋោ យដត្តោ បរិញ្ញដ្ឋោ យដត្តោ បហានដ្ឋោ
 យដត្តោ កាវនដ្ឋោ យដត្តោ សច្ចិកិរិយដ្ឋោ យដ-
 ត្តោ សប្បាភិសមយដត្តោ យដត្តោ ធិរោធ មតិដ្ឋាប-
 កដ្ឋោ យដត្តោ ។

ឡាតិ យោ សោ ភកកំ សយម្ហំ អនាចរិយ-
 ភោ បុត្រេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ សាមិ សប្បាធិ
 អភិសម្ពុជ្ឈិ(១) តត្ថ ធន សព្វញ្ញាតំ បត្តោ ពលេសុ ធន
 វសីការិ ។

១ ឧ. ខ. អភិសម្ពុជ្ឈិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាបន្ត

ពាក្យថា ដួចថា សេចក្តីថា អត្តថាដួចថា មាន ១០ យ៉ាង គឺ
 អត្តថាខ្លាំងខ្លួន ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១ អត្តថាខ្សោយខ្លួន ឈ្មោះ
 អត្តថាដួចថា ១ អត្តថាលែងខ្លួន ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១ អត្តថាដឹង
 ច្បាស់ ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១ អត្តថាកំណត់ដឹង ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១
 អត្តថាលះចង់ ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១ អត្តថាចម្រើន ឈ្មោះអត្តថាដួច
 ថា ១ អត្តថាធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១ អត្តថាគ្រាស់ដឹងខ្លួន
 សព្វ ឈ្មោះអត្តថាដួចថា ១ អត្តថាតម្កល់ខ្លួនសិបក្នុងធិរោធ ឈ្មោះអត្ត
 ថាដួចថា ១ ។

ពាក្យថា ព្រះពុទ្ធ បានដល់ ព្រះមាតាព្រះភារ ដែលគ្រាស់ដឹង
 ដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ពុំមានការព្រួយ ទ្រង់គ្រាស់ដឹងខ្លួនសព្វក្នុងធិ
 តាំងខ្សោយ ដែលទ្រង់មិនប្តាប់ពួកនិរោលមុខ ដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់
 ដល់ខ្លួនសព្វញ្ញាតកកាល ក្នុងធិតាំងខ្សោយនោះ ទ្រង់ដល់ខ្លួនសេចក្តី
 ស្តាប់ក្នុងពលៈតាំងខ្សោយផង ។

បរាជ័យ អនាមិកា

ពុទ្ធាតិ កេនេត្តន ពុទ្ធា ។ ពុទ្ធិតា សទ្ធាតិ
 ពុទ្ធា ពោធិន្តា^(១) បដាយាតិ ពុទ្ធា សព្វញ្ញាយ
 ពុទ្ធា សព្វនស្សវិកាយ ពុទ្ធា អនុញ្ញនយ្យតាយ
 ពុទ្ធា វិសតិកាយ^(២) ពុទ្ធា ចំណាសវសង្ខារេន ពុ-
 ទ្ធា ឱបត្តិលេសសង្ខារេន^(៣) ពុទ្ធា ឯកន្តវិកា-
 កាតិ ពុទ្ធា ឯកន្តវិកាលោសាតិ ពុទ្ធា ឯកន្តវិកា-
 មោហាតិ ពុទ្ធា ឯកន្តឱត្តិលេសោតិ ពុទ្ធា ឯកា-
 យនមត្តិ កាកាតិ ពុទ្ធា ឯកា អនុត្តវិ សម្មាសម្ពោ-
 ធិ អភិសម្មុទ្ធាតិ ពុទ្ធា អនុត្តវិហតត្តា ពុទ្ធិប្បដិលា-
 វា ពុទ្ធា ។

១ ឧ. ច. ពោធិន្តា ។ ២ ឧ. ប. វិសិកាយ ។ ៣ ឧ. ប. ឱបតិសង្ខារេន ។

បរាជ័យ អនាមិកា

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ព្រះពុទ្ធ តើព្រះពុទ្ធ ដោយអត្ថបទដូចម្តេច ។
 ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ ព្រោះហេតុគ្រាសដឹងខ្លួនសច្ចៈតាំងឡាយ ឈ្មោះថា
 ព្រះពុទ្ធ ព្រោះហេតុព្រះអង្គញ្ញាំងពត្តសត្វឱ្យគ្រាសដឹង ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះព្រះអង្គគ្រាសដឹងសត្វ ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ ព្រោះត្រង់ឃើញសត្វ
 ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ ព្រោះព្រះអង្គផន្តាឧប្បក្កលវិទិវាលាវា ឈ្មោះថា
 ព្រះពុទ្ធ ព្រោះព្រះអង្គមានការព្យាដោយវិសេស ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះអត្ថបទរាប់ថា ព្រះអង្គមានការសិរសៈហើយ ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះអត្ថបទរាប់ថាព្រះអង្គមិនមានទម្រង់លេស ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ ព្រោះ
 ហេតុព្រះអង្គប្រាសពាក្យៈ ដោយដាច់ខាត ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះហេតុព្រះអង្គប្រាសពាក្យោសៈ ដោយដាច់ខាត ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះហេតុ ព្រះអង្គប្រាសពាក្យោហៈដោយដាច់ខាត ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះហេតុ ព្រះអង្គមិនមានកិលេសដោយដាច់ខាត ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ
 ព្រោះហេតុព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវចិវិទិវាឧប្បក្កលម្នាក់ឯង ឈ្មោះ
 ថាព្រះពុទ្ធ ព្រោះហេតុព្រះអង្គតែម្នាក់ឯង គ្រាសដឹងខ្លួនសម្មាសម្ពោធិ
 ច្រសី ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធ ព្រោះការបានចំពោះទូចញ្ញា ដោយហេតុ
 ព្រះអង្គកំចាត់ចោលខ្លួនផ្ទុកវិវិជ្ជយន្តិប្រាជ្ញាចេញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្តោ

តុន្ទានិ ទេតិ ធាមិ ខាគរ កតិ ន បិទោ កតិ
ន ភាគរ កតិ ន ភតិធិយា កតិ ន មិគ្គាម-
ទ្វេហិ កតិ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតិ ន
សមណព្រាហ្មណេហិ កតិ ន ទេវតាហិ កតិ
វិហោត្តន្តិកាមេតិ តុន្ទានិ ភកវន្តានិ ពោធិយា មូលេ
សហ សព្វញ្ញាតញ្ញាណស្ស បដិលាភា សច្ចិកា
បញ្ញត្តិ យទិទិ តុន្ទានិ ។

ទេសិតាតិ អត្តនមថដ្ឋោ យថត្តោ យថា តុន្ទាន
ទេសិតោ អត្តសមថដ្ឋោ យថត្តោ យថា តុន្ទាន
ទេសិតោ អត្តបរិទិញាបនដ្ឋោ យថត្តោ យថា
តុន្ទាន ទេសិតោ ។ មេ ។ ធិរោទេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋោ
យថត្តោ យថា តុន្ទាន ទេសិតោ ហោតិ តហដ្ឋោ
វា ហោតិ បព្វដិតោ វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្តោ

ព្រះនាមថា ព្រះពុទ្ធ នេះ មិនមែនជាព្រះនាម ដែលព្រះមាតា
ថ្វាយទេ មិនមែនព្រះបិតាថ្វាយទេ មិនមែនព្រះភាពាថ្វាយទេ មិនមែន
ព្រះកង្ខីថ្វាយទេ មិនមែនពួកមិត្តនិរិកាមាត្យថ្វាយទេ មិនមែនពួកញាតិ
សាលាហិតថ្វាយទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ថ្វាយទេ មិនមែន
ពួកទេវតាថ្វាយទេ ព្រះនាមថា ព្រះពុទ្ធ នេះ ជាវិហោត្តន្តិកនាម(១)
របស់ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ ទ្រង់មានព្រះភាគ ជាមាមបញ្ញត្តិ ព្រះភាគ
ព្រាស់ដឹង ដំណាលនឹងការបោះ ឡូសព្វញ្ញាតញ្ញាណ ក្រោមម្លប់
រោងព្រឹក្ស ។

ពាក្យថា ទ្រង់សំដែងហើយ សេចក្តីថា អត្តថាខ្លួនខ្លួន
ឈ្មោះអត្តថាដូចជា និដូចជាព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ អត្តថាម្លប់ខ្លួន
ឈ្មោះអត្តថាដូចជា និដូចជាព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ អត្តថាសេត
ខ្លួន ឈ្មោះអត្តថាដូចជា និដូចជាព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ មេ ។
អត្តថាឱ្យកម្មស្ម័គ្រសិប្បក្នុងនិរោធដមិ ឈ្មោះអត្តថាដូចជា និដូចជាព្រះ
ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ទោះជាគ្រហស្ថក្តិ បព្វដិតក្តិ ។

១ ពានដែលពើកមានក្នុងចំណុះនៃការប្រយោជន៍លើស ។

បរាវិញ្ញាណយាន

លោកោតិ ទទ្ធលោកោ ធាតុលោកោ អា-
យតនលោកោ វិបត្តិកវលោកោ វិបត្តិសម្ពុវលោកោ
សម្ពុត្តិកវលោកោ សម្ពុត្តិសម្ពុវលោកោ ឯកោ
លោកោ សព្វេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា ។ ថេ ។
អដ្ឋាស លោកោ អដ្ឋាស ធាតុយោ ។

បកាសេតិកិ អត្តនដដដ្ឋិ យថត្ថិ អភិសម្ពុទ្ធក្តា
សោ ឥមំ លោកំ ឱកាសេតិ(១) បកាសេតិ អត្ត-
សដដដ្ឋិ យថត្ថិ អភិសម្ពុទ្ធក្តា សោ ឥមំ លោកំ
ឱកាសេតិ បកាសេតិ អត្តបវិនិច្ឆ័យដ្ឋិ យថត្ថិ អភិ-
សម្ពុទ្ធក្តា សោ ឥមំ លោកំ ឱកាសេតិ ។ ថេ ។
និរោទេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋិ យថត្ថិ អភិសម្ពុទ្ធក្តា សោ
ឥមំ លោកំ ឱកាសេតិ បកាសេតិ ។

១១. ធម្មនុញ្ញ ក.លោកិយ ទំស្សនិ ។

បរាវិញ្ញាណយាន

ពាក្យថា លោក បានដល់ខន្ធលោក ធាតុលោក កាយនន-
លោក វិបត្តិកវលោក វិបត្តិសម្ពុវលោក សម្ពុត្តិកវលោក សម្ពុត្តិ-
សម្ពុវលោក លោក ១ បានដល់ក្នុងសព្វចំណែកសំដែងនាំនិរោទេវាយ
សារាហារ ។ ថេ ។ លោក ១៨ បានដល់ធាតុ ១៨ ។

ពាក្យថា វេមនិទ្យេក្ខិច្ឆាសំ គឺ បុគ្គលនោះវេមនិញ្ញាណលោកនេះឱ្យ
ក្លិស្វានិ ឱ្យក្លិច្ឆាសំ ព្រោះគ្រាសំដឹង ឱ្យអក្ខរាម្បាស្សន្ត ឈ្មោះ
អក្ខរាម្បាស្សន្ត បុគ្គលនោះវេមនិញ្ញាណលោកនេះ ឱ្យក្លិស្វានិ ឱ្យក្លិច្ឆាសំ
ព្រោះគ្រាសំដឹង ឱ្យអក្ខរាម្បាស្សន្ត ឈ្មោះអក្ខរាម្បាស្សន្ត បុគ្គល
នោះវេមនិញ្ញាណលោកនេះ ឱ្យក្លិស្វានិ ព្រោះគ្រាសំដឹង ឱ្យអក្ខរា
វេមនិទ្យេក្ខន្ត ឈ្មោះអក្ខរាម្បាស្សន្ត ។ ថេ ។ បុគ្គលនោះ វេមនិញ្ញាណ
លោកនេះ ឱ្យក្លិស្វានិ ឱ្យក្លិច្ឆាសំ ព្រោះគ្រាសំដឹង ឱ្យអក្ខរាម្បាស្សន្ត
សិប្បកិច្ចនិរោទនមិ ឈ្មោះអក្ខរាម្បាស្សន្ត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថាខុទ្ទ

អត្តា ឌុត្តាវ ចន្ទិមាតិ យថា អន្តា ឃីវ
 កិលេសា យថា ចន្ទោ ឃីវ អវិយញ្ញាណំ យថា
 ចន្ទិមា ធនេវឌុត្តា ឃីវ ភិក្ខុ យថា ចន្ទោ អត្តា
 ឌុត្តា មហិយា ធួមវឌុត្តា វាហុចាណា(១) វិប្ប-
 ឌុត្តា ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតិ ច ឃីវថេវ
 ភិក្ខុ សទ្ធក្កិលេសេហិ វិឌុត្តា ភាសតេ ច
 តបតេ ច វិរោចតិ ច ភេទ វុទ្ធិកំ អត្តា ឌុត្តាវ
 ចន្ទិមាតិ សមាទិ ភេស វេទានេ ញាណាទិ ។
 ពណារិ ។

[៧៨] កតមាទិ ពត្តិសំ សភោការីសុ ញាណា-
 ទិ(២) ។ ឥច ភិក្ខុ អរញ្ញកតោ វា វុត្តាម្មលក-
 តោ វា សុញ្ញតាវកតោ វា ទិសីទតិ បល្លង្កិ
 អាគុជិត្តា ឌុទ្ធិ កាយំ បណិបាយ បរិមុទិ សតិ
 ឧបដ្ឋបេត្តា សោ សតោវ អស្សសតិ ។ បេ ។

១ ឧ.ម. ពហុសយណា ។ ២ ឧ. សភោការីយញ្ញាណាទិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថាខុទ្ធិ

ពាក្យថា ដូចជាព្រះចក្រ្រដែលផុតស្រឡះចាកពពក គឺពពកយ៉ាង
 ណា កិលេសយ៉ាងនោះ ព្រះចក្រ្រយ៉ាងណា អវិយញ្ញាណយ៉ាង
 នោះ ចន្ទិមាទេវបុគ្គយ៉ាងណា ភិក្ខុយ៉ាងនោះ ព្រះចក្រ្រដែលផុតស្រឡះ
 ហើយ ចាកពពក ផុតស្រឡះហើយ ចាកវង្សនិងធូលីលើវង្សដី
 ផុតស្រឡះហើយ ចាកបុកវង្សវង្ស វង្សក្នុងផង វង្សរឿងផង ថ្លើង
 ថ្នាំផង យ៉ាងណា ភិក្ខុដែលផុតស្រឡះហើយ ចាកកិលេសចាំដកស្រ
 វង្សក្នុងផង វង្សរឿងផង ថ្លើងថ្នាំផង យ៉ាងនោះដែរ ហេតុនោះ លោក
 ពោលថា ដូចជាព្រះចក្រ្រដែលផុតស្រឡះចាកពពក ចាំនិរន្តរយ្នោះថា
 វេទានញាណ ទធិ ប្រការ ។

ចចំ ពណារិ ។

[៧៨] សភោការីញាណ ធាម កេដូចខុទ្ធិ ។ ភិក្ខុ ក្នុង
 សាសនានេះ ទៅកាន់វិប្បត្តិ ទៅកាន់ឧលំយេត្តិ ទៅកាន់ប្លុះស្វាភ័ក្តិ
 កន្លឹយវិចារិន្តន កាំងកាយឱ្យច្រើន កាំងសតិ ឱ្យមានមុខឆ្មោះទៅរក
 (កម្មជាន់) ភិក្ខុនោះ មានសតិ ដកដង្ហើមចេញ ។ បេ ។

ឃោវន្ត អាតោនាថា

សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 ចស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 ចស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 ចិត្តិប្បដិសំវេទំ សុខប្បដិសំវេទំ ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទំ
 ចស្សម្ពយំ ចិត្តសង្ខារំ ចិត្តប្បដិសំវេទំ អភិម្បមោធយំ
 ចិត្តំ សមាធយំ. ចិត្តំ វិមោធយំ ចិត្តំ អនិច្ចាទុបស្សី
 វិកតាទុបស្សី ធិរោតាទុបស្សី មដិទិស្សត្តាទុបស្សី
 អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ មដិទិស្សត្តាទុបស្សី ចស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ ។

ឃោវន្ត អាតោនាថា

សិក្សាថា ភាគាអញជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺខ្យល់ចេញចាំឆ្នង
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់នូវកាយ
 គឺខ្យល់ចូលចាំឆ្នង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ភាគាអញកាលរម្ងាប់
 កាយសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញកាលរម្ងាប់កាយ-
 សង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ភាគាអញជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់
 នូវបីកំណត់ដឹងច្បាស់នូវសចក្តិសុខ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ
 គឺវេទនានឹងសញ្ញា កាលរំភ័យនូវចិត្តសង្ខារ ជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់ចិត្ត
 កាលញ៉ាំងចិត្តឱ្យរីករាយភ្លាំង កាលកម្ពល់ចិត្ត កាលដោះចិត្ត ជាអ្នកតំបា-
 រណានូវអនិច្ចលក្ខណៈ ជាអ្នកតំបាណានូវការប្រោសចាកពិសេស ជាអ្នក
 តំបាណានូវធម៌ជាវិទេសកំ ជាអ្នកតំបាណានូវធម៌ជាត្រៀមរលាស់ចិត្ត
 ចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញជាអ្នកតំបាណា-
 នានូវធម៌ជាត្រៀមរលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

[៤៦] ឥនាតិ ឥមិស្សា ធិដ្ឋិយា ឥមិស្សា ទន្តិយោ ឥមិស្សា វុចិយោ ឥមស្មី អាណានេ ឥមស្មី ធម្មេ ឥមស្មី វិទយេ ឥមស្មី ធម្មវិទយេ ឥមស្មី ចាវពានេ ឥមស្មី ព្រហ្មចរិយេ ឥមស្មី សត្តសាសនេ ភេទ វុច្ចតិ ឥនាតិ ។

ភិក្ខុតិ បុព្វជ្ជនកល្យាណកោ វា ហោតិ ភិក្ខុ សេត្តោ វា អរហា វា អកុប្បធម្មោ ។

អរញ្ញន្តិ និក្ខមិត្តា ពហំ ឥន្ទុទីលា សព្វមេតំ អរញ្ញំ ។

វុត្តមូលន្តិ ភត្ត(១) ភិក្ខុទោ អាសនំ បញ្ញត្តិ ហោតិ មញ្ជោ វា បិបិ វា ភិសិ វា ភត្តិកា វា ធម្មត្តល្លោ វា តិណសន្នារោ វា បណ្ណិសន្នារោ វា ពលាសសន្នារោ(២) វា ភត្ត ភិក្ខុ ធម្មមតិ វា ភិដ្ឋតិ វា ធិសីនតិ វា សេយ្យិ វា កម្សេតិ ។

សុញ្ញន្តិ ភេទនិ អនាកំណ្ឌិ ហោតិ កហដ្ឋេហិ វា បព្វជិគេហិ វា ។

១ ខ. ប. យន្ត ។ ២ ខ. បលាសន្នារោ ។ ឃ. បលាសន្នារោ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធភាសនា

[៤៦] ពាក្យថា ក្នុងសាសនានេះ គឺ ក្នុងទិដ្ឋិនេះ ក្នុងសេចក្តី ពេញចិត្តនេះ ក្នុងសេចក្តីគាប់ចិត្តនេះ ក្នុងសេចក្តីប្រកាន់នេះ ក្នុងធម៌ នេះ ក្នុងវិន័យនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ក្នុងពាក្យជាប្រធាននេះ ក្នុង ព្រហ្មចរិយនេះនេះ ក្នុងសាសនាខែនព្រះសាស្តានេះ ហេតុនោះ លោក ពោលថា ក្នុងសាសនានេះ ។

ពាក្យថា ភិក្ខុ បានដល់ភិក្ខុជាគល្យាណបុព្វជ្ជន ឬជាសេតុៈ ឬក៏ ជាអហោន្ត ដែលមានធម៌មិនកម្រើក ។

ពាក្យថា ខ្សែ បានដល់ទី ចេញទៅខាងក្រៅ អំពីសសរតោល ពំនីសសរនេះ ឈ្លោះចៅខ្សែ ។

ពាក្យថា គល់ឈើ បានដល់ភាសនៈ គឺត្រៃក្តី កាំងក្តី ពូកក្តី កន្ទុលក្តី ផ្គុំនីស្សកក្តី កម្រាលស្មៅក្តី កម្រាលស្លឹកឈើក្តី កម្រាល ចំបើងក្តី ដែលគេក្រាលសម្រាប់ភិក្ខុទៀបគល់ឈើនោះ ភិក្ខុចង្រ្រួម ក៏បាន ឈរក៏បាន អង្គុយក៏បាន សិនីក៏បាន លើភាសនៈនោះ ។

ពាក្យថា ស្ងួត គឺមិនកុះករដោយពួកគ្រូបាស្ត ឬពួកបព្វជិគលា មួយ ។

បញ្ជីបញ្ជី អាណាចករ

អាណាចក្រ វិហារ អន្តរាយោគ ពុស្សា ធា ហ្មឺយ៉ កុហោតិ ។ ធីសីនតិ បល្ល័ង្ក អាកុដិក្ខាតិ ធីសិ. ដ្ឋោ ហោតិ បល្ល័ង្ក អាកុដិក្ខា ឧដ្ឋិ កាយំ បណិបាយ(១) ឧដ្ឋាកា ហោតិ កាយោ បដិធិតោ បណិបាយោ(២) ។

បរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្តាតិ បរិមុទំ បរិក្កហេដ្ឋា មុទន្តិ ធីយ្យាធនដ្ឋា សតិធិ ឧបដ្ឋាធនដ្ឋា តេន វុច្ចតិ បរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្តាតិ ។

[៧៧] សភោវ អស្សសតិធិ(៣) ពត្តិសាយ អាណាបេហិ សភោកាវិ(៤) ធីយំ អស្សសវសេន ចិត្តស្ស្កកត្តិ អវិក្កេបំ បដាធនោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយោ តេន ញាណោ សភោកាវិ ហោតិ ធីយំ បស្សសវសេន ចិត្តស្ស្ក ឯកត្តិ អវិក្កេបំ បដាធនោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ

១ ឧ. ប. ចណិបាយោតិ ។ ២ ឧ. ប. បិបោ សុបណិបាយោ ។ ៣ ឧ. ប. សភោវ អស្សសតិ សភោ ចស្សសតិ ។ ៤ ឧ. ប. សភោកាវិ ហោតិ ។

បញ្ជីបញ្ជី អាណាចករ

ពាក្យថា ផ្ទះ បាទដល់វិហារ អន្តរាយោគ ប្រាសាទវិវង ប្រាសាទបាទដំបូលរលីន គូហា ។

ពាក្យថា អន្តរាយោគក្នុង គឺ ជាអ្នកអន្តរាយោគក្នុង កាំងកាយឱ្យ គ្រង មានកាយគ្រង ធីនីធីនី ធីនីធីនី ។

អធិច្ចាយពាក្យថា កាំងសតិ ឱ្យមានមុខត្រូវទៅរក (កម្មវង្ស) គ្រងពាក្យថា បរិ មានអត្ថប្រយោជន៍ ពាក្យថា មុខៈ មានអត្ថប្រយោជន៍ គ្រឿងចេញទៅ ពាក្យថា សតិ មានអត្ថប្រយោជន៍ ហេតុនោះ លោកពាលថា កាំងសតិឱ្យមានមុខត្រូវទៅរក (កម្មវង្ស) ។

[៧៧] ពាក្យថា មានសតិដកដង្ហើមចេញ អធិច្ចាយថា បុគ្គល ធ្វើសតិ ដោយអាការ ព្យា គឺ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្លួនភ្នែកមាន ការម្នាក់តែមួយ មិនរាយមាយ ដោយអំណាចខ្លួនដង្ហើមចេញដែរ សតិកំ កម្មលំហំ បុគ្គលធ្វើសតិដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាល បុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លួនភ្នែកមានការម្នាក់តែមួយ មិនរាយមាយ ដោយអំណាចខ្លួនដង្ហើមចេញដែរ សតិកំកម្មលំហំ បុគ្គលធ្វើសតិ

សុត្តនិបទ ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពិទ្ធភដ្ឋាន

កាយ សតិយា តេន ញាណោន សតោកាវី ហោតិ
 វស្សំ អស្សាសវសេន ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 បជាទតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណោន សតោកាវី ហោតិ វស្សំ បស្សាស-
 វសេន ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បជាទតោ សតិ
 ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា តេន ញាណោន
 សតោកាវី ហោតិ ។ មេ ។ បដិចិស្សត្តាទុបស្សំ
 អស្សាសវសេន បដិចិស្សត្តាទុបស្សំ បស្សាសវសេន
 ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បជាទតោ សតិ
 ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា តេន ញាណោន
 សតោកាវី ហោតិ ។

សុត្តនិបទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធភដ្ឋាន

ដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្លួនកាលខិតខំ
 មានការងារណាមួយ មិនរាយមាយ ដោយអំណាចខែដង្ហើមចេញទ្វី សតិ
 ក៏កម្រិត បុគ្គលធ្វើសតិដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាល
 បុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្លួនកាលខិតខំមានការងារណាមួយ មិនរាយមាយ ដោយ
 អំណាចខែដង្ហើមចេញទ្វី សតិក៏កម្រិត បុគ្គលធ្វើសតិដោយស្មារតីនោះ
 ដោយញាណនោះ ។ មេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លួនកាលខិតខំមាន
 ការងារណាមួយ មិនរាយមាយ ដោយអំណាចខែដង្ហើមចេញ សម្រាប់
 អ្នកពិចារណាយើង ខ្លួនមិចារត្រៀនលោសំចេញចាកកិលេស ដោយ
 អំណាចខែដង្ហើមចេញ សម្រាប់អ្នកពិចារណាយើង ខ្លួនមិចារត្រៀន
 លោសំចេញចាកកិលេស សតិក៏កម្រិត បុគ្គលធ្វើសតិ ដោយ
 ស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ ។

បរាវន្ត អាតពារាថា

(៧៨) កងំ ធិយំ អស្សសន្តោ ធិយំ អស្ស-
សាមីតិ បដាបាតិ ធិយំ បស្សសន្តោ ធិយំ
បស្សសាមីតិ បដាបាតិ ។ ធិយំ អស្សាសំ អន្ទាទ-
សង្ខារេ អស្សសតិ ធិយំ បស្សាសំ អន្ទាទសង្ខារេ
បស្សសតិ ធិយំ អស្សាសប្បស្សាសំ អន្ទាទសង្ខារេ
អស្សសតិបិ បស្សសតិបិ ធិយំ អស្សាសប្បស្សាសំ
អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតោបិ បស្សសតោបិ ចន្ទោ
ឧប្បជ្ជតិ ធន្ទវសេន ភតោ សុខុមតវំ ធិយំ អស្សាសំ
អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតិ ធន្ទវសេន ភតោ សុខុ-
មតវំ ធិយំ បស្សាសំ អន្ទាទសង្ខារេ បស្សសតិ
ធន្ទវសេន ភតោ សុខុមតវំ ធិយំ អស្សាសប្បស្សាសំ
អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតិបិ បស្សសតិបិ ធន្ទវ-
សេន ភតោ សុខុមតវំ ធិយំ អស្សាសប្បស្សាសំ
អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតោបិ បស្សសតោបិ ចាមុដ្ឋិ

បរាវន្ត អាតពារាថា

(៧៨) ភិក្ខុកាលដកដង្ហើមចេញវែង កំដឹងច្បាស់ថា កាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចេញវែង កាលដកដង្ហើមចូលវែង កំដឹងច្បាស់ថា កាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចូលវែង តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុដកចេញ ខ្ញុំដង្ហើមចេញវែង
ក្នុងចំណែកវេទកាលវែង ដកចូល ខ្ញុំដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកវេទកាល
វែង ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញដង្ហើមចូលវែង ក្នុង
ចំណែកវេទកាលវែង កាលភិក្ខុដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញ
ដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកវេទកាលវែង (ច្រើនដង) នេះ (ចំណង់
ក្នុងអ្វីមួយ) វែងកើតឡើង ភិក្ខុដកចេញ ខ្ញុំដង្ហើមចេញវែងល្អិតក្រ
លែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកវេទកាលវែង ដោយអំណាចវេទនេះ ដក
ចូល ខ្ញុំដង្ហើមចូលវែងដ៏ល្អិតក្រលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកវេទកាលវែង
ដោយអំណាចនេះ ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញដង្ហើម
ចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកវេទកាលវែង ដោយ
អំណាចវេទនេះ កាលភិក្ខុដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញ
ដង្ហើមចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកវេទកាលវែង
ដោយអំណាចវេទនេះ (ច្រើនដង) បាមុដ្ឋៈ វែងកើតឡើង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថាខណ្ឌ

ឧប្បជ្ជតិ ចាមុជ្ជវសេន គតោ សុទុមតវំ ធិយំ
 អស្សាសំ អន្ទានសង្ខាតេ អស្សសតិ ចាមុជ្ជវសេន
 គតោ សុទុមតវំ ធិយំ បស្សាសំ អន្ទានសង្ខាតេ
 បស្សសតិ ចាមុជ្ជវសេន គតោ សុទុមតវំ ធិយំ
 អស្សសប្បស្សាសំ អន្ទានសង្ខាតេ អស្សសតិបិ
 បស្សសតិបិ ចាមុជ្ជវសេន គតោ សុទុមតវំ ធិយំ
 អស្សសប្បស្សាសំ អន្ទានសង្ខាតេ អស្សសតោបិ
 បស្សសតោបិ ធិយំ អស្សសប្បស្សាសា ចិត្តំ វិវដ្តតិ
 ឧបេត្តា សណ្ឋាតិ ឥមេហំ ទវហាតារហំ ធិយំ
 អស្សសប្បស្សាសកាយោ ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្ស-
 នាញាណំ កាយោ ឧបដ្ឋានំ ចោ សតិ សតិ
 ឧបដ្ឋានំ ទេវ សតិ ទ តាយ សតិយោ តេន ញា-
 ណេន ភំ កាយំ អនុបស្សតិភំ តេន វុទ្ធតិ កាយេ
 កាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានកាវចា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថាខណ្ឌ

ភិក្ខុវគរេចេញ ឡូដង្ហើមចេញវិវដ្តិត្រូវលឺជានិរោធិ៍ ក្នុងចំណោមនៃ
 កាលវិវដ្តិ ដោយអំណាចនៃបាមុជ្ជៈ ដកចូល ឡូដង្ហើមចូលវិវដ្តិត្រូវ
 ត្រូវលឺជានិរោធិ៍ ក្នុងចំណោមនៃកាលវិវដ្តិ ដោយអំណាចនៃបាមុជ្ជៈ
 ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ឡូដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលវិវដ្តិ ដង្ហើមត្រូវលឺ
 ជានិរោធិ៍ ក្នុងចំណោមនៃកាលវិវដ្តិ ដោយអំណាចនៃបាមុជ្ជៈ កាលភិក្ខុ
 ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ឡូដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលវិវដ្តិត្រូវលឺ
 ជានិរោធិ៍ ក្នុងចំណោមនៃកាលវិវដ្តិ ដោយអំណាចនៃបាមុជ្ជៈ (ច្រើនដង)
 ចិត្តកិរិយាចេញ អំពីដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលវិវដ្តិ ទៅចក្ខុភំភំនិរោធិ៍សិប
 នៃកាយដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូលវិវដ្តិ ដោយកាយ ៧ យ៉ាង ដែល
 ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ កាយ ឈ្មោះថា
 ឧបដ្ឋាន មិនមែនឈ្មោះថាសតិទេ សតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានៈផង ឈ្មោះ
 ថាសតិផង ភិក្ខុនិចារណាយេញ ឡូកាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយ
 ញាណនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា កាយកាយានុបស្សនាសតិ-
 ប្បដ្ឋានកាវចា ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បញ្ជីរាយ អាណាចក្រ

[៧៧] អនុបស្សតិភិ កាដិ តំ កាយំ អនុប-
 ស្សតិ ។ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ លោ និច្ចតោ ទុ-
 ក្ខតោ អនុបស្សតិ លោ សុខតោ អនត្តតោ អនុ-
 បស្សតិ លោ អត្តតោ និព្វិន្ទតិ លោ នព្វតិ វិជ្ជតិ
 លោ វជ្ជតិ និរោធាតិ លោ សមុទេតិ បដិធិស្សន្តតិ
 លោ អាធិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញិ
 បដហតិ ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញិ បដ-
 ហតិ អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញិ បដហតិ
 និព្វិន្ទន្តោ នព្វិ បដហតិ វិជ្ជន្តោ វាតិ បដហតិ
 និរោធន្តោ សមុទយំ បដហតិ បដិធិស្សន្តន្តោ
 អាណាចំ បដហតិ វិវុទ្ធិំ កាយំ អនុបស្សតិ ។

បញ្ជីរាយ អាណាចក្រ

[៧៨] សំនួរច្រើនពាក្យថា ភិក្ខុពិចារណាយេញ្ញ គឺភិក្ខុពិចារ-
 ណាយេញ្ញខ្ញុំកាយនោះ ដូចម្តេច ។ ភិក្ខុពិចារណាយេញ្ញ ថាមិនទៀង
 មិនមែនថាទៀងទេ ពិចារណាយេញ្ញ ថាជាទុក្ខ មិនមែនថាជាសុខទេ
 ពិចារណាយេញ្ញ ថាមិនមែនខ្លួន មិនមែនថាខ្លួនទេ (តមក) តែងឡើយ
 ណាយ មិនមែនវិភាយទេ តែងជំនឿ មិនមែនត្រេកត្រកាលទេ
 តែងរំលងបង់ មិនមែនឱ្យកើតទេ តែងរលាស់ចោល មិនមែនក្នុងកាន់ទេ
 ភិក្ខុកាលពិចារណាយេញ្ញ ថាមិនទៀង វែមនិលបេនីនូវនិច្ចសញ្ញា កាល
 ពិចារណាយេញ្ញ ថាជាទុក្ខ វែមនិលបេនីនូវសុខសញ្ញា កាលពិចារណា
 យេញ្ញថាមិនមែនខ្លួន វែមនិលបេនីនូវអត្តសញ្ញា កាលឡើយណាយ
 វែមនិលបេនីនូវសេចក្តីវិភាយ កាលជំនឿ វែមនិលបេនីនូវវាសៈ កាល
 រំលង វែមនិលបេនីនូវហេតុជាគ្រឿងឱ្យកើត កាលរលាស់ចោល វែមនិ
 លបេនីនូវសេចក្តីប្រកាន់ ភិក្ខុពិចារណាយេញ្ញខ្ញុំកាយនោះ យ៉ាង
 រេងរេង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពិទ្ធភាគ

[១១១] ភាវណាភិ ចត្តស្ស្យា ភាវណា ភក្ខុ ជា

តានំ ធម្មានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន ភាវណា វត្ត្រិយានំ

ឯកវសដ្ឋេន ភាវណា តនុបករិយវហនដ្ឋេន ភាវណា

អាសវដ្ឋេន ភាវណា ធីយំ អស្សាសច្សស្សាសវ

សេន ចិត្តស្ស្យកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទាតា វិទិតា

វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថំ

កច្ឆន្តិ វិទិតា សញ្ញា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ

វិទិតា អត្តត្ថំ កច្ឆន្តិ វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា

ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។

[១១០] កដំ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា

ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធភាគ

[១១១] ពាក្យថា ភាវណា បាទដល់ភាវណា ២ យ៉ាង គឺ ភាវណា

ដោយអក្ខរាមិទ្ធប្រាប្រឹក្សកន្លងនូវក្រុមធម៌ដែលកើតក្នុងមន្តនោះ ១ ភាវណា

ដោយអក្ខរាមិទ្ធប្រាប្រឹក្សកន្លងនូវក្រុមធម៌ដែលកើតក្នុងមន្តនោះ ១ ភាវណា ដោយអក្ខរាមិទ្ធប្រាប្រឹក្ស

គាំទ្រទ្រព្យយាមដែលត្រូវដល់វត្ថុនោះ ១ ភាវណា ដោយអក្ខរាមិទ្ធប្រាប្រឹក្ស

សេន ១ កាលកិច្ចដឹងច្បាស់នូវកាលវេលា មានការចូលវៃកម្ម ដែល

មិនកម្មហាយ ដោយអំណាចនៃទ្រព្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នៃទ្រព្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់

វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់ វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់ វេទនា

ដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់វេទនាសេចក្តីវិទិតា សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់

សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់ សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់

វិទិតា វិតក្កាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់ វិតក្កាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់

ទៀត វិតក្កាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់វេទនាសេចក្តីវិទិតា ។

[១១២] វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់ វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនា

ត្រឡប់ វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏ត្រឡប់វេទនាសេចក្តីវិទិតា តែដូចម្តេច ។

បរាវិទ្យា ភាគបឋម

កង វេទនាយ ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជាសមុទយា វេទនាសមុទយោតិ បច្ចយសមុ-
 យដ្ឋេន វេទនាយ ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ត-
 ណ្ណាសមុទយា វេទនាសមុទយោតិ កក្កសមុទយា
 វេទនាសមុទយោតិ ដស្សសមុទយា វេទនាសមុ-
 ទយោតិ បច្ចយសមុទយដ្ឋេន វេទនាយ ឧប្បនោ
 វិទិតោ ហោតិ ធិត្វត្តិលត្តណំ បស្សតោបិ វេទ-
 នាយេ ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ឯវំ វេទនាយ
 ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ។

កង វេទនាយ ឧប្បដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។
 អធិត្តោ មនសិករោតោ ទយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោ-
 តិ ទុក្ខោតោ មនសិករោតោ កយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ អនត្តោតោ មនសិករោតោ សុញ្ញតុបដ្ឋានំ
 វិទិតំ ហោតិ ឯវំ វេទនាយ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ ។

បរាវិទ្យា ភាគបឋម

ការកើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ តើដូចម្តេច ។ ការកើតឡើង
 នៃវេទនាដ៏ប្រាកដ ដោយអង្គថាកើតឡើងប្រោះបង្វ័យ ប្រោះយល់ថា
 ការកើតឡើងនៃវេទនា ប្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការកើតឡើងនៃ
 វេទនាដ៏ប្រាកដ ដោយអង្គថាកើតឡើងប្រោះបង្វ័យ ប្រោះយល់ថា ការ
 កើតឡើងនៃវេទនា ប្រោះការកើតឡើងនៃតណ្ហា ប្រោះយល់ថា ការកើត
 ឡើងនៃវេទនា ប្រោះការកើតឡើងនៃកម្ម ប្រោះយល់ថា ការកើត
 ឡើងនៃវេទនា ប្រោះការកើតឡើងនៃវស្សៈ កាលកិក្កតិចារណាយេញ
 ត្ថវលក្ខណៈនៃកំណើត ការកើតឡើងនៃវេទនា ក៏ប្រាកដឡើង ការ
 កើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

ការកំណើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ តើដូចម្តេច ។ កាលកិក្កុធ្វើ
 ទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ការកំណើតឡើងថាអស់ទៅ វេទនាប្រាកដ កាល
 កិក្កុធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ការកំណើតឡើងថាអនាមិក វេទនាប្រាកដ
 កាលកិក្កុធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនទទួល ការកំណើតឡើងថាសូន្យ វេទនា
 ប្រាកដ ការកំណើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពុតិយនិកាយ

កាសិ វេទនាយ អក្កន្តមោ វិទិនោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជាទិវេទនា វេទនាទិវេទនាតិ បច្ចយទិវេទនាដ្ឋេន
 វេទនាយ អក្កន្តមោ វិទិនោ ហោតិ ឥណ្ឌាទិវេទនា
 វេទនាទិវេទនាតិ កម្មទិវេទនា វេទនាទិវេទនាតិ ដ-
 ស្សទិវេទនា វេទនាទិវេទនាតិ បច្ចយទិវេទនាដ្ឋេន វេទ-
 នាយ អក្កន្តមោ វិទិនោ ហោតិ វិមវិណាមលក្ខណំ
 បស្សតាមិ វេទនាយ អក្កន្តមោ វិទិនោ ហោតិ ឯវិ
 វេទនាយ អក្កន្តមោ វិទិនោ ហោតិ ឯវិ វិទិនា វេទ-
 នា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា អក្កន្តំ កច្ឆន្តិ ។

(១០២) កាសិ វិទិនា សញ្ញា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា

ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា អក្កន្តំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុតិយនិកាយ

ការដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន ខែវេទនា ដីប្រាសាទ ភីដូចម្តេច ។

ការដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន ខែវេទនា វេទនាប្រាសាទ ដោយអក្កន្ត
 វេទនាបច្ចយ ព្រោះយល់ថា ការលក់វេទនា ព្រោះការលក់អវិជ្ជា
 ការដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន ខែវេទនា វេទនាប្រាសាទ ដោយអក្កន្តវេទនា
 ខែវេទនា ព្រោះយល់ថា ការលក់វេទនា ព្រោះការលក់ឥណ្ឌា ព្រោះ
 យល់ថា ការលក់វេទនា ព្រោះការលក់កម្ម ព្រោះយល់ថា ការលក់
 វេទនា ព្រោះការលក់ផស្សៈ កាលកិច្ចកិច្ចការណាមួយ ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន
 ខែវេទនាប្រាសាទ ការដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន ខែវេទនា វេទនាប្រាសាទ
 យ៉ាងនេះ វេទនាដីប្រាសាទ វេទនាភីដូចម្តេច វេទនាដីប្រាសាទ វេទនាភីដូចម្តេច
 វេទនាដីប្រាសាទ វេទនាដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន យ៉ាងនេះឯង ។

(១០២) សញ្ញាដីប្រាសាទ វេទនាភីដូចម្តេច សញ្ញាដីប្រាសាទ វេទនា
 ភីដូចម្តេច សញ្ញាដីប្រាសាទ វេទនាដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិទាន ភីដូចម្តេច ។

បរាវន្ត អាណាថា

កាដំ សញ្ញាយ ឧប្បាណា វិទិនោ ហោតិ ។
អវិជ្ជាសមុទយោ សញ្ញាសមុទយោតិ បទ្វយសមុទ-
យដ្ឋោ សញ្ញាយ ឧប្បាណា វិទិនោ ហោតិ ក-
ណ្ណាសមុទយោ សញ្ញាសមុទយោតិ កម្មសមុទយោ
សញ្ញាសមុទយោតិ ជស្សសមុទយោ សញ្ញាសមុទ-
យោតិ បទ្វយសមុទយដ្ឋោ សញ្ញាយ ឧប្បាណា
វិទិនោ ហោតិ ធិត្តុលត្តណំ បស្សតោចិ
សញ្ញាយ ឧប្បាណា វិទិនោ ហោតិ ឃីរិ សញ្ញាយ
ឧប្បាណា វិទិនោ ហោតិ ។

កាដំ សញ្ញាយ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។
អនិច្ចតោ មនសិករោតោ ទយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
ហោតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ សុញ្ញតុបដ្ឋានំ
វិទិតំ ហោតិ ឃីរិ សញ្ញាយ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។

បរាវន្ត អាណាថា

ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ដ៏ប្រាកដ គឺដូចម្តេច ។ ការកើតឡើង
នៃសញ្ញា វែងប្រាកដ ដោយអត្តជាតិកើតឡើងព្រោះបច្ច័យ ព្រោះ
យល់ថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការកើត
ឡើងនៃសញ្ញា វែងប្រាកដ ដោយអត្តជាតិកើតឡើងព្រោះបច្ច័យ ព្រោះ
យល់ថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃកម្ម ព្រោះ
យល់ថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃកម្ម ព្រោះយល់
ថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃវស្សៈ កាលភិក្ខុ
ភិចារណាយិញខុសត្រូវនៃកិលេស ការកើតឡើងនៃសញ្ញា វែង
ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃសញ្ញា វែងប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

ការកើតឡើងនៃសញ្ញាដ៏ប្រាកដ គឺដូចម្តេច ។ កាលភិក្ខុធ្វើទុក
ក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ការកើតឡើងថាអស់ទៅ វែងប្រាកដ កាល
ភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ការកើតឡើងថាអស្ចារ្យ វែងប្រាកដ
កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទទួលបាន ការកើតឡើងថាសូន្យ វែង
ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ដ៏ប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុចរិតសុត្តន្ត

កថំ សញ្ញាយ អនុត្តរោ វិទិនោ ហោតិ ។

អវិជ្ជាទិវេទនា សញ្ញាទិវេទនោតិ មច្ចុយទិវេទនេដ្ឋេន

សញ្ញាយ អនុត្តរោ វិទិនោ ហោតិ តណ្ហាទិវេទនា

សញ្ញាទិវេទនោតិ កម្មទិវេទនា សញ្ញាទិវេទនោតិ មស្ស-

ទិវេទនា សញ្ញាទិវេទនោតិ មច្ចុយទិវេទនេដ្ឋេន សញ្ញាយ

អនុត្តរោ វិទិនោ ហោតិ វិមវិណាមលក្កាណំ មស្ស-

តោបិ សញ្ញាយ អនុត្តរោ វិទិនោ ហោតិ ឯវិ ស-

ញ្ញាយ អនុត្តរោ វិទិនោ ហោតិ ឯវិ វិទិនា សញ្ញា

ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា អន្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។

(១០៣) កថំ វិទិនា វិតក្កា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា

ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិនា អន្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិតសុត្តន្ត

ការដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា ដ៏ប្រាកដ កើតដូចម្តេច ។ ការ

ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា វែងប្រាកដ ដោយអនុចារលក្ខណ៍

ប្រោយលក្ខណ៍ ការលក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ការដល់នូវសេចក្តី

វិនាសនៃសញ្ញា វែងប្រាកដ ដោយអនុចារលក្ខណ៍ ប្រោះយល់

ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខ

សញ្ញា ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

លក្ខណ៍ ប្រោះការលក្ខណ៍ ប្រោះយល់ថា ការលក្ខណ៍ ប្រោះការ

ប្រារព្ធ អាណាចករា

កង វិភង្គាណំ ឧប្បាណា វិធិតោ ហោតិ ។ អ-
 វិជ្ជាសមុទយា វិភង្គសមុទយោតិ បទ្វយសមុទយាដ្ឋ-
 ទ វិភង្គាណំ ឧប្បាណា វិធិតោ ហោតិ តណ្ហាសមុទ-
 យា វិភង្គសមុទយោតិ កម្មសមុទយា វិភង្គសមុទ-
 យោតិ សញ្ញាសមុទយា វិភង្គសមុទយោតិ បទ្វយ-
 សមុទយាដ្ឋទ វិភង្គាណំ ឧប្បាណា វិធិតោ ហោតិ
 ទិព្វតិលសុណំ បស្សតោបិ វិភង្គាណំ ឧប្បាណា
 វិធិតោ ហោតិ ឃរំ វិភង្គាណំ ឧប្បាណា វិធិតោ
 ហោតិ ។

កង វិភង្គាណំ ឧបដ្ឋាណំ វិធិតំ ហោតិ ។ អធិ-
 ច្ចតោ មនសិករោតោ ទយតុបដ្ឋាណំ វិធិតំ ហោតិ
 ទុក្ខតោ មនសិករោតោ ភយតុបដ្ឋាណំ វិធិតំ ហោតិ
 អនត្តតោ មនសិករោតោ សុញ្ញតុបដ្ឋាណំ វិធិតំ
 ហោតិ ឃរំ វិភង្គាណំ ឧបដ្ឋាណំ វិធិតំ ហោតិ ។

ប្រារព្ធ អាណាចករា

ការកើតឡើងនៃវិភង្គៈ ដ៏ប្រាកដ កើដូចម្តេច ។ ការកើតឡើងនៃ
 វិភង្គៈ វែងប្រាកដ ដោយអង្គថាកើតឡើងព្រោះបង្ខំយ ព្រោះយល់ថា
 ការកើតឡើងនៃវិភង្គៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការកើតឡើងនៃវិភង្គៈ
 វែងប្រាកដ ដោយអង្គថាកើតឡើងព្រោះបង្ខំយ ព្រោះយល់ថា ការកើត
 ឡើងនៃវិភង្គៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃកល្យា ព្រោះយល់ថា ការកើត
 ឡើងនៃវិភង្គៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃកម្ម ព្រោះយល់ថា ការកើតឡើង
 នៃវិភង្គៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃសញ្ញា កាលកិច្ចពិចារណាយើងឲ្យ
 លក្ខណៈ ខែតំលើត ការកើតឡើងនៃវិភង្គៈ វែងប្រាកដ ការកើត
 ឡើងនៃវិភង្គៈ វែងប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

ការកើតឡើងនៃវិភង្គៈ ដ៏ប្រាកដ កើដូចម្តេច ។ កាលកិច្ចធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ការកើតឡើងថាអស់ទៅ វែងប្រាកដ កាល
 កិច្ចធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ការកើតឡើងថាទុក្ខរោម វែងប្រាកដ
 កាលកិច្ចធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនទុក្ខ ការកើតឡើងថាសូន្យ វែង
 ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃវិភង្គៈ វែងប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិវិចារន្ត

កាដី វិភក្កានិ អត្តន្តមោ វិទិសោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជានិរោទា វិភក្កានិរោទាតិ បច្ចយនិរោទដ្ឋេន
 វិភក្កានិ អត្តន្តមោ វិទិសោ ហោតិ តណ្ហានិរោទា
 វិភក្កានិរោទាតិ កម្មនិរោទា វិភក្កានិរោទាតិ សញ្ញា-
 និរោទា វិភក្កានិរោទាតិ បច្ចយនិរោទដ្ឋេន វិភក្កា-
 និ អត្តន្តមោ វិទិសោ ហោតិ វិបរិណាមលក្កណាំ
 បស្សតោបិ វិភក្កានិ អត្តន្តមោ វិទិសោ ហោតិ ឯវិ
 វិភក្កានិ អត្តន្តមោ វិទិសោ ហោតិ ឯវិ វិទិសា
 វិភក្កា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិសា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិសា អត្តត្ថិ
 កត្តន្តិ ។

[១០២] ធីយំ អស្សាសច្យស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកត្ថតិ អវិក្កេបំ បដានន្តោ វន្ត្រិយានិ សមោ-
 ទានេតិ តោទរក្ខ បដានាតិ សមត្ថក្ខ បដិវិជ្ជតិ
 ។ ចេ ។ នម្មេ សមោទានេតិ តោទរក្ខ បដានាតិ
 សមត្ថក្ខ បដិវិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិវិចារន្ត

ការដល់នូវសេចក្តីវិទាសវៃវិភក្កៈ ដ៏ប្រាកដ តើដូចម្តេច ។ ការ
 ដល់នូវសេចក្តីវិទាសវៃវិភក្កៈ វែងប្រាកដ ដោយអត្តចារលតំបច្ច័យ
 ព្រោះយល់ថា ការលតិវិភក្កៈ ព្រោះការលតំអវិជ្ជា ការដល់នូវសេចក្តី
 វិទាស វៃវិភក្កៈ វែងប្រាកដ ដោយអត្តចារលតំបច្ច័យ ព្រោះយល់ថា
 ការលតិវិភក្កៈ ព្រោះការលតំអណ្តា ព្រោះយល់ថា ការលតិវិភក្កៈ
 ព្រោះការលតំកម្ម ព្រោះយល់ថា ការលតិវិភក្កៈ ព្រោះការលតំ
 សញ្ញា ការលតិក្នុងចារណាយេញ នូវលក្ខណៈវៃវិភក្កៈ ព្រោះយល់
 នូវសេចក្តីវិទាសវៃវិភក្កៈ វែងប្រាកដ ការដល់នូវសេចក្តីវិទាសវៃវិភក្កៈ
 វែងប្រាកដ យ៉ាងនេះ វិភក្កៈដ៏ប្រាកដ វែងកើតឡើង វិភក្កៈដ៏ប្រាកដ
 វែងតាំងឡើង វិភក្កៈដ៏ប្រាកដវែងដល់នូវសេចក្តីវិទាស យ៉ាងនេះឯង ។

[១០៤] ចុត្តលកាលដីនិច្ចាសំ នូវភាពវៃវិភក្កៈមានការច្នៃឯកមួយ
 ដែលមិនរាយបាយ វែងប្រាកដវែងតាំងឡើង ដោយអំណាចវៃ
 ឡើងដំបូងចេញនឹងឡើងដំបូងវែង វែងដីនិច្ចាសំ នូវភាពវែង
 វែងចាក់ចុះនូវអង្គវៃវិភក្កៈស្របដង ។ ចេ ។ វែងប្រាកដនូវអង្គវៃវិភក្កៈ
 វែងដីនិច្ចាសំនូវភាពវែង វែងចាក់ចុះនូវអង្គវៃវិភក្កៈស្របដង ។

ឧបាស័ក្ខ អាណាថាណ

ឥន្ទ្រិយានិ សមោណាទេតិ កបិ ឥន្ទ្រិយានិ
 សមោណាទេតិ ។ អធិមោក្ខដ្ឋេន សន្និទ្ធិយំ ស-
 មោណាទេតិ បក្កហដ្ឋេន វិវិយំទ្ធិយំ សមោណាទេតិ
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ សមោណាទេតិ អវិក្កេប-
 ដ្ឋេន សមាធិទ្ធិយំ សមោណាទេតិ ទស្សនដ្ឋេន
 បញ្ញាទ្ធិយំ សមោណាទេតិ អយំ បុគ្គលោ ឥមាធិ
 ឥន្ទ្រិយានិ ឥមស្មី ការម្មណោ សមោណាទេតិ
 តេន វុទ្ធិតិ ឥន្ទ្រិយានិ សមោណាទេតិ ។

កោចាញ បដាណតិ យន្តស្ស ការម្មណំ តិ
 តស្ស តោចរិ យំ តស្ស តោចរិ តិ តស្ស ក-
 រម្មណំ បដាណតិ បុគ្គលោ បដាណតា បញ្ញា ។

សមន្តិ ការម្មណស្ស ឧបដ្ឋានំ សមំ ចិត្តស្ស
 អវិក្កេហោ សមំ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានំ សមំ ចិត្តស្ស
 រោណំ សមំ ។

អត្តោតិ អនវដ្ឋដ្ឋោ ចិត្តិលេសដ្ឋោ រោណាដ្ឋោ
 បរមដ្ឋោ ។

ឧបាស័ក្ខ អាណាថាណ

សំន្នុត្រេតិកាភ្នថា ប្រមូលនូវឥន្ទ្រិយ ចំណីខ្សោយ គឺប្រមូលឥន្ទ្រិយ
 ចំណីខ្សោយ ដូចេត ។ បុគ្គលប្រមូលនូវសន្តិទ្ធិយ ដោយអក្ខថាជឿសិប
 ប្រមូលនូវវិវិយទ្ធិយ ដោយអក្ខថា ផ្គងឡើង ប្រមូលនូវសតិទ្ធិយ ដោយ
 អក្ខថាប្រតិប្រយក្ខ ប្រមូលនូវសមាធិទ្ធិយ ដោយអក្ខថាមិទ្ធកយមាយ
 ប្រមូលនូវបញ្ញាទ្ធិយ ដោយអក្ខថាយេញ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាប្រមូលនូវ
 ឥន្ទ្រិយចំណីខ្សោយនេះ ទុកក្នុងការម្មណ៍នេះ ហេតុនោះ លោកពាលថា
 ប្រមូលនូវឥន្ទ្រិយចំណីខ្សោយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ពាក្យថា ជីវិតច្បាស់នូវគោចរ សេចក្តីថា បុគ្គលជីវិតច្បាស់ថា ធម្មជាតិ
 ណា ជាការម្មណ៍នៃចិត្តនោះ ធម្មជាតិនោះ ជាគោចរនៃចិត្តនោះ ធម្ម-
 ជាតិណា ជាគោចរនៃចិត្តនោះ ធម្មជាតិនោះ ជាការម្មណ៍នៃចិត្តនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ការជីវិតច្បាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញា ។

ពាក្យថា ការស្ងប់ គឺ ការកម្រិតការម្មណ៍ ឈ្មោះថាការស្ងប់
 ការមិទ្ធកយមាយចិត្ត ឈ្មោះថាការស្ងប់ ការអធិដ្ឋានចិត្ត ឈ្មោះថា
 ការស្ងប់ សេចក្តីផ្លូវផ្សេងនៃចិត្ត ឈ្មោះថាការស្ងប់ ។

អក្ខនៃការមិទ្ធកយមាយ អក្ខនៃការមិទ្ធកយសាហុន អក្ខនៃការផ្លូវផ្សេង
 អក្ខនៃកុណាព្រាសន ឈ្មោះថាអក្ខ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិវិចារន្ត

បដិវិជ្ឈតិ កាខ្មណស្ស ឧបដ្ឋានដ្ឋំ បដិវិជ្ឈតិ
ចិត្តស្ស អវិក្កេបដ្ឋំ បដិវិជ្ឈតិ ចិត្តស្ស អចិដ្ឋានដ្ឋំ
បដិវិជ្ឈតិ ចិត្តស្ស វេទានដ្ឋំ បដិវិជ្ឈតិ តេន វុច្ចតិ
សមត្ថត្វ បដិវិជ្ឈតិ ។

[១០៧] ពលាទិ សមោទានេតិ កាដំ ពលាទិ
សមោទានេតិ ។ អស្សន្ធិយេ អកម្សិយេដ្ឋេន ស-
ទ្ធាតលំ សមោទានេតិ កោសដ្ឋេ អកម្សិយេដ្ឋេន
វិយតលំ សមោទានេតិ មមាទេ អកម្សិយេដ្ឋេន
សតិពលំ សមោទានេតិ ឧទ្ធាទុ អកម្សិយេដ្ឋេន
សមាទិពលំ សមោទានេតិ អវិជ្ជាយ អកម្សិយេដ្ឋេន
បញ្ញាតលំ សមោទានេតិ អយំ ចុក្កុលោ ឥមាទិ
ពលាទិ ឥមស្មិ អាខ្មណោ សមោទានេតិ តេន
វុច្ចតិ ពលាទិ សមោទានេតិ(១) ។

កោចរត្វ បដិវិជ្ឈតិ ។ មេ ។ តេន វុច្ចតិ
សមត្ថត្វ បដិវិជ្ឈតិ ។

១ ១. ប. សមោទានេតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិវិចារន្ត

ពាក្យថា បាក់ដុះ គឺ បាក់ដុះខ្លួនក្នុងការកម្រស់ចាំ ខ្លួនការម្នាក់
បាក់ដុះខ្លួនក្នុង វិការមិនរាយបាយចិត្ត បាក់ដុះខ្លួនក្នុងការគង់ជាចិត្ត
បាក់ដុះខ្លួនក្នុងការផ្សេងផងចិត្ត ហេតុនោះ លោកពោលថា វែមនិបាក់ដុះ
ខ្លួនក្នុងការស្ងប់ ។

[១០៨] សំខ្លូត្រង់ពាក្យថា ប្រមូលមកទូកម្លាំងទាំងឡាយ គឺ
ប្រមូលមកទូកម្លាំង ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមកទូសត្វពលៈ ដោយអក្ខរៈ
មិនកម្រើកព្រោះសេចក្តីមិនដៀ ប្រមូលមកទូវិយពលៈ ដោយអក្ខរៈ
មិនកម្រើកព្រោះសេចក្តីខ្លួល ប្រមូលមកទូសតិពលៈ ដោយអក្ខរៈមិន
កម្រើកព្រោះមមាទៈ ប្រមូលមកទូសមាទិពលៈ ដោយអក្ខរៈមិនកម្រើក
ព្រោះឧទ្ធាទុ ប្រមូលមកទូបញ្ញាពលៈ ដោយអក្ខរៈមិនកម្រើកព្រោះ
អវិជ្ជា ចុក្កុលនេះ ឈ្មោះថាប្រមូលមកទូកម្លាំងទាំងឡាយនេះ ទុក
ក្នុងការម្នាក់នេះ ហេតុនោះ លោកពោលថា ប្រមូលមកទូកម្លាំង
ទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ពាក្យថា វែមនិបាក់ដុះខ្លួនគោចរ (ការម្នាក់) ។ មេ ។
ហេតុនោះ លោកពោលថា វែមនិបាក់ដុះ ខ្លួនក្នុងការស្ងប់ ។

បញ្ជីក្រុម អនាមិក

(១០៦) ពោធិ៍សាត់ សម្រាប់សេវាសង្គម ក្រុម
 ពោធិ៍សាត់ សម្រាប់សេវាសង្គម ។ ឧបសគ្គរដ្ឋបាល សាត់សា-
 ម្រោញស្រី សម្រាប់សេវាសង្គម បរិវេណរដ្ឋបាល ឧបសគ្គរដ្ឋបាលសា-
 ម្រោញស្រី សម្រាប់សេវាសង្គម បណ្តាស្រុក វិស័យសម្រោ-
 ញស្រី សម្រាប់សេវាសង្គម រដ្ឋបាល ប្រឹក្សាសម្រោញស្រី
 សម្រាប់សេវាសង្គម ឧបសគ្គរដ្ឋបាល បណ្តាសម្រោញស្រី
 សម្រាប់សេវាសង្គម អភិបាលរដ្ឋបាល សមាជិកសម្រោញស្រី
 សម្រាប់សេវាសង្គម បដិសម្រាប់សេវាសង្គម ឧបសគ្គសម្រោញស្រី
 សម្រាប់សេវាសង្គម អយ័ បុគ្គលិក សាម ពោធិ៍សាត់
 សម្រាប់សេវាសង្គម អគ្គនាយក សម្រាប់សេវាសង្គម គោល រដ្ឋបាល
 ពោធិ៍សាត់ សម្រាប់សេវាសង្គម ។

គោលការណ៍ បដិសម្រាប់សេវាសង្គម ។ បេ ។ គោល រដ្ឋបាល
 សម្រាប់សេវាសង្គម បដិសម្រាប់សេវាសង្គម ។

បញ្ជីក្រុម អនាមិក

(១០៦) សំបុត្រជំនាញ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់តាំងឡាយ
 គេប្រមូលមកស្តុះស្តង់ ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់សម្រាប់
 ដោយអង្គការប្រឹក្សាប្រយុត្តិ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់វិស័យសម្រាប់
 ជាប្រយោជន៍ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់វិស័យសម្រាប់ ដោយអង្គការ
 ប្រមូលមកស្តុះស្តង់សម្រាប់ ដោយអង្គការផ្សេងៗ
 ប្រមូលមកស្តុះស្តង់សម្រាប់ ដោយអង្គការផ្សេងៗ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់
 ខ្លួនសម្រាប់ ដោយអង្គការស្របច្បាប់ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់សម្រាប់
 ដោយអង្គការផ្សេងៗ ប្រមូលមកស្តុះស្តង់សម្រាប់ ដោយអង្គ
 ការពាក់ព័ន្ធនានា បុគ្គលិក ឬក្រុមគ្រួសារ ឬក្រុមប្រមូលមកស្តុះស្តង់
 តាំងឡាយនេះ ទុកក្នុងការស្រាវជ្រាវ យោងតាម លោកគោល
 ប្រមូលមកស្តុះស្តង់តាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ពាក្យថា វេជ្ជបណ្ឌិតស្រាវជ្រាវ (ការស្រាវជ្រាវ) ។ បេ ។
 យោងតាម លោកគោលថា វេជ្ជបណ្ឌិតស្រាវជ្រាវ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធ

(១០៧) មក្ខិ សមោចានេតិកំ កងំ មក្ខិ សមោចានេតិ ។ ឧស្សៈនដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ សមោចានេតិ អភិទិកេមនដ្ឋេន សម្មាសង្កប្បិ សមោចានេតិ ចរិក្ខហនដ្ឋេន សម្មាភិចំ សមោចានេតិ សម្មដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាកម្មន្តិ សមោចានេតិ កេតាននដ្ឋេន សម្មាអាដិវិ សមោចានេតិ ចក្កហនដ្ឋេន សម្មាភិយាមំ សមោចានេតិ ឧចដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាសតិ សមោចានេតិ អភិក្កេមនដ្ឋេន សម្មាសមាដិ សមោចានេតិ អយំ បុគ្គលា វិមំ មក្ខិ វិមស្មិ ការម្មណេ សមោចានេតិ កេន វុទ្ធាតិ មក្ខិ សមោចានេតិ ។

កោចរក្ស បដាចាតិកំ ។ បេ ។ កេន វុទ្ធាតិ សមត្ថក្ស បដិវិជ្ឈតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កុសម្ពុទ្ធ

(១០៧) សំន្តុក្រងំការក្យថា ប្រមូលមកនូវមន្ត រើប្រមូលមកនូវមន្ត ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមក នូវសម្មាទិដ្ឋិ ដោយអក្ខរៈឃើញ ប្រមូលមក នូវសម្មាសង្កប្បៈ ដោយអក្ខរៈលើកចិត្តឡើង កាន់ការម្មណ៍ ប្រមូលមកនូវសម្មាភិចំ ដោយអក្ខរៈក្សេត្តុក ប្រមូលមកនូវសម្មាកម្មន្តៈ ដោយអក្ខរៈកាំងឡើងដោយប្រវែក ប្រមូលមកនូវសម្មាភិវិ ដោយអក្ខរៈដូរផង ប្រមូលមក នូវសម្មាភិយាមៈ ដោយអក្ខរៈផ្គុំឡើង ប្រមូលមកនូវសម្មាសតិ ដោយអក្ខរៈច្រង់ច្រយង ប្រមូលមកនូវសម្មាសមាដិ ដោយអក្ខរៈមិនរាយមាយ ចុក្កលនេ ឈ្មោះថាប្រមូលមកនូវមន្តនេ ទុក្កក្កការម្មណ៍នេ ហេតុនោ លោកេពាលថា ប្រមូលមកនូវមន្ត ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ការក្យថា វិមង្គីនិច្ចសំន្តុវគាចរ (ការម្មណ៍) ។ បេ ។ ហេតុនោ លោកេពាលថា វិមង្គីនិច្ច នូវក្កនៃការស្តេច ។

បរាវិទ្យា អាណាថា

[១០៤] ធម្ម សមោចារណតិ កាដំ ធម្ម សមោចារណតិ ។ អាទិបតេយ្យដ្ឋាន វិនិច្ឆ័យាចិ សមោចារណតិ អកកម្មយដ្ឋាន ពលាចិ សមោចារណតិ ចិយ្យានដ្ឋាន ពោជ្ឈាន្ត្រំ សមោចារណតិ ហេតុដ្ឋាន មក្កសមោចារណតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន សតិច្យដ្ឋានិ សមោចារណតិ បធិបាដ្ឋាន សឌ្ឍច្យដ្ឋានិ សមោចារណតិ វិនិច្ឆ័យដ្ឋាន សមោចារណតិ កថាដ្ឋាន សទ្ធិសមោចារណតិ អវិក្កេបដ្ឋាន សមដំ សមោចារណតិ អនុបស្សនដ្ឋាន វិបស្សនំ សមោចារណតិ ឯកាសដ្ឋាន សមដវិបស្សនំ សមោចារណតិ អនតិវត្តនដ្ឋាន យុកនទ្ធិ សមោចារណតិ សំវារដ្ឋាន សីលវិសុទ្ធិសមោចារណតិ អវិក្កេបដ្ឋាន ចិត្តវិសុទ្ធិ សមោចារណតិ ធម្មនដ្ឋាន ចិដ្ឋិវិសុទ្ធិ សមោចារណតិ មុត្តនដ្ឋាន(១) វិភោក្កំ សមោចារណតិ បដិវេនដ្ឋាន វិដ្ឋិសមោចារណតិ បរិច្ចាគដ្ឋាន វិមុត្តិ សមោចារណតិ សមុច្ឆេទដ្ឋាន ទាយ ញាណំ សមោចារណតិ បដិច្ចស្សនដ្ឋាន អនុច្យនេ ញាណំ សមោចារណតិ

១ ឧ.ប.វិមុត្តន ។

បរាវិទ្យា អាណាថា

[១០៥] សំនូក្រដីពាក្យថា ប្រមូលមកនូវធម៌ចាំឱ្យយ តើប្រមូលមកនូវធម៌ ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមកនូវវិនិច្ឆ័យចាំឱ្យយ ដោយអក្កថាវាចំ ប្រមូលមក នូវពលៈចាំឱ្យយ ដោយអក្កថាមិនគម្រើក ប្រមូលមកនូវពោជ្ឈាន្ត្រំចាំឱ្យយ ដោយអក្កថាចេញរៅ (ចាកធម៌ជាសត្រូវ) ប្រមូលមកនូវមក្ក ដោយអក្កថាហេតុ ប្រមូលមកនូវសតិច្យដ្ឋាន ដោយអក្កថាច្រងីច្រយក្ក ប្រមូលមកនូវសឌ្ឍច្យដ្ឋាន ដោយអក្កថាធម្មលំទាំ ប្រមូលមកនូវវិនិច្ឆ័យ ដោយអក្កថាសម្រេច ប្រមូលមកនូវសច្ចៈ ដោយអក្កថាភិក្ខុ ប្រមូលមកនូវសម្មៈ ដោយអក្កថាមិនកាយតាយ ប្រមូលមកនូវវិបស្សនា ដោយអក្កថាភិចារណាយេញរឿយ ។ ប្រមូលមកនូវសម្មៈនិវិច្ឆិវិបស្សនា ដោយអក្កថាមនសវិកម្មយ ប្រមូលមកនូវធម៌ វេលាថត្តាជាតិ ដោយអក្កថាមិនកន្តន្តា ប្រមូលមកនូវសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កថាសង្រួម ប្រមូលមកនូវចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអក្កថាមិនកាយតាយ ប្រមូលមកនូវចិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអក្កថាយេញ ប្រមូលមកនូវវិភោក្ក ដោយអក្កថាចេញ ប្រមូលមកនូវវិដ្ឋិ ដោយអក្កថាចាក់ដុះ ប្រមូលមកនូវវិមុត្តិ ដោយអក្កថាលស្រឡះ ប្រមូលមកនូវទាយញាណ ដោយអក្កថាវាចំបដិ ប្រមូលមកនូវអនុច្យនេញាណ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គ

ធន្នំ មូលដ្ឋាន សមោធានេតិ មនសិការិ សម្ម-
ដ្ឋានដ្ឋាន សមោធានេតិ ជស្សិ សមោធានដ្ឋាន
សមោធានេតិ វេទនំ សមោសវណដ្ឋាន សមោធា-
នេតិ សមាធិ បម្មទដ្ឋាន សមោធានេតិ សតិ អាជិ-
ចកេយ្យដ្ឋាន សមោធានេតិ សតិសម្មជញ្ញំ^(១) តតុត្ត-
រដ្ឋាន សមោធានេតិ វិធម្មត្ថំ សារដ្ឋាន សមោធានេតិ
អនកោកជំ ជិក្ខាជំ បរិយោសានដ្ឋាន សមោធានេតិ
អយំ បុគ្គលោ ឥមេ ធម្មេ ឥមស្មិ អារម្មណេ សមោ-
ធានេតិ តេ គេ វុទ្ធាតិ ធម្មេ សមោធានេតិ ។

កោចរក្ស បដាតាតិ យន្តស្ស អារម្មណំ តំ
តស្ស កោចរិ យន្តស្ស កោចរិ តំ តស្ស អារម្មណំ
បដាតាតិ បុគ្គលោ បដាទនា បញ្ញា ។

សមន្តិ អារម្មណស្ស ឧបដ្ឋានំ សមំ ចិត្តស្ស
អវិក្កោចោ សមំ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានំ សមំ ចិត្តស្ស
វេទានំ សមំ ។

^១ ឧ. ម. បញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិវគ្គ

ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមកនូវទន្ទៈ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រ-
មូលមកនូវមនសិការៈ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមកនូវវេទនា ដោយអក្ខ-
រាស្រ័យ ប្រមូលមក (នូវការម្នាល) ប្រមូលមកនូវវេទនា ដោយអក្ខ-
រាស្រ័យ ប្រមូលមកនូវសមាធិ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមក
នូវសតិ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមកនូវសតិសម្មជញ្ញៈ ដោយអក្ខរាស្រ័យ
ប្រសើរជាងធម៌នានា ប្រមូលមកនូវវិធម្មត្ថំ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមក
នូវវិធម្មត្ថំ ឈ្មោះ អមតៈ (ជាទីពឹងរបស់សត្វ) ដោយអក្ខរាស្រ័យ
(នៃតិច្ឆក្កនិហសនា) បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាប្រមូលមកនូវធម៌ទាំងឡាយ
នេះ ទុកក្នុងការម្នាលនេះ ហេតុនោះ លោកពោលថា ប្រមូលមកនូវ
ធម៌ទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ពាក្យថា វេទនិជីវិច្ឆានំ នូវគោចរ សេចក្តីថា បុគ្គលវេទនិជីវិច្ឆានំ
ថា ធម្មជាតិណា ជាការម្នាលវេទនានោះ ធម្មជាតិណោះ ជាគោចរវេទ-
នានោះ ធម្មជាតិណា ជាគោចរវេទនានោះ ធម្មជាតិណោះ ជាការម្នាល
វេទនានោះ ព្រោះហេតុនោះ ការជីវិច្ឆានំ ឈ្មោះថាបញ្ញា ។

ពាក្យថា កាស្រ័យំ គឺការកម្រល់ទុកនូវការម្នាល ឈ្មោះថាកាស្រ័យំ
ការមេឈាយវេទនា ឈ្មោះថាកាស្រ័យំ ការអធិដ្ឋានវេទនា ឈ្មោះ
ថាកាស្រ័យំ ការផ្សព្វផ្សាយវេទនា ឈ្មោះថាកាស្រ័យំ ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

អគ្គាធិ អនុរដ្ឋា ចិត្តិលេសដ្ឋា វេណាដ្ឋា
បរមដ្ឋា ។

បដិវដ្ឋតិ ការធុណស្ស ឧបដ្ឋានដ្ឋិ បដិវដ្ឋតិ
ចិត្តស្ស អវិក្ខបដ្ឋិ បដិវដ្ឋតិ ចិត្តស្ស អដ្ឋានដ្ឋិ
បដិវដ្ឋតិ ចិត្តស្ស វេណាដ្ឋិ បដិវដ្ឋតិ គេន វិទ្ធា
សមត្ថត្ថ បដិវដ្ឋតិ ។

[១០៧] កដំ រស្សំ អស្សសន្តោ រស្សំ អស្ស-
សាមិទិ បដាធាតិ រស្សំ ចស្សសន្តោ រស្សំ បស្ស-
សាមិទិ បដាធាតិ ។ រស្សំ អស្សសំ ឥត្តរសន្តោ តេ
អស្សសតិ រស្សំ ចស្សសំ ឥត្តរសន្តោ តេ បស្សសតិ
រស្សំ អស្សសច្សស្សសំ ឥត្តរសន្តោ តេ អស្សសតិបិ
បស្សសតិបិ រស្សំ អស្សសច្សស្សសំ ឥត្តរសន្តោ តេ
អស្សសតោបិ ចស្សសតោបិ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ធម្មុ-
សេន តតោ សុខុមតំ រស្សំ អស្សសំ ឥត្តរសន្តោ តេ
អស្សសតិ ធម្មុសេន តតោ សុខុមតំ រស្សំ ចស្សសំ

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

អក្កខការមិមាទាទេស អក្កខការមិមាទាទិលេស អក្កខការ
ផ្លូវដង អក្កខការដ្ឋិក្រវល្ល រោធារាជអក្ក ។

ពាក្យថា បាត់បង់ គឺ បាត់បង់ ខ្លះអក្កខការកម្ពស់ថាខ្លះខ្លួន
បាត់បង់ខ្លះអក្កខការមិមាទាទេសចិត្ត បាត់បង់ខ្លះអក្កខការអដ្ឋានចិត្ត
បាត់បង់ខ្លះអក្កខការផ្លូវដងចិត្ត ហេតុនោះ លោកគោលថា បាត់បង់
ខ្លះអក្កខការស្រប ។

[១០៨] បុគ្គលកាលដកដង្ហើមចេញខ្លី កំដីនិច្ចសំថា ភាគ
អញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី កំដីនិច្ចសំថា ភាគអញ
ដកដង្ហើមចូលខ្លី កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដកចេញ ខ្លះដង្ហើមចេញ
ខ្លី ក្នុងចំណែកកាលខ្លី ដកចូល ខ្លះដង្ហើមចូលខ្លី ក្នុងចំណែកកាលខ្លី
ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្លះដង្ហើមចេញចូលដង្ហើមចូលខ្លី ក្នុងចំណែក
កាលខ្លី កាលបុគ្គលដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្លះដង្ហើមចេញចូលដង្ហើម
ចូលខ្លី ក្នុងចំណែកកាលខ្លី (ច្រើនដង) នេះ (ចំណែកក្នុងខ្លួន)
វេទកើតឡើង បុគ្គលដកចេញ ខ្លះដង្ហើមចេញខ្លី ល្អិតក្រវល្លជាង
នោះ ក្នុងចំណែកកាលខ្លី ដោយអំណាចនេះ ដកចូល ខ្លះដង្ហើម
ចូលខ្លីល្អិតក្រវល្លជាងនោះ ក្នុងចំណែកកាលខ្លី ដោយអំណាចនេះ

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសន្ធិកថា

ឥត្តរសង្ខារោ បស្សសតិ ធនុវសេន គតោ សុខុ-
 មករំ រស្សំ អស្សាសប្បស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារោ អស្ស-
 សតិមិ បស្សសតិមិ ធនុវសេន គតោ សុខុមករំ
 រស្សំ អស្សាសប្បស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារោ អស្ស-
 តោមិ បស្សសតោមិ ចាមុជ្ឈំ ឧប្បជ្ឈតិ ចាមុជ្ឈវសេន
 គតោ សុខុមករំ រស្សំ អស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារោ
 អស្សសតិ ចាមុជ្ឈវសេន គតោ សុខុមករំ រស្សំ
 បស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារោ បស្សសតិ ចាមុជ្ឈវសេន
 គតោ សុខុមករំ រស្សំ អស្សាសប្បស្សាសំ ឥត្តរស-
 ង្ខារោ អស្សសតិមិ បស្សសតិមិ ចាមុជ្ឈវសេន គតោ
 សុខុមករំ រស្សំ អស្សាសប្បស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារោ
 អស្សសតោមិ បស្សសតោមិ រស្សំ អស្សាសប្បស្សា-
 សា ចិត្តំ វិវដ្តតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ឥទេហិ នវចកា-
 ការោ រស្សំ(*) អស្សាសប្បស្សាសកាយោ ឧប-
 ដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនាញាណំ កាយោ ឧបដ្ឋានំ

• ឧ. វ. ១៧១ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសន្ធិកថា

ដកោចញ្ញត្តិ ដកចូលត្តិ ខ្ញុំដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិតក្រវែលឯ
 ជានិរោ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចធម្មៈ កាលចុក្កលដក
 ចេញត្តិ ដកចូលត្តិ ខ្ញុំដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិតក្រវែលឯជានិ
 រោ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចធម្មៈ (ច្រើនដង) បាមុជ្ឈៈ
 វែងកើតឡើង ចុក្កលដកចេញ ខ្ញុំដង្ហើមចេញទ្ធិ ល្អិតក្រវែលឯជានិ
 រោ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចបាមុជ្ឈៈ ដកចូលខ្ញុំដង្ហើម
 ចូលទ្ធិ ល្អិតក្រវែលឯជានិរោ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាច
 បាមុជ្ឈៈ ដកចេញត្តិ ដកចូលត្តិ ខ្ញុំដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិត
 ក្រវែលឯជានិរោ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចបាមុជ្ឈៈ កាល
 ចុក្កលដកចេញត្តិ ដកចូលត្តិ ខ្ញុំដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិតក្រ
 វែលឯជានិរោ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចបាមុជ្ឈៈ (ច្រើនដង)
 ចិត្តកំលាតចេញអំពីដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ឧបេក្ខា កំភាំងរាសីបំ
 កាយដង្ហើមចេញទឹកដង្ហើមចូលទ្ធិ ដោយកាយ ៨ នេះ ឈ្មោះថា
 ឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ កាយឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន

បរាវន្ត អាណាពេទី

នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ រាជ សតិ ន កាយ ស-
តិយា ភេទ ញាណោ នំ កាយំ អនុបស្សតីតិ ភេទ
វុទ្ធិ កាយេ កាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានកាវចា ។

[១១១] អនុបស្សតីតិ កយំ តំ កាយំ អនុប-
ស្សតិ ។ ចេ ។ វិវុទ្ធិ កាយំ អនុបស្សតិ ។

កាវចាតិ ចតុស្សន្ទ កាវចា ។ ចេ ។ អាសេវន-
ដ្ឋេន កាវចា វស្សំ អស្សាសប្បស្សនាសវសេន ចិត្ត-
ស្ស វិកក្កតំ អវិក្ខេបំ ចជាននោ វិទិតា វេទនា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ចេ ។ វស្សំ អស្សាសប្បស្សនាសវសេន
ចិត្តស្ស វិកក្កតំ អវិក្ខេបំ ចជាននោ វុទ្ធិយានិ
សមោធានេតិ ។ ចេ ។ ភេទ វុទ្ធិ សមត្ថក្ខ
ចដិវិជ្ឈតិ ។

បរាវន្ត អាណាពេទី

ចិន្ទៃមនោឈ្មោះថាសតិទ ចំវណកខាងសតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានដង ឈ្មោះ
ថាសតិដង ចុក្កលវែមនិចារណាយើញ ខ្ញុំកាយនោះ ដោយសតិ
នោ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា កាយកាយ-
នុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានកាវចា ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១១០] ពាក្យថា និពារណាយើញ គេ និពារណាយើញខ្ញុំ
កាយនោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ ចុក្កលនិពារណាយើញ ខ្ញុំកាយនោះ
យ៉ាងនែងនី ។

ពាក្យថា កាវចា បានដល់កាវចា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ កាវចា
ដោយគត្តថាសេក កាលចុក្កលដឹងច្បាស់ ខ្ញុំភាពខិតខំមានការឃ្នាល
មូលតែមួយ ដែលមិនឈាម ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ ឬ
ដង្ហើមចូលទ្វី វេទនាទាំងឡាយដែលប្រាកដ វែមនិកេតទ្បើង ។ ចេ ។
កាលចុក្កលដឹងច្បាស់ខ្ញុំភាពខិតខំ មានការឃ្នាលមូលតែមួយ ដែល
មិនឈាម ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្វី ឈ្មោះថា
ប្រមូលមកខ្ញុំវុទ្ធិយានិទ្បាយ ។ ចេ ។ ហេតុនោះ លោកពោល
ថា ចាក់ចូលក្នុងការស្ងប់ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថា

(១១១) កាថំ សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ អស្សសិ-

ស្សមីតិ សិក្ខាតិ សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ បស្សសិ-

ស្សមីតិ សិក្ខាតិ ។

កាយោតិ ទ្វេ កាយោ នាមកាយោ ច រូប-
កាយោ ច ។ កកខោ នាមកាយោ ។ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា ជស្សោ មនសិការោ នាមត្វ
នាមកាយោ ច យេ ច វុច្ឆន្តិ ចិត្តសង្ការ អយំ
នាមកាយោ ។ កកខោ រូបកាយោ ។ ចត្តារោ
ច មហាក្ខតា ចក្កុទ្ធក្ខ មហាក្ខតានំ ឧបាទាយរូមិ
អស្សរសោ ច បស្សរសោ ច វិចិក្ខុត្វ ឧបនិទ្ធា-
នា យេ ច វុច្ឆន្តិ កាយសង្ការ អយំ រូបកាយោ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតថា

(១១១) បុគ្គលសិក្សាថា កាត្មាតញ្ញកំណតំដីនំត្វកាយ គិដាត្តិម

ចេញទាំងពួង ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កាត្មាតញ្ញកំណតំដីនំ
ត្វកាយ គិដាត្តិមច្ចលទាំងពួង ទើបដកដង្ហើមច្ចល កើដូចម្តេច ។

ពាក្យថា កាយ បានដល់កាយ២ យ៉ាង គឺនាមកាយ១ រូបកាយ១
នាមកាយ កើដូចម្តេច ។ វេទនា-សញ្ញា ចេតនា ជស្សៈ មនសិការៈ
ឃ្លោះថានាមផង ឃ្លោះថានាមកាយផង មួយទៀត ភ្នកធម៌ណា ដែល
លោកគោលថា ចិត្តសង្ការ នេះ ឃ្លោះថានាមកាយ ។ រូបកាយ
កើដូចម្តេច ។ មហាក្ខត្រូប២ ផង ឧបាទាយរូប ចេសមហាក្ខត្រូប២
ផង ដង្ហើមចេញផង ដង្ហើមច្ចលផង ដិមិត្តផង ជាឧបនិទ្ធានំ (ជាប់គ្នា)
(ឃ្លោះថារូបកាយ) មួយទៀត ភ្នកធម៌ណា ដែលលោកគោលថា
កាយសង្ការ នេះ ឃ្លោះថារូបកាយ ។

បញ្ចវគ្គ អាណាមនាថា

(១១៦) កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ ធិយំ
 អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដា-
 នោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា តេន
 ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ ធិយំ
 បស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដា-
 នោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 វស្សំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 បដានោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 វស្សំ បស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 បដានោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 អាវដ្ឋតោ តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 ដានោ តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 បស្សតោ តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ

បញ្ចវគ្គ អាណាមនាថា

[១១៦] កាយតំឡាយនោ ដែលច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ គឺ
 ដូចម្តេច ។ កាលច្បុលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត មានការឃ្នាល់មូលនៃមួយ
 ដែលមិនរាយមាយ សតិកិច្ចដ៏ទុកហើយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ
 វែង កាយតំឡាយនោ ឈ្មោះថាច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោ
 ដោយញាណនោ កាលច្បុលដឹងច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្តមានការឃ្នាល់
 មូលនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ សតិកិច្ចដ៏ទុកហើយ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូលវែង កាយតំឡាយនោ ឈ្មោះថាច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ
 ដោយសតិនោ ដោយញាណនោ កាលច្បុលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត
 មានការឃ្នាល់មូលនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ សតិកិច្ចដ៏ទុកហើយ
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញទ្វី កាយតំឡាយនោ ឈ្មោះថាច្បុល
 ដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោ ដោយញាណនោ កាលច្បុលដឹង
 ច្បាស់នូវភាពនៃចិត្តមានការឃ្នាល់មូលនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ សតិ
 កិច្ចដ៏ទុកហើយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលទ្វី កាយតំឡាយនោ
 ឈ្មោះថាច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោ ដោយញាណនោ
 កាលច្បុលដឹង កាយតំឡាយនោ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ហើយ
 កាលច្បុលដឹង កាយតំឡាយនោ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ហើយ
 កាលច្បុលឃើញ កាយតំឡាយនោ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ហើយ

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

ចត្វវេក្ខតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ ចិត្តំ
 អនិដ្ឋហតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ សទ្ធាយ
 អនិម្ពុតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ វិយំ
 ចក្កណ្ណតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ សតិ
 ឧបដ្ឋាបយតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ ចិត្តំ
 សមាធិហតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ បញ្ញា-
 យ^(១) ចជាធិតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ អ-
 ភិក្ខោយ្យំ អភិជាធិតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ
 ចរិក្ខោយ្យំ ចរិជាធិតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ
 មហាតត្ថំ មជ្ឈិមតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ
 ការវេតត្ថំ ការវយតោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ

១ ខ. ប. សញ្ញាយ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

កាលបុគ្គលគិតថាវេរោ កាយទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ
 កាលបុគ្គលគិតថាចិត្ត កាយទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់
 ហើយ កាលបុគ្គលជឿសិច្ចថាវេរោ កាយទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា
 គេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលផ្គុំព្យាយាម កាយទាំងឡាយនោះ
 ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលធម្មលសតិ កាយទាំងឡាយនោះ
 ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលធម្មលចិត្ត កាយទាំងឡាយនោះ
 ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា កាយ
 ទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលគ្រាស់ដឹងនូវ
 ធម៌ដែលគួរគ្រាស់ដឹង កាយទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ
 កាលបុគ្គលកំណត់ដឹងនូវធម៌ ដែលគួរកំណត់ដឹង កាយទាំងឡាយនោះ
 ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលលះចង់នូវធម៌ ដែលគួរលះចង់
 កាយទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ កាលបុគ្គលចម្រើននូវ
 ធម៌ដែលគួរចម្រើន កាយទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់ហើយ

បទដ្ឋកថា ភពនកថា

សង្ខារត្រូវ សង្ខារករោត តេ កាយោ បដិវិធិតា
ហោន្តិ ឯវេន្ត កាយោ បដិវិធិតា ហោន្តិ សទ្ធកា-
យច្បដិសំវេទិ អស្សាសប្បស្សាសកាយោ ឧបដ្ឋានំ
សតិ អនុបស្សនាញាណំ កាយោ ឧបដ្ឋានំ ចោ
សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ ចេវ សតិ ច តាយ សតិយា
តេន ញាណេន តិ កាយំ អនុបស្សតីតិ តេន
វុច្ចតិ កាយេ កាយោនុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានកាវនា ។

[១១៣] អនុបស្សតីតិ ។ ចេ ។ សទ្ធកាយច្ប-
ដិសំវេទិ អស្សាសប្បស្សាសា(១) សំវេន្តេន សីលវិ-
សុទ្ធិ អវិក្ខេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ នេស្សនេដ្ឋេន ចិត្តវិ-
សុទ្ធិ យោ តត្ថ សំវេន្តេន អយំ អចិសីលសិក្ខា
យោ តត្ថ អវិក្ខេបដ្ឋេន អយំ អចិចិត្តសិក្ខា
យោ តត្ថ នេស្សនេដ្ឋេន អយំ អចិច្បញ្ញាសិក្ខា

១ ន. អ. អស្សាសប្បស្សនាណំ ។

បទដ្ឋកថា ភពនកថា

កាលបុគ្គលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ដ្ឋតិ ដែលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ កាយ
ទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាគដិវិច្ឆាសំហើយ កាយទាំងឡាយនោះ ដែល
បុគ្គលដឹងច្បាប់ហើយ យ៉ាងនេះឯង កាយដឹងឡើងចេញនឹងដង្ហើមចូល
សម្រាប់អ្នកកំណត់ដឹងនូវកាយទាំងឡាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋានំ សគិរឈ្មោះ
ថាអនុបស្សនាញាណ កាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋានំ ចំណេញឈ្មោះថាសតិ
ចំណែកតាមសតិ ទើបឈ្មោះថាបដ្ឋានំដឹង ឈ្មោះថាសតិដឹង បុគ្គល
ពិចារណាយើញ នូវកាយនោះ ដោយសតិសារ ដោយញាណនោះ
ហេតុនោះ លោកគោលថា កាយកាយានុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានកាវនា
ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១១៤] ពាក្យថា ពិចារណាយើញ ។ ចេ ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនឹង
ខ្យល់ដង្ហើមចូល នៃបុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងនូវកាយទាំងឡាយ ឈ្មោះថាសីល-
វិសុទ្ធិ ដោយអត្តថាសង្រឹម ឈ្មោះថាចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្តថាមិនកាយហាយ
ឈ្មោះថាចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្តថាយើញ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា
មានអត្តថាសង្រឹម ធម៌នេះឈ្មោះថាអចិសីលសិក្ខា បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
ធម៌ណាមានអត្តថាមិនកាយហាយ ធម៌នេះឈ្មោះថាអចិចិត្តសិក្ខា បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណាមានអត្តថាយើញ ធម៌នេះឈ្មោះថាអចិច្បញ្ញាសិក្ខា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

ឥតា តិស្សោ សិក្ខុយោ អាវុដ្ឋន្តោ សិក្ខុតិ ជាទ-
 ញ្ញោ សិក្ខុតិ ធម្មស្សន្តោ សិក្ខុតិ ចតុវេត្តន្តោ សិក្ខុ-
 តិ ចេត្តំ អធិដ្ឋហន្តោ សិក្ខុតិ សទ្ធាយ អធិមុទ្ធន្តោ
 សិក្ខុតិ វិយំ ធម្មស្សន្តោ សិក្ខុតិ សតំ ឧបដ្ឋាចេ-
 ញ្ញោ សិក្ខុតិ ចេត្តំ សមាទហន្តោ សិក្ខុតិ ចញ្ញាយ
 ធមជាទន្តោ សិក្ខុតិ អភិក្ខេយ្យំ អភិជាទន្តោ សិក្ខុតិ
 ធម្មិក្ខេយ្យំ ធម្មជាទន្តោ សិក្ខុតិ ធមាភត្ថំ ធមហន្តោ
 សិក្ខុតិ ភាវេត្ថំ ភាវេន្តោ សិក្ខុតិ សច្ចិកាភត្ថំ
 សច្ចិកានេន្តោ សិក្ខុតិ សព្វកាយច្យុជិសិវេជំ អស្សា-
 សច្យស្សាសវសេទ ចេត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 ធមជាទតោ វិជិតា វេទនា ឧច្យុដ្ឋន្តិ ។ ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសិទ្ធិបិដក

ចុក្កលកាលវេទំ ខ្ញុំសិក្ខុជាតំវិញ នេះ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលដឹង ឈ្មោះ
 ថាសិក្សា កាលឃើញ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលតំបាលោក ឈ្មោះថា
 សិក្សា កាលអធិដ្ឋាចេត្តំ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលជឿសិច្ចដោយសទ្ធា
 ឈ្មោះថាសិក្សា កាលផ្គង់ខ្ញុំវិយះ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលប្រសិសតិ
 ឈ្មោះថាសិក្សា កាលធម្មស្សន្តោ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលដឹងច្បាស់ដោយ
 ប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាសិក្សា កាលក្រាស់ដឹងធម៌ ដែលគួរក្រាស់ដឹង
 ឈ្មោះថាសិក្សា កាលកំណត់ដឹងខ្ញុំធម៌ ដែលគួរកំណត់ដឹង ឈ្មោះថា
 សិក្សា កាលលទ្ធផលធម៌ ដែលគួរលះ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលចម្រើន
 ខ្ញុំធម៌ ដែលគួរចម្រើន ឈ្មោះថាសិក្សា កាលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ខ្ញុំ
 ធម៌ ដែលគួរធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាសិក្សា កាលចុក្កលដឹងច្បាស់
 ខ្ញុំភាគវេទចំក្នុង មានការប្រណីតមួយ ដែលមិនរាយពាយ ដោយ
 អំណាចវេទដ្ឋេម្បិញនឹងដ្ឋេមចូល សម្រាប់អ្នកកំណត់ដឹង ខ្ញុំកាយ
 ពាំងគ្រប់ វេទនាពាំងច្បាយ ដែលប្រាកដ វែងកើតឡើង ។ ច ។

សព្វកាយច្បងសិវេនី អស្សាសច្បស្សាសវសេន ចិត្ត-
ស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ ចណេន្តោ ឥន្ទ្រិយាធិ
សមោទានេតិ ។ មេ ។ កេន វុច្ឆតិ សមត្តញ្ច
ចដិវជ្ឈតីតិ ។

(១១២) កដិ ចស្សន្តយំ កាយសង្ខារំ អស្ស-
សិស្សានីតិ សិក្ខតិ ចស្សន្តយំ កាយសង្ខារំ ចស្ស-
សិស្សានីតិ សិក្ខតិ ។

កតមោ កាយសង្ខារោ ។ ធីយំ អស្សាសា
កាយិកា ឯតេ ធម្មា កាយច្បងិត្វា^(១) កាយស-
ង្ខារោ តេ កាយសង្ខារេ ចស្សន្តោ ធិរោធម្មោ
វុបសោនោ សិក្ខតិ ធីយំ ចស្សាសា កាយិកា
ឯតេ ធម្មា កាយច្បងិត្វា កាយសង្ខារោ តេ កាយ-
សង្ខារេ ចស្សន្តោ ធិរោធម្មោ វុបសោនោ សិ-
ក្ខតិ វស្សំ អស្សាសា វស្សំ ចស្សាសា សព្វកាយ-
ច្បងសិវេនី អស្សាសា^(២) កាយិកា ឯតេ ធម្មា
កាយច្បងិត្វា កាយសង្ខារោ តេ កាយសង្ខារេ
ចស្សន្តោ ធិរោធម្មោ វុបសោនោ សិក្ខតិ

១ ឧ. កាយច្បងិត្វា ។ ២ ឧ. សព្វកាយច្បងសិវេនី ចស្សាសាទិ ទិស្សទិ ។

បុគ្គលកាលដីនិព្វាសំ ត្ថូណាវចចិត្តមាណោច្ឆណំតៃមួយ ដែលមិនរាយ
ងាយ ដោយកំណាចនៃវដ្តិមចេញនិងដង្ហើមចូល សម្រាប់អ្នកកំណត់
ដីនិព្វាកាយចំណង វែងប្រមូលមកនូវឥន្ទ្រិយចំណង ។ មេ ។
យេនុនោ លោកេចារាថ វែងចាក់ត្រូវត្រូវការស្ងប់ ។

(១១២) បុគ្គលសិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាលរម្ងាប់ ត្រូវកាយសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាលរម្ងាប់ ត្រូវកាយសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចូល គឺដូចម្តេច ។

កាយសង្ខារ គឺដូចម្តេច ។ ពួករូបដង្ហើមចេញវែង ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដទៃទាំងនេះជាប់ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ
បុគ្គលកាលរម្ងាប់ រលត់ បង្រួមត្រូវកាយសង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្សា
ពួករូបដង្ហើមចូលវែង ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដទៃទាំងនេះ ជាប់
ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ បុគ្គលកាលរម្ងាប់ រលត់ បង្រួម
ត្រូវកាយសង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្សា ពួករូបដង្ហើមចេញទ្វី ដង្ហើម
ចូលទ្វី ឬដង្ហើមចេញ សម្រាប់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដីនិព្វាកាយចំណង ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដទៃទាំងនេះជាប់ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ
បុគ្គលកាលរម្ងាប់ រលត់ បង្រួមត្រូវកាយសង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្សា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

យងារុបេហិ កាយសង្ខារេហិ យា កាយស្ស អ-
 នមតា វិនមតា សទ្ធមតា បណាមតា ឥក្កាតា ដទ្ធា
 លតា កម្មតា បស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិ-
 ស្សមីតិ សិក្ខតិ បស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិ-
 ស្សមីតិ សិក្ខតិ យងារុបេហិ កាយសង្ខារេហិ យា
 កាយស្ស នវានមតា នវិនមតា នសទ្ធមតា នប្ប-
 ណាមតា អធិក្កាតា នដទ្ធា អលតា អកម្មតា
 សន្តំ សុទ្ធិមំ បស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្ស-
 មីតិ សិក្ខតិ បស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្ស-
 មីតិ សិក្ខតិ ឥតិ កិវ បស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ
 អស្សសិស្សមីតិ សិក្ខតិ បស្សម្ពយំ កាយសង្ខារំ
 បស្សសិស្សមីតិ សិក្ខតិ ឯវិ សន្តំ វត្ថុបលទ្ធិយា
 ច បកាវតា ន ហោតិ អស្សសប្បស្សសា នត្ថ
 បកាវតា ន ហោតិ វាណាចានស្សតិយា ច
 បកាវតា ន ហោតិ វាណាចានស្សតិសមាទិស្ស ច
 បកាវតា ន ហោតិ ន ច កំ(១) សមាបត្តិ បណ្ឌិតា

១ ឧ. ឧ. ១ គ្រូ ១ ឧ. ១ ០ ៥ ១ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ការុន ការីភ ការទេប្រត ការឈម ការក្លាយ ការអន្ត-
 សា ការត្រើត ការញាប់ញ័រ ណា ខែកាយ ដោយកាយសង្ខារ
 ទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងណា បុគ្គលសិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាល
 រម្ងាប់ ឡើយកាយសង្ខារ មានសភាពយ៉ាងនោះ ទើបដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាលរម្ងាប់ ឡើយកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល
 ការមិនខុន ការមិនឥរ ការមិនទេប្រត ការមិនឈម ការមិន
 ក្លាយ ការមិនអន្តសា ការមិនត្រើត ការមិនញាប់ញ័រ ណា ខែ
 កាយ ដោយកាយសង្ខារទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងណា បុគ្គល
 សិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាលរម្ងាប់ឡើយកាយសង្ខារដ៏ល្អិតល្អន់ មានសភាព
 យ៉ាងនោះ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាលរម្ងាប់ឡើយ
 កាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល បានព្វថា បុគ្គលសិក្សាថា កត្តាអញ្ញ
 កាលរម្ងាប់ឡើយកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កត្តាអញ្ញ
 កាលរម្ងាប់ ឡើយកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល ដោយការ យ៉ាង
 នេះហើយ កាលចំយ៉ាងនេះ ការប្រាណដ ខែការបានឡើយរស់
 មិនខាន់ខាន ការប្រាណដ ខែដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល ក៏មិន
 ខាន់ខាន ការប្រាណដ ខែកាតាបានស្សតិ ក៏មិនខាន់ខាន ទាំង
 ការប្រាណដ ខែកាតាបានស្សតិសមាទិ ក៏មិនខាន់ខានទេ បណ្ឌិត

បឋមវគ្គ អាណាថាភិក្ខុ

សមាចរ្យនិច្ចិយំ វុដ្ឋហនិច្ចិយំ វេទិ កិរ ចស្សន្តយំ
 កាយសង្ហារិ អស្សសិស្សនិច្ចិយំ សិក្ខុតិ ចស្សន្តយំ
 កាយសង្ហារិ ចស្សសិស្សនិច្ចិយំ សិក្ខុតិ វិវិ សន្ត
 វិគុបសន្តិយា ច ចកាវថា ហោតិ អស្សសច្ច្យ-
 ស្សសាទត្ថ ចកាវថា ហោតិ អាណាថាភិក្ខុតិយា
 ច ចកាវថា ហោតិ អាណាថាភិក្ខុតិសមាធិស្ស
 ច ចកាវថា ហោតិ តត្ថ ចំ សមាចរ្យិ ចណ្ឌិកា
 សមាចរ្យនិច្ចិយំ វុដ្ឋហនិច្ចិយំ យថាភិក្ខុ វិយ សេយ្យជាមិ
 កំសេ អាណាថិកេ ចម្រំ ឱណ្ណារិកា សន្តា
 ចវត្តនំ ឱណ្ណារិកានំ សន្តានំ ចិច្ចិកំ សុត្តហិកត្តា
 សុមនសិកត្តា សុបបារិកត្តា ឱណ្ណេចិ ឱណ្ណារិកេ
 សន្តេ អថ បដ្ឋា សុខុមកា សន្តា ចវត្តនំ សុខុម-
 កានំ សន្តានំ ចិច្ចិកំ សុត្តហិកត្តា សុមនសិកត្តា
 សុបបារិកត្តា ឱណ្ណេចិ សុខុមកេ សន្តេ អថ
 បដ្ឋា សុខុមចិច្ចិកានុណានិ ចិច្ចិ ចវត្តិ វិវិវេវ
 ចម្រំ ឱណ្ណារិកា អស្សសច្ច្យស្សសា ចវត្តនំ

បឋមវគ្គ អាណាថាភិក្ខុ

តាំងឡាយ វេទនិមន្តចូលកាន់សមាចរ្យនិច្ចិយំ ចំនុះចេញពាកសមាចរ្យ
 និច្ចិយំ ព្វថា ចុក្កលសិក្សាថា អាណាថាភិក្ខុកាលរៀន ឱវាយសង្ហារ
 រៀនដកដំនើរចេញ សិក្សាថា អាណាថាភិក្ខុកាលរៀនឱវាយសង្ហារ រៀន
 ដកដំនើរចូល ដោយពាកយ៉ាងនេះហើយ កាលរៀនយ៉ាងនេះ ការ
 ប្រាកដ នៃការបានឱវាយសិក្សានៃ ការប្រាកដ នៃឱវាយដំនើរចេញ
 នឹងឱវាយដំនើរចូលក៏មាន ការប្រាកដ នៃអាណាថាភិក្ខុក៏មាន តាំង
 ការប្រាកដ នៃអាណាថាភិក្ខុសមាធិក៏មាន រៀនបណ្ឌិតតាំងឡាយ
 ចូលកាន់សមាចរ្យនិច្ចិយំ ចេញពាកសមាចរ្យនិច្ចិយំ ដំណើរនោះ
 ប្រៀបដូចជាភ្នំ ប្រៀបដូចជារាំង ដែលគេនោះ សំរេងគ្រោងគ្រាត
 វេទនិច្ចិក្រិត្តទៅជាដំបូង ព្រោះចុក្កលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ
 ព្រោះចំទុកល្អ ឱវិចិត្ត នៃសម្លេងដ៏គ្រោងគ្រាត កាលរៀនសម្លេង
 គ្រោងគ្រាតរលត់ហើយ ចម្រាប់មក សម្លេងដ៏ល្អិត វេទនិច្ចិក្រិត្តទៅជា
 ខាងក្រោយ ព្រោះចុក្កលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះ
 ចំទុកល្អ ឱវិចិត្ត នៃសម្លេងដ៏ល្អិត កាលសម្លេងដ៏ល្អិតរលត់ហើយ
 ចម្រាប់មក ចិត្តក៏វេទនិច្ចិក្រិត្តទៅជាខាងក្រោយ ព្រោះចិត្តមានឱវិចិត្តដ៏ល្អិត
 ជាការម្សិល មានទេវតាដូចម្តេចមិញ មានទេវមេឃ្យដូចជាឱវាយដំនើរ
 ចេញនឹងឱវាយដំនើរចូល ដ៏គ្រោងគ្រាត វេទនិច្ចិក្រិត្តទៅជាដំបូង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ទិណ្ណវិកាធំ អស្សាសច្សស្សាសាធំ ធិមិក្ខុំ សុត្តហិ-
 កត្តា សុមនសិកកត្តា សូមធាវិកត្តា ធិរុទ្ធមិ ទិណ្ណ-
 វិកោ អស្សាសច្សស្សាសេ អថ បដ្ឋា សុខុមកា
 អស្សាសច្សស្សាសា បវត្តន្តិ សុខុមកាធំ អស្សា-
 សច្សស្សាសាធំ ធិមិក្ខុំ សុត្តហិកត្តា សុមនសិក-
 កត្តា សូមធាវិកត្តា ធិរុទ្ធមិ សុខុមកោ អស្សាស-
 ច្សស្សាសេ អថ បដ្ឋា សុខុមកាធំ អស្សាសច្ស-
 ស្សាសាធំ ធិមិក្ខុំរាជ្ជណាត្តាមិ ធិក្ខុំ ធិ វិក្កេមិ កត្តតិ
 ឃិវិ សន្តេ វាតុបលទ្ធិយា ធិ បកាវថា ហោតិ
 អស្សាសច្សស្សាសាធាតុ បកាវថា ហោតិ អាណា-
 ថាធាស្សតិយា ធិ បកាវថា ហោតិ អាណាថាធាស្ស-
 តិសមាធិស្ស ធិ បកាវថា ហោតិ កត្ត ធំ
 សមាធិក្ខុំ បណ្ឌិត សមាធិដ្ឋន្តិមិ រុដ្ឋហន្តិមិ
 បស្សន្តិយំ កាយសង្ហារិ អស្សាសច្សស្សាស-
 កាយោ ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនាញាណំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ក្រោយបុគ្គលកាន់យកល្អ ក្រោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ ក្រោយចាំទុកល្អ នូវធិមិក្ខុ
 ខែទ្រង់ដង្ហើមចេញនិងទ្រង់ដង្ហើមចូល ដ៏គ្រោតគ្រោត កាលបើទ្រង់
 ដង្ហើមចេញនិងទ្រង់ដង្ហើមចូល ដ៏គ្រោតគ្រោត រលត់ហើយ បន្ទាប់មក
 ទ្រង់ដង្ហើមចេញ និងទ្រង់ដង្ហើមចូលដ៏ល្អិត វែមនិច្ចត្រឹមត្រូវជាទាន
 ក្រោយ ក្រោយបុគ្គលកាន់យកល្អ ក្រោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ ក្រោយចាំទុក
 ល្អ នូវធិមិក្ខុខែទ្រង់ដង្ហើមចេញ និងទ្រង់ដង្ហើមចូលដ៏ល្អិត កាលបើ
 ទ្រង់ដង្ហើមចេញ និងទ្រង់ដង្ហើមចូលដ៏ល្អិត រលត់ហើយ បន្ទាប់មក
 ចិត្តក៏មិនដល់នូវសេចក្តីរាយមាយ ក្នុងកាលទានក្រោយ ក្រោយចិត្តយក
 ធិមិក្ខុខែទ្រង់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូលដ៏ល្អិតជាភារម្នាក់ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ការប្រាកដ ខែការបាននូវទ្រង់កំរាន ការ
 ប្រាកដ ខែទ្រង់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូលកំរាន ការប្រាកដ ខែក-
 រាបានស្សតិកំរាន ការប្រាកដ ខែការបានស្សតិសមាធិកំរាន បណ្ឌិត
 ទាំងឡាយ វែមនិច្ចលកាន់សមាធិកំរានផង វែមនិច្ចពេញពាកសមាធិក្ខុ
 នោះផង កាយនិងទ្រង់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលកាលរម្ងាប់
 នូវកាយសង្ហារ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណំ

ឃោរ្យ វិទ្យាបិដក

កាយោ ឧបដ្ឋានំ ឆោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ
 ចេវ សតិ ច តាយ សតិយោ តេន ញាណេន
 តំ កាយំ អនុបស្សតិ តេន វុទ្ធិតិ កាយ
 កាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

[១១៩] អនុបស្សតិ កាយំ តំ កាយំ អនុ-
 បស្សតិ ។ បេ ។ វិវុទ្ធិ កាយំ អនុបស្សតិ ។

ការវាតិ ធម្មស្ស ការវា ។ បេ ។
 អាសវនដ្ឋេន ការវា ។ បស្សន្តយំ កាយស-
 ដ្ឋានំ អស្សនសប្បស្សនសា សិវដ្ឋេន សិលវិសុទ្ធិ
 អវិក្ខេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ ធម្មនដ្ឋេន ចិដ្ឋិវិសុទ្ធិ
 យោ តត្ថ សិវដ្ឋោ អយំ អនិសិលសិក្ខា យោ
 តត្ថ អវិក្ខេបដ្ឋោ អយំ អនិចិត្តសិក្ខា យោ
 តត្ថ ធម្មនដ្ឋោ អយំ អនិប្បញ្ញាសិក្ខា ឆោ
 តិស្សន សិក្ខាយោ ការវដ្ឋោ សិក្ខតិ ។ បេ ។

ឃោរ្យ វិទ្យាបិដក

កាយ ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថា សតិ ចំណែក ភាគ សតិ រឿច
 ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះថា សតិផង បុគ្គល វេទិតិ បរណាយេញ ឲ្យ
 កាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ចេតនានោះ លោក
 កោលថា កាយកាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

[១១៨] សំគួរត្រង់ ពាក្យថា ពិបារណាយេញ តើ បុគ្គល ពិបារណា
 យេញ ឲ្យកាយនោះ ដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គល ពិបារណាយេញ
 ឲ្យកាយនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការវា ពុទ្ធសីលការវា ២ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះថា
 ការវា ដោយអត្ថបទសព ។ ការវា ផង ផ្តើម ចេញ និង ផង ផ្តើម ចូល
 របស់ បុគ្គល កាល រក្សា ឲ្យកាយសង្ខារ ឈ្មោះថា សិលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថ
 បាស្រ្តិម ឈ្មោះថា ចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថបា មិន ឈឺ ឈាម ឈ្មោះថា
 ចិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថបាយេញ បណ្តា ធម៌ ទាំងនោះ ធម៌ណា មានអត្ថ
 បាស្រ្តិម ធម៌នេះ ឈ្មោះថា អនិសិលសិក្ខា បណ្តា ធម៌ ទាំងនោះ ធម៌ណា
 មានអត្ថបា មិន ឈឺ ឈាម ធម៌នេះ ឈ្មោះថា អនិចិត្តសិក្ខា បណ្តា ធម៌ ទាំង
 នោះ ធម៌ណា មានអត្ថបាយេញ ធម៌នេះ ឈ្មោះថា អនិប្បញ្ញាសិក្ខា
 បុគ្គល កាល វេទិតិ យេញ ឲ្យសិក្ខា ទាំង ៣ នេះ ឈ្មោះថា សិក្ខា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិបិដក

សច្ចិកាតត្ថំ សច្ចិការោន្តោ សិក្ខាតិ មស្សម្ហយំ កា-
 យសង្ខារំ អស្សាសច្ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ
 អវិក្កេបំ បដានតោ វិទិតា វេននា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ថេ ។
 បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ អស្សាសច្ចស្សាសវសេន
 ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្កេបំ បដានតោ វិទ្រិយានិ
 សមោទានេតិ ។ ថេ ។ តេន វិទ្ធិតិ សា.ត្ថញ្ច
 បដិវជ្ឈន្តិ(១) អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណាចំ អដ្ឋ ច
 ឧបដ្ឋានាទុបស្សនិយោ ចត្តារិ សុត្តន្តិកាវគ្គនិ កាយេ
 កាយាទុបស្សនាយ ។

កាលាវិ ។

(១១៦) កាវិ បិកិប្បជិសំវេទិ អស្សបិស្សាមិកិ
 សិក្ខាតិ បិកិប្បជិសំវេទិ បស្សសិស្សាមិកិ សិក្ខាតិ ។

១ ឧ. ប. បដិវជ្ឈន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

ចុក្កលកាលេធ្វើឱ្យដក់ច្បាស់ ឱ្យអមិដែលធ្វើឱ្យដក់ច្បាស់ ឈ្មោះថា
 សិក្សា កាលចុក្កលដក់ច្បាស់ ឱ្យភាពខែចិត្តមានការម្នាក់តែមួយ ដែល
 មិនរាយមាយ ដោយអំណាចខែច្បាស់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់
 អ្នកកាលរង់ចាំកាយសង្ខារ វេទនាទាំងឡាយ ដែលប្រាកដ វែងកើត
 ឡើង ។ ថេ ។ ចុក្កលកាលដក់ច្បាស់ ឱ្យភាពខែចិត្តមានការម្នាក់
 តែមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចខែច្បាស់ដង្ហើមចេញ និង
 ឡើងដង្ហើមចូល របស់អ្នកកាលរង់ចាំកាយសង្ខារ ឈ្មោះថាច្រមូល
 មកឱ្យវិទ្រិយទាំងឡាយ ។ ថេ ។ ហេតុនោះ លោកគោលថា ចាក់
 ដុះ ឱ្យអង្កាន់ការស្ងប់ អនុបស្សនាញាណ ៨ ឧបដ្ឋានាទុបស្សនិ ៨ និង
 សុត្តន្តិកាវគ្គ ៤ (វេទនាវគ្គ) ក្នុងការយោគយាទុបស្សនា ។

បចំ កាលាវិ ។

(១១៦) ចុក្កលសិក្សាថា ភាគាអញ្ចាអ្នកកំណត់ដក់ច្បាស់ ឱ្យ
 បិកិ ទើបដក់ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ្ចាអ្នកកំណត់ដក់ច្បាស់
 ឱ្យបិកិ ទើបដក់ដង្ហើមចូល កើដូចម្តេច ។

បញ្ចវគ្គ អនាមិកា

កតតា បីតិ ។ ធីយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដានតោ ឧប្បជ្ឈតិ បីតិប្បាធុដ្ឋំ
 ។ ថេ ។ ធីយំ ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ
 អវិក្ខេបំ បដានតោ ឧប្បជ្ឈតិ បីតិប្បាធុដ្ឋំ ។ ថេ ។
 រស្សំ អស្សាសវសេន រស្សំ ចស្សាសវសេន សទ្ធ-
 កាយច្បដិសំវេធិ អស្សាសវសេន សទ្ធកាយច្បដិ-
 សំវេធិ ចស្សាសវសេន ចស្សក្កយំ កាយសង្ខារិ អ-
 ស្សាសវសេន ចស្សក្កយំ កាយសង្ខារិ ចស្សាសវ-
 សេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្ខេបំ បដានតោ
 ឧប្បជ្ឈតិ បីតិប្បាធុដ្ឋំ យា បីតិប្បាធុដ្ឋំ អាមោទនា
 បមោទនា ហាសោ បហាសោ ចិត្តស្ស(*) ឧទក្សំ
 អក្កមនកា ចិត្តស្ស អយំ បីតិ(២) បដិវិធិតា ហោតិ
 ធីយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្ខេបំ
 បដានតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា
 តេន ញាណោ សា បីតិ បដិវិធិតា ហោតិ

១ ឧ. ម. វិច្ឆិ ។ ២ ឧ. ម ឧប្បជ្ឈ កថ ណ បីតិ ទិស្សធិ ។

បញ្ចវគ្គ អនាមិកា

បីតិ ធីដូបម្ពុច ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ត្រូវការតែចិត្តមាន
 ការងារណាមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង
 បីតិដឹងបាចុដ្ឋៈ វេមនិកេនទ្បើន ។ ថេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ត្រូវ
 ការតែចិត្តមានការងារណាមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូលវែង បីតិដឹងបាចុដ្ឋៈ វេមនិកេនទ្បើន ។ ថេ ។ កាលបុគ្គល
 ដឹងច្បាស់ ត្រូវការតែចិត្តមានការងារណាមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចេញភ្លឺ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលភ្លឺ ដោយអំណាច
 នៃដង្ហើមចេញ របស់អ្នកកំណត់ដឹងត្រូវកាយទាំងពួង ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូល របស់អ្នកកំណត់ដឹងត្រូវកាយទាំងពួង ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចេញ របស់អ្នកកាលទៀតត្រូវកាយសង្ខារ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូល របស់អ្នកកាលទៀតត្រូវកាយសង្ខារ បីតិដឹងបាចុដ្ឋៈ ធិត្ថជាតិ
 ជាគ្រឿងរីករាយ និងរីករាយទាំង ការច្រកកា ច្រកកាទាំង ការ
 ស្រស់ស្រាយ ស្រស់ស្រាយទាំង ការតែចិត្តខ្ពស់ទ្បើន ការតែចិត្តអរ
 សច្ចាយ វេមនិកេនទ្បើន នេរណ្ណានជាបីតិ ដែលបុគ្គលដឹងច្បាស់
 ហើយ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ត្រូវការតែចិត្តមានការងារណាមួយ ដែលមិន
 រាយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិកិច្ចលំដាប់ បីតិនោះ
 ឈ្មោះថា បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិទាន

និយំ ចស្សសវសេន ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ ម-
 ជាទតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា តេន
 ញ្ញាលោន សា មីតិ មដិវិទិតា ហោតិ វស្សំ អស្ស-
 សវសេន វស្សំ ចស្សសវសេន សព្វកាយច្បដិ-
 សំវេទំ អស្សសវសេន ចស្សម្ហយំ កាយសង្ខារិ
 អស្សសវសេន ចស្សម្ហយំ កាយសង្ខារិ ចស្សស-
 វសេន ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ មជាទតោ សតិ
 ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា តេន ញ្ញាលោន
 សា មីតិ មដិវិទិតា ហោតិ អវដ្ឋិតោ សា មីតិ
 មដិវិទិតា ហោតិ ជាទតោ... ចស្សតោ ចត្វវេ-
 ក្កតោ ចិក្ខុ អនិដ្ឋហតោ សទ្ធាយ អនិម្មត្វតោ វិយំ
 មក្កណ្ណតោ សតិ ឧបដ្ឋាបយតោ ចិក្ខុ សមាធមតោ
 មញ្ញាយ មជាទតោ អភិញ្ញេយ្យំ អភិជាទតោ
 មវិញ្ញេយ្យំ មវិជាទតោ មហាតត្វំ មជហតោ
 កាវេតត្វំ កាវយតោ សច្ចិកាតត្វំ សច្ចិកាលោតោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិទាន

កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លឹមកាលវិនិច្ឆ័យ មានការប្រណីតមួយ ដែលមិនទាយ
 ទាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យចូលវែង សតិកិច្ចម្តងម្កាត់ មិនទោះ ឈ្មោះ
 ថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិទោះ ដោយញ្ញាលាទោះ កាល
 បុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លឹមកាលវិនិច្ឆ័យមានការប្រណីតមួយ ដែលមិនទាយទាយ
 ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យចេញទ្វី ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យចូលទ្វី ដោយ
 អំណាចវិនិច្ឆ័យចេញ របស់អ្នកកំណត់ដឹង ខ្លឹមកាយទាំងពួង ដោយ
 អំណាចវិនិច្ឆ័យចេញ របស់អ្នកកាលទ្វេចំ ខ្លឹមកាយសង្ខារ ដោយ
 អំណាចវិនិច្ឆ័យចូល របស់អ្នកកាលទ្វេចំ ខ្លឹមកាយសង្ខារ សតិកិ
 ច្ចម្តងម្កាត់ មិនទោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិទោះ
 ដោយញ្ញាលាទោះ កាលបុគ្គលដឹង មិនទោះ ឈ្មោះថាគេដឹងច្បាស់
 ហើយ កាលបុគ្គលដឹង . . . កាលឃើញ កាលពិចារណា កាល
 អនិដ្ឋានខ្លឹមកាល កាលជឿសិច្ចដោយសទ្ធា កាលផ្តល់ខ្លឹមកាយ: កាល
 ប្រសិទ្ធកម្មសតិ កាលឧបសម្ព័ន្ធកាល កាលដឹងច្បាស់ ដោយចញ្ញា
 កាលប្រាសដឹង ខ្លឹមកាលដែលប្រាសដឹង កាលកំណត់ដឹង ខ្លឹមកាល
 ដែលប្រាសដឹង កាលលេខខ្លឹមកាលដែលប្រាស កាលចម្រើនខ្លឹមកាល
 ដែលប្រាសចម្រើន កាលធ្វើឲ្យដាច់ច្បាស់ ខ្លឹមកាលដែលធ្វើឲ្យដាច់ច្បាស់

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

ស្ថា បិតិ បដិវដ្តិតា ហោតិ ឯវិ សា(*) បិតិច្យដិ-
សំវេនិ អស្សាសច្យស្សាសវិសេន វេននា ឧបដ្ឋានំ
សតិ អនុបស្សនាញាណំ វេននា ឧបដ្ឋានំ នោ
សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ វេន សតិ ច កាយ សតិយា
តេន ញាណោ តិ វេនំ អនុបស្សតិ តេន
វុច្ចតិ វេននាសុ វេននាធម្មស្សនា សតិច្យដ្ឋានការវា ។

អនុបស្សតិ កដំ តិ វេនំ អនុបស្សតិ
។ វេ ។ ឯវិ វេនំ អនុបស្សតិ ។

ការវាតិ ធម្មស្ស ការវា ។ វេ ។ អាសេវ-
នដ្ឋេន ការវា ។ បិតិច្យដិសំវេនិ អស្សាសច្យស្សា-
សា សំវេនេន សំលវិសុទ្ធិ ។ វេ ។ បិតិច្យដិសំវេ-
និ អស្សាសច្យស្សាសវិសេន ចិត្តស្ស ឯកកុតំ អ-
វិក្ខេបំ បដាទតោ ។ វេ ។ បដាទតោ វុទ្ធិយាចិ
សមោទានេតិ តេន វុច្ចតិ សមតុត្ថា បដិវដ្ឋតិ ។

* ឧ. ឧ. ឧត្តម បិតិច្យដិវិកា ហោតិ វិស្សតិ ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

បិតិនោ ឈ្មោះជាគណនីច្បាស់ហើយ វេននា ដោយអំណាចវៃដង្ហើម
ចេញនិងដង្ហើមចូល របស់អ្នកកំណត់ដឹងនូវបិតិនោ ឈ្មោះជាចង្អុន
សតិ ឈ្មោះជាអនុបស្សនាញាណ វេននា ឈ្មោះជាចង្អុន មិន
ឈ្មោះជាសតិទេ ចំណែកទានសតិ ទើបឈ្មោះជាចង្អុនដឹង ឈ្មោះ
ជាសតិដឹង យ៉ាងនេះឯង បុគ្គលវែមនីតិចារណាយេញ នូវវេននានា
ដោយសតិនោ ដោយញាណនោ ហេតុនោ លោកទើបកាលថា
វេននាសុវេននាធម្មស្សនា សតិច្យដ្ឋានការវា ។

សំនួរគ្រងពាក្យថា តិចារណាយេញ តើ តិចារណាយេញ
នូវវេននានា ដូចម្តេច ។ វេ ។ បុគ្គលវែមនីតិចារណាយេញ នូវ
វេននានា យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការវា បានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ វេ ។ ឈ្មោះថាការវា
ដោយអក្ខរាសរ ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នក
កំណត់ដឹងនូវបិតិ ឈ្មោះជាសិលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរាសរ ។ វេ ។ កាល
បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវកាលវៃចិត្តមានការឃ្នាក់តែមួយ ដែលមិនរាយមាយ
ដោយអំណាចវៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់អ្នកកំណត់ដឹងនូវបិតិ
។ វេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាច្រមូលមកនូវវុទ្ធិយាចិ ចំណែក
ហេតុនោ លោកកាលថា បុគ្គលវែមនីតិចារណាយេញ នូវអក្ខរាសរ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កោ

(១១៧) កាថី សុទ្ធប្បដិសំវេទី ធម្មស្សសិស្សាមីតិ

សិទ្ធាតិ ។ សុទ្ធគិ ទ្វេ សុទាធិ កាយិកញ សុទ្ធ
ធម្មសិកញ សុទ្ធ ។

កាតមំ កាយិកំ សុទ្ធ ។ យំ កាយិកំ សា-
តំ កាយិកំ សុទ្ធ(១) វេទយិកំ កាយសម្មស្សជា
សាតា សុទា វេទនា ឥទំ កាយិកំ សុទ្ធ ។
កាតមំ ធម្មសិកំ សុទ្ធ ។ យំ ធម្មសិកំ សុទ្ធ(២)
ធម្មោសម្មស្សដិ សាតិ សុទ្ធ វេទយិកំ ធម្មោស-
ម្មស្សជា សាតា សុទា វេទនា ឥទំ ធម្មសិកំ
សុទ្ធ ។

១ ខ. ធម្ម. ធម្មស្សកាយសម្មស្សដិ សាតិ សុទ្ធគិ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ធម្ម. យំ ធម្មសិកំ សាតិ
ធម្មសិកំ សុទ្ធ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោ

(១១៧) បុគ្គលសិក្សាថា ភក្កាត្រាជាអ្នកកំណត់ដីធ្លី គ្នាសចក្កិ

សុទ្ធ រើបដកដង្ហើមចូល រើដូចរម្ងូច ។

កាត្រាថា សុទ្ធ បាតដល់សុទ្ធ ២ យ៉ាង គឺ កាយិកសុទ្ធ ១

ធម្មសិកសុទ្ធ ១ ។

កាយិកសុទ្ធ រើដូចរម្ងូច ។ សេចក្តីព្រាងពិសា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងកាយ សេចក្តីសាយភាយរូងជាសុទ្ធ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ

សុទ្ធវេទា ដ៏ព្រាងពិសា ដែលកើតអំពីកាយសម្ពុស្ស ឯណា នៅ

ឈ្មោះថាកាយិកសុទ្ធ ។ ធម្មសិកសុទ្ធ រើដូចរម្ងូច ។ សេចក្តីសុទ្ធ

ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសាយភាយរូងជាសុទ្ធ ដ៏ព្រាងពិសា

ដែលកើតអំពីធម្មោសម្ពុស្ស សុទ្ធវេទាដ៏ព្រាងពិសា ដែលកើតអំពី

ធម្មោសម្ពុស្ស ឯណា នៅឈ្មោះថាធម្មសិកសុទ្ធ ។

បញ្ជីឈ្មោះ អនាមិក

កង តេ សុទ្ធ ចង្រីវិទិតា ហោង្គ ។ ធីយី
 អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្កេចិ ចដា-
 នតោ សតិ ទុច្ឆ័តា ហោតិ ភាយ សតិយា តេ-
 ន ញ្ញាលោន តេ សុទ្ធ ចង្រីវិទិតា ហោង្គ ធីយី
 ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្កេចិ ចដា-
 នតោ សតិ ទុច្ឆ័តា ហោតិ ភាយ សតិយា តេន
 ញ្ញាលោន តេ សុទ្ធ ចង្រីវិទិតា ហោង្គ ។ មេ ។
 សង្កតកត្យំ សង្កតករោតោ តេ សុទ្ធ ចង្រីវិទិតា
 ហោង្គ ឯកក្កតិ សុទ្ធ ចង្រីវិទិតា ហោង្គ សុទ្ធច្យដិ-
 សំវេទិ អស្សាសច្យស្សាសវសេន វេទនា ទុច្ឆ័តំ
 សតិ អនុចស្សនា ញ្ញាណំ វេទនា ទុច្ឆ័តំ ចោ
 សតិ សតិ ទុច្ឆ័តំ ទេវ សតិ ច ភាយ សតិ-
 យា តេន ញ្ញាលោន តំ វេទនំ អនុចស្សតិ តេន
 វុច្ឆតិ វេទនាសុ វេទនាទុចស្សនា សតិច្យដ្ឋាន-
 ការវា ។

បញ្ជីឈ្មោះ អនាមិក

សេចក្តីសុខតាំងនោះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ តើដូចម្តេច ។ កាល
 បុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្ញុំកាលនៃចិត្តមានការណ៍តែមួយ ដែលមិនរាយមាយ
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិក៏ធម្មតាសំរាប់ សេចក្តីសុខតាំងនោះ
 ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិវិជ្ជា ដោយញ្ញាណវិជ្ជា
 កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្ញុំកាលនៃចិត្តមានការណ៍តែមួយ ដែលមិនរាយ
 មាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិក៏ធម្មតាសំរាប់ សេចក្តីសុខ
 តាំងនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិវិជ្ជា ដោយ
 ញ្ញាណវិជ្ជា ។ មេ ។ កាលបុគ្គលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ខ្ញុំដឹងដែលគួរ
 ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ សេចក្តីសុខតាំងនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ
 សេចក្តីសុខតាំងនោះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ យ៉ាងនេះឯង វេទនា
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ និងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង
 ខ្ញុំសុខ ឈ្មោះថាបុគ្គល សតិ ឈ្មោះថាអនុចស្សនាញ្ញាណ វេទនា
 ឈ្មោះថាបុគ្គល មិនឈ្មោះថាសតិវិជ្ជា ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះ
 ថាបុគ្គលដឹង ឈ្មោះថាសតិដឹង បុគ្គលពិតណាក៏ដោយ ខ្ញុំវេទនា
 នោះ ដោយសតិវិជ្ជា ដោយញ្ញាណវិជ្ជា ហេតុនោះ លោកកាលថា
 វេទនាសុវេទនាទុចស្សនា សតិច្យដ្ឋានការវា ដោយប្រការដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

អនុចស្សតិកំ កាដំ វេទនំ អនុចស្សតិ ។
អនិច្ចតោ អនុចស្សតិ ។ បេ ។ ឯវន្តំ វេទនំ
អនុចស្សតិ ។

កាវចាតិ ចតស្សោ កាវចា ។ បេ ។ អាសេវន-
ដ្ឋេន កាវចា ។ សុខច្បដិសំវេទិ អស្សាសច្បស្សាសា
សំវេដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ បេ ។ សុខច្បដិសំវេទិ
អស្សាសច្បស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
មជាទតោ ។ បេ ។ មជាទត្តោ វគ្គិយានិ សមោ-
ចានេតិ តេន វុត្តតំ សមត្តក្ខ មជិវិជ្ជតិ ។

[១១៧] កាដំ ចិត្តសង្ខារច្បដិសំវេទិ អស្សសិ-
ស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តសង្ខារច្បដិសំវេទិ អស្សសិ-
ស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

សំន្តុត្រងំពាក្យថា ពិចារណាយេញ តើពិចារណាយេញ ឡូ
វេទនា ដូចម្តេច ។ បុគ្គលពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ។ បេ ។
បុគ្គលពិចារណាយេញ ឡូវេទនាឆោ យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ភាវនា ចុះដល់ភាវនា ២ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះ
ថាភាវនា ដោយអក្ខរាសត ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដង្ហើមចូល
របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងខ្លួនសុទ្ធ ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរា
សង្រ្គឹម ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងខ្លួនភាពនៃចិត្ត មានការស្រួលនៃមួយ
វិសេសមិនរាយមាយ ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់
បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងខ្លួនសុទ្ធ ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថា
ប្រមូលមកទូទៅវគ្គិយទាំងឡាយ ហេតុនោះ លោកៈកាលថា បុគ្គល
ចាត់ចុះ ខ្លួនក្នុងវេទនាស្រាប់ ។

[១១៨] បុគ្គលសិក្សាថា ពាក្យអញថាអ្នកកំណត់ដឹងខ្លួនចិត្តសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ពាក្យអញថាអ្នកកំណត់ដឹងខ្លួនចិត្តសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។

បញ្ជីឈ្មោះ កំណត់សម្គាល់

កាតព្វកិច្ច ចិត្តសង្ខារោ ។ ធិយំ អស្សាសវសេន
 សញ្ញា ច វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្ត-
 ច្បជិត្តា ចិត្តសង្ខារោ ធិយំ បស្សាសវសេន សញ្ញា
 ច វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តច្បជិត្តា
 ចិត្តសង្ខារោ ។ ថេ ។ សុខច្បជិត្តិយំ អស្សាសវ-
 សេន សុខច្បជិត្តិយំ បស្សាសវសេន សញ្ញា ច
 វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តច្បជិត្តា
 ចិត្តសង្ខារោ អយំ ចិត្តសង្ខារោ ។

កថំ តេ ចិត្តសង្ខារោ បដិវិធិតា ហោ ភិ ។
 ធិយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ
 បដាទោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ ចិត្តសង្ខារោ បដិវិធិតា ហោ ភិ

បញ្ជីឈ្មោះ កំណត់សម្គាល់

ចិត្តសង្ខារោ ធិយំ បស្សាសវសេន ។ សញ្ញា ច វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ
 ចិត្តសង្ខារោ សញ្ញា ច វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្ត-
 ច្បជិត្តា ចិត្តសង្ខារោ ធិយំ បស្សាសវសេន សញ្ញា
 ច វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តច្បជិត្តា
 ចិត្តសង្ខារោ ។ ថេ ។ សុខច្បជិត្តិយំ អស្សាសវ-
 សេន សុខច្បជិត្តិយំ បស្សាសវសេន សញ្ញា ច
 វេទនា ច ទេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តច្បជិត្តា
 ចិត្តសង្ខារោ អយំ ចិត្តសង្ខារោ ។

ចិត្តសង្ខារោ ចិត្តសង្ខារោ បដិវិធិតា ហោ ភិ ។
 ធិយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ
 បដាទោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ ចិត្តសង្ខារោ បដិវិធិតា ហោ ភិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចងិនិកាយ

នីយំ ធម្មស្ថានសម្មាសម្ពុទ្ធ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិច្ឆោតំ
 ចដាធនោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 ភេទ ញាណោ ភេ ចិត្តសង្ខារ ចដិវិទិតា ហោន្តិ
 ។ មេ ។ សង្កេតាភ័យំ សង្កេតារោគោ ភេ ចិត្តស-
 ង្ខារ ចដិវិទិតា ហោន្តិ ឯវុទ្ធ ចិត្តសង្ខារ ចដិ-
 វិទិតា ហោន្តិ ចិត្តសង្ខារច្បដិសំវេទិ អស្សាសច្ប-
 ស្សាសវសេន វេទនា ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនា
 ញាណំ វេទនា ឧបដ្ឋានំ ចោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ
 វេទ សតិ ច កាយ សតិយា ភេទ ញាណោ
 តំ វេទនំ អនុបស្សតីតិ ភេទ វុទ្ធតិ វេទនាសុ
 វេទនាអនុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

អនុបស្សតីតិ កដិ តំ វេទនំ អនុបស្សតិ ។
 អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ ។ មេ ។ ឯវុទ្ធិ វេទនំ
 អនុបស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចងិនិកាយ

កាលបុគ្គលដ៏ធូលី គួរកាលខែចិត្តនាគការម្នាក់កែមួយ ដែលមិន
 ឈឺមាយ ដោយអំណាចខែដង្ហែមចូលវែង សតិកម្មត្រូវតំ ចិត្ត-
 សង្ខារតាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដ៏ធូលីហើយ ដោយសតិនោះ
 ដោយញាណនោះ ។ មេ ។ កាលបុគ្គលធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ គួរធម៌ដែល
 គួរធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ចិត្តសង្ខារតាំងនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដ៏ធូលីហើយ
 ចិត្តសង្ខារតាំងនោះ បុគ្គលដ៏ធូលីហើយ យ៉ាងនេះឯង វេទនា
 ដោយអំណាច ខែដង្ហែមចេញនិងដង្ហែមចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង
 គួរចិត្តសង្ខារ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ
 វេទនា ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកទានិសតិ ទើប
 ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលតិចារណាយើញ គួរ
 វេទនានោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោក
 ពោលថា វេទនាសុវេទនាអនុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

សំនួរគ្រង់ពាក្យថា តិចារណាយើញ តើតិចារណាយើញ គួរ
 វេទនានោះ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលតិចារណាយើញ ជាមិនទៀង
 ។ មេ ។ បុគ្គលតិចារណាយើញ គួរវេទនានោះ យ៉ាងនេះឯង ។

បទដ្ឋាន ភាគបទបទ

ការវាចា ធម្មស្ស ការវា ។ ចេ ។ អាសេវ-
នដ្ឋេន ការវា ។ ចិត្តសង្ខារច្បងសិវេនិ អស្សស-
ច្បស្សសា សិវេដ្ឋេន សិលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។ ចិត្ត-
សង្ខារច្បងសិវេនិ អស្សសច្បស្សសវសេន ចិត្តស្ស
ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ បដាទតោ ។ ចេ ។ បដាទត្ថោ
ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កេន វុទ្ធកំ សមត្ថក្ស
ចដិវជ្ឈតិ ។

(១១៧) កងំ ចស្សក្កយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិ-
ស្សាធិតិ សិក្ខតិ ចស្សក្កយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិ-
ស្សាធិតិ សិក្ខតិ ។

កតមោ ចិត្តសង្ខារោ ។ ធិយំ អស្សសវសេ-
ន សញ្ញា ៨ វេននា ៨ ចេតសិកា ឯតេ ធម្មា
ចិត្តច្បងិកត្តា ចិត្តសង្ខារោ កេ ចិត្តសង្ខារោ ចស្សម្ពេ-
ន្តោ និរោទេន្តោ វុបសមេន្តោ សិក្ខតិ ធិយំ ចស្ស-
សវសេន សញ្ញា ៨ វេននា ៨ ចេតសិកា ឯតេ
ធម្មា ចិត្តច្បងិកត្តា ចិត្តសង្ខារោ កេ ចិត្តសង្ខារោ
ចស្សម្ពេន្តោ និរោទេន្តោ វុបសមេន្តោ សិក្ខតិ

បទដ្ឋាន ភាគបទបទ

ពាក្យថា ការវា ចុនដល់ការវា ២ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះថា
ការវា ដោយអន្តរាសេន ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដង្ហើមចូល ចេស
ច្បួលអ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តសង្ខារ ឈ្មោះថាសិលវិសុទ្ធិ ដោយអន្តរា
សង្រួម ។ ចេ ។ កាលច្បួលដឹងច្បួល ខ្ញុំពាក្យនៃចិត្តនាគការច្បួល
នៃមួយ ដែលទំនាយនាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល
ចេសច្បួលអ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តសង្ខារ ។ ចេ ។ ច្បួលកាលដឹងច្បួល
ឈ្មោះថាច្បួលមក ខ្ញុំឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ហេតុនោះ លោកនាយថា
ច្បួលចាក់ខ្ញុំខ្ញុំអន្តរាសេន ។

(១១៧) ច្បួលសិក្ខាថា កាត្តាអញកាលរម្ងាប់ នូវចិត្តសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្ខាថា កាត្តាអញកាលរម្ងាប់ នូវចិត្តសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចូល កើដូចម្តេច ។

ចិត្តសង្ខារ កើដូចម្តេច ។ សញ្ញានិងវេននា ជាតួចេសិក ធម៌
ទាំងនេះដាច់ចំពោះដោយចិត្ត ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិង ឈ្មោះថា
ចិត្តសង្ខារ ច្បួលកាលរម្ងាប់ រលត់ ច្រក្រួច នូវចិត្តសង្ខារទាំងនោះ
ឈ្មោះថាសិក្ខា សញ្ញានិងវេននា ជាតួចេសិក ធម៌ទាំងនេះដាច់
ចំពោះដោយចិត្ត ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលនិង ឈ្មោះថាចិត្តសង្ខារ
ច្បួលកាលរម្ងាប់ រលត់ ច្រក្រួច នូវចិត្តសង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្ខា

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្តិកថា

ចិត្តសង្ខារច្យុដិសីវេទី អស្សាសវសេន ចិត្តសង្ខារច្យុ-
 ដិសីវេទី ចស្សាសវសេន សញ្ញា ច វេទនា ច ចេ-
 តសិកា ឯតេ ចម្មា ចិត្តច្យុដិពទ្ធា ចិត្តសង្ខារ តេ
 ចិត្តសង្ខារេ ចស្សុត្តោ និរោធន្តោ វុចសមេត្តោ
 សិក្ខាតិ ចស្សុត្តយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសច្យស្សាសវ-
 សេន វេទនា ឧបដ្ឋានំ ចោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ
 ចេវ សតិ ច តាយ សតិយា តេន ញាលោន តិ
 វេទនំ អនុបស្សតិ តិ តេន វុទ្ធតិ វេទនាសុ វេទនា-
 បស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវេន ។

អនុបស្សតិ កងំ តិ វេទនំ អនុបស្សតិ ។ ចេ ។

ឯវន្តំ វេទនំ អនុបស្សតិ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

សញ្ញានិវេទនា ជាត្ថុចកសិក ធម៌ទាំងឡាយ ជាប់ចំពោះដោយចិត្ត
 ដោយកំណាចខ្លាំងឡើងទៅ ចេស្តបុគ្គលក្នុងកំណាចដឹង ឡូចិត្តសង្ខារ
 ដោយកំណាចខ្លាំងឡើងចូល ចេស្តបុគ្គលក្នុងកំណាចដឹង ឡូចិត្តសង្ខារ
 ឃ្លោះដោយចិត្តសង្ខារ ចុក្កលកាលរង្វាប់ រេតំ ចក្រិច ឡូចិត្តសង្ខារ
 ទាំងនោះ ឃ្លោះដោយសិក្សា វេទនា ដោយកំណាចខ្លាំងឡើងទៅចិត្ត
 ដង្ហើមចូល ចេស្តបុគ្គលកាលរង្វាប់ឡូចិត្តសង្ខារ ឃ្លោះដោយចង្កា
 សតិ ឃ្លោះដោយ អនុបស្សនាញាណ វេទនា ឃ្លោះដោយចង្កា
 ទាំងនោះឃ្លោះដោយសតិ ចំណែកទាំងសតិ ចើបឃ្លោះដោយចង្កាផង
 ឃ្លោះដោយសតិផង ចុក្កលវេទនិកិចារណាយេត្ត ឡូវេទនានោះ ដោយ
 សតិទាំងនោះ ដោយញាណនោះ ចេត្តុនោះ លោកពាលថា វេទនាសុ
 វេទនានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវេន ។

សំនួរត្រង់កាត្យថា កិចារណាយេត្ត អតិចារណាយេត្ត ឡូ
 វេទនានោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ ចុក្កលវេទនិកិចារណាយេត្ត ឡូវេទនា
 នោះ យ៉ាងណាដែរ ។

ឃោវិញ្ញាណកាយ

ការវាចា ធម្មស្សោ ការវា ។ ថេ ។ អាស្រូវ-
 ដ្ឋេន ការវា ។ បស្សន្តយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសច្យ-
 ស្សាសា សំវេដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ ថេ ។ បស្សន្តយំ
 ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសច្យស្សាសវៈសេន ចិត្តស្ស ឯ-
 កក្កតំ អវិក្កេចំ បដាទតោ ។ ថេ ។ បដាទត្ថោ
 វិជ្ជិយានិ សមោទានេតិ តេន វុច្ចតិ សធម្មត្ថ
 បដិវឌ្ឍតិ អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណានិ អដ្ឋ ច
 ឧបដ្ឋានានុស្សតិយោ ចក្ការិ សុត្តន្តិកវគ្គនិ វេទនាសុ
 វេទនានុបស្សនាយ ។

កាលាវិ ។

(១៦០) កដំ ចិត្តប្បដិសីវេនិ អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតំ ចិត្តប្បដិសីវេនិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតំ ។

ឃោវិញ្ញាណកាយ

ពាក្យថា ការវា បានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ ថេ ។ ឃោវេថា
 ការវា ដោយអក្កថាសេន ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និងខ្យល់ដង្ហើមចូល
 របស់បុគ្គលកាលរង្វាប់ខ្លួនចិត្តសង្ខារ ឃោវេថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កថា
 សង្រ្គម ។ ថេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ខ្លួនកាលចិត្តមានការម្នាក់
 តែមួយ ដែលមិនរាយពាយ ដោយគំនិតចង់ដង្ហើមចេញ និងដង្ហើម
 ចូល របស់បុគ្គលកាលរង្វាប់ ខ្លួនចិត្តសង្ខារ ។ ថេ ។ បុគ្គលកាលដឹង
 ច្បាស់ ឃោវេថាប្រមូលមក ខ្លួនវង្វិយទាំងខ្យល់ បេតុនោ លោក
 ពោលថា បុគ្គលចាត់ចុះ ខ្លួនកាលស្ងប់ អនុបស្សនាញាណ ៨
 បដ្ឋានានុស្សតិ ៨ និងសុត្តន្តិកវគ្គ ៤ (វេទនា) ក្នុងវេទនាសុ
 វេទនានុបស្សនា ។

ចប់ កាលាវិ ។

(១៦០) បុគ្គលសិក្សាថា កក្កតេយ្យាអក្កតំណតំដឹងខ្លួន ទើប
 ដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កក្កតេយ្យាអក្កតំណតំដឹងខ្លួន ទើប
 ដកដង្ហើមចូល កើដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ចតុស្កន្ធិ

កកមំ កំ ចិត្តំ ។ ធីយំ អស្សាសវសេន វិញ្ញាណាចិត្តំ យំ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហនយំ ចណ្ណំ មនាយតនំ មនេច្រ្ទិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា កដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ ធីយំ ចស្សាសវសេន ។ មេ ។ ចស្សាស្តយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសវសេន វិញ្ញាណាចិត្តំ យំ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហនយំ ចណ្ណំ មនាយតនំ មនេច្រ្ទិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា កដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ ធីយំ ចិត្តំ ។

កកមំ កំ ចិត្តំ ចជិវិនិតំ ហោតិ ។ ធីយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្ខេបំ ចជាមតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា តេន ញាណេន កំ ចិត្តំ ចជិវិនិតំ ហោតិ ធីយំ ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្ខេបំ ចជាមតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា តេន ញាណេន ចិត្តំ ចជិវិនិតំ ហោតិ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ចតុស្កន្ធិ

ចិត្តនោះ កើតឡើង ។ ដោយអំណាចនៃផ្លូវចេញវែង វិញ្ញាណចិត្ត បានដល់ចិត្ត ការដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នាពុទ្ធិចិត្ត ហឫទ័យ ធម្មជាតិដ៏ស្រស់ដ៏ក្រវែងចិត្ត មនាយតនៈ មនេច្រ្ទិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណាតតុ ដែលកើតអំពីវិញ្ញាណក្ខន្ធ (នេះឈ្មោះថាចិត្ត) ដោយអំណាចនៃផ្លូវចេញវែង ។ មេ ។ ដោយអំណាចនៃផ្លូវចេញ លេសបុគ្គលកាលរម្ងាប់ដូចិត្តសង្ខារ វិញ្ញាណចិត្ត បានដល់ចិត្ត ការដឹងការម្នាក់ សេចក្តីប្រាថ្នាពុទ្ធិចិត្ត ហឫទ័យ ធម្មជាតិដ៏ស្រស់ដ៏ក្រវែងចិត្ត មនាយតនៈ មនេច្រ្ទិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណាតតុ ដែលកើតអំពីវិញ្ញាណក្ខន្ធ នេះឈ្មោះថាចិត្ត ។

ចិត្តនោះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ កើតឡើង ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់នូវកាលនៃចិត្ត មានការម្នាក់នៃមួយ ដែលមិនកាយមាយ ដោយអំណាចនៃផ្លូវចេញវែង សន្តិកម្មល្អំ ចិត្តនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវកាលនៃចិត្តមានការម្នាក់នៃមួយ ដែលមិនកាយមាយ ដោយអំណាច នៃផ្លូវចេញវែង សន្តិកម្មល្អំ ចិត្តនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ។ មេ ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

សង្កាត់ភ្នំ សង្កាត់ពោធិ៍ តំ ចិត្ត បដិវិទិតំ
ហោតិ វិវាណិ ចិត្ត បដិវិទិតំ ហោតិ ចិត្តប្បជិសិ-
វេទិ អស្សសវសេន(១) វិញ្ញាណចិត្ត ឧបដ្ឋានំ សតិ
អនុបស្សនាញាណំ ចិត្ត ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ
សតិ ឧបដ្ឋានំ ទេវ សតិ ច កាយ សតិយា
តេន ញាណេន តំ ចិត្ត អនុបស្សតិ តិ តេន វុទ្ធិតិ
ចិត្ត ចិត្តានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានកាវចា ។

អនុបស្សតិ កាចំ តិ ចិត្ត អនុបស្សតិ ។ បេ ។
វិវាណិ ចិត្ត អនុបស្សតិ ។

កាវចាតិ ចតស្ស កាវចា ។ បេ ។ អាសេ-
វនដ្ឋេន កាវចា ។ ចិត្តប្បជិសិវេទិ អស្ស-
សច្ចស្សសា សំវដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ បេ ។
ចិត្តប្បជិសិវេទិ អស្សសច្ចស្សសវសេន ចិត្តស្ស
ឯកត្តតំ អវិក្ខេបំ បដានតោ ។ បេ ។

១ ឱ.ន. អស្សសច្ចស្សសវសេន ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

កាលបុគ្គលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ឱ្យដឹងដែលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ចិត្តនោះ
ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាប់ហើយ ចិត្តនោះ បុគ្គលដឹងច្បាប់ហើយ យ៉ាង
ខ្ពង់ វិញ្ញាណចិត្ត ដោយគំណាចវិនិច្ឆ័យចេញ របស់បុគ្គលអ្នក
កំណត់ដឹងឱ្យចិត្ត ឈ្មោះថាបដ្ឋាន សន្តិឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ
ចិត្ត ឈ្មោះថាបដ្ឋាន ចំណែកនោះសន្តិ ចំណែកនោះសន្តិ ទើប
ឈ្មោះថាបដ្ឋានដឹង ឈ្មោះថាសន្តិដឹង បុគ្គលតិចារណាយេញឱ្យចិត្ត
នោះ ដោយសន្តិនោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកតោលថា
ចិត្តចិត្តានុបស្សនា សន្តិប្បដ្ឋានកាវចា ។

សំខ្លួនដ៏ពាក្យថា តិចារណាយេញ តើតិចារណាយេញ ឱ្យចិត្ត
នោះ ដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលតិចារណាយេញ ឱ្យចិត្តនោះ យ៉ាង
ខ្ពង់ ។

ពាក្យថា កាវចា បានដល់កាវចា ៤ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះ
ថាកាវចា ដោយអត្ថថាសេន ។ ទ្រង់ដឹងចេញ ទ្រង់ទ្រង់ដឹង
ចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងឱ្យចិត្ត ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយ
អត្ថថាស្រ្តី ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាប់ឱ្យដាក់ចិត្ត មាន
ការច្នៃវិធីមួយ ដែលទំនាយមាយ ដោយគំណាច វិនិច្ឆ័យ
ចេញ ទ្រង់ដឹងចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង ឱ្យចិត្ត ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

បដាទន្តោ វត្តិយោនិ សមោទានេតិ តេន វត្តិ
សមត្តក្ខ បដិវជ្ជតិ ។

(១៦៤) កាថំ អភិច្ឆរោនយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សា-
មិតំ សិក្ខតិ អភិច្ឆរោនយំ ចិត្តំ ចស្សសិស្សាមិតំ
សិក្ខតិ ។

កតមោ ច ចិត្តស្ស អភិច្ឆរោនោ ។ ទីយំ អ-
ស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទតោ
ឧប្បជ្ជតិ ចិត្តស្ស អភិច្ឆរោនោ យោ ចិត្តស្ស អា-
មោទនា បមោទនា ហាសោ បហាសោ ចិត្តស្ស
ឱទ្ធក្សំ អត្តមនកា ចិត្តស្ស ទីយំ ចស្សស-
វសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទតោ
ឧប្បជ្ជតិ ចិត្តស្ស អភិច្ឆរោនោ យោ ចិត្តស្ស
អាមោទនា បមោទនា ហាសោ បហាសោ
ចិត្តស្ស ឱទ្ធក្សំ អត្តមនកា ចិត្តស្ស ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ចុត្តរកាលដីនិច្ចាសំ ឈ្មោះជាប្រមូលមកនូវវត្ថុយំ ចាំទ្វាយ ហេតុ
នោះ លោកពោលថា ចុត្តរចាក់ផ្កា ផ្កាផ្កានៃការស្ងប់ ។

(១៦៥) ចុត្តរសិក្ខាថា ភាគាអញ្ញកាលញ្ញាចិត្តនិរកាយទ្វាង
ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្ខាថា ភាគាអញ្ញកាលញ្ញាចិត្តនិរកាយទ្វាង
ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីរកយំទ្វាងនៃចិត្ត តើដូចម្តេច ។ កាលចុត្តរដីនិច្ចាសំ
នូវភាពនៃចិត្តមានការរួលរំកិល ដែលមិនរាយពាយ ដោយគំរាម
នៃដង្ហើមចេញវែង សេចក្តីរកយំទ្វាងនៃចិត្ត បានដល់ការរីករាយទូទៅ
ការរីករាយទ្វាង ការប្រកាស ការប្រកាសទ្វាង ភាពនៃចិត្តខ្ពស់ ភាពនៃ
ចិត្តសប្បាយកិរិយាទ្វាង កាលចុត្តរដីនិច្ចាសំ នូវភាពនៃចិត្តមានការ
រួលរំកិល ដែលមិនរាយពាយ ដោយគំរាមនៃដង្ហើមចូលវែង សេចក្តី
រីករាយទ្វាងនៃចិត្ត បានដល់ការរីករាយទូទៅ ការរីករាយទ្វាង ការប្រកាស
ការប្រកាសទ្វាង ភាពនៃចិត្តខ្ពស់ ភាពនៃចិត្តសប្បាយ កិរិយាទ្វាង ។ បេ ។

បញ្ចវគ្គ អាណាថា

ចិត្តច្បង់សំរេងី អស្សាសវសេន ចិត្តច្បង់សំរេងី ច-
 ស្សាសវសេន ចិត្តស្ស វិកក្កតំ អវិក្កេចំ ចដានតោ
 ឧច្ច្រូតិ ចិត្តស្ស អភិច្ចរោនោ យោ ចិត្តស្ស អា-
 មោននា ចមោននា ហារសោ ចហារសោ ចិត្តស្ស
 ឧទក្សំ អត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ ចិត្តស្ស អភិច្ច-
 រោនោ ។ អភិច្ចរោនយំ ចិត្តំ អស្សាសច្បស្សា-
 សវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុចស្ស-
 នាញាណំ ចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋា-
 នំ ទេវ សតិ ច តាយ សតិយោ កេន ញាណេន
 តំ ចិត្តំ អនុចស្សតិកំ កេន វុច្ចតិ ចិត្ត ចិត្តានុ-
 បស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការវនា ។

អនុចស្សតិកំ កាចំ តំ ចិត្តំ អនុចស្សតិ ។ បេ ។
 វរុទ្ធិ ចិត្តំ អនុចស្សតិ ។

បញ្ចវគ្គ អាណាថា

កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត មានការច្នៃស្រាយ ដែលបង្កើត
 វាយ ដោយកំណាចនៃដង្ហែមចេញ ចេញចិត្តលក្ខណៈកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
 ដោយកំណាចនៃដង្ហែមចូលចេញចិត្តលក្ខណៈកំណត់ដឹងនូវចិត្ត សេចក្តីក
 រាយភ្នំនៃចិត្ត បានដល់ការកើតរួមទៅ ការកើតរាយភ្នំ ការប្រកាស
 ការប្រកាសភ្នំ ភាពនៃចិត្តខ្ពស់ ភាពនៃចិត្តសប្បាយ កំរើតឡើង
 នេះឈ្មោះថាសេចក្តីករាយភ្នំនៃចិត្ត ។ វិញ្ញាណចិត្ត ដោយកំណាច
 នៃដង្ហែមចេញនឹងដង្ហែមចូល ចេញចិត្តលក្ខណៈកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
 ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុចស្សនាញាណ ចិត្ត ឈ្មោះថា
 ឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន
 ផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវចិត្តនោះ ដោយ
 សតិនោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកនោះថា ចិត្ត
 ចិត្តានុបស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការវនា ។

សំនួរគ្រង់តាក្យថា ពិចារណាឃើញ តើពិចារណាឃើញ
 នូវចិត្តនោះ ដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវចិត្តនោះ
 យ៉ាងនេះឯង ។

១៦៦

សុខ្ពេចបំផុត ឧទ្ធរណ៍កាយស្ស បដិសន្ធិវាចនា
ការធាតិ ភគុស្សោ កាវណា ។ បេ ។ អាសេវ-

នដ្ឋាន កាវណា ។

អភិច្ឆារោទយំ ចិត្តំ អស្សាសច្យាស្សាសា សិវា-

ដ្ឋាន សីលវិសុទ្ធិ ។ បេ ។ អភិច្ឆារោទយំ ចិត្តំ អ-

ស្សាសច្យាស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្កេចិ

បដានតោ ។ បេ ។ បដានតោ សង្ខារោ ឥន្ទ្រិយាធិ សមោ-

ធានេតិ តេន វុទ្ធិតិ សធម្មត្ថា បដិវិជ្ឈតិ ។

[១៦៦] កាថំ សមាទហំ ចិត្តំ អស្សាសិស្សាមិភិ

សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តំ ចស្សាសិស្សាមិភិ សិក្ខតិ ។

សុខ្ពេចបំផុត ឧទ្ធរណ៍កាយ បដិសន្ធិវាចនា

ពាក្យថា កាវណា បានដល់កាវណា ៦ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះថា

កាវណា ដោយអន្តរាសេន ។

ឡូសំដង្ហើមចេញនឹងឡូសំដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលកាលញ្ញាវិចិត្តឱ្យ

រីករាយទាំង ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអន្តរាសង្កម ។ បេ ។ កាល

បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្តមានការច្នៃឯកច្នៃ ដែលមិនរាយបាយ

ដោយគំរាមចង់ដង្ហើមចេញនឹងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលកាលញ្ញាវិចិត្តឱ្យ

រីករាយទាំង ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រមូលមក

នូវអង្រួយទាំងឡាយ ហេតុនោះ លោកកាលថា បុគ្គលចាត់ចុះ

នូវអង្រួយនៃការស្ងប់ ។

[១៦៦] បុគ្គលសិក្សាថា ភាគអញ្ញកាលគម្ពល់ទុកនូវចិត្ត ទើប

ដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញ្ញកាលគម្ពល់ទុកនូវចិត្ត ទើបដក

ដង្ហើមចូល ទើបចម្រើន ។

ឃាប្បន្ត ធាតុបាណាថា

កកមោ សមាធិ ។ ធីយំ អស្សាសវសេន
 ចិត្តស្ស ឯកក្កតា អវិក្ខេបោ សមាធិ ធីយំ
 បស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតា អវិក្ខេបោ
 សមាធិ សមាធិ ចិត្តំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កតា អវិក្ខេបោ សមាធិ យា ចិត្តស្ស មិច្ឆិ
 សណ្ឌិតិ អធិដ្ឋិតិ(១) អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ ច
 អវិសាហាតមាទសតា សមាថា សមាធិត្រ្រិយំ សមា-
 ធិតលំ សន្មាសមាធិ អយំ សមាធិ សមាធិ
 ចិត្តំ អស្សាសវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ សតិ
 អនុបស្សនាញាណំ ចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ វោ សតិ សតិ
 ឧបដ្ឋានំ វេវ សតិ ច តាយ សតិយោ តេន
 ញាណោ តំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ តេន វុច្ចតិ ចិត្តោ
 ចិត្តានុបស្សនា សតិច្ឆដ្ឋានការថា ។

អនុបស្សតិ កថំ តំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ។ ថេ។
 ឯវន្តំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ។

១. ឧ. អវិសាហារោ ។

ឃាប្បន្ត ធាតុបាណាថា

សមាធិ តើដូចម្តេច ។ ភាពនៃចិត្ត មានការច្នៃកែឱ្យ
 ដែលមិនឈប់ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង ឈ្មោះថាសមាធិ
 ភាពនៃចិត្តមានការច្នៃកែឱ្យ ដែលមិនឈប់ ដោយអំណាច
 នៃដង្ហើមចូលវែង ឈ្មោះថាសមាធិ ភាពនៃចិត្តមានការច្នៃកែឱ្យ
 ដែលមិនឈប់ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ របស់បុគ្គលកាល
 គម្ពល់នូវចិត្ត ឈ្មោះថាសមាធិ បានដល់ការបិទនៅនៃចិត្ត ការកម្ពល់
 នៅនឹង ការគំនិត ការមិនប្តេជ្ញា ការមិនឈប់ ភាពនៃចិត្ត
 មិនប្តេជ្ញា ការស្របច្របូច សមាធិត្រ្រិយ សមាធិតលៈ សមា-
 សមាធិ នេះឈ្មោះថាសមាធិ វិញ្ញាណចិត្ត ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ
 របស់បុគ្គលកាលគម្ពល់នូវចិត្ត ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថា
 អនុបស្សនាញាណ ចិត្ត ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ
 ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គល
 ភិបាករកឃើញ នូវចិត្តនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ
 ហេតុនោះ លោកពោលថា ចិត្តចិត្តានុបស្សនា សតិច្ឆដ្ឋានការថា ។
 សំនួរគ្រង់កាក្យថា ភិបាករកឃើញ ភិបាករកឃើញ នូវចិត្ត
 នោះដូចម្តេច ។ ថេ ។ បុគ្គលភិបាករកឃើញនូវចិត្តនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាសន្ត

កាវណតិ ចតុស្ស័យ កាវណា ។ បេ ។ អាសេវន-
ដ្ឋេន កាវណា ។ សមាទហំ ចិត្តិ អស្សសប្បស្សា-
សា សំវរដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ បេ ។ សមាទហំ ចិត្តិ
អស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាន-
តោ ។ បេ ។ បដានន្តោ វិជ្ជាណំ សមោចានេតិ
តេន វុទ្ធិ សមត្តក្ក បដិវជ្ជតិ ។

- [១២៣] កាវំ វិមោធយំ ចិត្តិ អស្សសិស្សាមិតិ
- សិក្ខតិ វិមោធយំ ចិត្តិ បស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ ។
- រាគតោ វិមោធយំ ចិត្តិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ
- រាគតោ វិមោធយំ ចិត្តិ បស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ
- នោសតោ វិមោធយំ ចិត្តិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ
- នោសតោ វិមោធយំ ចិត្តិ បស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ
- មោហតោ វិមោធយំ ចិត្តិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ
- មោហតោ វិមោធយំ ចិត្តិ បស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាសន្ត

ពាក្យថា កាវណា បុរសេវកាវណា ២ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះ
ថាកាវណា ដោយអក្ខរតាសេន ។ ទ្រង់ដង្ហែមចេញនិងទ្រង់ដង្ហែមចូល
របស់បុគ្គលកាលអក្ខរតាសេន ឈ្មោះថា សីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរតា
សង្កឹម ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លឹមកាវណាចិត្ត មាន
ការច្នៃកែមួយ ដែលមិនរាយបាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហែមចេញ
របស់បុគ្គលកាលអក្ខរតាសេន ខ្លឹមចិត្ត ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់
ឈ្មោះថាប្រមូលមក ខ្លឹមដង្ហែមទាំងឡាយ យោគុនោះ លោកពោល
ថា បុគ្គលចាក់ផ្លូវ ខ្លឹមកាវណាស្រប ។

[១២៣] បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាភិក្ខុកាលញ្ញាណចិត្តឱ្យរួច ទើប
ដកដង្ហែមចេញ សិក្សាថា ភាគាភិក្ខុកាលញ្ញាណចិត្តឱ្យរួច ទើបដក
ដង្ហែមចូល គេដូចម្តេច ។ បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាភិក្ខុកាលញ្ញាណ
ចិត្តឱ្យរួចចាករាគៈ ទើបដកដង្ហែមចេញ សិក្សាថា ភាគាភិក្ខុកាល
ញ្ញាណចិត្តឱ្យរួចចាករាគៈ ទើបដកដង្ហែមចូល សិក្សាថា ភាគាភិក្ខុកាល
ញ្ញាណចិត្តឱ្យរួចចាកនោសៈ ទើបដកដង្ហែមចេញ សិក្សាថា ភាគាភិក្ខុ
កាលញ្ញាណចិត្តឱ្យរួចចាកនោសៈ ទើបដកដង្ហែមចូល សិក្សាថា ភាគា
ភិក្ខុកាលញ្ញាណចិត្តឱ្យរួច ចាកមោហាៈ ទើបដកដង្ហែមចេញ សិក្សាថា
ភាគាភិក្ខុកាលញ្ញាណចិត្តឱ្យរួចចាកមោហាៈ ទើបដកដង្ហែមចូល ។ បេ ។

បញ្ជីឈ្មោះ អាណាចក្រ

១ បេ ១ មានកោ វិមានយំ ចំភ្នំ ធីដ្ឋិយា វិមានយំ
 ចំភ្នំ វិចិត្រិយាយ វិមានយំ ចំភ្នំ ដីនមិទ្ធកោ វិមាន-
 យំ ចំភ្នំ ឧទ្ធច្ធកោ វិមានយំ ចំភ្នំ អហិវិកោកោ
 វិមានយំ ចំភ្នំ អនោត្តប្បកោ វិមានយំ ចំភ្នំ អស្ស-
 សិស្សាមិទិ សិក្ខាតិ អនោត្តប្បកោ វិមានយំ ចំភ្នំ
 ចស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខាតិ វិមានយំ ចំភ្នំ អស្សាស-
 ច្បស្សាសវសេន វិញ្ញាណចំភ្នំ ឧបដ្ឋានំ សតិ ១ បេ ១
 អនុបស្សតិ កាដិ ចំភ្នំ អនុបស្សតិ ១ បេ ១

ឯវង្គំ ចំភ្នំ អនុបស្សតិ ។

ការវាតិ ចតស្សោ ការវា ១ បេ ១ អាសេវ-
 នដ្ឋាន ការវា ។ វិមានយំ ចំភ្នំ អស្សាស-
 ច្បស្សាសា សិក្ខាដ្ឋាន សិលវិសុទ្ធិ ១ បេ ១

បញ្ជីឈ្មោះ អាណាចក្រ

សិក្សាថា កត្តាអញ្ញកាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួចចាកខាន៖ កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួច
 ចាកខំដ្ឋិ កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួចចាកវិចិត្រិយា កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួចចាក
 ដីនមិទ្ធិ៖ កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួចចាកឧទ្ធិ៖ កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួចចាកអហិវិកា៖
 កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួច ចាកអនោត្តប្ប៖ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 កត្តាអញ្ញកាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួច ចាកអនោត្តប្ប៖ ទើបដកដង្ហើមចូល
 វិញ្ញាណចំភ្នំ ដោយគំណាចវិនិច្ឆ័យចេញនិងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គល
 កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួច ឈ្មោះថាចេតនា ។ បេ ។

សំនួរគ្រងពាក្យថា ពិចារណាយើញ គេពិចារណាយើញ ខ្លួនចំភ្នំ
 នោះដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលពិចារណាយើញខ្លួនចំភ្នំនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការវា ទានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះថាការវា
 ដោយអក្ខរាវសេក ។ រូបដង្ហើមចេញនិងរូបដង្ហើមចូល របស់បុគ្គល
 កាលញ្ញំនិច្ចឱ្យរួច ឈ្មោះថាសិលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរាវស្រ្តីម ។ បេ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

វិហារធម៌ ចិត្តិ អស្សាសច្យស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
ឯកត្តតិ អវិក្ខេបំ បដាទតោ ។ មេ ។ បដាទតោ
វុទ្ធិយោធិ សមោចានេតិ កេន វុទ្ធិ សមត្តតា
បដិវិជ្ឈតិ ។ អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណាធិ អដ្ឋ ច
ឧបដ្ឋានាទុស្សតិយោ ចត្តាវិ សុត្តន្តិកាវុទ្ធិ ចិត្ត
ចិត្តានុបស្សនាយ ។

(១២២) កងំ អនិច្ចាទុបស្សិ អស្សសិស្សាមីតិ
សិក្ខតិ អនិច្ចាទុបស្សិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
អនិច្ចន្តិ កី អនិច្ចិ ។ បញ្ចកុទ្ធា អនិច្ចា ។
កេនកេន អនិច្ចា ។ ឧប្បនវយដ្ឋេន អនិច្ចា ។
បញ្ចន្តំ ទដ្ឋានំ ឧធម៌ បស្សន្តោ កតិ លក្ខណាធិ
បស្សតិ វយំ បស្សន្តោ កតិ លក្ខណាធិ បស្សតិ
ឧធម៌ឡយំ អស្សន្តោ កតិ លក្ខណាធិ បស្សតិ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

កាលបុគ្គលដីនិច្ចាសំ ខ្លវកាលនិច្ចា មានការងារវិធាន ដែលមិន
ឈរឆាយ ដោយសំណាចរដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គល
កាលញ្ញានិច្ចាឡិច ។ មេ ។ បុគ្គលកាលដីនិច្ចាសំ ឆ្មោះជាប្រមូល
ទុក្ខវុទ្ធិយោធិទាយ ហេតុនោះ លោកកាលជា បុគ្គលចាត់ផ្ទុះ
ខ្លវកាលនិច្ចាសំ ។ អនុបស្សនាញាណ ៨ ឧបដ្ឋានាទុស្សតិ ៨ និង
សុត្តនិកាវុទ្ធិ (វេទនា) ក្នុងចិត្តចិត្តានុបស្សនា ។

(១២២) បុគ្គលសិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកនិពន្ធលោយឃើញ ថា
មិនទៀង ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកនិពន្ធលោយ
ឃើញ ថាមិនទៀង ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។

សំនួរគ្រងពាក្យថា មិនទៀង តើអ្វីមិនទៀង ។ ខន្ធចំន ៤
មិនទៀង ។ ខន្ធចំ មិនទៀង ដោយអក្ខ ដូចម្តេច ។ មិនទៀង
ដោយអក្ខថាតើអ្វីទៀងហើយសូន្យទៅវិញ ។ បុគ្គលកាលឃើញ ខ្លវកាល
កើតឡើងខន្ធចំ វេទនាឃើញខ្លវកាលចុះខ្លាចយ៉ាង កាលឃើញ
ខ្លវកាលសូន្យ វេទនាឃើញ ខ្លវកាលចុះខ្លាចយ៉ាង កាលឃើញខ្លវ
កាលកើតឡើងនិងកាលសូន្យ វេទនាឃើញ ខ្លវកាលចុះខ្លាចយ៉ាង ។

បរាជ័យ អនាមិកា

ចក្កង្គំ ទន្ធានំ ទុធយំ ចស្សន្តោ ចក្កវិសតិ ល-
 ក្កណាចំ ចស្សតិ ។ ចេ ។ ចក្កង្គំ ទន្ធានំ ទុ-
 យទ្ធយំ ចស្សន្តោ វសាចំ ចញ្ញាសំ លក្កណាចំ
 ចស្សតិ ។ ចេ អនិច្ឆាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិ-
 ក្កតិ ។ ចេ អនិច្ឆាទុបស្សី មស្សសិស្សាមីតិ សិក្ក-
 តិ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ការេសុ វិញ្ញាណោ ច-
 ក្កស្មី ។ ចេ ។ ជរាមរណោ អនិច្ឆាទុបស្សី អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្កតិ ជរាមរណោ អនិច្ឆាទុបស្សី ច-
 ស្សសិស្សាមីតិ សិក្កតិ អនិច្ឆាទុបស្សី អស្សសម្ម-
 ស្សាសវសេន ធម្មា ទុបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនា-
 ញ្ញាណំ ធម្មា ទុបដ្ឋានំ ឆោ សតិ សតិ ទុបដ្ឋា-
 នំ ចេវ សតិ ច កាយ សតិយា តេន ញ្ញា-
 ណោន តេ ធម្មេ អនុបស្សតីតិ តេន វុទ្ធតិ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវនា ។

បរាជ័យ អនាមិកា

បុគ្គលកាលយេញនូវការកើតឡើងនៃខ្លួន វេទនាយេញនូវលក្ខណៈ ២៨
 យ៉ាង ។ ចេ ។ បុគ្គលកាលយេញនូវការកើតឡើងនៃការស្នេហ៍នៃខ្លួន ៨
 វេទនាយេញនូវលក្ខណៈ ៧០ នេះឯង បុគ្គលសិក្សាថា កាតាអញជាអ្នក
 គំចារណាយេញ ជាមិនទៀងក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 កាតាអញជាអ្នកគំចារណាយេញ ជាមិនទៀងក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា កាតាអញជាអ្នកគំចារណាយេញ ជាមិនទៀង ក្នុងវេទនា
 ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ការទាំងឡាយ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ក ។ ចេ ។
 ក្នុងជរាមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កាតាអញជាអ្នកគំចារ-
 ណាយេញ ជាមិនទៀងក្នុងជរាមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ទាំង
 ឡាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញ្ញាណ ធម៌ទាំង
 ឡាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើប
 ឈ្មោះថាបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិង
 ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកគំចារណាយេញ ជាមិនទៀង បុគ្គលវេទន
 គំចារណាយេញនូវធម៌ទាំងនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញ្ញាណនោះ
 ហេតុនោះ លោកពោលថា ធម្មេសុធម្មាទុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវនា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកាយសម្ម ចង្កីសុត្តន្ត

អនុបស្សតីតិ កាដិ តេ ធម្មេ អនុបស្សតិ

។ ចេ ។ ឯវេន្ត ធម្មេ អនុបស្សតិ ។

ការវាចា ចតស្សោ ការវាចា ។ ចេ ។ អាសេវ-
នដ្ឋេន ការវាចា ។ អនិប្បាទុបស្សិ អស្សាសប្បស្សន្ត-
សា សំវេដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។ អនិប្បាទុបស្សិ
អស្សាសប្បស្សន្តសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេ-
ចំ បដានតោ ។ ចេ ។ បដានតោ វុទ្ធិយានិ សរ-
មោទានេតិ តេន វុទ្ធិ សឌ្ឍក្កេ បដិវិជ្ឈតិ ។

[១២៥] កាដិ វិភាទុបស្សិ អស្សសិស្សាមីតិ

សិក្ខតិ វិភាទុបស្សិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកាយ ចង្កីសុត្តន្ត

សំខ្លាច្រងំភក្សថា ពិចារណាយេញ ភើពិចារណាយេញ ខ្លាចខ្លាច

តាំងនោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ បុគ្គលពិចារណាយេញ ខ្លាចខ្លាចតាំងនោះ
យ៉ាងនេះឯង ។

ភក្សថា ការវាចា បានដល់ការវាចា ២ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះ
ថាការវាចា ដោយអក្ខថាសេត ។ រ្យល់ដង្ហើមចេញនិងរ្យល់ដង្ហើមចូល
ចេសបុគ្គលអ្នកពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ
ដោយអក្ខថាសង្រឹម ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លាចភាពខិតខំ
នានាការណាដែលមិនកាយមាយ ដោយអំណាចខែដង្ហើមចេញ
និងដង្ហើមចូល ចេសបុគ្គលអ្នកពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ។ ចេ ។
បុគ្គលកាលឃើញច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រមូលមក ខ្លាចខ្លាចតាំងខ្យល់
លោកុនោះ លោកុនោះថា បុគ្គលចាត់ចុះ ខ្លាចអក្ខនៃការស្ងប់ ។

[១២៥] បុគ្គលសិក្សថា ភក្ខាអញ ជាអ្នកពិចារណាយេញ
ខ្លាចការណាយ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភក្ខាអញ ជាអ្នក
ពិចារណាយេញ ខ្លាចការណាយ ទើបដកដង្ហើមចូល ភើដូចម្តេច ។

បរាជ័យ អាតាយនេតិ

រូបេ អាទិនិវិ ធិស្វា រូបវិកតេ ធនូជាតោ ហោតិ
 សទ្ធាចិមុត្តោ ចិក្ខុំ ធស្ស ស្វាចិដ្ឋិតំ រូបេ វិកតាមុ-
 ចស្សិ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ រូបេ វិកតាមុចស្សិ
 ធស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ វេទនាយ សញ្ញាយ ស-
 ម្ពាវេសុ វិញ្ញាណោ ធកុស្មិ ។ ថេ ។ ជនមរណោ
 អាទិនិវិ ធិស្វា ជនមរណាវិកតេ ធនូជាតោ ហោតិ
 សទ្ធាចិមុត្តោ ចិក្ខុំ ធស្ស ស្វាចិដ្ឋិតំ ជនមរណោ
 វិកតាមុចស្សិ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ ជនមរណោ
 វិកតាមុចស្សិ ធស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ វិកតា-
 មុចស្សិ អស្សសិស្សាមិទិសេន ធន្នា ធមដ្ឋានំ
 សតិ អមុចស្សនាញាណំ ធន្នា ធមដ្ឋានំ ទោ

បរាជ័យ អាតាយនេតិ

បុគ្គលេយេញោតាសក្កិវុចហើយ ជាអ្នកដុះឆ្មុះ ក្នុងការណាយចាករូប
 បានចិត្តចុះសិច្ចក្នុងសទ្ធា ចាំឯចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អង្គុល់នៅសិច្ចស្នូន
 បុគ្គលនោះសិក្សាថា ភាគាអញជាអ្នកតិចារណាយើង ខ្ញុំការណាយ
 ក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ ជាអ្នកតិចារណា
 យើង ខ្ញុំការណាយក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចូល បុគ្គលយើងោស
 ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារចាំឯច្បាយ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក
 ។ ថេ ។ ក្នុងជនមរណៈហើយ ជាអ្នកដុះឆ្មុះ ក្នុងការណាយ ចាក
 ជនមរណៈ បានចិត្តចុះសិច្ច ក្នុងសទ្ធា ចាំឯចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អង្គុល់
 នៅសិច្ចស្នូន បុគ្គលនោះ សិក្សាថា ភាគាអញ ជាអ្នកតិចារ-
 ណាយើង ខ្ញុំការណាយ ក្នុងជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា ភាគាអញ ជាអ្នកតិចារណាយើង ខ្ញុំការណាយ ក្នុង
 ជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ចាំឯច្បាយ ឃ្លោះថា ។ ថេ ។
 សតិ ឃ្លោះថា អមុចស្សនាញាណា ធម៌ចាំឯច្បាយ ឃ្លោះថា ។ ថេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ ទេវ សតិ ច កាយ សតិយា
តេន ញាណោ ភេ នឌ្មេ អនុបស្សតិភិ តេន វុច្ចតិ
នឌ្មេសុ ធម្មានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

អនុបស្សតិភិ កាដិ ភេ នឌ្មេ អនុបស្សតិ

។ ទេ ។ ឯវន្តេ នឌ្មេ អនុបស្សតិ ។

ការវាតិ ចតស្សោ ការវា ។ ទេ ។ អាសេវន-

ដ្ឋេន ការវា ។ វិកតានុបស្សិ អស្សាសប្បស្សនា
សិវេដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ ទេ ។ វិកតានុបស្សិ អស្សា-
សប្បស្សនាសវេសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អវិក្កេចិ បដា-
នតោ ។ ទេ ។ បដានន្តោ ផ្ត្រៃយាទិ សមោធានេតិ
តេន វុច្ចតិ សមត្ថុញ ចដិវិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះថា ទេព្វានផង
ឈ្មោះថាសតិផង ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់
បុគ្គលអ្នកតិចារណាយើញនូវការណាយ បុគ្គលតិចារណាយើញនូវធម៌
ទាំងនោះ ដោយសន្តិភាព ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកពោល
ថា ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

សំនួរគ្រង់ពាក្យថា តិចារណាយើញ តើតិចារណាយើញ នូវធម៌
ទាំងនោះ ដូចម្តេច ។ ទេ ។ បុគ្គលតិចារណាយើញ នូវធម៌ទាំងនោះ
យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការវា បានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ ទេ ។ ឈ្មោះថា
ការវា ដោយអក្ខរសេត ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដង្ហើមចូលរបស់
បុគ្គលអ្នកតិចារណាយើញនូវការណាយ ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយ
អក្ខរសង្រួម ។ ទេ ។ កាលបុគ្គលយើញច្បាស់ នូវកាលនិច្ច មាន
ការឃ្នាលតែមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិង
ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតិចារណាយើញនូវការណាយ ។ ទេ ។
បុគ្គលកាលយើញច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រមូលមក នូវផ្ត្រៃយទាំងឡាយ
ហេតុនោះ លោកពោលថា បុគ្គលចាក់ចុះ នូវអក្ខរនៃការស្តាប់ ។

ឃោវិទូ អាណាថា

[១២៦] កងំ ឱរោតាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ឱរោតាទុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 រូប អាធិនិ ឱស្វា រូបឱរោតេ ចន្ទជាតោ ហោតិ
 សត្វាធិមុត្តោ ធិត្តំ ធស្ស ស្វាធិដ្ឋិតំ រូបេ ឱរោតាទុ-
 បស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ រូបេ ឱរោតាទុបស្សី
 បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ វេទនាយ សញ្ញាយ ស-
 ម្ភារេសុ វិញ្ញាណោ ចក្កស្មី ។ បេ ។ ជកមរណោ អា-
 ធិនិ ឱស្វា ជកមរណាធិរោតេ ចន្ទជាតោ ហោតិ
 សត្វាធិមុត្តោ ធិត្តំ ធស្ស ស្វាធិដ្ឋិតំ ជកមរណោ ធិ-
 រោតាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ជកមរណោ
 ធិរោតាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

ឃោវិទូ អាណាថា

[១២៦] បុគ្គលសិក្សថា កាត្មាអញជាអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការ-
 លេតំ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា កាត្មាអញជាអ្នកតំបារណារឿញ
 ខ្ញុំការលេតំ ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលឃើញទោសក្នុង
 រូបហើយ ជាអ្នកដុះឆ្មុះ ក្នុងការលេតំខ្ញុំរូប មានចិត្តចុះសិបក្នុងសត្វ
 ចាំរិចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់នៅសិបស្នូន បុគ្គលនោះ សិក្សថា
 កាត្មាអញជាអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការលេតំក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សថា កាត្មាអញជាអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការលេតំក្នុងរូប ទើប
 ដកដង្ហើមចូល បុគ្គលឃើញទោស ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសម្ភារចាំរិ-
 ច្បយ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ក ។ បេ ។ ក្នុងជកមរណារហើយ ជាអ្នក
 ដុះឆ្មុះ ក្នុងការលេតំវេទនាជកមរណាៈ មានចិត្តចុះសិបក្នុងសត្វ ចាំរិចិត្ត
 របស់បុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់នៅសិបស្នូន បុគ្គលនោះ សិក្សថា កាត្មា
 អញ ជាអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការលេតំក្នុងជកមរណាៈ ទើបដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សថា កាត្មាអញជាអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការលេតំ
 ក្នុងជកមរណាៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថាខណ្ឌ

(១២៧) កក្កោយកាភោហិ អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ កក្កោយកាភោហិ អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ។ ចក្កហា- កាភោហិ អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ អដ្ឋហាភោហិ អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ។

កក្កោយេហិ ចក្កហាភោហិ អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ ។ អធិទុដ្ឋេន អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ ទុក្ខដ្ឋេន អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ អនត្តដ្ឋេន អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ សង្ខារដ្ឋេន អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ វិចារណាដ្ឋេន អវិជ្ជាយ អាទិទេ- វេ ហោតិ ឥនេហិ ចក្កហាភោហិ អវិជ្ជាយ អាទិទេវេ ហោតិ ។

កក្កោយេហិ អដ្ឋហាភោហិ អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ។ ចិណ្ណាចិរោទេន អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ សមុទយចិរោទេន អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ជាតិចិរោទេន អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ភាហារចិរោទេន^(១) អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ហេតុចិរោទេន អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ ចទ្ទយចិរោទេន អវិជ្ជា ធិរុជ្ជតិ

១ ខ. ឌ. ចារិក្ខណៈ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថាខណ្ឌ

(១២៧) ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយភាពាច្ឆ័ន្ទានយ៉ាង អវិជ្ជារេតំ ដោយភាពាច្ឆ័ន្ទានយ៉ាង ។ ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយភាពា ៨ យ៉ាង អវិជ្ជារេតំ ដោយភាពា ៨ យ៉ាង ។

ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយភាពា ៨ យ៉ាង ភើអ្វីខ្លះ ។ ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយអត្តថាមិនទៀង ១ ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយអត្តថាជាទុក្ខ ១ ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយអត្តថាជាអនត្តា ១ ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយអត្តថាក្តៅសព្វ ១ ទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយអត្តថាប្រមូល ១ នេះទោសក្កសិវិជ្ជា ដោយភាពា ៨ យ៉ាង ។

អវិជ្ជារេតំ ដោយភាពា ៨ យ៉ាង ភើអ្វីខ្លះ ។ អវិជ្ជារេតំ ដោយការរេតំនៃធម៌ជាគ្រឿងប្រគល់ឱ្យនូវផល ១ អវិជ្ជារេតំ ដោយការរេតំ នៃហេតុជាទីប្រជុំកើត ១ អវិជ្ជារេតំដោយការរេតំ នៃជាតិ ១ អវិជ្ជារេតំ ដោយការរេតំនៃភាពារ ១ អវិជ្ជារេតំ ដោយការរេតំនៃហេតុ ១ អវិជ្ជារេតំ ដោយការរេតំនៃចម្លើយ ១

បទដ្ឋកថា ភាគទី១៧

ញាណុប្បនេន អវិជ្ជា វិវិដ្ឋតិ វិវេកុបដ្ឋានេន អវិ-
 ជ្ជា វិវិដ្ឋតិ ឥមេហិ អដ្ឋហការេហិ អវិជ្ជា វិវិដ្ឋតិ
 ឥមេហិ ចតុហការេហិ អវិជ្ជាយ អាទិណវិ វិស្វា
 ឥមេហិ អដ្ឋហការេហិ អវិជ្ជាវិវេកេន ធនុជាតោ
 ហោតិ សទ្ធាចិឡត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាចិដ្ឋិតំ អវិ-
 ជ្ជាយ វិវេកាចុបស្សំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 អវិជ្ជាយ វិវេកាចុបស្សំ ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

[១៦៨] កតិហការេហិ សង្ការេសុ អាទិណវេ
 ហោតិ កតិហការេហិ សង្ការ វិវិដ្ឋតិ ។ ចេ ។
 កតិហការេហិ វិញ្ញាណេ អាទិណវេ ហោតិ ក-
 តិហការេហិ វិញ្ញាណំ វិវិដ្ឋតិ កតិហការេហិ
 ធានុបេ អាទិណវេ ហោតិ កតិហការេហិ ធានុ-
 បេ វិវិដ្ឋតិ កតិហការេហិ សទ្ធាយតេន អាទិ-
 ណវេ ហោតិ កតិហការេហិ សទ្ធាយតេន វិវិដ្ឋតិ

បទដ្ឋកថា ភាគទី១៧

អវិជ្ជាលេភំ ដោយការកើតឡើងនៃញាណ ១ អវិជ្ជាលេភំ ដោយការ
 ប្រាកដនៃវិវេកាចុបស្សំ ១ នេះអវិជ្ជាលេភំ ដោយការ ៨ យ៉ាង ចុក្កល
 យើងទោសក្នុងអវិជ្ជា ដោយការ ៨ យ៉ាងនេះ ហើយជាអ្នកដុះខ្នុរ
 ក្នុងការលេភំនៃអវិជ្ជា ដោយការ ៨ យ៉ាងនេះ មានចិត្តចុះសិបក្នុង
 សទ្ធា ចំណែកចស្សនានា ក៏គ្រប់នៅសិបស្វន ចុក្កលនោះសិក្ស
 ថា តាមអញជាអ្នកតិចារណាយើង ខ្ញុំការលេភំនៃអវិជ្ជា ទើបដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សថា តាមអញជាអ្នកតិចារណាយើង ខ្ញុំការលេភំ
 នៃអវិជ្ជា ទើបដកដង្ហើមចូល ។

[១៦៨] ទោសក្នុងសង្ការ ដោយការចុំខ្លួន សង្ការលេភំ
 ដោយការចុំខ្លួន ។ ចេ ។ ទោសក្នុងវិញ្ញាណ ដោយការចុំខ្លួន
 វិញ្ញាណលេភំ ដោយការចុំខ្លួន ទោសក្នុងធានុបេ ដោយការ
 ចុំខ្លួន ធានុបេលេភំ ដោយការចុំខ្លួន ទោសក្នុងសទ្ធាយ-
 តេន ដោយការចុំខ្លួន សទ្ធាយតេនលេភំ ដោយការចុំខ្លួន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតាម្ប

កតិហកាគារេហិ ដស្ស អាទិនវេ ហោតិ កតិ-
 ហកាគារេហិ ដស្ស ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាគារេហិ វេទ-
 នាយ អាទិនវេ ហោតិ កតិហកាគារេហិ វេទនា
 ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាគារេហិ តណ្ហាយ អាទិនវេ
 ហោតិ កតិហកាគារេហិ តណ្ហា ឱវុជ្ឈតិ កតិហកា-
 គារេហិ ទុទានានេ អាទិនវេ ហោតិ កតិហកាគារេហិ
 ទុទានាធិ ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាគារេហិ ភវេ អាទិនវេ
 ហោតិ កតិហកាគារេហិ ភវេ ឱវុជ្ឈតិ កតិហ-
 កាគារេហិ ជាតិយា អាទិនវេ ហោតិ កតិហកា-
 គារេហិ ជាតិ ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាគារេហិ ជនមរណេ
 អាទិនវេ ហោតិ កតិហកាគារេហិ ជនមរណំ ឱ-
 វុជ្ឈតិ ។ បញ្ចហកាគារេហិ ជនមរណេ អាទិនវេ
 ហោតិ អដ្ឋហកាគារេហិ ជនមរណំ ឱវុជ្ឈតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតាម្ប

ទោសក្កន្តិដស្សៈ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ដស្សៈរលេតំ ដោយភ-
 កាភ្នំខានយ៉ាង ទោសក្កន្តិវេទនា ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង វេទនា
 រលេតំ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ទោសក្កន្តិភណ្ណា ដោយភកា-
 ភ្នំខានយ៉ាង ភណ្ណារលេតំ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ទោសក្កន្តិទុទាន
 ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ទុទានរលេតំ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង
 ទោសក្កន្តិភវេ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ភវេរលេតំ ដោយភកាភ្នំខាន
 យ៉ាង ទោសក្កន្តិជាតិ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ជាតិរលេតំ ដោយ
 ភកាភ្នំខានយ៉ាង ទោសក្កន្តិជនមរណៈ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង
 ជនមរណៈរលេតំ ដោយភកាភ្នំខានយ៉ាង ។ ទោសក្កន្តិជនមរណ-
 ដោយភកា ៨ យ៉ាង ជនមរណៈរលេតំ ដោយភកា ៨ យ៉ាង ។

បញ្ចវគ្គ អាណាថា

កតមេហិ បញ្ចហាការេហិ ជកមរណោ អាទិណ-
កេ ហោតិ ។ អធិត្ថដ្ឋេន ជកមរណោ អាទិណកេ
ហោតិ ទុក្ខដ្ឋេន អនត្តដ្ឋេន សន្តាបដ្ឋេន វិបរិណា-
នដ្ឋេន ជកមរណោ អាទិណកេ ហោតិ ឥមេហិ បញ្ច-
ហាការេហិ ជកមរណោ អាទិណកេ ហោតិ ។

កតមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ជកមរណំ ធិរុជ្ឈតិ ។
ធិនានិរោធន ជកមរណំ ធិរុជ្ឈតិ សមុទយនិរោធន
ជាតិនិរោធន កវិនិរោធន ហេតុនិរោធន បច្ចុ-
យនិរោធន ញាណុប្បនេន និរោទុបដ្ឋានេន ជកមរ-
ណំ ធិរុជ្ឈតិ ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ជកមរណំ ធិរុ-
ជ្ឈតិ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ ជកមរណោ អាទិណវិ
ធិស្វា ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ជកមរណានិរោធន
នទូជាកោ ហោតិ សទ្ធានិមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាធិដ្ឋតិ
ជកមរណោ និរោទុបស្សិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខតិ

បញ្ចវគ្គ អាណាថា

ទោសក្កដកមរណោ ដោយភកា ៥ យ៉ាង កើត្តិទ្ធុ ។ ទោស
ក្កដកមរណោ ដោយអត្តជាមិនទៀង ១ ដោយអត្តជាជុក្ខ ១ ដោយ
អត្តជាជានន្ត ១ ដោយអត្តជាក្តៅសត្វ ១ ទោសក្កដកមរណោ ដោយ
អត្តជាក្រប្រួល ១ ទោសក្កដកមរណោ ដោយភកា ៥ យ៉ាង ។

ជកមរណោរលតំ ដោយភកា ៨ យ៉ាង កើត្តិទ្ធុ ។ ជក-
មរណោរលតំ ដោយការលតំ ខែហេតុជាគ្រឿងប្រគល់ឱ្យនូវផល ១
ដោយការលតំ ខែហេតុជាប្រជុំកើត ១ ដោយការលតំខែជាតិ ១
ដោយការលតំ ខែភព ១ ដោយការលតំ ខែហេតុ ១ ដោយការ
លតំ ខែចង្វែយ ១ ដោយការលតំខ្សែង ខែញាណ ១ ជកមរណោ
រលតំ ដោយការប្រាកដ ខែនិរោធន ១ ទោជកមរណោ រលតំ
ដោយភកា ៨ យ៉ាង ។ បុគ្គលឃើញទោស ក្កដកមរណោ
ដោយភកា ៥ យ៉ាង ហើយជាអ្នកដុះឧត្ត ក្កដកមរណោ ខែជកមរណោ
ដោយភកា ៨ យ៉ាង ជាអ្នកមានចិត្តច្រើនស្រឡា ចាំនិច្ចរលតំ
បុគ្គលនោះ ក៏អង្គុល់នៅសិច្ចសួន បុគ្គលនោះសិក្សាថា ភក្កាអញ
ជាអ្នករិបាណាឃើញ ទូកមរណតំជកមរណោ ទើបដកដំនើមធ្វេញ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាសន្ត

ជកថវណ្ណោ ធិរោតាទុចស្សី ចស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខា-
តិ ធិរោតាទុចស្សី អស្សាសប្បស្សាសវសេន ធម្មា
ទុចដ្ឋានំ សតិ អទុចស្សនាញាណំ ធម្មា ទុចដ្ឋានំ
ចោ សតិ សតិ ទុចដ្ឋានំ ទេវ សតិ ច កាយ សតិ-
យា ភេន ញាណោ ភេ ធម្មេ អទុចស្សតិទិ ភេន
វុទ្ធិទិ ធម្មេសុ ធម្មាទុចស្សនា សតិប្បដ្ឋានការីនា ។

អទុចស្សតិទិ កាជន្តេ ធម្មេ អទុចស្សតិ
។ ចេ ។ ឯវន្តេ ធម្មេ អទុចស្សតិ ។

ការីនាទិ ធម្មស្សោ ការីនា ។ ចេ ។ អ-
សេវនដ្ឋេន ការីនា ។ ធិរោតាទុចស្សី អស្សា-
សប្បស្សាសា សិវរដ្ឋេន សិលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។
ធិរោតាទុចស្សី អស្សាសប្បស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ ចជាទតោ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាសន្ត

សិក្សថា ភាគាភិក្ខុជាអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការលេតំជកថវណ្ណោ
ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាទុចដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះ
ថាអទុចស្សនាញាណ ធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាទុចដ្ឋាន មិនឈ្មោះថា
សតិទេ ចំណែកទាំងសតិ ទើបឈ្មោះថាទុចដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង
ដោយកំណាចខ្លាំងដង្ហើមចេញ និងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតំបារណា
ឃើញខ្ញុំការលេតំ បុគ្គលតំបារណារឿញខ្ញុំធម៌ទាំងនោះ ដោយសតិ
នោះ ដោយញាណនោះ ចេតុនោះ លោកវោលថា ធម្មសុច្ឆា-
ទុចស្សនា សតិប្បដ្ឋានការីនា ។

សំខ្លាត្រង់ពាក្យថា តំបារណារឿញ តើតំបារណារឿញ ខ្ញុំធម៌
ទាំងនោះ ដូចអ្នក ។ ចេ ។ បុគ្គលតំបារណារឿញ ខ្ញុំធម៌ទាំង
នោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការីនា ទុនដល់ការីនា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះ
ថាការីនា ដោយអត្ថថាសេន ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដង្ហើមចូល
របស់បុគ្គលអ្នកតំបារណារឿញ ខ្ញុំការលេតំ ឈ្មោះថាសិលវិសុទ្ធិ
ដោយអត្ថថាសង្រួម ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្ញុំកាលខិត្តទាន
កាណ្ណណ៍តែមួយ ដែលទំនាយទាយ ដោយកំណាចខ្លាំងដង្ហើមចេញ
និងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតំបារណារឿញខ្ញុំការលេតំ ។ ចេ ។

ការវេញ អាណាចក្រ

ចរាចរណ៍ ផ្សេងៗទៀត សំខាន់ៗទៀត ក្នុង វិស័យ
សេដ្ឋកិច្ច ចរាចរណ៍ ។

(១២៧) ក្នុង បដិវត្តន៍ស្រុកចុបស្រី អស្សុសិស្សា-
មិត្ត សិក្ខា បដិវត្តន៍ស្រុកចុបស្រី បស្សុសិស្សាមិត្ត
សិក្ខា ។ ទ្រ បដិវត្តន៍ស្រុក(*) បរិច្ចាគច្បង-
ដិស្រុក ច បក្ខុទូទាញដិវត្តន៍ស្រុក ច ។ រួច
បរិច្ចាគមិត្ត បរិច្ចាគច្បងដិវត្តន៍ស្រុក រួចទិរោច ចិញ្ចាទ
ចិត្ត បក្ខុទូទាញ បក្ខុទូទាញដិវត្តន៍ស្រុក ។ រួច
បដិវត្តន៍ស្រុកចុបស្រី អស្សុសិស្សាមិត្ត សិក្ខា
រួច បដិវត្តន៍ស្រុកចុបស្រី បស្សុសិស្សាមិត្ត សិក្ខា
វេទន៍ សញ្ញា សង្ហារ វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។ បេ ។

* ប. ប. បដិវត្តន៍ ទ្រ បដិវត្តន៍ ។

សុខុមាលី ប្រកាស បដិវត្តន៍

បុគ្គលកាលដ៏ធំល្អ ឈ្មោះប្រមូលមក ឱ្យផ្សេងៗទៀត បេត
នោះ លោកកាល បុគ្គលចាត់ចុះ ឱ្យក្នុងការស្រុះ ។

(១២៨) បុគ្គលសិក្សា ភាគអញជាអ្នកចំពោះឈើ ឱ្យការ
លាស់ចេញ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សា ភាគអញជាអ្នកចំពោះឈើ
ឈើឱ្យការលាស់ចេញ ទើបដកដង្ហើមចូល ឆើដូចម្តេច ។ ការលាស់
ចេញ មាន ២ យ៉ាង គឺ ការលាស់ចេញការលាស់ (បរិច្ចាគច្បងដិ-
ស្រុក) ១ ការលាស់ចេញការស្រុះ (បក្ខុទូទាញដិស្រុក) ១ ។
ឧទាហរណ៍ លាស់ស្រុះឱ្យចូល ឧទាហរណ៍ ឈ្មោះថា ការលាស់ចេញការ
លាស់ ចិត្តស្រុះទៅក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីលាស់ចេញ ឈ្មោះថា ការលាស់
ចេញការស្រុះ ។ បុគ្គលសិក្សា ភាគអញជាអ្នកចំពោះឈើ ឱ្យការ
លាស់ចេញ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សា ភាគអញជាអ្នក
ចំពោះឈើ ឱ្យការលាស់ចេញ ទើបដកដង្ហើមចូល ឧទាហរណ៍ លា
ស្រុះឱ្យចេញ ឱ្យសញ្ញា ឱ្យសង្ហារ ឱ្យវិញ្ញាណ ឱ្យចក្ខុ ។ បេ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថាខណ្ឌ
 ជនមរណំ បរិច្ឆេទតីតិ បរិច្ឆាតប្បដិវិស្សត្តោ ជនម-
 រណានិរោទេ វិញ្ញាណេ ចិត្តំ បក្ខន្ធពីតិ បក្ខន្ធនប្ប-
 ដិវិស្សត្តោ ។ ជនមរណោ បដិវិស្សត្តានុបស្សី អ-
 ស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ជនមរណោ បដិវិស្សត្តានុ-
 បស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បដិវិស្សត្តានុបស្សី
 អស្សសប្បស្សនសវសេន ធម្មា ឧបដ្ឋានំ សតិ
 អនុបស្សនាញាណំ ធម្មា ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ
 ឧបដ្ឋានំ នេវ សតិ ច តាយ សតិយា តេន ញា-
 ណោ តេ ធម្មេ អនុបស្សតីតិ តេន វុច្ចតិ ធម្មេសុ
 ធម្មាឧបស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថាខណ្ឌ
 ខ្លុំជនមរណោៈ ធម៌នោ ឈ្មោះថាការលាស់ចេញពីការលេបដំ ចិត្តសុខ
 ទៅក្នុងព្រះចិត្តាន ជាទីលេងនៃជនមរណោៈ ឈ្មោះថាការលាស់ចេញ
 ពីការស្ករទៅ ។ បុគ្គលសិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកពិចារណាឃើញ ខ្លុំការ
 លាស់ជនមរណោៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកពិចារ-
 ណាឃើញ ខ្លុំការលាស់ជនមរណោៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថាចម្រាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ ធម៌ទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថាចម្រាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះ
 ថាចម្រានផង ឈ្មោះថាសតិផង ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិង
 ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកពិចារណាឃើញ ខ្លុំការលាស់ចេញ
 បុគ្គលពិចារណាឃើញ ខ្លុំធម៌ទាំងនោះ ដោយសតិនោះ ដោយ
 ញាណនោះ ហេតុនោះ លោកយោបល់ថា ធម្មេសុធម្មាឧបស្សនា
 សតិច្បដ្ឋានការវា ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

អនុបស្សតិ កាសន្ត ធម្ម អនុបស្សតិ ។
 អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ យោ និច្ចតោ ។ ២ ។ ចដិ.
 និស្សជ្ជតិ យោ អាធិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ
 និច្ចសញ្ញំ ចដហតិ ។ ២ ។ ចដិនិស្សជ្ជន្តោ អាណាចិ
 ចដហតិ ឯវន្ត ធម្ម អនុបស្សតិ ។

ការបាតិ ចតស្ស ការបា តត្ថ ជាតាចិ ចម្មាចិ
 អនតិវត្តនដ្ឋេន ការបា ។ ២ ។ អាសេវនដ្ឋេន ការ-
 បា ។ ចដិនិស្សត្តានុបស្សំ អស្សសច្យស្សសា សំ-
 វដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ អវិក្កេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ នស្សន-
 ដ្ឋេន និដ្ឋិវិសុទ្ធិ យោ តត្ថ សិវដ្ឋោ អយំ អនិសីល-
 សិក្ខា យោ តត្ថ អវិក្កេបដ្ឋោ អយំ អនិចិត្តសិក្ខា

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

សំន្តុត្រងំតាក្យថ ភិបារណាយេញ តើភិបារណាយេញ ខ្លវតមិ
 ចំណំនោ ផ្លូវត្តច ។ បុគ្គលភិបារណាយេញ ថាមិនទៀង មិនវែងថា
 ទៀងទេ ។ ២ ។ រលាស់ចេញ មិនវែងកាន់យកទេ បុគ្គលកាល
 ភិបារណាយេញ ថាមិនទៀង វែងលេចនិវ្វិច្ចសញ្ញា (ការសំគាល់
 ថាទៀង) ។ ២ ។ បុគ្គលកាលរលាស់ចេញ ឈ្មោះថាសេដ្ឋ ខ្លវសចក្តិ
 ប្រកាន់ បុគ្គលភិបារណាយេញ ខ្លវតមិចំណំនោ យ៉ាងនេះឯង ។

តាក្យថ ការបា ពុទ្ធសីលការបា យ៉ាង ឈ្មោះថាការបា
 ដោយអត្ថថាមិនកខ្វក់ ខ្លវតមិចំណំខ្យាយ ដែលកើតក្នុងសមាធិនោ
 ។ ២ ។ ឈ្មោះថាការបា ដោយអត្ថថាសេត ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញ
 ចំណំខ្យល់ដង្ហើមចូល ថេស្តបុគ្គលភិបារណាយេញ ខ្លវការរលាស់ចេញ
 ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាសង្រួម ឈ្មោះថាចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយ
 អត្ថថាមិនកយមាយ ឈ្មោះថាមិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាយេញ អត្ថថា
 សង្រួម ក្នុងនិមិទ្ធា ឯណា នេះ ឈ្មោះថាអនិសីលសិក្ខា អត្ថ
 ថាមិនកយមាយ ក្នុងនិមិទ្ធា ឯណា នេះ ឈ្មោះថាអនិចិត្តសិក្ខា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

យោ ភត្ត ឧស្សនេដោ អយំ អធិច្បញ្ញាសិក្ខា
 វេទា ភិស្សេន សិក្ខាយោ អាវុជ្ជន្តោ សិក្ខតិ
 ជាទន្តោ សិក្ខតិ ។ បេ ។ សច្ចិកាតតំ សច្ចិកាភេ-
 ទន្តោ សិក្ខតិ បដិទិស្សត្តានុបស្សី អស្សសច្ចស្ស-
 សវសេន ចិត្តស្ស ឯកត្តតំ អវិក្ខេបំ បជាទតោ
 វិទិតា វេទនា ទច្ចដ្ឋង្គិ វិទិតា ទបដ្ឋង្គិ វិទិតា
 អត្តតំ កត្តង្គិ ។ បេ ។ បដិទិស្សត្តានុបស្សី អស្សស-
 ច្ចស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកត្តតំ អវិក្ខេបំ បជា-
 ទតោ ។ បេ ។ បជាទន្តោ វិទ្រិយានិ សមោណទេតិ
 កោចរត្ត បជាទតិ សមត្តត្ត បដិវិជ្ឈតិ ពលានិ
 សមោណទេតិ កោដ្ឋង្គ្រំ សមោណទេតិ មក្កំ សមោ-
 ណទេតិ ធម្មេ សមោណទេតិ កោចរត្ត បជាទតិ
 សមត្តត្ត បដិវិជ្ឈតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចមិសុទ្ធិបិដក

អត្តថាយេញ្ញក្នុងធម៌នោះ ឯណា នេះ ឈ្មោះថាអធិច្បញ្ញាសិក្ខា បុគ្គល
 កាលរំលឹកឃើញ ឡើយសិក្ខាតាំង ណ នេះ ឈ្មោះថាសិក្ខា កាលដឹង
 ឈ្មោះថាសិក្ខា ។ បេ ។ កាលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ដូចម្តេច ដែលខ្លួនធ្វើឲ្យ
 ដាក់ច្បាប់ ឈ្មោះថាសិក្ខា កាលបុគ្គលដឹងច្បាប់ ឡើយតាំងចិត្តមាន
 ការណ៍តែមួយ ដែលមិនបាយបាយ ដោយសំណាចវៃដើម្បីទទួលបាន
 ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតិចារណាយេញ ឡើយកាលរស់ចេញ វេទនា
 ដ៏ប្រាកដ វេទនាកើតឡើង វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏តាំងឡើង វេទនា
 ដ៏ប្រាកដ វេទនាដ៏លំដាប់សេចក្តីវិភាស ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាប់
 ឡើយតាំងចិត្តមានការណ៍តែមួយ ដែលមិនបាយបាយ ដោយសំណាច
 វៃដើម្បីទទួលបានដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតិចារណាយេញ ឡើយ
 កាលរស់ចេញ ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាប់ ឈ្មោះថាប្រមូលមកដុំ
 ដង្រ្គិយតាំងឲ្យយ ឈ្មោះថាដឹងច្បាប់ដូចគោរដេក ចាក់ពូនុវត្ត ខែ
 ការស្វែងរក បុគ្គលប្រមូលមកដុំពលៈ ប្រមូលមកដុំកោដ្ឋង្គ ប្រមូល
 មកដុំមក ប្រមូលមកដុំដំ ឈ្មោះថាដឹងច្បាប់ដូចគោរដេក ចាក់
 ពូនុវត្ត ខែការស្វែងរក ។

មហាវិទ្យា អាណាចក្រ

ឥន្ទ្រិយានិ សមោចារណតិ កង ឥន្ទ្រិយានិ
 សមោចារណតិ ។ អធិមោត្តរដ្ឋន សង្ខិទ្រិយំ សមោ-
 ចារណតិ ។ បេ ។ តេន វុទ្ធកិ សមត្តត្ថ បដិវិជ្ជតិ
 អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណានិ អដ្ឋ ច ឧបដ្ឋាចា-
 នុស្សតិយោ(១) ចត្តាវិ សុត្តន្តិកាវក្កនិ ធម្មេសុ ធម្មា-
 នុបស្សនាយ ឥនាទិ ពត្តិសិ សមោកាវិសុ ញា-
 ណានិ ។

(១៣០) កតមាទិ ចត្តវិសតិ សមាទិវសេន
 ញាណានិ ។ ធីយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯក-
 ក្កតា អវិក្កេចោ សមាទិ ធីយំ បស្សាសវសេន
 ចិត្តស្ស ឯកក្កតា អវិក្កេចោ សមាទិ ។ បេ ។
 វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតា
 អវិក្កេចោ សមាទិ ឥនាទិ ចត្តវិសតិ សមាទិវសេន
 ញាណានិ ។

១ ប. ឧបដ្ឋាចានុស្សតិយោ ។

មហាវិទ្យា អាណាចក្រ

សំនួរគ្រង់ពាក្យថា ប្រមូលមកខ្លះឥន្ទ្រិយានិ ធីប្រមូលមក
 ខ្លះឥន្ទ្រិយានិ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រមូលមកខ្លះឥន្ទ្រិយានិ ដោយ
 អត្តជានិសិទ្ធិ ។ បេ ។ ហេតុនោ លោកោយថា ពាក់ព័ន្ធនៃ
 ខែការស្ងប់ អនុបស្សនាញាណ ៨ របៀបនានុស្សតិ ៨ និងសុត្តន្តិកា ៤
 (វិទ្ធិវិទ្ធិ) ក្នុងធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ទាំងនេះ ឈ្មោះថាសមោកាវិ-
 ញាណ ៣២ ប្រការ ។

(១៣១) ញាណ ២២ ដោយអំណាចនៃសមាទិ ធីដូចម្តេច ។
 កាលនៃចិត្តមានការម្សៅនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចេញវែង ឈ្មោះថាសមាទិ កាលនៃចិត្តមានការម្សៅនៃមួយ
 ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលវែង ឈ្មោះថាសមាទិ
 ។ បេ ។ កាលនៃចិត្តមានការម្សៅនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចេញ របស់បុគ្គលកាលញ៉ាំងចិត្តឲ្យច្រូច (ចាកកិលេស)
 ឈ្មោះថាសមាទិ នេះញាណ ២២ ដោយអំណាចនៃសមាទិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ភារ

កក្កោមិ ទ្រុសត្តតិ វិបស្សនាវសេន ញាណាទិ ។

និយំ អស្សាសំ អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា

ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា អនត្តតោ អនុ-

បស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និយំ ចស្សាសំ អនិច្ចតោ

អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន

វិបស្សនា អនត្តតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា

។ ចេ ។ វិហោចយំ ចិត្តំ អស្សាសំ វិហោចយំ ចិត្តំ

ចស្សាសំ អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា

ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា អនត្តតោ

អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ភោទិ ទ្រុសត្តតិ

វិបស្សនាវសេន ញាណាទិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកា

ញាណ វិសេ ប្រការ ដោយកំណាចវិបស្សនា តើដូចម្តេចខ្លះ ។

ឈ្មោះវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថា

វិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះវិបស្សនា

ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាអនត្តា ឆ្លៀតរលំដង្ហើមចេញវែង

ឈ្មោះវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះ

វិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះវិបស្សនា

ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាអនត្តា ឆ្លៀតរលំដង្ហើមចេញវែង

។ ចេ ។ ឈ្មោះវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង

ឈ្មោះវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថា

វិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាអនត្តា ឆ្លៀតរលំដង្ហើម

ចេញ ចេសំបុគ្គលកាលញ៉ាំងចិត្តឱ្យរួច ឆ្លៀតរលំដង្ហើមចេញ ចេសំបុគ្គល

កាលញ៉ាំងចិត្តឱ្យរួច នេញាណវិសេ ប្រការ ដោយកំណាចវិបស្សនា ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

កកមាធិ អង្គ វិទ្យាសាស្ត្រណាម ។ អធិប្បវេណី
 ស្សី អស្សាសំ យថាភូតំ ជាតាតិ បស្សតីតិ វិទ្យាសា-
 ស្ត្រណាម អធិប្បវេណីស្សី បស្សាសំ យថាភូតំ ជាតា-
 តិ បស្សតីតិ វិទ្យាសាស្ត្រណាម ។ មេ ។ បដិវិស្សត្តា-
 ទុបស្សី អស្សាសំ យថាភូតំ ជាតាតិ បស្សតីតិ
 វិទ្យាសាស្ត្រណាម បដិវិស្សត្តាទុបស្សី បស្សាសំ យ-
 ថាភូតំ ជាតាតិ បស្សតីតិ វិទ្យាសាស្ត្រណាម ឥមាធិ
 អង្គ វិទ្យាសាស្ត្រណាម ។

កកមាធិ អង្គ វិទ្យាសាស្ត្រណាម ។
 អធិប្បវេណីស្សី អស្សាសំ កយតុបដ្ឋានេ បញ្ញា វិទ្យា-
 សាស្ត្រណាម អធិប្បវេណីស្សី បស្សាសំ កយ-
 តុបដ្ឋានេ បញ្ញា វិទ្យាសាស្ត្រណាម ។ មេ ។

បញ្ជីរដ្ឋ អាណាចក្រ

វិទ្យាសាស្ត្រណាម ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រណាម
 ព្រះហោធីន៍ ឃើញតាមភិក្ខុ ខ្ញុំទ្រង់ដង្ហែមចេញ របស់បុគ្គលអ្នក
 ភិបាលការឃើញថាទំនៀង ។ ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រណាម ព្រះហោធីន៍
 ឃើញតាមភិក្ខុ ខ្ញុំទ្រង់ដង្ហែមចូល របស់បុគ្គលអ្នកភិបាលការឃើញថា
 ទំនៀង ។ មេ ។ ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រណាម ព្រះហោធីន៍ ឃើញ
 តាមភិក្ខុ ខ្ញុំទ្រង់ដង្ហែមចេញ របស់បុគ្គលអ្នកភិបាលការឃើញខ្ញុំការ
 រលាស់ចេញ ។ ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រណាម ព្រះហោធីន៍ ឃើញតាមភិក្ខុ
 ខ្ញុំទ្រង់ដង្ហែមចូល របស់បុគ្គលអ្នកភិបាលការឃើញ ខ្ញុំការរលាស់
 ចេញ ។ មេ ។ វិទ្យាសាស្ត្រណាម ៨ យ៉ាង ។

វិទ្យាសាស្ត្រណាម ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បញ្ញាក្នុងការ
 ប្រកាសជាគួរកែ ចំពោះទ្រង់ដង្ហែមចេញ របស់បុគ្គលអ្នកភិបាលការ
 ឃើញ ថាទំនៀង ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រណាម ។ បញ្ញាក្នុងការ
 ប្រកាសជាគួរកែ ចំពោះទ្រង់ដង្ហែមចូល របស់បុគ្គលអ្នកភិបាលការ
 ឃើញ ថាទំនៀង ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រណាម ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតាមន្ត

ចដិទ្ធិស្សត្តានុបស្សី អស្សាសំ កយតុបដ្ឋានេ បញ្ញា
និព្វិទានុលោមេ ញាណំ ចដិទ្ធិស្សត្តានុបស្សី បស្សា-
សំ កយតុបដ្ឋានេ បញ្ញា និព្វិទានុលោមេ ញាណំ
ឥមាទិ អដ្ឋ និព្វិទានុលោមេ ញាណាទិ ។

កកមាទិ អដ្ឋ និព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណាទិ ។
អទិប្បានុបស្សី អស្សាសំ បដិសង្ហា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា
និព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណំ អទិប្បានុបស្សី បស្សាសំ
បដិសង្ហា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា និព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណំ
។ ចេ ។ ឥមាទិ អដ្ឋ និព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណាទិ ។

កកមាទិ ឯកវិសតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណាទិ ។
សោតាបត្តិមក្កេន សក្កាយនិដ្ឋិយា ចហំនត្តា សមុ-
ច្ឆិន្ទត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណំ វិចិត្តោយ
ចហំនត្តា សមុច្ឆិន្ទត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតាមន្ត

បញ្ញាករណ៍កាប្រោកដថាគុក្កេយ ចំពោះខ្យល់ដង្ហើមចេញ របស់បុគ្គលអ្នក
គំចារណាយើញ ខ្លឹកាវលាសំចេញ ឈ្មោះថានិព្វិទានុលោមញ្ញាណ ១
បញ្ញាករណ៍កាប្រោកដថាគុក្កេយ ចំពោះខ្យល់ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នក
គំចារណាយើញ ខ្លឹកាវលាសំចេញ ឈ្មោះថានិព្វិទានុលោមញ្ញាណ ១
នេះនិព្វិទានុលោមញ្ញាណ ៨ យ៉ាង ។

និព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណស្ងប់ (ការដឹកនាំការឱ្យយល់និងការ
ទ្រង់) ៨ យ៉ាង កើដូចម្តេចខ្លះ ។ បញ្ញា គិកាវលោក និងការ
កើត ខ្លឹកាវលាសំចេញ របស់បុគ្គលអ្នកគំចារណាយើញ ថាទិដ្ឋិ
ឈ្មោះថានិព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណ ១ បញ្ញា គិកាវលោក និងការ
កើត ខ្លឹកាវលាសំចេញ របស់បុគ្គលអ្នកគំចារណាយើញ ថាទិដ្ឋិ
ឈ្មោះថានិព្វិទាចដិប្បស្សន្តិញ្ញាណ ១ ។ ចេ ។ នេះនិព្វិទាចដិប្បស្ស-
ន្តិញ្ញាណ ៨ យ៉ាង ។

វិមុត្តិសុខញ្ញាណ ២១ កើដូចម្តេចខ្លះ ។ ញាណ កើតឡើង
ប្រោះភាពវិនិច្ឆ័យនៃផ្លូវ ដែលរលាកលរេងរហើយ ផ្តាច់ផ្តិលរហើយ
ដោយសោតាបត្តិមក្កេន ឈ្មោះថា វិមុត្តិសុខញ្ញាណ ញាណកើតឡើង
ប្រោះភាពវិនិច្ឆ័យនៃវិចិត្ត ដែលរលាកលរេងរហើយ ផ្តាច់ផ្តិលរហើយ
ដោយសោតាបត្តិមក្កេន ឈ្មោះថា វិមុត្តិសុខញ្ញាណ ញាណកើតឡើង

ចបវង្ស អាណាចករាជ

សីលទ្ធកម្មបរាសស្ស ធិដ្ឋានុសយស្ស វិចិត្តិញ្ញានុស-
 យស្ស បតីនត្តា សុឡត្តិទ្ធត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ
 ញាណំ សកទាតាមិមក្កេន ឱឡារិកស្ស កាមរាគ-
 សញ្ញាជនស្ស ចជិយសញ្ញាជនស្ស ឱឡារិកស្ស
 កាមរាគានុសយស្ស ចជិយានុសយស្ស បតីនត្តា
 សុឡត្តិទ្ធត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ ញាណំ អនាតាមិ-
 មក្កេន អណុសហកតស្ស កាមរាគសញ្ញាជនស្ស
 ចជិយសញ្ញាជនស្ស អណុសហកតស្ស កាមរាគ-
 នុសយស្ស ចជិយានុសយស្ស បតីនត្តា សុឡត្តិ-
 ទ្ធត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ ញាណំ អរហត្តមក្កេន រូប-
 រាគស្ស អរូបរាគស្ស មានស្ស ឧទ្ធច្ចស្ស អវិជ្ជាយ
 មាតានុសយស្ស ច កវរកានុសយស្ស អវិជ្ជានុស-
 យស្ស បតីនត្តា សុឡត្តិទ្ធត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ
 ញាណំ ឥមាជិ ឯកវិសតិ វិមុត្តិសុខ ញាណាជិ
 សោឡុសវត្ថុកំ អាណាចានុស្សតិសមាជិ កាវយតោ
 វិសាជិកាជិ ឥមាជិ ទ្វេ ញាណាសតាជិ ឧប្បជ្ជតិ

អាណាចករាជ សន្តា ។

ចបវង្ស អាណាចករាជ

ព្រោះភាពនៃសីលទ្ធកម្មបរាសស្ស នៃធិដ្ឋានុសយស្ស
 ដែលលោកលេចនឹងហើយ ផ្គាប់ផ្គិលហើយ ដោយសោតាបត្តិមន្ត ឈ្មោះ
 ថាវិមុត្តិសុខញាណ ញាណកើតឡើង ព្រោះភាពនៃកាមរាគសញ្ញាជនៈ
 នៃចជិយសញ្ញាជនៈ ជាគិលេសដ៏ប្រាគត្រាគ នៃកាមរាគានុសយស្ស នៃ
 ចជិយានុសយស្ស ជាគិលេសដ៏ប្រាគត្រាគ ដែលលោកលេចនឹងហើយ ផ្គាប់
 ផ្គិលហើយ ដោយសកទាតាមិមន្ត ឈ្មោះថាវិមុត្តិសុខញាណ ញាណ
 កើតឡើង ព្រោះភាពនៃកាមរាគសញ្ញាជនៈ នៃចជិយសញ្ញាជនៈ ជា
 គិលេសដ៏ល្អិត នៃកាមរាគានុសយស្ស នៃចជិយានុសយស្ស ជាគិលេសដ៏ល្អិត
 ដែលលោកលេចនឹងហើយ ផ្គាប់ផ្គិលហើយ ដោយអនាតាមិមន្ត ឈ្មោះថា
 វិមុត្តិសុខញាណ ញាណកើតឡើង ព្រោះភាពនៃរូបរាគៈ នៃអរូបរាគៈ
 នៃមាតៈ នៃឧទ្ធច្ចៈ នៃអវិជ្ជា នៃមាតានុសយស្ស នៃកវរកានុសយស្ស នៃអវិជ្ជា-
 នុសយស្ស ដែលលោកលេចនឹងហើយ ផ្គាប់ផ្គិលហើយ ដោយអរហត្តមន្ត
 ឈ្មោះថាវិមុត្តិសុខញាណ នៃវិមុត្តិសុខញាណ ២១ កាលបុគ្គលចម្រើន
 នូវកាតាណុស្សតិសមាជិ មានវង្ស ១៦ ញាណ ២២០ នេះ វែមធំ
 កើតឡើង ។

ចប់ អាណាចករាជ ។

មហានិក្ខ វិនិច្ឆ័យកថា

[១៣១] ឯវច្ឆេ សុតំ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិកស្សរាមេ។
តត្រ ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
កនន្តេតិ ទេ ភិក្ខុ កកវតោ បទូស្សរាសុំ ។ កកវា
ឯកនវេត បញ្ចំមាចិ ភិក្ខុវេ វស្ត្រិយាចិ ។ កកមា-
ចិ បញ្ច ។ សទ្ធិទ្រិយំ វិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមា-
ចិទ្រិយំ ចញ្ញិទ្រិយំ ។ ឥមាចិ ទោ ភិក្ខុវេ ចញ្ញិទ្រិ-
យាចិ ។

[១៣២] ឥមាចិ ចញ្ញិទ្រិយាចិ កកិហាការេហិ
វិសុជ្ឈន្តិ ។ ឥមាចិ ចញ្ញិទ្រិយាចិ ចណ្ណាសហិ
អាការេហិ វិសុជ្ឈន្តិ អស្សន្ទេ បុគ្គលេ បរិវដ្ឋ-
យតោ សន្ទេ បុគ្គលេ សេវតោ កជតោ ចយិវុ-
ចាសតោ ចាសាទនិយេ សុត្តន្តេ បទូវេត្តតោ

មហានិក្ខ វិនិច្ឆ័យកថា

[១៣១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សាមីយមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន សល់អនាថមិណ្ឌិកស្សដ្ឋី ដ៏គ
ក្រសីសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង
ខ្សោយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្សោយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះបទូស្សព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករណ៍ព្រះគង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្សោយ វស្ត្រិយនេះ មាន ៨ ។ វស្ត្រិយទាំង ៨
អើអ្វីខ្លះ ។ សទ្ធិទ្រិយ ១ វិយទ្រិយ ១ សតិទ្រិយ ១ សមាចិទ្រិយ ១
ចញ្ញិទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្សោយ នេះ វស្ត្រិយ ៨ យ៉ាង ។

[១៣២] វស្ត្រិយទាំង ៨ នេះ បរិសុទ្ធ ដោយភាព
ប្ដីគ្មាន ។ វស្ត្រិយទាំង ៨ នេះ បរិសុទ្ធ ដោយភាព ១៨
ដូច្នោះ សទ្ធិទ្រិយ បរិសុទ្ធ ដោយភាព ៣ នេះ គឺបុគ្គលវៀរ
បុគ្គលដែលឥសត្វ ១ សេពគប់ គប់ក កូលទៅក្នុងយដិក
បុគ្គលដែលមានសត្វ ១ ពិចារណាព្រះសូត្រដែលជាទីជ្រេថ្លា ១

បរាជ័យ វិស្សយាន

ឥនេហំ តិហាការេហំ សន្តិទ្រ្គយំ វិសុជ្ឈតិ កុសីនេ
 បុគ្គលេ បរិវជ្ជយតោ អាទូរិយេ បុគ្គលេ សេវតោ
 កជតោ បយិរុចាសតោ សឌ្ឍច្បដានេ បទូវេក្ខតោ
 ឥនេហំ តិហាការេហំ វិស្សយានំ វិសុជ្ឈតិ បុដ្ឋស្សតិ
 បុគ្គលេ បរិវជ្ជយតោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ បុគ្គលេ សេ-
 វតោ កជតោ បយិរុចាសតោ សតិច្ឆដានេ បទូវេក្ខ-
 តោ ឥនេហំ តិហាការេហំ សន្តិទ្រ្គយំ វិសុជ្ឈតិ អ-
 សមាហិតេ បុគ្គលេ បរិវជ្ជយតោ សមាហិតេ បុគ្គលេ
 សេវតោ កជតោ បយិរុចាសតោ ឈាបវិមោក្ខ
 បទូវេក្ខតោ ឥនេហំ តិហាការេហំ សមាទិទ្រ្គយំ
 វិសុជ្ឈតិ បុច្ឆត្តោ បុគ្គលេ បរិវជ្ជយតោ បញ្ញាវន្ត
 បុគ្គលេ សេវតោ កជតោ បយិរុចាសតោ កម្ពីរ-
 ញាណាចរិយំ បទូវេក្ខតោ ឥនេហំ តិហាការេហំ
 បញ្ញាទ្រ្គយំ វិសុជ្ឈតិ ឥនេហំ បញ្ច បុគ្គលេ បរិវជ្ជយ-
 តោ បញ្ច បុគ្គលេ សេវតោ កជតោ បយិរុចាស-
 តោ បញ្ច សុត្តន្តក្កោទ្ធ បទូវេក្ខតោ ឥនេហំ បណ្ណ-
 រសហិ អាការេហំ ឥនេហំ បញ្ចទ្រ្គយានំ វិសុជ្ឈតិ ។

បរាជ័យ វិស្សយាន

វិស្សយានំ បរិសុទ្ធ ដោយតាការ ធា នេ ធិបុគ្គលវៀបុគ្គលវេសលទ្ធិល
 ប្រក្ខស ១ សេពគប់ គប់រេ ចូលទៅអង្គុយជិតបុគ្គលវេសលទានសេចក្តី
 ព្យាយាម ១ ពិចារណាសម្បញ្ញ ៣១ សន្តិទ្រ្គយ បរិសុទ្ធ ដោយតាការ
 ធា នេ ធិបុគ្គលវៀបុគ្គលវេសលក្ខេបស្មារតី ១ សេពគប់ គប់រេ
 ចូលទៅអង្គុយជិតបុគ្គលវេសលទានស្មារតីម្តង ១ ពិចារណាសម្ប-
 ញ្ញ ១ សមាទិទ្រ្គយបរិសុទ្ធ ដោយតាការ ធា នេ ធិបុគ្គលវៀបុគ្គល
 វេសលទានចិត្តចិន្តិក ១ សេពគប់ គប់រេ ចូលទៅអង្គុយជិតបុគ្គល
 វេសលទានចិត្តចិន្តិក ១ ពិចារណាយាមចិន្តិក ១ បញ្ញាទ្រ្គយ
 បរិសុទ្ធដោយតាការ ធា នេ ធិបុគ្គលវៀបុគ្គលវេសលគប់ឥតបញ្ញា ១
 សេពគប់ គប់រេ ចូលទៅអង្គុយជិតបុគ្គលវេសលទានបញ្ញា ១ ពិចារណា
 ឧបញ្ញាណចរិយាដ៏ជ្រៅ ១ នេវេន វិស្សយានំ ៥ បរិសុទ្ធ ដោយតាការ
 ១៥ នេ ធិបុគ្គលវៀបុគ្គល ៥ សេពគប់ គប់រេ ចូលទៅអង្គុយជិត
 បុគ្គល ៥ ពិចារណាភក្តីប្រសូត្រ ៥ ផូរពាលមកនេវេន ។

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(១៣៣) កតិហា កាវេហិ ចត្វិទ្ធិយា និ កាវិ-
យន្តិ កតិហា កាវេហិ ចត្វិទ្ធិ ឥទ្ធិយា និ កាវតា
ហោតិ ។

នសហា កាវេហិ ចត្វិទ្ធិយា និ កាវិយន្តិ នស-
ហា កាវេហិ ចត្វិទ្ធិ ឥទ្ធិយា និ កាវតា ហោតិ អ-
ស្សទ្ធិយំ ចជហន្តោ សទ្ធិទ្ធិយំ កាវេតិ សទ្ធិទ្ធិយំ
កាវេន្តោ អស្សទ្ធិយំ ចជហតិ កោសន្និ ចជហន្តោ
វិយទ្ធិយំ កាវេតិ វិយទ្ធិយំ កាវេន្តោ កោសន្និ
ចជហតិ ចនានំ ចជហន្តោ សតិទ្ធិយំ កាវេតិ
សតិទ្ធិយំ កាវេន្តោ ចនានំ ចជហតិ ឧទ្ធិទ្ធិ ចជ-
ហន្តោ សនាទិទ្ធិយំ កាវេតិ សនាទិទ្ធិយំ កាវេន្តោ
ឧទ្ធិទ្ធិ ចជហតិ អវិទ្ធិ ចជហន្តោ ចត្វិទ្ធិយំ កាវេ-
តិ ចត្វិទ្ធិយំ កាវេន្តោ អវិទ្ធិ ចជហតិ ឥនេហិ
នសហា កាវេហិ ចត្វិទ្ធិយា និ កាវិយន្តិ ឥនេហិ
នសហា កាវេហិ ចត្វិទ្ធិ ឥទ្ធិយា និ កាវតា ហោតិ ។

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(១៣៣) ឥទ្ធិយទំ ឥ បុគ្គលចាច្រឹម ដោយភកាការប្តីខ្លា
យំ កាចាច្រឹមនៃឥទ្ធិយទំ ឥ ដោយភកាការប្តីខ្លា យំ ។

ឥទ្ធិយទំ ឥ បុគ្គលចាច្រឹម ដោយភកាការ ១០ យំ កា
ចាច្រឹមនៃឥទ្ធិយទំ ឥ កំដោយភកាការ ១០ យំ ឯវេ ឥ បុគ្គលកាល
លន្តវេស្សទ្ធិយៈ (កាលវិទ្ធិវេស្សទ្ធិយៈ) ឈ្មោះចាច្រឹមសទ្ធិទ្ធិយ ១ កាល
ចាច្រឹមសទ្ធិទ្ធិយ ឈ្មោះចាច្រឹមសស្សទ្ធិយៈ ១ កាលលន្តវេស្សទ្ធិយ
ច្រកូស ឈ្មោះចាច្រឹមវិយទ្ធិយ ១ កាលចាច្រឹមវិយទ្ធិយ ឈ្មោះចា
លនសេចក្តីច្រកូស ១ កាលលន្តវេស្សទ្ធិយ ១ ឈ្មោះចាច្រឹម
សតិទ្ធិយ ១ កាលចាច្រឹមសតិទ្ធិយ ឈ្មោះចាច្រឹមសេចក្តីច្រកូស ១
កាលលន្តវេស្សទ្ធិយ ឈ្មោះចាច្រឹមសនាទិទ្ធិយ ១ កាល
ចាច្រឹមសនាទិទ្ធិយ ឈ្មោះចាច្រឹមសេចក្តីច្រកូស ១ កាលលន្តវេស្សទ្ធិយ
ឈ្មោះចាច្រឹមចត្វិទ្ធិយ ១ កាលចាច្រឹមចត្វិទ្ធិយ ឈ្មោះចាច្រឹម
អវិទ្ធិ ១ នៃឥទ្ធិយទំ ឥ ដែលបុគ្គលចាច្រឹមដោយភកាការ ១០ យំ ឯ
នៃឥ កាចាច្រឹម នៃឥទ្ធិយទំ ឥ ដោយភកាការ ១០ យំ ។

ហោតិ ឧត្តរយាមិ

(១៣២) កាតិហា កាតិហា វេហិ ចក្ខុវិទ្ធិយាមិ
 កាតិហា ហោតិ សុកាតិហា ។ ឧសហា កាតិហា វេហិ
 ចក្ខុវិទ្ធិយាមិ កាតិហា ហោតិ សុកាតិហា ។
 អស្សន្ទិយស្ស ចហិណ្ណា សុច្ឆហិណ្ណា សទ្ធិវិទ្ធិយាមិ
 កាតិហា ហោតិ សុកាតិហា សទ្ធិវិទ្ធិយាមិ កាតិហា
 សុកាតិហា អស្សន្ទិយាមិ ចហិណ្ណា ហោតិ សុច្ឆហិណ្ណា
 កោសជ្ជស្ស ចហិណ្ណា សុច្ឆហិណ្ណា វិយិវិទ្ធិយាមិ
 កាតិហា ហោតិ សុកាតិហា វិយិវិទ្ធិយាមិ កាតិហា
 សុកាតិហា កោសជ្ជា ចហិណ្ណា ហោតិ សុច្ឆហិណ្ណា
 ចមាធស្ស ចហិណ្ណា សុច្ឆហិណ្ណា សតិវិទ្ធិយាមិ កាតិហា
 ហោតិ សុកាតិហា សតិវិទ្ធិយាមិ កាតិហា សុកាតិហា
 ចមាធនា ចហិណ្ណា ហោតិ សុច្ឆហិណ្ណា ឧទ្ធច្ឆស្ស
 ចហិណ្ណា សុច្ឆហិណ្ណា សមាធិវិទ្ធិយាមិ កាតិហា ហោតិ
 សុកាតិហា សមាធិវិទ្ធិយាមិ កាតិហា សុកាតិហា
 ឧទ្ធច្ឆា ចហិណ្ណា ហោតិ សុច្ឆហិណ្ណា អវិជ្ជាយាមិ ចហិណ្ណា
 សុច្ឆហិណ្ណា ចក្ខុវិទ្ធិយាមិ កាតិហា ហោតិ សុកាតិហា

ហោតិ ឧត្តរយាមិ

(១៣៦) វិទ្ធិយាមិ ៧ បុគ្គលបានចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ
 ដោយភាគាម្បុរខ្លះយ៉ាង ៗ វិទ្ធិយាមិ ៧ បុគ្គលបានចម្រើន ចម្រើន
 ល្អហើយ ដោយភាគា ១០ យ៉ាង អីសទ្ធិវិទ្ធិយាមិ បុគ្គលបានចម្រើន
 ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំអស្សន្ទិយៈ ១
 អស្សន្ទិយៈ បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះបានចម្រើន
 ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំសទ្ធិវិទ្ធិយាមិ ១ វិយិវិទ្ធិយាមិ បុគ្គលបានចម្រើន ចម្រើន
 ល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំសេចក្តីច្រមុយ ១
 សេចក្តីច្រមុយ បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំវិយិវិទ្ធិយាមិ ១ សទ្ធិវិទ្ធិយាមិ បុគ្គលបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំសេចក្តី
 ច្រមុយ ១ សេចក្តីច្រមុយ ១ បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះ
 បានចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំសទ្ធិវិទ្ធិយាមិ ១ សមាធិវិទ្ធិយាមិ បុគ្គល
 បានចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ
 ខ្ញុំឧទ្ធច្ឆា ១ ឧទ្ធច្ឆា បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំសមាធិវិទ្ធិយាមិ ១ ចក្ខុវិទ្ធិយាមិ បុគ្គលបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំអវិជ្ជា ១

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវិញ្ញាណ

ចត្តិទ្រ្មិយស្ស ភាវិតត្តា សុភាវិតត្តា អវិជ្ជា ចហីនា
ហោតិ សុច្ឆហីនា វេទេហិ ធម្មហិ អាណាទេហិ
ចត្តិទ្រ្មិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ។

[១៣៨] កតិហាការេហិ ចត្តិទ្រ្មិយានិ ភាវិយ-
ន្តិ កតិហាការេហិ ចត្តិទ្រ្មិយានិ ភាវិតានិ ទេវ
ហោន្តិ សុភាវិតានិ ០ ចដិច្ចស្សទ្វានិ ០ សុច្ឆ-
ដិច្ចស្សទ្វានិ ០ ។ ធម្មហាការេហិ ចត្តិទ្រ្មិយានិ
ភាវិយន្តិ ធម្មហាការេហិ ចត្តិទ្រ្មិយានិ ភាវិតានិ
ទេវ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ០ ចដិច្ចស្សទ្វានិ ០
សុច្ឆដិច្ចស្សទ្វានិ ០ សោតាចត្តិមក្កកូណោ ចត្តិ-
ទ្រ្មិយានិ ភាវិយន្តិ សោតាចត្តិមក្កកូណោ ចត្តិទ្រ្មិ-
យានិ ភាវិតានិ ទេវ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ០ ចដិ-
ច្ចស្សទ្វានិ ០ សុច្ឆដិច្ចស្សទ្វានិ ០ សកោតា-
មិមក្កកូណោ ចត្តិទ្រ្មិយានិ ភាវិយន្តិ សកោតាមិ-
មក្កកូណោ ចត្តិទ្រ្មិយានិ ភាវិតានិ ទេវ ហោន្តិ
សុភាវិតានិ ០ ចដិច្ចស្សទ្វានិ ០ សុច្ឆដិច្ចស្សទ្វានិ

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវិញ្ញាណ

អវិជ្ជា បុគ្គលបានលាបេនំ លាបេនំល្អហើយ ព្រោះបានចម្រើន ចម្រើន
ល្អហើយ ដូចត្តិទ្រ្មិយ ១ នេះ វេទិយតាំង ៥ បុគ្គលបានចម្រើន
ចម្រើនល្អហើយ ដោយអាការ ១០ យ៉ាង ។

[១៣៩] វេទិយតាំង ៥ បុគ្គលចម្រើន ដោយអាការប៉ុន្មាន
យ៉ាង វេទិយតាំង ៥ បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើនល្អហើយ
ផង សូចំព្វាចំហើយផង សូចំព្វាចំល្អហើយផង ដោយអាការ
ប៉ុន្មានយ៉ាង ។ វេទិយតាំង ៥ បុគ្គលចម្រើន ដោយអាការ ៤
យ៉ាង វេទិយតាំង ៥ បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង
សូចំព្វាចំហើយផង សូចំព្វាចំល្អហើយផង ក៏ដោយអាការ ៤ យ៉ាងដែរ
អីវេទិយតាំង ៥ បុគ្គលចម្រើន ក្នុងខណៈវេទសោតាចត្តិមក្ក វេទិយ
តាំង ៥ បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង សូចំព្វាចំហើយ
ផង សូចំព្វាចំល្អហើយផង ក្នុងខណៈវេទសោតាចត្តិមក្ក វេទិយ
តាំង ៥ បុគ្គលចម្រើន ក្នុងខណៈវេទសកោតាមិមក្ក វេទិយតាំង ៥
បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង សូចំព្វាចំហើយផង
សូចំព្វាចំល្អហើយផង ក្នុងខណៈវេទសកោតាមិមក្ក វេទិយតាំង ៥

បញ្ជីពាក្យ ឥទ្ធិយោធិ

៨ អនាគតិមត្តក្ខណោ បញ្ចុទ្ធិយោធិ ភាវិយន្តិ
 អនាគតិមលក្ខណោ បញ្ចុទ្ធិយោធិ ភាវិតានិ ទេវ
 ហោន្តិ សុភាវិតានិ ៨ បដិច្ចស្សន្ធានិ ៧ សុច្ឆ-
 ដិច្ចស្សន្ធានិ ៨ អវហត្តមត្តក្ខណោ បញ្ចុទ្ធិយោធិ
 ភាវិយន្តិ អវហត្តមលក្ខណោ បញ្ចុទ្ធិយោធិ ភាវិតានិ
 ទេវ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ៨ បដិច្ចស្សន្ធានិ ៧
 សុច្ឆដិច្ចស្សន្ធានិ ៨ ។

ឥតិ ទតស្សោ មត្តវិសុទ្ធិយោ ទតស្សោ មល-
 វិសុទ្ធិយោ ទតស្សោ សមុច្ឆេទវិសុទ្ធិយោ ទតស្សោ
 បដិច្ចស្សន្ធវិសុទ្ធិយោ ឥមេហិ ទត្វហាការេហិ
 បញ្ចុទ្ធិយោធិ ភាវិយន្តិ ឥមេហិ ទត្វហាការេហិ
 បញ្ចុទ្ធិយោធិ ភាវិតានិ ទេវ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ៨
 បដិច្ចស្សន្ធានិ ៨ សុច្ឆដិច្ចស្សន្ធានិ ៨ ។

[១៣៦] កតិធិ(១) បុគ្គលានិ ឥទ្ធិយោភាវិតា
 កតិ បុគ្គលា ភាវិតិទ្ធិយោ ។ អដ្ឋន្តិ បុគ្គលានិ
 ឥទ្ធិយោភាវិតា តយោ បុគ្គលា ភាវិតិទ្ធិយោ ។

១១. កតិធិ ។

បញ្ជីពាក្យ ឥទ្ធិយោធិ

បុគ្គលចម្រើន ក្នុងទណៈវៃអនាគតិមត្ត ឥទ្ធិយោធិ ៨ បុគ្គលចម្រើន
 ហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង ស្ងប់រង្សាហើយផង ស្ងប់រង្សាប្តូរ
 ហើយផង ក្នុងទណៈវៃអនាគតិមល ឥទ្ធិយោធិ ៨ បុគ្គលចម្រើន
 ក្នុងទណៈវៃអវហត្តមត្ត ឥទ្ធិយោធិ ៨ បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើន
 ល្អហើយផង ស្ងប់រង្សាហើយផង ស្ងប់រង្សាប្តូរហើយផង ក្នុងទណៈ
 វៃអវហត្តមល ។

មត្តវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង មលវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង សមុច្ឆេទវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង
 បដិច្ចស្សន្ធវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង ដោយប្រការដូច្នោះ នេះឯង ឥទ្ធិយោធិ ៨
 បុគ្គលចម្រើន ដោយភាពា ៤ យ៉ាង នេះឯងឥទ្ធិយោធិ ៨ ដែល
 បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង ស្ងប់រង្សាហើយផង
 ស្ងប់រង្សាប្តូរហើយផង ដោយភាពា ៤ យ៉ាង ។

[១៣៦] បុគ្គលប៉ុន្មានពួក កំពុងមានការអប់រំឥទ្ធិយោ បុគ្គល
 ប៉ុន្មានពួក មានឥទ្ធិយោអប់រំហើយ ។ បុគ្គល ៨ ពួក កំពុងមានការអប់រំ
 ឥទ្ធិយោ បុគ្គល ៧ ពួក មានឥទ្ធិយោអប់រំហើយ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិទានប្បវេណី

កាតមេសំ អដ្ឋង្គិ បុគ្គលានិ ឥន្ទ្រិយការវា ។
សត្តន្តក្ខ វេសត្តានំ បុដ្ឋជ្ជនកាល្យណកស្ស ។
ឥមេសំ អដ្ឋង្គិ បុគ្គលានិ ឥន្ទ្រិយការវា ។ កាតមេ
តយោ បុគ្គលា ។ ការិកិទ្រិយវសេន តុទ្វាតិ
តថាតតស្សវកោ^(១) ចំណាសវេ ការិកិទ្រិយោ
សយម្ភតដ្ឋេន បទ្វេកតុទ្វោ ការិកិទ្រិយោ អប្បមេ-
យ្យដ្ឋេន តថាតតោ អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ការិកិទ្រិ-
យោ ឥមេ តយោ បុគ្គលា ការិកិទ្រិយោ ឥតិ ឥមេ-
សំ អដ្ឋង្គិ បុគ្គលានិ ឥន្ទ្រិយការវា ឥមេ តយោ
បុគ្គលា ការិកិទ្រិយោ ។

សារីព្ថីនិទានំ

[១៣៧] ចត្វាមាតិ កិក្ខវេ ឥន្ទ្រិយានិ កាត-
មាតិ ចត្វ សទ្ធិទ្រិយំ វិយេទ្រិយំ សតិទ្រិយំ
សមាទិទ្រិយំ ចត្វាទ្រិយំ យេ ហិ កោចិ កិក្ខវេ
សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ចត្វាម្មិ
ឥន្ទ្រិយានិ សមុទយត្វ អត្តន្តមត្វ អស្សនត្វ
អាទិទវត្វ ធិស្សវណត្វ យថាភូតិ ធម្មជាទន្តិ

១៣៧. កិក្ខវេ ឥន្ទ្រិយា សវគេន តុទ្វា តថាតតស្ស សារិកោ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសិទ្ធិទានប្បវេណី

បុគ្គល ៨ ពួក កំពុងមានការអប់រំឥន្ទ្រិយ គេដូចម្តេចខ្លះ ។ សេក្ខ-
បុគ្គល ៧ ឯកស្សវណបុដ្ឋជ្ជេន ១ បុគ្គលទាំង ៨ ពួកនេះ កំពុងមានការ
អប់រំឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គល ៧ ពួក (មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ) គេដូចម្តេចខ្លះ ។
សារីកិរបស់ព្រះគោតម ជាព្រះទ័ណស្រព មាននាមជាតុខ្លះ ដោយ
អំណាចលោកជាអ្នកមានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ឈ្មោះថាមានឥន្ទ្រិយអប់រំ
ហើយ ១ ព្រះបរម្មតុខ្លះ ដោយអន្តជាគ្រាស់ដឹងឯង ឈ្មោះថាមានឥន្ទ្រិយ
អប់រំហើយ ១ ព្រះគោតម អហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយអន្តជាមានគុណ
រាប់មិនបាន ឈ្មោះថាមានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ១ នេះឯង បុគ្គល ៧ ពួក
ដែលមានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ បុគ្គល ៨ ពួកនេះ កំពុងមានការអប់រំឥន្ទ្រិយ
បុគ្គល ៧ ពួកនេះ មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ដូចពោលមកនេះឯង ។

សារីព្ថីនិទានំ

[១៣៧] ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះ មាន ៨ យ៉ាង
ឥន្ទ្រិយ ៨ យ៉ាង កើត្បូរ សទ្ធិទ្រិយ ១ វិយេទ្រិយ ១ សតិ-
ទ្រិយ ១ សមាទិទ្រិយ ១ ចត្វាទ្រិយ ១ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សមណៈ ឬប្រាហ្មណ៍ ឯណានីមួយ មិនដឹងច្បាស់ ពាមពិត
ខ្ញុំការកើតឡើងផង ខ្ញុំសេចក្តីវិចារផង ខ្ញុំភាពសន្សំផង ខ្ញុំ
ទោសផង ខ្ញុំការរលាស់ចេញផង ចេសឥន្ទ្រិយទាំង ៨ នេះទេ

ចារឹក ១២១

នគររាជ កិច្ចការ សមណ កំ ព្រាហ្មណ កំ
សមណេស្ស កំ(១) សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេស្ស
កំ ព្រាហ្មណសម្មតា ឆ ឆ ឆឆ តេ កាយស្មត្តា
សាមញ្ញកំ កំ ព្រាហ្មញ្ញកំ កំ ធិដ្ឋេ ធិដ្ឋេ សយំ
អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារន្តំ ។

យេ(២) កេចិ តេ កិច្ចការ សមណ កំ ព្រា-
ហ្មណ កំ ឥវេសំ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយាធំ សមុទយេត្ត
អន្តង្គតេត្ត អស្សាទេត្ត អាធិជវេត្ត ធិស្សរណេត្ត
យជាត្តកំ បជាធន្តំ តេ តេ មេ កិច្ចការ សមណ
កំ ព្រាហ្មណ កំ សមណេស្ស ឆ សមណសម្ម-
តា ព្រាហ្មណេស្ស ឆ ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ឆ
បាយស្មត្តា សាមញ្ញត្តេត្ត ព្រាហ្មញ្ញត្តេត្ត ធិដ្ឋេ
វ ធិដ្ឋេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ
វិហារន្តំតិ ។

១១. ១. ៣៧ ។ ២ ១. ៥. ៣៧ ។

ចារឹក ១២២

ខាលកិក្កុតាំង្សាយ សមណៈ បុព្វាហ្មណំតាំង្សុះ ធម៌សេន្ទគថា
ជាសមណៈ ក្នុងភូមិសមណៈ មិសេន្ទគថាព្រាហ្មណំ ក្នុងភូមិ
ព្រាហ្មណៈមេ មិនេត្តិបុរ្តិណ្ណៈ សមណព្រាហ្មណំ វិហារភាយុតាំង
នោះ វេចនិម្ពិទ្ធិជាកំច្បាស់សម្រេច ឡូសាមញ្ញវេល បុព្វហ្មញ្ញវេល
ដោយបញ្ញាវិទ្ធកម របស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ បានឡើយ ។

ខាលកិក្កុតាំង្សាយ លុវនេសមណៈបុព្វាហ្មណំ ឯណាធិមួយ
ដឹងច្បាស់កាមកិក ឡូការកើតឡើងផង ឡូសេចក្តីវិហារផង ឡូកា-
ធិសិទ្ធិផង ឡូវិហារផង ឡូការលាស់ចេញផង របស់ឥន្ទ្រិយ
តាំង ៥ នេះ ខាលកិក្កុតាំង្សាយ សមណៈ បុព្វាហ្មណំតាំងនោះ
មើលសេន្ទគថាជាសមណៈ ក្នុងភូមិសមណៈ សេន្ទគថាព្រាហ្មណំ
ក្នុងភូមិព្រាហ្មណៈមេ មិនេត្តិបុរ្តិណ្ណៈ សមណព្រាហ្មណំ វិហារភាយុ
តាំងនោះ វេចនិម្ពិទ្ធិជាកំច្បាស់សម្រេច ឡូសាមញ្ញវេល បុព្វហ្មញ្ញវេល
ដោយបញ្ញាវិទ្ធកម របស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចងិនិស្សន្តទម្ព

[១៣៨] កតិហាការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ
 សមុទយោ ហោតិ កតិហាការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិ-
 យោនំ សមុទយំ បដាទាតិ កតិហាការេហិ បញ្ចន្នំ
 ឥន្ទ្រិយោនំ អត្តន្តមោ ហោតិ កតិហាការេហិ បញ្ច-
 ន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ អត្តន្តមិ បដាទាតិ កតិហាការេហិ
 បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ អស្សាទោ ហោតិ កតិហាការេ-
 ហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ អស្សាទិ បដាទាតិ កតិហា-
 ការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ អាទិទរោ ហោតិ កតិ-
 ហាការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ អាទិទរំ បដាទាតិ
 កតិហាការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ ទិស្សរណំ
 ហោតិ កតិហាការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ ទិស្សរ-
 ណំ បដាទាតិ ។ ធម្មារិសាយ អាការេហិ បញ្ចន្នំ
 ឥន្ទ្រិយោនំ សមុទយោ ហោតិ ធម្មារិសាយ អាការេ-
 ហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ សមុទយំ បដាទាតិ ធម្មារិសា-
 យ អាការេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ អត្តន្តមោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចងិនិស្សន្តទម្ព

[១៣៩] ការកើត ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង
 បុគ្គលដឹកច្បាប់ខ្លាភកើត ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លា
 យ៉ាង សេចក្តីទោស ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង
 បុគ្គលដឹកច្បាប់ខ្លាសេចក្តីទោស ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លា
 យ៉ាង កាទិសឱ្យខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង បុគ្គល
 ដឹកច្បាប់ខ្លាកាទិសឱ្យ ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង
 ទោសខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាក ប្តុំខ្លាខយ៉ាង បុគ្គលដឹកច្បាប់
 ខ្លាទោស ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង ការរលាស់
 ចេញ ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង បុគ្គលដឹកច្បាប់
 ខ្លាការរលាស់ចេញ ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាកប្តុំខ្លាខយ៉ាង ។
 ការកើត ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាក ៤០ យ៉ាង បុគ្គលដឹក
 ច្បាប់ខ្លាភកើត ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាក ៤០ យ៉ាង
 ដែរ សេចក្តីទោស ខែដង្រ្កិយទាំង ៨ ដោយភកាក ៤០ យ៉ាង

បរាជ័យ ឥន្ទ្រយាម

ឥន្ទ្រវិសាយ អាណារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អនុត្តមិ
 បដាចាតិ បញ្ចវិសតិយា អាណារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រ-
 យាមំ អស្សនោ ហោតិ បញ្ចវិសតិយា អាណារេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អស្សនិ បដាចាតិ បញ្ចវិសតិយា
 អាណារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អាទិណកេ ហោតិ
 បញ្ចវិសតិយា អាណារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អាទិនិ
 បដាចាតិ អសីតិសតាការេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ
 ចិស្សរណំ ហោតិ អសីតិសតាការេហិ បញ្ចង្គំ
 ឥន្ទ្រយាមំ ចិស្សរណំ បដាចាតិ ។

(១៣៧) កាតមេហិ ឥន្ទ្រវិសាយ អាណារេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ សមុទាយោ ហោតិ កាតមេហិ
 ឥន្ទ្រវិសាយ អាណារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ សមុ-
 ទយំ បដាចាតិ ។ អធិមោក្ខក្លាយ អាវដ្ឋបាយ
 សមុទាយោ សន្និទ្ធិយស្ស សមុទាយោ ហោតិ អ-
 ធិមោក្ខវិសេន ទទុស្ស សមុទាយោ សន្និទ្ធិយស្ស
 សមុទាយោ ហោតិ អធិមោក្ខវិសេន មនសិការស្ស
 សមុទាយោ សន្និទ្ធិយស្ស សមុទាយោ ហោតិ

បរាជ័យ ឥន្ទ្រយាម

បុគ្គលដីធិច្យាសំ ឡូសេចក្តិវាសនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ កិដោយភកា ២០
 យ៉ាងដែរ កាចិសន្តិវនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ ដោយភកា ២៥ យ៉ាង បុគ្គល
 ដីធិច្យាសំ កាចិសន្តិវនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ កិដោយភកា ២៥ យ៉ាងដែរ
 គោសនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ ដោយភកា ២៥ យ៉ាង បុគ្គលដីធិច្យាសំ ឡូ
 គោសនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ កិដោយភកា ២៥ យ៉ាងដែរ ការលាស់
 ចេញនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ ដោយភកា ១៥០ បុគ្គលដីធិច្យាសំ ឡូការ
 លាស់ចេញ នៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ កិដោយភកា ១៥០ ដែរ ។

(១៣៨) ការកើតនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ ដោយភកា ២០ យ៉ាង
 កើតឡើង បុគ្គលដីធិច្យាសំ ឡូការកើតនៃឥន្ទ្រយាមំ ៥ ដោយភកា ២០
 យ៉ាង កើតឡើង ។ ការកើតនៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការ
 ជឿស៊ប់ ឈ្លោះថាការកើតនៃសន្និទ្ធិយាមំ ១ ការកើតនៃធម្មៈ ដោយ
 អំណាចនៃការជឿស៊ប់ ឈ្លោះថាការកើតនៃសន្និទ្ធិយាមំ ១ ការកើតនៃមន-
 សិការ ដោយអំណាចនៃការជឿស៊ប់ ឈ្លោះថាការកើតនៃសន្និទ្ធិយាមំ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

សត្វិទ្រ្តិយស្ស វសេន ឯកកុម្មត្តាមិ សត្វិទ្រ្តិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ចក្កហត្ថាយ អាវជ្ជនាយ សមុទ-
 យោ វិយិទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ចក្កហវសេន
 ចទ្ធស្ស សមុទយោ វិយិទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោ-
 តិ ចក្កហវសេន មនសិការស្ស សមុទយោ វិយិ-
 ទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោតិ វិយិទ្រ្តិយស្ស វសេន
 ឯកកុម្មត្តាមិ វិយិទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោតិ
 ឧបដ្ឋានត្ថាយ អាវជ្ជនាយ សមុទយោ សតិទ្រ្តិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន ចទ្ធស្ស សមុ-
 ទយោ សតិទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ឧបដ្ឋា-
 នវសេន មនសិការស្ស សមុទយោ សតិទ្រ្តិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ សតិទ្រ្តិយស្ស វសេន ឯក-
 កុម្មត្តាមិ សតិទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោតិ អវិ-
 ក្ខេបត្ថាយ អាវជ្ជនាយ សមុទយោ សមាធិទ្រ្តិយ-
 ស្ស សមុទយោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន ចទ្ធស្ស
 សមុទយោ សមាធិទ្រ្តិយស្ស សមុទយោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុទ្ធិបិដក

ការព្រាតជ ខៃចិគ្គាននការេណ្ឌនៃមួយ ដោយអំណាច ខៃសត្វិទ្រ្តិយ
 ឈ្មោះថាការកើត ខៃសត្វិទ្រ្តិយ ។ ការកើត ខៃការពិចារណា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការផ្គង ឈ្មោះថាការកើតខៃវិយិទ្រ្តិយ ។ ការ
 កើតខៃទទុះ ដោយអំណាចខៃការផ្គង ឈ្មោះថាការកើតខៃវិយិទ្រ្តិយ ។
 ការកើតខៃមនសិការៈ ដោយអំណាចខៃការផ្គង ឈ្មោះថាការកើតខៃ
 វិយិទ្រ្តិយ ។ ការព្រាតជ ខៃចិគ្គាននការេណ្ឌនៃមួយ ដោយអំណាច
 ខៃវិយិទ្រ្តិយ ឈ្មោះថាការកើត ខៃវិយិទ្រ្តិយ ។ ការកើត ខៃ
 ការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការកើតខៃ
 សតិទ្រ្តិយ ។ ការកើតខៃទទុះ ដោយអំណាចខៃការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះ
 ថាការកើតខៃសតិទ្រ្តិយ ។ ការកើតខៃមនសិការៈ ដោយអំណាចខៃ
 ការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការកើត ខៃសតិទ្រ្តិយ ។ ការព្រាតជខៃចិគ្គ
 ននការេណ្ឌនៃមួយ ដោយអំណាចខៃសតិទ្រ្តិយ ឈ្មោះថាការកើត
 ខៃសតិទ្រ្តិយ ។ ការកើតខៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមិន
 រាយការយ ឈ្មោះថាការកើត ខៃសមាធិទ្រ្តិយ ។ ការកើតខៃទទុះ
 ដោយអំណាចខៃការមិនរាយការយ ឈ្មោះថាការកើតខៃសមាធិទ្រ្តិយ ។

ហោតិ ធម្មយានិ

អវិញ្ញាណសមុទយោ មនសិការស្ស សមុទយោ សមា-
 ធិត្រ័យស្ស សមុទយោ ហោតិ សមាធិត្រ័យស្ស
 វសេន ឯកកុចដ្ឋានំ សមាធិត្រ័យស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ធស្សនក្កាយ អាវជ្ជនាយ សមុទយោ ចក្ខុ-
 ត្រ័យស្ស សមុទយោ ហោតិ ធស្សនវសេន ធម្មស្ស
 សមុទយោ ចក្ខុត្រ័យស្ស សមុទយោ ហោតិ
 ធស្សនវសេន មនសិការស្ស សមុទយោ ចក្ខុត្រ័-
 យស្ស សមុទយោ ហោតិ ចក្ខុត្រ័យស្ស វសេន
 ឯកកុចដ្ឋានំ ចក្ខុត្រ័យស្ស សមុទយោ ហោតិ
 អនិមេតកុក្កាយ អាវជ្ជនាយ សមុទយោ សន្តិត្រ័យ-
 ស្ស សមុទយោ ហោតិ ចក្កហក្កាយ អាវជ្ជនាយ
 សមុទយោ វិរិយត្រ័យស្ស សមុទយោ ហោតិ
 ឧបដ្ឋានក្កាយ អាវជ្ជនាយ សមុទយោ សតិត្រ័យស្ស
 សមុទយោ ហោតិ អវិញ្ញាណក្កាយ អាវជ្ជនាយ
 សមុទយោ សមាធិត្រ័យស្ស សមុទយោ ហោតិ

ហោតិ ធម្មយានិ

ការកើតនៃមនសិការៈ ដោយអំណាច នៃការចំណាយមាយ ឈ្មោះថា
 ការកើត នៃសមាធិត្រ័យ ។ ការប្រកាស នៃចំណុះការម្ស្រៃនៃមួយ
 ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ័យ ឈ្មោះថាការកើតនៃសមាធិត្រ័យ ។ ការ
 ការកើតនៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថាការ
 កើតនៃចក្ខុត្រ័យ ។ ការកើតនៃធម្មៈ ដោយអំណាច នៃការឃើញ
 ឈ្មោះថាការកើតនៃចក្ខុត្រ័យ ។ ការកើតនៃមនសិការៈ ដោយអំណាច
 នៃការឃើញ ឈ្មោះថាការកើតនៃចក្ខុត្រ័យ ។ ការប្រកាស នៃចំណុះ
 មានការម្ស្រៃនៃមួយ ដោយអំណាចនៃចក្ខុត្រ័យ ឈ្មោះថាការកើត
 នៃចក្ខុត្រ័យ ។ ការកើតនៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការ
 ជឿសិច ឈ្មោះថាការកើតនៃសន្តិត្រ័យ ។ ការកើតនៃការពិចារណា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើត នៃវិរិយត្រ័យ ។
 ការកើតនៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការប្រុងស្មារតី
 ឈ្មោះថាការកើត នៃសតិត្រ័យ ។ ការកើតនៃការពិចារណា ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការចំណាយមាយ ឈ្មោះថាការកើតនៃសមាធិត្រ័យ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

នស្សនក្ខាយ អាវុដ្ឋបាយ សមុទយោ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ អធិមោក្ខវសេន ធនុស្ស សមុ-
 ទយោ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ចក្កហវ-
 សេន ធនុស្ស សមុទយោ រិយិទ្រ្ទិយស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន ធនុស្ស សមុទយោ
 សតិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន
 ធនុស្ស សមុទយោ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ
 ហោតិ នស្សនវសេន ធនុស្ស សមុទយោ ចត្តិ-
 ទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ អធិមោក្ខវសេន មន-
 សិការស្ស សមុទយោ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ចក្កហវសេន មនសិការស្ស សមុទយោ
 រិយិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន
 មនសិការស្ស សមុទយោ សតិទ្រ្ទិយស្ស សមុ-
 ទយោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន មនសិការស្ស
 សមុទយោ ភិកាធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចនិស្សុតិកា

ការកើត ខែការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថា
 ការកើតខែចត្តិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែធនុៈ ដោយអំណាចខែការដៀ
 សិច ឈ្មោះថាការកើត ខែសទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែធនុៈ ដោយ
 អំណាចខែការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើតខែរិយិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែធនុៈ
 ដោយអំណាចខែការច្រកស្មារតី ឈ្មោះថាការកើតខែសតិទ្រ្ទិយ ។ កា
 រកើតខែធនុៈ ដោយអំណាច ខែការមិនរាយមាយ ឈ្មោះថាការកើតខែ
 សមាធិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែធនុៈ ដោយអំណាចខែការឃើញ ឈ្មោះ
 ថាការកើតខែចត្តិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែមនសិការៈ ដោយអំណាចខែ
 ការដៀសិច ឈ្មោះថាការកើតខែសទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែមនសិ-
 ការៈ ដោយអំណាចខែការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើត ខែរិយិទ្រ្ទិយ ។
 ការកើតខែមនសិការៈ ដោយអំណាច ខែការច្រកស្មារតី ឈ្មោះ
 ថាការកើត ខែសតិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតខែមនសិការៈ ដោយ
 អំណាចខែការមិនរាយមាយ ឈ្មោះថាការកើត ខែសមាធិទ្រ្ទិយ ។

បរាវន្ត ឥន្ទ្រយាមិ

នស្សនវសេន ធនសិការស្ស សមុទយោ បញ្ញិទ្រុ-
 យស្ស សមុទយោ ហោតិ សទ្ធិទ្រុយស្ស វសេន
 ឯកកុចដ្ឋានំ សទ្ធិទ្រុយស្ស សមុទយោ ហោតិ
 វិយំទ្រុយស្ស វសេន ឯកកុចដ្ឋានំ វិយំទ្រុយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ សតិទ្រុយស្ស វសេន ឯកកុ-
 ចដ្ឋានំ សតិទ្រុយស្ស សមុទយោ ហោតិ សមាធិ-
 ទ្រុយស្ស វសេន ឯកកុចដ្ឋានំ សមាធិទ្រុយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ បញ្ញិទ្រុយស្ស វសេន ឯកកុ-
 ចដ្ឋានំ បញ្ញិទ្រុយស្ស សមុទយោ ហោតិ ឥមេហិ
 ចក្កាវសាយ កកាការេហិ ចក្កន្នំ ឥន្ទ្រយាមិ សមុទ-
 យោ ហោតិ ឥមេហិ ចក្កាវសាយ កកាការេហិ
 ចក្កន្នំ ឥន្ទ្រយាមិ សមុទយំ ចជាតតិ ។

បរាវន្ត ឥន្ទ្រយាមិ

ការកើតឧបសម្ភារៈ ដោយអំណាចខែការយើង ឈ្មោះថាការកើត
 ខែចក្កិទ្រុយ ១ ការព្រាង ខែចក្កិមានការម្ស្រាងខែមួយ ដោយអំ-
 ណាចខែសទ្ធិទ្រុយ ឈ្មោះថាការកើត ខែសទ្ធិទ្រុយ ១ ការព្រាង
 ខែចក្កិមានការម្ស្រាងខែមួយ ដោយអំណាចខែវិយំទ្រុយ ឈ្មោះថាការ
 កើតខែវិយំទ្រុយ ១ ការព្រាង ខែចក្កិមានការម្ស្រាងខែមួយ ដោយ
 អំណាចខែសតិទ្រុយ ឈ្មោះថាការកើត ខែសតិទ្រុយ ១ ការ
 ព្រាង ខែចក្កិមានការម្ស្រាងខែមួយ ដោយអំណាចខែសមាធិទ្រុយ
 ឈ្មោះថាការកើតខែសមាធិទ្រុយ ១ ការព្រាង ខែចក្កិមានការម្ស្រាង
 ខែមួយ ដោយអំណាចខែបញ្ញិទ្រុយ ឈ្មោះថាការកើតខែបញ្ញិទ្រុយ ១
 ខែឯងការកើតខែឥន្ទ្រយាមិ ដោយការ ៤០ យ៉ាង ខែឯងបុគ្គល
 ដឹងច្បាស់នូវការកើត ខែឥន្ទ្រយាមិ ដោយការ ៤០ យ៉ាង ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ

(១៤០) កតមេហិ ចន្ទារិសាយ អាការេហិ
 បញ្ចុំ ឥន្ទ្រិយាមិ អត្តន្តមោ ហោតិ កតមេហិ
 ចន្ទារិសាយ អាការេហិ បញ្ចុំ ឥន្ទ្រិយាមិ
 អត្តន្តមិ ចជាហតិ ។ អដិមោក្កតាយ អារដ្ឋ-
 នាយ អត្តន្តមោ សន្និទ្ធិយស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ
 អដិមោក្កតសេន ធនុស្ស អត្តន្តមោ សន្និទ្ធិយស្ស
 អត្តន្តមោ ហោតិ អដិមោក្កតសេន ធនសិការស្ស
 អត្តន្តមោ សន្និទ្ធិយស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ សន្និទ្ធិ-
 យស្ស វសេន ឯកត្តិ^(១) អនុបដ្ឋាមិ សន្និទ្ធិយស្ស
 អត្តន្តមោ ហោតិ ចក្កហត្ថាយ អារដ្ឋនាយ អត្តន្តមោ
 វិយទ្ធិយស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ ចក្កហត្ថសេន
 ធនុស្ស អត្តន្តមោ វិយទ្ធិយស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ
 ចក្កហត្ថសេន ធនសិការស្ស អត្តន្តមោ វិយ-
 ទ្ធិយស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ វិយទ្ធិយស្ស វសេន
 ឯកត្តិ អនុបដ្ឋាមិ វិយទ្ធិយស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ

១ ធន. ឯកត្ត ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ

(១៤០) សេចក្តីវិនិច្ឆ័យនៃសុត្តនិកាយ ដោយភាព ៤ យ៉ាង
 តើអ្វីខ្លះ បុគ្គលដ៏ច្បាស់នូវសេចក្តីវិនិច្ឆ័យនៃសុត្តនិកាយ ដោយ
 ភាព ៤ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ សេចក្តីវិនិច្ឆ័យនៃការពិចារណា ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការជឿស្រឡាញ់ ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យនៃសុត្តនិ-
 កាយនៃធម្មៈ ដោយអំណាចនៃការជឿស្រឡាញ់ ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យ
 នៃសុត្តនិកាយនៃធម្មសិកាៈ ដោយអំណាចនៃការជឿស្រឡាញ់
 ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយ
 ការមិនប្រកដ នៃចិត្តមាន
 ការម្នាក់តែមួយ ដោយអំណាចនៃសុត្តនិកាយ ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យ
 នៃសុត្តនិកាយនៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 ការផ្តល់ ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យនៃវិយទ្ធិយស្សនៃសុត្តនិកាយនៃធម្មៈ
 ដោយអំណាចនៃការផ្តល់ ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យនៃវិយទ្ធិយស្សនៃសុត្តនិ-
 កាយនៃធម្មសិកាៈ ដោយអំណាចនៃការផ្តល់ ឈ្មោះថាការ
 វិនិច្ឆ័យនៃវិយទ្ធិយស្សនៃសុត្តនិកាយនៃវិយទ្ធិយស្សនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយ
 នៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយនៃសុត្តនិកាយ
 ការមិនប្រកដ នៃចិត្តមានការម្នាក់តែ
 មួយ ដោយអំណាចនៃវិយទ្ធិយស្ស ឈ្មោះថាការវិនិច្ឆ័យនៃវិយទ្ធិយស្សនៃសុត្តនិកាយ

បរាជ័យ ធីត្រ័យាថា

ឧបដ្ឋានក្លាយ អាវុដ្ឋនាយ អត្តង្គមោ សតិច្រ័យស្ស
 អត្តង្គមោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន ចទ្ធស្ស អត្តង្គមោ
 សតិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន
 មនសិការស្ស អត្តង្គមោ បតិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ
 ហោតិ សតិច្រ័យស្ស វសេន ឯកត្តំ អនុបដ្ឋានំ
 សតិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ អវិក្ខេបក្លាយ អាវុ-
 ដ្ឋនាយ អត្តង្គមោ សមាធិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ
 ហោតិ អវិក្ខេបវសេន ចទ្ធស្ស អត្តង្គមោ សមា-
 ធិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន មន-
 សិការស្ស អត្តង្គមោ សមាធិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ
 ហោតិ សមាធិច្រ័យស្ស វសេន ឯកត្តំ អនុបដ្ឋានំ
 សមាធិច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ ទស្សនក្លាយ
 អាវុដ្ឋនាយ អត្តង្គមោ ចញ្ញាច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ
 ហោតិ ទស្សនវសេន ចទ្ធស្ស អត្តង្គមោ ចញ្ញាច្រ័-
 យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ ទស្សនវសេន មនសិ-
 ការស្ស អត្តង្គមោ ចញ្ញាច្រ័យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ

បរាជ័យ ធីត្រ័យាថា

សេចក្តីវិនាស ខែការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការប្រុងស្មារតី
 ឈ្មោះថាការវិនាសខែសតិច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាសខែនេះ ដោយអំណាច
 ខែការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាសខែសតិច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាស
 ខែមនសិការៈ ដោយអំណាចខែការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាសខែ
 សតិច្រ័យ ។ ការមិនប្រាកដឡើង ខែចិត្តមានការច្នៃវិធីមួយ ដោយអំ-
 ណាចខែសតិច្រ័យ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសតិច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាសខែ
 ការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមិនកយមាយ ឈ្មោះថាការវិនាស
 ខែសមាធិច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាសខែនេះ ដោយអំណាចខែការមិនកយ
 មាយ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសមាធិច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាសខែមនសិការៈ
 ដោយអំណាចខែការមិនកយមាយ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសមាធិច្រ័យ
 ។ ការមិនប្រាកដ ខែចិត្តមានការច្នៃវិធីមួយ ដោយអំណាចខែ
 សមាធិច្រ័យ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសមាធិច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាស
 ខែការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស
 ខែចញ្ញាច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាស ខែនេះ ដោយអំណាច ខែការ
 ឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស ខែចញ្ញាច្រ័យ ។ សេចក្តីវិនាសខែមនសិ-
 ការៈ ដោយអំណាចខែការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាសខែចញ្ញាច្រ័យ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូតិយសុត្តនិកាយ

បញ្ញាទ្រិយស្ស វសេន ឯកភិ អនុកដ្ឋានំ ចញ្ញាទ្រិ-
 យស្ស អនុត្តមោ ហោតិ អនិមេត្តក្កាម អវជ្ជ-
 តាយ អនុត្តមោ សទ្ធិទ្រិយស្ស អនុត្តមោ ហោតិ
 ចក្កតាម អវជ្ជតាយ អនុត្តមោ វិរិយទ្រិយស្ស
 អនុត្តមោ ហោតិ ឧបដ្ឋានតាយ អវជ្ជតាយ អនុត្ត-
 មោ សតិទ្រិយស្ស អនុត្តមោ ហោតិ អវិក្កេតតាយ
 អវជ្ជតាយ អនុត្តមោ សមាធិទ្រិយស្ស អនុត្តមោ
 រោតិ ធម្មទតាយ អវជ្ជតាយ អនុត្តមោ ចញ្ញា-
 ទ្រិយស្ស អនុត្តមោ ហោតិ អនិមេត្តវសេន ធម្មស្ស
 អនុត្តមោ សទ្ធិទ្រិយស្ស អនុត្តមោ ហោតិ បក្កហ-
 វសេន ធម្មស្ស អនុត្តមោ វិរិយទ្រិយស្ស អនុត្តមោ
 រោតិ ឧបដ្ឋានវសេន ធម្មស្ស អនុត្តមោ សតិទ្រិយ-
 ស្ស អនុត្តមោ រោតិ អវិក្កេតវសេន ធម្មស្ស អនុត្ត-
 មោ សមាធិទ្រិយស្ស អនុត្តមោ ហោតិ ធម្មទតា-
 ន ធម្មស្ស អនុត្តមោ បញ្ញាទ្រិយស្ស អនុត្តមោ រោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូតិយសុត្តនិកាយ

ការមេត្រាគម ខៃចិត្តមានការម្នាក់ខៃមួយ ដោយអំណាចខៃចិត្តទ្រិយ
 ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃចិត្តទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាសខៃការពិចារណា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការវិនាសខៃសច្ចៈទ្រិយ ។
 សេចក្តីវិនាសខៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការផ្គត់ ឈ្មោះថា
 ការវិនាស ខៃវិរិយទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាស ខៃការពិចារណា ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការច្រៀតស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃសតិទ្រិយ ។
 សេចក្តីវិនាស ខៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមិនកយមាយ
 ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃសមាធិទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាសខៃការពិចារណា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃចញ្ញាទ្រិយ ។
 សេចក្តីវិនាសខៃធម្មៈ ដោយអំណាច ខៃការជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការ
 វិនាស ខៃសច្ចៈទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាសខៃធម្មៈ ដោយអំណាច ខៃ
 ការផ្គត់ ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃវិរិយទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាស ខៃ
 ធម្មៈ ដោយអំណាច ខៃការច្រៀតស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃ
 សតិទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាសខៃធម្មៈ ដោយអំណាចខៃការមិនកយមាយ
 ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃសមាធិទ្រិយ ។ សេចក្តីវិនាស ខៃធម្មៈ
 ដោយអំណាចខៃការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស ខៃចញ្ញាទ្រិយ ។

បទវគ្គ ឧទ្ទិយកថា

អធិហោត្តវវសេន ឧទសិការស្ស អត្តង្គមោ សទ្ធិទ្រូ-
 យស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ ចត្តហវសេន ឧទសិការ-
 វស្ស អត្តង្គមោ វិយេទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ
 ឧបដ្ឋានវសេន ឧទសិការស្ស អត្តង្គមោ សតិ-
 ទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ អវិក្កេចវសេន ឧ-
 សិការស្ស អត្តង្គមោ សមាធិទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ
 ហោតិ នស្សនវសេន ឧទសិការស្ស អត្តង្គមោ
 ចក្ខុទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ សទ្ធិទ្រូយស្ស
 វសេន ឯកក្កំ អនុបដ្ឋានំ សទ្ធិទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ
 ហោតិ វិយេទ្រូយស្ស វសេន ឯកក្កំ អនុប-
 ដ្ឋានំ វិយេទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ សតិទ្រូយ-
 ស្ស វសេន ឯកក្កំ អនុបដ្ឋានំ សតិទ្រូយស្ស
 អត្តង្គមោ ហោតិ សមាធិទ្រូយស្ស វសេន ឯកក្កំ
 អនុបដ្ឋានំ សមាធិទ្រូយស្ស អត្តង្គមោ ហោតិ

បទវគ្គ ឧទ្ទិយកថា

សេចក្តីវិចារនៃមនសិការៈ ដោយអំណាចនៃការផ្សំសិបំ ឈ្មោះថា
 ការវិចារនៃសទ្ធិទ្រូយ ។ សេចក្តីវិចារនៃមនសិការៈ ដោយអំណាច
 នៃការផ្គង ឈ្មោះថាការវិចារនៃវិយេទ្រូយ ។ សេចក្តីវិចារនៃមនសិ-
 ការ ដោយអំណាចនៃការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការវិចារនៃសទ្ធិទ្រូយ
 ។ សេចក្តីវិចារ នៃមនសិការៈ ដោយអំណាចនៃការចែកយោង
 ឈ្មោះថាការវិចារ នៃសមាធិទ្រូយ ។ សេចក្តីវិចារនៃមនសិការៈ
 ដោយអំណាចនៃការឃើញ ឈ្មោះថាការវិចារ នៃចក្ខុទ្រូយ ។
 ការមិនប្រាកដ នៃចិត្តមានការច្នៃនៃមួយ ដោយអំណាច នៃសទ្ធិ-
 ទ្រូយ ឈ្មោះថាការវិចារ នៃសទ្ធិទ្រូយ ។ ការមិនប្រាកដ នៃ
 ចិត្តមានការច្នៃនៃមួយ ដោយអំណាច នៃវិយេទ្រូយ ឈ្មោះថា
 ការវិចារ នៃវិយេទ្រូយ ។ ការមិនប្រាកដ នៃចិត្តមានការច្នៃ
 នៃមួយ ដោយអំណាច នៃសទ្ធិទ្រូយ ឈ្មោះថាការវិចារ នៃ
 សទ្ធិទ្រូយ ។ ការមិនប្រាកដ នៃចិត្តមានការច្នៃនៃមួយ ដោយ
 អំណាច នៃសមាធិទ្រូយ ឈ្មោះថាការវិចារ នៃសមាធិទ្រូយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស វសេន ឯកត្តំ អនុចដ្ឋានំ ចត្តិទ្រ្ទិ-
យស្ស អត្តន្តមោ ហោតិ ឥមេហំ ចត្តាវសាយ
អាការេហិ ចត្តន្តំ ឥទ្រ្ទិយានំ អត្តន្តមោ ហោតិ
ឥមេហិ ចត្តាវសាយ អាការេហិ ចត្តន្តំ ឥទ្រ្ទិយានំ
អត្តន្តមំ ចជាទាតិ ។

[១២១] កតមេហិ ចត្តាវសាយ អាការេហិ
ចត្តន្តំ ឥទ្រ្ទិយានំ អស្សាទោ ហោតិ កតមេហិ
ចត្តាវសាយ អាការេហិ ចត្តន្តំ ឥទ្រ្ទិយានំ អ-
ស្សានំ ចជាទាតិ ។ អស្សន្ទិយស្ស អនុចដ្ឋានំ
សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាទោ ហោតិ អស្សន្ទិយស្ស
ចរិទ្ធាហស្ស អនុចដ្ឋានំ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស អស្សា-
ទោ ហោតិ អធិមោក្ខតវយាយ វេសារន្តិ សទ្ធិ-
ទ្រ្ទិយស្ស អស្សាទោ ហោតិ សទ្ធា ច វិហា-
រាជិកមោ ច សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាទោ ហោតិ
យំ សទ្ធិទ្រ្ទិយំ ចជំនូ ឧច្សជ្ជតិ សុទំ សោ-
មនស្សំ អយំ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាទោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្ត

ការមិច្ឆាភាវ ខៃចត្តាភាវាច្ចាណិគម្មយ ដោយវណាច ខៃចត្តា-
ទ្រ្ទិយ ឈ្មោះថាភាវិទាស ខៃចត្តាទ្រ្ទិយ ។ នេះឯសចក្កិទាស ខៃ
ឥទ្រ្ទិយទាំង ៨ ដោយភាព ២០ យ៉ាង នេះឯ បុគ្គលជីវិតច្បាស់
នូវសចក្កិទាស ខៃឥទ្រ្ទិយទាំង ៨ ដោយភាព ២០ យ៉ាង ។

[១២១] ភាវិសិទ្ធិរបស់ឥទ្រ្ទិយទាំង ៨ ដោយភាព ២០ យ៉ាង
តើអ្វីខ្លះ បុគ្គលជីវិតច្បាស់នូវភាវិសិទ្ធិ របស់ឥទ្រ្ទិយទាំង ៨ ដោយភាព
២០យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ការមិច្ឆាភាវខៃសេចក្តីមិនជឿ ឈ្មោះថាភាវិសិទ្ធិ
របស់សទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ ការមិច្ឆាភាវខៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះការមិនជឿ
ឈ្មោះថាភាវិសិទ្ធិរបស់សទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ សេចក្តីភ្ញឺវិញខៃការប្រព្រឹត្តិភាវ
ជំនឿ ឈ្មោះថាភាវិសិទ្ធិរបស់សទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ ការស្ងប់ក្តី ការពន្លឿវិហារ-
ធម៌ក្តី ឈ្មោះថាភាវិសិទ្ធិរបស់សទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ សុខនិរិសោមនស្សកើតឡើង
ព្រោះភាស្រ័យសទ្ធិទ្រ្ទិយ ឯណា នេះឈ្មោះថាភាវិសិទ្ធិរបស់សទ្ធិទ្រ្ទិយ ។

បញ្ចវគ្គ ឧត្តយកថា

កោសជ្ជស្ស អនុបដ្ឋានំ វិយិទ្ធិយស្ស អស្សនោ
 ហោតិ កោសជ្ជស្ស បរិណ្ណាហស្ស អនុបដ្ឋានំ
 វិយិទ្ធិយស្ស អស្សនោ ហោតិ បក្កហាវិយាយ
 វេសារដ្ឋំ វិយិទ្ធិយស្ស អស្សនោ ហោតិ សន្តោ
 ច វិហារាធិកមោ ច វិយិទ្ធិយស្ស អស្សនោ
 ហោតិ យំ វិយិទ្ធិយំ ចដិទ្ធ ឧប្បជ្ឈតិ សុទ្ធំ
 សោមនស្សំ អយំ វិយិទ្ធិយស្ស អស្សនោ ហោតិ
 ចមាណស្ស អនុបដ្ឋានំ សតិទ្ធិយស្ស អស្សនោ
 ហោតិ ចមាណស្ស បរិណ្ណាហស្ស អនុបដ្ឋានំ សតិ-
 ទ្ធិយស្ស អស្សនោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវិយាយ
 វេសារដ្ឋំ សតិទ្ធិយស្ស អស្សនោ ហោតិ សន្តោ
 ច វិហារាធិកមោ ច សតិទ្ធិយស្ស អស្សនោ
 ហោតិ យំ សតិទ្ធិយំ ចដិទ្ធ ឧប្បជ្ឈតិ សុទ្ធំ
 សោមនស្សំ អយំ សតិទ្ធិយស្ស អស្សនោ
 ហោតិ ឧទ្ធច្ចស្ស អនុបដ្ឋានំ សមាធិទ្ធិយស្ស
 អស្សនោ ហោតិ ឧទ្ធច្ចស្ស បរិណ្ណាហស្ស
 អនុបដ្ឋានំ សមាធិទ្ធិយស្ស អស្សនោ ហោតិ

បញ្ចវគ្គ ឧត្តយកថា

ការមិទ្ធព្រាគដវៃសេចក្តីខ្លួនប្រមូស ឈ្មោះថាកានិសង្សរបស់វិយិទ្ធិយ
 ១ ការមិទ្ធព្រាគដវៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះការខ្លួនប្រមូស ឈ្មោះ
 ថាកានិសង្សរបស់វិយិទ្ធិយ ១ សេចក្តីភ្លៀវក្តៅនៃការប្រព្រឹត្តិ ខ្លួនការផ្គង
 ឡើង ឈ្មោះថាកានិសង្សរបស់វិយិទ្ធិយ ១ ការស្ងប់រងបំភ្លឺ ការបាត
 ខ្លួនវិហារធម៌ក្តី ឈ្មោះថាកានិសង្សរបស់វិយិទ្ធិយ ១ សុខនិងសោមនស្ស
 កើតឡើង ព្រោះការស្រ័យវិយិទ្ធិយ ឯណា នេះឈ្មោះថាកានិសង្ស
 របស់វិយិទ្ធិយ ១ ការមិទ្ធព្រាគដឡើង វៃសេចក្តីប្រមាទ ឈ្មោះថា
 កានិសង្សរបស់សតិទ្ធិយ ១ ការមិទ្ធព្រាគដវៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះ
 ការប្រមាទ ឈ្មោះថាកានិសង្ស របស់សតិទ្ធិយ ១ សេចក្តីភ្លៀវ
 ក្តៅនៃការប្រព្រឹត្តិប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាកានិសង្ស របស់សតិទ្ធិយ ១
 ការស្ងប់រងបំភ្លឺ ការបាតខ្លួនវិហារធម៌ក្តី ឈ្មោះថាកានិសង្ស របស់
 សតិទ្ធិយ ១ សុខនិងសោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះការស្រ័យ
 សតិទ្ធិយ ឯណា នេះឈ្មោះថាកានិសង្សរបស់សតិទ្ធិយ ១ ការមិទ្ធព្រា-
 គដវៃទទ្ធច្ចៈ ឈ្មោះថាកានិសង្សរបស់សមាធិទ្ធិយ ១ ការមិទ្ធព្រាគដវៃ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះទទ្ធច្ចៈ ឈ្មោះថាកានិសង្សរបស់សមាធិទ្ធិយ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

អវិភោគបរិយាយ វេសារជ្ជំ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស អស្សា-
 នោ ហោតិ សន្តោ ច វិហារាធិតមោ ច សមាធិទ្រ្ទិ-
 យស្ស អស្សានោ ហោតិ យំ សមាធិទ្រ្ទិយំ ចដិទ្ធ
 ឧច្ចជ្ជតិ សុទ្ធំ សោមនស្សំ អយំ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស
 អស្សានោ ហោតិ អវិជ្ជាយ អនុបដ្ឋានំ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស
 អស្សានោ ហោតិ អវិជ្ជាយ ចរិទ្ធាមាស្ស អនុបដ្ឋានំ
 ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អស្សានោ ហោតិ នស្សនចរិយាយ
 វេសារជ្ជំ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អស្សានោ ហោតិ សន្តោ
 ច វិហារាធិតមោ ច ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អស្សានោ ហោ-
 តិ យំ ចត្តិទ្រ្ទិយំ ចដិទ្ធ ឧច្ចជ្ជតិ សុទ្ធំ សោមន-
 ស្ស អយំ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អស្សានោ ហោតិ ឥវេហិ
 ចញ្ជុវិសតិយា អាគារេហិ ចញ្ជុំ ឥទ្រ្ទិយានំ អ-
 ស្សានោ ហោតិ ឥវេហិ ចញ្ជុវិសតិយា អាគារេហិ
 ចញ្ជុំ ឥទ្រ្ទិយានំ អស្សានំ ចជាធាតុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

សេចក្តីត្រូវតែ ខែការប្រព្រឹត្តិមិនរាយមាយ ឈ្មោះថា កានិសង្សរបស់
 សមាធិទ្រ្ទិយ ១ ការស្ងប់រង្ស៊ីក្តី ការបាត់ខ្សឹបខ្សាច់ក្តី ឈ្មោះថា
 កានិសង្សរបស់សមាធិទ្រ្ទិយ ១ សុខនិរិសោមនស្ស កើតឡើងព្រោះ
 កាស្រយសមាធិទ្រ្ទិយ ៦ណា នេះឈ្មោះថា កានិសង្សរបស់សមាធិទ្រ្ទិយ ១
 ការមិនប្រាកដវិនិច្ឆ័យ ឈ្មោះថា កានិសង្សរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ ការមិន
 ប្រាកដ ខែសេចក្តីក្តីក្រហាយ ព្រាណេវិជ្ជា ឈ្មោះថា កានិសង្សរបស់
 ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ សេចក្តីត្រូវតែ ខែការប្រព្រឹត្តិដោយការយឺត ឈ្មោះថា
 កានិសង្សរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ ការស្ងប់រង្ស៊ីក្តី ការបាត់ខ្សឹបខ្សាច់ក្តី
 ឈ្មោះថា កានិសង្ស របស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ សុខនិរិសោមនស្ស កើត
 ឡើង ព្រោះកាស្រយចត្តិទ្រ្ទិយ ៦ណា នេះឈ្មោះថា កានិសង្សរបស់
 ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ នេះឯង កានិសង្សរបស់ទ្រ្ទិយទាំង ៤ ដោយកាការ ២៨
 យ៉ាង នេះឯង ចក្ខុលដ៍ច្បាស់ ខ្ញុំកានិសង្ស របស់ទ្រ្ទិយទាំង ៤
 ដោយកាការ ២៨ យ៉ាង ។

ឧបាស័ក វិទ្យុយាម

(១៤២) កកមេហិ បញ្ចវិសតិយា អាណាវេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយានំ អាទិនវេ ហោតិ កកមេហិ ព-
 ញ្ចវិសតិយា អាណាវេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយានំ អាទិនវិ
 បថាណតិ ។ អស្សទ្ធិយស្ស ឧបដ្ឋានំ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស
 អាទិនវេ ហោតិ អស្សទ្ធិយស្ស បរិណ្ហហស្ស ឧប-
 ដ្ឋានំ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អាទិនវេ ហោតិ អនិទ្ធុដ្ឋេន
 សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អាទិនវេ ហោតិ ទុក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិន្ទ្រិ-
 យស្ស អាទិនវេ ហោតិ អនត្តដ្ឋេន សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស
 អាទិនវេ ហោតិ កោសជ្ឈស្ស ឧបដ្ឋានំ វិយំន្ទ្រិយ-
 ស្ស អាទិនវេ ហោតិ កោសជ្ឈស្ស បរិណ្ហហស្ស
 ឧបដ្ឋានំ វិយំន្ទ្រិយស្ស អាទិនវេ ហោតិ អនិទ្ធុដ្ឋេន
 វិយំន្ទ្រិយស្ស អាទិនវេ ហោតិ ទុក្ខាដ្ឋេន អនត្តដ្ឋេ-
 ន វិយំន្ទ្រិយស្ស អាទិនវេ ហោតិ បណាទស្ស ឧប-
 ដ្ឋានំ សតិទ្រិយស្ស អាទិនវេ ហោតិ បណាទស្ស
 បរិណ្ហហស្ស ឧបដ្ឋានំ សតិទ្រិយស្ស អាទិនវេ

ឧបាស័ក វិទ្យុយាម

(១៤២) ទោសរបេសំឥន្ទ្រិយទាំង៨ ដោយភាការ៦៨ យ៉ាង
 គេភ្នំខ្លះ បុគ្គលដ៏ធូលីច្បាស់ខ្លះទោស របេសំឥន្ទ្រិយទាំង៨ ដោយភាការ
 ៦៨ យ៉ាង គេភ្នំខ្លះ ។ ការប្រាកដវិនិច្ឆ័យនៃសច្ច័យនៃជីវិត ឈ្មោះថាទោស
 របេសំឥន្ទ្រិយ ។ ការប្រាកដវិនិច្ឆ័យនៃសច្ច័យក្រហាយ ព្រោះការមិនជឿ
 ឈ្មោះថាទោសរបេសំឥន្ទ្រិយ ។ ទោសរបេសំឥន្ទ្រិយ ដោយអត្ត
 ថាមិនទៀង ។ ទោសរបេសំឥន្ទ្រិយ ដោយអត្តថាជាទុក្ខ ។ ទោស
 របេសំឥន្ទ្រិយ ដោយអត្តថាមិនមែនទុក្ខ ។ ការប្រាកដវិនិច្ឆ័យ
 ច្រកូស ឈ្មោះថាទោសរបេសិវិយំន្ទ្រិយ ។ ការប្រាកដវិនិច្ឆ័យនៃសច្ច័យ
 ក្រហាយ ព្រោះការខ្វែងច្រកូស ឈ្មោះថាទោសរបេសិវិយំន្ទ្រិយ ។
 ទោសរបេសិវិយំន្ទ្រិយ ដោយអត្តថាមិនទៀង ។ ទោសរបេសិវិយំន្ទ្រិយ
 ដោយអត្តថាជាទុក្ខ ។ ទោសរបេសិវិយំន្ទ្រិយ ដោយអត្តថាមិនមែន
 ទុក្ខ ។ ការប្រាកដវិនិច្ឆ័យនៃសច្ច័យនៃសតិ ឈ្មោះថាទោសរបេសំសតិទ្រិយ
 ។ ការប្រាកដវិនិច្ឆ័យនៃសច្ច័យក្រហាយ ព្រោះការប្រមាទ ឈ្មោះថា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្ហសន្តិកាបិដក

ហោតិ អនិច្ចដ្ឋេន សតិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ
 ទុក្ខដ្ឋេន អនត្តដ្ឋេន សតិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ
 ហោតិ ទទ្ធត្ថស្ស ឧបដ្ឋានំ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស អាទិ-
 នេវេ ហោតិ ទទ្ធត្ថស្ស បរិណាហស្ស ឧបដ្ឋានំ
 សមាធិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ អនិច្ចដ្ឋេន ស-
 មាធិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ ទុក្ខដ្ឋេន អនត្ត-
 ដ្ឋេន សមាធិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ អវិជ្ជាយ
 ឧបដ្ឋានំ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ អវិជ្ជាយ
 បរិណាហស្ស ឧបដ្ឋានំ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ
 ហោតិ អនិច្ចដ្ឋេន ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ
 ទុក្ខដ្ឋេន ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ អនត្ត-
 ដ្ឋេន ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស អាទិនេវេ ហោតិ ឥមេហិ
 បញ្ចវិសតិយា អាណាវេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អា-
 ទិនេវេ ហោតិ ឥមេហិ បញ្ចវិសតិយា អាណាវេហិ
 បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អាទិនេវេ បថាថាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្ហសន្តិកាបិដក

ទោសរបស់សតិទ្រ្ទិយ ១ ទោសរបស់សតិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរជាមិនទៀង ១
 ទោសរបស់សតិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរជាទុក្ខ ១ ទោសរបស់សតិទ្រ្ទិយ
 ដោយអក្ខរជាមិនមែនខ្លួន ១ ការប្រាកដនៃទទ្ធត្ថៈ ឈ្មោះថាទោសរបស់
 សមាធិទ្រ្ទិយ ១ ការប្រាកដនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះទទ្ធត្ថៈ ឈ្មោះ
 ថាទោសរបស់សមាធិទ្រ្ទិយ ១ ទោសរបស់សមាធិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរ
 ជាមិនទៀង ១ ទោសរបស់សមាធិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរជាទុក្ខ ១ ទោស
 របស់សមាធិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរជាមិនមែនខ្លួន ១ ការប្រាកដ នៃអវិជ្ជា
 ឈ្មោះថាទោសរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ ការប្រាកដ នៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ព្រោះអវិជ្ជា ឈ្មោះថាទោសរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ១ ទោសរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ
 ដោយអក្ខរជាមិនទៀង ១ ទោសរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរជាទុក្ខ ១
 ទោសរបស់ចត្តិទ្រ្ទិយ ដោយអក្ខរជាមិនមែនខ្លួន ១ នេះឯងទោសរបស់
 ឥន្ទ្រិយានំ ៨ ដោយភក្កា ២៨ យ៉ាង នេះឯងបុគ្គលដឹងច្បាស់
 គួរទោស របស់ឥន្ទ្រិយានំ ៨ ដោយភក្កា ២៨ យ៉ាង ។

បរាជ័យ ឧត្តរាជ

[១២៣] កាតមេហិ អសីតិសតាភារេហិ ចត្វា-
 ត្ថំ វស្ស្រយាធំ វិស្ស្រយាធំ ហោតិ កាតមេហិ អសិ-
 តិសតាភារេហិ ចត្វាត្ថំ វស្ស្រយាធំ វិស្ស្រយាធំ ច-
 ជាតាតិ ។ អធិមោក្ខដ្ឋេន សទ្ធិទ្ធិយំ អស្សទ្ធិរោ
 វិស្ស្រយំ ហោតិ អស្សទ្ធិយថវិទ្យាហា វិស្ស្រយំ ហោតិ
 កធនុវត្តកក្កិលេសេហិ ធ ទទ្ធវហិ ធ វិស្ស្រយំ
 ហោតិ ពហិទ្ធា ធ សទ្ធិវិមិក្កេហិ វិស្ស្រយំ
 ហោតិ កតោ ចណីតកវសទ្ធិទ្ធិយស្ស ចដិលាកា
 បុរិមតវសទ្ធិទ្ធិយា វិស្ស្រយំ ហោតិ បក្កហដ្ឋេន
 វិយំទ្ធិយំ កោសដ្ឋា វិស្ស្រយំ ហោតិ កោ-
 សដ្ឋបវិទ្យាហា វិស្ស្រយំ ហោតិ កធនុវត្តកក្កិ-
 លេសេហិ ធ ទទ្ធវហិ ធ វិស្ស្រយំ ហោតិ
 ពហិទ្ធា ធ សទ្ធិវិមិក្កេហិ វិស្ស្រយំ ហោតិ កតោ
 ចណីតកវិយំទ្ធិយស្ស ចដិលាកា បុរិមតវិយំទ្ធិ-
 យា វិស្ស្រយំ ហោតិ ទបដ្ឋាវដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ
 បមាជា វិស្ស្រយំ ហោតិ ចមាធថវិទ្យាហា វិស្ស្រយំ

បរាជ័យ ឧត្តរាជ

[១២៤] ការលាស់ចេញ របស់វត្ថុចំណី៧ ដោយភាការ
 ១៧០ គេអ្វីខ្លះ បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់ ខ្លាចការលាស់ចេញ របស់វត្ថុចំណី៧
 ដោយភាការ ១៧០ គេអ្វីខ្លះ ។ សទ្ធិទ្ធិយ ដោយអត្ថជាដើម
 សិប្ប លាស់ចាកសេចក្តីទំនើង ១ លាស់ចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ព្រោះការទំនើង ១ លាស់ចាកក្តីក្តៅក្រហាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅកាម
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះការទំនើងនោះ មិនចាកក្តីក្តៅ ១ លាស់
 ចាកនិមិត្តចំណី៧ ព្រឹទ្ធិវិយា ១ លាស់ចាកសទ្ធិទ្ធិយមុនបង្កស
 ព្រោះកិរិយាបាទនៃសទ្ធិទ្ធិយ ដ៏ទុក្ខមជ្ឈិមនោះ ១ វិយំទ្ធិយ ដោយ
 អត្ថជាដើមទៀត លាស់ចាកសេចក្តីទំនើងប្រក្សស ១ លាស់ចាកសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយ ព្រោះការទំនើងប្រក្សស ១ លាស់ ចាកក្តីក្តៅក្រហាយ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅ កាមសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះការទំនើងប្រក្សសនោះ
 មិនចាកក្តីក្តៅ ១ លាស់ ចាកនិមិត្តចំណី៧ ព្រឹទ្ធិវិយា ១
 លាស់ ចាកវិយំទ្ធិយមុនបង្កស ព្រោះកិរិយាបាទ នៃវិយំទ្ធិយ
 ដ៏ទុក្ខមជ្ឈិមនោះ ១ សតិទ្ធិយ ដោយអត្ថជាប្រព្រឹត្តស្មារតី លាស់ចាក
 សេចក្តីប្រមាទ ១ លាស់ចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះការប្រមាទ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ហោតិ គន្ធនុវត្តកក្កិលេសេហិ ច ទេហិ ច
 វិស្សដំ ហោតិ ពហិទ្ធា ច សព្វវិមិក្កេហិ វិស្សដំ
 ហោតិ តតោ បណីតតវសតិទ្រ្ទិយស្ស បដិលាភ
 បុរិមតវសតិទ្រ្ទិយា វិស្សដំ ហោតិ អវិក្កេបដ្ឋេន
 សមាចិទ្រ្ទិយំ ទទ្ធចូកេ(១) វិស្សដំ ហោតិ ទទ្ធចូប-
 វិទ្យាហា វិស្សដំ ហោតិ គន្ធនុវត្តកក្កិលេសេហិ
 ច ទេហិ ច វិស្សដំ ហោតិ ពហិទ្ធា ច
 សព្វវិមិក្កេហិ វិស្សដំ ហោតិ តតោ បណីតតវ-
 សមាចិទ្រ្ទិយស្ស បដិលាភ បុរិមតវសមាចិទ្រ្ទិយា
 វិស្សដំ ហោតិ ឧស្សនដ្ឋេន បញ្ញិទ្រ្ទិយំ អវិជ្ជា-
 យ វិស្សដំ ហោតិ អវិជ្ជាបវិទ្យាហា វិស្ស-
 ដំ ហោតិ គន្ធនុវត្តកក្កិលេសេហិ ច ទេហិ
 ច វិស្សដំ ហោតិ ពហិទ្ធា ច សព្វវិមិក្កេហិ
 វិស្សដំ ហោតិ តតោ បណីតតវប្បញ្ញិទ្រ្ទិយស្ស
 បដិលាភ បុរិមតវប្បញ្ញិទ្រ្ទិយា វិស្សដំ ហោតិ

១ ១២. ខុទ្ទ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសិទ្ធិកថា

លោសំបាភក្កតិលេស ដែលប្រត្រិក្កុទៅ ភាមសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះ
 ការប្រឆាននោះ ដឹងបាភក្កទទ្ធទ ១ លោសំបាភក្កតិលេស ព្រោះ
 ភាវក្តៅ ១ លោសំបាភក្កសមាចិទ្រ្ទិយមុនបង្កើត ព្រោះកិរិយាបាទ ឆ្លុ
 សមាចិទ្រ្ទិយ ដ៏ទុក្ខជាងនោះ ១ សមាចិទ្រ្ទិយ ដោយអន្តរាយិកាយ
 លោសំបាភក្កទទ្ធទ ១ លោសំ បាភក្កសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះទទ្ធទ ១
 លោសំបាភក្កតិលេស ដែលប្រត្រិក្កុទៅ ភាមសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ព្រោះទទ្ធទនោះដឹងបាភក្កទទ្ធទ ១ លោសំបាភក្កតិលេស ព្រោះ
 ភាវក្តៅ ១ លោសំបាភក្កសមាចិទ្រ្ទិយមុនបង្កើត ព្រោះកិរិយាបាទឆ្លុសមា-
 ចិទ្រ្ទិយ ដ៏ទុក្ខជាងនោះ ១ បញ្ញិទ្រ្ទិយ ដោយអន្តរាយិកាយ លោសំបាភ
 ក្តៅ ១ លោសំបាភក្កសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះក្តៅ ១ លោសំបាភ
 ក្កតិលេស ដែលប្រត្រិក្កុទៅ ភាមសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះក្តៅនោះ
 ដឹងបាភក្កទទ្ធទ ១ លោសំបាភក្កតិលេស ព្រោះភាវក្តៅ ១ លោសំបាភ
 ក្កសមាចិទ្រ្ទិយមុនបង្កើត ព្រោះកិរិយាបាទឆ្លុសមាចិទ្រ្ទិយ ដ៏ទុក្ខជាងនោះ ១

ឃោវង្គ ត្រៀមរាង

បុព្វការកេ បញ្ចហិទ្រៀយេហិ បវេមជ្ឈានវសេន ច-
 ញ្ចិទ្រៀយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ បវេមជ្ឈានេ ច-
 ញ្ចហិទ្រៀយេហិ ទុតិយជ្ឈានវសេន ចញ្ចិទ្រៀយាធិ
 ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ទុតិយជ្ឈានេ ចញ្ចហិទ្រៀយេហិ
 តតិយជ្ឈានវសេន ចញ្ចិទ្រៀយេហិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ
 តតិយជ្ឈានេ ចញ្ចហិទ្រៀយេហិ ចតុត្ថជ្ឈានវ-
 សេន ចញ្ចិទ្រៀយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ចតុត្ថ-
 ជ្ឈានេ ចញ្ចហិទ្រៀយេហិ អកកាសានញ្ចាយតទស-
 មាធិវសេន ចញ្ចិទ្រៀយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ
 អកកាសានញ្ចាយតទសមាធិវសេន ចញ្ចហិទ្រៀយេហិ
 វិញ្ញាលាញ្ចាយតទសមាធិវសេន ចញ្ចិទ្រៀយាធិ ធិ-
 ស្សដាធិ ហោន្តិ វិញ្ញាលាញ្ចាយតទសមាធិវសេន
 ចញ្ចហិទ្រៀយេហិ អកកិញ្ចញ្ចាយតទសមាធិវសេន
 ចញ្ចិទ្រៀយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អកកិញ្ចញ្ចាយតទ-
 សមាធិវសេន ចញ្ចហិទ្រៀយេហិ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយ-
 តទសមាធិវសេន ចញ្ចិទ្រៀយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ

ឃោវង្គ ត្រៀមរាង

អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចបឋមជ្ឈាន លោសំចាកអង្រៀយតាំង
 ៨ ក្នុងបុព្វការ ១ អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចទុតិយជ្ឈាន
 លោសំចាកអង្រៀយតាំង ៨ ក្នុងបឋមជ្ឈាន ១ អង្រៀយតាំង ៨ ដោយ
 អំណាចតតិយជ្ឈាន លោសំ ចាកអង្រៀយតាំង ៨ ក្នុងទុតិយជ្ឈាន
 ១ អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចចតុត្ថជ្ឈាន លោសំចាកអង្រៀយ
 តាំង ៨ ក្នុងតតិយជ្ឈាន ១ អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចអាកា-
 សានញ្ចាយតទសមាធិវសេន លោសំ ចាកអង្រៀយតាំង ៨ ក្នុងចតុ-
 ត្ថជ្ឈាន ១ អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចវិញ្ញាលាញ្ចាយតទសមា-
 ធិវសេន លោសំ ចាកអង្រៀយតាំង ៨ ក្នុងអកកាសានញ្ចាយតទស-
 មាធិវសេន ១ អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចអកកិញ្ចញ្ចាយតទសមាធិវសេន
 លោសំ ចាកអង្រៀយ តាំង ៨ ក្នុងវិញ្ញាលាញ្ចាយតទសមាធិវសេន ១
 អង្រៀយតាំង ៨ ដោយអំណាចទេវសញ្ញាសញ្ញាយតទសមាធិវសេន
 លោសំ ចាកអង្រៀយតាំង ៨ ក្នុងអកកិញ្ចញ្ចាយតទសមាធិវសេន ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធសិទ្ធិ

ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយក្នុងសមាបត្តិយោ ចក្ខុវិទ្ធិយោ
 ហិ អនិច្ចាតុបស្សនាវសេន ចក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ
 ហោន្តិ អនិច្ចាតុបស្សនាយ ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ ទុក្ខា-
 តុបស្សនាវសេន ចក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ
 ទុក្ខាតុបស្សនាយ ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ អនត្តាតុបស្ស-
 នាវសេន ចក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ អន-
 ត្តាតុបស្សនាយ ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ និព្វិទាតុបស្សនាវ-
 សេន ចក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ និព្វិទាតុ-
 បស្សនាយ ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ វិភក្កាតុបស្សនាវសេន
 ចក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ វិភក្កាតុបស្សនាយ
 ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ និរោតាតុបស្សនាវសេន ចក្ខុវិទ្ធិ-
 យោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ និរោតាតុបស្សនាយ
 ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ ចដិទិស្សត្តាតុបស្សនាវសេន ច-
 ក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ ចដិទិស្សត្តាតុ-
 បស្សនាយ ចក្ខុវិទ្ធិយោហិ ទយាតុបស្ស-
 នាវសេន ចក្ខុវិទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចដិសុត្តនិទ្ទេស

វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាចក្ខត្តាតុបស្សនា លោសំបាកវគ្គិយ
 តំនិ ៥ ក្នុងទេវសញ្ញាណសញ្ញាយក្នុងសមាបត្តិ ១ វគ្គិយតំនិ ៥
 ដោយកំណាចទុក្ខាតុបស្សនា លោសំបាកវគ្គិយតំនិ ៥ ក្នុងអនិច្ចាតុ-
 បស្សនា ១ វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាចអនត្តាតុបស្សនា លោសំ
 បាកវគ្គិយតំនិ ៥ ក្នុងទុក្ខាតុបស្សនា ១ វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាច
 និព្វិទាតុបស្សនា លោសំបាកវគ្គិយតំនិ ៥ ក្នុងអនត្តាតុបស្សនា ១
 វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាចវិភក្កាតុបស្សនា លោសំបាកវគ្គិយ
 តំនិ ៥ ក្នុងនិព្វិទាតុបស្សនា ១ វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាចនិរោ-
 តាតុបស្សនា លោសំបាកវគ្គិយតំនិ ៥ ក្នុងវិភក្កាតុបស្សនា ១
 វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាចចដិទិស្សត្តាតុបស្សនា លោសំបាក
 វគ្គិយតំនិ ៥ ក្នុងទយាតុបស្សនា ១ វគ្គិយតំនិ ៥ ដោយកំណាច
 ទយាតុបស្សនា លោសំបាកវគ្គិយតំនិ ៥ ក្នុងចដិទិស្សត្តាតុបស្សនា ១

បរាវន្ត ឧទ្ទិយកថា

១ យោទុបស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ វយោទុបស្ស-
 នាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ វយោ-
 ទុបស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ វិចារិណាមាទុបស្ស-
 នាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ វិចារិណា-
 មាទុបស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ អនិមិត្តាទុបស្សនា-
 វសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ អនិមិត្តាទុ-
 បស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ អច្យណិហិតាទុបស្ស-
 នាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ អច្យណិ-
 ហិតាទុបស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ សុត្តន្តាទុបស្ស-
 នាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ សុត្តន្តា-
 ទុបស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ អនិច្ឆន្តាទុបស្ស-
 នាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ អនិ-
 ច្ឆន្តាទុបស្សនាយ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ យដាភូតញ្ញា-
 ណនិស្សនាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ
 យដាភូតញ្ញាណនិស្សនេ ចតុប្បិទ្ធិយេហិ អាទិនវា-
 ទុបស្សនាវសេន ចតុប្បិទ្ធិយាធិ និស្សដាធិ ហោន្តិ

បរាវន្ត ឧទ្ទិយកថា

ឧទ្ទិយតំនី ៥ ដោយអំណាចវិញ្ញាណទុបស្សនា លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥
 ក្នុងយោទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយតំនី ៥ ដោយអំណាចវិចារិណាមាទុប-
 ស្សនា លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុងវយោទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយតំនី ៥
 ដោយអំណាចអនិមិត្តាទុបស្សនា លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុងវិចារិណា-
 មាទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយតំនី ៥ ដោយអំណាចអច្យណិហិតាទុបស្សនា
 លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុងអនិមិត្តាទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយ ៥ ដោយ
 អំណាចសុត្តន្តាទុបស្សនា លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុងអច្យណិហិតា-
 ទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយតំនី ៥ ដោយអំណាចអនិច្ឆន្តាទុបស្សនា
 លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុងសុត្តន្តាទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយតំនី ៥
 ដោយអំណាចយដាភូតញ្ញាណនិស្សនេ លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុង
 អនិច្ឆន្តាទុបស្សនា ១ ឧទ្ទិយតំនី ៥ ដោយអំណាចអាទិនវា-
 ទុបស្សនា លោស័បាកឧទ្ទិយតំនី ៥ ក្នុងយដាភូតញ្ញាណនិស្សនេ ១

សុត្តន្តបិដក បុរោខិកាយស្ស ចង្កីសុត្តិកថា

អាទិ៍នកុដបស្សនាយ ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ ចដិសង្ខាទុប-
ស្សនាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ និស្សដាមិ ហោន្តិ ចដិ-
សង្ខាទុបស្សនាយ ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ វិដ្ឋានាទុបស្សនា-
វសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ និស្សដាមិ ហោន្តិ វិដ្ឋានាទុប-
ស្សនាយ ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ សោកាចត្តិមក្កវសេន ច-
ក្ខុទ្ធិយាមិ និស្សដាមិ ហោន្តិ សោកាចត្តិមក្ក ចក្ខុ-
ហិទ្ធិយេហិ សោកាចត្តិវលសមាចត្តិវសេន ចក្ខុទ្ធិ-
យាមិ និស្សដាមិ ហោន្តិ សោកាចត្តិវលសមាចត្តិយា
ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ សកោកាមិមក្កវសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ
និស្សដាមិ ហោន្តិ សកោកាមិមក្ក ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ
សកោកាមិវលសមាចត្តិវសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ និស្ស-
ដាមិ ហោន្តិ សកោកាមិវលសមាចត្តិយា ចក្ខុហិ-
ទ្ធិយេហិ អនាគាមិមក្កវសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ និស្ស-
ដាមិ ហោន្តិ អនាគាមិមក្ក ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ អ-
នាគាមិវលសមាចត្តិវសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ និស្សដាមិ
ហោន្តិ អនាគាមិវលសមាចត្តិយា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ
អរហត្តមក្កវសេន ចក្ខុទ្ធិយាមិ និស្សដាមិ ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក បុរោខិកាយ ចង្កីសុត្តិកថា

ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាចចដិសង្ខាទុបស្សនា លោសំចាកឥទ្ធិយេ
ហិ កុដិភាទិមកុដបស្សនា ឧ ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាច
វិដ្ឋានាទុបស្សនា លោសំចាកឥទ្ធិយេហិ កុដិចដិសង្ខាទុបស្សនា ឧ
ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាចសោកាចត្តិមក្ក លោសំចាកឥទ្ធិយេហិ
កុដិវិដ្ឋានាទុបស្សនា ឧ ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាចសោកាចត្តិ-
វលសមាចត្តិ លោសំចាកឥទ្ធិយេហិ កុដិសោកាចត្តិមក្ក ឧ
ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាច វិលសកាចត្តិមក្ក លោសំចាក
ឥទ្ធិយេហិ កុដិសោកាចត្តិវលសមាចត្តិ ឧ ឥទ្ធិយេហិ វោយ
អំណាចវិលសកាចត្តិវលសមាចត្តិ លោសំចាកឥទ្ធិយេហិ កុដិ
សកោកាមិមក្ក ឧ ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាចវិលសកោកាមិមក្ក
លោសំចាកឥទ្ធិយេហិ កុដិសកោកាមិវលសមាចត្តិ ឧ ឥទ្ធិយេ
ហិ វោយអំណាចវិលសកោកាមិវលសមាចត្តិ លោសំចាកឥទ្ធិយេ
ហិ កុដិអនាគាមិមក្ក ឧ ឥទ្ធិយេហិ វោយអំណាចវិល
អនាគាមិមក្ក លោសំចាកឥទ្ធិយេហិ កុដិអនាគាមិវលសមាចត្តិ ឧ

ឃោសិក្ខុ ឧត្តយាវាថា

អរហន្តមគ្គេ មត្យុបិទ្រ្មយេហិ អរហន្តុជសសមាមត្តិ-
 វសេន មត្យុទ្រ្មយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ធិក្ខុខ្មេ(១)
 មត្យុទ្រ្មយាធិ កាមច្ឆន្ទតោ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អ-
 ក្សានេ(២) មត្យុទ្រ្មយាធិ ក្សានេតោ ធិស្សដាធិ
 ហោន្តិ អាលោកសញ្ញាយ មត្យុទ្រ្មយាធិ ជីវិតិទ្ធកោ
 ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អវិក្ខេបេ មត្យុទ្រ្មយាធិ ទុទ្ធុ-
 តោ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ចម្មវក្កោនេ មត្យុទ្រ្មយាធិ
 វិចិត្តិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ញ្ញាលេ មត្យុ-
 ទ្រ្មយាធិ អវិជ្ជាយ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ចាតុជ្ជ
 មត្យុទ្រ្មយាធិ អតិយា ធិស្សដាធិ ហោន្តិ មវ-
 ចជ្ឈានេ មត្យុទ្រ្មយាធិ ធិវាលោហិ ធិស្សដាធិ
 ហោន្តិ ទុតិយជ្ឈានេ មត្យុទ្រ្មយាធិ វិកត្តវិចារេហិ
 ធិស្សដាធិ ហោន្តិ កតិយជ្ឈានេ មត្យុទ្រ្មយា-
 ធិ បីតិយា ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ចតុក្កជ្ឈានេ
 មត្យុទ្រ្មយាធិ សុទុក្ខេហិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ

១ ឧ.ម. ចេត្ត ១ ២ ៩- កត្យាយាតោ ។

ឃោសិក្ខុ ឧត្តយាវាថា

ឧត្តយទាំង ៥ រោយកំណាច វិធានវេទនាធិសមាមត្តិ លោសំចាក
 ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងអរហន្តមគ្គ ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងនេក្ខម្មៈ លោសំ
 ចាកកាមច្ឆន្ទៈ ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងកក្កាពុទ្ធៈ លោសំចាក
 ក្កាពុទ្ធ ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងកាលោកសញ្ញា លោសំចាក
 ជីវិតិទ្ធៈ ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងអវិក្ខេបៈ លោសំចាកទុទ្ធុៈ ១
 ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងកាតំណតំនូវធិ លោសំចាកវិចិត្តិយា ១ ឧត្តយ
 ទាំង ៥ ក្នុងញ្ញាណ លោសំចាកអវិជ្ជា ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុង
 ចាតុជ្ជៈ (ចិត្តិវិសេសានកម្មាំង១៩) លោសំចាកអតិ (សេចក្តីមិន
 គ្រាការ) ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងមវចជ្ឈាន លោសំចាកក្កវិ-
 លោៈ ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងទុតិយជ្ឈាន លោសំចាកវិកត្តៈទិវ
 វិចារៈ ១ ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងកតិយជ្ឈាន លោសំចាកបីតិ ១
 ឧត្តយទាំង ៥ ក្នុងចតុក្កជ្ឈាន លោសំចាកសុទុក្ខទុក្ខ ១

សុទ្ធម្មបទិក ទុក្ខនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថាញ

អាតោសាទញ្ចាយកទសមាបត្តិយា បញ្ចិទ្ធិយាធិ រូប-
 សញ្ញាយ បដិយសញ្ញាយ ធានត្ថសញ្ញាយ ធិស្ស-
 ដាធិ ហោន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយកទសមាបត្តិយា បញ្ចិទ្ធិ-
 យាធិ អាតោសាទញ្ចាយកទសញ្ញាយ ធិស្សដាធិ
 ហោន្តិ កាកិញ្ចញ្ញាយកទសមាបត្តិយា បញ្ចិទ្ធិយាធិ
 វិញ្ញាណញ្ចាយកទសញ្ញាយ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ទេវ-
 សញ្ញាធាសញ្ញាយកទសមាបត្តិយា បញ្ចិទ្ធិយាធិ ក-
 កិញ្ចញ្ញាយកទសញ្ញាយ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អនិច្ចា-
 ទុបស្សនាយ បញ្ចិទ្ធិយាធិ ធិទ្ធសញ្ញាយ ធិស្សដាធិ
 ហោន្តិ ទុក្ខាទុបស្សនាយ បញ្ចិទ្ធិយាធិ សុខសញ្ញា-
 យ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អនត្តាទុបស្សនាយ បញ្ចិទ្ធិ-
 យាធិ អត្តសញ្ញាយ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ ធិត្ធិនាទុប-
 ស្សនាយ បញ្ចិទ្ធិយាធិ ធិត្ធិយា ធិស្សដាធិ ហោន្តិ
 វិភាទុបស្សនាយ បញ្ចិទ្ធិយាធិ វាគតោ ធិស្សដាធិ
 ហោន្តិ ធិរោធាទុបស្សនាយ បញ្ចិទ្ធិយាធិ សមុ-
 ធមតោ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ បដិធិស្សត្តាទុបស្ស-
 នាយ បញ្ចិទ្ធិយាធិ អាធានតោ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ

សុទ្ធម្មបទិក ទុក្ខនិកាយ បដិសន្ធិតថាញ

ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងភាគសាទញ្ញាយកទសមាបត្តិ លោសំបាតប្រុសញ្ញា
 បដិយសញ្ញា ធិនត្តសញ្ញា ១ ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ញា-
 យកទសមាបត្តិ លោសំបាតភាគសាទញ្ញាយកទសញ្ញា ១ ឥទ្ធិយតាំង
 ៥ ក្នុងកាកិញ្ចញ្ញាយកទសមាបត្តិ លោសំបាតវិញ្ញាណញ្ញាយកទសញ្ញា
 ១ ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយកទសមាបត្តិ លោសំ
 បាតកាកិញ្ចញ្ញាយកទសញ្ញា ១ ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងអនិច្ចាទុបស្សនា
 លោសំបាតធិទ្ធសញ្ញា ១ ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងទុក្ខាទុបស្សនា លោសំ
 បាតសុខសញ្ញា ១ ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងអនត្តាទុបស្សនា លោសំបាត
 អត្តសញ្ញា ១ ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងធិត្ធិនាទុបស្សនា លោសំបាតធិត្តិ ១
 ឥទ្ធិយតាំង ៥ ក្នុងវិភាទុបស្សនា លោសំបាតវាគ: ១ ឥទ្ធិយ
 តាំង ៥ ក្នុងធិរោធាទុបស្សនា លោសំបាតសមុធម៌ ១ ឥទ្ធិយតាំង
 ៥ ក្នុងបដិធិស្សត្តាទុបស្សនា លោសំបាតអាធាន: (សចក្កិប្រកាម) ១

ឧបាស័ក្ក ទីប្រាំបួន

ទយោនុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ យនសញ្ញាយ និ-
 ស្សដានិ ហោន្តិ វយោនុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ អា-
 យុហនតោ និស្សដានិ ហោន្តិ វិចារណានុបស្ស-
 នាយ ចត្វាទ្រិយោនិ ធុរសញ្ញាយ និស្សដានិ ហោន្តិ
 អនិមិត្តានុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ និមិត្តតោ និស្ស-
 ដានិ ហោន្តិ អច្ឆណិហិតានុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ
 ចណិជ័យោ និស្សដានិ ហោន្តិ សុញ្ញានុបស្សនាយ
 ចត្វាទ្រិយោនិ អភិជិវេសតោ និស្សដានិ ហោន្តិ អនិ-
 ច្យតានុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ សារាណាតិជិវេ-
 សតោ^១ និស្សដានិ ហោន្តិ យថាភូតញ្ញាណនុស្ស-
 នេ ចត្វាទ្រិយោនិ សន្តោហាភិជិវេសតោ និស្សដានិ
 ហោន្តិ អាធិនិវាទនុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ កាលយា-
 ភិជិវេសតោ និស្សដានិ ហោន្តិ មជ្ជិមសង្កាយនុបស្សនា-
 យ ចត្វាទ្រិយោនិ អធិមសង្កាយ និស្សដានិ ហោន្តិ
 វិដ្ឋានុបស្សនាយ ចត្វាទ្រិយោនិ សញ្ញាតាភិជិវេ-
 សតោ និស្សដានិ ហោន្តិ សោតាចគ្គិមត្តេ ចត្វាទ្រិ-
 យោនិ និដ្ឋេកដ្ឋេហិ កាលេសេហិ និស្សដានិ ហោន្តិ

១ ឧ. សារាណិជសតោ ។

ឧបាស័ក្ក ទីប្រាំបួន

វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងយោនុបស្សនា លោស័បាកយនសញ្ញា (សេចក្តី
 សំគាល់ជាដំបូង) ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងយោនុបស្សនា លោស័
 បាកតាយុហននមិ (ការប្រមូលមក) ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងវិចារណា-
 នុបស្សនា លោស័បាកធុរសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ជាទៀង) ១
 វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងអនិមិត្តានុបស្សនា លោស័បាកនិមិត្ត ១ វត្រិយោ-
 និ ៥ ក្នុងអច្ឆណិហិតានុបស្សនា លោស័បាកចណិជ័យ (ការជ័យ) ១
 វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងសុញ្ញានុបស្សនា លោស័បាកអភិជិវេសៈ (សេចក្តី
 ប្រកាន់ស្តី) ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងអនិច្យតានុបស្សនា លោស័បាក
 សារាណាតិជិវេសៈ ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងយថាភូតញ្ញាណនុស្សនៈ
 លោស័ បាកសន្តោហាភិជិវេសៈ ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងអាធិនិវាទ-
 នុបស្សនា លោស័បាកកាលយាភិជិវេសៈ ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុង
 មជ្ជិមសង្កាយនុបស្សនា លោស័បាកអធិមសង្កាយ (ការមិនគ្របគ្រា) ១
 វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងវិដ្ឋានុបស្សនា លោស័ បាកសញ្ញា-
 តាភិជិវេសៈ ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងសោតាចគ្គិមត្តេ លោស័
 បាកត្រិយោនិ វេលាភិជិវេសៈ ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងកាលេសេហិ លោស័
 បាកកាលេសេហិ វេលាភិជិវេសៈ ១ វត្រិយោនិ ៥ ក្នុងនិស្សដានិ លោស័
 បាកនិស្សដានិ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

សកាណាភិមិកេ បញ្ចុទ្ធិយានិ ឱណ្ណារិកេហិ កិ-
 លេសេហិ និស្សដានិ ហោន្តិ អនាភាមិមកេ បញ្ចុ-
 ទ្ធិយានិ មនុសហកតេហិ កិលេសេហិ និស្សដានិ
 ហោន្តិ អរហន្តមកេ បញ្ចុទ្ធិយានិ សទ្ធក្កិលេសេហិ
 និស្សដានិ ហោន្តិ សទ្ធសញ្ញោ ចំណាសកំ កត្ត
 កត្ត បញ្ចុទ្ធិយានិ និស្សដានិ ទេវ ហោន្តិ សុនិស្ស-
 ដានិ ច ចនិច្ឆស្សន្ទានិ ច សុច្ឆនិច្ឆស្សន្ទានិ ច
 ឥមេហិ អសីតិសតាភារេហិ បញ្ចុន្តំ ឥទ្ធិយានិ
 និស្សរណំ ហោតិ ឥមេហិ អសីតិសតាភារេហិ
 បញ្ចុន្តំ ឥទ្ធិយានិ និស្សរណំ បដានាតិ ។

ពាណិ ។

សារីរិទ្ធិទានំ

(១២២) បញ្ចុមាណិ កិក្ការេ ឥទ្ធិយានិ កកមាណិ
 បញ្ចុ សទ្ធិទ្ធិយំ វិយេទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ចុទ្ធិយំ ។

កត្ត ច កិក្ការេ សទ្ធិទ្ធិយំ ធន្ទំ ធន្ទុសុ
 សោតាចត្តិយេន្តេសុ ឯត្ត សទ្ធិទ្ធិយំ ធន្ទំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

ឥទ្ធិយទាំង ៨ ក្នុងសកតាមិមក្ក លោសំចាកត្តកិលេស ដី
 ប្រោគប្រោគ ។ ឥទ្ធិយទាំង ៨ ក្នុងអនាភាមិមក្ក លោសំចាកត្ត
 កិលេសដីល្អិត ១ ឥទ្ធិយទាំង ៨ ក្នុងអរហន្តមក្ក លោសំចាកត្ត
 កិលេសទាំងក្នុង ១ ឥទ្ធិយទាំង ៨ ក្នុងធមិទោរ លោសំចាកត្ត
 ប្រតទាំងអស់ លោសំហើយដង លោសំល្អហើយ ស្ងប់រង្វប់ហើយ
 ស្ងប់រង្វប់ល្អហើយ នេះឯង ការលោសំចេញ លោសំឥទ្ធិយទាំង ៨
 ដោយការ ១៨០ នេះឯង បុគ្គលដ៏ច្បាស់ ម្នាក់លោសំចេញ
 លោសំឥទ្ធិយទាំង ៨ ដោយការ ១៨០ ។

ចចំ ពាណិ ។

សារីរិទ្ធិទានំ

(១២២) ខាលតិកុទាំងឡាយ ឥទ្ធិយនេះ មាន ៨ ឥទ្ធិយ ៨
 គឺបូជេច្ឆន្ទៈ សទ្ធិទ្ធិយ ១ វិយេទ្ធិយ ១ សតិទ្ធិយ ១ សមាធិ-
 ទ្ធិយ ១ បញ្ចុទ្ធិយ ១ ។

ខាលតិកុទាំងឡាយ សទ្ធិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ក្នុងធមិទោរ
 សទ្ធិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ក្នុងអង្គនៃសោតាចត្តមក្កទាំង ២ ខុរ ។

ឃោវេទ វិទ្យាយាម

កតុ ធន កិក្ខុវេ វិយេត្រិយេ ធន្នតំ ធន្នតុ ស-
ឌ្មប្បដាទេសុ ឯតុ វិយេត្រិយេ ធន្នតំ ។

កតុ ធន កិក្ខុវេ សតិព្រិយេ ធន្នតំ ធន្នតុ ស-
តិព្បដាទេសុ ឯតុ សតិព្រិយេ ធន្នតំ ។

កតុ ធន កិក្ខុវេ សមាធិព្រិយេ ធន្នតំ ធន្នតុ
ណាទេសុ ឯតុ សមាធិព្រិយេ ធន្នតំ ។

កតុ ធន កិក្ខុវេ បញ្ញិព្រិយេ ធន្នតំ ធន្នតុ អវិ-
យសទេសុ ឯតុ បញ្ញិព្រិយេ ធន្នតំ ។

[១២៥] ធន្នតុ សោតាបត្តិយេត្តេសុ សទ្ធិព្រិយេ-
ស្ស វសេន កតិហាការេហិ បញ្ញិព្រិយោធិ ធន្នតោធិ
ធន្នតុ សឌ្ឍប្បដាទេសុ វិយេត្រិយេស្ស វសេន កតិ-
ហាការេហិ បញ្ញិព្រិយោធិ ធន្នតោធិ ធន្នតុ សតិប្ប-
ដាទេសុ សតិព្រិយេស្ស វសេន កតិហាការេហិ
បញ្ញិព្រិយោធិ ធន្នតោធិ ធន្នតុ ណាទេសុ សមាធិ-
ព្រិយេស្ស វសេន កតិហាការេហិ បញ្ញិព្រិយោធិ
ធន្នតោធិ ធន្នតុ អវិយសទេសុ បញ្ញិព្រិយេស្ស
វសេន កតិហាការេហិ បញ្ញិព្រិយោធិ ធន្នតោធិ ។

ឃោវេទ វិទ្យាយាម

ម្ចាស់កិក្ខុវេត្រិយេ វិយេត្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងធម៌ណា
វិយេត្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងសម្បជានតាំង ២ គុះ ។

ម្ចាស់កិក្ខុវេត្រិយេ សតិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងធម៌ណា
សតិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងសតិប្បដាទេតាំង ២ គុះ ។

ម្ចាស់កិក្ខុវេត្រិយេ សមាធិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងធម៌
ណា សមាធិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងណាទេតាំង ២ គុះ ។

ម្ចាស់កិក្ខុវេត្រិយេ បញ្ញិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងធម៌ណា
បញ្ញិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ក្នុងអវិយសទេតាំង ២ គុះ ។

[១២៥] ក្នុងអង្គវិទ្យាយាមសោតាបត្តិយេត្តេសុ ២ វិទ្យាយាម ៥ ដោយ
អំណាចវេសទ្ធិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ដោយភាការប្តុំខ្លួន ក្នុង
សម្បជានតាំង ២ វិទ្យាយាម ៥ ដោយអំណាចវេវិយេត្រិយេ បុគ្គលធម្មិ-
យេត្រិយេដោយភាការប្តុំខ្លួន ក្នុងសតិប្បដាទេតាំង ២ វិទ្យាយាម ៥ ដោយ
អំណាចវេសតិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ដោយភាការប្តុំខ្លួន ក្នុង
ណាទេតាំង ២ វិទ្យាយាម ៥ ដោយអំណាចវេសមាធិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិ-
យេត្រិយេដោយភាការប្តុំខ្លួន ក្នុងអវិយសទេតាំង ២ វិទ្យាយាម ៥ ដោយ
អំណាចវេបញ្ញិព្រិយេ បុគ្គលធម្មិយេត្រិយេ ដោយភាការប្តុំខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវិញ្ញាណ

ចតុស្ស លោកាចគ្គិយន្តេសុ សន្និទ្ធិយស្ស វសេន
វិសតិយា អាតារេហំ ចត្វិទ្ធិយានិ ធម្មត្វានិ ចតុ-
សុ សធម្មតារេនេសុ វិយិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិ-
យា អាតារេហំ ចត្វិទ្ធិយានិ ធម្មត្វានិ ចតុសុ
សតិច្ឆដ្ឋានេសុ សតិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិយា
អាតារេហំ ចត្វិទ្ធិយានិ ធម្មត្វានិ ចតុសុ ឈានេ-
សុ សមាធិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិយា អាតារេហំ
ចត្វិទ្ធិយានិ ធម្មត្វានិ ចតុសុ អវិយសទេសុ ប-
ញ្ញិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិយា អាតារេហំ ចត្វិទ្ធិ-
យានិ ធម្មត្វានិ ។

[១២៦] ចតុស្ស លោកាចគ្គិយន្តេសុ សន្និទ្ធិ-
យស្ស វសេន កកមេហំ វិសតិយា អាតា-
រេហំ ចត្វិទ្ធិយានិ ធម្មត្វានិ ។ សច្ចុវិសសំ-
សេវេ លោកាចគ្គិយន្តេ អនិមោក្ខានិបតេយ្យដ្ឋេន
សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ សន្និទ្ធិយស្ស វសេន បក្កហន្តេន
វិយិទ្ធិយំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ ធម្មតំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសិទ្ធិវិញ្ញាណ

ក្នុងក្នុងនៃលោកាចគ្គិយន្តេសុ ២ វស្សេន ៧ ដោយអំណាចនៃសន្និទ្ធិយ
បុគ្គលធម្មិយេញដោយភាព ២០ ក្នុងសម្មប្បធានតាំង ២ វស្សេន ៧
ដោយអំណាចនៃវិយិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញដោយភាព ២០ ក្នុង
សតិច្ឆដ្ឋានតាំង ២ វស្សេន ៧ ដោយអំណាចនៃសតិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិ
យេញ ដោយភាព ២០ ក្នុងឈានតាំង ២ វស្សេន ៧ ដោយ
អំណាចនៃសមាធិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយភាព ២០ ក្នុង
អវិយសទ្ធិយ ២ វស្សេន ៧ ដោយអំណាចនៃបញ្ញិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិ
យេញ ដោយភាព ២០ ។

[១២៦] ក្នុងក្នុងនៃលោកាចគ្គិយន្តេសុ ២ វស្សេន ៧ ដោយ
អំណាចនៃសន្និទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយភាព ២០ ដូចខ្លួន
ខ្លួន ។ ក្នុងក្នុងនៃលោកាចគ្គិយន្តេ វិសច្ចុវិសសំសេវេ សន្និទ្ធិយ
បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កុជាវាទការេជ្ជិសិច្ចជាអនិបតិ ១ ដោយ
អំណាចនៃសន្និទ្ធិយ វិយិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កុជាវាទ
ទ្រៀង ១ សតិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កុជាវាទប្រតិប្រយ័ន្ត ១

បទវង្ស ព្រះយាយា

អវិក្កេបដ្ឋេន សមាធិត្រ័យំ នដ្ឋតំ នស្សនដ្ឋេន
 ចក្ខុត្រ័យំ នដ្ឋតំ សទ្ធម្មស្សវនេ សោភាចត្ថិយន្តេ
 យោធិសោមនសិការេ សោភាចត្ថិយន្តេ ធម្មាទុទម្ម-
 ច្យដិចត្ថិយា សោភាចត្ថិយន្តេ អធិហោត្តាធិបតេយ្យ-
 ដ្ឋេន សទ្ធិត្រ័យំ នដ្ឋតំ សទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន ច-
 ក្កហនដ្ឋេន វិយិត្រ័យំ នដ្ឋតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សត្តិត្រ័-
 យំ នដ្ឋតំ អវិក្កេបដ្ឋេន សមាធិត្រ័យំ នដ្ឋតំ ន-
 ស្សនដ្ឋេន ចក្ខុត្រ័យំ នដ្ឋតំ ចត្វសុ សោភាចត្ថិ-
 យន្តេសុ សទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន ឥមេហិ វិសតំយា
 អាគារេហិ បញ្ញិត្រ័យានិ នដ្ឋត្វានិ ។

បទវង្ស ព្រះយាយា

សមាធិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញដោយអក្កថាមិទយមាយ ១ ចក្ខុត្រ័យ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្កថាឃើញ ១ ក្នុងអង្គវិនិសោភាចត្ថិមន្ត គឺ
 សទ្ធម្មស្សវនេ ក្នុងអង្គវិនិសោភាចត្ថិមន្ត គឺយោធិសោមនសិការេ
 ក្នុងអង្គវិនិសោភាចត្ថិមន្ត គឺធម្មាទុទម្មច្យដិចត្ថិ សទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលគប្បី
 ឃើញ ដោយអក្កថាមានការជឿសិច្ចាគធិចតិ ១ ដោយអំណាចវិនិ
 សទ្ធិត្រ័យ វិយិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្កថាផ្គុំឡើង ១
 សត្តិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្កថាច្រុងប្រយ័ត្ន ១ សមា-
 ធិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្កថាមិទយមាយ ១ ចក្ខុត្រ័យ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្កថាឃើញ ១ ក្នុងអង្គវិនិសោភាចត្ថិមន្តទាំង
 ២ ឥត្រ័យ ៨ ដោយអំណាចវិនិសទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយ
 ភាគា ២០ ខេត្ត ។

សុត្តនិបាត បុរាណិយស្ស ចរិយសុត្តនិបាត

(១២៧) ចក្ខុសុ សធម្មប្បដាទេសុ វិយេត្តិយស្ស វសេន កាតាមេហំ វិសតិយោ អាតារេហំ បញ្ញិទ្ធិយានំ ធម្មត្វានំ ។ អនុច្ឆន្ទានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុច្ឆន្ទានយ សធម្មប្បដាទេ បក្កហានិបកេយ្យដ្ឋេន វិយេត្តិយំ ធម្មតំ វិយេត្តិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្ធិយំ ធម្មតំ ធស្សនដ្ឋេន បញ្ញិទ្ធិយំ ធម្មតំ អធិមោក្ខដ្ឋេន សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ ឧប្បន្ទានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ សធម្មប្បដាទេ ។ ចេ ។ អនុច្ឆន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្ទានយ សធម្មប្បដាទេ ។ ចេ ។ ឧប្បន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ បិតិយោ អសម្មោសាយ គិយ្យោកាភិយ វេទុលាយ កាវតាយ ចារិក្ខិយោ សធម្មប្បដាទេ បក្កហានិបកេយ្យដ្ឋេន វិយេត្តិយំ ធម្មតំ វិយេត្តិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្ធិយំ ធម្មតំ ធស្សនដ្ឋេន បញ្ញិទ្ធិយំ ធម្មតំ អធិមោក្ខដ្ឋេន សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ ចក្ខុសុ សធម្មប្បដាទេសុ វិយេត្តិយស្ស វសេន ឥមេហំ វិសតិយោ អាតារេហំ បញ្ញិទ្ធិយានំ ធម្មត្វានំ ។

សុត្តនិបាត បុរាណិយស្ស ចរិយសុត្តនិបាត

(១២៧) ក្នុងសធម្មប្បដាទេ ២ គឺវិយេត្តិយ ៧ ដោយកំណាចខែ វិយេត្តិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយភាពា ២០ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុងសធម្មប្បដាទេ ដើម្បីញ៉ាំងពួកកុសលធម៌វិលាមក ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើង វិយេត្តិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ឡើងជាអធិបតី ១ ដោយកំណាចខែវិយេត្តិយ សតិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ សមាធិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ បញ្ញិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ សន្និទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ ក្នុងសធម្មប្បដាទេ ដើម្បីលទ្ធកកុសលធម៌វិលាមក ដែលកើតឡើងហើយ ។ ចេ ។ ក្នុងសធម្មប្បដាទេ ដើម្បីញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ។ ចេ ។ ក្នុងសធម្មប្បដាទេ ដើម្បីតាំងនៅ មិនវិនាស ចម្រើនក្រៃលែង ទូលំទូលាយ ចម្រើនពេញចម្រើន វិសេសលធម៌ដែលកើតហើយ វិយេត្តិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តងជាអធិបតី ១ ដោយកំណាចខែវិយេត្តិយ សតិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ បញ្ញិទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ សន្និទ្ធិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយអន្តរាមោកាផ្តង ១ ក្នុងសធម្មប្បដាទេ ២ វិយេត្តិយ ៧ ដោយកំណាចខែវិយេត្តិយ បុគ្គលគប្បិយេញ ដោយភាពា ២០ ទេវេនំ ។

បញ្ជីពាក្យ ឧប្បយោគ

(១៤៨) ចតុស្សុ សតិច្យដ្ឋានេសុ សតិទ្រិយស្ស
 វសេន កតតេហិ វិសតិយា អាគារេហិ ចត្តិទ្រិ-
 យានិ ធម្មត្វានិ ។ កាយ កាយាទុបស្សនាសតិ-
 ច្យដ្ឋាន ឧបដ្ឋានាចិបកេយ្យដ្ឋេន សតិទ្រិយំ ធម្មត្ថំ
 សតិទ្រិយស្ស វសេន អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិយំ
 ធម្មត្ថំ ធម្មនុដ្ឋេន ចត្តិទ្រិយំ ធម្មត្ថំ អចិន្តោ-
 ក្ខដ្ឋេន សន្ធិទ្រិយំ ធម្មត្ថំ បក្កហដ្ឋេន វិយិទ្រិយំ
 ធម្មត្ថំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនាសតិច្យដ្ឋានេ ។ ប ។
 ចិន្ត ចិន្តាទុបស្សនាសតិច្យដ្ឋានេ ធម្មេសុ ធម្មាទុ-
 បស្សនាសតិច្យដ្ឋានេ ឧបដ្ឋានាចិបកេយ្យដ្ឋេន សតិ-
 ទ្រិយំ ធម្មត្ថំ សតិទ្រិយស្ស វសេន អវិក្ខេបដ្ឋេន
 សមាធិទ្រិយំ ធម្មត្ថំ ធម្មនុដ្ឋេន ចត្តិទ្រិយំ ធម្មត្ថំ
 អចិន្តោក្ខដ្ឋេន សន្ធិទ្រិយំ ធម្មត្ថំ បក្កហដ្ឋេន វិយិ-
 ទ្រិយំ ធម្មត្ថំ ចតុស្សុ សតិច្យដ្ឋានេសុ សតិទ្រិយស្ស
 វសេន វសេហិ វិសតិយា អាគារេហិ ចត្តិទ្រិយានិ
 ធម្មត្វានិ ។

បញ្ជីពាក្យ ឧប្បយោគ

(១៤៨) ក្នុងសតិច្យដ្ឋានតាំង ២ គឺឧប្បយោគ ៨ ដោយអំណាចនៃ
 សតិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយភាព ២០ ដូចខ្លួនខ្លួន ។ ក្នុង
 កាយកាយាទុបស្សនាសតិច្យដ្ឋាន សតិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយ
 អត្តាមានការប្រុងប្រយ័ត្នជាអធិបតី ។ ដោយអំណាចនៃសតិទ្រិយ ស-
 មាធិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តាមិនកាយមាយ ។ ចត្តិទ្រិយ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តាឃើញ ។ សន្ធិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយអត្តាជឿស្រាប់ ។ វិយិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តា
 ផ្គង់ឡើង ។ ក្នុងវេទនាសុវេទនាទុបស្សនាសតិច្យដ្ឋាន ។ ប ។ ក្នុងចិន្ត-
 ចិន្តាទុបស្សនាសតិច្យដ្ឋាន ក្នុងធម្មេសុធម្មាទុបស្សនាសតិច្យដ្ឋាន សតិ-
 ទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តាមានការប្រុងប្រយ័ត្នជាអធិបតី ។
 ដោយអំណាចនៃសតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញដោយអត្តាមិន
 កាយមាយ ។ ចត្តិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញដោយអត្តាឃើញ ។ សន្ធិទ្រិយ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តាជឿស្រាប់ ។ វិយិទ្រិយ បុគ្គលគប្បី
 ឃើញ ដោយអត្តាផ្គង់ឡើង ។ ក្នុងសតិច្យដ្ឋាន ២ ឧប្បយោគ ៨ ដោយ
 អំណាចនៃសតិទ្រិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយភាព ២០ ខេនេក ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចតិសង្កិកាខណ្ឌ

(១៤៧) ចក្ខុសុ ឈានេសុ សមាធិត្រ្មិយស្ស
 វសេន តតេមេហំ វិសតិយា អាណារេហំ ចក្ខុត្រ្មិយា-
 ចំ ធន្ទត្វាចំ ។ ចម្រេជ្ឈានេ អវិក្ខេបាធិចរតេយ្យដ្ឋេន
 សមាធិត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ សមាធិត្រ្មិយស្ស វសេន ធន្ទ-
 រដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្មិយំ
 ធន្ទត្ថំ ចក្កហដ្ឋេន វិយំត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
 សតិត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ ទុតិយដ្ឋានេ ។ ចេ ។ តតិយ-
 ដ្ឋានេ ចក្ខុដ្ឋានេ អវិក្ខេបាធិចរតេយ្យដ្ឋេន សមា-
 ធិត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ សមាធិត្រ្មិយស្ស វសេន ធន្ទរ-
 ដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្មិយំ
 ធន្ទត្ថំ ចក្កហដ្ឋេន វិយំត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
 សតិត្រ្មិយំ ធន្ទត្ថំ ចក្ខុសុ ឈានេសុ សមាធិត្រ្មិយ-
 ស្ស វសេន តតេហំ វិសតិយា អាណារេហំ ចក្ខុ-
 ត្រ្មិយាចំ ធន្ទត្វាចំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសង្កិកាខណ្ឌ

(១៤៧) ក្នុងឈានតាំង ៤ គឺឥត្រ្មិយ ៥ ដោយអំណាចនៃសមាធិ-
 ត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយតាការ ២០ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុងបឋមជ្ឈាន
 សមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាមោក្ខនិយមនាយជា
 អធិចតិ ១ ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ្មិយ ចក្ខុត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយអន្តរាមេញ ១ សទ្ធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាជ្រៀ
 សិប្ប ១ វិយំត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញដោយអន្តរាជ្រៀសិប្ប ១ សតិត្រ្មិយ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាប្រុស្រ្រយ័ត្ត ១ ក្នុងទុតិយជ្ឈាន ។ ចេ ។
 ក្នុងតតិយជ្ឈាន ក្នុងចក្ខុដ្ឋាន សមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញដោយ
 អន្តរាមោក្ខនិយមនាយជាអធិចតិ ១ ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ្មិយ
 ចក្ខុត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាមេញ ១ សទ្ធិត្រ្មិយ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាជ្រៀសិប្ប ១ វិយំត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បី
 ឃើញ ដោយអន្តរាជ្រៀសិប្ប ១ សតិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយ
 អន្តរាប្រុស្រ្រយ័ត្ត ១ ក្នុងឈានតាំង ៤ ឥត្រ្មិយ ៥ ដោយអំណាចនៃ
 សមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយតាការ ២០ នេះឯង ។

បញ្ញត្តិ វិន័យបាល

(១៧០) ធម្មសុ អរិយសាទុសុ បញ្ញត្តិយស្ស
 វសេន កាតមេហំ វិសតិយា អាណារេហំ បញ្ញត្តិយា-
 នំ ធម្មតានំ ។ ទុក្ខេ អរិយសាទុ នស្សនាតិចតេ-
 យ្យាដ្ឋេន បញ្ញត្តិយំ ធម្មតំ បញ្ញត្តិយស្ស វសេន
 អនិមោក្ខាដ្ឋេន សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ បក្កហាដ្ឋេន វិ-
 យំទ្រិយំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានាដ្ឋេន សតិទ្រិយំ ធម្មតំ
 អវិក្ខេបាដ្ឋេន សមាធិទ្រិយំ ធម្មតំ ទុក្ខសមុទាយ
 អរិយសាទុ ។ ថេ ។ ទុក្ខានិរោធកាមិនិយា បដិប-
 ទាយ អរិយសាទុ នស្សនាតិចតេយ្យាដ្ឋេន បញ្ញត្តិ-
 យំ ធម្មតំ បញ្ញត្តិយស្ស វសេន អនិមោក្ខាដ្ឋេន
 សន្និទ្ធិយំ ធម្មតំ បក្កហាដ្ឋេន វិយំទ្រិយំ ធម្មតំ
 ឧបដ្ឋានាដ្ឋេន សតិទ្រិយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបាដ្ឋេន ស-
 មាធិទ្រិយំ ធម្មតំ ធម្មសុ អរិយសាទុសុ បញ្ញត្តិ-
 យស្ស វសេន កាតមេហំ វិសតិយា អាណារេហំ
 បញ្ញត្តិយានំ ធម្មតានំ ។

បញ្ញត្តិ វិន័យបាល

(១៧០) ក្នុងអរិយសច្ចតាំង ៤ គឺឥន្ទ្រិយ ៥ ដោយអំណាច៖
 បញ្ញត្តិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយភាការ ២០ ដូច្នោះ ។ ក្នុង
 ក្នុងអរិយសច្ច បញ្ញត្តិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអន្តរាមាណារិយេញ
 ជាអធិបតី ។ ដោយអំណាច៖ បញ្ញត្តិយ សន្និទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអន្តរាជ្យេសិប ។ វិយំទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញដោយអន្តរាជ្យេ
 ទ្រិយ ។ សតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញដោយអន្តរាប្រណិប្រយេន្ត ។ សមា-
 ធិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអន្តរាមិទ្ធិនយមាយ ។ ក្នុងក្នុងសមុ-
 ទាយអរិយសច្ច ។ ថេ ។ ក្នុងក្នុងនិរោធកាមិនិបដិបទាអរិយសច្ច បញ្ញត្តិយ
 បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអន្តរាមាណារិយេញជាអធិបតី ។ ដោយអំ-
 ណាច៖ បញ្ញត្តិយ សន្និទ្ធិយ បុគ្គលធម្មិយេញដោយអន្តរាជ្យេសិប ។
 វិយំទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញដោយអន្តរាជ្យេទ្រិយ ។ សតិទ្រិយ បុគ្គល
 ធម្មិយេញ ដោយអន្តរាប្រណិប្រយេន្ត ។ សមាធិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអន្តរាមិទ្ធិនយមាយ ។ ក្នុងអរិយសច្ចតាំង ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ដោយ
 អំណាច៖ បញ្ញត្តិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយភាការ ២០ ខេនេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិនិស្សីទស្ស

[១៧១] ឧត្តសុ សោតាចគ្គិយន្តេសុ សទ្ធិទ្រិយ-
 ស្ស វសេន កកិហាការេហំ ចត្វន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ ច-
 រិយា នដ្ឋត្វា ឧត្តសុ សឌ្ឍច្យាណេសុ ។ ថេ ។ ឧត្ត-
 សុ សតិច្ឆដ្ឋានេសុ ។ ថេ ។ ឧត្តសុ ឈានេសុ
 ។ ថេ ។ ឧត្តសុ អរិយសច្ចេសុ ចត្តិទ្រិយស្ស វសេ-
 ន កកិហាការេហំ ចត្វន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ ចរិយា
 នដ្ឋត្វា ។ ឧត្តសុ សោតាចគ្គិយន្តេសុ សទ្ធិទ្រិយស្ស
 វសេន វិសតិយា អាការេហំ ចត្វន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ
 ចរិយា នដ្ឋត្វា ឧត្តសុ សឌ្ឍច្យាណេសុ ។ ថេ ។
 ឧត្តសុ សតិច្ឆដ្ឋានេសុ ឧត្តសុ ឈានេសុ ឧត្តសុ
 អរិយសច្ចេសុ ចត្តិទ្រិយស្ស វសេន វិសតិយា
 អាការេហំ ចត្វន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។

[១៧២] ឧត្តសុ សោតាចគ្គិយន្តេសុ សទ្ធិ-
 ទ្រិយស្ស វសេន កកិហាការេហំ វិសតិយា អាការេហំ
 ចត្វន្នំ ឥន្ទ្រិយានិ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិនិស្សីទស្ស

[១៧១] កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ តើចរិយា (ការប្រតិបត្តិ)
 នៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨ ដោយអំណាច នៃសច្ច័ន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី
 ដោយការប៉ុន្មាន កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ ។ ថេ ។ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិម
 តាំង ២ ។ ថេ ។ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ ។ ថេ ។ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២
 តើចរិយា នៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨ ដោយអំណាចនៃចត្តិទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិ
 ធីតា ដោយការប៉ុន្មាន ។ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ ចរិយា
 នៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨ ដោយអំណាចនៃសច្ច័ន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយ
 ការ ២០ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ ។ ថេ ។ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២
 កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គតាំង ២ ចរិយា នៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨
 ដោយអំណាចនៃចត្តិទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការ ២០ ។

[១៧២] កុណិក្ខនិសោតាចគ្គិមគ្គ ២ តើចរិយានៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨
 ដោយអំណាចនៃសច្ច័ន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការ ២០
 ដូចម្តេច ។

បរាជ័យ ឥន្ទ្រយាម

សប្បវិសសំសេវេ សោតាបត្តិយេ អធិមោក្ខាចិបតេ-
 យ្យដ្ឋេន សទ្ធិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា សទ្ធិត្រ័យស្ស
 វសេន ចក្កហដ្ឋេន កិរិយិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ឧប-
 ដ្ឋានដ្ឋេន សត្តិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា អវិក្ខេបដ្ឋេន
 សមាធិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ធម្មស្សដ្ឋេន ចត្តិ-
 ត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា សទ្ធិឧស្សវេន សោតាបត្តិ-
 យេន្តំ ។ ចេ ។ យោធិសោមនសិការេ សោតាបត្តិយ-
 េន្តំ ធម្មាទុច្ចប្បដិច្ចតិយា សោតាបត្តិយេន្តំ អធិមោ-
 ក្ខាចិបតេយ្យដ្ឋេន សទ្ធិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ស-
 ទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន ចក្កហដ្ឋេន កិរិយិត្រ័យស្ស ចរិយា
 ធម្មតា ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សត្តិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ធម្មស្ស-
 ដ្ឋេន ចត្តិត្រ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ចត្វសុ សោតា-
 បត្តិយេន្តំសុ សទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន ឥមេហំ វិសតិយា
 អាណាវេហំ ចក្កន្តំ ឥន្ទ្រយាមំ ចរិយា ធម្មតា ។

បរាជ័យ ឥន្ទ្រយាម

ក្នុងក្នុងនៃសោតាបត្តិមន្ត ធិសប្បវិសសំសេវេ ចរិយា នៃសទ្ធិត្រ័យ
 បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាហារការវៀសចំពោះអធិបតី ១ ដោយអំ-
 ណាចនៃសទ្ធិត្រ័យ ចរិយានៃវិធីត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរា
 ម្តងទៀត ១ ចរិយានៃសត្តិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាប្រុ
 ប្រយ័ត្ន ១ ចរិយានៃសមាធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាមិន
 រាយមាយ ១ ចរិយានៃចត្តិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរា
 ឃើញ ១ ក្នុងក្នុងនៃសោតាបត្តិមន្ត ធិសទ្ធិឧស្សវេន ។ ចេ ។ ក្នុងក្នុងនៃ
 សោតាបត្តិមន្ត ធិយោធិសោមនសិការេ ក្នុងក្នុងនៃសោតាបត្តិមន្ត ធិមា-
 ទុច្ចប្បដិច្ចតិ ចរិយានៃសទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្ត-
 រាហារការវៀសចំពោះអធិបតី ១ ដោយអំណាចនៃសទ្ធិត្រ័យ ចរិយា
 នៃវិធីត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាម្តងទៀត ១ ចរិយានៃ
 សត្តិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាប្រុស្រយ័ត្ន ១ ចរិយានៃ
 សមាធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាមិនរាយមាយ ១ ចរិយា
 នៃចត្តិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាយល់ឃើញ ១ ក្នុងក្នុង
 នៃសោតាបត្តិមន្តទាំង ២ ចរិយានៃឥន្ទ្រយាមំទាំង ៥ ដោយអំណាចនៃ
 សទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអាការ ២០ នេះឯង ។

សុខ្ហំបិណ្ឌ បុគ្គលិកយស្ស ចរិសន្តិកាចារ្យ

(១៧៣) ចក្ខុសុ សធម្មប្បដានេសុ វិវិយេត្រិយស្ស
 វសេន កតតេហិ វិសតិយា អាណាវេហិ បក្ខន្ធិ
 ឥន្ទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។ អនុច្ឆន្ទានំ ចាច-
 កានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុច្ឆន្ទាយ សធម្ម-
 ប្បដានេ បក្ខហានិបតេយ្យដ្ឋេន វិវិយេត្រិយស្ស ចរិយា
 ធម្មតា វិវិយេត្រិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិ-
 ត្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ។ បេ ។ អនិមោក្ខដ្ឋេន
 សន្ធិត្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ឧប្បន្ទានំ ចាចកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ សធម្មប្បដានេ
 ។ បេ ។ អនុច្ឆន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្ទា-
 យ សធម្មប្បដានេ ។ បេ ។ ឧប្បន្ទានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ វិសិយា អសម្មោសាយ កិយេ្យកាវយ វេ-
 ធុល្លាយ កាវតាយ ចារិច្ចរិយា សធម្មប្បដានេ បក្ខហា-
 និបតេយ្យដ្ឋេន វិវិយេត្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា វិវិយេ-
 ត្រិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិត្រិយស្ស ។ បេ ។
 អនិមោក្ខដ្ឋេន សន្ធិត្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ចក្ខុសុ
 សធម្មប្បដានេសុ វិវិយេត្រិយស្ស វសេន ឥតេហិ វិសតិ-
 យា អាណាវេហិ បក្ខន្ធិ ឥន្ទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។

សុខ្ហំបិណ្ឌ បុគ្គលិកយស្ស ចរិសន្តិកាចារ្យ

(១៧៤) ក្នុងសធម្មប្បដានតាំង ៤ កើចរិយានៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨
 ដោយកំណាចនៃវិវិយេត្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយភាការ ២០
 ដូចម្តេច្នោះ ។ ក្នុងសធម្មប្បដាន ដើម្បីញ៉ាំងក្នុងកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើង ចរិយានៃវិវិយេត្រិយ បុគ្គលធម្មិ-
 យេញ ដោយអក្ខថាមានការផ្គុំឡើងជាអតិបក្ខី ១ ដោយកំណាចនៃ
 វិវិយេត្រិយ ចរិយានៃសតិត្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្ខថាច្រក
 ប្រយ័ត្ន ១ ។ បេ ។ ចរិយានៃសន្ធិត្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយ
 អក្ខថាជឿស្រមៃ ១ ក្នុងសធម្មប្បដាន ដើម្បីលះបង់ឲ្យចូលកុសលធម៌ដ៏
 លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ ក្នុងសធម្មប្បដាន ដើម្បីញ៉ាំងក្នុង
 កុសលធម៌ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ ក្នុងសធម្មប្បដាន
 ដើម្បីកាំងនៅ មិនឲ្យវិវាស ចម្រើន ក្រៃលែង ធំខ្ពស់រាយ ចម្រើន
 គេញចំបូល ខៃកុសលធម៌តាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ចរិយា
 នៃវិវិយេត្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្ខថាមានការផ្គុំឡើងជា
 អតិបក្ខី ១ ដោយកំណាចនៃវិវិយេត្រិយ ចរិយានៃសតិត្រិយ ។ បេ ។
 ចរិយានៃសន្ធិត្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្ខថាជឿស្រមៃ ១
 ក្នុងសធម្មប្បដានតាំង ៤ ចរិយានៃឥន្ទ្រិយតាំង ៨ ដោយកំណាច
 នៃវិវិយេត្រិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយភាការ ២០ នេះឯង ។

បាយ័ន្ត ទិដ្ឋិយាតា

[១៧២] ចក្ខុស្តុ សតិច្ឆន្ទាដោស្តុ សតិទ្រិយស្ស
 វសេន កាតមេហិ ខីសតិយា អាគារវេហិ បញ្ចុដ្ឋិ
 ឥទ្ធិយានិ ចរិយា ទដ្ឋត្វា ។ កាយេ កាយាទុប-
 ស្សនាសតិច្ឆន្ទាដោ ឧបដ្ឋានាទិបតេយ្យដ្ឋេន សតិ-
 ទ្រិយស្ស ចរិយា ទដ្ឋត្វា សតិទ្រិយស្ស វសេន
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាទិទ្រិយស្ស ចរិយា ទដ្ឋត្វា ទ-
 ស្សនាដ្ឋេន បញ្ញិទ្រិយស្ស ចរិយា ទដ្ឋត្វា អនិមា-
 ក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិទ្រិយស្ស ចរិយា ទដ្ឋត្វា បក្កហដ្ឋេន
 វិយិទ្រិយស្ស ចរិយា ទដ្ឋត្វា វេទនាសុ វេទនាទុ-
 បស្សនាសតិច្ឆន្ទាដោ ។ ចេ ។ ចិក្ខុ ចិក្ខាទុបស្សនា-
 សតិច្ឆន្ទាដោ ។ ចេ ។ ចន្ទេសុ ចន្ទាទុបស្សនាសតិ-
 ច្ឆន្ទាដោ ឧបដ្ឋានាទិបតេយ្យដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស ចរិ-
 យា ទដ្ឋត្វា សតិទ្រិយស្ស វសេន ។ ចេ ។ ចក្ក-
 ហដ្ឋេន វិយិទ្រិយស្ស ចរិយា ទដ្ឋត្វា ចក្ខុស្តុ ស-
 តិច្ឆន្ទាដោស្តុ សតិទ្រិយស្ស វសេន ឥមេហិ វិស-
 តិយា អាគារវេហិ បញ្ចុដ្ឋិ ឥទ្ធិយានិ ចរិយា
 ទដ្ឋត្វា ។

បាយ័ន្ត ទិដ្ឋិយាតា

[១៧២] ក្នុងសតិច្ឆន្ទា ២ តើចរិយានៃឥទ្ធិយានិ ៧ ដោយ
 អំណាចនៃសតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្ត ដោយភាពា ២០ ដូចខ្លួនខ្លួន ។
 ក្នុងកាយកាយាទុបស្សនាសតិច្ឆន្ទា ចរិយានៃសតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិ
 យេត្ត ដោយអក្កថាមាណាប្រុស្តិប្រយ័ន្តជាអនិបតិ ១ ដោយអំណាចនៃ
 សតិទ្រិយ ចរិយានៃសមាទិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្ត ដោយអក្កថាមិ
 កយមាយ ១ ចរិយានៃបញ្ញិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្ត ដោយអក្កថា
 យេត្ត ១ ចរិយានៃសទ្ធិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្ត ដោយអក្កថាវេសិបិ ១
 ចរិយានៃវិយិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្តដោយអក្កថាផ្គុនិទ្ធិ ១ ក្នុងវេទនា-
 សុវេទនាទុបស្សនាសតិច្ឆន្ទា ។ ចេ ។ ក្នុងចិក្ខុចិក្ខាទុបស្សនាសតិច្ឆន្ទា
 ។ ចេ ។ ក្នុងចន្ទេសុចន្ទាទុបស្សនាសតិច្ឆន្ទា ចរិយានៃសតិទ្រិយ
 បុគ្គលធម្មិយេត្ត ដោយអក្កថាមាណាប្រុស្តិប្រយ័ន្តជាអនិបតិ ១ ដោយ
 អំណាចនៃសតិទ្រិយ ។ ចេ ។ ចរិយានៃវិយិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្ត
 ដោយអក្កថាផ្គុនិទ្ធិ ១ ក្នុងសតិច្ឆន្ទា ២ ចរិយានៃឥទ្ធិយានិ ៧
 ដោយអំណាចនៃសតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មិយេត្តដោយភាពា ២០ នៃឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចតិសម្ពិទ្ធភាគ

[១៥៥] ចក្ខុសុ ឈានេសុ សមាធិត្រ្មិយស្ស
 វសេន កកមេហិ វិសតិយា អាណារេហិ បញ្ចុដ្ឋិ
 ឥត្រ្មិយានិ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។ បឋមដ្ឋានេ អវិក្ខេ-
 តាធិចកេយ្យដ្ឋេន សមាធិត្រ្មិយស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា
 សមាធិត្រ្មិយស្ស វសេន នស្សនដ្ឋេន បញ្ញិត្រ្មិយស្ស
 ចរិយា នដ្ឋត្វា អធិមោក្ខដ្ឋេន សន្តិត្រ្មិយស្ស ចរិយា
 នដ្ឋត្វា បក្កមាដ្ឋេន វិរិយិត្រ្មិយស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិត្រ្មិយស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា នុតិយ-
 ដ្ឋានេ ។ ចេ ។ តតិយដ្ឋានេ ។ ចេ ។ ចក្ខុក្ខដ្ឋានេ
 អវិក្ខេតាធិចកេយ្យដ្ឋេន សមាធិត្រ្មិយស្ស ចរិយា
 នដ្ឋត្វា សមាធិត្រ្មិយស្ស វសេន ។ ចេ ។ ឧបដ្ឋាន-
 ដ្ឋេន សតិត្រ្មិយស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា ចក្ខុសុ ឈានេ-
 សុ សមាធិត្រ្មិយស្ស វសេន ឥមេហិ វិសតិយា
 អាណារេហិ បញ្ចុដ្ឋិ ឥត្រ្មិយានិ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសម្ពិទ្ធភាគ

[១៥៥] ក្នុងឈានចាំ ២ អើចរិយានេត្រ្មិយចាំ ៥ ដោយអំ-
 ណាចវេសមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត ដោយកាកា ២០ ដូចខ្លួនខ្លួន ។
 ក្នុងបឋមដ្ឋាន ចរិយានេសមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត ដោយអក្ខរមាតា
 ការមិទយមាយជាអធិបតី ។ ដោយអំណាចវេសមាធិត្រ្មិយ ចរិយានេ
 បញ្ញិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត ដោយអក្ខរមាយេត្ត ។ ចរិយានេសន្តិត្រ្មិយ
 បុគ្គលគប្បិយេត្តដោយអក្ខរមាយេត្ត ។ ចរិយានេវិរិយិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិ-
 យេត្ត ដោយអក្ខរមាយេត្ត ។ ចរិយានេសតិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត
 ដោយអក្ខរមាយេត្ត ។ ក្នុងតិយដ្ឋាន ។ ចេ ។ ក្នុងតិយដ្ឋាន
 ។ ចេ ។ ក្នុងចក្ខុក្ខដ្ឋាន ចរិយានេសមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត
 ដោយអក្ខរមាយេត្ត ។ ដោយអំណាចវេសមា-
 ធិត្រ្មិយ ។ ចេ ។ ចរិយានេសតិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត ដោយអក្ខ-
 រមាយេត្ត ។ ក្នុងឈានចាំ ២ ចរិយានេត្រ្មិយចាំ ៥ ដោយអំ-
 ណាចវេសមាធិត្រ្មិយ បុគ្គលគប្បិយេត្ត ដោយកាកា ២០ ខេនេតី ។

បញ្ជីរដ្ឋ រដ្ឋបាល

(១៨៦) ចក្ខុសុ អរិយសុត្ថុសុ បញ្ញត្តិយស្ស
 វសេន កតមេហិ វិសតិយា អាណារហិ ចក្ខុន្នំ ឥ-
 ទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។ ធុត្តោ អរិយសុត្ថុ ទ-
 ស្សនាធិបតេយ្យដ្ឋេន បញ្ញត្តិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 បញ្ញត្តិយស្ស វសេន អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិទ្រិយស្ស
 ចរិយា ធម្មតា បក្កហាដ្ឋេន វិយិទ្រិយស្ស ចរិយា
 ធម្មតា ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ធុត្ត-
 សុទ្ធិយេ អរិយសុត្ថុ ។ បេ ។ ធុត្តនិរោធន អរិយ-
 សុត្ថុ ធុត្តនិរោធតាមិធិយា ចដិចតាយ អរិយសុត្ថុ
 ទស្សនាធិបតេយ្យដ្ឋេន បញ្ញត្តិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 បញ្ញត្តិយស្ស វសេន អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិទ្រិយស្ស
 ចរិយា ធម្មតា បក្កហាដ្ឋេន វិយិទ្រិយស្ស ចរិយា
 ធម្មតា ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ចក្ខុសុ
 អរិយសុត្ថុសុ បញ្ញត្តិយស្ស វសេន ឥមេហិ វិសតិ-
 យា អាណារហិ ចក្ខុន្នំ ឥទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។

បញ្ជីរដ្ឋ រដ្ឋបាល

(១៨៧) ក្នុងអរិយសុត្ថុ ២ តើចរិយាធម្មតាទ្រិយតាំង ៨ ដោយអំ-
 ណាចរិយបញ្ញត្តិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយភាគា ២០ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ក្នុងទុក្ខអរិយសុត្ថុ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថា
 មាណាវេយ្យជាអធិបតី ១ ដោយអំណាចរិយបញ្ញត្តិយ ចរិយាធម្មតា
 ទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថាជឿសិប ១ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ
 បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថាផ្គុំឡើង ១ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បី
 យេត្យ ដោយអត្ថថាប្រក្រប្រយ័ត្ន ១ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បី
 យេត្យ ដោយអត្ថថាមិទ្ធិកាយមាយ ១ ក្នុងទុក្ខសមុយអរិយសុត្ថុ ។ បេ ។
 ក្នុងទុក្ខនិរោធអរិយសុត្ថុ ក្នុងទុក្ខនិរោធតាមិធិបដិចតាយសុត្ថុ ចរិយា
 ធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថាមាណាវេយ្យជាអធិបតី ១
 ដោយអំណាចរិយបញ្ញត្តិយ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយ
 អត្ថថាជឿសិប ១ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថា
 ផ្គុំឡើង ១ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថាប្រក្រ
 ប្រយ័ត្ន ១ ចរិយាធម្មតាទ្រិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយអត្ថថាមិទ្ធិកាយ
 មាយ ១ ក្នុងអរិយសុត្ថុតាំង ៦ ចរិយាធម្មតាទ្រិយតាំង ៨ ដោយអំណាច
 រិយបញ្ញត្តិយ បុគ្គលគប្បីយេត្យ ដោយភាគា ២០ ខេនធិ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធភាគ

[១៧៧] ចារា ធម៌ វិហារា ធម៌ អនុតុទ្ធា
យោតិ ធម៌វិទ្ធា យថា ធម៌ន្តំ យថា វិហារន្តំ វិញ្ញា
សច្រឡាចារី កម្ពីរេសុ ហំ ទេសុ ឱកាច្បយ្យំ អន្ទា
អយមាយស្នា ចក្កោ វា ចាបុណិស្សតិ វា ។

ទិវយាតិ(*) អដ្ឋ ទិវយាយោ និវយាធម៌ទិវយា
អាយតនទិវយា សតិទិវយា សមាធិទិវយា ញាណ-
ទិវយា មគ្គទិវយា ចត្តិទិវយា លោកត្ថទិវយា ។

និវយាធម៌ទិវយាតិ ធម្មសុ និវយាធម៌េសុ ។
អាយតនទិវយាតិ ធម្មសុ អដ្ឋត្តិកតាហិរេសុ អាយត-
នេសុ ។ សតិទិវយាតិ ធម្មសុ សតិច្បដ្ឋានេសុ ។
សមាធិទិវយាតិ ធម្មសុ ឈានេសុ ។ ញាណទិ-
វយាតិ ធម្មសុ អរិយសច្ចេសុ ។ មគ្គទិវយាតិ ធម្មសុ
អរិយមគ្គេសុ ។ ចត្តិទិវយាតិ ធម្មសុ សាមញ្ញដលេសុ ។

* ពាណិ វិស្សតិ ចក្កោ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធភាគ

[១៧៧] ការប្រតិភ័ក្តិ ការទៅក្តី ឈ្មោះថា ការគ្រាស់
ដឹងភាម ឈ្មោះថា ការចាក់ចុះ ក្នុងវិញ្ញាណ ជាសច្រឡាចារី អប្បិ
កំណត់ខ្ញុំបុគ្គល កាលប្រតិភ័យំនិណា កាលទៅយំនិណា ក្នុងវាច
តាំងឡាយ ដីត្រាលស្រៀម លោកទានកាយាន កិច្ចសម្រេច
ហើយ ឫទ្ធិនិសម្រេច ។

ពាក្យថា ការប្រតិភ័ក្តិ បានដល់ការប្រតិភ័ក្តិ គឺទិវយា ៨ គឺ និវយា-
បថទិវយា ។ អាយតនទិវយា ។ សតិទិវយា ។ សមាធិទិវយា ។
ញាណទិវយា ។ មគ្គទិវយា ។ ចត្តិទិវយា ។ លោកត្ថទិវយា ។ ។

ទិវយា ក្នុងនិវយាបថទាំង ៤ ឈ្មោះថា និវយាបថទិវយា ។
ទិវយា ក្នុងអាយតនៈទាំងក្នុងនិវយាទាំង ៦ ឈ្មោះថា អាយតន-
ទិវយា ។ ទិវយា ក្នុងសតិច្បដ្ឋានទាំង ៤ ឈ្មោះថា សតិទិវយា ។
ទិវយាក្នុងសមាធិទាំង ៤ ឈ្មោះថា សមាធិទិវយា ។ ទិវយាក្នុងញាណ
ទាំង ៤ ឈ្មោះថា ញាណទិវយា ។ ទិវយាក្នុងអរិយមគ្គទាំង ៤ ឈ្មោះ
ថា មគ្គទិវយា ។ ទិវយាក្នុងសាមញ្ញផលទាំង ៤ ឈ្មោះថា ចត្តិទិវយា ។

បរាជ័យ ព្រឹត្តិយាតា

លោកគុដិយាតិ តថាគតេសុ អរហន្តេសុ សម្មាស-
 ម្ពុទ្ធសុ ចរោសោ ចរោកុដិយាតិ ចរោសោ សាវ-
 កេសុ ។ វិយាបដិវិយា ច ចណិធិសម្បទានិ
 អាយតនវិយា ច វិទ្ធិយេសុ កុត្តនាវានិ សតិវិ-
 យា ច អប្បមាទិវិយាវិនិ សមាធិវិយា ច អធិចិត្ត-
 ចនុយុត្តានិ ញាណវិយា ច ពុទ្ធិសម្បទានិ មគ្គវិ-
 យា ច សម្មាសម្ពិច្ឆានិ ចត្តិវិយា ច អធិកតច្ច-
 លានិ លោកគុដិយា ច តថាគតានិ អរហន្តានិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធានិ ចរោសោ ចរោកុដិយា ចរោសោ
 សាវកានិ វិហា អដ្ឋ វិយាយោ ។

បរាជ័យ ព្រឹត្តិយាតា

វិយាកុដិវិយាតិ តថាគតេសុ អរហន្តេសុ សម្មាស-
 ម្ពុទ្ធសុ ចរោសោ ចរោកុដិយាតិ ចរោសោ សាវ-
 កេសុ ។ វិយាបដិវិយា ច ចណិធិសម្បទានិ
 អាយតនវិយា ច វិទ្ធិយេសុ កុត្តនាវានិ សតិវិ-
 យា ច អប្បមាទិវិយាវិនិ សមាធិវិយា ច អធិចិត្ត-
 ចនុយុត្តានិ ញាណវិយា ច ពុទ្ធិសម្បទានិ មគ្គវិ-
 យា ច សម្មាសម្ពិច្ឆានិ ចត្តិវិយា ច អធិកតច្ច-
 លានិ លោកគុដិយា ច តថាគតានិ អរហន្តានិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធានិ ចរោសោ ចរោកុដិយា ចរោសោ
 សាវកានិ វិហា អដ្ឋ វិយាយោ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចតុស្កុតទាន

អចរាចិ អដ្ឋ ចរិយាយោ អនិក្ខុទ្ធាន្តោ សឆាយ
 ចរតិ បក្កុល្ហាន្តោ វិរិយេន ចរតិ ឧបដ្ឋានេន្តោ ស-
 តិយោ ចរតិ អវិក្កេចំ ករោន្តោ សមាទិទា ចរតិ
 ចរាទន្តោ ចញ្ញាយ ចរតិ វិចារន្តោ វិញ្ញាលោ(១)
 ចរតិ ឃិវំ ចដិចន្តោ វិសេសថទិក្កតិកិ វិសេសចរិ-
 យាយ ចរតិ ឃិវំ ចដិចន្តស្ស កុសលា ចន្តា
 អាណេចន្តិកិ អាយតនចរិយាយ ចរតិ ឥនា អដ្ឋ
 ចរិយាយោ ។

អចរាចិ អដ្ឋ ចរិយាយោ នស្សនចរិយា ច
 សម្មាទិដ្ឋិយោ អភិកេចចរិយា ច សម្មាសង្កប្បស្ស
 ចរិក្កុមាចរិយា ច សម្មារាហាយ សម្មដ្ឋានចរិយា ច
 សម្មាកុដ្ឋន្តស្ស កេតានចរិយា ច សម្មាអាជីវស្ស
 ចក្កុមាចរិយា ច សម្មារាយាមស្ស ឧបដ្ឋានចរិយា ច
 សម្មាសតិយោ អវិក្កេចចរិយា ច សម្មាសមាទិស្ស
 ឥនា អដ្ឋ ចរិយាយោ ។

១ ឧ.ច.វិញ្ញាលចរិយាយ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចតុស្កុតទាន

ចរិយា ៨ វេទខៀន គី បុគ្គលកាលចុចគុសិចំ រណ្តោចោប្រព្រឹត្ត
 ដោយសត្វ ១ កាលដ្ឋង្គខៀន រណ្តោចោប្រព្រឹត្តដោយវិរិយៈ ១ កាល
 ប្រជ្ឈិប្រយត្តំ រណ្តោចោប្រព្រឹត្តដោយសតិ ១ កាលធ្វើមិនឱ្យរាយមាយ
 រណ្តោចោប្រព្រឹត្តដោយសមាទិ ១ កាលដ៏ស្រស់ រណ្តោចោប្រព្រឹត្តដោយ
 ប្រាជ្ញា ១ កាលដ៏ស្រួល រណ្តោចោប្រព្រឹត្ត ដោយវិញ្ញាលា ១
 បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ រវេនបាននូវគុណវិសេស ចេតុនោះ រណ្តោ
 ចោប្រព្រឹត្តដោយវិសេសចរិយា ១ កុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គល
 ដែលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ រវេនប្រព្រឹត្តភ្លឺវិញ ចេតុនោះ រណ្តោចោ
 ប្រព្រឹត្ត ដោយអាយតនចរិយា ១ នេះ រណ្តោចោចរិយា ៨ ។

ចរិយា ៨ វេទខៀន គី ទស្សនចរិយា របស់សម្មាទិដ្ឋិ ១ អភិ-
 កេចចរិយា របស់សម្មាសង្កប្បៈ ១ ចរិក្កុមាចរិយា របស់សម្មារាហា ១
 សម្មដ្ឋានចរិយា របស់សម្មាគុដ្ឋនៈ ១ កេតានចរិយា របស់សម្មា-
 អាជីវៈ ១ ចក្កុមាចរិយា របស់សម្មារាយាមៈ ១ ឧបដ្ឋានចរិយា
 របស់សម្មាសតិ ១ អវិក្កេចចរិយា របស់សម្មាសមាទិ ១ នេះ រណ្តោ
 ចោចរិយា ៨ ។

ហោរិយ ធីត្រ័យស្ស

[១៧៧] វិហារេតិ អធិត្តុទ្ធនោ សទ្ធាយ វិហារតិ
ចក្កុណ្ណានោ វិរិយេន វិហារតិ ឧបដ្ឋានោ សតិយា
វិហារតិ អវិក្ខេបំ ករោនោ សមាធិតា វិហារតិ ចដា-
នោ ចញ្ញាយ វិហារតិ ។

អនុត្តរាទ្ធាតិ សទ្ធិត្រ័យស្ស អធិមោក្ខដ្ឋោ អនុ-
ត្តរាទ្ធា ហោតិ វិរិយិត្រ័យស្ស ចក្កុណ្ណដ្ឋោ អនុត្តរាទ្ធា
ហោតិ សតិត្រ័យស្ស ឧបដ្ឋានដ្ឋោ អនុត្តរាទ្ធា ហោតិ
សមាធិត្រ័យស្ស អវិក្ខេបដ្ឋោ អនុត្តរាទ្ធា ហោតិ
ចញ្ញិត្រ័យស្ស នស្សនដ្ឋោ អនុត្តរាទ្ធា ហោតិ ។

ចដិវិទ្ធាតិ សទ្ធិត្រ័យស្ស អធិមោក្ខដ្ឋោ ចដិវិ-
ទ្ធា ហោតិ វិរិយិត្រ័យស្ស ចក្កុណ្ណដ្ឋោ ចដិវិទ្ធា
ហោតិ សតិត្រ័យស្ស ឧបដ្ឋានដ្ឋោ ចដិវិទ្ធា ហោតិ
សមាធិត្រ័យស្ស អវិក្ខេបដ្ឋោ ចដិវិទ្ធា ហោតិ
ចញ្ញិត្រ័យស្ស នស្សនដ្ឋោ ចដិវិទ្ធា ហោតិ ។

ហោរិយ ធីត្រ័យស្ស

[១៧៨] ពាក្យថា ការនៅ សេចក្តីថា បុគ្គលកាលជឿសិប
ឈ្មោះថានៅដោយសទ្ធា កាលផ្តន្ទៈឡើង ឈ្មោះថានៅដោយវិរិយៈ
កាលច្រៀតច្រយង់ ឈ្មោះថានៅដោយសតិ កាលធ្វើមិទ្ធក្រមមាយ
ឈ្មោះថានៅដោយសមាធិ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថានៅដោយច្រាស់ ។

ពាក្យថា ការគ្រាស់ដឹងតាម សេចក្តីថា អន្តរាជ្ញេសិប ខែសទ្ធិ-
ត្រ័យ ឈ្មោះថាការគ្រាស់ដឹងតាម អន្តរាជ្ញេឡើង ខែវិរិយិត្រ័យ
ឈ្មោះថា ការគ្រាស់ដឹងតាម អន្តរាជ្ញេច្រៀតច្រយង់ ខែសតិត្រ័យ
ឈ្មោះថា ការគ្រាស់ដឹងតាម អន្តរាជ្ញេមិទ្ធក្រមមាយ ខែសមាធិត្រ័យ
ឈ្មោះថាការគ្រាស់ដឹងតាម អន្តរាជ្ញេឃើញ ខែចញ្ញិត្រ័យ ឈ្មោះថា
ការគ្រាស់ដឹងតាម ។

ពាក្យថា ការចាត់ចុះ សេចក្តីថា អន្តរាជ្ញេសិប ខែសទ្ធិត្រ័យ
ឈ្មោះថាការចាត់ចុះ អន្តរាជ្ញេឡើង ខែវិរិយិត្រ័យ ឈ្មោះថាការ
ចាត់ចុះ អន្តរាជ្ញេច្រៀតច្រយង់ ខែសតិត្រ័យ ឈ្មោះថាការចាត់ចុះ អន្ត-
រាជ្ញេមិទ្ធក្រមមាយ ខែសមាធិត្រ័យ ឈ្មោះថាការចាត់ចុះ អន្តរា-
ជ្ញេឃើញ ខែចញ្ញិត្រ័យ ឈ្មោះថាការចាត់ចុះ ។

សុន្ទរិយនិក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកាមន្ត

យថា ទោន្តន្តិ ឯវិ សម្មាយ ទោន្តិ ឯវិ វិរិយេ-
ន ទោន្តិ ឯវិ សតិយោ ទោន្តិ ឯវិ សមាធិនា ទោន្តិ
ឯវិ ចញ្ញាយ ទោន្តិ ។

យថា វិហារន្តន្តិ ឯវិ សម្មាយ វិហារន្តិ ឯវិ វិរិ-
យេន វិហារន្តិ ឯវិ សតិយោ វិហារន្តិ ឯវិ សមាធិ-
នា វិហារន្តិ ឯវិ ចញ្ញាយ វិហារន្តិ ។

វិញ្ញាតិ វិញ្ញា វិការី មេតារី បណ្ឌិតា ពុទ្ធិស-
ម្បត្តា ។

សក្រហ្មចារឹក ឯកកម្មំ^(១) ឯកុទ្ទេសោ សម-
សិក្ខាតា ។

កម្មីវេសុ ហិទេស្វតិ កម្មីភវិ ជាតាវិ វុទ្ធិ
ណាតាវិ ច វិខោត្តា ច សមាធិ ច សមាចត្តិ-
យោ ច មក្កា ច ជលាវិ ច អភិញ្ញាយោ ច
ចជិសម្ពិទ្ធា ច ។

១ ឯកកម្មំនិ ញ្ញន្តរោ ។

សុន្ទរិយនិក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកាមន្ត

ពាក្យថា កាលប្រត្រិក្កយ៉ាវណា ធី បុគ្គលកាលប្រត្រិក្ក ដោយ
សព្វយ៉ាងនេះ កាលប្រត្រិក្កដោយវិរិយៈយ៉ាងនេះ កាលប្រត្រិក្កដោយ
សតិយ៉ាងនេះ កាលប្រត្រិក្កដោយសមាធិយ៉ាងនេះ កាលប្រត្រិក្កដោយ
ច្រៀមយ៉ាងនេះ ។

ពាក្យថា កាលនៅយ៉ាវណា ធី កាលនៅដោយសព្វយ៉ាងនេះ
កាលនៅដោយវិរិយៈយ៉ាងនេះ កាលនៅដោយសតិយ៉ាងនេះ កាលនៅ
ដោយសមាធិយ៉ាងនេះ កាលនៅដោយច្រៀមយ៉ាងនេះ ។

ពួកជនអ្នកជឿ អ្នកសំដែង អ្នកមានយោបល់ អ្នកច្រាស់ អ្នក
បរិច្ចារិដោយច្រៀម ឈ្មោះថា វិញ្ញាជន ។

បុគ្គលមានការសិរិវិកម្មយ មានទេស្តសិវិកម្មយ មានការសិក្សា
ស្មើគ្នា ឈ្មោះថា សក្រហ្មចារឹក ។

ពាក្យថា ក្នុងហិនទាំងឡាយដ៏ជ្រៅល្អ រសពក្ខីថា លាភ
វិខោក្ខ សមាធិ សមាចត្តិ មន្ត ផល អភិញ្ញា ធីតិបដិសម្ពិទ្ធា
លោកហៅថា ហិនទាំងឡាយ ដ៏ជ្រៅល្អ ។

ធម្មវិញ្ញាណ

ឱកាច្យេយ្យុន្តិ សន្ទុហេយ្យិ មជ្ជិមុយ្យិ ។
 អន្ទាតិ ឯកំសវចនាមេតំ ឯស្សិសយវចនាមេតំ
 ឯក្កម្មវចនាមេតំ អនុជ្ឈវចនាមេតំ(១) អន្ទេជ្ឈកាវចន-
 មេតំ ឯយ្យាធិកាវចនាមេតំ(២) អបណ្ណកាវចនាមេតំ
 អវត្តាមនវចនាមេតំ អន្ទាតិ ។

អាយស្មាតិ ចិយវចនាមេតំ កុវវចនាមេតំ សកាវ-
 វសប្បតិស្សាធិវចនាមេតំ អាយស្មាតិ ។ បត្តា វាតិ
 អធិកតោ ។ បាបុណិស្សតិ វាតិ អធិកថិស្សតិ ។

ចប់វិញ្ញាណ ។

(១៥៧) ចត្វាណិ កិក្ការេ ឥន្ទ្រិយានិ កាតមា-
 និ ចត្វ សន្ទិទ្រិយំ វិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិ-
 ទ្រិយំ ចត្តិទ្រិយំ ឥណានិ ។ ចា កិក្ការេ ចត្វិទ្រិ-
 យានិ ។

១ ឱ. អនុជ្ឈវចនមេតំ ។ ប អនុជ្ឈវចនមេតំ ។ ២ ឱ. ឱយាវចនមេតំ ។

ធម្មវិញ្ញាណ

ពាក្យថា ឥហិកំណតំ ធី ឥហិជ្ឈេ ឥហិច្ចុរេធីក្កសិវំ ។
 ពាក្យថា ពិភវា នេវេវាពាក្យពោលដាច់ខាត នេវេវាពាក្យ
 ពោលដោយមិនមានសេចក្តីសន្សំយ នេវេវាពាក្យពោលដោយមិនមាន
 សេចក្តីស្តារស្តី នេវេវាពាក្យមិនមានពីរ នេវេវាពាក្យមិនមែកដាច់ពី
 នេវេវាពាក្យសម្រាប់ស្រាវស្រង់ នេវេវាពាក្យមិនខុស ពាក្យថា ពិភ-
 វា នេវេវាពាក្យកំណត់ដាច់ស្រេច ។

ពាក្យថា លោកមានកាយ នេវេវាពាក្យពោល ដោយសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ នេវេវាពាក្យពោល ដោយសេចក្តីគោរព ពាក្យថា លោក
 មានកាយ នេវេវាពាក្យរបស់បុគ្គល អ្នកដែលមានគោរពការពារក្រែង ។

ពាក្យថា សម្រេចហើយ ធី ត្រាស់ដឹងហើយ ។ ពាក្យថា ដឹង
 សម្រេច ធី ដឹងត្រាស់ដឹង ។

ចប់វិញ្ញាណ ។

(១៥៨) ខ្នាលកិក្កុទាំងខ្សោយ ឥន្ទ្រិយានេ មាន ៥ ឥន្ទ្រិយ ៥
 គឺដូចម្តេចខ្លះ សន្ទិទ្រិយ ១ វិយទ្រិយ ១ សតិទ្រិយ ១ សមាធិ-
 ទ្រិយ ១ ចត្តិទ្រិយ ១ ខ្នាលកិក្កុទាំងខ្សោយ នេះឯង ឥន្ទ្រិយ ៥ ។

សុត្តនិបទេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កិសង្កាបន្ត

សំខាន់ ចតុត្រៃយានិ កាតិហា កាវេហិ ធម្ម-
ញានិ ។ សំខាន់ ចតុត្រៃយានិ ធម្មាការេហិ ។
កេនធម្មោ ធម្មញានិ ។ កាតិបកេយ្យធម្មោ កាតិវិសោ-
ធនធម្មោ អធិបក្កធម្មោ អធិដ្ឋានធម្មោ ចរិយានានធម្មោ
ចតិដ្ឋាបកេយ្យធម្មោ ។

(១២១) កាតិ កាតិបកេយ្យធម្មោ ឥត្រៃយានិ ធម្ម-
ញានិ ។ អស្សន្ទិយំ ចជហតោ អធិមោត្តាធិច-
កេយ្យធម្មោ សទ្ធិត្រៃយំ ធម្មតំ សទ្ធិត្រៃយស្ស វិសេន
ចក្កហធម្មោ វិយត្រៃយំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានធម្មោ សតិត្រៃ-
យំ ធម្មតំ អវិក្ខេបធម្មោ សមាធិត្រៃយំ ធម្មតំ ធស្ស-
នធម្មោ ចត្តិត្រៃយំ ធម្មតំ កោសន្និ ចជហតោ ចក្ក-
ហានិបកេយ្យធម្មោ វិយត្រៃយំ ធម្មតំ វិយត្រៃយស្ស
វិសេន ឧបដ្ឋានធម្មោ សតិត្រៃយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបធម្មោ
សមាធិត្រៃយំ ធម្មតំ ធស្សនធម្មោ ចត្តិត្រៃយំ ធម្មតំ

សុត្តនិបទេ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កិសង្កាបន្ត

ឥត្រៃយតាំង ៥ នេះ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយពាក្យចម្លង ។
ឥត្រៃយតាំង ៥ នេះ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយពាក្យ ៦ ។ ឥត្រៃយ
តាំង ៥ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ។ ឥត្រៃយតាំង ៥
បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង
ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង
ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង

(១២១) ឥត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង គឺ
ដូចម្តេចខ្លះ ។ កាលបុគ្គលលេចនិសេចក្តីមិនជឿ សទ្ធិត្រៃយ បុគ្គល
គប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លងការជឿសិច្ចាធិចម្លង ១(១) ដោយអំណាច
នៃសទ្ធិត្រៃយ វិយត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ១
សតិត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ១ សមាធិត្រៃយ
បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ១ ចត្តិត្រៃយ បុគ្គលគប្បី
ឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ១ កាលបុគ្គលលេចនិសេចក្តីមិនជឿ (និសេចក្តី
ខ្ពស់) វិយត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លងការជឿជឿនជា
អធិចម្លង ១ ដោយអំណាចនៃវិយត្រៃយ សតិត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ
ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ១ សមាធិត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខ
រាដ្ឋចម្លង ១ ចត្តិត្រៃយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាដ្ឋចម្លង ១

១ ក្នុងនេះ គ្មានប្រាប់ចម្លងចម្លង ។ ១ នៃនិសេចក្តីមិនជឿ ១ គ្រប់លក្ខណ៍នៃនេះ
ឃើញច្បាស់យល់ច្បាស់ ។

ចោវង្គ ឥន្ទ្រិយកថា

អដិមោក្ខាដ្ឋាន សន្តិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ វេទនំ កជហោកោ
 ឧបដ្ឋានាចិបកេយ្យដ្ឋាន សតិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ សតិទ្រ្គិយ-
 ស្ស វិសេន អវិក្ខេបដ្ឋាន សមាធិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ ធម្ម-
 ស្សនដ្ឋាន ចក្ខុទ្រ្គិយំ ធម្មតំ អដិមោក្ខាដ្ឋាន សន្តិទ្រ្គិ-
 យំ ធម្មតំ ចក្ខុវាដ្ឋាន វិយេទ្រ្គិយំ ធម្មតំ ឧទ្ធច្ចំ បជ-
 ហោកោ អវិក្ខេបាចិបកេយ្យដ្ឋាន សមាធិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ
 សមាធិទ្រ្គិយស្ស វិសេន ធម្មស្សនដ្ឋាន ចក្ខុទ្រ្គិយំ
 ធម្មតំ អដិមោក្ខាដ្ឋាន សន្តិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ ចក្ខុវាដ្ឋាន
 វិយេទ្រ្គិយំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន សតិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ អវិ-
 ក្ខិ បជហោកោ ធម្មស្សនាចិបកេយ្យដ្ឋាន ចក្ខុទ្រ្គិយំ ធម្ម-
 តំ ចក្ខុទ្រ្គិយស្ស វិសេន អដិមោក្ខាដ្ឋាន សន្តិទ្រ្គិយំ
 ធម្មតំ ចក្ខុវាដ្ឋាន វិយេទ្រ្គិយំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន
 សតិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដ្ឋាន សមាធិទ្រ្គិយំ ធម្មតំ(១)

១ ច. ឧទ្ធច្ចន ឧស្សនដ្ឋាន ចក្ខុទ្រ្គិយំ ឧទ្ធច្ចនំ ឧស្សនំ ។

ចោវង្គ ឥន្ទ្រិយកថា

សន្តិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាជឿសិបំ ១ កាលបុគ្គលលរបេង
 គួរចង្វារ (សេចក្តីត្រូវសច្ចៈវាស) សតិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអក្កថាមានការច្រើនប្រយ័ត្នជាអធិបតី ១ ដោយអំណាចនៃសតិទ្រ្គិយ
 សមាធិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាមិនរាយមាយ ១ ចក្ខុទ្រ្គិយ
 បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាយេញ ១ សន្តិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអក្កថាជឿសិបំ ១ វិយេទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាផ្គង
 ឡើង ១ កាលបុគ្គលលរបេងនូវឧទ្ធច្ចៈ សមាធិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអក្កថាមានការមិនរាយមាយជាអធិបតី ១ ដោយអំណាចនៃសមា-
 ធិទ្រ្គិយ ចក្ខុទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាយេញ ១ សន្តិទ្រ្គិយ
 បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាជឿសិបំ ១ វិយេទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអក្កថាផ្គងឡើង ១ សតិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាច្រើន
 ប្រយ័ត្ន ១ កាលបុគ្គលលរបេងនូវអវិក្ខិ ចក្ខុទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ
 ដោយអក្កថាមានការយេញជាអធិបតី ១ ដោយអំណាចនៃចក្ខុទ្រ្គិយ សន្តិ-
 ទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាជឿសិបំ ១ វិយេទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិ-
 យេញ ដោយអក្កថាផ្គងឡើង ១ សតិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថា
 ច្រើនប្រយ័ត្ន ១ សមាធិទ្រ្គិយ បុគ្គលធម្មិយេញដោយអក្កថាមិនរាយមាយ ១

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោមគ្រូ

កាមច្ឆន្ទំ បដហតោ នេក្ខត្តវសេន អចិមោ-
 ក្កាចិមតេយ្យដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ សទ្ធិត្រ្យៃ-
 យស្ស វសេន ចក្កហដ្ឋេន កិយិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន ស-
 មាធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ នស្សនដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ
 កាមច្ឆន្ទំ បដហតោ នេក្ខត្តវសេន ចក្កហាចិមតេ-
 យ្យដ្ឋេន កិយិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ កិយិត្រ្យៃយស្ស វសេន
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមា-
 ធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ នស្សនដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ
 អចិមោក្កដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ កាមច្ឆន្ទំ បដហ-
 តោ នេក្ខត្តវសេន ឧបដ្ឋានាចិមតេយ្យដ្ឋេន សតិ-
 ត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ សតិត្រ្យៃយស្ស វសេន អវិក្ខេបដ្ឋេន
 សមាធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ នស្សនដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ
 អចិមោក្កដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ ចក្កហដ្ឋេន កិ-
 យិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ កាមច្ឆន្ទំ បដហតោ នេក្ខត្តវសេន

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោមគ្រូ

កាលបុគ្គលលេបេនី ខុទ្ធកាមច្ឆន្ទៈ សទ្ធិត្រ្យៃយ ដោយអំណាចនៃខេត្តច្នះ
 បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាមានការជឿស៊ីបជាអធិបតី ១ ដោយ
 អំណាចនៃសទ្ធិត្រ្យៃយ កិយិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថា
 ផ្គងរឿង ១ សតិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាប្រុងប្រយ័ត្ន ១
 សមាធិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាមិនឈរ ១ ចក្ខុត្រ្យៃយ
 បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាឃើញ ១ កាលបុគ្គលលេបេនីខុទ្ធកាមច្ឆន្ទៈ
 កិយិត្រ្យៃយ ដោយអំណាចនៃខេត្តច្នះ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថា
 មានការផ្គងរឿងជាអធិបតី ១ ដោយអំណាចនៃកិយិត្រ្យៃយ សតិត្រ្យៃយ
 បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាប្រុងប្រយ័ត្ន ១ សមាធិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ
 ដោយអក្កថាមិនឈរ ១ ចក្ខុត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយ
 អក្កថាឃើញ ១ សទ្ធិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាជឿស៊ីប ១
 កាលបុគ្គលលេបេនីខុទ្ធកាមច្ឆន្ទៈ សតិត្រ្យៃយ ដោយអំណាចនៃខេត្តច្នះ
 បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាមានការប្រុងប្រយ័ត្នជាអធិបតី ១ ដោយ
 អំណាចនៃសតិត្រ្យៃយ សមាធិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថា
 មិនឈរ ១ ចក្ខុត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាឃើញ ១
 សទ្ធិត្រ្យៃយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាជឿស៊ីប ១ កិយិត្រ្យៃយ
 បុគ្គលឃើញ ដោយអក្កថាផ្គងរឿង ១ កាលបុគ្គលលេបេនីខុទ្ធកាមច្ឆន្ទៈ

ហោរវង្ស គង្គិយាថា

អវិក្កោតានិបតេយ្យដ្ឋាន សមាធិត្រ័យំ ធម្មតំ ស.
 មាធិត្រ័យស្ស វសន ធស្សនដ្ឋាន ចក្ខុត្រ័យំ
 ធម្មតំ អនិមោក្ខដ្ឋាន សន្តិត្រ័យំ ធម្មតំ ចក្កហ.
 ដ្ឋាន វិយិត្រ័យំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន សត្តត្រ័យំ
 ធម្មតំ កាខទ្ធនំ ចជហតោ នេក្ខត្តវសន ធស្សន.
 និបតេយ្យដ្ឋាន ចក្ខុត្រ័យំ ធម្មតំ ចក្ខុត្រ័យស្ស
 វសន អនិមោក្ខដ្ឋាន សន្តិត្រ័យំ ធម្មតំ ចក្កហ.
 ដ្ឋាន វិយិត្រ័យំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន សត្តត្រ័យំ
 ធម្មតំ អវិក្កោបដ្ឋាន សមាធិត្រ័យំ ធម្មតំ ក្សា.
 តានិ ចជហតោ អក្សតានវសន ។ បេ ។ ដីន.
 មិនំ ចជហតោ អាលោកសញ្ញាវសន ។ បេ ។

ហោរវង្ស គង្គិយាថា

សមាធិត្រ័យ ដោយអំណាចនៃទេវត្ត្ថៈ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយ
 អន្តរាគមន៍ការមិនរាយការណ៍ជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។ ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ័យ
 ចក្ខុត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាគមន៍ ។ សន្តិត្រ័យ បុគ្គល
 គប្បីឃើញ ដោយអន្តរាគមន៍សីល ។ វិយិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយអន្តរាគមន៍ឡើង ។ សត្តត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរា
 គមន៍ប្រយោជន៍ ។ កាលបុគ្គលលេចនឹងកាមច្ឆន្ទៈ ចក្ខុត្រ័យ ដោយអំណាច
 នៃទេវត្ត្ថៈ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាគមន៍ការឃើញជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។
 ដោយអំណាចនៃចក្ខុត្រ័យ សន្តិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្ត
 រាគមន៍សីល ។ វិយិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាគមន៍ឡើង ។
 សត្តត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាគមន៍ប្រយោជន៍ ។ សមាធិត្រ័យ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអន្តរាគមន៍រាយការណ៍ ។ កាលបុគ្គលលេច
 ក្សាត្ត ។ សន្តិត្រ័យ ដោយអំណាចនៃក្សាត្ត ។ បេ ។ កាលបុគ្គល
 លេចនឹងមិច្ឆាៈ សន្តិត្រ័យ ដោយអំណាចនៃការលោកសញ្ញា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចតិសង្កតតថា

សទ្ធក្តិលេសេ ចជហតោ អរហត្តមក្កវសេន អតិ-
 មោក្ខានិបកយ្យដ្ឋេន សទ្ធិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ សទ្ធិត្រ័-
 យស្ស វសេន ចក្កហដ្ឋេន វិយិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ ឧ-
 បដ្ឋានដ្ឋេន សត្តិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមា-
 ធិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ នស្សនដ្ឋេន មត្តិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ
 ។ ច ។ សទ្ធក្តិលេសេ ចជហតោ អរហត្តមក្ក-
 វសេន នស្សនានិបកយ្យដ្ឋេន មត្តិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ
 ចត្តិត្រ័យស្ស វសេន អតិមោក្ខានដ្ឋេន សទ្ធិត្រ័យំ
 នដ្ឋត្ថំ ចក្កហដ្ឋេន វិយិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
 សត្តិត្រ័យំ នដ្ឋត្ថំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិត្រ័យំ
 នដ្ឋត្ថំ ឯវិ ភានិបកយ្យដ្ឋេន ឥត្រ័យានិ នដ្ឋត្តានិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសង្កតតថា

កាលបុគ្គលលេចនិលេសតាំងតួន សទ្ធិត្រ័យ ដោយអំណាចនៃអរហត្ត-
 មក្ក បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាមានការជឿស្របជាគតិបតិ៍ ដោយ
 អំណាចនៃសទ្ធិត្រ័យ វិយិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាផ្គង់ឡើង
 ១ សត្តិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាច្រកប្រយ័ត្ន ១ សមាធិត្រ័យ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាមិកេយមាយ ១ មត្តិត្រ័យ បុគ្គលគប្បី
 ឃើញ ដោយអត្តជាឃើញ ១ ។ ច ។ កាលបុគ្គលលេចនិលេសតាំង
 តួន មត្តិត្រ័យ ដោយអំណាចនៃអរហត្តមក្ក បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយ
 អត្តជាមានការឃើញជាគតិបតិ៍ ដោយអំណាចនៃមត្តិត្រ័យ សទ្ធិត្រ័យ
 បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាជឿស្រប ១ វិយិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយអត្តជាផ្គង់ឡើង ១ សត្តិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាច្រក
 ប្រយ័ត្ន ១ សមាធិត្រ័យ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាមិកេយមាយ ១
 ឥត្រ័យតាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអត្តជាគតិបតិ៍ យ៉ាង
 រោង ។

បរាជ័យ ឧទ្ទិសយាម

(១៦៦) កង អាណិវេសោមនៈ ឆ្នេរ ឥន្ទ្រិយានិ
 ធម្មតានិ ។ អនិមេត្តាដ្ឋេន សន្តិទ្រិយំ អស្សន្តិយំ
 សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ សន្តិទ្រិយស្ស អាណិវេសោម-
 ណ បក្កហដ្ឋេន វិយទ្រិយំ កោសន្តិ សំវារដ្ឋេន
 សីលវិសុទ្ធិ វិយទ្រិយស្ស អាណិវេសោមណ ឧបដ្ឋាន-
 ដ្ឋេន សតិទ្រិយំ បនាទិ សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ស-
 តិទ្រិយស្ស អាណិវេសោមណ អវិក្កេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិ-
 យំ ឧទ្ធព្វំ សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ សមាធិទ្រិយស្ស
 អាណិវេសោមណ ធម្មនុដ្ឋេន បញ្ញាទ្រិយំ អវិជ្ជំ សំវារ-
 ដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ បញ្ញាទ្រិយស្ស អាណិវេសោមណ
 ទេក្ខាដ្ឋេ បក្កទ្រិយានិ កាមច្ចន្តំ សំវារដ្ឋេន សីលវិ-
 សុទ្ធិ បក្កន្តិ ឥន្ទ្រិយានិ អាណិវេសោមណ អក្សាណទេ
 បក្កទ្រិយានិ ក្សាណទិ សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ
 បក្កន្តិ ឥន្ទ្រិយានិ អាណិវេសោមណ ។ បេ ។

បរាជ័យ ឧទ្ទិសយាម

(១៦៧) ឥន្ទ្រិយានិ ឧទ្ធព្វំ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កចាជ្រា
 ក្នុងទានដើម គេដូចម្តេច ។ សន្តិទ្រិយ ដោយអក្កចាជ្រាសិច ចាន់
 ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិនដើ ឈ្មោះថាជាគ្រឿង
 ជ្រាមក្នុងទានដើម ខែសន្តិទ្រិយ វិយទ្រិយ ដោយអក្កចាជ្រាមក្នុង
 ចាន់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិន ឈ្មោះថាជា
 គ្រឿងជ្រាមក្នុងទានដើម ខែវិយទ្រិយ សតិទ្រិយ ដោយអក្កចា
 ប្រតិប្រយន្ត ចាន់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិន ឈ្មោះ
 ថាជាគ្រឿងជ្រាមក្នុងទានដើម ខែសន្តិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ ដោយអក្កចា
 មិនឈម ចាន់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិន ឈ្មោះ
 ថាជាគ្រឿងជ្រាមក្នុងទានដើម ខែសមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ដោយអក្ក
 ចាយេញ ចាន់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិន ឈ្មោះថា
 ជាគ្រឿងជ្រាមក្នុងទានដើម ខែបញ្ញាទ្រិយ ឥន្ទ្រិយានិ ៨ ក្នុងឧទ្ធព្វុ
 ចាន់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិន ឈ្មោះថាជា
 គ្រឿងជ្រាមក្នុងទានដើម ខែឥន្ទ្រិយានិ ៨ ឥន្ទ្រិយានិ ៨ ក្នុង
 អក្សាណទេ ចាន់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារ៉ា ឡូសេចក្តីមិន ឈ្មោះថាជា
 គ្រឿងជ្រាមក្នុងទានដើម ខែអក្សាណទេ ៨ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

អរហត្តមក្ក ចតុ្វិទ្ធិយោនិ សទ្ធក្កិលេសេស សំវរដ្ឋេន
សីលវិសុទ្ធិ បញ្ចង្គិ ឥទ្ធិយោនិ កាដិវេសោធនា វិ
កាដិវេសោធនដ្ឋេន ឥទ្ធិយោនិ ទដ្ឋត្វានិ ។

[១៦៦] កាដិ អធិមត្តដ្ឋេន ឥទ្ធិយោនិ ទដ្ឋត្វានិ ។
សទ្ធិទ្ធិយស្ស កាវនាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ អស្សទ្ធិយ-
ស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ អស្សទ្ធិយបវណ្ណហ-
ស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋេកដ្ឋានិ កិ-
លេសានិ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ឧណ្ណវិកានិ
កិលេសានិ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ អណុសហ-
តតានិ កិលេសានិ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
សទ្ធក្កិលេសានិ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
ធនុវេសេន សទ្ធាវេសេន សទ្ធិទ្ធិយំ អធិមត្តិ
ហោតិ ធនុវេសេន ទាមុដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទាមុដ្ឋ-
វេសេន សទ្ធាវេសេន សទ្ធិទ្ធិយំ អធិមត្តិ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

ឥទ្ធិយតាំង ថ ក្នុងអរហត្តមក្ក បានជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តចារឹកនៃ
កិលេសតាំងត្នង ឈ្មោះថាជារឿងដ្រឡៃ ក្នុងខាងដើមនៃឥទ្ធិយតាំង ថ
ឥទ្ធិយតាំងខ្សោយ បុគ្គលឃ្លើយេញ ដោយអត្តចារឹកនៃជ្រឡៃ ក្នុង
ខាងដើម យ៉ាងនេះឯង ។

[១៦៦] ឥទ្ធិយតាំងខ្សោយ បុគ្គលឃ្លើយេញ ដោយអត្តចា-
រឹកនៃកិលេស ដើម្បីចេញ ។ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីកប់ខ្លួនសទ្ធិទ្ធិយ
ធនុៈកើតឡើង ដើម្បីលេបនៃអស្សទ្ធិយៈ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បី
លេបនៃខ្លួនសេចក្តីក្រហាយ ក្រហាយសេចក្តីខំដើរ ធនុៈ កើតឡើង
ដើម្បីលេបនៃ ខ្លួនកិលេសតាំងខ្សោយ ដែលតាំងនៅ ក្នុងទីមួយ ជា
មួយនឹងទីដ្ឋិ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបនៃ ខ្លួនកិលេសតាំងខ្សោយ
ដ៏ប្រាកប្រាក ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបនៃ ខ្លួនកិលេសតាំងខ្សោយ
ដ៏ល្អិត ធនុៈកើតឡើង ដើម្បីលេបនៃ ខ្លួនកិលេសតាំងត្នង សទ្ធិទ្ធិយ ជា
ធម្មជាតិដ៏ក្រវិល ដោយអំណាចនៃធនុៈ ទិវិដោយអំណាចនៃសទ្ធា
បុគ្គុៈ កើតឡើង ដោយអំណាចនៃធនុៈ សទ្ធិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិ
ដ៏ក្រវិល ដោយអំណាច នៃបុគ្គុៈ ទិវិដោយអំណាចនៃសទ្ធា

បរាវន្ត ឥន្ទ្រយាម

ចាម្បុរសេន ចិត្តិ ឧប្បជ្ជិតិ ចិត្តិវសេន សទ្ធាវសេន
 សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ចិត្តិវសេន បស្សន្តិ ឧប្ប-
 ជ្ជិតិ បស្សន្តិវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ បស្សន្តិវសេន សុទ្ធំ ឧប្បជ្ជិតិ សុទ្ធាវសេន
 សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សុទ្ធាវសេន
 ឱកាសោ ឧប្បជ្ជិតិ ឱកាសវសេន សទ្ធាវសេន ស-
 ទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ឱកាសវសេន សំវេកោ ឧ-
 ប្បជ្ជិតិ សំវេកវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ សំវេជេត្តា ចិត្តំ សមាធិហតិ សមាធិវសេន
 សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ ហោតិ តថា
 សមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ បក្កណ្ណាតិ បក្កហវសេន
 សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ ហោតិ តថា
 បក្កហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អដ្ឋបេក្កាតិ ឧបេក្កា-
 វសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អធិមត្តំ ហោតិ

បរាវន្ត ឥន្ទ្រយាម

ចិត្តិកើតឡើង ដោយកំណាចនៃបុគ្គលៈ សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង
 ដោយកំណាចនៃចិត្តិ និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា បស្សន្តិ កើតឡើង
 ដោយកំណាចនៃចិត្តិ សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង ដោយកំណាច
 នៃបស្សន្តិ និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា សុទ្ធៈ កើតឡើងដោយកំណាច
 នៃបស្សន្តិ សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃសុទ្ធៈ
 និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា ឧកាស (គន្ធិ) កើតឡើង ដោយកំណាច
 នៃសុទ្ធៈ សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃឧកាស
 និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា សំវេក កើតឡើង ដោយកំណាច
 នៃឧកាស សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃសំវេក
 និងដោយកំណាច នៃសទ្ធា ចិត្តិកត់ស្កហើយ វេទន៍ធម្មលំហំ
 សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃសមាធិ និងដោយ
 កំណាចនៃសទ្ធា ចិត្តិ ដែលបុគ្គលធម្មលំហំហើយដូច្នោះ វេទន៍ផ្គងឡើង
 ដោយប្រពៃ សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃការផ្គង
 ឡើង និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា ចិត្តិដែលបុគ្គលផ្គងឡើងហើយដូច្នោះ
 វេទន៍ព្រងើយកន្តើយដោយប្រពៃ សទ្ធិទ្រ្ទិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រៃលែង
 ដោយកំណាចនៃសច្ច័ព្រងើយកន្តើយ និងដោយកំណាច នៃសទ្ធា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសន្តិកថា

ទុបេត្តាវសេន បាណត្តក្កិលេសេហិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ
 វិហោក្កាវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្ធរិយំ អធិមត្តិ
 ហោតិ វិមុត្តត្តា ភេ ធម្មា ឯកាសា ហោន្តិ ឯ-
 កាសដ្ឋេន កាវចាវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្ធរិយំ
 អធិមត្តិ ហោតិ កាវិតត្តា តតោ បណ៌តតេ វិដ្ឋន្តិ
 វិដ្ឋនាវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្ធរិយំ អធិមត្តិ ហោតិ
 វិដ្ឋិតត្តា តតោ វេស្សដ្ឋន្តិ វេស្សក្កវសេន សទ្ធា-
 វសេន សទ្ធិទ្ធរិយំ អធិមត្តិ ហោតិ វេស្សន្តិតត្តា
 តតោ ធិវុជ្ឈន្តិ ធិវេនវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិទ្ធរិ-
 យំ អធិមត្តិ ហោតិ ។ ធិវេនវសេន ទ្វេ វេស្ស-
 ក្កា ចរិទ្ធាកវេស្សក្កោ ច មច្ឆាន្តវេស្សក្កោ ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសន្តិកថា

ចិត្តរូបស្រឡា ចាកកិលេសេវជ្រាវ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីត្រឡើយ
 កន្តិយ សទ្ធិទ្ធរិយ ជាធម្មជាតិជីក្រវលន៍ ដោយអំណាចនៃការប្រ-
 ស្រឡាចិនដោយអំណាចនៃសទ្ធា ធម៌ចាំឡាយនោះ មានសេវិតមួយ
 ព្រោះការប្រស្រឡា សទ្ធិទ្ធរិយ ជាធម្មជាតិជីក្រវលន៍ ដោយអន្តរា
 មានសេវិតមួយ ដោយអំណាចនៃការចម្រើ ចិនដោយអំណាចនៃសទ្ធា
 ធម៌ចាំឡាយ វិលវេរកធម៌ ដីវិប្បដ្ឋាជាធម៌ចាំឯនោះ ព្រោះ
 ធម៌ចាំឯនោះ ខ្លួនចុះចម្រើហើយ សទ្ធិទ្ធរិយ ជាធម្មជាតិជីក្រ-
 វលន៍ ដោយអំណាចនៃការវិលវេរ ចិនដោយអំណាចនៃសទ្ធា ធម៌
 ចាំឡាយ លរេចាលធម៌ចាំឯនោះ ព្រោះធម៌ចាំឯនោះវិលវេរហើយ
 សទ្ធិទ្ធរិយ ជាធម្មជាតិជីក្រវលន៍ ដោយអំណាច នៃការលរេចាល
 ចិនដោយអំណាចនៃសទ្ធា ធម៌ចាំឡាយវេនវលន៍ ចាកធម៌ចាំឯនោះ
 ព្រោះធម៌ចាំឯនោះខ្លួនលរេចាលហើយ សទ្ធិទ្ធរិយ ជាធម្មជាតិជីក្រ-
 វលន៍ ដោយអំណាចនៃការលរេត ចិនដោយអំណាចនៃសទ្ធា ។
 ការលរេចាល ដោយអំណាចនៃការលរេត មាន ២ យ៉ាង គឺ ការ
 លរេចាលដោយការលរេចន៍ ។ ការលរេចាលដោយការលរេច ។ ។

បញ្ជីពន្ធ ជម្រុញពន្ធ

កំលែសេ ៨ ទទេ ៨ បរិច្ចដតិក បរិច្ចាគវេស្ស-
ត្តោ ឱរោធនិក្ខារមហេតុយា ចិត្តំ បក្ខទ្ធតិក បក្ខទ្ធន-
ទវេស្សត្តោ ឱរោធរសេន វេទេ ទ្វេ វេស្សត្តោ ។

[១៦៣] វិយ័ត្រ័យស្ស ភាវនាយ ធនោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ តោសជ្ជស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ កោ-
សជ្ជបរិណ្ណាហស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋេ-
កដ្ឋានំ កំលេសានំ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
។ បេ ។ សទ្ធក្តិលេសានំ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជ-
តិ ។ បេ ។ សតិដ្ឋ័យស្ស ភាវនាយ ធនោ ឧប្បជ្ជ-
តិ បមាធស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ បមាធប-
រិណ្ណាហស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។
សទ្ធក្តិលេសានំ បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
។ បេ ។ សមាធិដ្ឋ័យស្ស ភាវនាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
ឧទ្ធព្វស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធព្វ-
បរិណ្ណាហស្ស បហានាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។

បញ្ជីពន្ធ ជម្រុញពន្ធ

សភាវណា លបេន្តវតិលេសានិវខ្ម ភាវនាយ ឈ្មោះថាការល-
បោលដោយការលបេន្ត ចិត្តស្មោះត្រង់និរោធនិក្ខារនាម ឈ្មោះថា
ការលបោលដោយការស្មោះទៅ នេះ ការលបោលដោយកំណាចនៃ
ការលេនំ ២ យ៉ាង ។

[១៦៤] ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីអប់រំឱ្យវិយ័ត្រ័យ ធនុៈកើត
ឡើង ដើម្បីលបេន្តវេស្សជ្ជៈ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលបេន្តវេ
សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះភាសជ្ជៈ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលបេន្តវេ
កិលេសានំខ្យាយ ដែលតាំងនៅក្នុងទីមួយ ជាមួយនឹងទិដ្ឋិ ។ បេ ។
ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលបេន្ត ឱ្យកិលេសានំក្នុង ។ បេ ។ ធនុៈ
កើតឡើង ដើម្បីអប់រំ ឱ្យសតិដ្ឋ័យ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីល-
បេន្តវេបមាទៈ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលបេន្ត ឱ្យសេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយ ព្រោះបមាទៈ ។ បេ ។ ធនុៈកើតឡើង ដើម្បីលបេន្តវេ
កិលេសានំក្នុង ។ បេ ។ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីអប់រំឱ្យសមា-
ធិដ្ឋ័យ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលបេន្តវេទ្ធព្វៈ ធនុៈ កើតឡើង
ដើម្បីលបេន្ត ឱ្យសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះឧទ្ធព្វៈ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយសូ ចង្កសន្តិកាបិដក

សត្វក្តិលេសាទំ បហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។
បញ្ញត្តិយស្ស ភាវនាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជាយ
បហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជាបរិណេហស្ស ប-
ហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋេកដ្ឋានំ កិលេសាទំ
បហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បវិកាទំ កិលេ-
សាទំ បហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ អណុសហក-
តាទំ កិលេសាទំ បហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ
សត្វក្តិលេសាទំ បហាទាយ ទន្ធា ឧប្បជ្ជតិ
ធនុវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ
ហោតិ ធនុវសេន ចាឡដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ចាឡដ្ឋវសេន
បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ចាឡ-
ដ្ឋវសេន បិតិ ឧប្បជ្ជតិ បិតិវសេន បញ្ញាវសេន
បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ ហោតិ បិតិវសេន បស្សន្តិ
ឧប្បជ្ជតិ បស្សន្តិវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ
អធិមត្តំ ហោតិ បស្សន្តិវសេន សុទំ ឧប្បជ្ជតិ
សុទវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កសន្តិកាបិដក

ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិវេសចាំភ្នែក ។ បេ ។ ឧទ្ធៈកើត
ឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិវេសចាំភ្នែក ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិវេស
ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិវេសចក្កក្រហាយ ព្រោះអវិជ្ជា ឧទ្ធៈ
កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិវេសចាំភ្នែក ដែលគាំងនៅក្នុងទីមួយជា
មួយនឹងទីដ្ឋី ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិវេសចាំភ្នែក
ដីគ្រាឧត្រាត ឧទ្ធៈ កើតឡើងដើម្បីលេបដំ ឡូតិវេសចាំភ្នែក
ដីល្អិត ឧទ្ធៈ កើតឡើងដើម្បីលេបដំ ឡូតិវេសចាំភ្នែក បញ្ញត្តិយ
ជាធម្មជាតិដីក្រលែង ដោយកំណាចខែឧទ្ធៈ និងដោយកំណាច
ខែបញ្ញា បុប្ផៈ កើតឡើង ដោយកំណាចខែឧទ្ធៈ បញ្ញត្តិយ
ជាធម្មជាតិដីក្រលែង ដោយកំណាច ខែបុប្ផៈ និងដោយកំណាច
ខែបញ្ញា បិទកើតឡើង ដោយកំណាចខែបុប្ផៈ បញ្ញត្តិយ ជា
ធម្មជាតិដីក្រលែង ដោយកំណាចខែបិទិ និងដោយកំណាចខែបញ្ញា
បស្សន្តិ កើតឡើងដោយកំណាចខែបិទិ បញ្ញត្តិយ ជាធម្មជាតិ
ដីក្រលែង ដោយកំណាច ខែបស្សន្តិ និងដោយកំណាចខែបញ្ញា
សុទៈកើតឡើង ដោយកំណាចខែបស្សន្តិ បញ្ញត្តិយ ជាធម្មជាតិ
ដីក្រលែង ដោយកំណាច ខែសុទៈ និងដោយកំណាចខែបញ្ញា

បញ្ចវគ្គ ព្រឹត្តិយកថា

សុខវសេន ឱភាសោ ឧប្បជ្ជតិ ឱភាសវសេន បញ្ចា-
 វសេន បញ្ចវគ្គិយំ អធិបត្តំ ហោតិ ឱភាសវសេន
 សំវេកោ ឧប្បជ្ជតិ សំវេកវសេន បញ្ចវសេន បញ្ច-
 វគ្គិយំ អធិបត្តំ ហោតិ សំវេជន្ទា ចិត្តំ សមាធហោតិ
 សមាធិវសេន បញ្ចវសេន បញ្ចវគ្គិយំ អធិបត្តំ
 ហោតិ គថា សមាហិតំ ចិត្តំ សាទុកំ បក្កល្លាតិ
 បក្កហវសេន បញ្ចវសេន បញ្ចវគ្គិយំ អធិបត្តំ ហោតិ
 គថា បក្កហិតំ ចិត្តំ សាទុកំ អដ្ឋបេក្ខតិ ឧបេក្ខា-
 វសេន បញ្ចវសេន បញ្ចវគ្គិយំ អធិបត្តំ ហោតិ ឧ-
 បេក្ខាវសេន ឆានត្តក្កិលសេហិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ វិហោ-
 ក្ខវសេន បញ្ចវសេន បញ្ចវគ្គិយំ អធិបត្តំ ហោតិ
 វិមុត្តតា តេ ធម្មា ឯការសា ហោន្តិ ឯការសដ្ឋេន
 ការវាវសេន បញ្ចវសេន បញ្ចវគ្គិយំ អធិបត្តំ ហោតិ

បញ្ចវគ្គ ព្រឹត្តិយកថា

ឧភាសៈកើតឡើង ដោយអំណាចនៃសុខៈ បញ្ចវគ្គិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រ-
 លែង ដោយអំណាចនៃឧភាសៈ និងដោយអំណាចនៃបញ្ច សង្ខតកើត
 ឡើង ដោយអំណាចនៃឧភាសៈ បញ្ចវគ្គិយជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយ
 អំណាចនៃសង្ខត និងដោយអំណាចនៃបញ្ច ចិត្តអកំស្មុកហើយវេទន
 អម្បលំហំ បញ្ចវគ្គិយជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអំណាចនៃសមាធិនិង
 ដោយអំណាចនៃបញ្ច ចិត្តវេលបុគ្គលអម្បលំហំហើយដូច្នោះ វេទនផ្គង
 ឡើងដោយប្រពៃ បញ្ចវគ្គិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអំណាចនៃ
 ការផ្គងឡើង និងដោយអំណាចនៃបញ្ច ចិត្តវេលបុគ្គលផ្គងឡើងហើយ
 ដូច្នោះ វេទនព្រះនីយកន្តិយដោយប្រពៃ បញ្ចវគ្គិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រ-
 លែង ដោយអំណាចនៃសេចក្តីព្រះនីយកន្តិយ និងដោយអំណាចនៃបញ្ច
 ចិត្តវេទនបុស្សៈ ចាកកំលេសសង្ខេវា ដោយអំណាច នៃសេចក្តី
 ព្រះនីយកន្តិយ បញ្ចវគ្គិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអំណាចនៃការ
 បុស្សៈ និងដោយអំណាចនៃបញ្ច ធម៌ចំរើនឡាយនោះ មានសេស
 មួយ ព្រោះបុស្សៈ បញ្ចវគ្គិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអត្ត
 ជាមានសេសមួយ ដោយអំណាចនៃការអប់រំនិងដោយអំណាចនៃបញ្ច

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថក្ក

ភាវិតត្តា គតោ បណិតតទេ វិដ្ឋន្តិ វិដ្ឋនាវសេន
 បញ្ញាវសេន បញ្ញាទ្រិយំ អនិមន្តំ ហោតិ វិដ្ឋិតត្តា
 គតោ កេស្សដ្ឋន្តិ កេស្សក្កវសេន បញ្ញាវសេន
 បញ្ញាទ្រិយំ អនិមន្តំ ហោតិ កេស្សដ្ឋិតត្តា គតោ
 ធិន្ទដ្ឋន្តិ ធិនេនវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញាទ្រិយំ អ-
 និមន្តំ ហោតិ ។ ធិនេនវសេន ទ្វេ កេស្សក្កា ប-
 រិទ្ធាកកេស្សក្កោ ច បក្កុទ្ធនកេស្សក្កោ ច ។ កិ-
 លេសេ ច ទ ទ្វេ ច បរិទ្ធនតីតិ បរិទ្ធាកកេស្សក្កោ
 ធិនេនវសេន ធិន្តិ បក្កុទ្ធនតីតិ បក្កុទ្ធនកេ-
 ស្សក្កោ ធិនេនវសេន ឥមេ ទ្វេ កេស្សក្កោ ឃី
 អនិមន្តដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយានិ ធន្ទក្កានិ ។

ពាក្យវិ ទ្រង់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថក្ក

ធម៌តាំងឡាយវេទនវិលទៅកេធម៌ ដីវិដ្ឋថាជាធម៌តាំងនោះ ព្រោះធម៌តាំង
 នោះខ្លួនចុះអវិហាយ បញ្ញាទ្រិយជាធម្មជាតិដីក្រវែលនឹង ដោយអំណាច
 ខែការវិលទៅ នឹងដោយអំណាចខែចេញ ធម៌តាំងឡាយវេទនវិលរមោល
 ធម៌តាំងនោះ ព្រោះធម៌តាំងនោះវិលទៅហើយ បញ្ញាទ្រិយជាធម្មជាតិ
 ដីក្រវែលនឹង ដោយអំណាចខែការលមោល នឹងដោយអំណាចខែចេញ
 ធម៌តាំងឡាយវេទនវិលកំចាតធម៌តាំងនោះ ព្រោះធម៌តាំងនោះ លមោល
 ហើយ បញ្ញាទ្រិយជាធម្មជាតិដីក្រវែលនឹង ដោយអំណាចខែការលកំចាត
 ដោយអំណាចខែចេញ ។ ការលមោល ដោយអំណាចខែការលកំចាត
 បាន ២ យ៉ាង គឺការលមោលដោយលមោល ១ ការលមោលដោយ
 ការស្ករទៅ ១ ។ សភាវណា លមោលខ្ញុំកិលេសនឹងខន្ធ សភាវៈ
 នោះ រយ្យោថាការលមោលដោយការលមោល ចិត្តស្ករទៅក្នុងនិរោធន-
 និព្វានពាក្យ រយ្យោថាការលមោលដោយការស្ករទៅ នេះ ការល-
 មោលដោយអំណាច ខែការលកំចាត ២ យ៉ាង ។ ឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ
 បុគ្គលធម្មវិយេក្យ ដោយអន្តរដីក្រវែលនឹង យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ពាក្យវិ ។

បញ្ចវគ្គ វិទ្យុយាតនា

[១២២] កាតំ អធិដ្ឋានដ្ឋាន វិទ្យុយាតនិ ធម្មញ្ញា-
និ ។ សទ្ធិត្រ្រិយស្ស កាវតាយ ចោតោ ឧប្បជ្ជតិ
ធនុវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិត្រ្រិយំ អធិដ្ឋានិ ធនុ-
វសេន តាឌ្ឋន្តិ ឧប្បជ្ជតិ តាឌ្ឋន្តវសេន សទ្ធាវសេន
សទ្ធិត្រ្រិយំ អធិដ្ឋានិ ។ ចេ ។ វិ អធិដ្ឋានដ្ឋាន
វិទ្យុយាតនិ ធម្មញ្ញានិ ។

[១២៣] កាតំ បរិយាតនដ្ឋាន វិទ្យុយាតនិ
ធម្មញ្ញានិ ។ អធិដ្ឋានដ្ឋាន សទ្ធិត្រ្រិយំ អស្សន្តិយំ
បរិយាតនយតិ អស្សន្តិយបរិណាហំ បរិយាតនយតិ
បក្កហដ្ឋាន វិយត្រ្រិយំ កោសជ្ជំ បរិយាតនយតិ
កោសជ្ជបរិណាហំ បរិយាតនយតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន
សតិត្រ្រិយំ បមាទំ បរិយាតនយតិ បមាទបរិណាហំ
បរិយាតនយតិ អធិដ្ឋានដ្ឋាន សមាទិត្រ្រិយំ ឧទ្ធច្ចិ
បរិយាតនយតិ ឧទ្ធច្ចករិណាហំ បរិយាតនយតិ

បញ្ចវគ្គ វិទ្យុយាតនា

[១២៤] វិទ្យុយាតនិ បុគ្គលតប្បិយេត្ត ដោយអក្កថាអធិ-
ដ្ឋាន (កាតំនិចំ) តើដូចម្តេច ។ នន្តៈ តើតទ្រ្រិយដើម្បីកប់វិទ្យុយាតន-
ត្រ្រិយ សទ្ធិត្រ្រិយតាំងចំដោយអំណាចនៃនន្តៈ និងដោយអំណាចនៃ
សទ្ធា បុគ្គលៈ តើតទ្រ្រិយដោយអំណាចនៃនន្តៈ សទ្ធិត្រ្រិយ តាំងចំ
ដោយអំណាចនៃបុគ្គលៈ និងដោយអំណាចនៃសទ្ធា ។ ចេ ។ វិទ្យុយ
តាំងចំ បុគ្គលតប្បិយេត្ត ដោយអក្កថាតាំងចំ យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៥] វិទ្យុយាតនិ បុគ្គលតប្បិយេត្ត ដោយអក្កថាគ្រប
សន្តិកំ តើដូចម្តេច ។ សទ្ធិត្រ្រិយដោយអក្កថាជឿសិបំ វេមនិគ្របសន្តិកំ
អស្សន្តិយៈ វេមនិគ្របសន្តិកំ ធូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះអស្សន្តិយៈ
វិយត្រ្រិយ ដោយអក្កថាផ្គុំតទ្រ្រិយ វេមនិគ្របសន្តិកំកោសជ្ជៈ វេមនិគ្រប
សន្តិកំធូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះកោសជ្ជៈ សតិត្រ្រិយ ដោយអក្កថា
ប្រតិប្រយត្តិ វេមនិគ្របសន្តិកំធូវបមាទៈ វេមនិគ្របសន្តិកំធូវសេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយព្រោះបមាទៈ សមាទិត្រ្រិយ ដោយអក្កថាមិទិយមាយ វេមនិ
គ្របសន្តិកំធូវឧទ្ធច្ចៈ វេមនិគ្របសន្តិកំធូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះឧទ្ធច្ចៈ

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិវាចនា

នសន្ធនដ្ឋេន ចត្តាទ្រិយំ អវិជ្ជំ ចរិយានិយតិ អវិជ្ជា-
 ចរិក្សាហំ ចរិយានិយតិ ទេក្ខាឆ្មេ ចត្តាទ្រិយានិ កា-
 មច្ឆន្តំ ចរិយានិយន្តំ អក្សាចារេ ចត្តាទ្រិយានិ ក្សា-
 ចានំ ចរិយានិយន្តំ កាលោកាសញ្ញាយ ចត្តាទ្រិយានិ
 ចីវមិទ្ធិ ចរិយានិយន្តំ អវិក្ខោច ចត្តាទ្រិយានិ ឧទ្ធាន្តំ
 ចរិយានិយន្តំ ។ ចេ ។ អវហត្តមក្កេ ចត្តាទ្រិយានិ
 សព្វក្កិលេសេ ចរិយានិយន្តំ ឃិវិ ចរិយាណានដ្ឋេន
 ឥទ្រិយានិ នដ្ឋត្វានិ ។

[១៦៦] កាដំ ចតិដ្ឋាចករដ្ឋេន ឥទ្រិយានិ នដ្ឋ-
 ត្វានិ ។ សទ្ធា សទ្ធិទ្រិយំ អធិដោក្ខេ ចតិដ្ឋាចេតិ
 សទ្ធស្ស សទ្ធិទ្រិយំ អធិដោក្ខេ ចតិដ្ឋាចេតិ វិយក
 វិយទ្រិយំ បក្កហេ ចតិដ្ឋាចេតិ វិយវតោ វិយទ្រិយំ
 ចក្កហេ ចតិដ្ឋាចេតិ សតិមា សតិទ្រិយំ ឧបដ្ឋានេ ច-
 តិដ្ឋាចេតិ សតិមតា សតិទ្រិយំ ឧបដ្ឋានេ ចតិដ្ឋាចេ-
 តិ សមាហិតេ សមាទិទ្រិយំ អវិក្ខោច ចតិដ្ឋាចេតិ

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិវាចនា

ចត្តាទ្រិយ ដោយអក្កថាយេញ វេមន៍គ្របសន្តិក្កុវត្តវិជ្ជា វេមន៍គ្របសន្តិក្កុ
 ឡវេសចក្កិក្កាគ្រហាយ ព្រោកៅដ្ឋា ឥទ្រិយថ ក្កន៍នេក្កម្មៈ វេមន៍គ្រប
 សន្តិក្កុវត្តកាមច្ឆន្តៈ ឥទ្រិយថ ក្កន៍ការមិទព្យាបា វេមន៍គ្របសន្តិក្កុវត្តព្យា-
 បា ឥទ្រិយថ ក្កន៍ការលោកសញ្ញា វេមន៍គ្របសន្តិក្កុវត្តចីវមិទ្ធិៈ ឥទ្រិយ
 ថ ក្កន៍ការមិទកាយមាយ វេមន៍គ្របសន្តិក្កុវត្តឧទ្ធាន្តៈ ។ ចេ ។ ឥទ្រិយ
 ថ ក្កន៍អវហត្តមក្ក វេមន៍គ្របសន្តិក្កុ ឡវិលេសចំណិក្កន ឥទ្រិយចំណ
 ឡាយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាគ្របសន្តិក្កុ យ៉ានិទេវនិ ។

[១៦៦] ឥទ្រិយចំណឡាយ បុគ្គលធម្មិយេញ ដោយអក្កថាឡ
 កម្កល់សិបំ គេដ្ឋចម្កេច ។ បុគ្គលមានសទ្ធា វេមន៍ញ្ញាណសទ្ធិទ្រិយឡ
 កម្កល់សិបំ ក្កន៍ការវឌ្ឍិសិបំ សទ្ធិទ្រិយ វេមន៍ញ្ញាណបុគ្គលមានសទ្ធាឡ
 កម្កល់សិបំក្កន៍ការវឌ្ឍិសិបំ បុគ្គលមានព្យាយាម វេមន៍ញ្ញាណវិយទ្រិយ
 ឡកម្កល់សិបំក្កន៍ការវឌ្ឍិសិបំ វិយទ្រិយ វេមន៍ញ្ញាណបុគ្គលមានព្យា-
 យាមឡកម្កល់សិបំ ក្កន៍ការវឌ្ឍិសិបំ បុគ្គលមានស្មារតី វេមន៍ញ្ញាណ
 សទ្ធិទ្រិយ ឡកម្កល់សិបំក្កន៍ការច្រណែនក្ក សតិទ្រិយ វេមន៍ញ្ញាណ
 បុគ្គលមានស្មារតីឡកម្កល់សិបំ ក្កន៍ការច្រណែនក្ក បុគ្គលមានចិក្កុចិក្ក
 គីន វេមន៍ញ្ញាណសមាទិទ្រិយ ឡកម្កល់សិបំ ក្កន៍ការមិទកាយមាយ

បរាវន្ត វិនិច្ឆ័យកថា

សមាហិតស្ស សមាហិតវិច្ឆ័យំ អវិក្ខេបេ បតិដ្ឋាបេតិ
 បញ្ចក បញ្ចវិច្ឆ័យំ ទស្សនេ បតិដ្ឋាបេតិ បញ្ចវិក្ខេ
 បញ្ចវិច្ឆ័យំ ទស្សនេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនេ
 បញ្ចវិច្ឆ័យានិ ទេកុម្មេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនស្ស
 បញ្ចវិច្ឆ័យានិ ទេកុម្មេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនេ
 បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អព្យាចានេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនស្ស
 បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អព្យាចានេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនេ
 បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អាណេកសញ្ញាយ បតិដ្ឋាបេតិ យោ-
 កាវចនស្ស បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អាណេកសញ្ញាយ បដ្ឋា-
 បេតិ យោកាវចនេ បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អវិក្ខេបេ បតិដ្ឋា-
 បេតិ យោកាវចនស្ស បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អវិក្ខេបេ បតិ-
 ដ្ឋាបេតិ ។ បេ ។ យោកាវចនេ បញ្ចវិច្ឆ័យានិ អរហ-
 ត្តមក្កេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនស្ស បញ្ចវិច្ឆ័យានិ
 អរហត្តមក្កេ បតិដ្ឋាបេតិ វិវិ បតិដ្ឋាបកដ្ឋេន វិនិ-
 យានិ ទដ្ឋត្ថានិ ។

បរាវន្ត វិនិច្ឆ័យកថា

សមាហិតវិច្ឆ័យ វេទនញ្ចាវិបុគ្គលមានចិត្តនឹងជំនឿឱ្យគម្ពល់សិប ក្នុងការ
 មិនរាយមាយ បុគ្គលមានបញ្ញា វេទនញ្ចាវិបុគ្គលឱ្យគម្ពល់សិប
 ក្នុងការឃើញ បញ្ចវិច្ឆ័យ វេទនញ្ចាវិបុគ្គលមានបញ្ញាឱ្យគម្ពល់សិប
 ក្នុងការឃើញ យោកាវចន វេទនញ្ចាវិបុគ្គល ៥ ឱ្យគម្ពល់សិប
 ក្នុងខេត្តប្បៈ វិនិច្ឆ័យ ៥ វេទនញ្ចាវិយោកាវចន ឱ្យគម្ពល់សិបក្នុងខេត្តប្បៈ
 យោកាវចន វេទនញ្ចាវិបុគ្គល ៥ ឱ្យគម្ពល់សិប ក្នុងអព្យាចន
 វិនិច្ឆ័យ ៥ វេទនញ្ចាវិយោកាវចន ឱ្យគម្ពល់សិប ក្នុងអព្យាចន
 យោកាវចន វេទនញ្ចាវិបុគ្គល ៥ ឱ្យគម្ពល់សិប ក្នុងអាណេក-
 សញ្ញា វិនិច្ឆ័យ ៥ វេទនញ្ចាវិយោកាវចន ឱ្យគម្ពល់សិប
 ក្នុងអាណេកសញ្ញា យោកាវចន វេទនញ្ចាវិបុគ្គល ៥ ឱ្យគម្ពល់
 សិប ក្នុងការមិនរាយមាយ វិនិច្ឆ័យ ៥ វេទនញ្ចាវិយោកាវចនឱ្យ
 គម្ពល់សិប ក្នុងការមិនរាយមាយ ។ បេ ។ យោកាវចន វេទនញ្ចាវិ
 វិនិច្ឆ័យ ៥ ឱ្យគម្ពល់សិប ក្នុងអរហត្តមក្ក វិនិច្ឆ័យ ៥ វេទនញ្ចាវិ
 យោកាវចន ឱ្យគម្ពល់សិប ក្នុងអរហត្តមក្ក វិនិច្ឆ័យចំនែករយ
 បុគ្គលអប្បឃើញ ដោយអក្កថាឱ្យគម្ពល់សិប យ៉ាងនេះនឹង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវិញ្ញាណ

(១៦៧) បុព្វជ្ជតោ សមាធិ កាវេន្តោ កតិហោ-
 ការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សេត្តោ សមា-
 ធិ កាវេន្តោ(១) កតិហាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ វិភវតោ សមាធិ កាវេន្តោ កតិហាការេហិ
 ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ បុព្វជ្ជតោ សមាធិ
 កាវេន្តោ សត្តហិ អាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ សេត្តោ សមាធិ កាវេន្តោ អដ្ឋហិ អាការេ-
 ហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិភវតោ សមាធិ
 កាវេន្តោ ទសហិ អាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ។

(១៦៨) បុព្វជ្ជតោ សមាធិ កាវេន្តោ កតិហោ
 សត្តហាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អា-
 វជ្ជិតតោ អាវុធសុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សមាធិ-
 មិត្តុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ បត្តហានិមិត្តុបដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ អវិក្ខេបុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

១ ខ. កវេន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវិញ្ញាណ

(១៦៧) បុព្វជ្ជតោ កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់
 ទុក ដោយសាការប៉ុន្មាន សេក្ខបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នក
 ឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ដោយសាការប៉ុន្មាន បុគ្គលព្រាសចាករតៈ
 កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ដោយសាការ
 ប៉ុន្មាន ។ បុព្វជ្ជតោ កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក
 ដោយសាការ ៧ សេក្ខបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុង
 ការឆ្ងល់ទុក ដោយសាការ ៨ បុគ្គលព្រាសចាករតៈ កាលចម្រើន
 សមាធិ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ដោយសាការ ១០ ។

(១៦៨) បុព្វជ្ជតោ កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក
 ដោយសាការ ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុព្វជ្ជតោ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់
 ទុកនូវការច្នៃ ព្រោះការច្នៃដែលខ្លួនបានពិចារណាហើយ ១ ជាអ្នក
 ឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកនូវសមធម៌មិត្ត ១ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកនូវ
 បត្តហានិមិត្ត ១ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក នូវសេចក្តីមិនឈឺចាប់ ១

បរាវន្ត ពិទ្ធិយាថា

ឱកាសុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សឡាហិសុបដ្ឋាន-
កុសលោ ហោតិ ឧបេកុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
បុដ្ឋុដ្ឋានោ សមាធិ ការវេន្តោ ឥមេហិ សត្តហាកា-
រេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

សេត្វោ សមាធិ ការវេន្តោ កតមេហិ អដ្ឋហា-
ការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អាវុដ្ឋិតត្តា
អាវុដ្ឋណុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សមផលិមិត្តុបដ្ឋាន-
កុសលោ ហោតិ មត្តហិមិត្តុបដ្ឋានកុសលោ ហោ-
តិ អវិក្ខេបុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ឱកាសុបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ សឡាហិសុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
ឧបេកុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ឯកកុបដ្ឋានកុស-
លោ ហោតិ សេត្វោ សមាធិ ការវេន្តោ ឥមេហិ
អដ្ឋហាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

បរាវន្ត ពិទ្ធិយាថា

ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវភ្នំ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
នូវសេចក្តីរីករាយ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក នូវសេចក្តីប្រាណីយ
កន្តីយ ១ ច្របំផ្គុំកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
ដោយតាម ៧ នេះឯង ។

សេកុបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
ដោយតាម ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សេកុបុគ្គល ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់
ទុក នូវការម្នាក់ៗព្រោះការម្នាក់ៗដែលខ្លួនបានពិចារណាហើយ ១ ជាអ្នក
ឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវសមធិមិត្ត ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
នូវមត្តហិមិត្ត ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវសេចក្តីមិច្ឆាមាយ
១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវភ្នំ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់
ទុក នូវសេចក្តីរីករាយ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក នូវសេចក្តី
ប្រាណីយកន្តីយ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក នូវភាពរឹងមាំនៃ
ការម្នាក់ៗតម្កល់ ១ សេកុបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាស
ក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយតាម ៧ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាតន្ត

វិចារោ សនាទី ការវេន្តា កតិយោ ធម្មហា-
ការវេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ ភាវដ្ឋិតត្តា
ភាវដ្ឋិណុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ ថេ ។ ឯកត្ត-
បដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ញាណុបដ្ឋានកុសលោ
ហោតិ ចិត្តបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិចារោ សនាទី
ការវេន្តា កតិយោ ធម្មហាការវេហិ ឧបដ្ឋានកុស-
លោ ហោតិ ។

[១៦៧] បុព្វជ្ជោ វិបស្សនំ ការវេន្តា កតិយា-
ការវេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កតិយាការវេហិ
អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សេត្តោ វិបស្សនំ ការវេ-
ន្តា កតិយាការវេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ក-
តិយាការវេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិចារោ
វិបស្សនំ ការវេន្តា កតិយាការវេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ
ហោតិ កតិយាការវេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាតន្ត

បុគ្គលប្រាសចាកពនៈ កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុង
ការកម្រល់ទុក ដោយភាពា ១០ កើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលប្រាស
ចាកពនៈ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រល់ទុកនូវការច្នៃ ព្រោះការច្នៃ
ដែលខ្លួនបានពីចារណាហើយ ១ ។ ២ ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រល់
ទុកនូវភាពវៃចិត្តនានាការច្នៃតែមួយ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រល់ទុក
នូវញាណ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រល់ទុកនូវចិត្ត ១ បុគ្គលប្រាស
ចាកពនៈ កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយ
ភាពា ១០ នេះឯង ។

[១៦៧] បុព្វជ្ជោ កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រល់
ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយ
ភាពាប៉ុន្មាន សេតុបុគ្គល កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាស
ក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន ជាអ្នកមិនឈ្លាស ក្នុងការ
កម្រល់ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន បុគ្គលប្រាសចាកពនៈ កាល
ចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយភាពា
ប៉ុន្មាន ជាអ្នកមិនឈ្លាស ក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចរិយស្តុតថេរ្យា

ចុដ្ឋដ្ឋនោ វិចស្សនំ ការវេន្តោ ធរហាណារេហំ ឧប-
ដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ធរហាណារេហំ អនុបដ្ឋាន-
កុសលោ ហោតិ សេតោ វិចស្សនំ ការវេន្តោ
នសហាណារេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ នស-
ហាណារេហំ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិករកោ
វិចស្សនំ ការវេន្តោ ទ្វានសហាណារេហំ ឧបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ ទ្វានសហាណារេហំ អនុបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ ។

[១៧១] ចុដ្ឋដ្ឋនោ វិចស្សនំ ការវេន្តោ កាតមេហំ
ធរហាណារេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កាតមេហំ
ធរហាណារេហំ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អនិ-
ច្ចតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ចិច្ចតោ អនុបដ្ឋា-
នកុសលោ ហោតិ ទុក្ខតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ
ហោតិ សុខតោ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អនត្ត-
តោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អត្តតោ អនុបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ មយតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

ឃោដិ ព្រៀយកថា

ចុប្បជ្ជនកាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយ
ភាការ ៧ ជាអ្នកមិនឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយភាការ ៧ សេក្ខ-
បុគ្គលកាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកដោយភាការ
១០ ជាអ្នកមិនឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយភាការ ១០ បុគ្គលច្រាស
ចាកនេះ កាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយ
ភាការ ១២ ជាអ្នកមិនឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយភាការ ១២ ។

[១៧១] ចុប្បជ្ជនកាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់
ទុក ដោយភាការ ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ ជាអ្នកមិនឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
ដោយភាការ ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ចុប្បជ្ជន ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់
ទុកជាមិនទៀង ១ ជាអ្នកមិនឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកជាទៀង ១ ជាអ្នក
ឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកជាទុក្ខ ១ ជាអ្នកមិនឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
ជាសុខ ១ ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកជាមិនវេទន្ត ១ ជាអ្នកមិន
ឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកជាវេទន្ត ១ ជាអ្នកឃ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកជាសសី

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

យនតោ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វយតោ ឧប-
 ដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អយុតោនុបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ វិបវណាធុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ទុវតោ
 អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អនិមិត្តុបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ធិមិត្តានុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អប្បណិ-
 ហិតុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ចណិទានុបដ្ឋានកុស-
 លោ ហោតិ សុញ្ញតុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អភិ-
 និវេសានុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ចុដ្ឋដ្ឋោ វិបស្សនំ
 ការវេទ្ណោ ឥមេហិ នវហាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ឥមេហិ នវហាការេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ។

សេត្តោ វិបស្សនំ ការវេទ្ណោ កតមេហិ នស-
 ហាការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កតមេហិ
 នសហាការេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។
 សេត្តោ វិបស្សនំ ការវេទ្ណោ អនិច្ចតោ ឧបដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ និច្ចតោ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ទៅ ១ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជាដុំ (វិនិច្ឆ័យ) ១ ជាអ្នក
 ឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជាស្នូន ១ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជា
 ប្រមូលមក ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជាប្រមូល ១ ជាអ្នកមិន
 ឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជារៀង ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុក ជា
 មិនមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជាមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នក
 ឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុក ជាមិនមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការ
 អម្បាល់ទុក ជាមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុកជាស្នូន ១
 ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុក ជាប្រកាន់ស្និទ្ធ ១ បុគ្គល កាល
 ចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុក ដោយភាពា ៧ នេះ
 ឯង ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុក ដោយភាពា ៧ នេះឯង ។

សេកុប្បន្ថល កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់
 ទុក ដោយភាពា ១០ តើដូចម្តេចខ្លះ ជាអ្នកមិនឈ្លាស ក្នុង
 ការអម្បាល់ទុក ដោយភាពា ១០ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សេកុប្បន្ថល
 កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអម្បាល់ទុក ជាមិនរៀង ១
 ជាអ្នកមិនឈ្លាស ក្នុងការអម្បាល់ទុក ជារៀង ១ ។ បេ ។

ឧបាស័ទ្ធ វិជ្ជយកថា

។ មេ ។ សុត្តន្តបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អភិវិទេ-
 សាទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ញ្ញាល្យបដ្ឋានកុស-
 លោ ហោតិ អញ្ញាលាទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
 សេត្តោ វិបស្សនំ ការវេន្តោ ឥមេហំ ធនសហការេ-
 ហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ឥមេហំ ធនសហការេ-
 ហំ អទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

វិធសកោ វិបស្សនំ ការវេន្តោ កតមេហំ ប្ធាធនស-
 ហាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កតមេហំ
 ប្ធាធនសហការេហំ អទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។
 អនិទុតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិទុតោ អទុ-
 បដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ មេ ។ ញ្ញាល្យបដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ អញ្ញាលាទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
 វិសញ្ញោកុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សញ្ញោកាទុបដ្ឋា-
 នកុសលោ ហោតិ វិរោទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

ឧបាស័ទ្ធ វិជ្ជយកថា

ជាអ្នកល្ងាស ក្នុងការកម្រល់ទុកជាសូន្យ ។ ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការ
 កម្រល់ទុកជាប្រកាន់ស្អិត ។ ជាអ្នកល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុកនៅក្រាណ ។
 ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុកនៅអញ្ញាណ ។ សេកុប្បុស កាល
 ចម្រើនវិចស្សនា ជាអ្នកល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយភាព ១០ ខេ
 ៦៨ ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុក ដោយភាព ១០ ខេ ៦៨ ។

បុគ្គលព្រាសចាកភគៈ កាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអ្នកល្ងាសក្នុងការ
 កម្រល់ទុក ដោយភាព ១៦ តើដូចម្តេចខ្លះ ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការកម្រល់
 ទុក ដោយភាព ១៦ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលព្រាសចាកភគៈ ជាអ្នក
 ល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុក ជាមិនទៀង ។ ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការកម្រល់
 ទុក ជាទៀង ។ មេ ។ ជាអ្នកល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុក នៅក្រាណ ។
 ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុក នៅអញ្ញាណ ។ ជាអ្នកល្ងាសក្នុង
 ការកម្រល់ទុក នៅការព្រាសចាកសំយោជនៈ ។ ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការ
 កម្រល់ទុក នៅសំយោជនៈ ។ ជាអ្នកល្ងាសក្នុងការកម្រល់ទុកនៅវិរោទ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតមគ្គោ

សង្ខារទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិគរោតោ វិបស្សនំ
 ករោត្តោ ឥទេហិ ប្រាជសហាការេហិ ទុបដ្ឋានកុស-
 លោ ហោតិ ឥទេហិ ប្រាជសហាការេហិ អទុបដ្ឋា-
 នកុសលោ ហោតិ អាវដ្ឋិតត្តា អាវច្ឆលុបដ្ឋានកុ-
 សលវសេន ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កោចរក្ខ
 បដានាតិ សធម្មត្ថេ បដិវិជ្ឈតិ ។ បេ ។ ធម្ម
 សមោទានេតិ កោចរក្ខ បដានាតិ សធម្មត្ថេ
 បដិវិជ្ឈតិ ។

[១៧១] ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កាដំ ឥន្ទ្រិ-
 យានិ សមោទានេតិ ។ អនិមោក្ខដ្ឋេន សន្ធិន្ទ្រិយំ
 សមោទានេតិ ។ បេ ។ សធម្មនិមិត្តុបដ្ឋានកុសលវ-
 សេន បត្តហនិមិត្តុបដ្ឋានកុសលវសេន អវិក្ខេបុបដ្ឋា-
 នកុសលវសេន^(១) សធម្មសិទុបដ្ឋានកុសលវសេន

១៧១. ធម្មសុត្តន្តបិដកខុទ្ទកនិកាយស្សបិដក ទី១៧១ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតមគ្គោ

ជាអ្នកចំណូលសក្ការកម្មលំទុក ខ្ញុំសន្ធិ ។ បុគ្គលប្រាសចាកក្មេ-
 កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកចំណូលសក្ការកម្មលំទុក ដោយភាព ១២
 ខេងឯង ជាអ្នកចំណូលសក្ការកម្មលំទុក ដោយភាព ១២ ខេងឯង
 បុគ្គលប្រាសចាកក្មេ វេទន៍ប្រជុំខ្ញុំឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឈ្លាសក្នុងការកម្មលំទុកខ្ញុំភាវូណំ ក្រោយភាវូណំ តាំងនោះ
 ខ្លួនចុះចាកចោលហើយ តាំងដឹងច្បាស់នូវភាវូណំ ចាក់ចូលក្នុង
 នៃការស្ងប់ផង ។ បេ ។ វេទន៍ប្រជុំខ្ញុំឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ តាំងដឹងច្បាស់នូវ
 ភាវូណំ ចាក់ចូលក្នុងនៃការស្ងប់ផង ។

[១៧១] សំនួរគ្រងពាក្យថា ប្រជុំខ្ញុំឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ គេប្រជុំខ្ញុំ
 ឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រជុំខ្ញុំសន្ធិន្ទ្រិយ ដោយភក្ត
 ចាំជឿសិច ។ បេ ។ ប្រជុំខ្ញុំឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឈ្លាស ក្នុងការកម្មលំទុក ខ្ញុំសធម្មនិមិត្ត ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឈ្លាស ក្នុងការកម្មលំទុក ខ្ញុំចក្ខុហានិមិត្ត ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឈ្លាស ក្នុងការកម្មលំទុក ខ្ញុំសេចក្តីចំណាយមាយ ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឈ្លាស ក្នុងការកម្មលំទុក ខ្ញុំសេចក្តីរីករាយ

បញ្ជីពាក្យ គន្លឹះយក

ឧបត្ថម្ភបង្កាន់កុសលវិសេន ឯកត្តបង្កាន់កុសលវិសេន
 ឃ្លាណុបង្កាន់កុសលវិសេន ចិត្តបង្កាន់កុសលវិសេន^(១) អធិប្បតោ ឧបដ្ឋានកុសលវិសេន ធិប្បតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន ទុក្ខតោ ឧបដ្ឋានកុសលវិសេន សុខតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន អនត្តតោ ឧបដ្ឋានកុសលវិសេន អត្តតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន មយតោ ឧបដ្ឋានកុសលវិសេន យនតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន វយតោ ឧបដ្ឋានកុសលវិសេន ហយុហនាធិបដ្ឋានកុសលវិសេន វិចារណាធិបដ្ឋានកុសលវិសេន ចុរតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន អធិមិត្តបដ្ឋានកុសលវិសេន

១ ខ. ប. វិញ្ញ. ១

បញ្ជីពាក្យ គន្លឹះយក

ដោយអំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុកដូច្នោះចេញ ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ដូច្នោះចេញនូវសេចក្តីមានការ
 ឃ្លាសវិញ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ដូច្នោះ
 ឃ្លាស ដោយអំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ដូច្នោះ
 ដោយអំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាមិនទៀង
 ដោយអំណាចនៃសេចក្តីមិនឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាទៀង ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាទុក ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីមិនឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាសុខ ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាមិនមន្ទូន ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីមិនឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាទុក ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាសំទៅ ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីមិនឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាដុំ (វិក័ត្តិ) ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាសុខ ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីមិនឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ដូច្នោះចេញនូវសេចក្តីប្រែប្រួល
 ដោយអំណាចនៃសេចក្តីមិនឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាទៀង
 ដោយអំណាចនៃសេចក្តីឃ្លាស ក្នុងការធម្មលំទុក ជាមិនមាននិមិត្ត

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

និមិត្តានុបដ្ឋានកុសលវសេន អប្បហិហិតុបដ្ឋានកុសលវសេន ចណីនានុបដ្ឋានកុសលវសេន សុត្តានុបដ្ឋានកុសលវសេន អភិវិវេសានុបដ្ឋានកុសលវសេន ញាណុបដ្ឋានកុសលវសេន អញ្ញាលានុបដ្ឋានកុសលវសេន វិសញ្ញានុបដ្ឋានកុសលវសេន សញ្ញានុបដ្ឋានកុសលវសេន និរេនុបដ្ឋានកុសលវសេន(១) ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កោធរត្តបទានេតិ សធម្មត្ថេ ចជីវិជ្ជតិ ។

(១៧២) ទុក្ខសង្ខារោ ភក្កោ វិណ្ណំ ឥន្ទ្រិយានំ វសីភាវតាចញ្ញា អាសវនំ មយេ ញាណំ កតាមសំ វិណ្ណំ ឥន្ទ្រិយានំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមិទិ-
ន្ទ្រិយស្ស អញ្ញន្ទ្រិយស្ស អញ្ញានវន្ទ្រិយស្ស ។

១៧២. ឧបទ្ទេស សង្ខារានុបដ្ឋានកុសលវសេនាតិ វិស្សនំ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសិទ្ធិបិដក

ដោយអំណាចនៃសេចក្តីមិនឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវនិមិត្ត ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវការមិនធម្មលំទំ ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវការធម្មលំទំ ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវការសូន្យ ដោយអំណាច
នៃសេចក្តីមិនឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវការប្រកាន់ស្តីត ដោយអំ-
ណាចនៃសេចក្តីឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវញាណ ដោយអំណាចនៃ
សេចក្តីមិនឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវអញ្ញាណ ដោយអំណាចនៃ
សេចក្តីឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវការប្រាសចាកសំយោជនៈ ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីមិនឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវសំយោជនៈ ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីឆ្ងោស ក្នុងការធម្មលំទុក្ខនូវនិរោធិ ចុក្ខលវេទន៍
ប្រមូលមកនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ទាំងដឹងច្បាស់នូវភាពរេង ចាក់ចុះ
នូវអង្គនៃការស្ងប់រេង ។

(១៧២) ចញ្ញា វិភាពស្តាវំ ចេសំឥន្ទ្រិយេ វ ដោយភក្កា ២២
ឈ្មោះថាភសវក្កយញ្ញាណ ឥន្ទ្រិយទាំង ៧ កើដួចម្តងខ្លះ អនញ្ញាត-
ញ្ញស្សាមិទិន្ទ្រិយេ ១ អញ្ញន្ទ្រិយេ ១ អញ្ញានវន្ទ្រិយេ ១ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយសូ ចង្កីសុត្តនិទាន

សទ្ទោ អបចយកាមិនោ ហោន្តិ សទ្ទោ លោ-
 កុត្តក ហោន្តិ សទ្ទោ ធិត្វាធាវុធិណា ហោន្តិ
 សោតាបត្តិមក្កត្តាលោ អនញ្ញាតញ្ញស្សមិទិទ្រិយស្ស
 វេហិ អនិទ្រិយោ មហាជាតចរិកវ ហោន្តិ អញ្ញ-
 មញ្ញចរិកវ ហោន្តិ ធិស្សយចរិកវ ហោន្តិ សម្ម-
 យុត្តចរិកវ ហោន្តិ សហតតា ហោន្តិ សហជាតា
 ហោន្តិ សីសដ្ឋា ហោន្តិ សម្មយុត្តា ហោន្តិ តេវ
 តស្ស អាតារា ទេវ ហោន្តិ ចរិកវ ម សោតាបត្តិ-
 ជលក្កត្តាលោ ។ មេ ។ ។

អវហត្តជលក្កត្តាលោ អញ្ញាតាទ្រិយស្ស សទ្ធិទ្រិ-
 យំ អធិមោក្ខចរិកវ ហោតិ ។ មេ ។ ធិវិទិទ្រិយំ ចរ-
 ត្តសន្តតាធិមតេយ្យចរិកវ ហោតិ ។ អវហត្តជលក្ក-
 លោ ជាតា មន្ទា សទ្ទោ អព្យាតតា ហោន្តិ មេមេត្វា
 ធិត្តសម្មដ្ឋាធិ រូមិ សទ្ទោ អចាសវា ហោន្តិ សទ្ទោ
 លោកុត្តក ហោន្តិ សទ្ទោ ធិត្វាធាវុធិណា ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយសូ ចង្កីសុត្តនិទាន

សុទ្ធិតោជាធម៌ផលនូវការមិនសន្សំនូវផ្លូវចំណីសល់ សុទ្ធិតោជាលោកុត្តរៈ
 ចំណីសល់ សុទ្ធិតោជាធម៌មានព្រះនិព្វានជាភារម្មណ៍ចំណីសល់ ក្នុងទណៈ-
 ខៃសោតាបត្តិមក្ក អនញ្ញាតញ្ញស្សមិទ្រិយ មានដទ្រិយចំណី ៨ នេះ
 ជាសហជាតចរិកវ ជាអញ្ញាតញ្ញចរិកវ ជាធិស្សយចរិកវ ជាសម្មយុត្ត-
 ចរិកវ ជានុណជាតទៅជាមួយគ្នា កើតជាមួយគ្នា លាយទៀតជាមួយគ្នា
 ប្រកបជាមួយគ្នា ធម៌ចំណីនោះឯង ជាអាការផល ជាចរិកវផល របស់
 អនញ្ញាតញ្ញស្សមិទ្រិយនោះ ។ ក្នុងទណៈខៃសោតាបត្តិមក្ក ។ មេ ។

ក្នុងទណៈខៃអហេតុផល អញ្ញាតាទ្រិយ មានសទ្ធិទ្រិយ ដែល
 មានការជឿស្របជាចរិកវ ។ មេ ។ មានជីវិទ្រិយ ដែលមានដំណិតការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅជាអធិបតីជាចរិកវ ។ ធម៌ចំណីខ្សោយ ដែលកើតហើយ ក្នុង
 ទណៈខៃអហេតុផល សុទ្ធិតោជាអព្យាត្រិតចំណីសល់ រៀនរយនៃចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានរូបចេញ សុទ្ធិតោមិនមានអាសវៈចំណីសល់ សុទ្ធិតោជាលោកុត្តរៈ
 ចំណីសល់ សុទ្ធិតោជាធម៌មានព្រះនិព្វាន ជាភារម្មណ៍ចំណីសល់ ។

បញ្ជីរដ្ឋ ឥន្ទ្រិយកថា

អរហត្តជលក្កុណោ អញ្ញាភារីត្រ្រិយស្ស ឥនាធិ អដ្ឋិ
ត្រ្រិយាធិ សហជាតបរិវាហ ហោត្តិ ។ ថេ ។ តេ
តស្ស អាគារា ថេវ ហោត្តិ បរិវាហ ច ឥតិ ឥនាធិ
អដ្ឋដ្ឋកាធិ(១) ចតុស្សដ្ឋិ ហោត្តិ ។

[១៧២] អាសវតិ កតថេ តេ អាសវ កា-
មាសវេ កវសវេ ធិដ្ឋាសវេ អវិដ្ឋាសវេ ។

កតុតេ អាសវ ទ័យត្តិ ។ សោតាចត្តិមក្កេន
អនវសេសោ ធិដ្ឋាសវេ ទ័យតិ អនាយកមធិយោ
កាមាសវេ ទ័យតិ អនាយកមធិយោ កវសវេ
ទ័យតិ អនាយកមធិយោ អវិដ្ឋាសវេ ទ័យតិ
ឯតុតេ អាសវ ទ័យត្តិ ។ សកតាតាមិម-
ក្កេន ធិដ្ឋាសវេ កាមាសវេ ទ័យតិ កនេ-
កដ្ឋោ កវសវេ ទ័យតិ កនេកដ្ឋោ អវិដ្ឋាស-
វេ ទ័យតិ ឯតុតេ អាសវ ទ័យត្តិ ។

១. ឧ. អដ្ឋកាធិ។

បញ្ជីរដ្ឋ ឥន្ទ្រិយកថា

ក្នុងខណៈនៃអរហត្តជល អញ្ញាភារីត្រ្រិយ មានដ្ឋត្រ្រិយទាំង ៨ នេះ ជា
សហជាតបរិវាហ ។ ថេ ។ ធាវតាំងនោះឯង ជាភកាផង ជាបរិវា-
ជង របស់អញ្ញាភារីត្រ្រិយនោះ ដ្ឋត្រ្រិយប្រាំបី ។ ផងនេះ ដូចសេចក្តីដែល
អធិប្បាយមកនេះ ត្រូវជា ៦៦ ។

[១៧២] សំខ្លះត្រង់ពាក្យថា កាសវៈ តាំងឡាយ កើតាសវៈ តាំង
ឡាយនោះ ដូចម្តេចខ្លះ កាមាសវៈ កវសវៈ ធិដ្ឋាសវៈ អវិដ្ឋាសវៈ ។

កាសវៈ តាំងឡាយខ្លះ វេមធិសវៈ ក្នុងធិដ្ឋាសវៈ ។ ធិដ្ឋាសវៈ
វេមធិសវៈ អតាមសេសសវៈ កាមាសវៈ តាំងតូចកាន់អបាយ
វេមធិសវៈ កវសវៈ តាំងតូចកាន់អបាយ វេមធិសវៈ អវិដ្ឋាសវៈ តាំង
តូចកាន់អបាយ វេមធិសវៈ ដោយសោតាចត្តិមក្ក កាសវៈ តាំង
ឡាយខ្លះ វេមធិសវៈ ក្នុងធិដ្ឋាសវៈ ។ កាមាសវៈ ដើម្រោកប្រោក វេមធិសវៈ
កវសវៈ ដែលតាំងនៅក្នុងធិដ្ឋាសវៈ ជាមួយនឹងកាមាសវៈនោះ វេមធិសវៈ
អវិដ្ឋាសវៈ ដែលតាំងនៅក្នុងធិដ្ឋាសវៈ ជាមួយនឹងកវសវៈនោះ វេមធិសវៈ
ដោយសកតាតាមិមក្ក កាសវៈ តាំងឡាយខ្លះ វេមធិសវៈ ក្នុងធិដ្ឋាសវៈ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិសង្កតចន្ទ

អនាកមិច្ឆក្កេន អនវសេសោ កាមាសវេ ចិយតិ
កនេកដ្ឋោ កវាសវេ ចិយតិ កនេកដ្ឋោ អវិជ្ជាស-
វេ ចិយតិ ឯត្ថេតេ វាសវេ ចិយន្តិ ។ អវហត្តត-
ក្កេន អនវសេសោ កវាសវេ ចិយតិ អនវសេសោ
អវិជ្ជាសវេ ចិយតិ ឯត្ថេតេ វាសវេ ចិយន្តិ ។

ន កស្ស អនិដ្ឋមិចត្តិ កិញ្ចិ
ដដោ អវិញ្ញាតតដជាធិតត្យំ
សត្យំ អកិញ្ញាសិ យនត្តិ ទេយ្យំ
កជាតតោ កេន សមន្តទក្កតិ ។

សមន្តទក្កតិ កេនក្កេន សមន្តទក្ក ។ ទុទ្ទស
ពុទ្ធក្កណាធិ ទុក្កេ ញាណំ ពុទ្ធក្កណំ ទុក្កសមុ-
ទយេ ញាណំ ពុទ្ធក្កណំ ។ ថេ ។ សព្វញ្ញតញ្ញា-
ណំ ពុទ្ធក្កណំ អនាវណំ^(១) ពុទ្ធក្កណំ ឥមាធិ
ទុទ្ទស ពុទ្ធក្កណាធិ ឥមេសិ ទុទ្ទសន្តិ ពុទ្ធក្ក-
ណាធិ អដ្ឋ ញាណាធិ សាវកសាទាវណាធិ ធម-
ញាណាធិ អសាទាវណាធិ សាវកេហិ ។

១ ឃ ឧ. អនាវណាញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិសង្កតចន្ទ

កាមាសវៈ វេមនិកសំ ផតមាទសេសសវេ កវាសវៈ វេលកំណិទៅ
ក្កនិច្ឆិយ ជាមួយនឹងកាមាសវៈនោះ វេមនិកសំ អវិជ្ជាសវៈ វេលកំណិ
ទៅក្កនិច្ឆិយ ជាមួយនឹងកាមាសវៈនោះ វេមនិកសំ ដោយអនាមាមិមត្ត
កាសវៈចាំនិច្ឆិយន្តិ វេមនិកសំក្កនិចមិច្ឆិធិនិ ។ កវាសវៈ វេមនិកសំ
ផតមាទសេសសវេ អវិជ្ជាសវៈ វេមនិកសំ ផតមាទសេសសវេ ដោយ
អវហត្តត្ត កាសវៈចាំនិច្ឆិយន្តិ វេមនិកសំ ក្កនិចមិច្ឆិធិនិ ។
ធម្មជាតិចក្កចក្កិលោកេន វេលក្រេតថាគតនោះ
មិនបុណយេញហើយ មិនដឹងហើយ មិនធម្មីដឹង
មិនទាន់ឡើយ ធម្មជាតិណាវេលក្រេតថាគត ធម្ម
ដឹង ក្រេតថាគតបុណដឹងធម្មជាតិទាន់វេលក្រេតថាគត
ហេតុនោះ ទើបក្រេតថាគត ឆ្លោះថេសមន្តទក្ក ។
សំនួរគ្រង់ពាក្យថេសមន្តទក្ក គឺសមន្តទក្ក ដោយអក្កថេដ្ឋចក្ក ។
ពុទ្ធក្កណា ១២ គឺសេចក្តីដឹងក្កនិច្ឆិក ឆ្លោះថេពុទ្ធក្កណា ១ សេចក្តីដឹង
ក្កនិច្ឆិកសមុទ័យ ឆ្លោះថេពុទ្ធក្កណា ១ ។ ថេ ។ សេចក្តីដឹងសព្វផត
ចន្ទនោះ ឆ្លោះថេពុទ្ធក្កណា ១ សេចក្តីដឹងផតមាទក្កកំណិ ឆ្លោះថេ
ពុទ្ធក្កណា ១ នេះ ពុទ្ធក្កណា ១២ ចណ្ណពុទ្ធក្កណា ១២ នេះ ញាណ
៨ ទូរវេលសាវក ញាណ ៦ មិនទូរវេលសាវកចាំនិច្ឆិយទេ ។

បញ្ជីពាក្យ គន្លឹះយោង

[១៧៧] យោគ ទុក្ខសង្ខារ ទុក្ខដ្ឋាន ញាតោ
 អញ្ញាតោ ទុក្ខដ្ឋាន ទុក្ខកំ ឧត្តិកំ សមន្តកក្ក យំ សមន្តក-
 ក្កំ^(១) កំ ចត្តាត្រ័យំ ចត្តាត្រ័យស្ស វសេន អនិមា-
 ត្តាដ្ឋាន សន្តិត្រ័យំ ចក្កហាដ្ឋាន វិយត្រ័យំ ឧបដ្ឋាន-
 ដ្ឋាន សតិត្រ័យំ អវិក្កេចដ្ឋាន សមាធិត្រ័យំ យោគ
 ទុក្ខសង្ខារ ទុក្ខដ្ឋាន ទុក្ខកំ វិទិតោ សន្តិកតោ ជស្សិ-
 តោ ចញ្ញាយ អជស្សិតោ ចញ្ញាយ ទុក្ខដ្ឋាន ទុក្ខកំ
 សមន្តកក្ក យំ សមន្តកក្កំ កំ ចត្តាត្រ័យំ ចត្តាត្រ័យ-
 ស្ស វសេន អនិមាត្តាដ្ឋាន សន្តិត្រ័យំ ចក្កហាដ្ឋាន វិ-
 យិត្រ័យំ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន សតិត្រ័យំ អវិក្កេចដ្ឋាន ស-
 មាធិត្រ័យំ យោគ សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋាន ។ បេ ។

១ ឧ.ប. សមន្តកក្ក ។

បញ្ជីពាក្យ គន្លឹះយោង

[១៧៨] ទុក្ខសង្ខារ មានអន្តរាលំបាកតាំងប៉ុន្មាន ព្រះភព៌កម្ពីរ
 ហើយ ទុក្ខសង្ខារ មានអន្តរាលំបាក ព្រះភព៌កម្ពីរបានដឹងហើយ មិន
 មានឡើយ ហេតុនោះ ព្រះភព៌កម្ពីរ ឈ្មោះថាសមន្តកក្ក ធម្មជាតិណា
 ជាសមន្តកក្ក ធម្មជាតិនោះក៏គឺចត្តាត្រ័យ សន្តិត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាក
 វិយត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាកឡើយ សតិត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាក
 សមាធិត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាកមាយ(មានឡើយ) ដោយអំណាចចេ-
 ត្តាត្រ័យ ទុក្ខសង្ខារ មានអន្តរាលំបាកតាំងប៉ុន្មាន ព្រះភព៌កម្ពីរហើយ
 ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ចំពោះលំហើយដោយច្រាស់ ទុក្ខ-
 សង្ខារ មានអន្តរាលំបាក ព្រះភព៌កម្ពីរបានចំពោះលំហើយដោយច្រាស់
 មិនមានឡើយ ហេតុនោះ ព្រះភព៌កម្ពីរ ឈ្មោះថាសមន្តកក្ក ធម្មជាតិ ណា
 ជាសមន្តកក្ក ធម្មជាតិនោះ ក៏គឺចត្តាត្រ័យ សន្តិត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាក
 វិយត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាកឡើយ សតិត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាក
 យក្ក សមាធិត្រ័យ ដោយអន្តរាលំបាកមាយ(មានឡើយ) ដោយអំណាច
 ចេត្តាត្រ័យ សមុទយសង្ខារ មានអន្តរាលំបាកឡើយ តាំងប៉ុន្មាន ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសង្កេត

យាវតា និរោទស្ស និរោទដ្ឋា យាវតា មក្កស្ស
មក្កដ្ឋា យាវតា អត្ថប្បដិសន្តិទាយ អត្ថប្បដិសន្តិ-
នដ្ឋា ។ ចេ ។ យាវតា ទេស្ថប្បដិសន្តិទាយ ទេស្ថប្ប-
ដិសន្តិនដ្ឋា យាវតា វិនុត្តិប្បដិសន្តិទាយ វិនុត្តិប្ប-
ដិសន្តិនដ្ឋា យាវតា ចដិកាលាប្បដិសន្តិទាយ ច-
ដិកាលាប្បដិសន្តិនដ្ឋា យាវតា ចដិកាលាប្បដិស-
ន្តិទាយ ចដិកាលាប្បដិសន្តិនដ្ឋា យាវតា ផ្ត្រៃ-
យាទំ ចរោចវិយត្តេ(១) ញាណំ យាវតា សន្តានំ
អសយានុសយេ ញាណំ យាវតា យមកាច្យា-
ដិហិវេ ញាណំ យាវតា មហាការុណាសមាច-
ត្តយា ញាណំ ។ ចេ ។ យាវតា សនេវកស្ស
លោកស្ស សមាវកស្ស សក្រហ្មកស្ស សស្សម-
ណាត្រាហ្មណិយា ចជាយ សនេវមនុស្សាយ និដ្ឋិ-
សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ចត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិទិតំ

១.១. ផ្ត្រៃយចារវិយា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិទាច្ច

និរោទសច្ច មានអន្តថាវេសតំទំនំចុំខ្លាន មន្តសច្ចៈ មានអន្តថាវេស្តុវទំនំ
ចុំខ្លាន អន្តប្បដិសន្តិទា មានអន្តថាវេស្តុវទំនំចុំខ្លាន ។ ចេ ។
ធម្មប្បដិសន្តិទា មានអន្តថាវេស្តុវទំនំចុំខ្លាន និក្ខេប្បដិសន្តិទា
មានអន្តថាវេស្តុវទំនំចុំខ្លាន បដិកាលាប្បដិសន្តិទា មានអន្តថា
វេស្តុវទំនំចុំខ្លាន ផ្ត្រៃយចារវិយាក្កញាណ ទំនំចុំខ្លាន
សន្តាសនុសយញាណ ទំនំចុំខ្លាន យមកាច្យាដិហិវាញាណ ទំនំចុំខ្លាន
មហាការុណាសមាចត្តញាណ ទំនំចុំខ្លាន ។ ចេ ។ ធម្មដាន វេស
លោក ព្រមទំនំទេវលោក អារលោក ព្រហ្មលោក វេស
ពាក្យសព្វ ព្រមទំនំសមណៈនីតិព្រាហ្មណំ ទំនំមនុស្សជាសម្មាសម្ពុទ្ធ
នីតិមនុស្សដ៏សេស ឃើញ ព្វ ចិត្ត ដឹងច្បាស់ សាម្រេច ស្វែង
រក គ្រាប់រាវតាមហើយ ដោយចិត្ត ព្រមជាគត ទ្រង់ដឹង ឃើញ

ឃាត់ព្រះ ឱទ្ធិយាង

ខណៈ(១) ញាតិ ធីត្មិ វិធីតិ សង្ខិកតិ ធម្មតិ ប-
 ញាយ អធម្មតិ បញាយ ធីតិ សមន្តចក្ក យិ
 សមន្តចក្ក តិ ចក្កិទ្ធិយំ ចក្កិទ្ធិយស្ស វសេន
 អនិមេត្តាដ្ឋន សទ្ធិទ្ធិយំ ចក្កហិដ្ឋន វិយិទ្ធិយំ
 ឧបដ្ឋានដ្ឋន សតិទ្ធិយំ អវិក្កាបដ្ឋន សមាធិទ្ធិយំ
 សន្តហន្តា ចក្កណាតិ ចក្កណ្តាត្តា សន្តហតិ សន្ត-
 ហន្តា ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេន្តា សន្តហតិ សន្តហ-
 ន្តា សមាធិហតិ សមាធិហន្តា សន្តហតិ សន្តហ-
 ន្តា បដាហតិ បដាហន្តា សន្តហតិ ចក្កណ្តាត្តា
 ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេន្តា ចក្កណាតិ ចក្កណ្តាត្តា
 សមាធិហតិ សមាធិហន្តា ចក្កណាតិ ចក្កណ្តាត្តា
 បដាហតិ បដាហន្តា ចក្កណាតិ ចក្កណ្តាត្តា
 សន្តហតិ សន្តហន្តា ចក្កណាតិ ឧបដ្ឋាបេន្តា
 សមាធិហតិ សមាធិហន្តា ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេន្តា

១ ឧ. ឧទ្ធិយាង ឧទ្ធិយាង ។

ឃាត់ព្រះ ឱទ្ធិយាង

ប្រាថ្នាសំ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ចំពោះលំហើយ ដោយប្រាថ្នា ព្រះ
 ភវានន ទិសចំពោះលំហើយ ដោយប្រាថ្នា ទិសទានេ ហេតុនោះ ព្រះ
 ភវានន ឈ្មោះថាសមន្តចក្ក ធម្មជាតិណា ជាសមន្តចក្ក ធម្មជាតិ
 នោះ ក៏គឺចក្កិទ្ធិយ សទ្ធិទ្ធិយ ដោយអក្ខរៈថាជឿសិប វិយិទ្ធិយ
 ដោយអក្ខរៈថាផ្គុំឡើង សតិទ្ធិយ ដោយអក្ខរៈថាប្រុងប្រយ័ត្ន សមាធិទ្ធិយ
 ដោយអក្ខរៈថាទិសយាយ (ទានឡើង) ដោយអំណាចចក្កិទ្ធិយ
 ចក្កលកាលជឿ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង ឈ្មោះថាជឿ កាល
 ជឿ ឈ្មោះថាប្រុងប្រយ័ត្ន កាលប្រុងប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ
 ឈ្មោះថាធម្មលំហំ កាលធម្មលំហំ ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថា
 ដឹងច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាជឿ កាលផ្គុំឡើង ឈ្មោះថា
 ប្រុងប្រយ័ត្ន កាលប្រុងប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង
 ឈ្មោះថាធម្មលំហំ កាលធម្មលំហំ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង
 ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង
 ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលប្រុងប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថា
 ធម្មលំហំ កាលធម្មលំហំ ឈ្មោះថាប្រុងប្រយ័ត្ន កាលប្រុងប្រយ័ត្ន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស ចង្ហាសង្កាមន្តោ

បដាណតិ បដាណន្តោ ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេន្តោ សទ្ធិ
 ហតិ សទ្ធិហន្តោ ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេន្តោ បក្កុណ្ណា-
 តិ បក្កុណ្ណន្តោ ឧបដ្ឋាបេតិ សមាណហន្តោ បដាណតិ
 បដាណន្តោ សមាណហតិ សមាណហន្តោ សទ្ធិហតិ
 សទ្ធិហន្តោ សមាណហតិ សមាណហន្តោ បក្កុណ្ណាតិ
 បក្កុណ្ណន្តោ សមាណហតិ សមាណហន្តោ ឧបដ្ឋា-
 បេតិ ឧបដ្ឋាបេន្តោ សមាណហតិ បដាណន្តោ សទ្ធិ-
 ហតិ សទ្ធិហន្តោ បដាណតិ បដាណន្តោ បក្កុណ្ណាតិ
 បក្កុណ្ណន្តោ បដាណតិ បដាណន្តោ ឧបដ្ឋាបេតិ
 ឧបដ្ឋាបេន្តោ បដាណតិ បដាណន្តោ សមាណហតិ
 សមាណហន្តោ បដាណតិ សទ្ធិហតិ បក្កុណ្ណាតិ
 បក្កុណ្ណន្តោ សទ្ធិហតិ សទ្ធិហតិ ឧបដ្ឋាបេតិ
 ឧបដ្ឋាបេន្តោ សទ្ធិហតិ សទ្ធិហតិ សមាណបិក្កា
 សមាណបិក្កា^(*) សទ្ធិហតិ សទ្ធិហតិ បដាណតិ

* ឧ.ម.សមាណតិ សមាណតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ហាសង្កាមន្តោ

ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាច្រក់ច្រយង់ កាលច្រក់
 ច្រយង់ ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថាច្រក់ច្រយង់ កាលច្រក់
 ច្រយង់ ឈ្មោះថាផ្គង់ឡើង កាលផ្គង់ឡើង ឈ្មោះថាច្រក់ច្រយង់
 កាលកម្ពស់មាំ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាកម្ពស់
 មាំ កាលកម្ពស់មាំ ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថាកម្ពស់មាំ កាល
 កម្ពស់មាំ ឈ្មោះថាផ្គង់ឡើង កាលផ្គង់ឡើង ឈ្មោះថាកម្ពស់មាំ កាល
 កម្ពស់មាំ ឈ្មោះថាច្រក់ច្រយង់ កាលច្រក់ច្រយង់ ឈ្មោះថា កម្ពស់
 មាំ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់
 កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាផ្គង់ឡើង កាលផ្គង់ឡើង ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់
 កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាច្រក់ច្រយង់ កាលច្រក់ច្រយង់ ឈ្មោះថាដឹង
 ច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាកម្ពស់មាំ កាលកម្ពស់មាំ ឈ្មោះថា
 ដឹងច្បាស់ ចំនួនដែលច្បាស់ផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះជឿ ធម្មជាតិដែល
 ច្បាស់ជឿហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ចំនួនដែលច្បាស់ច្រក់ច្រយង់ហើយ
 ព្រោះជឿ ធម្មជាតិដែលច្បាស់ជឿហើយ ព្រោះច្រក់ច្រយង់ ចំនួន
 ដែលច្បាស់កម្ពស់មាំហើយ ព្រោះជឿ ធម្មជាតិ ដែលច្បាស់ជឿ
 ហើយ ព្រោះកម្ពស់មាំ ធម្មជាតិដែលច្បាស់ដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះជឿ

ឃោរវង្គ ឥន្ទ្រិយកថា

បដានិកត្តា សន្តហិតំ បក្កហិតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ
 ឧបដ្ឋាបិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិតត្តា សមាធិបិតំ
 សមាធិបិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិតត្តា បដានិតំ
 បដានិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិតត្តា សន្តហិតំ សន្ត-
 ហិតត្តា បក្កហិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា សមាធិបិតំ សមា-
 ធិបិតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា បដានិតំ បដា-
 និតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា សន្តហិតំ សន្ត-
 ហិតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិ-
 តត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ សមាធិបិតត្តា បដានិតំ បដានិត-
 ត្តា សមាធិបិតំ សមាធិបិតត្តា សន្តហិតំ សន្ត-
 ហិតត្តា សមាធិបិតំ សមាធិបិតត្តា បក្កហិតំ

ឃោរវង្គ ឥន្ទ្រិយកថា

ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលវេទនា ព្រោះដឹងច្បាស់ ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុង
 ប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះផ្គុំឡើង ចិត្តវេទនាបុគ្គលផ្គុំឡើងហើយ ព្រោះ
 ប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទំហើយ ព្រោះផ្គុំឡើង ចិត្តវេទនា
 បុគ្គលផ្គុំឡើងហើយ ព្រោះកម្ពស់ទំ ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលដឹងច្បាស់
 ហើយ ព្រោះផ្គុំឡើង ចិត្តវេទនាបុគ្គលផ្គុំឡើងហើយ ព្រោះដឹង
 ច្បាស់ ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលវេទនា ព្រោះផ្គុំឡើង ចិត្តវេទនាបុគ្គល
 ផ្គុំឡើងហើយ ព្រោះដើ ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទំហើយ ព្រោះប្រុង
 ប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះកម្ពស់ទំ ធម្មជាតិ
 វេទនាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុង
 ប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលវេទនា ព្រោះប្រុង
 ប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះដើ ចិត្តវេទនា
 បុគ្គលផ្គុំឡើងហើយ ព្រោះប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្ន
 ហើយ ព្រោះផ្គុំឡើង ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះ
 កម្ពស់ទំ ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទំហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ ធម្មជាតិ
 វេទនាបុគ្គលវេទនា ព្រោះកម្ពស់ទំ ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទំ
 ហើយ ព្រោះដើ ចិត្តវេទនាបុគ្គលផ្គុំឡើងហើយ ព្រោះកម្ពស់ទំ

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតាមនា

បក្កហិតត្តា សមាធិចិត្តំ សមាធិចិត្តត្តា ឧបដ្ឋាបិត្តំ
 ឧបដ្ឋាបិត្តត្តា សមាធិចិត្តំ បដាធិតត្តា សន្តហិត្តំ
 សន្តហិតត្តា បដាធិចិត្តំ បដាធិចិត្តត្តា បក្កហិត្តំ បក្កហិតត-
 ត្តា បដាធិចិត្តំ បដាធិចិត្តត្តា ឧបដ្ឋាបិត្តំ ឧបដ្ឋាបិត្តត្តា
 បដាធិចិត្តំ បដាធិចិត្តត្តា សមាធិចិត្តំ សមាធិចិត្តត្តា ប-
 ដាធិចិត្តំ យំ កុទ្ធចក្កំ ភំ កុទ្ធខណ្ណណំ យំ កុទ្ធខណ្ណ-
 ណំ ភំ កុទ្ធចក្កំ យេធិ ចក្កុទា តតាតតោ ស-
 ត្តេ បស្សតិ អប្បវជេត្តេ មហាវជេត្តេ ភិក្ខុទ្រ្ទិយេ
 មុទិទ្រ្ទិយេ ស្វាការេ ម្នាការេ សុវិញ្ញាបយេ ទុរិ-
 ញ្ញាបយេ អប្បេកក្ខេ បរលោកវដ្ឋកយេនស្សវិទោ
 អប្បេកក្ខេ នបរលោកវដ្ឋកយេនស្សវិទោ ។

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតាមនា

ចិត្តំដែលបុគ្គលគម្រល់ទាំងហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ចិត្តំដែលបុគ្គលប្រុង
 ប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះគម្រល់ទាំង ចិត្តំដែលបុគ្គលគម្រល់ទាំងហើយ ព្រោះ
 ប្រុងប្រយ័ត្ន ធម្មជាតិដែលបុគ្គលជឿហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ ធម្មជាតិ
 ដែលបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះជឿ ចិត្តំដែលបុគ្គលផ្គង់ឡើង
 ហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ ធម្មជាតិដែលបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះ
 ផ្គង់ឡើង ចិត្តំដែលបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ ធម្មជាតិ
 ដែលបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តំដែលបុគ្គល
 គម្រល់ទាំងហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ ធម្មជាតិដែលបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ
 ព្រោះគម្រល់ទាំង ធម្មជាតិណា ដែលជាពុទ្ធចក្ក ធម្មជាតិខាង ភិក្ខុ
 កុទ្ធខណ្ណណ ធម្មជាតិណា ដែលជាពុទ្ធខណ្ណណ ធម្មជាតិខាង ភិ
 កុទ្ធចក្ក ព្រះគោតមទ្រង់ឃើញ ដោយចក្កណា នូវសត្វទាំងឡាយ
 ដែលមានចូលិតិចក្កនៃភ្នែក មានចូលិតិចក្កនៃភ្នែក មានអង្រែយក្សវិក្វា
 មានអង្រែយទង់ មានភាការល្អ មានភាការមិនល្អ គួរឱ្យប្រាសដឹង
 បានដោយងាយ គួរឱ្យប្រាសដឹងបានដោយគ្រ ពួកគួរឃើញភ័យ
 ចំពោះទោសក្នុងបរលោក ពួកគួរឃើញភ័យ ចំពោះទោសក្នុង
 បរលោក (ចក្កខាង ភិក្ខុកុទ្ធខណ្ណណ) ។

បញ្ជីពាក្យ ឡើយភាព

[១៧៦] អប្បវដក្ខោ បញ្ជីពាក្យតិ សទ្ធា
 បុគ្គលោ អប្បវដក្ខោ អស្សុទ្ធា បុគ្គលោ បញ្ជីពាក្យ
 កាវទ្ធកិយោ បុគ្គលោ អប្បវដក្ខោ កុសិភោ
 បុគ្គលោ បញ្ជីពាក្យ ឧបដ្ឋិតស្សតិ បុគ្គលោ អ-
 ប្បវដក្ខោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ បុគ្គលោ បញ្ជីពាក្យ សមា-
 ហិតោ បុគ្គលោ អប្បវដក្ខោ អសមាហិតោ បុគ្គ-
 លោ បញ្ជីពាក្យ បញ្ជីពាក្យ បុគ្គលោ អប្បវដក្ខោ
 ទុប្បត្តោ បុគ្គលោ បញ្ជីពាក្យ ។

តិក្ខុត្រៀយ ឧបដ្ឋិតស្សតិ សទ្ធា បុគ្គលោ តិ-
 ក្ខុត្រៀយ អស្សុទ្ធា បុគ្គលោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។ បេ ។
 បញ្ជីពាក្យ បុគ្គលោ តិក្ខុត្រៀយ ទុប្បត្តោ បុគ្គលោ
 ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។

ស្វាការេ គ្រាការេតិ សទ្ធា បុគ្គលោ ស្វា-
 ការេ ។ បេ ។ បញ្ជីពាក្យ បុគ្គលោ ស្វាការេ
 ទុប្បត្តោ បុគ្គលោ គ្រាការេ ។

បញ្ជីពាក្យ ឡើយភាព

[១៧៦] ពាក្យថា មានចូលិកិច្ចកិក្ខោ មានចូលិកិច្ចកិក្ខោ
 គឺ បុគ្គលមានសទ្ធា ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលមិនមានសទ្ធា
 ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលមានព្យាយាមប្រាសច្នៃយ ឈ្មោះ
 ថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលខ្ញុំលប្រមូល ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ
 បុគ្គលមានស្មារតីម្តងម្កាត់ ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលមានស្មា-
 រតីភ្លេចភ្លាំង ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលមានចិត្តម្តងម្កាត់
 ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលមានចិត្តមិនម្តងម្កាត់ ឈ្មោះថា
 មានចូលិកិច្ចកិក្ខោ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ
 បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានចូលិកិច្ចកិក្ខោ ។

ពាក្យថា មានផ្ត្រិយភ្លៀវ មានផ្ត្រិយទន់ គឺ បុគ្គលមាន
 សទ្ធា ឈ្មោះថាមានផ្ត្រិយភ្លៀវ បុគ្គលមិនមានសទ្ធា ឈ្មោះថាមាន
 ផ្ត្រិយទន់ ។ បេ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានផ្ត្រិយភ្លៀវ
 បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានផ្ត្រិយទន់ ។

ពាក្យថា មានអាការេ មានអាការមិនល្អ គឺ បុគ្គលមានសទ្ធា
 ឈ្មោះថាមានអាការេ ។ បេ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមាន
 អាការេ បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានអាការមិនល្អ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

សុវិន្យាមយេ ធុវិន្យាមយេតិ សន្នា បុគ្គលោ
សុវិន្យាមយោ អស្សន្នោ បុគ្គលោ ធុវិន្យាមយោ
។ ថេ ។ ចញ្ចា បុគ្គលោ សុវិន្យាមយោ ធុវិន្យា
បុគ្គលោ ធុវិន្យាមយោ ។

អប្បេកាទ្ធិ ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិនោ អប្បេ-
កាទ្ធិ នចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិនោតិ សន្នា បុគ្គ-
លោ ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ អស្សន្នោ បុគ្គលោ
នចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ អាទ្ធិនិយោ បុគ្គលោ
ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ កុសីនោ បុគ្គលោ នចរ-
លោកាវជ្ជកយេនស្សវិ ។ ថេ ។ ចញ្ចា បុគ្គលោ
ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ ធុវិន្យោ បុគ្គលោ នចរ-
លោកាវជ្ជកយេនស្សវិ ។

លោកោតិ ទទ្ធុលោកោ ធាតុលោកោ អា-
យននលោកោ វិបត្តិកវិលោកោ វិបត្តិសម្ពុវិលោ-
កោ សម្បត្តិកវិលោកោ សម្បត្តិសម្ពុវិលោកោ ។
ឯកោ លោកោ សទ្ធិ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្ត

ពាក្យថា ធុវិន្យាមយេនិវិនិយោគោយោ ធុវិន្យាមយេនិវិនិយោ-
គោយក្រ ធុ បុគ្គលោនសទ្ធិ ឆ្មោះថាធុវិន្យាមយេនិវិនិយោគោយោ
បុគ្គលមិនមានសទ្ធិ ឆ្មោះថាធុវិន្យាមយេនិវិនិយោគោយក្រ ។ ថេ ។
បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឆ្មោះថាធុវិន្យាមយេនិវិនិយោគោយោ បុគ្គលវេក
ប្រាជ្ញា ឆ្មោះថាធុវិន្យាមយេនិវិនិយោគោយក្រ ។

ពាក្យថា ពួកខ្លះឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក ពួកខ្លះ
មិនឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក ធុ បុគ្គលមានសទ្ធិ ឆ្មោះថា
ឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក បុគ្គលមិនមានសទ្ធិ ឆ្មោះថា
មិនឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក បុគ្គលមានព្យាយាមប្រាជ្ញា
ហើយ ឆ្មោះថាឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក បុគ្គលខ្ជិល
ប្រក្សស ឆ្មោះថាមិនឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក ។ ថេ ។
បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឆ្មោះថាឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក
បុគ្គលវេកប្រាជ្ញា ឆ្មោះថាមិនឃើញភ័យ ចំពោះពោសក្កិយលោក ។

ពាក្យថា លោក ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធិ ធាតុលោក ភាយនលោក
វិបត្តិកវិលោក វិបត្តិសម្ពុវិលោក សម្បត្តិកវិលោក សម្បត្តិសម្ពុ-
វិលោក ។ លោក ១ ធុសត្វតាំងស្រី ដែលតាំងនៅពុទ្ធវិញយោ

បញ្ជីឈ្មោះ ឧបត្ថម្ភ

ទ្រូ លោកា ចាមតូ រូបតូ ។ គយោ លោកា
តិស្សោ វេណា ។ ចត្តារោ លោកា ចត្តារោ
អាហារ ។ បតូ លោកា បតូចាណាចត្តារោ ។
ច លោកា ច អដ្ឋត្តិកាចិ អាយតនាចិ ។ សត្ត
លោកា សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ ។ អដ្ឋ លោកា
អដ្ឋ លោកាចន្ទា ។ វេ លោកា វេ សត្តាវិសា ។
នស លោកា នសាយតនាចិ ។ ទ្វាណស លោកា
ទ្វាណសាយតនាចិ ។ អដ្ឋាវស លោកា អដ្ឋាវស
ចាតុយោ ។

វដ្ឋត្តិ សាទ្រ កិលេសា វដ្ឋា សាទ្រ ទុច្ចរិតា
វដ្ឋា សាទ្រ អភិសង្ការ វដ្ឋា សាទ្រ កវកាមិកា
វដ្ឋា ឥតិ ឥមស្មិត្ត លោកា ឥមស្មិត្ត វដ្ឋ តិទ្វា
កយសញ្ញា បទុបដ្ឋិតា ហោតិ សេយ្យថាចិ ។ ក្នុ
ត្តាសិកោ វណោ ឥមេហិ បញ្ញាសាយ អាណាវេហិ
ឥនាចិ បត្តិទ្រិយាចិ ជាតាតិ បស្សតិ អញ្ញាតិ
បដិវិជ្ជតិ ។

និយមនាវាវិ ឧបត្ថម្ភ ។
ឧបត្ថម្ភ ឧបត្ថម្ភ ។

បញ្ជីឈ្មោះ ឧបត្ថម្ភ

អាហារ ។ លោក ២ ឥតាម ១ រូប ១ ។ លោក ឈ ឥវេនា ឈ ។
លោក ៤ ឥតាហារ ៤ ។ លោក ៥ ឥទុច្ចាតាចត្តត្ថាចិ ៥ ។ លោក
៦ ឥតាយតនៈចាត្រត្ថ ចាត្រ ៦ ។ លោក ៧ ឥវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ៧ ។
លោក ៨ ឥលោកតមិ ៨ ។ លោក ៩ ឥសត្តាវសៈ ៩ ។ លោក
១០ ឥតាយតនៈ ១០ ។ លោក ១២ ឥតាយតនៈ ១២ ។ លោក ១៤
ឥតាតុ ១៤ ។

ពាក្យថា ទោស ឥកិលេសាចិ ឈ្មោះថាទោស (ទោសវដ្ឋ
បុគ្គលស្វរវៀរ) ទុច្ចរិតចាត្រត្ថ ឈ្មោះថាទោស អភិសង្ការចាត្រត្ថ
ឈ្មោះថាទោស កវកាមិកា (កម្មវដ្ឋនាសត្តកាមិកា) ចាត្រត្ថ
ឈ្មោះថាទោស ព្រោះចាតុនោះ សេចក្តីសំខាន់ក្នុងលោកនេះ ឧប
ក្នុងទោសនេះ ថាវាក៏យ យ៉ាងឆ្ងាត់ក្រា វេចនាចិ ឡើងប្រាគដ ដូចជា
ពេជ្យយាដ វដ្ឋយោវាវិ ឡើង (ប្រតិប្រហារ) ព្រះថាគត្រត្ថប្រាច
យើង គ្រាសវដ្ឋ ចាត្រត្ថ ឡើង ៥ នេះ ដោយពាក្យ ៥
នេះឯង ។

ចម្លង ឈ្មោះនាវាវិ ។
ចម្លង ឧបត្ថម្ភ ។

មហានិទ្ទេ វិមោក្ខណ៍

រូបំ រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញំ
 ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ សុកខ្មៅ អ-
 ធិមុត្តោ ហោតីតិ វិមោក្ខោ ភកាសាធិញ្ញាយនន-
 សមាធិវិមោក្ខោ វិញ្ញាណញ្ញាយននសមាធិវិមោ-
 ក្ខោ ភកិញ្ញាយននសមាធិវិមោក្ខោ នៅស-
 ញ្ញាយននសមាធិវិមោក្ខោ សញ្ញាវេទយិ-
 តនិរោធិសមាធិវិមោក្ខោ សមយវិមោក្ខោ អសម-
 យវិមោក្ខោ សាមយិកោ វិមោក្ខោ អសាមយិកោ
 វិមោក្ខោ កុប្បោ វិមោក្ខោ អកុប្បោ វិមោក្ខោ
 លោកិយោ វិមោក្ខោ លោកុត្តរោ វិមោក្ខោ សា-
 សវេ វិមោក្ខោ អនាសវេ វិមោក្ខោ សាមិសោ
 វិមោក្ខោ ធិរមិសោ វិមោក្ខោ ធិរមិសតរោ(១)
 វិមោក្ខោ ចណិហិតោ វិមោក្ខោ អច្យណិហិតោ
 វិមោក្ខោ ចណិហិតច្យដិច្យស្សច្ឆិវិមោក្ខោ សញ្ញុត្តោ

១. ធិរមិសាធិរមិសតរោ ។

សុត្តនិកាយ បុគ្គលិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

ច្រើ រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ (បុគ្គលមានរូប ឃើញរូប ហៅថាវិមោក្ខោ)
 ១ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញំ ពហិទ្ធារូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ (បុគ្គលមាន
 សេចក្តីសំគាល់ក្នុងអរូបនាងក្នុង ឃើញរូបនាងក្រៅ ហៅថាវិមោក្ខោ) ១
 សុកខ្មៅ អធិមុត្តោ ហោតីតិ វិមោក្ខោ (បុគ្គលមានចិត្តចូលដល់ក្នុងទី
 ចម្រុះនៃការម្សៅដំបូង ហៅថាវិមោក្ខោ) ១ ភកាសាធិញ្ញាយននសមា-
 ធិវិមោក្ខោ ១ វិញ្ញាណញ្ញាយននសមាធិវិមោក្ខោ ១ ភកិញ្ញាយ-
 ននសមាធិវិមោក្ខោ ១ នៅសញ្ញាយននសមាធិវិមោក្ខោ ១
 សញ្ញាវេទយិកោធិរមិសមាធិវិមោក្ខោ ១ សមយវិមោក្ខោ ១ អសមយវិ-
 មោក្ខោ ១ សាមយិកវិមោក្ខោ ១ អសាមយិកវិមោក្ខោ ១ កុប្បវិមោក្ខោ
 ១ អកុប្បវិមោក្ខោ ១ លោកិយវិមោក្ខោ ១ លោកុត្តរវិមោក្ខោ ១
 សាសវិមោក្ខោ ១ អនាសវិមោក្ខោ ១ សាមិសវិមោក្ខោ ១ ធិរមិស-
 វិមោក្ខោ ១ ធិរមិសតវិមោក្ខោ ១ ចណិហិតវិមោក្ខោ ១ អច្យណិ-
 ហិតវិមោក្ខោ ១ ចណិហិតច្យដិច្យស្សច្ឆិវិមោក្ខោ ១ សញ្ញុត្តវិមោក្ខោ ១

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថវិទូ

វិមោក្ខោ វិសញ្ញត្តោ វិមោក្ខោ ឯកត្តវិមោក្ខោ
ធានត្តវិមោក្ខោ សញ្ញវិមោក្ខោ ញាណវិមោក្ខោ
សិទ្ធិសិយាវិមោក្ខោ ឈានវិមោក្ខោ អនុបាទាចិ-
ត្តសន្ធិ វិមោក្ខោ ។

[១៧៧] កកខោ សុត្តតោ វិមោក្ខោ ។ ឥធន
ភិក្ខុ អរញ្ញតតោ វា វុត្តាម្មលតតោ វា សុញ្ញាតារតតោ
វា ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ សុញ្ញមិទំ អត្តោ វា
អត្តនិយេន វាតិ សោ តត្ថ អតិទិវេសំ ន ករោតិវិ
សុត្តតោ វិមោក្ខោ អយំ សុត្តតោ វិមោក្ខោ ។

កកខោ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ។ ឥធន ភិក្ខុ
អរញ្ញតតោ វា វុត្តាម្មលតតោ វា សុញ្ញាតារតតោ
វា ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ សុញ្ញមិទំ អត្តោ វា
អត្តនិយេន វាតិ សោ តត្ថ វិមិត្តំ ន ករោតិវិ
អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ អយំ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតថវិទូ

វិសញ្ញវិមោក្ខ ។ ឯកត្តវិមោក្ខ ។ ធានត្តវិមោក្ខ ។ សញ្ញវិមោក្ខ ។
ញាណវិមោក្ខ ។ សិទ្ធិសិយាវិមោក្ខ ។ ឈានវិមោក្ខ ។ អនុបាទាចិ-
ត្តវិមោក្ខ ។ ។

[១៧៨] សុត្តវិមោក្ខ ធើដូចម្ដេច ។ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ
ទៅនៅក្នុងព្រៃក្ដី ទៅនៅក្រោមម្លប់ឈើក្ដី ទៅនៅក្នុងផ្ទះស្លាត់ក្ដី វេទន៍
និបារណដូច្នោះ នេះ ជាបេសស្សន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកចិក្ខុរាជ
បេសវិនិច្ឆ័យ ភិក្ខុនោះមិនធ្វើនូវសេចក្ដីប្រកាន់ចាំ ក្នុងខ្លួន ឬក្នុងចិក្ខុរាជ
ជាបេសវិនិច្ឆ័យនោះទេ បោះគុណ ទើបឈ្មោះថាសុត្តវិមោក្ខ នេះ
សុត្តវិមោក្ខ ។

អនិមិត្តវិមោក្ខ ធើដូចម្ដេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទៅនៅក្នុង
ព្រៃក្ដី ទៅនៅក្រោមម្លប់ឈើក្ដី ទៅនៅក្នុងផ្ទះស្លាត់ក្ដី វេទន៍និបារណ
ដូច្នោះ នេះ ជាបេសស្សន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកចិក្ខុរាជបេសវិនិច្ឆ័យ
ភិក្ខុនោះមិនធ្វើនូវនិមិត្ត ក្នុងខ្លួន ឬក្នុងចិក្ខុរាជបេសវិនិច្ឆ័យនោះទេ
បោះគុណ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ នេះ អនិមិត្តវិមោក្ខ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសមុទ្រ

(១៧៧) កកខេ អជ្ឈត្តវដ្ឋានា ចត្តារោ វិមោ-
 ត្តា ។ បឋមជ្ឈានិ ធិរណេហិ វដ្ឋានិ ទុតិយ-
 ជ្ឈានិ វិកក្កវិបាសេហិ វដ្ឋានិ តតិយជ្ឈានិ មិតិយា
 វដ្ឋានិ ចតុត្ថជ្ឈានិ សុទទុក្ខេហិ វដ្ឋានិ ឥម
 អជ្ឈត្តវដ្ឋានា ចត្តារោ វិមោត្តា ។

កកខេ ពហិទ្ធាវដ្ឋានា ចត្តារោ វិមោត្តា ។
 អាភាសានញ្ញាយននសមាធម៌ វុបសញ្ញាយ បដិយ-
 សញ្ញាយ វាណត្តសញ្ញាយ វដ្ឋានិ វិញ្ញាណញ្ញាយន-
 នសមាធម៌ អាភាសានញ្ញាយននសញ្ញាយ វដ្ឋានិ
 អាកិញ្ញញ្ញាយននសមាធម៌ វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា-
 យ វដ្ឋានិ វេសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាធម៌ អា-
 កិញ្ញញ្ញាយននសញ្ញាយ វដ្ឋានិ ឥម ពហិទ្ធាវដ្ឋានា
 ចត្តារោ វិមោត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកាបទ្ក

(១៧៧) អជ្ឈត្តវដ្ឋានិវោហត្ថ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បឋមជ្ឈាន
 ចេញចាកនិរណៈទាំងឡាយ ១ ទុតិយជ្ឈាន ចេញចាកវិកក្កៈ និង
 វិបាសេទាំងឡាយ ១ តតិយជ្ឈាន ចេញចាកមិទិ ១ ចតុត្ថជ្ឈានចេញ
 ចាកសុទ្ធនិងទុក្ខទាំងឡាយ ១ នេះ អជ្ឈត្តវដ្ឋានិវោហត្ថ ៤ ។

ពហិទ្ធាវដ្ឋានិវោហត្ថ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ភាសានញ្ញា-
 យននសមាធម៌ ចេញចាកវុបសញ្ញា បដិយសញ្ញា និងនាគ-
 សញ្ញា ១ វិញ្ញាណញ្ញាយននសមាធម៌ ចេញចាកភាសានញ្ញា-
 យននសញ្ញា ១ អាកិញ្ញញ្ញាយននសមាធម៌ ចេញចាកវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយននសញ្ញា ១ វេសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាធម៌ ចេញចាក
 អាកិញ្ញញ្ញាយននសញ្ញា ១ នេះ ពហិទ្ធាវដ្ឋានិវោហត្ថ ៤ ។

បញ្ជីបញ្ជី វិហារបាណ

កាតមេ ធុរកោដ្ឋានា ចត្តារោ វិហារត្ថា ។
 សោតាធុត្តមក្កោ សក្កាយនិដ្ឋិវិចិត្តាសីលឲ្យតមរ-
 មាសា និដ្ឋានុសយា វិចិត្តាសីលនុសយា វុដ្ឋាតិ តទទុ-
 វុត្តកក្កិលេសេហិ ច ទទេហិ ច វុដ្ឋាតិ ពហិដ្ឋា ច
 សទ្ធិនិមិត្តេហិ វុដ្ឋាតិ សកាតាមិមក្កោ ឱណ្ណវិកា
 កាមរកសញ្ញាជនា ចដិយសញ្ញាជនា ឱណ្ណវិកា
 កាមរកានុសយា ចដិយានុសយា វុដ្ឋាតិ តទទុវុត្ត-
 កក្កិលេសេហិ ច ទទេហិ ច វុដ្ឋាតិ ពហិដ្ឋា ច
 សទ្ធិនិមិត្តេហិ វុដ្ឋាតិ អនាតាមិមក្កោ អណ្តសហតតា
 កាមរកសញ្ញាជនា ចដិយសញ្ញាជនា អណ្តសហ-
 តតា កាមរកានុសយា ចដិយានុសយា វុដ្ឋាតិ តទ-
 ទុវុត្តកក្កិលេសេហិ ច ទទេហិ ច វុដ្ឋាតិ ពហិដ្ឋា
 ច សទ្ធិនិមិត្តេហិ វុដ្ឋាតិ អរហត្តមក្កោ រូបរកា អរូ-
 បរកា មាតា ឱន្ធា អវិជ្ជាយ មាតានុសយា រាវ-
 កានុសយា អវិជ្ជានុសយា វុដ្ឋាតិ តទទុវុត្តកក្កិលេ-
 សេហិ ច ទទេហិ ច វុដ្ឋាតិ ពហិដ្ឋា ច សទ្ធិនិមិ-
 ត្តេហិ វុដ្ឋាតិ ឥមេ ធុរកោដ្ឋានា ចត្តារោ វិហារត្ថា ។

បញ្ជីបញ្ជី វិហារបាណ

ទុក្ខោដ្ឋានវិហារត្ថ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ សោតាធុត្តមក្កោ
 ចេញចាកសក្កាយនិដ្ឋិ វិចិត្តា សីលឲ្យតមរមាសៈ និដ្ឋានុសយា
 វិចិត្តានុសយា ចេញចាកកិលេសចំណុច ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 សក្កាយនិដ្ឋិជាដើមនោះផង ចាកទន្ធានុសយាផង ចេញចាកនិមិត្ត
 ចំណុច ជាចាតិក្រាវផង ។ សកាតាមិមក្កោ ចេញចាកកាមរក
 សញ្ញាជនៈ ចដិយសញ្ញាជនៈ ដ៏គ្រាន់គ្រាន់ ចាកកាមរកានុសយា
 ចដិយានុសយា ដ៏គ្រាន់គ្រាន់ ចេញចាកកិលេស ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកាមរកសញ្ញាជនៈជាដើមនោះផង ចាកទន្ធានុសយាផង ចេញ
 ចាកនិមិត្តចំណុច ជាចាតិក្រាវផង ។ អនាតាមិមក្កោ ចេញចាក
 កាមរកសញ្ញាជនៈ ចដិយសញ្ញាជនៈ ដ៏ល្អិត ចាកកាមរកានុសយា
 ចដិយានុសយា ដ៏ល្អិត ចេញចាកកិលេសចំណុច ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកាមរកសញ្ញាជនៈជាដើមនោះផង ចាកទន្ធានុសយាផង ចេញ
 ចាកនិមិត្តចំណុច ជាចាតិក្រាវផង ។ អរហត្តមក្កោ ចេញចាករូបរកៈ
 អរូបរកៈ មាតៈ ឱន្ធា អវិជ្ជា មាតានុសយា រាវកានុសយា អវិជ្ជា-
 នុសយា ចេញចាកកិលេសចំណុច ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមរូបរកៈជា
 ដើមនោះផង ចាកទន្ធានុសយាផង ចេញចាកនិមិត្តចំណុច ជាចាតិ-
 ក្រាវផង ។ នេះ ទុក្ខោដ្ឋានវិហារត្ថ ៤ ។

សុត្តនិបិទេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសន្តិកថា

[១៨១] កកមេ អជ្ឈត្តវដ្ឋានាមំ អនុលោមា
ចត្តារោ វិហោត្តា ។ ចម្រេច្ឆានំ ចដិលាកក្កាយ ខិ
តត្តោ ច វិចារោ ច បិតិ ច សុទក្ខ ចិត្តកក្កតា
ច ទុតិយជ្ឈានំ ចដិលាកក្កាយ តតិយជ្ឈានំ ចដិ-
លាកក្កាយ ចតុត្ថជ្ឈានំ ចដិលាកក្កាយ វិគត្តោ ច
វិចារោ ច បិតិ ច សុទក្ខ ចិត្តកក្កតា ច ឥមេ
អជ្ឈត្តវដ្ឋានាមំ អនុលោមា ចត្តារោ វិហោត្តា ។

កកមេ ពហិទ្ធាវដ្ឋានាមំ អនុលោមា ចត្តារោ
វិហោត្តា ។ អាគាសានិកាយកនសមាបត្តិ ចដិលា-
កក្កាយ វិគត្តោ ច វិចារោ ច បិតិ ច សុទក្ខ
ចិត្តកក្កតា ច វិញ្ញាណញាយកនសមាបត្តិ អាភិញ្ញា-
ញាយកនសមាបត្តិ នេវសញ្ញាសញ្ញាយកនសមាប-
ត្តិ ចដិលាកក្កាយ វិគត្តោ ច វិចារោ ច បិតិ ច
សុទក្ខ ចិត្តកក្កតា ច ឥមេ ពហិទ្ធាវដ្ឋានាមំ
អនុលោមា ចត្តារោ វិហោត្តា ។

សុត្តនិបិទេ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសន្តិកថា

[១៨០] អជ្ឈត្តវដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។

វិគត្តោ វិចារោ ច បិតិ សុទ្ធៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបានខ្ញុំចម្រេ-
ជ្ជាន ១ វិគត្តោ វិចារោ ច បិតិ សុទ្ធៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
បានខ្ញុំទុតិយជ្ជាន ១ ដើម្បីបានខ្ញុំតតិយជ្ជាន ១ ដើម្បីបានខ្ញុំចក្ខុ-
ជ្ជាន ១ នេះ អជ្ឈត្តវដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត ២ ។

ពហិទ្ធាវដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ វិគត្តោ

វិចារោ ច បិតិ សុទ្ធៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបានខ្ញុំអាគាសា-
ញាយកនសមាបត្តិ ១ វិគត្តោ វិចារោ ច បិតិ សុទ្ធៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីបានខ្ញុំវិញ្ញាណញាយកនសមាបត្តិ ១ ខ្ញុំអាភិញ្ញាញាយកនស-
មាបត្តិ ១ ខ្ញុំនេវសញ្ញាសញ្ញាយកនសមាបត្តិ ១ នេះ ពហិទ្ធា-
វដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត ២ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

កតថេ ទុកតោវុដ្ឋានាចំ អនុលោមា ធម្មារោ
 វិហោត្តា ។ សោតាបត្តិមក្កំ បដិលាកត្តាយ
 អនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខារុបស្សនា អនត្តារុបស្សនា
 សកាណាភិមក្កំ បដិលាកត្តាយ អនាភិមក្កំ
 បដិលាកត្តាយ អរហត្តមក្កំ បដិលាកត្តាយ អនិច្ចា-
 រុបស្សនា ទុក្ខារុបស្សនា អនត្តារុបស្សនា ឥមេ
 ទុកតោវុដ្ឋានាចំ អនុលោមា ធម្មារោ វិហោត្តា ។

[១៨១] កតថេ អដ្ឋកថុដ្ឋានា បដិច្ចស្សន្តិ
 ធម្មារោ វិហោត្តា ។ បឋមដ្ឋានស្ស បដិលោកា កា
 វិចារោ កា ទុតិយដ្ឋានស្ស តតិយដ្ឋានស្ស
 ចតុត្ថដ្ឋានស្ស បដិលោកា កា វិចារោ កា
 ឥមេ អដ្ឋកថុដ្ឋានា បដិច្ចស្សន្តិ ធម្មារោ វិហោត្តា ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

ទុកតោវុដ្ឋានាមុលោមវិហោត្ត ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ អនិច្ចារុ
 បស្សនា ទុក្ខារុបស្សនា អនិច្ចារុបស្សនា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាន
 នូវសោតាបត្តិមក្ក ។ អនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខារុបស្សនា អនិច្ចារុបស្សនា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវសកាណាភិមក្ក ។ ដើម្បីបាននូវអនាភិមក្ក ។
 ដើម្បីបាននូវអរហត្តមក្ក ។ នេះ ទុកតោវុដ្ឋានាមុលោមវិហោត្ត ២ ។

[១៨១] អដ្ឋកថុដ្ឋានច្បងច្បងស្សន្តិវិហោត្ត ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។
 ការបាននូវបឋមដ្ឋាន ឬវិបាករបស់បឋមដ្ឋាន ។ ការបាននូវទុតិយ-
 ដ្ឋាន ឬវិបាករបស់ទុតិយដ្ឋាន ។ ការបាននូវតតិយដ្ឋាន ឬវិបាក
 របស់តតិយដ្ឋាន ។ ការបាននូវចតុត្ថដ្ឋាន ឬវិបាករបស់ចតុត្ថដ្ឋាន ។
 នេះ អដ្ឋកថុដ្ឋានច្បងច្បងស្សន្តិវិហោត្ត ២ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសមាធិ

កកមេ ពហិប្បាវុដ្ឋានា បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
 វិមោត្តា ។ អាគារសាណញាយធនសមាបត្តិយា បដិ-
 លារោ វ វិចារោ វ វិញ្ញាណញាយធនសមាប-
 ត្តិយា អាភិញ្ញញាយធនសមាបត្តិយា នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយធនសមាបត្តិយា បដិលារោ វ វិចារោ
 វ ឥមេ ពហិប្បាវុដ្ឋានា បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
 វិមោត្តា ។

កកមេ ទុកតោវុដ្ឋានា បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
 វិមោត្តា ។ សោតាបត្តិមក្កស្ស សោតាបត្តិដលំ
 សកតាតាមិមក្កស្ស សកតាតាមិដលំ អនាតាមិ-
 មក្កស្ស អនាតាមិដលំ អវហត្តមក្កស្ស អវហត្ត-
 ដលំ ឥមេ ទុកតោវុដ្ឋានា បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
 វិមោត្តា ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសមាធិ

ពហិប្បាវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ យ៉ាង ធីដូចម្ដេច ។ កា
 បុនន្ទវិញ្ញាណញាយធនសមាបត្តិ ប្រិបុករបស់ភាគសាណញាយធន-
 សមាបត្តិ ។ កាបុនន្ទវិញ្ញាណញាយធនសមាបត្តិ ប្រិបុករបស់
 វិញ្ញាណញាយធនសមាបត្តិ ។ កាបុនន្ទវិញ្ញាណញាយធនសមាបត្តិ
 ប្រិបុករបស់ភាគិញ្ញញាយធនសមាបត្តិ ។ កាបុនន្ទវិញ្ញាណញាយធនសមាបត្តិ
 ប្រិបុករបស់ភាគិញ្ញញាយធនសមាបត្តិ ។ កាបុនន្ទវិញ្ញាណញាយធនសមាបត្តិ ។
 នេះ ពហិប្បាវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ ។

ទុកតោវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ យ៉ាង ធីដូចម្ដេច ។
 សោតាបត្តិដល របស់សោតាបត្តិមក្ក ។ សកតាតាមិដល របស់សក-
 តាតាមិមក្ក ។ អនាតាមិដល របស់អនាតាមិមក្ក ។ អវហត្តដល
 របស់អវហត្តមក្ក ។ នេះ ទុកតោវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ ។

បទដ្ឋកថា ឧបទ្វាយាទ

[១៨២] កាថំ រូបំ រូបាទំ ចស្សតិកំ វិមោក្ខា ។
 ៧(១៨) កាថា អជ្ឈត្តំ ចច្ចត្តំ ធិលធិមិត្តំ មនសិករោតិ
 ធិលសញ្ញំ ចធិលភតិ សោ តំ ធិមិត្តំ សុត្តហិតំ
 ករោតិ សូបដាវតិ ឧបដាវតិ ស្វាវត្តិតំ អវត្តាបេតិ
 សោ តំ ធិមិត្តំ សុត្តហិតំ កត្វា សូបដាវតំ ឧប-
 ដាវតា ស្វាវត្តិតំ អវត្តាបេតា ពហិទ្ធា ធិលធិមិត្តោ
 ធិត្តំ ឧបសំហាតិ ធិលសញ្ញំ ចធិលភតិ សោ តំ
 ធិមិត្តំ សុត្តហិតំ ករោតិ សូបដាវតិ ឧបដាវតិ
 ស្វាវត្តិតំ អវត្តាបេតិ សោ តំ ធិមិត្តំ សុត្តហិតំ
 កត្វា សូបដាវតំ ឧបដាវតា ស្វាវត្តិតំ អវត្តាបេតា
 អាសេវតិ កាវេតិ ពហុលីករោតិ កស្ស បរិ
 ហោតិ អជ្ឈត្តក្ក ពហិទ្ធា ធា ឧកយមិទំ រូបត្ថិ

បទដ្ឋកថា វិមោក្ខា

[១៨២] រូបំ រូបាទំ ចស្សតិកំ វិមោក្ក កេដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ធ្វើទុក្ខចិត្តខ្លួនឱ្យមានពណ៌ទៀវ ដ៏ប្រាកដ ជាធិមិត្ត
 ខាងក្នុង តែងបានខ្លួនសេចក្តីសំគាល់ក្នុងពណ៌ទៀវ បុគ្គលនោះ ក៏ធ្វើខ្លួន
 ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាខ្លួនធិមិត្ត
 នោះ ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកខ្លួនធិមិត្តនោះ ឱ្យ
 ជាធិមិត្តខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើខ្លួនធិមិត្តនោះ ឱ្យ
 ជាធិមិត្តខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាខ្លួនធិមិត្តនោះ ឱ្យជាធិមិត្ត
 ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកខ្លួនធិមិត្តនោះ ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួន
 កំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏ប្រមូលចិត្តទៅក្នុងធិមិត្តមានពណ៌ទៀវ ជា
 ធិមិត្តខាងក្រៅ តែងបានខ្លួនសេចក្តីសំគាល់ក្នុងពណ៌ទៀវ បុគ្គលនោះធ្វើ
 ខ្លួនធិមិត្តនោះ ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាខ្លួនធិមិត្ត
 នោះ ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនពិចារណា ដោយប្រពៃ កំណត់ទុកខ្លួនធិមិត្តនោះ
 ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនកំណត់ទុក ដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើខ្លួនធិមិត្ត
 នោះ ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនកាន់យក ដោយប្រពៃ ពិចារណាខ្លួនធិមិត្តនោះ
 ឱ្យជាធិមិត្តខ្លួនពិចារណា ដោយប្រពៃ កំណត់ទុកខ្លួនធិមិត្តនោះ ឱ្យជា
 ធិមិត្តខ្លួនកំណត់ទុក ដោយប្រពៃហើយ ក៏សេច ចម្រើន ធ្វើ
 ឱ្យច្រើន (ខ្លួនធិមិត្តនោះ) បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 រូបខាងក្នុង ធិមិត្ត រូបខាងក្រៅ តាំងពីរនេះ ឈ្មោះថា រូប (ដូចគ្នា)

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចដិសង្កាមន្តោ

រូបសញ្ញា ហោតិ វេទកាច្ឆោ អដ្ឋង្គំ បទ្ធកំ មិច្ឆិ-
 មិកំ លោហិតមិច្ឆិ ឱនាតមិច្ឆិ ចដិសករោតិ
 ឱនាតសញ្ញា ចដិសកតិ សោ តំ មិច្ឆិកំ សុត្តហិតំ
 ករោតិ សូចនារិកំ ឧបទាវេតិ ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាថេតិ
 សោ តំ មិច្ឆិកំ សុត្តហិតំ កាត្វា សូចនារិកំ ឧបទា-
 វេត្វា ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាថេត្វា ពហិទ្វា ឱនាតមិច្ឆិ-
 មិកំ ឧបសំហោតិ ឱនាតសញ្ញា ចដិសកតិ សោ តំ
 មិច្ឆិកំ សុត្តហិតំ ករោតិ សូចនារិកំ ឧបទាវេតិ
 ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាថេតិ សោ តំ មិច្ឆិកំ សុត្ត-
 ហិតំ កាត្វា សូចនារិកំ ឧបទាវេត្វា ស្វាវត្ថិតំ
 អវត្តាថេត្វា អាសេវតិ កាវេតិ ពហុលីករោតិ

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយ សដិសង្កាមន្តោ

បុគ្គលនោះឈ្មោះជាអ្នកមានសេចក្តីសំខាន់ក្នុងរូប បុគ្គលនោះក៏លោកនេះ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តមានពណ៌លឿង នូវនិមិត្តមានពណ៌ក្រហម នូវនិមិត្ត
 មានពណ៌ស ដ៏ប្រាកដ ជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រ តែងបាននូវសេចក្តីសំខាន់ក្នុង
 ពណ៌ស បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកាន់យកដោយ
 ប្រពៃ ពិចារណានូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រពិចារណាដោយប្រពៃ
 កំណត់ទុកនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកំណត់ទុកដោយប្រពៃ លុះបុគ្គល
 នោះ ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណា
 នូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវនិមិត្ត
 នោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏ប្រមូលចិត្តទៅក្នុងនិ-
 មិត្ត មានពណ៌ស ជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រ តែងបាននូវសេចក្តីសំខាន់ក្នុងពណ៌
 ស បុគ្គលនោះក៏ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកាន់យកដោយប្រពៃ
 ពិចារណានូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុក
 នូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកំណត់ទុកដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើ
 ទុកនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណានូវនិមិត្ត
 នោះ ឲ្យជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យ
 ជាមិច្ឆិកាភ័ក្ត្រកំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏សេវា ចារឹម្រឹម ធ្វើឲ្យច្រើន

បញ្ជីរដ្ឋ វិហារក្នុង

តស្ស ឃុំ ហោតិ អង្គរវត្ត ពហិទ្ធា ៥ ឧបសម្ព័ន្ធ
រូបន្ត រូបសញ្ញា ហោតិ ឃុំ រូប រូបាចិ បស្សតិគិ
វិហារក្នុង ។

[១៨៣] កខំ អង្គរវត្ត អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាចិ
បស្សតិគិ វិហារក្នុង ។ ឥន្ទេកន្ទោ អង្គរវត្ត បទ្ទត្តិ
ធិលធិមិគ្គិ ១ បដសិករោតិ ធិលសញ្ញា ១ បដិលក-
តិ ពហិទ្ធា ធិលធិមិគ្គេ មិគ្គិ ឧបសំហោតិ ធិលសញ្ញា
បដិលកតិ សោ តំ ធិមិគ្គិ ករោតិ សុបដាវតិ ឧប-
ដាវតិ ស្វាវត្តិ អវត្តាបេតិ សោ តំ ធិមិគ្គិ សុត្តហិតិ
កត្វា សុបដាវតិ ឧបដាវត្វា ស្វាវត្តិ អវត្តាបេត្វា
អាសេវតិ ភាវតិ ពហុលីករោតិ តស្ស ឃុំ ហោតិ

បញ្ជីរដ្ឋ វិហារក្នុង

នូវធិមិគ្គនោះ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីក្រិវិយ៉ាងនេះថា រូបាចិកុន្តិធិមិគ្គ
ភាវិក្រា ទាំងពីរនេះ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជា
អ្នកមានសេចក្តីសំគាល់កុន្តិរូប យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា រូប រូបាចិ
បស្សតិគិ វិហារក្នុង ។

[១៨៤] អង្គរវត្ត អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាចិ បស្សតិគិ វិហារក្នុង
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលក្នុងនេះ ក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវ
ធិមិគ្គមានពហិទ្ធា ដ៏ប្រាកដ ជាធិមិគ្គភាវិកុន្តិ មិនបាននូវសេចក្តី
សំគាល់កុន្តិពហិទ្ធាទេ តែប្រមូលចិត្តទៅក្នុងធិមិគ្គ មានពហិទ្ធា
ជាធិមិគ្គភាវិក្រា បាននូវសេចក្តីសំគាល់ កុន្តិពហិទ្ធា បុគ្គលនោះ
ក៏ធ្វើនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គធ្ងន់កាន់យក ដោយប្រពៃ ពិបារណា
នូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គធ្ងន់ពិបារណា ដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវ
ធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គធ្ងន់កំណត់ទុក ដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ
ធ្វើនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គធ្ងន់កាន់យកដោយប្រពៃ ពិបារណានូវ
ធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គធ្ងន់ពិបារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវធិមិគ្គ
នោះ ឲ្យជាធិមិគ្គធ្ងន់កំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏សេច ចម្រើន
ធ្វើឲ្យច្រើន នូវធិមិគ្គនោះ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីក្រិវិយ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

អដ្ឋង្គំ អរូបំ ពហំផ្លា រូបមិទន្តិ រូបសញ្ញំ
 ហោតិ វេទកោច្ឆា អដ្ឋង្គំ ចច្ចង្គំ បីតិវិចិមិក្ខំ
 លោហិតិវិចិមិក្ខំ ឱណាតិវិចិមិក្ខំ ឧ មធសិកាភោតិ
 ឱណាតិសញ្ញំ ឧ បដិលកតិ ពហំផ្លា ឱណាតិវិចិមិក្ខុ
 ចិក្ខំ ឧបសំហោតិ ឱណាតិសញ្ញំ បដិលកតិ សោ
 តំ វិចិមិក្ខំ សុត្តហិតិ កាភោតិ សូចណាវតិ ឧបណាវេតិ
 ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាបេតិ សោ តំ វិចិមិក្ខំ សុត្តហិតិ
 កត្វា សូចណាវតិ ឧបណាវេត្វា ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាបេត្វា
 ការសាវតិ ការវេតិ ពហុលីកាភោតិ តស្ស ឃិវិ ហោតិ
 អដ្ឋង្គំ អរូបំ ពហំផ្លា រូបមិទន្តិ រូបសញ្ញំ ហោតិ
 ឃិវិ អដ្ឋង្គំ អរូបសញ្ញំ ពហំផ្លា រូបាចិ ចស្សតិវិ
 វិហោត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

អរូបនិវេសន៍អរូបនាមក្នុង នេះឯងជាអរូបនាមក្រៅ ច្បងលនោះឈ្មោះថាជា
 អរូបនាមសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ច្បងលនោះឈ្មោះថា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ខ្លួនមិច្ឆា មានពណ៌លឿង ខ្លួនមិច្ឆាមានពណ៌ក្រហម ខ្លួនមិច្ឆាមានពណ៌
 ស ដ៏ប្រាកដ ជាមិច្ឆាខាងក្នុង មិនទុកខ្លួនសេចក្តីសំគាល់ក្នុងពណ៌ស
 ក្រប្រមូលចិត្តទៅក្នុងមិច្ឆា មានពណ៌ស ជាមិច្ឆាខាងក្រៅ ទុកខ្លួន
 សេចក្តីសំគាល់ ក្នុងពណ៌ស ច្បងលនោះ ធ្វើខ្លួនមិច្ឆានោះ ឱ្យជាមិច្ឆាគឺ
 ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាខ្លួនមិច្ឆានោះ ឱ្យជាមិច្ឆាគឺខ្លួនពិចារ-
 ណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកខ្លួនមិច្ឆានោះ ឱ្យជាមិច្ឆាគឺខ្លួនកំណត់ទុក
 ដោយប្រពៃ លនច្បងលនោះ ធ្វើខ្លួនមិច្ឆានោះ ឱ្យជាមិច្ឆាគឺខ្លួនកាន់យក
 ដោយប្រពៃ ពិចារណាខ្លួនមិច្ឆានោះ ឱ្យជាមិច្ឆាគឺខ្លួនពិចារណាដោយ
 ប្រពៃ កំណត់ទុកខ្លួនមិច្ឆានោះ ឱ្យជាមិច្ឆាគឺខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃ
 ហើយ កំសេក ចម្រើន ធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនមិច្ឆានោះ ច្បងលនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អរូបនិវេសន៍អរូបនាមក្នុង នេះឯងជាអរូបនាម
 ក្រៅ ច្បងលនោះ ឈ្មោះថាជាអរូបនាមសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ។ យ៉ាង
 នេះឯង ឈ្មោះថាអដ្ឋង្គំ អរូបសញ្ញំ ពហំផ្លារូបាចិ ចស្សតិវិវិហោត្តា ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

[១៧២] កាលី សុករោវ អធិបុត្តោ ហោតីតិ
 វិហារោ ។ ឥត ភិក្ខុ មេត្តាសហគមន៍ ទេតសា
 ឯកំ ទិសំ ជវិត្តា វិហារតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិ-
 យំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ទុទ្ធមយោ តិរិយំ សព្វំ
 សព្វត្តកាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគមន៍
 ទេតសា វិបុលេន មហាក្កតេន អប្បមាលោន អវេ-
 រេន អត្យាមជ្ឈេន ជវិត្តា វិហារតិ មេត្តាយ ការិតត្តា
 សត្តា អប្បដិក្ខុលា ហោន្តិ ករុណាសហគមន៍
 ទេតសា ឯកំ ទិសំ ។ បេ ។ ករុណាយ ការិតត្តា
 សត្តា អប្បដិក្ខុលា ហោន្តិ មុទិតាសហគមន៍
 ទេតសា ។ បេ ។ មុទិតាយ ការិតត្តា សត្តា អប្ប-
 ដិក្ខុលា ហោន្តិ ឧបេត្តាសហគមន៍ ទេតសា ឯកំ
 ទិសំ ជវិត្តា វិហារតិ ។ បេ ។ ឧបេត្តាយ ការិតត្តា
 សត្តា អប្បដិក្ខុលា ហោន្តិ ឯវិ សុករោវ អធិបុត្តោ
 ហោតីតិ វិហារោ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

[១៧២] សុករោវ អធិបុត្តោ ហោតីតិ វិហារោ អធិបុត្តេ ។
 ភិក្ខុភិសាសនាទេ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ភាវចំនង
 នេះ សូម្បីទិសទីរាល់ ទិសទីក្រោម ទិសទីឯង ក៏មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ដឹងទូលាយ កម្រមានលាមិទនាន ជាចិត្តដកចងកៀវ
 ដកក្បាចន ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ព្រោះហេតុប្រៀប
 ដូចខ្លួនឱ្យស្មើនឹងសត្វទាំងអស់ ក្នុងទិសទីនីមួយៗ សត្វទាំងឡាយដែល
 គេមិនគួរឡើងរកើម ព្រោះបានចម្រើនមេត្តា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយ
 ករុណា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ។ បេ ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលគេ
 មិនគួរឡើងរកើម ព្រោះបានចម្រើនករុណា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយ
 មុទិតា ។ បេ ។ សត្វទាំងឡាយដែលគេមិនគួរឡើងរកើម ព្រោះបាន
 ចម្រើនមុទិតា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 ។ បេ ។ សត្វទាំងឡាយដែលគេមិនគួរឡើងរកើម ព្រោះបានចម្រើន
 មេត្តា យោងនេះឯង ឈ្មោះថា សុករោវ អធិបុត្តោ ហោតីតិ វិហារោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កិកមន្តោ

[១៨៧] កកមោ អាណាសាណញាយតទសមាមា-
ត្តិវិមោក្ខោ ។ ឥធិ ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញាណំ
សមតិក្កមា បដិយសញ្ញាណំ អនុដ្ឋមា ចានត្ថសញ្ញា-
ណំ អមនសិកាវា អនន្តោ អាណាសោតិ អាណាសា-
ណញាយតទំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហាតិ អយំ អាណាសាណ-
ញាយតទសមាមាត្តិ(១) ។

កកមោ វិញ្ញាណញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។
ឥធិ ភិក្ខុ សព្វសោ អាណាសាណញាយតទំ សមតិ-
ក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញាយតទំ ឧបស-
ម្បជ្ឈ វិហាតិ អយំ វិញ្ញាណញាយតទសមាមាត្តិវិមោ-
ក្ខោ ។

កកមោ អាតិក្ខញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។
ឥធិ ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណញាយតទំ សមតិក្កម្ម
នត្ថិ កំភ្លឹតិ អាតិក្ខញាយតទំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហាតិ
អយំ អាតិក្ខញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។

• ១. អាណាសាណញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កិកមន្តោ

[១៨៨] កាកាសាណញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកម្លាំងចង់ដូចសញ្ញា ព្រោះដេល់ដូចសេចក្តីវិទាស
នៃចង្កីយសញ្ញា ព្រោះម៉ែនបាទធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដូចគ្នាគុសញ្ញា ដោយ
ប្រការចាំដ្ឋាន ក៏ចូលកាន់កាកាសាណញាយតទសមាមាត្តិ ដោយចរិតម្ត
ថា កាកាសមិនមានទីបំផុត នេះ ឈ្មោះថាកាកាសាណញាយតទ-
សមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។

វិញ្ញាណញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសា-
សនានេះ កម្លាំងចង់ដូចកាកាសាណញាយតទសមាមាត្តិ ដោយប្រការចាំដ្ឋាន
ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញាយតទសមាមាត្តិ ដោយចរិតម្តថា វិញ្ញាណមិន
មានទីបំផុត នេះ ឈ្មោះថាវិញ្ញាណញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។

អាតិក្ខញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ កម្លាំងចង់ដូចវិញ្ញាណញាយតទសមាមាត្តិ ដោយប្រការចាំដ្ឋាន ហើយ
ចូលកាន់អាតិក្ខញាយតទសមាមាត្តិ ដោយចរិតម្តថា អ្វីក៏ចូល មិនមាន
នេះ ឈ្មោះថាអាតិក្ខញាយតទសមាមាត្តិវិមោក្ខោ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធ វិហារកថា

កតមោ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទសមាចត្តិវិហារ-
ក្លោ ។ ឥធិ កិក្កុ សព្វសោ អាកិក្កុញ្ញាយតទំ
សមតិក្កុឌ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទំ ឧបសម្មជ្ជ
វិហារតិ អយំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទសមាចត្តិវិ-
ហារក្លោ ។

កតមោ សញ្ញាវេទយិកទំរោទសមាចត្តិវិហារក្លោ ។
ឥធិ កិក្កុ សព្វសោ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទំ
សមតិក្កុឌ សញ្ញាវេទយិកទំរោទំ ឧបសម្មជ្ជ វិហ-
រតិ អយំ សញ្ញាវេទយិកទំរោទសមាចត្តិវិហារក្លោ ។

[១៨៦] កតមោ សមយវិហារក្លោ ។ ចត្តារិ
យាណិ ចតស្ស្វ ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ
សមយវិហារក្លោ ។

កតមោ អសមយវិហារក្លោ ។ ចត្តារោ ច
អវិយមត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញជណិ ទិញ្ចាទត្ត
អយំ អសមយវិហារក្លោ ។

កតមោ សាមយិកោ វិហារក្លោ ។ ចត្តារិ
យាណិ ចតស្ស្វ ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ
សាមយិកោ វិហារក្លោ ។

ឧបាសម្ព័ន្ធ វិហារកថា

ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទសមាចត្តិវិហារក្លោ កើដូចម្តេច ។ ភិក្កុ ភិក្កុ
សាសនានេ កត្តិបទំវិហារកិក្កុញ្ញាយតទំជ្ជាន ដោយប្រការទំរំត្តិ
ហើយចូលកាន់ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទំជ្ជាន នេះ ឈ្មោះថាទេវស-
ញ្ញាណសញ្ញាយតទសមាចត្តិវិហារក្លោ ។

សញ្ញាវេទយិកទំរោទសមាចត្តិវិហារក្លោ កើដូចម្តេច ។ ភិក្កុ ភិក្កុ
សាសនានេ កត្តិបទំវិហារទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទំជ្ជាន ដោយប្រការ
ទំរំត្តិ ហើយចូលកាន់សញ្ញាវេទយិកទំរោទ (សេចក្តីរលត់នៃសញ្ញា
និវេទនា) នេះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវេទយិកទំរោទសមាចត្តិវិហារក្លោ ។

[១៨៦] សមយវិហារក្លោ កើដូចម្តេច ។ ឈាន ២ អរុបសមា-
ចត្តិ ២ នេះ ឈ្មោះថាសមយវិហារក្លោ ។

អសមយវិហារក្លោ កើដូចម្តេច ។ អវិយមត្ត ២ សាមញ្ញជណ ២
ទិញ្ចាទត្ត នេះ ឈ្មោះថាអសមយវិហារក្លោ ។

សាមយិកវិហារក្លោ កើដូចម្តេច ។ ឈាន ២ អរុបសមាចត្តិ ២
នេះ ឈ្មោះថាសាមយិកវិហារក្លោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

កតមោ អសាមយិកោ វិហោត្តោ ។ ចត្តារោ
ច អវិយមត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាធិ ធិត្វានត្ត
អយំ អសាមយិកោ វិហោត្តោ ។

កតមោ កុប្បោ វិហោត្តោ ។ ចត្តារិ ឈានាធិ
ចតស្សោ ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ កុប្បោ
វិហោត្តោ ។

កតមោ អកុប្បោ វិហោត្តោ ។ ចត្តារោ ច
អវិយមត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាធិ ធិត្វានត្ត អយំ
អកុប្បោ វិហោត្តោ ។

កតមោ លោកិយោ វិហោត្តោ ។ ចត្តារិ
ឈានាធិ ចតស្សោ ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ
លោកិយោ វិហោត្តោ ។

កតមោ លោកុត្តរោ វិហោត្តោ ។ ចត្តារោ ច
អវិយមត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាធិ ធិត្វានត្ត អយំ
លោកុត្តរោ វិហោត្តោ ។

កតមោ សាសរោ វិហោត្តោ ។ ចត្តារិ
ឈានាធិ ចតស្សោ ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ
សាសរោ វិហោត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

អសាមយិកវិហោត្ត តើដូចម្តេច ។ អវិយមត្ត ៤ សាមញ្ញដល
៤ ធិត្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាអសាមយិកវិហោត្ត ។

កុប្បវិហោត្ត តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អរុបសមាចត្តិ ៤ នេះ
ឈ្មោះថាកុប្បវិហោត្ត ។

អកុប្បវិហោត្ត តើដូចម្តេច ។ អវិយមត្ត ៤ សាមញ្ញដល ៤
ធិត្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាអកុប្បវិហោត្ត ។

លោកិយវិហោត្ត តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អរុបសមាចត្តិ ៤
នេះ ឈ្មោះថាលោកិយវិហោត្ត ។

លោកុត្តរវិហោត្ត តើដូចម្តេច ។ អវិយមត្ត ៤ សាមញ្ញដល ៤
ធិត្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាលោកុត្តរវិហោត្ត ។

សាសវិហោត្ត តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អរុបសមាចត្តិ ៤ នេះ
ឈ្មោះថាសាសវិហោត្ត ។

ចំណុច ១១

កតមា អនាសវា វិទោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច
អវិយមក្ក ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាធិ ធិត្វាធាតុ
អយំ អនាសវា វិទោក្ខោ ។

[១៨៧] កតមា សាមិសោ វិទោក្ខោ ។ រូប-
ច្យុដិសញ្ញត្តោ វិទោក្ខោ អយំ សាមិសោ វិទោក្ខោ ។

កតមា ធិកមិសោ វិទោក្ខោ ។ អរូបច្យុដិសញ្ញ-
ត្តោ វិទោក្ខោ អយំ ធិកមិសោ វិទោក្ខោ ។

កតមា ធិកមិសតរោ^(១) វិទោក្ខោ ។ ចត្តារោ
ច អវិយមក្ក ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាធិ ធិត្វាធាតុ
អយំ ធិកមិសតរោ វិទោក្ខោ ។

កតមា ចណិហិតោ វិទោក្ខោ ។ ចត្តារិ
ណាធាធិ ចកស្សោ ច អរូបសមាបត្តិយោ អយំ
ចណិហិតោ វិទោក្ខោ ។

កតមា អប្បណិហិតោ វិទោក្ខោ ។ ចត្តារោ
ច អវិយមក្ក ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាធិ ធិត្វាធាតុ
អយំ អប្បណិហិតោ វិទោក្ខោ ។

១. ធិកមិសាធិកមិសរោ ។

ចំណុច ១២

អនាសវិវោក្ក តើដូចម្តេច ។ អវិយមក្ក ៤ សាមញ្ញដល ៤
ធិត្វាធាតុ ១ នេះ ឈ្មោះថាអនាសវិវោក្ក ។

[១៨៧] សាមិសវិវោក្ក តើដូចម្តេច ។ វិវោក្ក ប្រកបក្រម
ដោយរូប នេះ ឈ្មោះថាសាមិសវិវោក្ក ។

ធិកមិសវិវោក្ក តើដូចម្តេច ។ វិវោក្ក មិនប្រកបក្រមដោយរូប
នេះ ឈ្មោះថាធិកមិសវិវោក្ក ។

ធិកមិសតវិវោក្ក តើដូចម្តេច ។ អវិយមក្ក ៤ សាមញ្ញដល ៤
ធិត្វាធាតុ ១ នេះ ឈ្មោះថាធិកមិសតវិវោក្ក ។

ចណិហិតវិវោក្ក តើដូចម្តេច ។ ណា ៤ អរូបសមាបត្តិ ៤
នេះ ឈ្មោះថាចណិហិតវិវោក្ក ។

អប្បណិហិតវិវោក្ក តើដូចម្តេច ។ អវិយមក្ក ៤ សាមញ្ញដល
៤ ធិត្វាធាតុ ១ នេះ ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិវោក្ក ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កឹមនិកាយ

កតមោ ចណិហិតច្បដិច្ចស្សត្ថិវិមោក្ខោ ។
បរមមជ្ឈិមស្ស បដិលោកោ វិ វិចារកោ វិ ។ ថេ ។
នេវសញ្ញាណសញ្ញាយកនសមាចត្តិយោ បដិលោកោ វិ
វិចារកោ វិ អយំ ចណិហិតច្បដិច្ចស្សត្ថិវិមោក្ខោ ។

កតមោ សញ្ញត្តោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារិ
ណាណាមិ ចកស្សន ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ
សញ្ញត្តោ វិមោក្ខោ ។

កតមោ វិសញ្ញត្តោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច
អរិយមត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាមិ និព្វានញ អយំ
វិសញ្ញត្តោ វិមោក្ខោ ។

កតមោ ឯកត្តវិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច អរិយ-
មត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដលាមិ និព្វានញ អយំ
ឯកត្តវិមោក្ខោ ។

កតមោ ធានត្តវិមោក្ខោ ។ ចត្តារិ ណាណាមិ
ចកស្សន ច អរុបសមាចត្តិយោ អយំ ធានត្តវិមោ-
ក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កឹមនិកាយ

ចណិហិតច្បដិច្ចស្សត្ថិវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ការបុណ្យបឋមជ្ឈន
ប្តីបុរាណបស្ថបឋមជ្ឈន ។ ថេ ។ ការបុណ្យនេវសញ្ញាណសញ្ញា-
យកនសមាចត្តិ ប្តីបុរាណបស្ថនេវសញ្ញាណសញ្ញាយកនសមាចត្តិ នេះ
ឈ្មោះថាចណិហិតច្បដិច្ចស្សត្ថិវិមោក្ខោ ។

សញ្ញត្តវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អរុបសមាចត្តិ ៤
នេះ ឈ្មោះថាសញ្ញត្តវិមោក្ខោ ។

វិសញ្ញត្តវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ អរិយមត្ត ៤ សាមញ្ញដល ៤
និព្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាវិសញ្ញត្តវិមោក្ខោ ។

ឯកត្តវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ អរិយមត្ត ៤ សាមញ្ញដល ៤
និព្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាឯកត្តវិមោក្ខោ ។

ធានត្តវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អរុបសមាចត្តិ ៤ នេះ
ឈ្មោះថាធានត្តវិមោក្ខោ ។

បរាជ័យ វិហារកថា

(១៨៤) កក្កោស សញ្ញាវិហារោត្តា ។ សិយា
ឯកោ សញ្ញាវិហារោត្តា ឧស សញ្ញាវិហារោត្តា
ហោត្តិ ឧស សញ្ញាវិហារោត្តា ឯកោ សញ្ញាវិហារោត្តា
ហោតិ វត្តសេន ចរិយាយេន ។

សិយាតិ កថត្ថុ សិយា ។ អនិច្ចាទុបស្សនា-
ញាណំ ធិត្ថតោ សញ្ញាយ មុត្តតិចិ សញ្ញាវិហា-
រោត្តា ទុត្តាទុបស្សនាញាណំ សុទតោ សញ្ញាយ
មុត្តតិចិ សញ្ញាវិហារោត្តា អនត្តាទុបស្សនាញាណំ
អត្តតោ សញ្ញាយ មុត្តតិចិ សញ្ញាវិហា-
រោត្តា ធិត្ថតោទុបស្សនាញាណំ ធិត្ថយា សញ្ញាយ
មុត្តតិចិ សញ្ញាវិហារោត្តា វិភាទុបស្សនាញាណំ
វាគតោ សញ្ញាយ មុត្តតិចិ សញ្ញាវិហារោត្តា

បរាជ័យ វិហារកថា

(១៨៥) សញ្ញាវិហារោត្ត តើដូចម្តេច ។ សញ្ញាវិហារោត្ត ១
ចក្កចេញជាសញ្ញាវិហារោត្ត ១០ សញ្ញាវិហារោត្ត ១០ រួមមកជាសញ្ញា-
វិហារោត្ត ១ វិញ ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ កំហាន ។

សំនួរគ្រងពាក្យថា កំហាន តើកំហាន ដូចម្តេច ។ អនិច្ចាទុបស្សនា-
ញាណ (ញាណជាគ្រឿងតិចារណារមើញ ជាទិដ្ឋភាព) មុនស្រ-
ឡះចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ត
ទុត្តាទុបស្សនាញាណ (ញាណជាគ្រឿងតិចារណារមើញថាជាទុត្ត) មុន
ស្រឡះចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាជាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិ-
ហារោត្ត អនត្តាទុបស្សនាញាណ (ញាណជាគ្រឿងតិចារណារមើញ ជា
មិនមែនទុត្ត) មុនស្រឡះចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាជាទុត្ត ហេតុនោះ
ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ត ធិត្ថតោទុបស្សនាញាណ (ញាណជាគ្រឿងតិចា-
រណារមើញ ជាគួរឱ្យយល់) មុនស្រឡះ ចាកសេចក្តីសំគាល់ក្នុង
ការក្រេតា ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ត វិភាទុបស្សនាញាណ
(ញាណជាគ្រឿងតិចារណារមើញ ខ្ពស់ជាគ្រឿងប្រាសចាកកន្លះ) មុន
ស្រឡះចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាពន្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ត

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាតន្ត

ចំណែកទុបស្សនាញាណំ សមុទយេតេ សញ្ញាយ
 មុត្តតិច្ឆិ សញ្ញារិមោក្ខោ បដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនា-
 ញាណំ អាណាទតោ សញ្ញាយ មុត្តតិច្ឆិ ស-
 ញ្ញារិមោក្ខោ អនិច្ចត្តាទុបស្សនាញាណំ ធិតិក្កតោ
 សញ្ញាយ មុត្តតិច្ឆិ សញ្ញារិមោក្ខោ អច្យណិហិ-
 តាទុបស្សនាញាណំ ចណិទិយា សញ្ញាយ មុត្ត-
 តិច្ឆិ សញ្ញារិមោក្ខោ សុត្តន្តាទុបស្សនាញាណំ
 អភិទិវេសតោ សញ្ញាយ មុត្តតិច្ឆិ សញ្ញារិមោក្ខោ
 ឃី សិយា ឃិកោ សញ្ញារិមោក្ខោ ទស
 សញ្ញារិមោក្ខោ ហោន្តិ ទស សញ្ញារិមោក្ខោ ឃិកោ
 សញ្ញារិមោក្ខោ ហោតិ វត្តវេសេន ចរិយាយេន ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាតន្ត

ចំណែកទុបស្សនាញាណ (ញាណជាគ្រឿងពិចារណាយេញ ខ្លឹមសេច-
 ក្តីរលត់) មុត្តស្រឡះ ចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាតើឆឡើង ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាសញ្ញារិមោក្ខ បដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនាញាណ (ញាណ
 ជាគ្រឿងពិចារណាយេញ ខ្លឹមជាគ្រឿងរលាស់ចេញ) មុត្តស្រឡះ
 ចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាគួប្រកាន់ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា ស-
 ញ្ញារិមោក្ខ អនិច្ចត្តាទុបស្សនាញាណ (ញាណជាគ្រឿងពិចារ-
 ណាយេញ ខ្លឹមមិនមាននិច្ចត្ត) មុត្តស្រឡះ ចាកសេចក្តីសំគាល់
 ជាដំនិច្ចត្ត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញារិមោក្ខ អច្យណិហិតា-
 ទុបស្សនាញាណ (ញាណជាគ្រឿងពិចារណាយេញ ខ្លឹមមិនមាន
 ឆម្បល់ទុក) មុត្តស្រឡះ ចាកសេចក្តីសំគាល់ ជាឆម្បល់ទុក ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាសញ្ញារិមោក្ខ សុត្តន្តាទុបស្សនាញាណ (ញាណ
 ជាគ្រឿងពិចារណាយេញថាស្តុឡ) មុត្តស្រឡះ ចាកសេចក្តីសំគាល់
 ជាគួប្រកាន់ស្តុត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញារិមោក្ខ យ៉ាងនេះឯង
 សញ្ញារិមោក្ខ ១ ចែកចេញជាសញ្ញារិមោក្ខ ១០ សញ្ញារិមោក្ខ ១០ រួម
 មកជាសញ្ញារិមោក្ខ ១ ដោយបរិយាយ ដោយគំណាចវិវាទ ក៏មាន ។

សុខ្មតិវិភាគ បុគ្គលិកយោគី បដិសន្ធិកថា

[១៨៧] កតតោ ញាណវិមោក្ខា ។ សិយា-
ឋិតោ ញាណវិមោក្ខា នស ញាណវិមោក្ខា ហោ-
តិ នស ញាណវិមោក្ខា ឋិតោ ញាណវិមោក្ខា
ហោតិ វត្ថុវិសេន ចរិយាយេន ។

សិយាតិ កថេត្ត សិយា ។ អនិច្ចាទុបស្សនា
យថាភូតំ ញាណំ ធិត្តោ សម្មាសារា អញ្ញាណា
ធុត្តតិ ញាណវិមោក្ខា ទុក្ខានុបស្សនា យថាភូតំ
ញាណំ សុខតោ សម្មាសារា អញ្ញាណា ធុត្តតិ
ញាណវិមោក្ខា អនត្តានុបស្សនា យថាភូតំ ញាណំ
អត្តោ សម្មាសារា អញ្ញាណា ធុត្តតិ ញាណវិ-
មោក្ខា ធិត្តានុបស្សនា យថាភូតំ ញាណំ
នច្ចិយា សម្មាសារា អញ្ញាណា ធុត្តតិ ញាណវិ-
មោក្ខា វិភាទុបស្សនា យថាភូតំ ញាណំ វាគតោ
សម្មាសារា អញ្ញាណា ធុត្តតិ ញាណវិមោក្ខា

សុខ្មតិវិភាគ បុគ្គលិកយោគី បដិសន្ធិកថា

[១៨៧] ញាណវិមោក្ខ ភីដូមេច ។ ញាណវិមោក្ខ ១ ថេត
ចេញដាញាណវិមោក្ខ ១០ ញាណវិមោក្ខ ១០ រូមមដាញាណវិមោក្ខ ១
ដោយចរិយាយ ដោយគំណាចវន្ត កំមាត ។

សុខ្មតិវិភាគ ភីដូមេច ។ សេចក្តីដឹងតាមពិត
ជាគ្រឿងពិចារណាយើង ជាមិនទៀង ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីភ្លឺង ចាក
សេចក្តីមិនដឹង ជាទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ សេចក្តីដឹង
តាមពិតជាគ្រឿងពិចារណាយើង ជាដាច់ខ្លួន ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីភ្លឺង
ចាកសេចក្តីមិនដឹង ជាដាច់ខ្លួន ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ សេចក្តី
ដឹងតាមពិតជាគ្រឿងពិចារណាយើង ជាមិនមែនខ្លួន ផុតស្រឡះចាកសេច-
ក្តីភ្លឺង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ជាខ្លួន ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ
សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងពិចារណាយើង ខ្លួនមិនគ្រឿងឡើយ
ណាយ ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីភ្លឺង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ក្នុងសេចក្តីច្រក
អរ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ សេចក្តីដឹងតាមពិតជាគ្រឿងពិចា-
រណាយើងខ្លួនមិន ជាគ្រឿងច្រាសចាកច្រក ផុតស្រឡះចាកសេចក្តី
ភ្លឺង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ចាក៖ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ

ឃោសន្ត វិហោត្តាថា

វិភេទាទុកស្សុទា យជាភូតំ ញាណំ សធុនយោ
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិហោត្តា
 ចជិវិស្សក្កាទុកស្សុទា យជាភូតំ ញាណំ អាណាមោ
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិហោត្តា
 អធិដ្ឋានាទុកស្សុទា យជាភូតំ ញាណំ វិចិក្កោ ស-
 ង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិហោត្តា អច្ស-
 ណិហិតាទុកស្សុទា យជាភូតំ ញាណំ ចណិចិយា
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិហោត្តា
 សុញ្ញកាទុកស្សុទា យជាភូតំ ញាណំ អភិវិវេសោ
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិហោត្តា ឃិ-
 សិយា ឃិកោ ញាណវិហោត្តា ធស ញាណវិ-
 ហោត្តា ហោត្តំ ធស ញាណវិហោត្តា ឃិកោ
 ញាណវិហោត្តា កោតិ វត្តវិសេន ឃិយាយេន ។

ឃោសន្ត វិហោត្តាថា

សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណាយើញ ខ្លវធមិជាគ្រឿងរលកំ ផុត
 ប្រឡូចោកសេចក្តីវង្វើន ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថាកើតឡើង ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាញាណវិហោត្ត សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណាយើញខ្លវ
 ធមិជាគ្រឿងរលកំចេញ ផុតប្រឡូចោកសេចក្តីវង្វើន ចាកសេចក្តីមិន
 ដឹង ថាគួប្រកាន់ម៉ា ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិហោត្ត សេចក្តីដឹងតាម
 ពិតជាគ្រឿងតិចារណាយើញ ខ្លវធមិមិនមានធិមន្ត ផុតប្រឡូចោកសេចក្តី
 វង្វើន ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថាមានធិមន្ត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិ-
 ហោត្ត សេចក្តីដឹងតាមពិតជាគ្រឿងតិចារណាយើញ ខ្លវធមិមិនមានការ
 ធម្មលំខុត ផុតប្រឡូចោកសេចក្តីវង្វើន ចាកសេចក្តីមិនដឹង ក្នុងការធម្មលំ
 ខុត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិហោត្ត សេចក្តីដឹងតាមពិតជាគ្រឿងតិចា-
 រណាយើញ ថាសូម្បី ផុតប្រឡូចោកសេចក្តីវង្វើន ចាកសេចក្តីមិនដឹង
 ថាគួប្រកាន់ម៉ា ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិហោត្ត យ៉ាងនេះឯង
 ញាណវិហោត្ត ១ ចែកចេញជាញាណវិហោត្ត ១០ ញាណវិហោត្ត ១០ ក្នុង
 មកជាញាណវិហោត្ត ១ ដោយចិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ ក៏មាន ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

វ្រុបេ អនិច្ចាទុបស្សនា យថាក្ខតំ ញាណំ និច្ចតោ
 សម្មោហា អញ្ញាណា ឡុទ្ធាតិ ញាណវិមោក្ខោ
 ។ ចេ ។ វ្រុបេ សុញ្ញតាទុបស្សនា យថាក្ខតំ ញាណំ
 អភិធិវេសតោ សម្មោហា អញ្ញាណា ឡុទ្ធាតិ ញា-
 ណវិមោក្ខោ ឯវិ សិយោ ឯកោ ញាណវិមោក្ខោ
 ទស ញាណវិមោក្ខោ ហោន្តិ ទស ញាណវិមោក្ខោ
 ឯកោ ញាណវិមោក្ខោ ហោតិ វត្ថុវេសទ ចរិយា-
 យេន ។ វេទនាយ ។ ចេ ។ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ
 វិញ្ញាណេ ចក្កស្មី ។ ចេ ។ ជនចរណេ អនិច្ចាទុ-
 ស្សនា យថាក្ខតំ ញាណំ និច្ចតោ សម្មោហា
 អញ្ញាណា ឡុទ្ធាតិ ញាណវិមោក្ខោ ។ ចេ ។ ជនច-
 រណេ សុញ្ញតាទុបស្សនា យថាក្ខតំ ញាណំ អភិធិ-
 វេសតោ សម្មោហា អញ្ញាណា ឡុទ្ធាតិ ញាណវិមោ-
 ក្ខោ ឯវិ សិយោ ឯកោ ញាណវិមោក្ខោ ទស
 ញាណវិមោក្ខោ ហោន្តិ ទស ញាណវិមោក្ខោ
 ឯកោ ញាណវិមោក្ខោ ហោតិ វត្ថុវេសទ ចរិយា-
 យេន អយំ ញាណវិមោក្ខោ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

សេចក្តីដឹងភាមតិគ ជាគ្រឿងតិចារណាយើញ ថាមិនទៀង ក្នុងរូប
 ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីវង្វែង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថាទៀង ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ ។ ចេ ។ សេចក្តីដឹងភាមតិគ ជាគ្រឿងតិចារណា
 យើញ ថាសូឡ ក្នុងរូប ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីវង្វែង ចាកសេចក្តីមិនដឹង
 ថាអូប្រកាន់ស្តិត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ យ៉ាងនេះឯង
 ញាណវិមោក្ខ ១ វេកចេញជាញាណវិមោក្ខ ១០ ញាណវិមោក្ខ ១០
 រួមមកជាញាណវិមោក្ខ ១ ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិក្ខ កំមាទ ។
 សេចក្តីដឹងភាមតិគ ជាគ្រឿងតិចារណាយើញ ថាមិនទៀង ក្នុង
 វេទនា ។ ចេ ។ ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ ចេ ។
 ក្នុងជនចរណៈ ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីវង្វែង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថា
 ទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ ។ ចេ ។ សេចក្តីដឹងភាម-
 តិគជាគ្រឿងតិចារណាយើញ ថាសូឡ ក្នុងជនចរណៈ ផុតស្រឡះ
 ចាកសេចក្តីវង្វែង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថាអូប្រកាន់ស្តិត ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ យ៉ាងនេះឯង ញាណវិមោក្ខ ១ វេកចេញជា
 ញាណវិមោក្ខ ១០ ញាណវិមោក្ខ ១០ រួមមកជាញាណវិមោក្ខ ១
 ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិក្ខ កំមាទ នេះញាណវិមោក្ខ ។

មហានិទ្ទ័ វិហារកថា

[១៧០] កកមោ សីតិសិយារិមោត្តោ ។ សិ-
 យា ឯកោ សីតិសិយារិមោត្តោ នស សីតិសិយា-
 រិមោត្តោ ហោត្តិ នស សីតិសិយារិមោត្តោ ឯកោ
 សីតិសិយារិមោត្តោ ហោតិ វត្តវិសេន ចរិយាយេន ។
 សិយាតិ កកមោ សិយា ។ អធិប្បាទុបស្សនា
 អនុត្តរំ សីតិភារិ ញាណំ និទ្ធកោ សន្តាបចរិទ្បា-
 ហននា មុទ្ធពិទិ សីតិសិយារិមោត្តោ ទុត្តា-
 ទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិភារិ ញាណំ សុទ្ធកោ
 សន្តាបចរិទ្បាហននា មុទ្ធពិទិ សីតិសិយារិមោត្តោ
 អនុត្តាទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិភារិ ញាណំ អត្តកោ
 សន្តាបចរិទ្បាហននា មុទ្ធពិទិ សីតិសិយារិមោត្តោ

មហានិទ្ទ័ វិហារកថា

[១៧០] សីតិសិយារិមោត្តោ តើដូចម្តេច ។ សីតិសិយារិមោត្តោ
 ។ ចែកចេញជាសីតិសិយារិមោត្តោ ១០ សីតិសិយារិមោត្តោ ១០ រួមមក
 ជាសីតិសិយារិមោត្តោ ១ ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិន័យ កំណាច ។
 សំនួរគ្រងពាក្យថា កំណាច ភិកំណាច ដូចម្តេច ។ សេចក្តីដឹងដ៏
 ប្រសើរ មានភាពដ៏គ្រដាត់ ជាគ្រឿងពិបាកឃើញ ថាមិនទៀង ផុត
 ស្រឡូចភស្តុភ័ក្ត្របាយ សេចក្តីកេសកេស និងសេចក្តីក្រវល់ក្រ-
 វាយ ថាទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយារិមោត្តោ សេចក្តីដឹងដ៏
 ប្រសើរ មានភាពដ៏គ្រដាត់ ជាគ្រឿងពិបាកឃើញ ថាជាទុក្ខ ផុត
 ស្រឡូចភស្តុភ័ក្ត្របាយ សេចក្តីកេសកេសនិងសេចក្តីក្រវល់ក្រ-
 វាយ ថាជាសុខ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយារិមោត្តោ សេចក្តី
 ដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏គ្រដាត់ ជាគ្រឿងពិបាកឃើញ ថា
 មិនចម្រុះ ផុតស្រឡូចភស្តុភ័ក្ត្របាយ សេចក្តីកេសកេស
 និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ថាខ្លួន ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយារិមោត្តោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

ឯព្រំនាទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិការិ ញាណំ ធម្មិយា
 សន្តាថបរិណ្ឌហនាថា ធម្មតិកំ សីតិសិយារិខោត្តោ
 វិរាតាទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិការិ ញាណំ
 រាគតោ សន្តាថបរិណ្ឌហនាថា ធម្មតិកំ សីតិសិ-
 យារិខោត្តោ ឯរាតាទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិការិ
 ញាណំ សុខយតោ សន្តាថបរិណ្ឌហនាថា
 ធម្មតិកំ សីតិសិយារិខោត្តោ បដិធិស្សត្តាទុប-
 ស្សនា អនុត្តរំ សីតិការិ ញាណំ អាណាធិកោ
 សន្តាថបរិណ្ឌហនាថា ធម្មតិកំ សីតិសិយារិខោត្តោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិបិដក

សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតិច រលាយយឺតយូរ
 ទៀយណាយ ផុតស្រឡះចោកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលករល
 ខឹងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសិ-
 តិសិយារិខោត្ត ។ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿង
 តិចរលាយយឺត ខ្លាំងមិញជាគ្រឿងប្រាសចាកកង្កែប ផុតស្រឡះចោក
 កង្កែប ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលករល ខឹងសេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសិសិយារិខោត្ត ។ សេចក្តីដឹងដ៏
 ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតិចរលាយយឺត ខ្លាំងមិញជាគ្រឿង
 រំលត់ ផុតស្រឡះចោកហេតុផ្សេងផ្សេង ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 សេចក្តីរលករល ខឹងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាសិសិយារិខោត្ត ។ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជា
 គ្រឿងតិចរលាយយឺត ខ្លាំងមិញជាគ្រឿងលោសចេញ ផុតស្រឡះ
 ចោកសេចក្តីប្រកាន់ ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលករល
 ខឹងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សិសិយារិខោត្ត

បទដ្ឋកថា វិទ្យាសាស្ត្រ

អធិប្បនិម្មិតសុត្តនិកាយ អនុត្តរិ សិទ្ធិកាវិ ញាណំ ធិប្បនិម្មិត-
 តោ សន្តាចចរិទ្ធិបាណនោ ធុត្តតិច្ឆិ សិទ្ធិសិយាវិទ្យា-
 ក្ខេត្តា ធម្មណិហិតាទុបស្សនា អនុត្តរិ សិទ្ធិកាវិ ញា-
 ណំ ចណិទិយា សន្តាចចរិទ្ធិបាណនោ ធុត្តតិច្ឆិ សិ-
 ទិសិយាវិទ្យា ក្ខេត្តា សុត្តនិកាយ អនុត្តរិ សិទ្ធិកាវិ
 ញាណំ អភិធិវេសតោ សន្តាចចរិទ្ធិបាណនោ ធុត្ត-
 តិច្ឆិ សិទ្ធិសិយាវិទ្យា ឯវិ សិយា ឯកោ សិទ្ធិសិ-
 យាវិទ្យា ធម្ម សិទ្ធិសិយាវិទ្យា ហោត្តិ ធម្ម
 សិទ្ធិសិយាវិទ្យា ឯកោ សិទ្ធិសិយាវិទ្យា
 ហោតិ វត្តសេន ចរិយាយេន ។ រូបេ អធិប្បនិម្មិត-
 បស្សនា អនុត្តរិ សិទ្ធិកាវិ ញាណំ ធិប្បនិម្មិតោ សន្តាច-
 ចរិទ្ធិបាណនោ ធុត្តតិច្ឆិ សិទ្ធិសិយាវិទ្យា ។ មេ ។

បទដ្ឋកថា វិទ្យាសាស្ត្រ

សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតិចារណា ឃើញខ្លួនចម្រើន
 មិនមានធិប្បនិម្មិត ផុតស្រឡះចាកចម្រើនមិនមែន ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 សេចក្តីរោលរល ធីនសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះជាសិទ្ធិ-
 សិយាវិទ្យា សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតិចារណា ឃើញ
 ខ្លួនចម្រើនមិនមានការធម្មលំទុក ផុតស្រឡះចាកការធម្មលំទុក
 ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរោលរល ធីនសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ដោយហេតុនោះ ឈ្មោះជាសិទ្ធិសិយាវិទ្យា សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មាន
 ភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតិចារណា ឃើញ ជាសូន្យ ផុតស្រឡះចាកការ
 ច្រកាន់ ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរោលរល ធីនសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះជាសិទ្ធិសិយាវិទ្យា ។ យ៉ាងនេះឯង សិទ្ធិ-
 សិយាវិទ្យា ១ ចែកចេញជាសិទ្ធិសិយាវិទ្យា ១០ សិទ្ធិសិយាវិទ្យា
 ១០ រួមគ្នាជាសិទ្ធិសិយាវិទ្យា ១ ដោយបរិយាយ ដោយកំ-
 ណាចរិទ្ធិក៏មាន ។ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជា
 គ្រឿងតិចារណា ឃើញ ជាមិនទៀង ក្នុងរូប ផុតស្រឡះចាកការទៀង
 ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរោលរល ធីនសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះជាសិទ្ធិសិយាវិទ្យា ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសម្ពុទ្ធាចារ្យ

វត្តវិសេន ចរិយាយេន ។ វេទចាយ ។ បេ ។ ស-
 ញាយ សង្ការេសុ វិញ្ញាណេ ចក្កស្មី ។ បេ ។ ជ-
 រាធរណេ អនិច្ចារុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិការិ ញាណំ
 និច្ចតោ សន្តាបចរិឡាហនេវា ឡុត្តតិ សីតិសិយា-
 វិមោក្ខោ ។ បេ ។ ឯវំ សិយា ឯកោ សីតិសិយា-
 វិមោក្ខោ នស សីតិសិយាវិមោក្ខោ ហោន្តិ នស
 សីតិសិយាវិមោក្ខោ ឯកោ សីតិសិយាវិមោក្ខោ
 ហោតិ វត្តវិសេន ចរិយាយេន អយំ សីតិសិយាវិ-
 មោក្ខោ ។

[១៧១] កតតោ ឈានិវិមោក្ខោ ។ ទេ-
 ក្ខម្មំ ជាយត្តិ(១) ឈានំ កាឡទ្ធកំ ឈាបេ-
 តិ ឈានំ ជាយន្តោ(២) ឡុត្តតិ ឈានិ-
 វិមោក្ខោ ឈាបេន្តោ ឡុត្តតិ ឈានិវិមោក្ខោ
 ជាយន្តិ ទន្ធា ឈាបេតិ កិលេសេ ជាតេ
 ច ឈាបេ ច ជាបាតិ ឈានិវិមោក្ខោ

១. ឧ. ឈាយនិ ។ ២. ឧ. ឈាយន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសម្ពុទ្ធាចារ្យ

ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ ។ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏
 ក្រអៅ ជាគ្រឿងពិចារណាយើង ជាមិនទៀង ក្នុងវេទនា ។ បេ ។ ក្នុង
 សញ្ញា ក្នុងសង្ការ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ក ។ បេ ។ ក្នុងជរាមរណៈ ដុត
 ស្រឡះចោកការទៀង ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីពេលវេលា
 និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សីតិសិយាវិមោក្ខ
 ។ បេ ។ យ៉ាងនេះឯង សីតិសិយាវិមោក្ខ ១ បែកចេញជាសីតិសិ-
 យាវិមោក្ខ ១០ សីតិសិយាវិមោក្ខ ១០ រួមគ្នាជាសីតិសិយាវិមោក្ខ ១
 ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យនេះ នេះ សីតិសិយាវិមោក្ខ ។

[១៧១] ឈានិវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ នេក្ខម្មៈ កើតឡើង ឈ្មោះ
 ថាឈាន ធម្មជាតិដុត ឡូកិលេសេ ឈ្មោះថាឈាន សភាវៈកាល
 កើតឡើង ដុតស្រឡះ (ចាកកិលេសតាំងឡាយ) ឈ្មោះថាឈាន-
 វិមោក្ខ សភាវៈ កាលដុត ដុតស្រឡះ (ចាកកិលេសតាំងឡាយ) ឈ្មោះ
 ថាឈានិវិមោក្ខ ធម៌តាំងឡាយកើតឡើង សភាវៈដុត (ឡូកិលេស
 តាំងឡាយ) សភាវៈដឹង ឡូកិលេសតាំងឡាយ ដែលកើតឡើង
 ដឹង ឡូកិលេសតាំងឡាយ ដែលនេះដឹង ឈ្មោះថា ឈានិវិមោក្ខ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

អក្សតាទោ ជាយតីតិ(*) ឈានំ ក្សតានំ ឈា-
 បេតីតិ ឈានំ ជាយន្តោ ឡុតីតិ ឈានិវិហោត្តោ
 ឈាបេន្តោ ឡុតីតិ ឈានិវិហោត្តោ ជាយន្តីតិ
 ធម្មា ឈាបេតីតិ កិលេសេ ជាតេ ធម្មា ឈាបេ
 ធម្មា ជាបាតីតិ ឈានិវិហោត្តោ អាលោកសញ្ញា
 ជាយតីតិ ឈានំ បិណ្ឌិទ្ធិ ឈាបេតីតិ ឈានំ អ-
 វិក្កោទោ ជាយតីតិ ឈានំ ឧទ្ធានំ ឈាបេតីតិ
 ឈានំ ធម្មវិក្កានំ ជាយតីតិ ឈានំ វិចិត្តិ ឈា-
 បេតីតិ ឈានំ ញាលំ ជាយតីតិ ឈានំ អវិជ្ជំ
 ឈាបេតីតិ ឈានំ ចាឡុដ្ឋំ ជាយតីតិ ឈានំ

១១. ឆ. ឈាបេតីតិ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

ការិមនាធិក្សតោ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុតដូរក្សតោ
 ឈ្មោះថាឈាន សភាវៈ កាលកើតឡើង ដុតស្រឡះ (ចាកកិលេស
 ទាំងឡាយ) ឈ្មោះថា ឈានវិហារុ សភាវៈ កាលដុត ដុតស្រឡះ
 (ចាកកិលេសទាំងឡាយ) ឈ្មោះថា ឈានវិហារុ ធម្មទាំងឡាយ
 កើតឡើង សភាវៈ កាលដុត (ដូរកិលេសទាំងឡាយ) សភាវៈដឹងដូរ
 កិលេសទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងដឹង ដូរកិលេសទាំងឡាយដែលនេះ
 ដឹង ឈ្មោះថាឈានវិហារុ កាលោកសញ្ញា កើតឡើង ឈ្មោះថា
 ឈាន ធម្មជាតិ ដុតដូរចំណុះ ឈ្មោះថាឈាន ការិមនាធិក្សតោ
 កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុតដូរក្សតោ ឈ្មោះថាឈាន
 ការិណ្ឌវិក្កោទោ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុតដូរវិចិត្តោ
 ឈ្មោះថាឈាន ញាលាកើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុតដូរ
 អវិជ្ជា ឈ្មោះថាឈាន ចាឡុដ្ឋុ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

អរតិ ឈាមេតិ ឈានំ ចម្រើនំ ជាយតិ ឈានំ ធិវណំ ឈាមេតិ ឈានំ ។ ថេ ។

អរហន្តុក្កោ ជាយតិ ឈានំ សុត្តន្តិកេសេ ឈាមេតិ ឈានំ ជាយន្តោ ឌុត្តនិកេ ឈានិវិហោក្កោ ឈានេន្តោ ឌុត្តនិកេ ឈានិវិហោក្កោ ជាយន្តិកេ ចន្ទា ឈាមេតិ កិលេសេ ជាតេ ច ឈាមេ ច ជាតាតិ ឈានិវិហោក្កោ អយំ ឈានិវិហោក្កោ ។

[១៧២] កាតោ អនុបាណិក្កស្ស វិហោក្កោ ។

សិយោ ឯកោ អនុបាណិក្កស្ស វិហោក្កោ នស អនុបាណិក្កស្ស វិហោក្កោ ហោន្តិ នស អនុបាណិក្កស្ស វិហោក្កោ ឯកោ អនុបាណិក្កស្ស វិហោក្កោ ហោតិ វត្តវិសេ ច បរិយាយេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ធម្មជាតិធម្មត្ថវិសេចក្តីទិវគ្គករោ ឈានោ ឈាន បឋមជ្ឈាន កើត ឡើង ឈានោឈាន ធម្មជាតិធម្មត្ថវិសេចក្តី ឈានោឈាន ។ ថេ ។ អរហន្តុក្កោ កើតឡើង ឈានោឈាន ធម្មជាតិធម្មត្ថវិសេស ព័ន្ធក្នុង ឈានោឈាន សភាវៈ កាលកើតឡើង ផុតស្រឡះ(ចាក កិលេសព័ន្ធគ្រប់) ឈានោ ឈានិវិហោក្កោ សភាវៈ កាលផុត ផុតស្រឡះ (ចាកកិលេសព័ន្ធគ្រប់) ឈានោឈានិវិហោក្កោ ធម៌ ព័ន្ធគ្រប់ កើតឡើង សភាវៈផុត (ឆ្លុះកិលេសព័ន្ធគ្រប់) សភាវៈ ដឹងឆ្លុះកិលេសព័ន្ធគ្រប់ ដែលកើតឡើងដឹង ឆ្លុះកិលេសព័ន្ធគ្រប់ ដែលនរណា ឈានោ ឈានិវិហោក្កោ នេ ឈានិវិហោក្កោ ។

[១៧២] អនុបាណិក្កវិហោក្កោ (ការចូលនិព្វាននិវាសន៍ប្រកាន់) កើតដូចម្តេច ។ អនុបាណិក្កវិហោក្កោ ១ បែកចេញជាអនុបាណិក្កវិហោក្កោ ១០ អនុបាណិក្កវិហោក្កោ ១០ រួមគ្នាជាអនុបាណិក្កវិហោក្កោ ១ វិញ ដោយចំរាយ ដោយគំណាចវិនិច្ឆ័យ ក៏មាន ។

បញ្ជីរដ្ឋ វិសេស្តរាជ

សិរយោតិ កាជញ្ច សិរយោ ។ អនិស្តានុបស្សនា
 ញាណំ ធិត្ថុតោ ឧបាសាសា ឥត្ថុតិកិ អនុបាសាចិត្តស្ស
 វិមោក្ខោ ធិត្តានុបស្សនាញាណំ សុទតោ ឧបាសា-
 នា ឥត្ថុតិកិ អនុបាសាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ អនុបាសា-
 ស្សនាញាណំ អត្តតោ ឧបាសាសា ឥត្ថុតិកិ អនុបាសា-
 ចិត្តស្ស វិមោក្ខោ ធិត្តានុបស្សនាញាណំ ធិត្តយោ
 ឧបាសាសា ឥត្ថុតិកិ អនុបាសាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ វិក-
 តានុបស្សនាញាណំ រាគតោ ឧបាសាសា ឥត្ថុតិកិ
 អនុបាសាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ ធិត្តានុបស្សនាញាណំ
 សុទយតោ ឧបាសាសា ឥត្ថុតិកិ អនុបាសាចិត្តស្ស
 វិមោក្ខោ ធិត្តានុបស្សនាញាណំ អនាធិតោ
 ឧបាសាសា ឥត្ថុតិកិ អនុបាសាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ

បញ្ជីរដ្ឋ វិសេស្តរាជ

កាត្យថា កិមាឧ កើតិមាឧ ផូចាម្ពច ។ ញាណាជានុត្រិកិចារ
 ណារយេញ ថាមិទៀត ផុតស្រឡះចាកការទៀត ដែលជាសេចក្តីប្រ-
 កាន់ ឈ្មោះជាអនុបាសាចិត្តវិមោក្ខ ញាណាជានុត្រិកិចារណារយេញ ថា
 ជាម្ពត ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីសុទ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះជា
 អនុបាសាចិត្តវិមោក្ខ ញាណាជានុត្រិកិចារណារយេញ ថាមិទៀត ផុត
 ស្រឡះចាកខ្លួន ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះជាអនុបាសាចិត្តវិមោក្ខ
 ញាណាជានុត្រិកិចារណារយេញ ឆ្លុវធមិជានុត្រិកិចារណាយ ផុតស្រ-
 ឡះចាកសេចក្តីប្រកាន់ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះជាអនុបាសាចិត្ត-
 វិមោក្ខ ញាណាជានុត្រិកិចារណារយេញ ឆ្លុវធមិជានុត្រិកិចារណាយ
 ផុតស្រឡះចាកករៈ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះជាអនុបាសាចិត្តវិមោក្ខ
 ញាណាជានុត្រិកិចារណារយេញ ឆ្លុវធមិជានុត្រិកិចារណាយ ផុតស្រឡះ
 ចាកហេតុជាផែនកើត ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះជាអនុបាសាចិត្តវិ-
 មោក្ខ ញាណាជានុត្រិកិចារណារយេញ ឆ្លុវធមិជានុត្រិកិចារណាយ ផុតស្រ-
 ឡះចាកការប្រកាន់ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះជាអនុបាសាចិត្តវិមោក្ខ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិមគ្គោ

អធិចិត្តានុបស្សនាញាណំ ធិចិត្តតោ ឧបាសាសា ឧ-
 ទ្ទតិកំ អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ អប្បណិហិតានុ-
 បស្សនាញាណំ ចណិចិយា ឧបាសាសា ឧទ្ទតិកំ
 អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ សុញ្ញតានុបស្សនាញា-
 ណំ អភិធិវេសតោ ឧបាសាសា ឧទ្ទតិកំ អនុបាសា-
 ធិត្តស្ស វិហោត្តោ ឃិវិ សិយា ឃិកោ អនុបាសា-
 ធិត្តស្ស វិហោត្តោ នស អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ
 ហោត្តំ នស អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ ឃិកោ
 អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ ហោតិ វត្តវសេន ចរិ-
 យាយេន ។ រូបេ អធិច្ចានុបស្សនាញាណំ ធិចិត្តតោ
 ឧបាសាសា ឧទ្ទតិកំ អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ
 ។ រេ ។ រូបេ សុញ្ញតានុបស្សនាញាណំ អភិធិវេស-
 តោ ឧបាសាសា ឧទ្ទតិកំ អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោ-
 ត្តោ ឃិវិ សិយា ឃិកោ អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោ-
 ត្តោ នស អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ ហោត្តំ
 នស អនុបាសាធិត្តស្ស វិហោត្តោ ឃិកោ អនុបាសា-
 ធិត្តស្ស វិហោត្តោ ហោតិ វត្តវសេន ចរិយាយេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកមគ្គោ

ញាណជាត្រៀនិតិពារណាយេញ គូវធម៌មិនមានធម៌គុ ធុគស្រឡូចោក
 ធម៌មានធម៌គុ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះថា អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត
 ញាណជាត្រៀនិតិពារណាយេញ គូវការមិនគ្រប់គ្រាន់ ធុគស្រឡូចោក
 ចាកការគ្រប់គ្រាន់ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះថា អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត
 ញាណជាត្រៀនិតិពារណាយេញ ថាសូន្យ ធុគស្រឡូចោកការប្រកាន់
 ស្តិត ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះថា អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ។ យ៉ាងនេះ
 ឯង អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ១ បែកចេញជាអនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ១០ អនុ-
 បាសាធិត្តវិហោត្ត ១០ រួមគ្នាជាអនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ១ វិញ ដោយបរិយាយ
 ដោយអំណាចវៃវៃគុ ក៏មាន ។ ញាណជាត្រៀនិតិពារណាយេញ
 ថាមិនទៀង ក្នុងរូប ធុគស្រឡូចោកការទៀង ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់
 ឈ្មោះថា អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ។ រេ ។ ញាណជាត្រៀនិតិពារណាយេញ
 ថាសូន្យ ក្នុងរូប ធុគស្រឡូចោកការប្រកាន់ស្តិត ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់
 ឈ្មោះថា អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ។ យ៉ាងនេះឯង អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ១ បែក
 ចេញជាអនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ១០ អនុបាសាធិត្តវិហោត្ត ១០ រួមគ្នាជាអនុបា-
 សាធិត្តវិហោត្ត ១ វិញ ដោយបរិយាយ ដោយអំណាចវៃវៃគុ ក៏មាន ។

បញ្ជីពន្ធ វិសេស្យា

វេទនាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញា-
 ណោ ឥត្តស្មី ។ បេ ។ ជនមរណោ អធិប្បាទុប-
 ស្សនាញាណំ ធិត្ថតោ ឧបាសាសា ឧត្ថតិកិ អនុបា-
 នាចិត្តស្ស វិមោត្តោ ។ បេ ។ ជនមរណោ(១) សុញ្ញ-
 នាទុបស្សនាញាណំ អភិធិវេសតោ ឧបាសាសា ឧត្ថ-
 តិកិ អនុបានាចិត្តស្ស វិមោត្តោ ឯវិ សិយា ឯកោ
 អនុបានាចិត្តស្ស វិមោត្តោ ហោតិ ធមស អនុបា-
 នាចិត្តស្ស វិមោត្តោ ហោតិ ធមស អនុបានាចិត្តស្ស
 វិមោត្តោ ឯកោ អនុបានាចិត្តស្ស វិមោត្តោ ហោតិ
 វត្តវសេន ចរិយាយេន ។

(១៧៣) អធិប្បាទុបស្សនាញាណំ កតិហុបាណ-
 ធមហិ ឧត្ថតិ ធិត្ថនាទុបស្សនាញាណំ កតិហុបាណ-
 ធមហិ ឧត្ថតិ អនុបាទុបស្សនាញាណំ កតិហុបា-
 ណធមហិ ឧត្ថតិ ធិត្ថនាទុបស្សនាញាណំ ។ បេ ។

១ ប. ជនមរណញាណំ ។

បញ្ជីពន្ធ វិសេស្យា

ញាណជាគ្រឿងតិបារណាយេញ ជាមិនទៀង ក្នុងវេទនា ។ បេ ។ ក្នុង
 សញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ក ។ បេ ។ ក្នុងជនមរណ
 ផុតស្រឡះចាកការទៀង ដែលជាសេចក្តីច្រកាន់ ឈ្មោះជាអនុបាទាចិត្ត-
 វិមោត្ត ។ បេ ។ ញាណជាគ្រឿងតិបារណាយេញ ជាសូន្យ ក្នុងជនមរ-
 ណៈ ផុតស្រឡះចាកការច្រកាន់ស្អិត ដែលជាសេចក្តីច្រកាន់ ឈ្មោះជា
 អនុបាទាចិត្តវិមោត្ត ។ យ៉ាងនេះឯង អនុបាទាចិត្តវិមោត្ត ១ បែកចេញជា
 អនុបាទាចិត្តវិមោត្ត ១០ អនុបាទាចិត្តវិមោត្ត ១០ រួមមកជាអនុបាទាចិ-
 ត្តវិមោត្ត ១ វិញ ដោយបរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ កំណាម ។

(១៧៤) ញាណ ជាគ្រឿងតិបារណាយេញ ជាមិនទៀង
 ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខទាមប្តីខ្លាច ញាណ ជាគ្រឿងតិបារណាយេញ
 ជាជាទុក្ខ ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខទាមប្តីខ្លាច ញាណ ជាគ្រឿងតិបារណា
 យេញ ជាមិនមែនទុក្ខ ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខទាមប្តីខ្លាច ញាណ
 ជាគ្រឿងតិបារណាយេញ ខ្លឹមមិនគ្រឿងទៀងណាយ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បដិសន្ធិកថា

វិភក្តាទុបស្សនាញាណំ ឱវេណាទុបស្សនាញាណំ ប-
 ដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ អធិមិគ្គាទុបស្សនាញាណំ
 អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណំ សុញ្ញកាទុបស្សនា-
 ញាណំ កតិហុតាណទេហិ ឥច្ចតិ ។ អធិប្បាទុប-
 ស្សនាញាណំ តិហុតាណទេហិ ឥច្ចតិ ទុក្ខាទុប-
 ស្សនាញាណំ ឯកុតាណា ឥច្ចតិ អនត្តាទុបស្ស-
 នាញាណំ តិហុតាណទេហិ ឥច្ចតិ ឱត្តិណាទុប-
 ស្សនាញាណំ ឯកុតាណា ឥច្ចតិ វិភក្តាទុប-
 ស្សនាញាណំ ឯកុតាណា ឥច្ចតិ ឱវេណាទុប-
 ស្សនាញាណំ ធម្មហុតាណទេហិ ឥច្ចតិ បដិច្ចិ-
 ស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ ធម្មហុតាណទេហិ ឥច្ចតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងប្រាសចារកកៈ ញាណ
 ជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងវិសតំ ញាណ ជាត្រៀង
 តិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងលោសំ ញាណជាត្រៀងតិចារណា
 យេញ ខ្លវធម៌មិច្ឆាធម៌ខ្ល ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្ល
 ធម៌មិច្ឆាធម៌កាគម្ភលំទុក ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ជាសូន្យ
 ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ។ ញាណ ជាត្រៀងតិចារណាយេញ
 ជាមិច្ឆាទៀង ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ឬ ញាណជាត្រៀងតិចារណា
 យេញ ជាជំនុំផ្គូ ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ។ ញាណជាត្រៀងតិចារ-
 ណាយេញ ជាមិច្ឆាខ្ល ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ឬ ញាណជា
 ត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងឡើយណាយ ផុតស្រឡះចោក
 ទុបស្សនា ។ ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងប្រាស
 ចារកកៈ ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ។ ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ
 ខ្លវធម៌ជាត្រៀងវិសតំ ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ។ ញាណ ជាត្រៀង
 តិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងលោសំ ផុតស្រឡះចោកទុបស្សនា ។

បទដ្ឋាន វិហារកថា

អធិប្បទាទុបស្សនាញាណំ តីហុតាណនេហិ មុទ្ធពិ
អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណំ ឯកុតាណនា មុទ្ធពិ
សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ តីហុតាណនេហិ មុទ្ធពិ ។

(១៧២) អធិប្បទាទុបស្សនាញាណំ កតថេហិ
តីហុតាណនេហិ មុទ្ធពិ ។ ទិដ្ឋតាណនា សីលទ្ធកុ-
តាណនា អត្តវាទុតាណនា អធិប្បទាទុបស្សនាញាណំ
ឥថេហិ តីហុតាណនេហិ មុទ្ធពិ ។

ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ កតថា ឯកុតាណនា
មុទ្ធពិ ។ កាមុតាណនា ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ
ឥថា ឯកុតាណនា មុទ្ធពិ ។

អនត្តាទុបស្សនាញាណំ កតថេហិ តីហុតា-
ណនេហិ មុទ្ធពិ ។ ទិដ្ឋតាណនា សីលទ្ធកុតាណនា
អត្តវាទុតាណនា អនត្តាទុបស្សនាញាណំ ឥថេហិ
តីហុតាណនេហិ មុទ្ធពិ ។

បទដ្ឋាន វិហារកថា

ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ ភូមិមិមនោនិមិក្ខ ផុស្រឡះចាក
ទុក្ខាន ឃ ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ ភូមិមិមនោនាការ
កម្មលំទុក ផុស្រឡះចាកទុក្ខាន ។ ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ
ជាស្មន្យ ផុស្រឡះចាកទុក្ខាន ឃ ។

(១៧២) ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ ជាមិនទៀង ផុស្រឡះ
ចាកទុក្ខាន ឃ ភើដូចម្ដេច ។ ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ
ជាមិនទៀង ផុស្រឡះ ចាកទុក្ខាន ឃ នេះ គឺ ទិដ្ឋតាណនា ។
សីលទ្ធកុតាណនា ។ អត្តវាទុក្ខាន ។ ។

ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ ជាជំនួញ ផុស្រឡះ ចាក
ទុក្ខាន ។ ភើដូចម្ដេច ។ ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ ជា
ជំនួញ ផុស្រឡះ ចាកទុក្ខាន ។ នេះ គឺ កាមុតាណនា ។

ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ ជាមិនមែនខ្លួន ផុស្រឡះ
ចាកទុក្ខាន ឃ ភើដូចម្ដេច ។ ញាណជាត្រៀងិតិវារណារយេញ
ជាមិនមែនខ្លួន ផុស្រឡះ ចាកទុក្ខាន ឃ នេះ គឺ ទិដ្ឋតាណនា ។
សីលទ្ធកុតាណនា ។ អត្តវាទុក្ខាន ។ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតាមន្ត

វិនិច្ឆ័យនិកាយស្ស កាតមា ឯកុបាទានា ធុត្តនិ ។ កាតុបាទានា វិនិច្ឆ័យនិកាយស្ស កាតមា ឯកុបាទានា ធុត្តនិ ។

វិហារនិកាយស្ស កាតមា ឯកុបាទានា ធុត្តនិ ។ កាតុបាទានា វិហារនិកាយស្ស កាតមា ឯកុបាទានា ធុត្តនិ ។

វិរោធិនិកាយស្ស កាតមេហិ ចត្វុហុតាទានេហិ ធុត្តនិ ។ កាតុបាទានា វិរោធិនិកាយស្ស កាតមេហិ ចត្វុហុតាទានេហិ ធុត្តនិ ។

ចដិវិនិច្ឆ័យនិកាយស្ស កាតមេហិ ចត្វុហុតាទានេហិ ធុត្តនិ ។ កាតុបាទានា ចដិវិនិច្ឆ័យនិកាយស្ស កាតមេហិ ចត្វុហុតាទានេហិ ធុត្តនិ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតាមន្ត

ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយ ធុត្តនិ ។ ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយ ធុត្តនិ ។

ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយេញ ធុត្តនិ ។ ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយេញ ធុត្តនិ ។

ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយេញ ធុត្តនិ ។ ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយេញ ធុត្តនិ ។

ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយេញ ធុត្តនិ ។ ញាណជាត្រៀមិតារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀមិតារណាយេញ ធុត្តនិ ។

បទដ្ឋាន វិហារកថា

អធិមិត្តានុបស្សនាញាណំ កតមេហិ តីហុតាណា-
នេហិ ឌុត្តតិ ។ ធិដ្ឋតាណាថា(១) សីលព្វគុតាណា
អត្តវាទុតាណា អធិមិត្តានុបស្សនាញាណំ ឥមេហិ
តីហុតាណានេហិ ឌុត្តតិ ។

អប្បណិហិតានុបស្សនាញាណំ កតមេហ ឯកុតា-
ណា ឌុត្តតិ ។ កាទុតាណា អប្បណិហិតានុប-
ស្សនាញាណំ ឥមេហ ឯកុតាណា ឌុត្តតិ ។

សុត្តានុបស្សនាញាណំ កតមេហិ តីហុតា-
ណានេហិ ឌុត្តតិ ។ ធិដ្ឋតាណា សីលព្វគុតាណា
អត្តវាទុតាណា សុត្តានុបស្សនាញាណំ ឥមេហិ
តីហុតាណានេហិ ឌុត្តតិ ។

យេតុ អធិដ្ឋានុបស្សនាញាណំ យេតុ អនត្តានុ-
បស្សនាញាណំ យេតុ អធិមិត្តានុបស្សនាញាណំ
យេតុ សុត្តានុបស្សនាញាណំ ឥមាធិ ចក្កាវិ-
ញាណាធិ តីហុតាណានេហិ ឌុត្តតិ ធិដ្ឋតាណា
សីលព្វគុតាណា អត្តវាទុតាណា ។ យេតុ ទុក្ខា-
នុបស្សនាញាណំ យេតុ ធិត្វិទានុបស្សនាញាណំ

១២. ធិដ្ឋាន កម្មវិធី វិស្សតិ ។

បទដ្ឋាន វិហារកថា

ញាណាវាគ្រីនិពិចារណាយេញ ខ្ញុំធិមិត្តានុបស្សនា ឌុត្តតិ
ចាក្ខណ ៧ ធិដ្ឋតាម្លេច ។ ញាណា វាគ្រីនិពិចារណា
យេញ ខ្ញុំធិមិត្តានុបស្សនា ឌុត្តតិ ចាក្ខណ ៧ នេះ គឺ
ធិដ្ឋតាម ១ សីលព្វគុតាម ១ អត្តវាទុតាម ១ ។

ញាណាវាគ្រីនិពិចារណាយេញ ខ្ញុំធិមិត្តានុបស្សនា ឌុត្តតិ
ស្រឡាចាក្ខណ ៧ ធិដ្ឋតាម្លេច ។ ញាណាវាគ្រីនិពិចារណាយេញ
ខ្ញុំធិមិត្តានុបស្សនា ឌុត្តតិ ចាក្ខណ ៧ នេះ គឺ
កម្មវិធី ។

ញាណាវាគ្រីនិពិចារណាយេញ ថាសុខ្យ ឌុត្តតិ ចាក្ខណ
៧ ធិដ្ឋតាម្លេច ។ ញាណា វាគ្រីនិពិចារណាយេញ
ថាសុខ្យ ឌុត្តតិ ចាក្ខណ ៧ នេះ គឺ ធិដ្ឋតាម ១ សីលព្វ-
គុតាម ១ អត្តវាទុតាម ១ ។

អធិដ្ឋានុបស្សនាញាណ ១ អនត្តានុបស្សនាញាណ ១ អធិមិត្តា-
នុបស្សនាញាណ ១ សុត្តានុបស្សនាញាណ ១ ញាណាមំន ៤ នេះ
ឌុត្តតិ ចាក្ខណ ៧ គឺ ធិដ្ឋតាម ១ សីលព្វគុតាម ១ អត្ត-
វាទុតាម ១ ។ ទុក្ខានុបស្សនាញាណ ១ ធិត្វិទានុបស្សនាញាណ ១

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធ

យេតុ វិភោគាទុបស្សនាញាណំ យេតុ អប្បណិហិតា-
ទុបស្សនាញាណំ ឥហនិ ចក្កាវិ ញាណានិ ឯកុចា-
នានា ធុត្តន្តិ កាមុចានានា ។ យេតុ ធិរោគាទុប-
ស្សនាញាណំ យេតុ បដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ
ឥហនិ ទ្វេ ញាណានិ ចត្វាតុចានានា ធុត្តន្តិ
កាមុចានានា ធិដ្ឋុចានានា សីលទ្ធុតុចានានា អត្តក-
ទុចានានា អយំ អនុចានាចិក្ខុស្ស វិហោក្ខោ ។

វិហោក្ខណោ បរិមាណាវិ ។

(១៧៨) តីណិ ទោ បដិចានិ វិហោក្ខមុចានិ
លោកនិយ្យនាយ សីវត្តន្តិ សទ្ធសង្ខារេ បរិច្ឆេទ-
បរិដ្ឋុមកោ សមទុបស្សនកាយ អនិច្ចតាយ ច
នាតុយា ចិក្ខុសម្មក្ខន្ធនកាយ សទ្ធសង្ខារេសុ ម-
នោសមុត្តដនកាយ អប្បណិហិតាយ ច នាតុយា
ចិក្ខុសម្មក្ខន្ធនកាយ សទ្ធខម្មេ បរិកោ សមទុប-
ស្សនកាយ សុត្តកាយ ច នាតុយា ចិក្ខុសម្មក្ខ-
ន្ធនកាយ ឥហនិ តីណិ វិហោក្ខមុចានិ លោកនិ-
យ្យនាយ សីវត្តន្តិ ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធ

វិភោគាទុបស្សនាញាណ ១ អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណ ១ ញាណ
តាំង ២ នេះ ផុតស្រឡះយោកទុចាន ១ គឺ កាមុចាន ។ ធិរោ-
គាទុបស្សនាញាណ ១ បដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនាញាណ ១ ញាណ
តាំង ២ នេះ ផុតស្រឡះយោកទុចាន ២ គឺ កាមុចាន ១ ចិដ្ឋុចាន ១
សីលទ្ធុតុចាន ១ អត្តកទុចាន ១ នេះ អនុចាចិក្ខុវិហោក្ខ ។

បចំ វិហោក្ខណោ បរិមាណាវិ ។

(១៧៩) កិធិវិហោក្ខមុចានេ ពាន ធម្មយ៉ាង តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ចេញចាកលោក គឺប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាស្មោះទៅនៃចិក្ខុ ក្នុងអនិច្ចតាតុ
ព្រោះកិរិយាតិចារណារយេញ ទ្វេសង្ខារតាំងត្បូង ជាតិកិរិយាតំណត់ទ្វេ
វែងនឹងជាផ្លូវ ១ ដើម្បីកិរិយាស្មោះទៅនៃចិក្ខុក្នុងអប្បណិហិតាតុ ព្រោះ
កិរិយាញ៉ាំងចិក្ខុឱ្យកាចហាន ក្នុងសង្ខារតាំងត្បូង ១ ដើម្បីកិរិយាស្មោះទៅ
នៃចិក្ខុក្នុងសុត្តនកោតុ ព្រោះកិរិយាតិចារណារយេញ ទ្វេដ្ឋុចាំងត្បូង
ជាតិចំណែកដទៃ ១ នេះ វិហោក្ខមុច ធម្មយ៉ាង តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ចេញចាកលោក ។

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្តិកថា

អធិទូតោ ឧទសិករោន្តោ អធិមោក្ខតហុលោ
កកមិទ្ធិយំ ចដិលភតិ ទុក្ខតោ ឧទសិករោន្តោ
បស្សនិទតហុលោ កកមិទ្ធិយំ ចដិលភតិ ឧទត្ថតោ
ឧទសិករោន្តោ វេទតហុលោ កកមិទ្ធិយំ ចដិល-
ភតិ ។ អធិទូតោ ឧទសិករោន្តោ អធិមោក្ខតហុ-
លោ សទ្ធិទ្ធិយំ ចដិលភតិ ទុក្ខតោ ឧទសិករោ-
ន្តោ បស្សនិទតហុលោ សមាធិទ្ធិយំ ចដិលភតិ
ឧទត្ថតោ ឧទសិករោន្តោ វេទតហុលោ បញ្ញាទ្ធិយំ
ចដិលភតិ ។

[១៧៧] អធិទូតោ ឧទសិករោតោ អធិមោ-
ក្ខតហុលស្ស កកមិទ្ធិយំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ
ការិយាយ កតិទ្ធិយាធិ កធន្ធយាធិ ហោន្តិ ស-
ហាជាតប្បទ្ធយា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញាប្បទ្ធយា ហោ-
ន្តិ ធិស្សយប្បទ្ធយា ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បទ្ធយា
ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ កេនភោទ ការិយា
កោ ការិយា ទុក្ខតោ ឧទសិករោតោ បស្សនិ-
ទតហុលស្ស កកមិទ្ធិយំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

ប្រយោគាចរ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអ្នកច្រើនដោយ
អធិមោក្ខ តើបានឲ្យវង្វែងដូចម្តេច កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជា
អ្នកច្រើនដោយបស្សនិ តើបានឲ្យវង្វែងដូចម្តេច កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត
ជាមិនមែនខ្លួន ជាអ្នកច្រើនដោយវេទៈ តើបានឲ្យវង្វែងដូចម្តេច ។ ប្រ-
យោគាចរ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអ្នកច្រើនដោយអធិមោក្ខ
វេទធានឲ្យសន្តិទ្ធិយ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអ្នកច្រើនដោយ
បស្សនិ វេទធានឲ្យសមាធិទ្ធិយ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន
ជាអ្នកច្រើនដោយវេទៈ វេទធានឲ្យបញ្ញាទ្ធិយ ។

[១៧៧] កាលប្រយោគាចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអ្នក
ច្រើនដោយអធិមោក្ខ តើវង្វែងណា ជាអធិបតិ, ក្នុងការិយា មានវង្វែង
ចំនួន ប្រព្រឹត្តទៅតាមវង្វែងជាអធិបតិវេទា តាំងជាសហជាតប្បទ្ធិយ
អញ្ញាមញ្ញាប្បទ្ធិយ ធិស្សយប្បទ្ធិយ សម្បយុត្តប្បទ្ធិយ មានកិច្ចកម្ម
ការិយា ដោយអង្គជាដូចម្តេច បុគ្គលណាច្រើន កាលបុគ្គលេធ្វើទុក្ខក្នុង
ចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអ្នកច្រើនដោយបស្សនិ តើវង្វែងណា ជាអធិបតិ ,

បរាជ័យ វិហារកថា

កាវតាយ កាតិទ្រ័យណិ តទទ្ធយណិ ហោន្តិ សហជា-
 តច្បទ្ធយណ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយណ ហោន្តិ វិស្ស-
 យច្បទ្ធយណ ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយណ ហោន្តិ ឯក-
 រសា ហោន្តិ កេនតេន កាវតា កោ កាវតិ អនត្ត-
 តោ មនសិករោតោ វេទតហុលស្ស កតម៌ទ្រ័យំ
 អាជិមតេយ្យំ ហោតិ កាវតាយ កាតិទ្រ័យណិ តទទ្ធយ-
 ណិ ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយណ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញ-
 ច្បទ្ធយណ ហោន្តិ វិស្សយច្បទ្ធយណ ហោន្តិ សឡយុ-
 ត្តច្បទ្ធយណ ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ កេនតេន កា-
 វតា កោ កាវតិ ។ អនិច្ចតោ មនសិករោតោ អនិ-
 មោក្ខតហុលស្ស សទ្ធិទ្រ័យំ អាជិមតេយ្យំ ហោតិ
 កាវតាយ ចត្តាវទ្រ័យណិ តទទ្ធយណិ ហោន្តិ
 សហជាតច្បទ្ធយណ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយណ ហោន្តិ
 វិស្សយច្បទ្ធយណ ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយណ ហោន្តិ
 ឯករសា ហោន្តិ ឯករសដ្ឋេន កាវតា យោ
 សម្មាសម្ពេទ្ធោ សោ កាវតិ ទត្ថិ មិច្ឆាមដិ-
 ចន្តស្ស វិទ្រ័យកាវតា ទុក្ខតោ មនសិករោតោ

បរាជ័យ វិហារកថា

ក្នុងកាវតា មានវិទ្រ័យប្រាំបួន ប្រព្រឹត្តទៅកាន់វិទ្រ័យជាអនិច្ចតោនោះ តាំង
 ជាសហជាតច្បទ្ធយណ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយណ វិស្សយច្បទ្ធយណ សឡយុត្តច្បទ្ធយណ
 មានកិច្ចតែមួយ កាវតា ដោយអន្តជាដូចម្តេច បុគ្គលណាចម្រើន កាល
 ព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន ជាអ្នកច្រើនដោយវិទ្ធៈ
 តើវិទ្រ័យណា ជាអនិច្ចតិ, ក្នុងកាវតា មានវិទ្រ័យប្រាំបួន ប្រព្រឹត្តទៅ
 កាន់វិទ្រ័យជាអនិច្ចតោនោះ តាំងជាសហជាតច្បទ្ធយណ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយណ
 វិស្សយច្បទ្ធយណ សឡយុត្តច្បទ្ធយណ មានកិច្ចតែមួយ កាវតា ដោយអន្ត
 ជាដូចម្តេច បុគ្គលណាចម្រើន ។ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ជាមិនខ្លាំង ជាអ្នកច្រើនដោយអនិច្ចតោន្ត វិទ្រ័យជាអនិច្ចតិ, ក្នុងកាវតា
 មានវិទ្រ័យ ៦ ប្រព្រឹត្តទៅកាន់វិទ្រ័យជាអនិច្ចតោនោះ តាំងជាសហជា-
 តច្បទ្ធយណ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយណ វិស្សយច្បទ្ធយណ សឡយុត្តច្បទ្ធយណ មានកិច្ច
 តែមួយ កាវតា ដោយអន្តជាមានកិច្ចតែមួយ បុគ្គលណាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 គ្រូ បុគ្គលនោះឈ្នះដោយចម្រើន ឯបុគ្គលជាអ្នកប្រតិបត្តិខ្លួន មិនមានការ
 ចម្រើនវិទ្រ័យឡើយ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដាច់

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ចស្សន្តិកហុលស្ស សមាធិត្រ្រិយំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ
 កាវតាយ ចត្តាវត្រ្រិយាធិ តទទ្ធយាធិ ហោតិ ស-
 ហជាតច្បទ្ធយា ហោតិ អញ្ញាធិស្សយច្បទ្ធយា ហោតិ
 ធិស្សយច្បទ្ធយា ហោតិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោតិ
 ឯកាសា ហោតិ ឯកាសដ្ឋេន កាវតា យោ ស-
 ម្មាធិបត្រោ សោ កាវតិ នត្ថិ មិច្ឆាធិបត្រស្ស
 ឥត្រ្រិយកាវតា អនត្ថតោ មនសិករោតោ វេទនហុ-
 លស្ស ចត្តាវត្រ្រិយំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ កាវតាយ
 ចត្តាវត្រ្រិយាធិ តទទ្ធយាធិ ហោតិ សហជាតច្បទ្ធយា
 ហោតិ អញ្ញាធិស្សយច្បទ្ធយា ហោតិ ធិស្សយច្បទ្ធយា
 ហោតិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោតិ ឯកាសា ហោតិ
 ឯកាសដ្ឋេន កាវតា យោ សម្មាធិបត្រោ សោ
 កាវតិ នត្ថិ មិច្ឆាធិបត្រស្ស ឥត្រ្រិយកាវតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធិស្សន្តិកថា

ជាអ្នកច្រើនដោយចស្សន្តិ សមាធិត្រ្រិយ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា មាន
 ឥត្រ្រិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅកាមឥត្រ្រិយ ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហ-
 ជាតច្បទ្ធយ អញ្ញាធិស្សយច្បទ្ធយ ធិស្សយច្បទ្ធយ សឡយុត្តច្បទ្ធយ
 មានកិច្ចភ័យ កាវតា ដោយអន្តរាធិស្សន្តិភ័យ ចុក្កលណាជា
 អ្នកប្រតិបត្តិ ចុក្កលនោះ ឈ្មោះថាច្រើន ៦ ចុក្កលអ្នកប្រតិបត្តិខុស
 មិនមានការច្រើនឡើយ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខកិច្ច
 ជាមិនមែនខ្លួន ជាអ្នកច្រើនដោយវេទៈ ចត្តាវត្រ្រិយ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា
 មានឥត្រ្រិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅកាមឥត្រ្រិយជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហ-
 តច្បទ្ធយ អញ្ញាធិស្សយច្បទ្ធយ ធិស្សយច្បទ្ធយ សឡយុត្តច្បទ្ធយ មានកិច្ច
 ភ័យ កាវតា ដោយអន្តរាធិស្សន្តិភ័យ ចុក្កលណាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ត្រូវ ចុក្កលនោះ ឈ្មោះថាច្រើន ចុក្កលវេលប្រតិបត្តិខុស មិនមាន
 ការច្រើនឡើយ ។

ធម្មវិញ្ញាណកថា

(១៧៨) អនិច្ចតោ មនសិករោតោ អនិមោគ្គាត-
 ហុលស្ស កកមិទ្ធិយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ ភាវនា-
 យ កតិទ្ធិយានិ តទទ្ធយានិ ហោន្តិ សហជាតប្ប-
 ទ្ធយា ហោន្តិ អញ្ញាញប្បទ្ធយា ហោន្តិ វិស្សយប្ប-
 ទ្ធយា ហោន្តិ សឡយុត្តប្បទ្ធយា ហោន្តិ(*) បដិវេទ-
 កាលេ កកមិទ្ធិយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ បដិវេទ-
 យ កតិទ្ធិយានិ តទទ្ធយានិ ហោន្តិ សហជាតប្ប-
 ទ្ធយា ហោន្តិ អញ្ញាញប្បទ្ធយា ហោន្តិ វិស្សយប្ប-
 ទ្ធយា ហោន្តិ សឡយុត្តប្បទ្ធយា ហោន្តិ ឯកវសា
 ហោន្តិ កេនដ្ឋេន ភាវនា កេនដ្ឋេន បដិវេទោ ។

នុត្តតោ មនសិករោតោ បស្សន្តិពហុលស្ស
 កកមិទ្ធិយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ ភាវនាយ កតិ-
 ទ្ធិយានិ តទទ្ធយានិ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្ធយា ហោ-
 ន្តិ អញ្ញាញប្បទ្ធយា ហោន្តិ វិស្សយប្បទ្ធយា ហោន្តិ

* ១. ឯកវសា ហោន្តិ វិស្សយិ ។

ធម្មវិញ្ញាណកថា

(១៧៨) កាលព្រមយោភាវចារម្ពិទ្ធកកមិទ្ធិ ថាមិទ្ធិ ជាអ្នក
 ច្រើនដោយអនិមោគ តើដង្ហែយណា ជាអនិមត្តិ, ក្នុងការងារ ដង្ហែយ
 ប៉ុន្មាន ប្រព្រឹត្តទៅតាមដង្ហែយជាអនិមត្តិទោ ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធិយំ
 អញ្ញាញប្បទ្ធិយំ វិស្សយប្បទ្ធិយំ សឡយុត្តប្បទ្ធិយំ (ទានកិច្ចវិធម្មយ),
 ក្នុងកាលជាទីត្រាស់ដឹង តើដង្ហែយណា ជាអនិមត្តិ, ក្នុងការត្រាស់ដឹង
 ទានដង្ហែយប៉ុន្មាន ប្រព្រឹត្តទៅតាមដង្ហែយ ជាអនិមត្តិទោ ទាំងជា
 សហជាតប្បទ្ធិយំ អញ្ញាញប្បទ្ធិយំ វិស្សយប្បទ្ធិយំ សឡយុត្តប្បទ្ធិយំ
 ទានកិច្ចវិធម្មយ ភាវនា ដោយអនុថាដូចម្ដេច ការត្រាស់ដឹង ដោយ
 អនុថាដូចម្ដេច ។

កាលព្រមយោភាវចា ម្ពិទ្ធក កកមិទ្ធិ ថាមិទ្ធិ ជា
 អ្នកច្រើន ដោយបស្សន្តិ តើដង្ហែយណា ជាអនិមត្តិ, ក្នុង
 ការងារ ទានដង្ហែយប៉ុន្មាន ប្រព្រឹត្តទៅតាមដង្ហែយ ជាអនិមត្តិ
 ទោ ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធិយំ អញ្ញាញប្បទ្ធិយំ វិស្សយប្បទ្ធិយំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិទានគ្នា

សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ(*) បដិវេទកាលេ កកតិ-
ត្រ្រៃយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ បដិវេទាយ កកតិត្រ្រៃយា-
និ កទទ្ធយានិ ហោត្តិ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្តិ
អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយា ហោត្តិ និស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្តិ
សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ ឯកវសា ហោត្តិ កោន-
ដ្ឋេន កាវតា កោនដ្ឋេន បដិវេទោ ។

អនត្តកោ មនសិករោកោ វេទនហុលស្ស កក-
តិត្រ្រៃយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ កាវតាយ កកតិត្រ្រៃយា-
និ កទទ្ធយានិ ហោត្តិ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្តិ
អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយា ហោត្តិ និស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្តិ
សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ បដិវេទកាលេ កកតិត្រ្រៃ-
យំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ បដិវេទាយ កកតិត្រ្រៃយានិ
កទទ្ធយានិ ហោត្តិ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្តិ អត្តា-
មត្តាប្បដ្ឋយា ហោត្តិ និស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្តិ សម្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ ឯកវសា ហោត្តិ កោនដ្ឋេន
កាវតា កោនដ្ឋេន បដិវេទោ ។

* ១ និស្សយ ឯកវសា ហោត្តិ និស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិទានគ្នា

សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ (មានកិច្ចកម្មយ) , ក្នុងកាលជាទីក្រាស់ដឹង តើអង្រ្កិយ
ណា ជាអធិបតី, ក្នុងការក្រាស់ដឹង មានអង្រ្កិយចំនួន ប្រព្រឹត្តទៅ
កាមអង្រ្កិយជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ
និស្សយប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានកិច្ចកម្មយ កាវតា ដោយអត្ត
ជាដូចម្តេច ការក្រាស់ដឹង ដោយអត្តជាដូចម្តេច ។

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន ជាអ្នកប្រើ
ដោយវេទ: តើអង្រ្កិយណា ជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា មានអង្រ្កិយចំនួន
ប្រព្រឹត្តទៅកាមអង្រ្កិយជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហ-
ជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ (មានកិច្ចកម្មយ),
ក្នុងកាលជាទីក្រាស់ដឹង តើអង្រ្កិយណា ជាអធិបតី, ក្នុងការក្រាស់ដឹង
មានអង្រ្កិយចំនួន ប្រព្រឹត្តទៅកាមអង្រ្កិយជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហ-
ជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
កិច្ចកម្មយ កាវតា ដោយអត្តជាដូចម្តេច ការក្រាស់ដឹង ដោយ
អត្តជាដូចម្តេច ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

អនិច្ចតោ មនសិករោតោ អនិមោក្ខតហុលស្ស
 សទ្ធិត្រ័យំ ភានិចតេយ្យំ ហោតិ កាវលាយ ចន្តាវិត្រ័-
 យានំ កនទ្ធយានំ ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ សម្មយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ចដិវេណាល
 ចត្តាវិត្រ័យំ ភានិចតេយ្យំ ហោតិ ចដិវេនាយ ចន្តា-
 វិត្រ័យានំ កនទ្ធយានំ ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ សម្មយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ
 ឯកវសដ្ឋេន កាវលា នស្សនដ្ឋេន ចដិវេនោ ឯវិ
 ចដិវិជ្ឈន្តាចិ កាវតិ កាវន្តាចិ ចដិវិជ្ឈតិ ។

នុត្តតោ មនសិករោតោ ចស្សន្តិហុលស្ស
 សភានិត្រ័យំ ភានិចតេយ្យំ ហោតិ កាវលាយ ចន្តា-
 វិត្រ័យានំ កនទ្ធយានំ ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្ស-
 យច្បទ្ធយា ហោន្តិ សម្មយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

កាលព្រមយោ នាវចារេត្និកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ជាអនុគ្រឹមដោយ
 គនិមាតុ សទ្ធិត្រ័យ ជាអនិចតិ, ក្នុងកាវលា មានវិត្រ័យ ៤ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមសទ្ធិត្រ័យជាអនិចតិនោះ តាំងជាសហជាតច្បទ្ធិយ អញ្ញមញ្ញ-
 ច្បទ្ធិយ និស្សយច្បទ្ធិយ សម្មយុត្តច្បទ្ធិយ (មានកិច្ចវិធម្មយ), ក្នុងកាល
 ជាទីត្រាស់ដឹង ចត្តាវិត្រ័យ ជាអនិចតិ, ក្នុងការត្រាស់ដឹង វិត្រ័យ ៤
 វែងប្រព្រឹត្តទៅតាមចត្តាវិត្រ័យ ជាអនិចតិនោះ តាំងជាសហជាតច្បទ្ធិយ
 អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធិយ និស្សយច្បទ្ធិយ សម្មយុត្តច្បទ្ធិយ មានកិច្ចវិធម្មយ
 កាវលា ដោយអនុថាមានកិច្ចវិធម្មយ ការត្រាស់ដឹង ដោយអនុថា
 ឃើញ ។ យ៉ាងនេះ ព្រមយោនាវចារកាលត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថា
 ចារឹម កំណន កាលចារឹម ឈ្មោះថាត្រាស់ដឹង កំណន ។

កាលព្រមយោនាវចា រេត្និកក្នុងចិត្ត ថាអនុត្ត ជាអនុគ្រឹម
 ដោយចស្សន្តិ សទ្ធិត្រ័យ ជាអនិចតិ, ក្នុងកាវលា មានវិត្រ័យ
 ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសហជាត្រ័យ ដែលជាអនិចតិនោះ តាំងជាសហ-
 ជាតច្បទ្ធិយ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធិយ និស្សយច្បទ្ធិយ សម្មយុត្តច្បទ្ធិយ

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតមន្តោ

បដិវេទកាលេ ចត្តាវុទ្ធិយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ
 បដិវេទាយ ចត្តាវុទ្ធិយាទិ តទទ្ធយាទិ ហោន្តិ
 សហជាតប្បទ្វយា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញាប្បទ្វយា ហោន្តិ
 និស្សយប្បទ្វយា ហោន្តិ សឡយុត្តប្បទ្វយា ហោន្តិ
 ឯកវសា ហោន្តិ ឯកវសដ្ឋេន កាវតា នស្សនដ្ឋេន
 បដិវេទា វិវិ បដិវិជ្ឈាទ្តោចិ កាវតិ កាវតោចិ
 បដិវិជ្ឈតិ ។

អនត្តតោ មនសិករោតោ វេទនហុលស្ស ចត្តា-
 វុទ្ធិយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ កាវតាយ ចត្តាវុទ្ធិយាទិ
 តទទ្ធយាទិ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្វយា ហោន្តិ អញ្ញា-
 មញ្ញាប្បទ្វយា ហោន្តិ និស្សយប្បទ្វយា ហោន្តិ សឡ-
 យុត្តប្បទ្វយា ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ បដិវេទកាលេ
 ចត្តាវុទ្ធិយំ អាទិបតេយ្យំ ហោតិ បដិវេទាយ ចត្តាវុទ្ធិ-
 យាទិ តទទ្ធយាទិ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្វយា ហោន្តិ
 អញ្ញាមញ្ញាប្បទ្វយា ហោន្តិ និស្សយប្បទ្វយា ហោន្តិ

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិតមន្ត

(មានកិច្ចវិន័យ), ក្នុងកាលជាទីក្រាស់ដឹង ចត្តាវុទ្ធិយាជាអធិបតី, ក្នុង
 ការក្រាស់ដឹង មានវុទ្ធិយ ៤ ប្រត្រឹមត្រូវតាមចត្តាវុទ្ធិយជាអធិបតីនោះ
 ទាំងជាសហជាតប្បទ្វយ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្វយ និស្សយប្បទ្វយ សឡយុ-
 ត្តប្បទ្វយ មានកិច្ចវិន័យ កាវតា ដោយអន្តរាធិមានកិច្ចវិន័យ កា
 ក្រាស់ដឹង ដោយអន្តរាធិយើង ។ យ៉ាងនេះនឹង ព្រះយោគាវចរកាល
 ក្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាចម្រើន កំណត់ កាលចម្រើន ឈ្មោះថាក្រាស់
 ដឹង កំណត់ ។

កាលព្រះយោគាវចរធ្វើបុកក្នុងចិត្ត ថាមានវិន័យ ជាអន្តរាធិដោយ
 វេទ: ចត្តាវុទ្ធិយជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា មានវុទ្ធិយ ៤ ប្រត្រឹមត្រូវតាម
 ចត្តាវុទ្ធិយជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទ្វយ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្វយ និ-
 ស្សយប្បទ្វយ សឡយុត្តប្បទ្វយ មានកិច្ចវិន័យ, ក្នុងការក្រាស់ដឹង ចត្តា-
 វុទ្ធិយជាអធិបតី, ក្នុងការក្រាស់ដឹង វុទ្ធិយ ៤ ប្រត្រឹមត្រូវតាមចត្តាវុទ្ធិយ
 ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទ្វយ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្វយ និស្សយប្បទ្វយ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

សឡយុត្តប្បដ្ឋយា ហោតិ ឯកាសោ ហោតិ ឯកាស-
សដ្ឋោ ភាវិតា ធម្មនុដ្ឋោ បដិវេទា ឯវិ បដិវិជ្ជា-
ឆ្លោមិ ភាវិតិ ភាវិត្លោមិ បដិវិជ្ជតិ ។

(១៧៧) អនិច្ចតោ មនសិករោតោ កតមិទ្រ្ទិយំ
អនិមត្តំ ហោតិ កតមិទ្រ្ទិយស្ស អនិមត្តត្តា សទ្ធាធិ-
ឌុត្តោ^(១) ហោតិ ធុត្តោតោ មនសិករោតោ កតមិទ្រ្ទិ-
យំ អនិមត្តំ ហោតិ កតមិទ្រ្ទិយស្ស អនិមត្តត្តា
កាយសក្ខិ^(២) ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ
កតមិទ្រ្ទិយំ អនិមត្តំ ហោតិ កតមិទ្រ្ទិយស្ស អនិម-
ត្តត្តា ធិដ្ឋប្បត្តោ ហោតិ ។ អនិច្ចតោ មនសិករោ-
តោ សទ្ធិទ្រ្ទិយំ អនិមត្តំ ហោតិ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស អនិ-
មត្តត្តា សទ្ធាធិឌុត្តោ ហោតិ ធុត្តោតោ មនសិករោ-
តោ សមាធិទ្រ្ទិយំ អនិមត្តំ ហោតិ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស
អនិមត្តត្តា កាយសក្ខិ ហោតិ អនត្តតោ មនសិ-
ករោតោ បញ្ញិទ្រ្ទិយំ អនិមត្តំ ហោតិ បញ្ញិទ្រ្ទិយស្ស
អនិមត្តត្តា ធិដ្ឋប្បត្តោ ហោតិ ។

១ ឯ. ម. សទ្ធាធិឌុត្តោ ។ ២ ឯ. កាយសក្ខិ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

សឡយុត្តប្បដ្ឋយំ មានកិច្ចវិធម្មយ ភាវិតា ដោយអត្តថាវានកិច្ចវិធម្មយ
កាត្រាសំដីនំ ដោយអត្តថាយិញ ។ យ៉ាងនេះដែរ ព្រះយោគាវចរ
កាលត្រាសំដីនំ ឈ្មោះថាចម្រើន កំបុន កាលចម្រើន ឈ្មោះថា
ត្រាសំដីនំ កំបុន ។

(១៧៧) កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាចំនឿន គេដទ្រ្ទិយ
ណាដីក្រលែង ព្រះយោគាវចរ ជាសទ្ធាធិមត្ត គេព្រោះមានដទ្រ្ទិយណា
ដីក្រលែង កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាថាទុក្ខ គេដទ្រ្ទិយណា ដីក្រលែង
ព្រះយោគាវចរជាកាយសក្ខិ គេព្រោះមានដទ្រ្ទិយណាដីក្រលែង កាល
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាចំនឿនខ្លួន គេដទ្រ្ទិយណាដីក្រលែង ព្រះយោគា-
វចរ ជាទំដ្ឋិយ្យ្តៈ គេព្រោះមានដទ្រ្ទិយណាដីក្រលែង ។ កាលព្រះ
យោគាវចរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាចំនឿន សទ្ធិទ្រ្ទិយជានុណជានដីក្រលែង
ព្រះយោគាវចរ ជាសទ្ធាធិមត្ត ព្រោះមានសទ្ធិទ្រ្ទិយដីក្រលែង កាល
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាថាទុក្ខ សមាធិទ្រ្ទិយជានុណជានដីក្រលែង ព្រះ
យោគាវចរ ជាកាយសក្ខិ ព្រោះមានសមាធិទ្រ្ទិយដីក្រលែង កាល
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាចំនឿនខ្លួន បញ្ញិទ្រ្ទិយជានុណជានដីក្រលែង ព្រះ
យោគាវចរ ជាទំដ្ឋិយ្យ្តៈ ព្រោះមានបញ្ញិទ្រ្ទិយដីក្រលែង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(២០០) សទ្ធិហន្តោ អធិមុត្តោតិ^(១) សទ្ធិធិមុត្តោ
 ធុដ្ឋត្តា សច្ចិករោតិ^(២) កាយសក្ខិ ធុដ្ឋត្តា មន្តោ-
 តិ ធុដ្ឋិច្ឆន្តោ សទ្ធិហន្តោ អធិមុត្តោតិ សទ្ធិធិមុត្តោ
 ឈានដស្សី មមមំ ធុសតិ មទ្ធា ធុរោធិ ធុទ្ធាធិ ស-
 ច្ចិករោតិ កាយសក្ខិ ធុត្តា សទ្ធិហ សុខោ ធុ-
 រោចោតិ ញាណំ^(៣) ហោតិ ធុដ្ឋិ វិនិច្ឆំ សច្ចិកតំ
 ធុស្សិតិ មញ្ញាយាតិ ធុដ្ឋិច្ឆន្តោ យោ ចាយំ ធុត្តលោ
 សទ្ធិធិមុត្តោ យោ ធុ កាយសក្ខិ យោ ធុ ធុដ្ឋិច្ឆ-
 ន្តោ សិយា វមេ មយោ ធុត្តលា សទ្ធិធិមុត្តោចិ
 កាយសក្ខិចិ ធុដ្ឋិច្ឆន្តោចិ វត្តវសេន មរិយាយេន ។

១ ម. វិទុត្តោ ១ ២ ម. សុត្តិករោតិ ។ ៣ ធុ. ញាតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(២០០) បុគ្គលកាលជឿ ឈ្មោះថាចុចិត្តសិមំ ហេតុនោ បុគ្គល
 នោ ឈ្មោះថាសទ្ធិធិមុត្ត បុគ្គលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ព្រោះគុណវេលទ្ធី
 ពាល់ត្រូវហើយ ហេតុនោ បុគ្គលនោ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ បុគ្គល
 ដល់ហើយ ព្រោះខ្លួនឃើញត្រូវ ហេតុនោ បុគ្គលនោ ឈ្មោះថា
 ធុដ្ឋិច្ឆន្តៈ បុគ្គលកាលជឿ ចុចិត្តសិមំ ហេតុនោ បុគ្គលនោ
 ឈ្មោះថាសទ្ធិធិមុត្ត បុគ្គលពាល់ត្រូវដាក់ច្បាប់ ធុរោចោដស្សៈ វាណ
 ក្រោយទើបធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ធុរោចោ វិនិច្ឆោន ហេតុនោ បុគ្គល
 នោ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ ញាណតិច្ឆជាតវេលទ្ធីឃើញហើយ ដឹក
 ច្បាប់ហើយ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយមញ្ញ
 ថា សទ្ធិរោតិទ្ធាយជាទុត្ត ធុរោចោសុខ ហេតុនោ បុគ្គលនោ
 ឈ្មោះថាធុដ្ឋិច្ឆន្តៈ បុគ្គលណា ជាសទ្ធិធិមុត្តកិ បុគ្គលណា ជា
 កាយសក្ខិកិ បុគ្គលណា ជាធុដ្ឋិច្ឆន្តកិ បុគ្គលតាំង ៣ ភ្នកនេះ
 ឈ្មោះថាសទ្ធិធិមុត្ត កំបុន ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ កំបុន ឈ្មោះថា
 ធុដ្ឋិច្ឆន្តៈ កំបុន ដោយអំណាចវិនិច្ឆ ដោយចរិយាយ កំបុន ។

បញ្ជីរដ្ឋ វិហារព្រហ្ម

សិយាភិ ក្រដាស សិយា ។ អធិប្បតា មនសិ-
 ករោតោ សទ្ធិទ្រ្តិយំ អធិបត្តំ ហោតិ សទ្ធិទ្រ្តិយស្ស
 អធិបត្តត្តា សទ្ធិទ្រ្តិយំ ហោតិ ទុក្ខតោ មនសិក-
 រោតោ សទ្ធិទ្រ្តិយំ អធិបត្តំ ហោតិ សទ្ធិទ្រ្តិយស្ស
 អធិបត្តត្តា សទ្ធិទ្រ្តិយំ ហោតិ អនត្តតោ មនសិក-
 រោតោ សទ្ធិទ្រ្តិយំ អធិបត្តំ ហោតិ សទ្ធិទ្រ្តិយស្ស
 អធិបត្តត្តា សទ្ធិទ្រ្តិយំ ហោតិ វិវិ ឥមេ តយោ
 បុគ្គលា សទ្ធិទ្រ្តិយស្ស វសេន សទ្ធិទ្រ្តិយំ ។

ទុក្ខតោ មនសិករោតោ សមាធិទ្រ្តិយំ អធិបត្តំ
 ហោតិ សមាធិទ្រ្តិយស្ស អធិបត្តត្តា កាយសក្ខិ
 ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ សមាធិទ្រ្តិយំ អធិ-
 បត្តំ ហោតិ សមាធិទ្រ្តិយស្ស អធិបត្តត្តា កាយសក្ខិ
 ហោតិ អធិប្បតោ មនសិករោតោ សមាធិទ្រ្តិយំ អធិ-
 បត្តំ ហោតិ សមាធិទ្រ្តិយស្ស អធិបត្តត្តា កាយសក្ខិ
 ហោតិ វិវិ ឥមេ តយោ បុគ្គលា សមាធិទ្រ្តិយស្ស
 វសេន កាយសក្ខិ ។

បញ្ជីរដ្ឋ វិហារព្រហ្ម

ពាក្យព្រឹក្សា តើក៏មាន ដូចខ្លួន ។ កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត ជាចំនុចៀង សទ្ធិទ្រ្តិយជាគុណជាគង្គីក្រវិលន៍ ព្រះយោគាវចរ
 ឈ្មោះជាសទ្ធិទ្រ្តិយ ព្រោះមានសទ្ធិទ្រ្តិយដ៏ក្រវិលន៍ កាលព្រះយោគា-
 វចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំនុច សទ្ធិទ្រ្តិយជាគុណជាគង្គីក្រវិលន៍ ព្រះយោគា-
 វចរជាសទ្ធិទ្រ្តិយ ព្រោះមានសទ្ធិទ្រ្តិយដ៏ក្រវិលន៍ កាលព្រះយោគាវចរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត ជាចំនុចមន្ត សទ្ធិទ្រ្តិយជាគុណជាគង្គីក្រវិលន៍ ព្រះយោគា-
 វចរជាសទ្ធិទ្រ្តិយ ព្រោះមានសទ្ធិទ្រ្តិយដ៏ក្រវិលន៍ បុគ្គលទាំង ៣ ពួក
 នេះ ឈ្មោះជាសទ្ធិទ្រ្តិយ ដោយអំណាចនៃសទ្ធិទ្រ្តិយ យ៉ាងនេះឯង ។

កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំនុច សមាធិទ្រ្តិយជាគុណ-
 ជាគង្គីក្រវិលន៍ ព្រះយោគាវចរជាកាយសក្ខិ ព្រោះមានសមាធិទ្រ្តិយដ៏
 ក្រវិលន៍ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំនុចមន្ត ស-
 មាធិទ្រ្តិយជាគុណជាគង្គីក្រវិលន៍ ព្រះយោគាវចរជាកាយសក្ខិ ព្រោះ
 មានសមាធិទ្រ្តិយដ៏ក្រវិលន៍ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជា
 ចំនុចៀង សមាធិទ្រ្តិយជាគុណជាគង្គីក្រវិលន៍ ព្រះយោគាវចរជាកាយ-
 សក្ខិ ព្រោះមានសមាធិទ្រ្តិយដ៏ក្រវិលន៍ បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ
 ឈ្មោះជាកាយសក្ខិ ដោយអំណាចនៃសមាធិទ្រ្តិយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុខុម្ពិជិត ខុត្តនិកាយស្ស បដិសន្តិកាបដិ

អនិច្ចតោ មនសិករោតោ ចត្តិទ្រិយំ អនិច្ចតំ
 ហោតិ ចត្តិទ្រិយស្ស អនិច្ចតត្តា និដ្ឋិច្ចត្តោ ហោ-
 តិ អនិច្ចតោ មនសិករោតោ ចត្តិទ្រិយំ អនិច្ចតំ
 ហោតិ ចត្តិទ្រិយស្ស អនិច្ចតត្តា និដ្ឋិច្ចត្តោ ហោ-
 តិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ ចត្តិទ្រិយំ អនិច្ចតំ
 ហោតិ ចត្តិទ្រិយស្ស អនិច្ចតត្តា និដ្ឋិច្ចត្តោ ហោតិ
 ឃី ឥម តយោ បុគ្គលា ចត្តិទ្រិយស្ស វសេន
 និដ្ឋិច្ចត្តា យោ ចាយំ បុគ្គលោ សទ្ធានិម្មត្តា
 យោ ច កាយសក្ខិ យោ ច និដ្ឋិច្ចត្តោ ឃី
 សីយោ ឥម តយោ បុគ្គលា សទ្ធានិម្មត្តាថិ
 កាយសក្ខិថិ និដ្ឋិច្ចត្តាថិ វគ្គវសេន បរិយាយេន ។

សុខុម្ពិជិត ខុត្តនិកាយ បដិសន្តិកាបដិ

កាលព្រមយោភាវចារម្បិទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ចត្តិទ្រិយ ជា
 គុណជាដីក្រវែង ព្រមយោភាវចារជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ ព្រោះហេតុចត្តិទ្រិយ
 ដីក្រវែង កាលព្រមយោភាវចារម្បិទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ចត្តិទ្រិយ
 ជាគុណជាដីក្រវែង ព្រមយោភាវចារជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ ព្រោះហេតុចត្តិទ្រិយ
 ដីក្រវែង កាលព្រមយោភាវចារម្បិទុកក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ ចត្តិទ្រិយ
 ជាគុណជាដីក្រវែង ព្រមយោភាវចារជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ ព្រោះចត្តិទ្រិយ
 ដីក្រវែង បុគ្គលទាំង ៧ ក្នុងនេះ ឈ្មោះជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ ដោយកំ-
 ណាចរចត្តិទ្រិយ ។ បុគ្គលណា ជាសទ្ធានិម្មត្តិ បុគ្គលណា ជា
 កាយសក្ខិ បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ បុគ្គលទាំង ៧ ក្នុងនេះ ឈ្មោះ
 ជាសទ្ធានិម្មត្ត កំបុន ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ កំបុន ឈ្មោះជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ
 កំបុន ដោយកំណាចរចត្ត ដោយបរិយាយ កំបុន យ៉ាងនេះដែរ ។

បទដ្ឋកថា វិទេហកថា

យោ ចាយំ បុគ្គលោ សទ្ធានិមុត្តោ យោ ធន
 កាយសត្វំ យោ ធន និដ្ឋិច្ឆន្តោ^(១) អញ្ញោ យេវ
 សទ្ធានិមុត្តោ អញ្ញោ កាយសត្វំ អញ្ញោ និដ្ឋិច្ឆ-
 ន្តោ^(២) ។ អនិច្ចតោ មនសិករោតោ សន្និដ្ឋិយំ អ-
 និមត្តំ ហោតិ សន្និដ្ឋិយស្ស អនិមត្តត្តា សទ្ធានិមុ-
 ត្តោ ហោតិ មុច្ឆតោ មនសិករោតោ សមាទិដ្ឋិយំ
 អនិមត្តំ ហោតិ សមាទិដ្ឋិយស្ស អនិមត្តត្តា កាយ-
 សត្វំ ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ បញ្ញិដ្ឋិយំ
 អនិមត្តំ ហោតិ បញ្ញិដ្ឋិយស្ស អនិមត្តត្តា និដ្ឋិច្ឆន្តោ
 ហោតិ ។ យោ ចាយំ បុគ្គលោ សទ្ធានិមុត្តោ យោ
 ធន កាយសត្វំ យោ ធន និដ្ឋិច្ឆន្តោ សិយា វរិ-
 កំ ឧយោ បុគ្គលា^(៣) អញ្ញោ យេវ សទ្ធានិមុត្តោ
 អញ្ញោ កាយសត្វំ អញ្ញោ និដ្ឋិច្ឆន្តោ ។

១ ឧ.ម. ឧទ្ទន្តប សិយា វិម ឧយោ បុគ្គលាធិ វិស្សនិ ។ ២ ឧ.ម. ឧទ្ទន្តប សិយាធិ កថ-
 ក្ស សិយាធិ វិស្សនិ ។ ៣ ឧ.ម. ឧទ្ទន្តប សទ្ធាវិមុត្តាចំ កាយសត្វិចំ ទិដ្ឋិច្ឆន្តាចំ វត្តវិសេន
 ចរិយាយោតាធិ វិស្សនិ ។

បទដ្ឋកថា វិទេហកថា

បុគ្គលណា ជាសទ្ធានិមុត្តកំ បុគ្គលណា ជាកាយសត្វកំ បុគ្គល
 ណា ជាទិដ្ឋិច្ឆន្តកំ (បុគ្គល ឈ ពួកនោះ តែធិមាន) ឯសទ្ធានិមុត្តបុគ្គល
 ដោយឡែក កាយសត្វបុគ្គល ដោយឡែក ទិដ្ឋិច្ឆន្តបុគ្គល ដោយ
 ឡែក ។ កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំណុច ១ សន្និដ្ឋិយ
 ជាគុណជាអដីក្រវិលន៍ ប្រយោគាវចរ ជាសទ្ធានិមុត្ត ព្រោះមានសន្និ-
 ដ្ឋិយដីក្រវិលន៍ កាលប្រយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ សមា-
 ទិដ្ឋិយជាគុណជាអដីក្រវិលន៍ ប្រយោគាវចរ ជាកាយសត្វ ព្រោះ
 មានសមាទិដ្ឋិយដីក្រវិលន៍ កាលប្រយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំ
 ចែនខ្លួន បញ្ញិដ្ឋិយ ជាគុណជាអដីក្រវិលន៍ ប្រយោគាវចរ ជាទិដ្ឋិ-
 ច្ឆន្តៈ ព្រោះមានបញ្ញិដ្ឋិយដីក្រវិលន៍ ។ បុគ្គលណា ជាសទ្ធានិមុត្តកំ
 បុគ្គលណា ជាកាយសត្វកំ បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិច្ឆន្តកំ បុគ្គលទាំង ឈ
 ពួកនោះ (តែធិមាន) ឯសទ្ធានិមុត្តបុគ្គល ដោយឡែក កាយសត្វបុគ្គល
 ដោយឡែក ទិដ្ឋិច្ឆន្តបុគ្គល ដោយឡែក យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសុទ្ធិទាន

(២០០) អនិច្ចតោ មនសិករោតោ សន្និទ្ធិយំ
 អនិច្ចតំ ហោតិ សន្និទ្ធិយស្ស អនិមត្តត្ថា សោតាប-
 ភ្នំមត្តំ បដិលកតិ កេន វុទ្ធាតិ សទ្ធានុសារី ចក្កាវុទ្ធិ-
 យានំ កទ្ធយានំ ហោន្តិ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ
 អញ្ញមញ្ញប្បទូយា ហោន្តិ និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ
 សម្មយុត្តប្បទូយា ហោន្តិ សន្និទ្ធិយស្ស វសេន
 ចក្កន្តំ វុទ្ធិយានំ ភាវនា ហោតិ យេ មិ កោចិ
 សន្និទ្ធិយស្ស វសេន សោតាបភ្នំមត្តំ បដិលកត្តិ
 សទ្ធា កេ សទ្ធានុសារីនោ អនិច្ចតោ មនសិករោ-
 តោ សន្និទ្ធិយំ អនិមត្តំ ហោតិ សន្និទ្ធិយស្ស អនិ-
 មត្តត្ថា សោតាបភ្នំមត្តំ សន្និកតិ ហោតិ កេន
 វុទ្ធាតិ សទ្ធានិមត្តោ ចក្កាវុទ្ធិយានំ កទ្ធយានំ
 ហោន្តិ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្ប-
 ទូយា ហោន្តិ និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ សម្ម-
 យុត្តប្បទូយា ហោន្តិ សន្និទ្ធិយស្ស វសេន
 ចក្កាវុទ្ធិយានំ ភាវនា ហោន្តិ សុភាវនា មិ

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសុទ្ធិទាន

(២០១) កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង
 សន្និទ្ធិយជាគុណជាដំណើរក្រែលង ព្រះយោគាវចរ បាននូវសោតាបភ្នំមត្ត
 ព្រោះមានសន្និទ្ធិយដ៏ក្រែលង ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះលោក
 ហៅថា សទ្ធានុសារីបុគ្គល វុទ្ធិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសន្និទ្ធិយដ៏ក្រ-
 ែលងនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទូយ អញ្ញមញ្ញប្បទូយ និស្សយប្បទូយ
 សម្មយុត្តប្បទូយ ការកប់រន្ធដ្រែយទាំង ៤ វែងពាន ដោយអំណាច
 នៃសន្និទ្ធិយ ព្រោះថា ព្រះយោគាវចរទាំងឡាយណា បាននូវសោតា-
 បភ្នំមត្ត ដោយអំណាចសន្និទ្ធិយ ព្រះយោគាវចរទាំងអស់នោះ ឈ្មោះ
 ថាសទ្ធានុសារីបុគ្គល កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង
 សន្និទ្ធិយ ជាគុណជាដំណើរក្រែលង ៦សោតាបភ្នំមត្ត ជាផលនៃព្រះ
 យោគាវចរនោះ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះមានសន្និទ្ធិយដ៏
 ក្រែលង ហេតុនោះ លោកហៅថា សទ្ធានុសារីបុគ្គល វុទ្ធិយ ៤ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមសន្និទ្ធិយដ៏ក្រែលងនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទូយ អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បទូយ និស្សយប្បទូយ សម្មយុត្តប្បទូយ វុទ្ធិយ ៤ ជាដ្រែយនៃព្រះ
 យោគាវចរនោះបានរប់ អប់ប្រព្រឹត្តហើយ ដោយអំណាចនៃសន្និទ្ធិយ

បញ្ចវគ្គ វិហារបាណ

យេ ហិ កេចិ សទ្ធិត្រ្រិយស្ស វសេន សោភាម-
 ភ្នំដលំ សច្ចិកតា សទ្ធេ តេ សទ្ធាធិបុត្តា អធិច្ច-
 តោ មនសិករោតោ សទ្ធិត្រ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ
 សទ្ធិត្រ្រិយស្ស អធិមត្តតា សកណាតាមិមត្តំ ធម៌ល-
 ភតិ ។ មេ ។ សកណាតាមិដលំ សច្ចិកតិ ហោតិ
 ធាតាតាមិមត្តំ ធម៌លភតិ អធាតាមិដលំ សច្ចិកតិ
 ហោតិ អរហត្តមត្តំ ធម៌លភតិ អរហត្តដលំ សច្ចិ-
 កតិ ហោតិ តេន វុច្ចតិ សទ្ធាធិបុត្តោ ធម្មាវុត្រ្រិ-
 យាធិ កធម្មយាធិ ហោតិ ។ មេ ។ សម្បយុត្តច្ច-
 ទ្ធកាយា ហោតិ សទ្ធិត្រ្រិយស្ស វសេន ធម្មាវុត្រ្រិយា-
 ធិ ភាវិតាធិ ហោតិ សុភាវិតាធិ យេ ហិ កេចិ
 សទ្ធិត្រ្រិយស្ស វសេន អរហត្តំ សច្ចិកតា សទ្ធេ
 តេ សទ្ធាធិបុត្តា ។

បញ្ចវគ្គ វិហារបាណ

មួយទៀត ព្រះយោគាវចរចំងឡាយណាមួយ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យ
 សោភាចគ្គិផល ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ សទ្ធិត្រ្រិយ ព្រះយោគាវចរចំងឡាយ
 នោះ ឃ្លោះថាសទ្ធាធិបុត្តបុគ្គល កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា
 មិនទៀង សទ្ធិត្រ្រិយ ជាកុណាជានដីក្រែលង ព្រះយោគាវចរ បាន
 ចំពោះសកតាតាមិមត្ត ព្រោះបានសទ្ធិត្រ្រិយដីក្រែលង ។ មេ ។ ស-
 កតាតាមិផល ជាផលនៃព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ
 ព្រះយោគាវចរ បានចំពោះសកតាតាមិមត្ត ឯកតាតាមិផល ជាផលនៃ
 ព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រះយោគាវចរបានចំ-
 ពោះសុហត្តមត្ត ឯអរហត្តផល ជាផលនៃព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើ
 ឱ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ លោកចៅថា
 សទ្ធាធិបុត្តបុគ្គល វុត្រ្រិយ ៤ ប្រគ្រឹត្តទៅតាមសទ្ធិត្រ្រិយដីក្រែលងនោះ
 ។ មេ ។ ជាសម្បយុត្តច្ច័យ វុត្រ្រិយ ៤ ជាវុត្រ្រិយនៃព្រះយោគាវចរនោះ
 បានអប់រំ អប់រំប្រពៃហើយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ ព្រះយោគាវ-
 ចរចំងឡាយណា បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យអរហត្ត ដោយអំណាចវិនិ-
 ច្ឆ័យ ព្រះយោគាវចរចំងឡាយនោះ ឃ្លោះថាសទ្ធាធិបុត្តបុគ្គល ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

(២០២) ទុក្ខតោ ធនសិករោតោ សមាធិទ្រិយ័
 អធិធម្មំ ហោតិ សមាធិទ្រិយស្ស អធិធម្មតា សោ-
 កាចត្តិធម្មំ ចដលភតិ ភេទ វុទ្ធាតិ កាយសក្ខិ ច-
 ក្ការិទ្រិយាធិ កន្ធយាធិ ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ អត្តាចត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ធិស្សយច្បទ្ធយា
 ហោន្តិ សឡយក្កច្បទ្ធយា ហោន្តិ សមាធិទ្រិយស្ស
 វសេន ធម្មត្ថំ ឥទ្រិយាធិ ភាវនា ហោតិ យេ ហិ
 កេចិ សមាធិទ្រិយស្ស វសេន សោកាចត្តិធម្មំ ចដ-
 លភតិ សទ្ធិ តេ កាយសក្ខិ ទុក្ខតោ ធនសិក-
 រោតោ សមាធិទ្រិយ័ អធិធម្មំ ហោតិ សមាធិទ្រិយ-
 ស្ស អធិធម្មតា សោកាចត្តិដលំ សច្ចិកតំ ហោតិ
 ។ ថេ ។ សកាណាភិធម្មំ ចដលភតិ សកាណាភិធី-
 លំ សច្ចិកតំ ហោតិ អនាភិធម្មំ ចដលភតិ អនា-
 ភាដលំ សច្ចិកតំ ហោតិ អវហត្តធម្មំ ចដលភតិ អ-
 វហត្តដលំ សច្ចិកតំ ហោតិ ភេទ វុទ្ធាតិ កាយសក្ខិ

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចង្កីសង្កាមន្ត

(២០២) កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ សមាធិទ្រិយ
 ជាគុណជាអវិក្រលន៍ ព្រះយោគាវចរបានឲ្យសោកាចត្តិធម្មតា ព្រោះ
 មានសមាធិទ្រិយអវិក្រលន៍ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ លោក
 ហៅថាកាយសក្ខិច្បុក្កល ឥទ្រិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសមាធិទ្រិយនោះ
 ចំណែកសហជាតច្បទ្ធយ អត្តាចត្តច្បទ្ធយ ធិស្សយច្បទ្ធយ សឡយ-
 ក្កច្បទ្ធយ កាលចំឡើងទ្រិយ ៤ ទើបនោះដោយអំណាចនៃសមាធិ-
 ទ្រិយ ព្រោះថាព្រះយោគាវចរចំណែកយណា បានឲ្យសោកាចត្តិធម្មតា
 ដោយអំណាចនៃសមាធិទ្រិយ ព្រះយោគាវចរចំណែកសំនោះ ឈ្មោះថា
 កាយសក្ខិច្បុក្កល កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ សមា-
 ធិទ្រិយ ជាគុណជាអវិក្រលន៍ សោកាចត្តិដល ជាផលគឺព្រះ
 យោគាវចរនោះបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ហើយ ព្រោះមានសមាធិទ្រិយអវិក្រ-
 លន៍ ។ ថេ ។ ព្រះយោគាវចរបានឲ្យសកាណាភិធម្មតា ឯសកាណាភិ-
 ដល ជាផលគឺព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ហើយ ព្រះ
 យោគាវចរបាន ឲ្យអនាភិធម្មតា ឯអនាភិធីដល ជាផលគឺព្រះយោ-
 គាវចរនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ហើយ ព្រះយោគាវចរបានឲ្យអវហត្ត-
 ធម្មតា ឯអវហត្តដល ជាផលគឺព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 ហើយ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ លោកហៅថា កាយសក្ខិច្បុក្កល

ហោត្ត វិហារកថា

ចត្តាវគ្គិយានិ កន្ទយានិ ហោត្តិ សមាជកច្បុទ្ធយា
ហោត្តិ អញ្ញមញ្ញប្បុទ្ធយា ហោត្តិ និស្សយច្បុទ្ធយា
ហោត្តិ សម្បយុត្តប្បុទ្ធយា ហោត្តិ សមាជិទ្រ្ទិយស្ស
វិសេន ចត្តាវគ្គិយានិ ភាវិតានិ ហោត្តិ សុភាវិតានិ
យេ ហិ កោចិ សមាជិទ្រ្ទិយស្ស វិសេន អរហត្តិ
សន្និកតា សព្វេ តេ កាយសត្តិ ។

[២០៣] អនត្ថកោ មនសិករោតោ បញ្ញិទ្រ្ទិយំ
អនិមត្តំ ហោតិ បញ្ញិទ្រ្ទិយស្ស អនិមត្តត្តា សោតាប-
ត្តិមត្តិ បដិលភតិ តេន វុទ្ធតិ និម្មានុសារិ ចត្តាវគ្គិ-
យានិ កន្ទយានិ ហោត្តិ ។ ថេ ។ សម្បយុត្តប្បុទ្ធយា
ហោត្តិ បញ្ញិទ្រ្ទិយស្ស វិសេន ចត្តិ វគ្គិយានិ
ភាវិតា ហោតិ យេ ហិ កោចិ បញ្ញិទ្រ្ទិយស្ស វិសេ-
ន សោតាបត្តិមត្តិ បដិលភតិ សព្វេ តេ និម្មានុសា-
រិយោ អនត្ថកោ មនសិករោតោ បញ្ញិទ្រ្ទិយំ អនិម-
ត្តំ ហោតិ បញ្ញិទ្រ្ទិយស្ស អនិមត្តត្តា សោតាបត្តិ-
ដលី សន្និកតិ ហោតិ តេន វុទ្ធតិ និម្មប្បត្តោ

ហោត្ត វិហារកថា

វគ្គិយ ២ ប្រត្រិត្តោវតាមសមាជិទ្រ្ទិយដីក្រវិលនិទានោ ចំណងសហ-
ជាមួយ អញ្ញមញ្ញប្បុទ្ធយ វិស្សយប្បុទ្ធយ សម្បយុត្តប្បុទ្ធយ
វគ្គិយចំណង ២ ជាវគ្គិយដែលព្រះយោគាវចរនោះ បានអប់រំ អប់រំ
ប្រតិភោតិយ ដោយអំណាចនៃសមាជិទ្រ្ទិយ ព្រះយោគាវចរចំណងព្យាង្គ
ណា បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សុខហេតុ ដោយអំណាចនៃសមាជិទ្រ្ទិយ
ព្រះយោគាវចរចំណងនោះ ឈ្មោះថាកាយសត្តិបុគ្គល ។

[២០៤] កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន
បញ្ញិទ្រ្ទិយជាមុណជាដីក្រវិលនិ ព្រះយោគាវចរបានឲ្យសោតាបត្តិមត្ត
ព្រោះមានបញ្ញិទ្រ្ទិយដីក្រវិលនិ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ
លោកយោវជាធម្មានុសារីបុគ្គល វគ្គិយ ២ ប្រត្រិត្តោវតាមបញ្ញិទ្រ្ទិយដី
ក្រវិលនិទានោ ។ ថេ ។ ជាសម្បយុត្តប្បុទ្ធយ ការអប់រំវគ្គិយ ២ វែមន
មាន ដោយអំណាចនៃបញ្ញិទ្រ្ទិយ ព្រះយោគាវចរចំណងព្យាង្គណា បាន
ឲ្យសោតាបត្តិមត្ត ដោយអំណាចនៃបញ្ញិទ្រ្ទិយ ព្រះយោគាវចរចំណងនោះ
ឈ្មោះថាធម្មានុសារីបុគ្គល កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តជា
មិនមែនខ្លួន បញ្ញិទ្រ្ទិយជាមុណជាដីក្រវិលនិ សោតាបត្តិដល ជាដល
គឺព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សុខហេតុ ព្រោះមានបញ្ញិទ្រ្ទិយ
ដីក្រវិលនិ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ លោកយោវជា ចិដ្ឋិប្បុត្តបុគ្គល

សុត្តនិបាត វិញ្ញាណយន្ត ចង្កីសង្កាតន្ត

ចក្កាវគ្គិយានិ កន្ទយានិ ហោត្តិ ។ ២ ។ សម្ប-
 យុត្តច្បុយោ ហោត្តិ ចក្កិវគ្គិយស្ស វសេន ចក្កាវ-
 គ្រិយានិ កាវិកានិ ហោត្តិ សុកាវិកានិ យេ ហិ កេចិ
 ចក្កិវគ្គិយស្ស វសេន សោតាចគ្គិដលំ សង្កេតតា
 សទ្ធ តេ និដ្ឋិច្ចត្តោ អនត្តកោ មនសិករោតា
 ចក្កិវគ្គិយំ អនិមត្តិ ហោតិ ចក្កិវគ្គិយស្ស អនិម-
 ត្តត្តា សកតាតាមិមក្កំ មដិលភតិ ។ ២ ។ សកតា-
 តាមិដលំ សង្កេតតិ ហោតិ អនាតាមិមក្កំ មដិលភតិ
 អនាតាមិដលំ សង្កេតតិ ហោតិ អរហត្តមក្កំ មដិ-
 លភតិ អរហត្តដលំ សង្កេតតិ ហោតិ តេន វុត្តតិ
 និដ្ឋិច្ចត្តោ ចក្កាវគ្គិយានិ កន្ទយានិ ហោត្តិ ស-
 ហជាតច្បុយោ ហោត្តិ អត្តាមត្តាច្បុយោ ហោត្តិ
 និស្សយច្បុយោ ហោត្តិ សម្បយុត្តច្បុយោ ហោត្តិ

សុត្តនិបាត វិញ្ញាណយន្ត ចង្កីសង្កាតន្ត

វគ្គិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចក្កិវគ្គិយ ដីក្រវលនិរោទ ។ ២ ។ ជា
 សម្បយុត្តច្បុយំ វគ្គិយ ៤ ជាវគ្គិយគឺព្រះយោគាវចរោនាមុនកប្បិ
 អប្បិប្រវេហឹយ ដោយអំណាចវេនចក្កិវគ្គិយ ព្រះយោគាវចរទាំងឡាយ
 ណា បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យសោតាចគ្គិដល ដោយអំណាចវេនចក្កិ
 វគ្គិយ ព្រះយោគាវចរទាំងអស់នោះ ឈ្នះចំណិតច្បុកច្បុល កាលព្រះ
 យោគាវចរធ្វើច្បុកច្បុល ជាមន្តវេនច្បុន ចក្កិវគ្គិយ ជាគុណជាតដីក្រ
 វលនិ ព្រះយោគាវចរបានឲ្យសកតាតាមិមក្ក ព្រោះមានចក្កិវគ្គិយដីក្រ
 វលនិ ។ ២ ។ ឯសកតាតាមិដល ជាដលគឺព្រះយោគាវចរនោះ បាន
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រះយោគាវចរបានឲ្យកតាតាមិមក្ក ឯកតាតាមិ-
 ដល ជាដលគឺព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រះយោ-
 គាវចរបានឲ្យអរហត្តមក្ក ឯអរហត្តដល ជាដលគឺព្រះយោគាវចរនោះបាន
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ លោកហៅថា
 ចំណិតច្បុកច្បុល វគ្គិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចក្កិវគ្គិយដីក្រវលនិរោទ ទាំង
 ជាសហជាតច្បុយំ អត្តាមត្តាច្បុយំ និស្សយច្បុយំ សម្បយុត្តច្បុយំ

ឃោវង្ស វិហារចូល

ចត្តាវិទ្ធិយស្ស វសេន ចត្តាវិទ្ធិយាចិ ការិកាចិ ហោ.
ន្នំ សុការិកាចិ យេ ហិ កោចិ ចត្តាវិទ្ធិយស្ស វសេ-
ន អរហន្តំ សច្ច័កតា សទ្ធេ កេ ធិដ្ឋិច្បត្តា ។

[២០៤] យេ ហិ កោចិ ធម្មត្ថំ ការិកា វា
ការវេន្នំ វា ការិស្សន្នំ វា អនិកតា វា អនិកច្ចន្នំ វា
អនិកមិស្សន្នំ វា ចត្តា វា ចាបុណ្ណំ វា ចាបុណ្ណិ-
ស្សន្នំ វា ចដិលទ្ធា វា ចដិលកន្នំ វា ចដិលកិស្ស-
ន្នំ វា ចដិវិទ្ធា វា ចដិវិជ្ជន្នំ វា ចដិវិជ្ជិស្សន្នំ វា
សច្ច័កតា វា សច្ច័កកេន្នំ វា សច្ច័កវិស្សន្នំ វា
ជស្ស័កា វា ជស្សន្នំ វា ជស្សិប្បន្នំ វា វសិច្បត្តា
វា ចាបុណ្ណំ វា ចាបុណ្ណិស្សន្នំ វា ចាវមិច្បត្តា
វា ចាបុណ្ណំ វា ចាបុណ្ណិស្សន្នំ វា វសារជ្ជិច្បត្តា
វា ចាបុណ្ណំ វា ចាបុណ្ណិស្សន្នំ វា សទ្ធេ កេ ស-
ទ្ធិវិទ្ធិយស្ស វសេន សទ្ធាចិមុត្តា សមាចិវិទ្ធិយស្ស
វសេន កាយសក្កំ ចត្តាវិទ្ធិយស្ស វសេន ធិដ្ឋិច្បត្តា

ឃោវង្ស វិហារចូល

ឥវ្រិយ ៤ ជាឥវ្រិយគិប្រុយោភាវចរៈនារុនអបិ អបិប្រៃកហើយ
ដោយអំណាចវិច្ឆិយ ប្រុយោភាវចរៈចំណុយណា បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ឲ្យប្រុយោភាវចរៈ ដោយអំណាចវិច្ឆិយ ប្រុយោភាវចរៈ
ចំណុយនារុន ឈ្មោះថាវិច្ឆិយប្បន្ត ។

[២០៥] ពួកប្រុយោភាវចរៈណាមួយ បានអបិហើយក្តី កំពុង
អបិក្តី ធិដ្ឋិក្តី ឲ្យនេក្ខម្ម បានស្រាវជ្រាវហើយក្តី កំពុងស្រាវជ្រាវក្តី
ធិដ្ឋិស្រាវជ្រាវក្តី (ឲ្យនេក្ខម្ម) បានដល់ហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី ធិដ្ឋិដល់ក្តី
(ឲ្យនេក្ខម្ម) បានហើយក្តី កំពុងបានក្តី ធិដ្ឋិបានក្តី (ឲ្យនេក្ខម្ម) ចាក់ចុះ
ហើយក្តី កំពុងចាក់ចុះក្តី ធិដ្ឋិចាក់ចុះក្តី (ឲ្យនេក្ខម្ម) បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ហើយក្តី កំពុងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្តី ធិដ្ឋិធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្តី (ឲ្យនេក្ខម្ម)
បានពាល់ស្រុកហើយក្តី កំពុងពាល់ស្រុកក្តី ធិដ្ឋិពាល់ស្រុកក្តី (ឲ្យនេក្ខម្ម)
បានដល់ឲ្យការស្តាប់ហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី ធិដ្ឋិដល់ក្តី (ឲ្យការស្តាប់ក្តី
នេក្ខម្ម) ដល់ឲ្យបានហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី ធិដ្ឋិដល់ក្តី (ឲ្យនេក្ខម្មបាន)
ដល់ហើយឲ្យសេចក្តីក្រៀមក្រាវក្តី កំពុងដល់ក្តី ធិដ្ឋិដល់ក្តី (ឲ្យសេចក្តីក្រៀម
ក្រាវនេក្ខម្ម) ប្រុយោភាវចរៈចំណុយនារុន ឈ្មោះថាសត្វាមិមុត្ត
ដោយអំណាចវិច្ឆិយ ឈ្មោះថាកាយសក្កិ ដោយអំណាចវិច្ឆិយ
សមាចិវិទ្ធិយ ឈ្មោះថាវិច្ឆិយប្បន្ត ដោយអំណាចវិច្ឆិយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

(២០៨) យេ ហិ កេចិ អន្យាចារិ ។ ថេ ។
 អាណោកសញ្ញំ អវិក្ខេបំ ចន្ទវវត្តានំ ញាណំ ចាមុដ្ឋិ
 បឋមជ្ឈានំ ទុតិយជ្ឈានំ តតិយជ្ឈានំ ចេតុត្តជ្ឈានំ អា-
 កាសានញាយកមសមាចត្តិ វិញ្ញាណញាយកមសមា-
 ចត្តិ អាកិញ្ញញាយកមសមាចត្តិ នៅសញ្ញាចាសញ្ញា-
 យកមសមាចត្តិ អនិច្ចាទុបស្សនំ ទុក្ខាទុបស្សនំ អ-
 នត្តាទុបស្សនំ និព្វិទានុបស្សនំ វិភក្ខាទុបស្សនំ និរោ-
 ទានុបស្សនំ ចដិទិស្សត្តាទុបស្សនំ ខយោទុបស្សនំ
 វយោទុបស្សនំ វិចារិណានាទុបស្សនំ អនិមិត្តាទុបស្សនំ
 អច្យណិច្ចិតាទុបស្សនំ សុញ្ញតាទុបស្សនំ អនិច្ឆត្តា-
 ចន្ទវិបស្សនំ យថាភូតញ្ញាណនស្សនំ អាទិនវាទុបស្ស-
 នំ ចដិសង្ខាទុបស្សនំ វិដ្ឋនាទុបស្សនំ លោកាចត្តិម-
 ក្ខំ សកតាតាមិមក្ខំ អនាតាមិមក្ខំ អរហត្តមក្ខំ ។

យេ ហិ កេចិ ចន្ទារោ សតិច្យដ្ឋានេ
 ចន្ទារោ សធម្មច្យដ្ឋានេ ចន្ទារោ វដ្ឋិចានេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

(២០៨) ពួកព្រះយោគាវចារណមួយ (អប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី
 នឹងអប់រំក្តី) ខ្ញុំអត្យាបាទ ។ ថេ ។ ខ្ញុំអាណោកសញ្ញា សេចក្តីមិនរាយ
 រាយ ការកំណត់ចំរិ ញាណ បាមុដ្ឋៈ បឋមជ្ឈាន ទុតិយជ្ឈាន តតិ-
 យជ្ឈាន ចេតុត្តជ្ឈាន អាកាសានញាយកមសមាចត្តិ វិញ្ញាណញាយកម-
 សមាចត្តិ អាកិញ្ញញាយកមសមាចត្តិ នៅសញ្ញាចាសញ្ញា
 យកមសមាចត្តិ អនិច្ចាទុបស្សនា ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា និព្វិទានុបស្សនា
 វិភក្ខាទុបស្សនា និរោទានុបស្សនា ចដិទិស្សត្តាទុបស្សនា ខយោទុបស្សនា
 វយោទុបស្សនា វិចារិណានាទុបស្សនា អនិមិត្តាទុបស្សនា អច្យណិច្ចិ-
 តាទុបស្សនា សុញ្ញតាទុបស្សនា អនិច្ឆត្តាចន្ទវិបស្សនា យថាភូតញ្ញា-
 ណនស្សនៈ កាទិនវាទុបស្សនា ចដិសង្ខាទុបស្សនា វិដ្ឋនាទុបស្សនា
 លោកាចត្តិមក្ខំ សកតាតាមិមក្ខំ អនាតាមិមក្ខំ អរហត្តមក្ខំ ។

ពួកព្រះយោគាវចារណា (បានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី នឹង
 អប់រំក្តី) ខ្ញុំសតិច្យដ្ឋានទាំង ៤ សធម្មច្យដ្ឋានទាំង ៤ វដ្ឋិចានទាំង ៤

បរាជ័យ វិហារាថា

ចក្ខុវិស័យនិ ចក្ខុ ភាសានិ សត្ត ពោជ្ឈន្តំ អរិយំ
 អដ្ឋង្គិកំ មត្តិ យេ ហិ កោចិ អដ្ឋ វិហារេត្វ ភាវិតា
 វា ភាវេន្តិ វា ភាវិស្សន្តិ វា អធិតតា វា អធិកច្ចន្តិ
 វា អធិកមិស្សន្តិ វា មត្តា វា ចាបុណ្ណន្តិ វា ចាបុ-
 ណិស្សន្តិ វា ចដិលទ្វា វា ចដិលកន្តិ វា ចដិលភិ-
 ស្សន្តិ វា ចដិវិទ្វា វា ចដិវិជ្ឈន្តិ វា ចដិវិជ្ឈិស្សន្តិ
 វា សច្ចិកតា វា សច្ចិការេន្តិ វា សច្ចិកាវិស្សន្តិ វា
 ធម្មតា វា ធម្មន្តិ វា ធម្មិស្សន្តិ វា វសិច្ចត្តា
 វា ចាបុណ្ណន្តិ វា ចាបុណិស្សន្តិ វា ចារមិច្ចត្តា
 វា ចាបុណ្ណន្តិ វា ចាបុណិស្សន្តិ វា វេសារដ្ឋច្ចត្តា
 វា ចាបុណ្ណន្តិ វា ចាបុណិស្សន្តិ វា សទ្ធ ភេ
 សទ្ធិវិស័យស្ស វសេន សទ្ធានិមុត្តា សមាទិវ្រូយ-
 ស្ស វសេន កាយសត្តិ ចត្តិវិស័យស្ស វសេន
 និមុច្ចត្តា ។

បរាជ័យ វិហារាថា

វិស្រុយទាំង៨ ពលៈទាំង៨ ពោជ្ឈន្តិទាំង៧ មន្ត្រប្រកបដោយអង្គ ៨
 ដ៏ប្រសើរ ពួកព្រះយោធាវិចារណមួយ បានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី នឹង
 អប់រំក្តី ខ្លឹមទាំង៨ ៨ បានប្រាសដឹងហើយក្តី កំពុងប្រាសដឹងក្តី
 នឹងប្រាសដឹងក្តី (ខ្លឹមទាំង៨) ដល់ហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី នឹងដល់
 ក្តី (ខ្លឹមទាំង៨) បានហើយក្តី កំពុងបានក្តី នឹងបានក្តី (ខ្លឹមទាំង៨)
 ចាក់ចុះហើយក្តី កំពុងចាក់ចុះក្តី នឹងចាក់ចុះក្តី (ខ្លឹមទាំង៨)
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយក្តី កំពុងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្តី នឹងធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ក្តី (ខ្លឹមទាំង៨) ពាល់ត្រូវហើយក្តី កំពុងពាល់ត្រូវក្តី
 នឹងពាល់ត្រូវក្តី (ខ្លឹមទាំង៨) ដល់ហើយខ្លឹមទាំង៨ក្តី កំពុងដល់
 ក្តី នឹងដល់ក្តី (ខ្លឹមទាំង៨) ដល់ហើយខ្លឹមទាំង៨ក្តី កំពុងដល់
 កំពុងដល់ក្តី នឹងដល់ក្តី (ខ្លឹមទាំង៨) ដល់ហើយខ្លឹមទាំង៨ក្តី
 សេចក្តីក្លៀវក្លា កំពុងសេចក្តីក្លៀវក្លា (ខ្លឹមទាំង៨) ព្រះយោធាវិចារណា ឈ្មោះថាសទ្ធានិមុត្ត ដោយ
 អំណាចវិស្រុយ ឈ្មោះថាកាយសត្តិ ដោយអំណាចវិសមាទិវ្រូយ
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋប្បក្កៈ ដោយអំណាចវិចត្តិវ្រូយ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធារម្ម

[២០៦] យេ ហិ កេចិ ធម្មស្សោ បដិសម្ពិទ្ធា
ចត្តា វា ចាបុណ្ណំ វា ចាបុណិស្សន្តិ វា ។ ចេ ។
សេ ឲ្យ កេ សទ្ធិទ្រ្តិយស្ស វសេន សទ្ធានិធុត្តា ស-
មាទិទ្រ្តិយស្ស វសេន កាយសក្កិ ចក្ខុទ្រ្តិយស្ស
វសេន ធិដ្ឋិច្ឆត្តា ។

យេ ហិ កេចិ ធីស្សោ វិជ្ជា ចដិវិជ្ជា វា
ចដិវិជ្ជន្តំ វា ចដិវិជ្ជិស្សន្តិ វា ។ ចេ ។ សេ ឲ្យ កេ
សទ្ធិទ្រ្តិយស្ស វសេន សទ្ធានិធុត្តា សមាទិទ្រ្តិយ-
ស្ស វសេន កាយសក្កិ ចក្ខុទ្រ្តិយស្ស វសេន
ធិដ្ឋិច្ឆត្តា ។

យេ ហិ កេចិ ធីស្សោ សិក្ខា សិក្ខិតា វា
សិក្ខន្តិ វា សិក្ខិស្សន្តិ វា សច្ចិកតា វា សច្ចិ-
ការេន្តិ វា សច្ចិការិស្សន្តិ វា ធម្មិកា វា ធម្មន្តិ
វា ធម្មិស្សន្តិ វា វសិច្ឆត្តា វា ចាបុណ្ណំ វា

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ធីសុទ្ធារម្ម

[២០៦] ពួកព្រះយោនាវចរណាមួយ បាត់ដល់ហើយក្តី កំពុង
ដល់ក្តី ឆឹងដល់ក្តី ខ្ញុំបដិសម្ពិទ្ធាតាំង ៤ ។ ចេ ។ ព្រះយោនាវ-
ចរតាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា សទ្ធានិធុត្ត ដោយអំណាចនៃសទ្ធិទ្រ្តិយ
ឈ្មោះថាកាយសក្កិ ដោយអំណាចនៃសមាទិទ្រ្តិយ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្ឆត្តៈ
ដោយអំណាចនៃចក្ខុទ្រ្តិយ ។

ពួកព្រះយោនាវចរណាមួយ បាត់ដល់ហើយក្តី កំពុងបាត់ដល់ក្តី ឆឹង
បាត់ដល់ក្តី ខ្ញុំវិជ្ជាតាំង ៣ ។ ចេ ។ ព្រះយោនាវចរ តាំងអស់នោះ
ឈ្មោះថាសទ្ធានិធុត្ត ដោយអំណាចនៃសទ្ធិទ្រ្តិយ ឈ្មោះថាកាយសក្កិ
ដោយអំណាចនៃសមាទិទ្រ្តិយ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្ឆត្តៈ ដោយអំណាច
នៃចក្ខុទ្រ្តិយ ។

ពួកព្រះយោនាវចរណាមួយ សិក្សាហើយក្តី កំពុងសិក្សក្តី ឆឹង
សិក្សក្តី ខ្ញុំសិក្ខាតាំង ៣ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ហើយក្តី កំពុងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ក្តី
ឆឹងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ក្តី (ខ្ញុំសិក្ខាតាំង ៣) ពាល់ត្រូវហើយក្តី កំពុងពាល់
ត្រូវក្តី ឆឹងពាល់ត្រូវក្តី (ខ្ញុំសិក្ខាតាំង ៣) ដល់ហើយខ្ញុំការស្តាប់ក្តី

បរាជ័យ វិហារកថា

ចាបុណ្ណិស្សន្តិ វា ចារិយ្យត្តា វា ចាបុណ្ណិ វា
ចាបុណ្ណិស្សន្តិ វា វេសាវជ្ជប្បត្តា វា ចាបុណ្ណិ វា
ចាបុណ្ណិស្សន្តិ វា សទ្ធេ តេ សន្តិទ្រ្គិយស្ស វសេន
សទ្ធាចិប្បត្តា សមាចិទ្រ្គិយស្ស វសេន កាយសក្កិ
ចត្តិទ្រ្គិយស្ស វសេន ធិដ្ឋិប្បត្តា ។

យេ ហិ កោចិ ទុក្កំ បរិជាទន្តិ សទ្ធាយិ
បដហន្តិ ធិរោចិ សច្ឆិកោន្តិ មក្កំ កាវេន្តិ សទ្ធេ
តេ សន្តិទ្រ្គិយស្ស វសេន សទ្ធាចិប្បត្តា សមាចិទ្រ្គិ-
យស្ស វសេន កាយសក្កិ ចត្តិទ្រ្គិយស្ស វសេន
ធិដ្ឋិប្បត្តា ។

(២០៧) កតិហាការេហិ សទ្ធប្បដិវេនោ ហោ-
តិ កតិហាការេហិ សទ្ធាចិ បដិវជ្ឈតិ ។ ចត្វហា-
ការេហិ សទ្ធប្បដិវេនោ ហោតិ ចត្វហាការេហិ
សទ្ធាចិ បដិវជ្ឈតិ ទុក្ខសទ្ធិ បរិញ្ញាបដិវេនិ បដិវជ្ឈតិ

បរាជ័យ វិហារកថា

កំពុត្តវេសក្កិ ធិតិវេសក្កិ (ខ្ញុំការក្កុត្តវេសក្កិសិក្កាតំ ធិ) វេសិហិយខ្ញុំ
បារមីក្កិ កំពុត្តវេសក្កិ ធិតិវេសក្កិ (ខ្ញុំបារមីក្កុត្តវេសក្កិសិក្កាតំ ធិ) វេសិហិយ
ខ្ញុំវេសចក្កិក្កៀវក្កុត្តិ កំពុត្តវេសក្កិ ធិតិវេសក្កិ (ខ្ញុំវេសចក្កិក្កៀវក្កុត្តវេសក្កិសិក្កា
តំ ធិ) ព្រះយោធាវចរតំនិសសំនោ ឈ្មោះថាសទ្ធាចិប្បត្ត ដោយ
កំណាចនិសទ្ធិទ្រ្គិយ ឈ្មោះថាកាយសក្កិ ដោយកំណាចនិសមាចិទ្រ្គិយ
ឈ្មោះថាចិដ្ឋិប្បត្តៈ ដោយកំណាចនិចត្តិទ្រ្គិយ ។

ទុក្ខព្រះយោធាវចរណមួយ កំណាចនិសទ្ធិទុក្ខ លេបនិសទ្ធិសទ្ធិយ
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវនិរោធ កថាវិប្បត្តិ ព្រះយោធាវចរតំនិសសំនោ
ឈ្មោះថាសទ្ធាចិប្បត្ត ដោយកំណាចនិសទ្ធិទ្រ្គិយ ឈ្មោះថាកាយសក្កិ
ដោយកំណាចនិសមាចិទ្រ្គិយ ឈ្មោះថាចិដ្ឋិប្បត្តៈ ដោយកំណាចនិ
ចត្តិទ្រ្គិយ ។

(២០៧) ការព្រាសំដីនិសទ្ធិសទ្ធិៈ ដោយភាការប្តុន្តានយ៉ាង បុគ្គល
ព្រាសំដីនិ ខ្ញុំវេសទ្ធិៈ ដោយភាការប្តុន្តានយ៉ាង ។ ការព្រាសំដីនិខ្ញុំ
សទ្ធិៈ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង បុគ្គលព្រាសំដីនិខ្ញុំវេសទ្ធិៈ ដោយភា-
ការ ៤ យ៉ាង ធិព្រាសំដីនិ ខ្ញុំវេសទ្ធិសទ្ធិ វេសជាចិញ្ញាបដិវេន ១

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ បដិសន្ធិសមាគម

សមុទយសត្វំ បហានច្បដិវេទំ បដិវិជ្ឈតិ ឯរោទសត្វំ
 សត្តិកិរិយាបដិវេទំ បដិវិជ្ឈតិ មក្កសត្វំ កាវតាបដិវេ-
 ទំ បដិវិជ្ឈតិ ឥមេហិ ធម្មហាការេហិ សទ្ធច្បដិវេទោ
 ហោតិ ឥមេហិ ធម្មហាការេហិ សទ្ធាចិ បដិវិជ្ឈត្តោ
 សត្វិទ្រិយស្ស វសេន សទ្ធាចិធម្មត្តោ សមាទិទ្រិយ-
 ស្ស វសេន កាយសត្វិ ចត្តិទ្រិយស្ស វសេន
 ទិដ្ឋិច្បត្តោ ។

កាតិហាការេហិ សទ្ធច្បដិវេទោ ហោតិ កាតិ-
 ហាការេហិ សទ្ធាចិ បដិវិជ្ឈតិ ។ ធម្មហាការ-
 េហិ សទ្ធច្បដិវេទោ ហោតិ ធម្មហាការេហិ សទ្ធា-
 ចិ បដិវិជ្ឈតិ ធម្មសត្វំ ចរិញ្ញាបដិវេទំ បដិវិ-
 ជ្ឈតិ សមុទយសត្វំ បហានច្បដិវេទំ បដិវិ-
 ជ្ឈតិ ឯរោទសត្វំ សត្តិកិរិយាបដិវេទំ បដិវិជ្ឈតិ

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ បដិសន្ធិសមាគម

ក្រាស់ដីក ខ្ញុំសមុទយសត្វ ដែលជាបហានច្បដិវេទ ។ ក្រាស់ដីក ខ្ញុំ
 ឯរោទសត្វ ដែលជាសត្វកិរិយាបដិវេទ ។ ក្រាស់ដីក ខ្ញុំមក្កសត្វ ដែល
 ជាភាវតាបដិវេទ ។ នេះឯង ការក្រាស់ដីកខ្ញុំសត្វៈ ដោយភាការ ៤
 យ៉ាង នេះឯង បុគ្គលកាលក្រាស់ដីកខ្ញុំសត្វៈ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង
 ដែលឃ្លានជាសត្វដ៏មុត ដោយអំណាចនៃសត្វិទ្រិយ ឃ្លានថាកាយសត្វិ
 ដោយអំណាចនៃសមាទិទ្រិយ ឃ្លានថាទិដ្ឋិច្បត្តៈ ដោយអំណាចនៃ
 ចត្តិទ្រិយ ។

ការក្រាស់ដីក ខ្ញុំសត្វៈ ដោយភាការប៉ុន្មានយ៉ាង បុគ្គល
 ក្រាស់ដីកខ្ញុំសត្វៈទាំងឡាយ ដោយភាការប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ការក្រាស់
 ដីកខ្ញុំសត្វៈ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង បុគ្គលក្រាស់ដីក ខ្ញុំសត្វៈ
 ទាំងឡាយ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង គឺ ក្រាស់ដីក ខ្ញុំមក្កសត្វ ដែល
 ជាចរិញ្ញាបដិវេទ ។ ក្រាស់ដីក ខ្ញុំសមុទយសត្វ ដែលជាបហាន-
 ច្បដិវេទ ។ ក្រាស់ដីក ខ្ញុំឯរោទសត្វ ដែលជាសត្វកិរិយាបដិវេទ ។

បទដ្ឋាន វិមលកថា

មគ្គសង្ខារំ កាវចាចដិវេទំ បដិវិជ្ឈតិ មគ្គសង្ខារំ^(១) កា-
 វចាចដិវេទា^(២) ឆ សត្វធម្មាទំ បរិញ្ញាចដិវេទា ឆ
 សត្វសង្ខារាទំ បហានច្បដិវេទា ឆ សត្វកុសលា-
 ទំ^(៣) កាវចាចដិវេទា ឆ ចតុដ្ឋំ មគ្គាទំ សង្ខារិ-
 យាចដិវេទា ឆ វិរោធស្ស ឥវេហិ ធរហការេ-
 ហិ សត្វច្បដិវេទា ហោតិ ឥវេហិ ធរហការេ-
 ហិ សត្វាទំ បដិវិជ្ឈតោ សង្ខិទ្ធិយស្ស វិសេន
 សត្វាទំឡតោ សត្វាទំទ្រិយស្ស វិសេន កាយសត្វិ
 បញ្ញិទ្ធិយស្ស វិសេន ធិដ្ឋិច្បតោ ។

ទុតិយកាលាវ ។

១ មគ្គសង្ខារំ យវិសេសោ មញ្ញោ ។ ២ ឆ. ម. អភិញ្ញាចដិវេទា ។ ៣ ឆ. ម. សត្វកុស-
 លាទំ ។

បទដ្ឋាន វិមលកថា

ត្រាស់ដឹង ខ្លួនខ្លួនសព្វ ដែលជាភាវនាចដិវេទ ។ ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយា
 អប់រំខ្លួនទាំងពួង (កាវចាចដិវេទ) ។ ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាកំណត់ខ្លួន
 សង្ខារទាំងពួង (បរិញ្ញាចដិវេទ) ។ ការត្រាស់ដឹងដោយការលះបង់ខ្លួនកុ-
 សលទាំងពួង (បហានច្បដិវេទ) ។ ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាអប់រំខ្លួនមន្ត-
 តាំងចូន (កាវចាចដិវេទ) ។ ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 ខ្លួននិរោធិ (សង្ខិកិរិយាចដិវេទ) ។ នេះឯង ការត្រាស់ដឹងខ្លួនសព្វៈ ដោយ
 ភាការ ៧ យ៉ាង នេះឯង បុគ្គលកាលត្រាស់ដឹង ខ្លួនសព្វៈទាំងឡាយ
 ដោយភាការ ៧ យ៉ាង ដែលឈ្មោះថាសត្វាទំឡតោ ដោយអំណាចនៃ
 សង្ខិទ្ធិយ ឈ្មោះថាកាយសត្វិ ដោយអំណាចនៃសត្វាទំទ្រិយ ឈ្មោះថា
 ធិដ្ឋិច្បត្តៈ ដោយអំណាចនៃបញ្ញិទ្ធិយ ។

ចប់ ទុតិយកាលាវ ។

សុត្តនិកាយ បិដកសុត្តនិកាយ

(២០៤) អធិទូតោ មនសិករោតោ កថំ ស-
ដ្ឋាន ឧបដ្ឋង្គិ^(១) ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កថំ
សដ្ឋាន ឧបដ្ឋង្គិ អនត្តតោ មនសិករោតោ កថំ
សដ្ឋាន ឧបដ្ឋង្គិ ។ អធិទូតោ មនសិករោតោ ទ-
យតោ សដ្ឋាន ឧបដ្ឋង្គិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ
កយតោ សដ្ឋាន ឧបដ្ឋង្គិ អនត្តតោ មនសិករោ-
តោ សុញ្ញតោ សដ្ឋាន ឧបដ្ឋង្គិ ។

អធិទូតោ មនសិករោតោ កិពហុលំ ចិន្តិ
ហោតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កិពហុលំ ចិន្តិ
ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ កិពហុលំ ចិន្តិ
ហោតិ ។ អធិទូតោ មនសិករោតោ អធិមោក្ខត-
ហុលំ^(២) ហោតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ បស្សន្តិ-
តហុលំ^(៣) ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ វេទ-
តហុលំ^(៤) ហោតិ ។

១ ឧ. ឧបដ្ឋង្គិ ។ ២ ឧ. អធិមោក្ខតហុលំ ចិន្តិ ។ ៣ ឧ. ប. បន្តិច ចិន្តិ
ទិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ បិដកសុត្តនិកាយ

(២០៥) កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទៀង
សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដទៀងដូចម្ដេច កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទុក្ខ
សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដទៀងដូចម្ដេច កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិន
មែនទុក្ខ សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដទៀងដូចម្ដេច ។ កាលព្រះយោ-
គាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទៀង សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដទៀង
ជាអស់ទៅ កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទុក្ខ សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដ
ទៀង ជាអាក្រក់ កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនមែនទុក្ខ សង្ខារតាំងឡាយ
ប្រាកដទៀង ជាស្ងួត ។

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទៀង ចិន្តាច្រើនដោយអ្វី
កាលរលាក ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទុក្ខ ចិន្តាច្រើនដោយអ្វី កាលរលាក
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនមែនទុក្ខ ចិន្តាច្រើនដោយអ្វី ។ កាលព្រះយោ-
គាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទៀង ចិន្តាច្រើនដោយអធិមោក្ខ (សេច-
ក្ដីជឿសិច) កាលរលាក ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនទុក្ខ ចិន្តាច្រើនដោយបស្សន្តិ
(សេចក្ដីស្ងប់) កាលរលាក ធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនមែនទុក្ខ ចិន្តាច្រើន
ដោយវេទនា^(១) ។

១ វេទនា សំដៅយកញ្ញាណក្នុងចិន្ត ៤ ។ កថាវចនា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគយស្ស បដិសន្តិកថា

ទុក្ខកោ មនសិករោតោ មស្សទ្ធិតហុលស្ស
កកមោ វិមោក្ខោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវណ-
យ កតិ វិមោក្ខោ កទ្ធយយា ហោន្តិ សហជាត-
ច្បទ្ធយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្ស-
យច្បទ្ធយា ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ
ឯកវសា ហោន្តិ កេនត្ថេន កាវណ កោ កាវតិ ។

អនត្ថកោ មនសិករោតោ វេទនហុលស្ស ក-
កមោ វិមោក្ខោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវណយ
កតិ វិមោក្ខោ កទ្ធយយា ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយ-
យ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្ប-
ទ្ធយា ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ឯកវសា
ហោន្តិ កេនត្ថេន កាវណ កោ កាវតិ ។

អនិទ្ធកោ មនសិករោតោ អនិមោក្ខតហុលស្ស
អនិម៉ត្តោ វិមោក្ខោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវណយ
ទ្ធវេ វិមោក្ខោ កទ្ធយយា ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា
ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្បទ្ធយា
ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ឯកវសា

សុត្តន្តបិដក បុរាណគយស្ស បដិសន្តិកថា

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិន្ត ជាជាទុក្ខ ជាអ្នកច្រើន
ដោយមស្សទ្ធិ ឆើវិមោក្ខិ ជាអធិបតី, ក្នុងការវា មានវិមោក្ខប្តីខ្លា
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឡវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្បទ្ធិយ
កតាមកាច្បទ្ធិយ និស្សយច្បទ្ធិយ សឡយុត្តច្បទ្ធិយ មានកិច្ចវិធមួយ
ការវា ដោយអន្តបាដូចអ្នក ច្បត្តលណ ចាច្រើន ។

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិន្ត ជាអធិបតី ជាអ្នក
ច្រើនដោយវេទៈ ឆើវិមោក្ខិ ជាអធិបតី, ក្នុងការវា មានវិមោក្ខ
ប្តីខ្លា ប្រព្រឹត្តទៅតាមឡវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្បទ្ធិយ
កតាមកាច្បទ្ធិយ និស្សយច្បទ្ធិយ សឡយុត្តច្បទ្ធិយ មានកិច្ចវិធមួយ
ការវា ដោយអន្តបាដូចអ្នក ច្បត្តលណ ចាច្រើន ។

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិន្ត ជាអធិបតី ជាអ្នក
ច្រើនដោយអធិមោក្ខ អធិម៉ត្តវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងការវា មាន
វិមោក្ខ ៦ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឡវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហ-
ជាតច្បទ្ធិយ កតាមកាច្បទ្ធិយ និស្សយច្បទ្ធិយ សឡយុត្តច្បទ្ធិយ

បញ្ជី វិមោក្ខណ៍

ហោត្តិ ឯកវសដ្ឋេន កាវតា យោ សម្មាបដិច្ចោ
សោ កាវេតិ នត្ថិ មិច្ឆាបដិច្ចស្ស វិមោក្ខកាវតា ។

ទុក្ខតោ មនសិករោតោ មស្សនិពហុលស្ស
អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ អាទិបតេយ្យោ ហោតិ
កាវតាយ ទ្វេ វិមោក្ខោ ឥន្ទ្រយា ហោត្តិ សហ-
ជាតច្បូធិយា ហោត្តិ អញ្ញមញ្ញច្បូធិយា ហោត្តិ
និស្សយច្បូធិយា ហោត្តិ សម្បយុត្តច្បូធិយា ហោត្តិ
ឯកវសា ហោត្តិ ឯកវសដ្ឋេន កាវតា យោ
សម្មាបដិច្ចោ សោ កាវេតិ នត្ថិ មិច្ឆាបដិច្ចស្ស
វិមោក្ខកាវតា ។

អនត្តតោ មនសិករោតោ វេនពហុលស្ស សុ-
ញ្ញតោ វិមោក្ខោ អាទិបតេយ្យោ ហោតិ កាវតាយ
ទ្វេ វិមោក្ខោ ឥន្ទ្រយា ហោត្តិ សហជាតច្បូធិយា
ហោត្តិ អញ្ញមញ្ញច្បូធិយា ហោត្តិ និស្សយច្បូធិយា
ហោត្តិ សម្បយុត្តច្បូធិយា ហោត្តិ ឯកវសា ហោត្តិ

បញ្ជី វិមោក្ខណ៍

មានកិច្ចកម្មយ កាវតា ដោយអន្តរាមាណកិច្ចកម្មយ ចុក្កលណ
ប្រតិបត្តិក្រៅ ចុក្កលនោះ ឈ្មោះថាចម្រើន ឯចុក្កលដែលប្រតិបត្តិក្នុង
មិនមានការចម្រើន ឱវិមោក្ខោ ។

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ ជាអ្នកច្រើនដោយ
មស្សនិ អប្បណិហិតវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា មានវិមោក្ខ ២
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឱវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្បូធិយ
អកាមញ្ញច្បូធិយ និស្សយច្បូធិយ សម្បយុត្តច្បូធិយ មានកិច្ចកម្មយ
កាវតា ដោយអន្តរាមាណកិច្ចកម្មយ ចុក្កលណប្រតិបត្តិក្រៅ ចុក្កល
នោះ ឈ្មោះថាចម្រើន ឯចុក្កលដែលប្រតិបត្តិក្នុង មិនមានការ
ចម្រើនឱវិមោក្ខោ ។

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនទុក្ខ ជាអ្នក
ច្រើនដោយវេទៈ សុញ្ញកវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា មាន
វិមោក្ខ ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឱវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហ-
ជាតច្បូធិយ អកាមញ្ញច្បូធិយ និស្សយច្បូធិយ សម្បយុត្តច្បូធិយ

៣២៨

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសុត្តនិកាយ

ឯករសដ្ឋាន ភាវនា យោ សន្តាបដិច្ចា ។ សោ
កាវេតិ ធន្តិ ចិច្ចាបដិច្ចស្ស វិមោក្ខភាវនា ។

[២០០] អធិត្ថកោ មនសិករោតោ អធិមោក្ខត-
ហុលស្ស កតមោ វិមោក្ខោ អាធិមគេយ្យោ ហោតិ
ភាវនាយ កតិ វិមោក្ខោ ឥន្ទយា ហោន្តិ សហជា-
តច្បង្គយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយា ហោន្តិ និស្ស-
យច្បង្គយា ហោន្តិ សម្មយុត្តច្បង្គយា ហោន្តិ ឯក-
រសា ហោន្តិ ឯករសដ្ឋាន ភាវនា បដិវេទកាលេ
កតមោ វិមោក្ខោ អាធិមគេយ្យោ ហោតិ បដិវេទ-
យ កតិ វិមោក្ខោ ឥន្ទយា ហោន្តិ សហជាតច្ប-
ង្គយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយា ហោន្តិ និស្សយច្ប-
ង្គយា ហោន្តិ សម្មយុត្តច្បង្គយា ហោន្តិ ឯករសា
ហោន្តិ កេនេត្ថេន ភាវនា កេនេត្ថេន បដិវេទ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសុត្តនិកាយ

ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កិច្ចាតម្បយ បុគ្គលណាប្រតិបត្តិប្រូ បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថាប្រឹម ឯបុគ្គលវេលប្រតិបត្តិបុស មិនមានការប្រឹមប្រូ
វិមោក្ខេ ។

[២០១] កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជា
អ្នកប្រឹមដោយអនិមោក្ខ កើតមកក្នុង ជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មាន
វិមោក្ខប៉ុន្មាន ប្រតិបត្តិវេកមន្តវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងសហជាត-
ច្បង្គយ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយ និស្សយច្បង្គយ សម្មយុត្តច្បង្គយ មាន
កិច្ចាតម្បយ ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កិច្ចាតម្បយ, ក្នុងកាលជាទីគ្រាស់
ដឹង កើតមកក្នុង ជាអធិបតី, ក្នុងការគ្រាស់ដឹង មានវិមោក្ខប៉ុន្មាន
ប្រតិបត្តិវេកម មន្តវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងសហជាតច្បង្គយ
អញ្ញមញ្ញច្បង្គយ និស្សយច្បង្គយ សម្មយុត្តច្បង្គយ មានកិច្ចាតម្បយ
ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កិច្ចាតម្បយ កាលគ្រាស់ដឹង ដោយអន្តរាគមន៍កិច្ចាតម្បយ ។

បរាជ័យ វិហារតា

ធុត្តតោ មនសិករោតោ វេស្សន្តិកហុលស្ស
 កតោ វិហារតោ អាជិចគេយ្យោ ហោតិ ភាវនាយ
 កតិ វិហារតោ តទទ្ធយោ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្ធយោ
 ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធយោ ហោន្តិ វិស្សយប្បទ្ធយោ
 ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បទ្ធយោ ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ
 ឯកវសដ្ឋាន ភាវនា បដិវេទកាលេ កតោ
 វិហារតោ អាជិចគេយ្យោ ហោតិ បដិវេទាយ
 កតិ វិហារតោ តទទ្ធយោ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្ធយោ
 ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធយោ ហោន្តិ វិស្សយប្បទ្ធយោ
 ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បទ្ធយោ ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ
 កេនាត្ថន ភាវនា កេនាត្ថន បដិវេទោ ។

អនត្តតោ មនសិករោតោ វេទនហុលស្ស
 កតោ វិហារតោ អាជិចគេយ្យោ ហោតិ
 ភាវនាយ កតិ វិហារតោ តទទ្ធយោ ហោន្តិ
 សហជាតប្បទ្ធយោ ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធយោ
 ហោន្តិ វិស្សយប្បទ្ធយោ ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បទ្ធយោ
 ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ ឯកវសដ្ឋាន ភាវនា

បរាជ័យ វិហារតា

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដំបូង ជាអ្នកច្រើនដោយ
 បស្សន្តិ កេវិហារត្ថិជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មានវិហារត្ថិច្នាត ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមឡិវិហារត្ថិ ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធាយ អញ្ញាមញ្ញ
 ប្បទ្ធាយ វិស្សយប្បទ្ធាយ សម្បយុត្តប្បទ្ធាយ មានកិច្ចកម្ម ភាវនា
 ដោយអង្គជាតិកម្មនៃមួយ, ក្នុងកាលជាទីប្រាសដឹង កេវិហារត្ថិ ជា
 អធិបតី, ក្នុងការប្រាសដឹង កេវិហារត្ថិច្នាតប្រព្រឹត្តទៅតាម ឡិវិហារត្ថិ
 ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធាយ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធាយ វិស្សយ-
 ប្បទ្ធាយ សម្បយុត្តប្បទ្ធាយ មានកិច្ចកម្ម ភាវនា ដោយអង្គជាដូច
 ម្ដេច ការប្រាសដឹង ដោយអង្គជាដូចម្ដេច ។

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដំបូង ជាអ្នក
 ច្រើនដោយវិចារ កេវិហារត្ថិ ជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មាន
 វិហារត្ថិច្នាត ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឡិវិហារត្ថិ ជាអធិបតីនោះ ទាំងជា
 សហជាតប្បទ្ធាយ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធាយ វិស្សយប្បទ្ធាយ សម្បយុត្ត-
 ប្បទ្ធាយ មានកិច្ចកម្ម ភាវនា ដោយអង្គជាតិកម្ម,

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចរិយសង្កេតនា

ចដិវេទនាលេ កតមោ វិហោត្តា អាទិចតេយ្យា
ហោតិ ចដិវេទាយ កតិ វិហោត្តា តទ្ធយា ហោ-
ន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា ហោន្តិ អត្តាធម្មច្បទ្ធយា
ហោន្តិ និស្សយច្បទ្ធយា ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា
ហោន្តិ ឯកាសា ហោន្តិ កេនត្ថេន កាវចា កេ-
នត្ថេន ចដិវេទា ។

អនិច្ចតោ ឧសិករោតោ អនិហោត្តកហុលស្ស
អនិច្ចតោ វិហោត្តា អាទិចតេយ្យា ហោតិ កាវចា-
យ ទ្វេ វិហោត្តា តទ្ធយា ហោន្តិ សហជាតច្ប-
ទ្ធយា ហោន្តិ អត្តាធម្មច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយ-
ច្បទ្ធយា ហោន្តិ សឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ឯកាសា
ហោន្តិ ចដិវេទនាលេចិ អនិច្ចតោ វិហោត្តា
អាទិចតេយ្យា ហោតិ ចដិវេទាយ ទ្វេ វិហោត្តា
តទ្ធយា ហោន្តិ សហជាតច្បទ្ធយា ហោន្តិ អត្តា-
ធម្មច្បទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្បទ្ធយា ហោន្តិ ស-
ឡយុត្តច្បទ្ធយា ហោន្តិ ឯកាសា ហោន្តិ ឯកាស-
ដ្ឋេន កាវចា ធស្សនដ្ឋេន ចដិវេទា ឯវិ ចដិវិជ្ជត្តោ-
ចិ កាវេតិ កាវេត្តោចិ ចដិវិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិយសង្កេតនា

ក្នុងកាលជាទីប្រាសដឹង តើវិហោត្តា ជាអនិច្ចតិ, ក្នុងការប្រាសដឹង វិហោត្ត
ប៉ុន្មានប្រព្រឹត្តទៅតាម ឡូវវិហោត្តជាអនិច្ចតិទាន ទាំងជាសហជាតច្បទ្ធាយ
អកាមកាច្បទ្ធាយ និស្សយច្បទ្ធាយ សឡយុត្តច្បទ្ធាយ មានកិច្ចវិនិច្ឆ័យ
កាវចា ដោយអន្តថាដូចម្តេច ការប្រាសដឹង ដោយអន្តថាដូចម្តេច ។

កាលព្រះយោធាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាចំនេះទៀង ជាអក្រឹត្យដោយ
កមិហោត្ត អនិច្ចតិវិហោត្ត ជាអនិច្ចតិ, ក្នុងកាវចា មានវិហោត្ត ២
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឡូវវិហោត្តជាអនិច្ចតិទាន ទាំងជាសហជាតច្បទ្ធាយ
អកាមកាច្បទ្ធាយ និស្សយច្បទ្ធាយ សឡយុត្តច្បទ្ធាយ មានកិច្ចវិនិច្ឆ័យ
សូម្បីក្នុងកាលជាទីប្រាសដឹង ក៏មានអនិច្ចតិវិហោត្តជាអនិច្ចតិដែរ ក្នុង
ការប្រាសដឹង មានវិហោត្ត ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាមឡូវវិហោត្តជាអនិច្ចតិទាន
ទាំងជាសហជាតច្បទ្ធាយ អកាមកាច្បទ្ធាយ និស្សយច្បទ្ធាយ សឡ-
យុត្តច្បទ្ធាយ មានកិច្ចវិនិច្ឆ័យ កាវចា ដោយអន្តថាមានកិច្ចវិនិច្ឆ័យ
ការប្រាសដឹង ដោយអន្តថាយើង យ៉ាងនេះទៀង ព្រះយោធាវចរ
កាលប្រាសដឹង ឈ្មោះថាច្រើន ក៏បាន កាលច្រើន ឈ្មោះថា
ប្រាសដឹង ក៏បាន ។

បរាវន្ត វិហារព្រហ្ម

អនុត្តោ មនសិករោតោ មស្សន្តិពហុលស្ស អ-
 ប្បណិហិតោ វិហោត្តោ អាទិមតេយ្យោ ហោតិ កាវ-
 ឆាយ ទ្វេ វិហោត្តោ តទ្ធជាយ ហោន្តិ សហជាតប្ប-
 ទ្ធជាយ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ និស្សយប្ប-
 ទ្ធជាយ ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ ឯករសា
 ហោន្តិ ធម៌វេទកាលេបិ អប្បណិហិតោ វិហោត្តោ
 អាទិមតេយ្យោ ហោតិ ធម៌វេទាយ ទ្វេ វិហោត្តោ ត-
 ទ្ធជាយ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ និស្សយប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ សម្បយុ-
 ត្តប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ ឯករសដ្ឋេន
 កាវថា នស្សនដ្ឋេន ធម៌វេទោ ឯវិ ធម៌វិជ្ជាឡោបិ
 កាវេតិ កាវេឡោបិ ធម៌វិជ្ជាតិ ។

អនុត្តោ មនសិករោតោ វេទពហុលស្ស សុញ្ញ-
 តោ វិហោត្តោ អាទិមតេយ្យោ ហោតិ កាវឆាយ ទ្វេ
 វិហោត្តោ តទ្ធជាយ ហោន្តិ សហជាតប្បទ្ធជាយ ហោន្តិ

បរាវន្ត វិហារព្រហ្ម

កាលព្រាយោភាវវេទ្ធិកុក្កិច្ឆិ ជាជំនុក្ខ ជាគុក្ខច្រើនដោយ
 មស្សន្តិ អប្បណិហិតវិហោត្តជាអទិមតិ, ក្នុងកាវថា វាទវិហោត្ត ២ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមទ្វេវិហោត្តជាអទិមតិទាន ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធជាយ អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បទ្ធជាយ និស្សយប្បទ្ធជាយ សម្បយុត្តប្បទ្ធជាយ វាទកិច្ចវិធម្មយៈ សូត្រ
 ក្នុងកាលជាទីក្រាស់ដឹង ក៏វាទអប្បណិហិតវិហោត្តជាអទិមតិវេ, ក្នុងកា
 ក្រាស់ដឹង វាទវិហោត្ត ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ទ្វេវិហោត្តជាអទិមតិទាន
 ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធជាយ អញ្ញមញ្ញប្បទ្ធជាយ និស្សយប្បទ្ធជាយ សម្បយុត្ត-
 ប្បទ្ធជាយ វាទកិច្ចវិធម្មយ ភាវថា ដោយអន្តថាវាទកិច្ចវិធម្មយ ការក្រាស់
 ដឹង ដោយអន្តថាយេញ យ៉ាងនេះឯង ព្រាយោភាវ កាលក្រាស់ដឹង
 ឈ្មោះថាចាត្រឹម កិច្ចន កាលចាត្រឹម ឈ្មោះថាក្រាស់ដឹង កិច្ចន ។

កាលព្រាយោភាវ វេទ្ធិកុក្កិច្ឆិ ជាជំនុក្ខ ជាគុក្ខ
 ច្រើនដោយវេទៈ សុញ្ញតវិហោត្តជាអទិមតិ, ក្នុងកាវថា វាទវិហោត្ត ២
 ប្រព្រឹត្តទៅតាម ទ្វេវិហោត្តជាអទិមតិទាន ទាំងជាសហជាតប្បទ្ធជាយ

សុខ្ព័ណ្ណ ខុទ្ទកនិកាយ សុខសុត្តនិកាយ

អញ្ញាមញ្ញាច្បង្គយា ហោន្ណិ ធិស្សយច្បង្គយា ហោន្ណិ សឡយុត្តច្បង្គយា ហោន្ណិ ឯកាសា ហោន្ណិ ចដិវេទ- កាលេចិ សុញ្ញតោ វិហោត្តោ អធិចតេយ្យោ ហោ- តិ ចដិវេទយ ទ្វេ វិហោត្តោ ឧទ្ធកយា ហោន្ណិ ស- ចាជាតច្បង្គយា ហោន្ណិ អញ្ញាមញ្ញាច្បង្គយា ហោន្ណិ ធិស្សយច្បង្គយា ហោន្ណិ សឡយុត្តច្បង្គយា ហោន្ណិ ឯកាសា ហោន្ណិ ឯកាសដ្ឋេន ភាវនា នស្សនដ្ឋេន ចដិវេទោ ឯវិ ចដិវិជ្ជា ត្ថាចិ ភាវតិ ភាវនោចិ ចដិ- វិជ្ជតិ ។

[២០០] អធិត្ថតោ មនសិករោតោ កតតោ វិ- ហោត្តោ អធិចត្តោ ហោតិ កតម(១)វិហោត្តស្ស អធិ- ចត្តតោ សទ្ធាចិឡត្តោ ហោតិ ទុក្ខតោ មនសិករោ- តោ កតតោ វិហោត្តោ អធិចត្តោ ហោតិ កត- មវិហោត្តស្ស អធិចត្តតោ កាយសក្ខិ ហោតិ អន- ត្តតោ មនសិករោតោ កតតោ វិហោត្តោ អធិច- ត្តោ ហោតិ កតមវិហោត្តស្ស អធិចត្តតោ ធិដ្ឋិច្ច- ត្តោ ហោតិ ។

សុខ្ព័ណ្ណ ខុទ្ទកនិកាយ សុខសុត្តនិកាយ

អញ្ញាមញ្ញាច្បង្គយា ធិស្សយច្បង្គយា សឡយុត្តច្បង្គយា មានកិច្ចវិធម្មយ សូត្រក្នុងកាលជាទីគ្រាស់ដឹង ក៏មានសុញ្ញតវិហោត្ត ជាមធ្យមវិវេ ក្នុងការ គ្រាស់ដឹង វាវិហោត្ត ២ ប្រតិបត្តិទៅតាមទូរវិហោត្តជាមធ្យមវិវេនា ទាំង ជាសចាជាតច្បង្គយា អញ្ញាមញ្ញាច្បង្គយា ធិស្សយច្បង្គយា សឡយុត្តច្បង្គយា មានកិច្ចវិធម្មយ ភាវនា ដោយអន្តរវាមានកិច្ចវិធម្មយ ការគ្រាស់ដឹង ដោយអន្តរវាយេត្យ យ៉ាងនេះនឹង ព្រមយ ភាវនា កាលគ្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាចម្រើន កិច្ចន កាលចម្រើន ឈ្មោះថាគ្រាស់ដឹង កិច្ចន ។

[២០១] កាលព្រមយភាវនា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ក៏ វិហោត្តក្ខី ដីក្រវែល ព្រមយភាវនា ឈ្មោះថាសទ្ធាចិឡត្ត គឺព្រោះ មានវិហោត្តក្ខីដីក្រវែល កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ គឺវិហោត្តក្ខី ដីក្រវែល ព្រមយភាវនា ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ គឺព្រោះមានវិហោត្ត ក្ខីដីក្រវែល កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនទុក្ខ គឺវិហោត្តក្ខីដីក្រវែល ព្រមយភាវនា ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្ចត្តៈ គឺព្រោះមានវិហោត្តក្ខីដីក្រវែល ។

ឃោសន៍ វិហារព្រហ្ម

អធិប្បនាម មនសិករោតោ អធិប្បនាម វិហារេត្តោ
អធិប្បនាម ហោតិ អធិប្បនាមវិហារេត្តោ អធិប្បនាម ស-
ទ្ធាធិប្បនាម ហោតិ ទុក្ខកោ មនសិករោតោ អប្ប-
ណិហិតោ វិហារេត្តោ មធិប្បនាម ហោតិ អប្បណិហិត-
វិហារេត្តោ អធិប្បនាម កាយសក្ខិ ហោតិ អនត្តកោ
មនសិករោតោ សុញ្ញតោ វិហារេត្តោ អធិប្បនាម ហោតិ
សុញ្ញតវិហារេត្តោ អធិប្បនាម និដ្ឋិប្បនាម ហោតិ ។

(២១៦) សន្តហន្តោ អធិប្បនាម(១) សទ្ធាធិប្បនាម
ធុដ្ឋនាម សច្ចិករោតិ(២) កាយសក្ខិ និដ្ឋនាម បន្តោតិ
និដ្ឋិប្បនាម សន្តហន្តោ អធិប្បនាម សទ្ធាធិប្បនាម
ណាមស្សី មមមិ ធុសតិ បច្ឆា វិរោធិ វិច្ឆាធិ ស
ច្ចិករោតិ កាយសក្ខិ ទុក្ខោ សង្ខារោ សុទ្ធា វិ-
រោធាតិ ញាណិ(៣) ហោតិ និដ្ឋ វិនិច្ឆ វិច្ឆិកតិ
មស្សិតិ បញ្ញាយាតិ និដ្ឋិប្បនាម ។

១. ១. វិទ្យាធិ ១ ២ ២. សន្តហន្តោ ១ ៣ ៣. ញាណិ ១

ឃោសន៍ វិហារព្រហ្ម

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង អធិប្បនាមវិហារេ
ជាគុណជាអដីក្រៃលែង ប្រយោគាវចរ ឈ្មោះថាសទ្ធាធិប្បនាម ប្រយោ
មានអធិប្បនាមវិហារេក្នុងចិត្ត កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាអទុក្ខ អប្បណិហិត-
វិហារេ ជាគុណជាអដីក្រៃលែង ប្រយោគាវចរ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ
ប្រយោមានអប្បណិហិតវិហារេក្នុងចិត្ត កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់
ខ្លួន សុញ្ញតវិហារេ ជាគុណជាអដីក្រៃលែង ប្រយោគាវចរ ឈ្មោះ
ថាទិដ្ឋិប្បនាម ប្រយោមានសុញ្ញតវិហារេក្នុងចិត្ត ។

(២១៦) ប្រយោគាវចរកាលជឿ ចុះចិត្តសិប ហេតុនោះ ឈ្មោះ
ថាសទ្ធាធិប្បនាម ប្រយោគាវចរធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ប្រយោគាវចរ
(ខ្លឹមរោង) ហេតុនោះ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិប្បនាម ប្រយោគាវចរ
សម្រេចហើយ ប្រយោគាវចរ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិប្បនាម
ប្រយោគាវចរកាលជឿ ចុះចិត្តសិប ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសទ្ធាធិប្បនាម
ប្បនាម ប្រយោគាវចរកាលជឿដំបូងខ្លឹមរោងសព្វៈ ក្នុងកាលទាំង
ក្រោយទើបធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យប្រយោគាវចរទើបដាក់ (កិលេស) ហេតុ
នោះ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិប្បនាម ញាណ អីជាធម្មជាតិដែលខ្លួនឃើញ
ហើយ ដឹងហើយ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ កាលជឿហើយដោយចញ្ញា
ថាសទ្ធាធិប្បនាម និរោធដាសុខ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិប្បនាម ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចងិនិស្សីទាមន្តោ

យេ ហិ កោចិ នេក្ខម្មំ ភារិកា វា ភារវេន្តិ វា
 ភារិស្សន្តិ វា ។ ថេ ។ សទ្វេ តេ អនិមិត្តវិមោក្ខស្ស
 វសេន សទ្ធានិមិត្តា អច្សណិហិភវិមោក្ខស្ស
 វសេន កាយសក្ខី សុញ្ញាភវិមោក្ខស្ស វសេន និដ្ឋិ-
 ច្យត្តា ។ យេ ហិ កោចិ អត្យាចានិ ។ ថេ ។ អា-
 លោកសញ្ញំ អវិក្ខេបំ ។ ថេ ។

យេ ហិ កោចិ ទុក្ខំ ចវិជានន្តិ សមុទយំ ចជ-
 ហន្តិ និរោធំ សន្តិករោន្តិ មក្ខំ ភារវេន្តិ សទ្វេ តេ
 អនិមិត្តវិមោក្ខស្ស វសេន សទ្ធានិមិត្តា អច្សណិហិ-
 ភវិមោក្ខស្ស វសេន កាយសក្ខី សុញ្ញាភវិមោក្ខ-
 ស្ស វសេន និដ្ឋិច្យត្តា ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចងិនិស្សីទាមន្តោ

យោភាវចរណម្ហយ កប្រិហិយក្ខី កំពុនិកប្រិក្ខី និធិកប្រិក្ខី
 ខ្លវិនេក្ខម្មៈ ។ ថេ ។ យោភាវចរ តាំងអសវនោ ឈ្មោះថាសទ្ធានិមិត្ត
 ដោយអំណាច នៃអនិមិត្តវិមោក្ខ ឈ្មោះថាកាយសក្ខី ដោយអំណាច
 នៃអច្សណិហិភវិមោក្ខ ឈ្មោះថានិដ្ឋិច្យត្តៈ ដោយអំណាច នៃសុញ្ញាភ-
 វិមោក្ខ ។ យោភាវចរណម្ហយ (កប្រិហិយក្ខី កំពុនិកប្រិក្ខី និធិ
 កប្រិក្ខី) ខ្លវិកត្យាបាទ ។ ថេ ។ ខ្លវិកាលោកសញ្ញា ខ្លវិកត្យេបៈ
 ។ ថេ ។

យោភាវចរ ណម្ហយ កំណតំដីនិខ្លវិកត្ត លេបេនិខ្លវិសមុទ័យ
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លវិនិរោធ កប្រិខ្លវិមន្ត យោភាវចរ តាំងអសវនោ
 ឈ្មោះថាសទ្ធានិមិត្ត ដោយអំណាច នៃអនិមិត្តវិមោក្ខ ឈ្មោះថា
 កាយសក្ខី ដោយអំណាច នៃអច្សណិហិភវិមោក្ខ ឈ្មោះថានិដ្ឋិច្យត្តៈ
 ដោយអំណាច នៃសុញ្ញាភវិមោក្ខ ។

ធម្មវិញ្ញាណ

(២១៣) កតិហានការេហិ សទ្ធច្បដិវេនោ ហោតិ
 កតិហានការេហិ សទ្ធានិ ចដិវិជ្ឈតិ ។ ទត្តហា-
 ណារេហិ សទ្ធច្បដិវេនោ ហោតិ ទត្តហានការេហិ
 សទ្ធានិ ចដិវិជ្ឈតិ ទុក្ខសទ្ធិ ចរិញ្ញាចដិវេនិ ចដិវិ-
 ជ្ឈតិ សទ្ធអយសទ្ធិ ចហានច្បដិវេនិ ចដិវិជ្ឈតិ និ-
 រោទសទ្ធិ សទ្ធិកិរិយាចដិវេនិ ចដិវិជ្ឈតិ មក្កសទ្ធិ
 កាវធាចដិវេនិ ចដិវិជ្ឈតិ ឥមេហិ ទត្តហានការេហិ
 សទ្ធច្បដិវេនោ ហោតិ ឥមេហិ ទត្តហានការេហិ
 សទ្ធានិ ចដិវិជ្ឈត្តោ អនិមិត្តវិមោក្ខស្ស វិសេន ស-
 ទ្ធានិឡោ អប្បណិហិតវិមោក្ខស្ស វិសេន កាយ-
 សទ្ធិ សុញ្ញតវិមោក្ខស្ស វិសេន និដ្ឋិច្ចត្តោ ។

កតិហានការេហិ សទ្ធច្បដិវេនោ ហោតិ កតិ-
 ហានការេហិ សទ្ធានិ ចដិវិជ្ឈតិ ។ នវហានការេហិ
 សទ្ធច្បដិវេនោ ហោតិ នវហានការេហិ សទ្ធានិ ច-
 ដិវិជ្ឈតិ ទុក្ខសទ្ធិ ចរិញ្ញាចដិវេនិ ចដិវិជ្ឈតិ ។ មេ ។

ធម្មវិញ្ញាណ

(២១៤) ការព្រាសវីនិ ទូសទ្ធិ ដោយភកាកប្បុន្តានយ៉ាង
 បុគ្គលព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដោយភកាកប្បុន្តានយ៉ាង ។ ការព្រាសវីនិ
 ទូសទ្ធិ ដោយភកាក ៤ យ៉ាង បុគ្គលព្រាសវីនិទូសទ្ធិ កំដោយ
 ភកាក ៤ យ៉ាងវែរ គឺ បុគ្គលព្រាសវីនិ ទូសទ្ធិ ដែលជាចិញ្ចា-
 ចដិវេន ១ ព្រាសវីនិ ទូសទ្ធិ ដែលជាចហានច្បដិវេន ១
 ព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដែលជាសច្ចិយាចដិវេន ១ ព្រាសវីនិ ទូស-
 ទ្ធិ ដែលជាភាវិយាចដិវេន ១ នេះឯង ការព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដោយ
 ភកាក ៤ យ៉ាង នេះឯង ព្រះយោគាវចរកាលព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដោយ
 ភកាក ៤ យ៉ាង ដែលឆ្ពោះថាសទ្ធានិឡោ ដោយកំណាចវិ-
 អនិមិត្តវិមោក្ខ ឆ្ពោះថាកាយសទ្ធិ ដោយកំណាចវិមោក្ខណិហិតវិមោក្ខ
 ឆ្ពោះថានិដ្ឋិច្ចត្តោ ដោយកំណាចវិសុញ្ញតវិមោក្ខ ។

ការព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដោយភកាកប្បុន្តានយ៉ាង បុគ្គលព្រាស-
 វីនិទូសទ្ធិ ដោយភកាកប្បុន្តានយ៉ាង ។ ការព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដោយ
 ភកាក ៤ យ៉ាង បុគ្គលព្រាសវីនិទូសទ្ធិ ដោយភកាក ៤ យ៉ាងវែរ គឺ
 បុគ្គលព្រាសវីនិ ទូសទ្ធិ ដែលជាចិញ្ចាចដិវេន ១ ។ មេ ។

សុទ្ធភិកាយោ បដិសន្ធិតោ

សង្ខារិយាបដិវេទោ ច វិរោធស្ស វេទេហិ ឧ-
ហាការេហិ សត្វច្បដិវេទោ ហោតិ វេទេហិ ឧ-
ហាការេហិ សត្វាធិ បដិវជ្ឈន្តោ វេទិមិត្តិវេទេហិ កុស្ស
វេសេន សត្វាធិឡោ អប្បណិហិតិវេទេហិ កុស្ស
វេសេន កាយសក្កិ សុត្តតវេទេហិ កុស្ស វេសេន
ធិដ្ឋិប្បន្តោ ។

[២១២] អនិច្ចតោ វេទសិការេន្តោ កតមេ
ធម្មេ យថាក្ខតិ បដាទាតិ បស្សតិ កថំ សង្ខារ-
ស្សនំ ហោតិ កថំ តទទ្ធយេន សព្វេ សង្ខារ
អនិច្ចតោ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ កត្ត កត្តា បហិយតិ ។

ធុត្តតោ វេទសិការេន្តោ កតមេ ធម្មេ
យថាក្ខតិ បដាទាតិ បស្សតិ កថំ សង្ខារ-
ស្សនំ ហោតិ កថំ តទទ្ធយេន សព្វេ សង្ខារ ធុត្តតោ
សុទិដ្ឋា ហោន្តិ កត្ត កត្តា បហិយតិ ។

សុទ្ធភិកាយោ បដិសន្ធិតោ

ការក្រាស់ដីដី ដោយការធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវវិរោធន ១ នេះឯង ការក្រាស់
ដីដីនូវសត្វៈ ដោយភាពា ៧ យ៉ាង នេះឯង យោគាវចរកាលក្រាស់
ដីដីនូវសត្វៈ ដោយភាពា ៧ យ៉ាង ដែលឈ្មោះថាសត្វាធិមត្ត ដោយ
កំណាចនៃអវិចិត្តវិទាត្ត ឈ្មោះថាកាយសក្កិ ដោយកំណាចនៃអប្ប-
ណិហិតវិទាត្ត ឈ្មោះថាធិដ្ឋិប្បន្តៈ ដោយកំណាចនៃសុត្តតវិទាត្ត ។

[២១២] យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង វេទន
ដីដី ឃើញ ភាវនិត នូវធម៌ទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ការឃើញប្រពៃ
តើដូចម្តេច សង្ខារទាំងពួង ដែលយោគាវចរ ឃើញប្រពៃហើយ
ថាមិនទៀង ព្រោះកាស្រ័យនូវការឃើញប្រពៃនោះ តើដូចម្តេច សេចក្តី
ភ្លឺនូវក្នុងចិត្ត ដូចម្តេច ដែលយោគាវចរ លះចង់បាន ។

យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ វេទនដីដី ឃើញ
ភាវនិត នូវធម៌ទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ការឃើញប្រពៃ តើដូចម្តេច
សង្ខារទាំងពួង ដែលយោគាវចរ ឃើញប្រពៃហើយ ថាជាទុក្ខ
ព្រោះកាស្រ័យនូវការឃើញប្រពៃនោះ តើដូចម្តេច សេចក្តីភ្លឺនូវ
ក្នុងចិត្ត ដូចម្តេច ដែលយោគាវចរ លះចង់បាន ។

ឃោសនា វិទ្យាស្ថាន

អនុគតោ មនសិករោត្តោ កតមេ ធម្ម យថា-
ភូតិ បដាណតិ បស្សតិ កដិ សង្ខារស្សនំ ហោតិ
កដិ តទទ្ធយេន សទ្ធ ធម្មា(១) អនុគតោ សុទិដ្ឋា
ហោន្តិ កត្ត កម្មា បហីយតិ ។

អនិទ្ធាតោ មនសិករោត្តោ ធិមិត្តំ យថាភូតិ
បដាណតិ បស្សតិ តេន វុទ្ធតិ សង្ខារស្សនំ ឯវិ
តទទ្ធយេន សទ្ធ សង្ខារ អនិទ្ធាតោ សុទិដ្ឋា
ហោន្តិ ឯត្ត កម្មា បហីយតិ ។

ទុក្ខតោ មនសិករោត្តោ បវត្តំ យថាភូតិ បដា-
ណតិ បស្សតិ តេន វុទ្ធតិ សង្ខារស្សនំ ឯវិ តទទ្ធយ-
យេន សទ្ធ សង្ខារ ទុក្ខតោ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ
ឯត្ត កម្មា បហីយតិ ។

១. សង្ខារ ធម្មតោ ។

ឃោសនា វិទ្យាស្ថាន

យោគាវចរ កាលធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន វែមនឹង
ឃើញ ភាវណា ខ្លួនមិនទាន់ខ្សោយ តើដូចម្តេច ការឃើញប្រពៃ តើ
ដូចម្តេច ធម៌ទាំងពួង ដែលយោគាវចរ ឃើញប្រពៃហើយ ថាមិន
មែនខ្លួន ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនការឃើញប្រពៃនោះ តើដូចម្តេច សេចក្តី
នឿយឆ្ងល់ក្នុងធម៌ ដូចម្តេច ដែលយោគាវចរលំបង់បាន ។

យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង វែមនឹង ឃើញ
ភាវណា ខ្លួនមិន ព្រោះវាហេតុនោះ លោកទើបហៅថា ការឃើញ
ប្រពៃ កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារទាំងពួង ឈ្មោះថាយោគាវចរឃើញ
ប្រពៃហើយ ថាមិនទៀង ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនការឃើញប្រពៃនោះ ទាំង
សេចក្តីនឿយឆ្ងល់ក្នុងសង្ខារទាំងនេះ ក៏លោកលះបង់បាន ។

យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ វែមនឹង ឃើញភាវ-
ណា ខ្លួនវត្តៈ (ការប្រព្រឹត្តិៈ) ព្រោះវាហេតុនោះ លោកទើបហៅ
ថា ការឃើញប្រពៃ កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារទាំងពួង ឈ្មោះថា
យោគាវចរឃើញប្រពៃហើយ ថាជាទុក្ខ ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនការឃើញប្រ-
ពៃនោះ ទាំងសេចក្តីនឿយឆ្ងល់ក្នុងសង្ខារទាំងនេះ ក៏លោកលះបង់បាន ។

សុត្តនិបិដក បិដកនិកាយ សុត្តនិកាយ ចង្កឹមនិកាយ

អនត្តតោ មនសិករោតោ ចិមិត្តញ្ច ចរត្តញ្ច យ-
ជាភូតំ ចជាតាតិ ចស្សតិ កេន វុទ្ធិតិ សម្មាទស្សនំ
ឯវំ កមទ្ធយេន សត្វេ ទម្មា អនត្តតោ សុទិដ្ឋា
ហោន្តិ ឯត្ថ កត្តា ចហីយតិ ។

យេតុ យជាភូតំ ញាណំ យេតុ សម្មាទស្សនំ
យោ ច កត្តាវិការណា ឥមេ ទម្មា ធានត្តា ថេវ
ជាតាត្យញ្ចថា ច ទតាហុ ឯកត្តា ត្យញ្ចនមេវ ចា-
នន្តិ ។ យេតុ យជាភូតំ ញាណំ យេតុ សម្មាទ-
ស្សនំ យោ ច កត្តាវិការណា ឥមេ ទម្មា ឯកត្តា
ត្យញ្ចនមេវ ធានំ ។

(២០៧) អនិទ្ធតោ មនសិករោតោ កី កយ-
តោ ឧបដ្ឋានិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កី កយតោ
ឧបដ្ឋានិ អនត្តតោ មនសិករោតោ កី កយតោ
ឧបដ្ឋានិ ។ អនិទ្ធតោ មនសិករោតោ ចិមិត្តិ

សុត្តនិបិដក បិដកនិកាយ ចង្កឹមនិកាយ

យោភាវចា កាលេធ្វើទុក្ខកុសិចិក្ខ ជាមិនមែនខ្លួន វេមនីវេនិយេត្យ
ភាវាភិ ខ្លវិមិត្តផន ខ្លវិចរុត្តផន ប្រោវេតេហេតុនោះ លោកវិចារយោ
ថា ការយើងប្រកែក កាលបើយ៉ាងនេះ ធម៌ទាំងក្នុង ឈ្មោះថាយោភាវចា
យើងប្រកែកហើយ ជាមិនមែនខ្លួន ព្រោះកាស្រ័យនូវការយើងប្រកែក
នោះ ទាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងធម៌ទាំងនេះ ក៏លោកលេបដំបូង ។

ការដឹកនាំចិត្តណា ការយើងប្រកែកណា ការផ្ទុកចិត្តសេចក្តី
ស្រឡាញ់ណា គឺធម៌ទាំងនេះ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈ
ផ្សេងគ្នាផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា ។ ការដឹក
នាំចិត្តណា ការយើងប្រកែកណា ការផ្ទុកចិត្តសេចក្តីស្រឡាញ់
ណា ធម៌ទាំងនេះ មានសេចក្តីដូចគ្នា តែព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា ។

(២០៨) កាលយោភាវចា ធ្វើទុក្ខកុសិចិក្ខ ជាមិនមែនខ្លួន គឺមានអ្វី
ប្រាកដទៀត ថាជាក៏យ កាលធ្វើទុក្ខកុសិចិក្ខ ជាមិនមែនខ្លួន គឺមានអ្វីប្រាកដ
ទៀត ថាជាក៏យ កាលធ្វើទុក្ខកុសិចិក្ខ ជាមិនមែនខ្លួន គឺមានអ្វីប្រាកដ
ទៀត ថាជាក៏យ ។ កាលយោភាវចា ធ្វើទុក្ខកុសិចិក្ខ ជាមិនមែនខ្លួន

បទដ្ឋកថា វិហារបទ

កយោតា ឧបដ្ឋាតិ ទុក្ខោតា មនសិការោតា បវត្តិ
កយោតា ឧបដ្ឋាតិ អនត្តោតា មនសិការោតា វិចិ-
ត្តក្ខ បវត្តក្ខ កយោតា ឧបដ្ឋាតិ ។

យោ ធន កយេតុបដ្ឋានេ ចញ្ញា យេតុ អាទិទេវ
ញ្ញាណំ យោ ធន វិចិទ្ធា ឥតេ ទម្មា ឆានត្តា ទេវ
ឆានត្តា ធន ឧទាហុ ឯកត្តា ក្សត្តានទេវ ឆា-
នត្តិ ។ យោ ធន កយេតុបដ្ឋានេ ចញ្ញា យេតុ អាទិទេ-
វ ញ្ញាណំ យោ ធន វិចិទ្ធា ឥតេ ទម្មា ឯកត្តា
ក្សត្តានទេវ ឆានិ ។

យោ ធន អនត្តាទុបស្សនា យោ ធន សុញ្ញតាទុប-
ស្សនា ឥតេ ទម្មា ឆានត្តា ទេវ ឆានត្តា ធន ឧទាហុ
ឯកត្តា ក្សត្តានទេវ ឆានត្តិ ។ យោ ធន
អនត្តាទុបស្សនា យោ ធន សុញ្ញតាទុបស្សនា ឥតេ
ទម្មា ឯកត្តា ក្សត្តានទេវ ឆានិ ។

បទដ្ឋកថា វិហារបទ

មានិមិទ្ធក្រមដឡើង ជាជានិយ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាទុក្ខ មាន
បវត្តៈប្រាកដឡើង ជាជានិយ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិន្ត ជាមិនមែនខ្លួន
មានិមិទ្ធក្នុង មានបវត្តៈផង ប្រាកដឡើង ជាជានិយ ។

ចញ្ញាក្នុងការប្រាកដឡើងជាជានិយ ឯណក្ខី^(១) ការដឹងក្នុងខោស
ឯណក្ខី^(២) ការឆ្លើយណាយឯណក្ខី^(៣) គេចមិនទាំងនេះ មានសេច
ក្តីផ្សេងគ្នាផង មានក្សត្តានៈផ្សេងគ្នាផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា
តែក្សត្តានៈផ្សេងគ្នា ។ ចញ្ញាក្នុងការប្រាកដឡើងជាជានិយ ឯណក្ខី
ការដឹងក្នុងខោស ឯណក្ខី ការឆ្លើយណាយឯណក្ខី ធម៌ទាំងនេះ
មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែក្សត្តានៈផ្សេងគ្នា ។

ការយល់ឃើញជាមិនមែនខ្លួន ឯណក្ខី ការយល់ឃើញជាសូត្រ
ឯណក្ខី គេចមិនទាំងនេះ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានក្សត្តានៈផ្សេង
គ្នាផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែក្សត្តានៈផ្សេងគ្នា ។ ការយល់
ឃើញជាមិនមែនខ្លួន ឯណក្ខី ការយល់ឃើញជាសូត្រ ឯណក្ខី
ធម៌ទាំងនេះ មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែក្សត្តានៈផ្សេងគ្នា ។

១-២-៣ ទាំង ៣ សព្វនេះ គឺជាឃ្លាដោយប្រដាប់ក្រាណ អាទិទេវញ្ញាណ វិចិទ្ធាញ្ញាណ
តោនិក ។

ឈ្មោះប្រើប្រាស់ ឧបទ្ទវិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

(២០៦) អធិដ្ឋានោ មនសិករោតោ កី បដិស-
ដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កី
បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ អនត្តតោ មនសិករោ-
តោ កី បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អធិដ្ឋានោ
មនសិករោតោ ធិមិត្តំ បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ
ទុក្ខតោ មនសិករោតោ ចរិត្តំ បដិសដ្ឋា ញាណំ
ឧប្បជ្ជតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ ធិមិត្តត្វា ចរ-
ត្តត្វា បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។

យា ច មុត្តិកុកម្យតា យា ច បដិសដ្ឋាទុ-
បស្សនា យា ច សដ្ឋាវុច្ឆា ឥមេ ធម្មា ចាធម-
ត្តា ទេវ ធានាព្យាប្បា ច ទុធាហុ ឯកត្តា ព្យា-
ប្បាទទេវ ចាទិ ។ យា ច មុត្តិកុកម្យតា យា
ច បដិសដ្ឋាទុបស្សនា យា ច សដ្ឋាវុច្ឆា ឥមេ
ធម្មា ឯកត្តា ព្យាប្បាទទេវ ចាទិ ។

ឈ្មោះប្រើប្រាស់ ឧបទ្ទវិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២០៦) កាលយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ញាណ
កើតឡើង ព្រោះពិចារណាដូច្នោះ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ញាណ
កើតឡើង ព្រោះពិចារណាដូច្នោះ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន
ញាណកើតឡើង ព្រោះពិចារណាដូច្នោះ ។ កាលយោគាវចរ ធ្វើទុក
ក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ញាណកើតឡើង ព្រោះពិចារណាដូច្នោះ កាល
ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ញាណកើតឡើង ព្រោះពិចារណាដូច្នោះ
កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន ញាណកើតឡើង ព្រោះពិចារ-
ណា ដូច្នោះមិនមែនចរិត្ត ។

មុត្តិកុកម្យតាញាណណត្តិ បដិសដ្ឋាទុបស្សនាញាណណត្តិ
សដ្ឋាវុច្ឆាញាណណត្តិ ភិមិត្តិវិនិច្ឆេ មាធសេចក្តិវង្សន្ទាដង មាធស
ព្យាប្បាទទេវង្សន្ទាដង ឬក៏មាធសេចក្តិវង្សន្ទា វិច្ឆាព្យាប្បាទទេវង្សន្ទា ។
មុត្តិកុកម្យតាញាណណត្តិ បដិសដ្ឋាទុបស្សនាញាណណត្តិ សដ្ឋា-
វុច្ឆាញាណណត្តិ ភិមិត្តិវិនិច្ឆេ មាធសេចក្តិវង្សន្ទា វិច្ឆា
ព្យាប្បាទទេវង្សន្ទា ។

បរិវារៈ វិហារៈ

អធិបូជនា ឧបសិករោតា កុតោ ចិត្តំ វុដ្ឋាតិ
 កត្ត ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ ឧក្ខន្ធាតោ ឧបសិករោតា កុ-
 តោ ចិត្តំ វុដ្ឋាតិ កត្ត ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ អធិបូជនា
 ឧបសិករោតា កុតោ ចិត្តំ វុដ្ឋាតិ កត្ត ចិត្តំ
 បក្ខន្ធាតិ ។ អធិបូជនា ឧបសិករោតា ធិមិត្តា ចិត្តំ
 វុដ្ឋាតិ អធិមិត្តេ ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ ឧក្ខន្ធាតោ ឧបសិក-
 រោតា បវត្តា ចិត្តំ វុដ្ឋាតិ អប្បវត្តេ ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ
 អធិបូជនា ឧបសិករោតា ធិមិត្តា ឧ បវត្តា ឧ ចិត្តំ
 វុដ្ឋាតិ អធិមិត្តេ អប្បវត្តេ ធិរោធិស្វាធាតុយា ចិត្តំ
 បក្ខន្ធាតិ ។

យោ ឧ ពហិទ្ធាវុដ្ឋានវិវុដ្ឋនេ បញ្ញា យេ ឧ កោ-
 ត្រក្កន្ធា ឥមេ ធម្មា ធានត្តា ទេវ ធានាត្រក្កន្ធា
 ឧ ឧបាហុ ឯកត្តា ត្រក្កន្ធាទេវ ធានត្តិ ។ យោ ឧ
 ពហិទ្ធាវុដ្ឋានវិវុដ្ឋនេ បញ្ញា យេ ឧ កោត្រក្កន្ធា
 ឥមេ ធម្មា ឯកត្តា ត្រក្កន្ធាទេវ ធានត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធ

កាលយោភាវចារធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង គេចិត្តចេញចាកអ្វី
 ចិត្តសុរោក្ខន្ធិ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទុក្ខ គេចិត្តចេញចាកអ្វី ចិត្ត
 សុរោក្ខន្ធិ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនមន្ទ្រ គេចិត្តចេញចាកអ្វី
 ចិត្តសុរោក្ខន្ធិ ។ កាលយោភាវចារ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង
 ចិត្តចេញចាកធិមិត្ត ចិត្តសុរោក្ខន្ធិធិមិត្ត កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិន
 ទុក្ខ ចិត្តចេញចាកបវត្តៈ ចិត្តសុរោក្ខន្ធិអប្បវត្តៈ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ជាមិនមន្ទ្រ ចិត្តចេញចាកធិមិត្តផង ចេញចាកវត្តផង ចិត្តសុរោ-
 ក្ខន្ធិធិមិត្តផង ក្នុងអប្បវត្តៈ គឺធិរោធិស្វាធាតុផង ។

បញ្ញាក្នុងការងារចេញ បែរចេញ ចាកសង្ខារធិមិត្តភាវៈក្រៅ ឯ
 ណាក្តី គោត្រក្កន្ធាធិមិត្តច្បាយឯណាក្តី គេធិមិត្តនេះ មានសេចក្តីផ្សេង
 គ្នាផង មានត្រក្កន្ធានៈផ្សេងគ្នាផង ឬ ក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែត្រក្កន្ធានៈ
 ផ្សេងគ្នា ។ បញ្ញា ក្នុងការងារចេញ បែរចេញ ចាកសង្ខារធិមិត្ត
 ភាវៈក្រៅឯណាក្តី គោត្រក្កន្ធាធិមិត្តច្បាយឯណាក្តី ធិមិត្តនេះ មាន
 សេចក្តីជាមួយគ្នា តែត្រក្កន្ធានៈផ្សេងគ្នា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធសូត

អធិដ្ឋតោ មនសិករោន្តោ កតថវិហោក្ខន្ធ
 វិធីដ្ឋតិ ទុក្ខតោ មនសិករោន្តោ កតថវិហោក្ខន្ធ
 វិធីដ្ឋតិ អនត្តតោ មនសិករោន្តោ កតថវិហោក្ខន្ធ
 វិធីដ្ឋតិ ។ អធិដ្ឋតោ មនសិករោន្តោ អធិដ្ឋតិ
 វិហោក្ខន្ធ វិធីដ្ឋតិ ទុក្ខតោ មនសិករោន្តោ អប្បណិ-
 បាតវិហោក្ខន្ធ វិធីដ្ឋតិ អនត្តតោ មនសិករោន្តោ
 សុញ្ញតវិហោក្ខន្ធ វិធីដ្ឋតិ ។

យោ ច ទុក្ខតោវុដ្ឋានវិវដ្តនោ ចញ្ញា យញ្ច មក្ក
 ញ្ញាណំ កថេ ធម្មា នាទត្តា ទេវ នាទាស្សញ្ញាណ ច
 ទទាហុ ឯកត្តា ស្សញ្ញានទេវ នាទន្តិ ។ យោ ច
 ទុក្ខតោវុដ្ឋានវិវដ្តនោ ចញ្ញា យញ្ច មក្ក ញ្ញាណំ
 កថេ ធម្មា ឯកត្តា ស្សញ្ញានទេវ នាទន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធសូត

យោភាវចា កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង វេទន៍រូប (បាត
 កិលេស) ដោយវិហោក្ខត្វី កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាជាទុក្ខ វេទន៍រូប
 (បាតកិលេស) ដោយវិហោក្ខត្វី កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនវេទន៍រូប
 វេទន៍រូប (បាតកិលេស) ដោយវិហោក្ខត្វី ។ យោភាវចា កាលេធ្វើ
 ទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង វេទន៍រូប (បាតកិលេស) ដោយអធិដ្ឋតិវិហោក្ខ
 កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាជាទុក្ខ វេទន៍រូប (បាតកិលេស) ដោយអប្ប-
 ណិបាតវិហោក្ខ កាលេធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនវេទន៍រូប វេទន៍រូប (បាត
 កិលេស) ដោយសុញ្ញតវិហោក្ខ ។

ចញ្ញាក្នុងការណ៍កថេ ចេញ ចែរចេញ ចាកចេតុទាំងពីរណក្ខី(*) ការ
 ដឹងក្នុងមន្តណក្ខី កើតទាំងនេះ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈ
 ផ្សេងគ្នាផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា នៃព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា ។ ចញ្ញា
 ក្នុងការណ៍កថេ ចេញ ចែរចេញ ចាកចេតុទាំងពីរណក្ខី ការដឹងក្នុងមន្ត
 ណក្ខី ធម៌ទាំងនេះ មានសេចក្តីជាមួយគ្នា នៃព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា ។

* ។ ក្នុងប្រាថ្នាសុត្តន្តបិដក កថាខណ្ឌ ចែរចេញ ចាកកិលេសនិងវេទន៍ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយ
 កិលេសនោះ ព្រោះផ្ទាល់ចង់ផ្សែកិលេស ។ ចាកសន្តាននិងចិត្តជាវាសិក្រៅ ព្រោះធ្វើប្រដិស្តា
 ជាសេចក្តី ។ ឈ្មោះជាដាច់ខាតនៃវិវដ្តន៍ព្យញ្ជនៈ ជាដាច់ខាតព្រោះវា ។ កត្តិកថា ។

បទប្បញ្ញត្តិ

[២១៧] កតិហាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឆា- ឆាធនោ ហោត្តិ កតិហាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឯកត្តាលោ ហោត្តិ ។ ឧត្តហាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឆាឆាធនោ ហោត្តិ សត្តហាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឯកត្តាលោ ហោត្តិ ។

កតៈមហិ ឧត្តហាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឆា- ឆាធនោ ហោត្តិ អាទិបតេយ្យដ្ឋេន អទិដ្ឋានដ្ឋេន អភិធិហារដ្ឋេន ធិយ្យនដ្ឋេន ។

កតំ អាទិបតេយ្យដ្ឋេន តយោ វិហោត្តា ឆា- ឆាធនោ ហោត្តិ ។ អទិពូតោ មទសិករោតោ អ- ធិធិត្តោ វិហោត្តោ អាទិបតេយ្យោ ហោតិ ទុត្តតោ មទសិករោតោ អច្យណិចិតោ វិហោត្តោ អាទិប- តេយ្យោ ហោតិ អទត្តតោ មទសិករោតោ សុត្ត- តោ វិហោត្តោ អាទិបតេយ្យោ ហោតិ ឯវិ អាទិប- តេយ្យដ្ឋេន តយោ វិហោត្តា ឆាឆាធនោ ហោត្តិ ។

បទប្បញ្ញត្តិ

[២១៧] វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ តើដោយភាការ ចុំឆានយ៉ាង វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ តើដោយភាការ ចុំឆានយ៉ាង ។ វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង ។

វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ ដោយភាការ ៤ យ៉ាង តើក្នុង ៧ ដោយអត្ថថាជាអទិបតិ ១ ដោយអត្ថថាអទិដ្ឋាន ១ ដោយអត្ថថា បរិយាស ១ ដោយអត្ថថាចេញទៅ ១ ។

វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ ដោយអត្ថថាជាអទិបតិ តើ ដូចម្តេច ។ កាលយោគាវថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាទិទៀង មាន អទិមិត្តវិហោត្ត ជាអទិបតិ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ មានអច្យណិ- ចិតវិហោត្ត ជាអទិបតិ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាទិទៀងច្រើន មាន សុត្តតវិហោត្តជាអទិបតិ វិហោត្តំ ធិ មាណសំ ឆាឆាធនោ ដោយ អត្ថថាជាអទិបតិ យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

កាថំ អធិដ្ឋានដ្ឋេន តយោ វិហោត្តា បាបាទ-
ណោ ហោន្តិ ។ អធិត្ថតោ ធនសិករោន្តោ អធិ-
មិត្តវិហោត្តាស្ស វសេន ចិត្តំ អធិដ្ឋានំ ទុក្ខតោ
ធនសិករោន្តោ អប្បណិបាតវិហោត្តាស្ស វសេន
ចិត្តំ អធិដ្ឋានំ អនត្តតោ ធនសិករោន្តោ សុញ្ញតវិ-
ហោត្តាស្ស វសេន ចិត្តំ អធិដ្ឋានំ ឯវិ អធិដ្ឋានដ្ឋេន
តយោ វិហោត្តា បាបាទណោ ហោន្តិ ។

កាថំ អភិធិហារដ្ឋេន តយោ វិហោត្តា បាបា-
ទណោ ហោន្តិ ។ អធិត្ថតោ ធនសិករោន្តោ អធិ-
មិត្តវិហោត្តាស្ស វសេន ចិត្តំ អភិធិហារតិ ទុក្ខតោ
ធនសិករោន្តោ អប្បណិបាតវិហោត្តាស្ស វសេន ចិត្តំ
អភិធិហារតិ អនត្តតោ ធនសិករោន្តោ សុញ្ញតវិហោ-
ត្តាស្ស វសេន ចិត្តំ អភិធិហារតិ ឯវិ អភិធិហារដ្ឋេន
តយោ វិហោត្តា បាបាទណោ ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

វិហោត្តានំ ឲ ធានក្កនិទណៈវេជ្រនំ ដោយអត្តថា អធិដ្ឋាន
ភិដ្ឋេម្ពេ ។ យោគាវចរ កាលេធ្វើទុក្ខក្កនិច្ច ថាមិនទៀង តែង
អធិដ្ឋានដ្ឋេន ដោយអំណាច ខែអធិមិត្តវិហោត្ត កាលេធ្វើទុក្ខក្កនិច្ច
ថាជាទុក្ខ តែងអធិដ្ឋានដ្ឋេន ដោយអំណាច ខែអប្បណិបាតវិហោត្ត
កាលេធ្វើទុក្ខក្កនិច្ច ថាមិនមែនទ្រូន តែងអធិដ្ឋានដ្ឋេន ដោយអំណាច
ខែសុញ្ញតវិហោត្ត វិហោត្តានំ ឲ ធានក្កនិទណៈវេជ្រនំ ដោយអត្ត
ថាអធិដ្ឋាន យ៉ាងនេះដែរ ។

វិហោត្តានំ ឲ ធានក្កនិទណៈវេជ្រនំ ដោយអត្តថាបរិស្ថាន គឺ
ដូចម្តេច ។ ព្រមយោគាវចរ កាលេធ្វើទុក្ខក្កនិច្ច ថាមិនទៀង តែងបរិស្ថាន
ចិត្ត ដោយអំណាច ខែអធិមិត្តវិហោត្ត កាលេធ្វើទុក្ខក្កនិច្ច ថាជាទុក្ខ
តែងបរិស្ថានចិត្ត ដោយអំណាច ខែអប្បណិបាតវិហោត្ត កាលេធ្វើទុក្ខក្កនិច្ច
ថាមិនមែនទ្រូន តែងបរិស្ថានចិត្ត ដោយអំណាចខែសុញ្ញតវិហោត្ត វិ-
ហោត្តានំ ឲ ធានក្កនិទណៈវេជ្រនំ ដោយអត្តថាបរិស្ថាន យ៉ាងនេះដែរ ។

បទប្បញ្ញត្តិ វិហារកថា

កាថំ ធិយ្យាធម្មំ កយោ វិហោត្តា ធានាធម្មំ
ហោត្តិ ។ អធិត្ថតោ ធនសិកកោត្តា អធិមិទ្ធិវិហោត្តា-
ស្ស វសេន ធិរោតំ ធិត្វាតំ ធិយ្យាតិ ទុក្ខតោ ធន-
សិកកោត្តា អប្បណិបិកវិហោត្តាស្ស វសេន ធិរោតំ
ធិត្វាតំ ធិយ្យាតិ អនត្តតោ ធនសិកកោត្តា សុញ្ញត-
វិហោត្តាស្ស វសេន ធិរោតំ ធិត្វាតំ ធិយ្យាតិ វិ
ធិយ្យាធម្មំ កយោ វិហោត្តា ធានាធម្មំ ហោត្តិ
កថេហិ ធម្មហាការេហិ កយោ វិហោត្តា ធានាធម្មំ
លោ ហោត្តិ ។

[២១៨] កាតថេហិ សុត្តហាការេហិ កយោ
វិហោត្តា ឯកត្តាលោ ហោត្តិ សមោចាធម្មំ អធិ-
កថាធម្មំ^(១) បដិណកថាធម្មំ បដិវេទនាធម្មំ សង្ខតិវិយ-
ដ្ឋាន ធម្មស្សាធម្មំ អភិសមយដ្ឋាន ។

១. ឧ. ឧ. អធិមិទ្ធិន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

វិហោត្តាតំ ធម្មំ ធានក្កនិទណៈវេជ្ជនិទ្ធា ដោយអន្តថាចេញទៅ គឺ
ដូចម្តេច ។ យោភាចរ កាលធ្វើទុក្ខក្កនិទ្ធា ថាមិទ្ធិន តែង
ចេញទៅកាន់ប្រាមិទ្ធាន ជាទីលេងកិលេស ដោយអំណាចនៃអធិមិទ្ធា-
វិហោត្តា កាលធ្វើទុក្ខក្កនិទ្ធា ថាជាទុក្ខ តែងចេញទៅកាន់ប្រាមិទ្ធាន ជា
ទីលេងកិលេស ដោយអំណាចនៃអប្បណិបិកវិហោត្តា កាលធ្វើទុក្ខក្កនិទ្ធា
ថាមិទ្ធិវេទន្ត តែងចេញទៅកាន់ប្រាមិទ្ធាន ជាទីលេងកិលេស ដោយ
អំណាចនៃសុញ្ញតវិហោត្តា វិហោត្តាតំ ធម្មំ ធានក្កនិទណៈវេជ្ជនិទ្ធា ដោយ
អន្តថាចេញទៅ យ៉ាងនេះឯង វិហោត្តាតំ ធម្មំ ធានក្កនិទណៈវេជ្ជនិទ្ធា
ដោយភាព ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[២១៩] វិហោត្តាតំ ធម្មំ ធានក្កនិទណៈថាម្តេចនា ដោយភាព
៧ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ គឺ ដោយអន្តថាចេញទៅ ១ ដោយអន្តថាបាតលុះ ១
ដោយអន្តថាបាតចំនោះ ១ ដោយអន្តថាបាតក្នុង ១ ដោយអន្តថាធ្វើឱ្យ
ជាប់ច្បាស់ ១ ដោយអន្តថាចំនាល់ ១ ដោយអន្តថាប្រាសដីក ១ ។

សុត្តនិកាយ បដិសន្ធិសមុទ្ទេ

កងំ សមោចារដ្ឋេន អនិកមដ្ឋេន មដិណកដ្ឋេ-
 ន មដិវេទដ្ឋេន សច្ចិកវិយដ្ឋេន ជស្សនដ្ឋេន អភិ-
 សមយដ្ឋេន គយោ វិមោត្តោ ឯកក្កុលោ ហោត្ថិ ។
 អនិច្ចតោ មណសិករោន្តោ វិនិច្ឆ័យ មុត្តតិកិ អនិមិត្តោ
 វិមោត្តោ យតោ មុត្តតិ តត្ថ ន មណិទហតិកិ អ-
 ម្សណិហិតោ វិមោត្តោ យត្ថ ន មណិទហតិ តេន
 សុញ្ញាតិ សុញ្ញតោ វិមោត្តោ យេន សុញ្ញតេន
 វិនិច្ឆ័យ អនិមិត្តតិ អនិមិត្តោ វិមោត្តោ ឯវិ ស-
 មោចារដ្ឋេន អនិកមដ្ឋេន មដិណកដ្ឋេន មដិវេទដ្ឋេន
 សច្ចិកវិយដ្ឋេន ជស្សនដ្ឋេន អភិសមយដ្ឋេន គយោ
 វិមោត្តោ ឯកក្កុលោ ហោត្ថិ ទុក្ខតោ មណសិករោ-
 ន្តោ មណិទិយោ មុត្តតិកិ អម្សណិហិតោ វិមោត្តោ

សុត្តនិកាយ បដិសន្ធិសមុទ្ទេ

វិមោត្តោតំនិ ធិ មោក្កនិទណៈជាមួយគ្នា ដោយអត្តជាប្រជុំចុះ
 ដោយអត្តជាពុទ្ធស្វះ ដោយអត្តជាពុទ្ធិវិមោត្តោ ដោយអត្តជាពាក់ផ្គុះ
 ដោយអត្តជាធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយអត្តជាប៉ះពាល់ ដោយអត្តជា
 គ្រាន់ដឹង ធើដ្ឋេនម្ហេន ។ យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិន
 ទៀង វេទន៍រួចពាក្យមិច្ឆា (ដោយសភាវណោ) ហេតុនោះ សភាវ-
 នោះ ឈ្មោះថា អនិមិត្តវិមោត្ត យោគាវចរ រួចពាក្យមិច្ឆាណា
 មិនកាំងនៅ ក្នុងនិមិត្តនោះទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះថា មប្ប-
 ណិហិតវិមោត្ត យោគាវចរ មិនមកនៅ ក្នុងនិមិត្តណា សូត្រ
 ពាក្យមិច្ឆានោះ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សុញ្ញវិមោត្ត យោគាវចរ
 មិនមាននិមិត្ត ដោយសុញ្ញនិមិត្តណា ហេតុនោះ និមិត្តនោះ
 ឈ្មោះថា អនិមិត្តវិមោត្ត វិមោត្តោតំនិ ធិ មោក្កនិទណៈជាមួយគ្នា
 ដោយអត្តជាប្រជុំចុះ ដោយអត្តជាពុទ្ធស្វះ ដោយអត្តជាពុទ្ធិវិមោត្តោ
 ដោយអត្តជាពាក់ផ្គុះ ដោយអត្តជាធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយអត្តជាប៉ះ
 ពាល់ ដោយអត្តជាគ្រាន់ដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ យោគាវចរ
 កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជំនួញ វេទន៍រួចពាក្យមិច្ឆា (ដោយសភាវ-
 ណោ) ហេតុនោះ សភាវនោះ ឈ្មោះថា មប្បណិហិតវិមោត្ត

ឃារវង្ស វិហារព្រហ្ម

យត្ត ឧ បណិទហតិ ភេទ សុញ្ញាតិ សុញ្ញតោ
 វិហោត្តោ យេន សុញ្ញភេទ ធិមិត្តេន អធិមិត្តោតិ
 អធិមិត្តោ វិហោត្តោ យេន ធិមិត្តេន អធិមិត្តោ កត្ត
 ឧ បណិទហតិ អប្បណិហិតោ វិហោត្តោ ឃិ
 សមោសាទដ្ឋេន អធិកថដ្ឋេន បដិលាភដ្ឋេន បដិវេទ
 ដ្ឋេន សន្តិកិរិយដ្ឋេន ធម្មស្សនដ្ឋេន អភិសមយដ្ឋេន
 កយោ វិហោត្តោ ឃិកត្តាលោ ហោន្តិ អនត្តតោ
 មនសិករោត្តោ អភិវិវេសា មុត្តតិកិ សុញ្ញតោ
 វិហោត្តោ យេន សុញ្ញភេទ ធិមិត្តេន អធិមិត្តោតិ
 អធិមិត្តោ វិហោត្តោ យេន ធិមិត្តេន អធិមិត្តោ
 កត្ត ឧ បណិទហតិ អប្បណិហិតោ វិហោត្តោ យត្ត
 ឧ បណិទហតិ ភេទ សុញ្ញាតិ សុញ្ញតោ វិហោត្តោ

ឃារវង្ស វិហារព្រហ្ម

យោភាវចរ មិនភាំងនៅ ក្នុងនិមិត្តណា សូន្យបាគនិមិត្តនោះ
 ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សុញ្ញាតិវិហារ យោភាវចរ មិនមាននិមិត្ត
 ដោយសុញ្ញនិមិត្តណា ហេតុនោះ និមិត្តនោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្ត
 វិហារ យោភាវចរ មិនមាននិមិត្ត ដោយនិមិត្តណា មិនភាំង
 នៅ ក្នុងនិមិត្តនោះទៀត ហេតុនោះ និមិត្តនោះ ឈ្មោះថាអប្បណិ-
 ហិតវិហារ វិហារភាំង ឲ្យ មានកង្វល់ជាមួយគ្នា ដោយអត្ថថា
 ប្រជុំគ្នា ដោយអត្ថថាពុទ្ធសូត ដោយអត្ថថាពុទ្ធនិទ្ទេស ដោយអត្ថថា
 ចាក់គ្នា ដោយអត្ថថាធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយអត្ថថាចំពាល់ ដោយ
 អត្ថថាស្រាស់ដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ យោភាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ថាមិនមែនទូទៅ វេទន៍ប្រកាសសេចក្តីប្រកាសស្តី (ដោយសភាវណា)
 ហេតុនោះ សភាវនោះ ឈ្មោះថា សុញ្ញាតិវិហារ យោភាវចរ
 មិនមាននិមិត្ត ដោយសុញ្ញនិមិត្តណា ហេតុនោះ និមិត្តនោះ
 ឈ្មោះថា អនិមិត្តវិហារ យោភាវចរ មិនមាននិមិត្ត ដោយ
 និមិត្តណា មិនភាំងនៅ ក្នុងនិមិត្តនោះទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថា អប្បណិហិតវិហារ យោភាវចរ មិនភាំងនៅ ក្នុងនិមិត្ត
 ណា សូន្យបាគនិមិត្តនោះ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សុញ្ញាតិវិហារ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថវេរ

ឯវិ សមោចានដ្ឋេន អធិកមដ្ឋេន ចដិលាកដ្ឋេន ចដិ-

វេនដ្ឋេន សង្ខិកិវិយដ្ឋេន ជស្សនដ្ឋេន អភិសមយដ្ឋេ-

ន គយោ វិមោក្ខា ឯកក្ខណោ ហោន្តិ ឥមេហិ

សត្តហាការេហិ គយោ វិមោក្ខា ឯកក្ខណោ

ហោន្តិ ។

(២១៤) អត្ថិ វិមោក្ខោ អត្ថិ មុំ អត្ថិ វិមោក្ខុ-

មុំ អត្ថិ វិមោក្ខុចច្ចុដិកិ អត្ថិ វិមោក្ខុនុលោមិ អត្ថិ

វិមោក្ខុវិដ្ឋោ អត្ថិ វិមោក្ខុកាវណ អត្ថិ វិមោក្ខុច្បដិ-

ច្បស្សន្ធិ ។

កតមោ វិមោក្ខោ ។ សុត្តន្តោ វិមោក្ខោ

អធិមិក្ខោ វិមោក្ខោ អច្បណិហិតោ វិមោក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិតថវេរ

វិមោក្ខុតាំង ឆ មានក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិ ដោយ

អក្ខរាវិរុទ្ធិ ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិចំពោះ ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិ ដោយ

អក្ខរាវិរុទ្ធិកំច្បាស់ ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិ ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិដឹង

យ៉ាងនេះឯង វិមោក្ខុតាំង ៣ មានក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ដោយគោរព វ

យ៉ាងនេះឯង ។

(២១៥) វិមោក្ខុ កំមាន មុំ កំមាន វិមោក្ខុមុំ កំមាន

វិមោក្ខុច្បដិកៈ កំមាន វិមោក្ខុនុលោមិ(១) កំមាន វិមោក្ខុវិដ្ឋុៈ កំមាន

វិមោក្ខុកាវណ កំមាន វិមោក្ខុច្បដិចស្សន្ធិ កំមាន ។

វិមោក្ខុ មានច្បដិ ។ មាន ៣ ធីសុភាកវិមោក្ខុ ១ អធិមិក្ខុ-

វិមោក្ខុ ១ អច្បណិហិតវិមោក្ខុ ១ ។

១ ធីនៃសម្របតាមវិមោក្ខុ ។

ឃោវង្ស វិហារកថា

ភក្ខោ សុត្តន្តោ វិហារកោ ។ អធិប្បាទបស្សនា
 ញាណំ និទ្ទតោ អភិធិវេសា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ
 វិហារកោ ធម្មតាទុបស្សនាញាណំ សុខោ អភិធិវេ-
 សា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ វិហារកោ អធិប្បាទបស្សនា-
 ញាណំ អត្តោ អភិធិវេសា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ វិ-
 ហារកោ ធិត្រិយាទុបស្សនាញាណំ នន្ទិយា អភិធិវេ-
 សា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ វិហារកោ វិភាទុបស្សនា-
 ញាណំ វាគោ អភិធិវេសា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ
 វិហារកោ ធិរោងាទុបស្សនាញាណំ សធម្មយោ
 អភិធិវេសា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ វិហារកោ បដិធិ-
 ស្សន្តាទុបស្សនាញាណំ អាណាទោ អភិធិវេសា
 ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ វិហារកោ អធិមិត្តាទុបស្សនា-
 ញាណំ ធិមិត្តោ អភិធិវេសា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ
 វិហារកោ អប្បណិច្ឆិតាទុបស្សនាញាណំ បណិ-
 ចិយា អភិធិវេសា ធម្មតិច្ឆិ សុត្តន្តោ វិហារកោ

ឃោវង្ស វិហារកថា

សុត្តន្តវិហារកោ ធិមិត្តោ ។ អធិប្បាទបស្សនាញាណំ រូប
 បាភសេចក្តីប្រកាន់ ថាទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសុត្តន្តវិហារកោ
 ធម្មតាទុបស្សនាញាណំ រូបបាភសេចក្តីប្រកាន់ ថាសុខ ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថា សុត្តន្តវិហារកោ អធិប្បាទបស្សនាញាណំ រូបបាភសេចក្តី
 ប្រកាន់ ថាទុទ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសុត្តន្តវិហារកោ ធិត្រិយាទុបស្សនា-
 ញាណំ រូបបាភសេចក្តីប្រកាន់ ថាអ្នកវិភាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា
 សុត្តន្តវិហារកោ វិភាទុបស្សនាញាណំ រូបបាភសេចក្តីប្រកាន់ ថា
 វាគៈ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសុត្តន្តវិហារកោ ធិរោងាទុបស្សនាញាណំ
 រូបបាភសេចក្តីប្រកាន់ ថាកើតឡើងល្រម ហេតុនោះ ឈ្មោះថា
 សុត្តន្តវិហារកោ ធិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ រូបបាភសេចក្តីប្រកាន់
 ថាអ្នកប្រកាន់(*) ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សុត្តន្តវិហារកោ អធិមិ-
 ត្តាទុបស្សនាញាណំ រូបបាភសេចក្តីប្រកាន់ស្តី ថាធិមិត្ត ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាសុត្តន្តវិហារកោ អប្បណិច្ឆិតាទុបស្សនាញាណំ រូប
 បាភសេចក្តីប្រកាន់ ថាមិត្តស្រី ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសុត្តន្តវិហារកោ
 * ធននិវេទនាទានំ ធិកុមារទានំ ធិជ្ជិយាទានំ ធិសំណុទុយទានំ ធិស្តិកុមារ-
 ទានំ ។ ធម្មកថា ។

សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ

សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ ឧទ្ធកិរិ
សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ ឧទ្ធកិរិ
និទ្ធានា អភិវិនិច្ឆ័យ ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ
។ មេ ។ រូប សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
វិនិច្ឆ័យ ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
សញ្ញាយ សង្ការស្ក វិនិច្ឆ័យ ឧទ្ធកិរិ ។ មេ ។
ជនមរណៈ ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
វិនិច្ឆ័យ ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
។ មេ ។ ជនមរណៈ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ ឆយ សុត្តនិបាត
បិដកនិកាយ ។

(២២៦) កកោ អនិមិត្តា វិហារោ ។
អនិមិត្តានុបស្សនាញាណំ និទ្ធានោ និមិត្តា ឧទ្ធកិរិ
អនិមិត្តា វិហារោ នុក្ខានុបស្សនាញាណំ សុទ្ធាតោ
និមិត្តា ឧទ្ធកិរិ អនិមិត្តា វិហារោ អនន្តានុបស្សនា-
ញាណំ អនន្តោ និមិត្តា ឧទ្ធកិរិ អនិមិត្តា វិហារោ
និទ្ធានានុបស្សនាញាណំ នទ្ធិយោ និមិត្តា ឧទ្ធកិរិ

សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ

សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់ តាំងត្រូវ ហេតុនាម
ឈ្មោះថាសុត្តនិបាត ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
នាម ។ មេ ។ ក្នុងរូប ហេតុនាម ឈ្មោះថាសុត្តនិបាត ។ មេ ។
សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់ តាំងត្រូវ ក្នុងរូប
ហេតុនាម ឈ្មោះថាសុត្តនិបាត ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ
សេចក្តីប្រកាន់នាម ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ការ ក្នុងវិញ្ញាណ
ក្នុងបុគ្គ ។ មេ ។ ក្នុងជនមរណៈ ហេតុនាម ឈ្មោះថាសុត្តនិ-
បាត ។ មេ ។ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បដិសន្ធិការ បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់
តាំងត្រូវ ក្នុងជនមរណៈ ហេតុនាម ឈ្មោះថាសុត្តនិបាត នេះ
ឯង សុត្តនិបាត ។

(២២៦) អនិមិត្តវិហារុ តេជូចុច្ចេ ។ ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ
បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់ តាំងត្រូវ ហេតុនាម ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិហារុ ឧទ្ធកិរិ
សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់ តាំងត្រូវ ហេតុនាម ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិហារុ
ឧទ្ធកិរិ សុត្តនិបាត បិដកនិកាយ បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់ តាំងត្រូវ ហេតុនាម ឈ្មោះ
ថាអនិមិត្តវិហារុ និទ្ធានានុបស្សនាញាណំ បច្ចេកសេចក្តីប្រកាន់ តាំងត្រូវ

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិរាទលោ ធកុស្ម
 ។ បេ ។ ជរាមរណា អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ និច្ចតោ
 និមិត្តា ឡុត្តតិកា អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ។ បេ ។
 ជរាមរណា អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ សត្វនិមិត្តហិ
 ឡុត្តតិកា អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ជរាមរណា អច្យណិ-
 ហិតាទុបស្សនាញាណំ បណិច្ឆយា និមិត្តា ឡុត្តតិកា
 អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ជរាមរណា សុញ្ញតាទុបស្ស-
 នាញាណំ អភិធិវេសតោ និមិត្តា ឡុត្តតិកា អនិមិត្តោ
 វិមោក្ខោ អយំ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ។

[២២១] កកមោ អច្យណិហិតោ វិមោក្ខោ ។
 អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ និច្ចតោ បណិច្ឆយា ឡុត្តតិកា
 អច្យណិហិតោ វិមោក្ខោ ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ សុ-
 ទតោ បណិច្ឆយា ឡុត្តតិកា អច្យណិហិតោ វិមោក្ខោ
 អនត្តាទុបស្សនាញាណំ អត្តតោ បណិច្ឆយា ឡុត្តតិកា
 អច្យណិហិតោ វិមោក្ខោ និព្វិទាទុបស្សនាញាណំ ធា-
 ន្តិយា បណិច្ឆយា ឡុត្តតិកា អច្យណិហិតោ វិមោក្ខោ

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ រូបចាកនិមិត្តចារៀន ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា
 ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងធម្ម ។ បេ ។ ក្នុងជរាមរណៈ ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ ។ បេ ។ អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ
 រូបចាកនិមិត្តចារៀន ក្នុងជរាមរណៈ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិ-
 មោក្ខ អច្យណិហិតាទុបស្សនាញាណំ រូបចាកនិមិត្ត ថាមាតិកម្ពល់
 ក្នុងជរាមរណៈ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ សុញ្ញតាទុបស្ស-
 នាញាណំ រូបចាកនិមិត្ត ថាអប្រកាស្ថិតក្នុងជរាមរណៈ ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ នេះឯង អនិមិត្តវិមោក្ខ ។

[២២១] អច្យណិហិតវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ អនិច្ចាទុប-
 ស្សនាញាណំ រូបចាកនិមិត្តម្ពល់ ចារៀន ហេតុនោះ ឈ្មោះថា
 អច្យណិហិតវិមោក្ខ ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ រូបចាកនិមិត្តម្ពល់ ថា
 ជាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា អច្យណិហិតវិមោក្ខ អនត្តាទុប-
 ស្សនាញាណំ រូបចាកនិមិត្តម្ពល់ ថាជាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថា អច្យណិហិតវិមោក្ខ និព្វិទាទុបស្សនាញាណំ រូបចាកនិ-
 មិត្តម្ពល់ ថាអប្រកាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអច្យណិហិតវិមោក្ខ

បញ្ជីរាយនាម

វិភាគនុបស្សនាញាណំ រាគកោ ចណិទិយា មុត្តតិកិ
អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ ធិរោតានុបស្សនាញាណំ
សមុទយកោ ចណិទិយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ
វិមោក្ខោ បដិទិស្សន្តានុបស្សនាញាណំ អាណាធាកោ
ចណិទិយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ អធិ-
មិត្តានុបស្សនាញាណំ ធិមិត្តកោ ចណិទិយា មុត្តតិកិ
អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ អប្បណិហិតានុបស្សនា-
ញាណំ សព្វប្បណិទិហិ មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិ-
មោក្ខោ សុត្តន្តានុបស្សនាញាណំ អភិទិវេសកោ ច-
ណិទិយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ រូបេ អ-
ធិត្តានុបស្សនាញាណំ ចណិទិយា មុត្តតិកិ អប្បណិ-
ហិតោ វិមោក្ខោ ។ មេ ។ រូបេ អប្បណិហិតានុបស្ស-
នាញាណំ សព្វប្បណិទិហិ មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ
វិមោក្ខោ រូបេ សុត្តន្តានុបស្សនាញាណំ អភិទិវេ-
សកោ ចណិទិយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ

បញ្ជីរាយនាម

វិភាគនុបស្សនាញាណំ រូបចាកការកម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុនោ
ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ ធិរោតានុបស្សនាញាណំ រូបចាកការ-
កម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុនោ ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ
បដិទិស្សន្តានុបស្សនាញាណំ រូបចាកការកម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុ-
នោ ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ អធិមិត្តានុបស្សនាញាណំ រូបចាក-
ការកម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុនោ ឈ្មោះថា អប្បណិហិតវិមោក្ខ
អប្បណិហិតានុបស្សនាញាណំ រូបចាកការកម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុនោ
ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ សុត្តន្តានុបស្សនាញាណំ រូបចាកការ-
កម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុនោ ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ
អធិត្តានុបស្សនាញាណំ រូបចាកការកម្មលំ កុដិវេ ហេតុនោ ឈ្មោះ
ថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ ។ មេ ។ អប្បណិហិតានុបស្សនាញាណំ រូប-
ចាកការកម្មលំ ជាតិកម្រេក ហេតុនោ ឈ្មោះថា អប្បណិ-
ហិតវិមោក្ខ សុត្តន្តានុបស្សនាញាណំ រូបចាកការកម្មលំ ជាតិ-
កម្រេក ហេតុនោ ឈ្មោះថា អប្បណិហិតវិមោក្ខ

សុត្តនិបិទ វុទ្ធកំណាយ បដិសន្ធិកថា

វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណោ ចក្កាស្មី
 ។ មេ ។ ជរាមរណោ អនិច្ចារុបស្សនាញាណំ ចិត្ត-
 កោ មណិវិជយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ
 ។ មេ ។ ជរាមរណោ អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណំ
 សត្វប្បណិវិជំហិ មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ
 ជរាមរណោ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ អភិវិវេសកោ
 មណិវិជយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ អយំ
 អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ ។

[២២២] កកទំ មុទំ ។ យេ តត្ថ ជាតា
 អនាដ្ឋា កុសលា ពោជិមក្កិយា ធម្មា ឥទំ មុទំ ។

កកទំ វិមោក្ខមុទំ ។ យំ តេសុទ្ធសំ(១)ធម្មាធំ
 អារម្មណំ ធិរោតោ ធិញ្ញាធំ ឥទំ វិមោក្ខមុទំ(២) ។

១. ឧ. ២. ៣៧ ។ ២. ធម្ម. ធម្ម. វិមោក្ខ មុត្តត្ថ វិមោក្ខមុទំ ។ ៣. វិមោក្ខ វិស្សន្ត ។

សុត្តនិបិទ វុទ្ធកំណាយ បដិសន្ធិកថា

អនិច្ចារុបស្សនាញាណ រូបចាកការមម្ពលំជាទៀង ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា
 ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ក ។ មេ ។ ក្នុងជរាមរណោ ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ ។ មេ ។ អប្បណិហិតាទុបស្សនា-
 ញាណ រូបចាកការមម្ពលំទាំងមូល ក្នុងជរាមរណោ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណ រូបចាកការមម្ពលំ
 ជាអប្បណិហិតវិមោក្ខ ក្នុងជរាមរណោ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអប្បណិហិត-
 វិមោក្ខ នេះឯង អប្បណិហិតវិមោក្ខ ។

[២២២] មុទ ភើដូចម្តេច ។ ពោជិមក្កិយធម៌ទាំងឡាយណា
 ជាធម្មជាតិមិនមានទោស ជាគុសល កើតហើយ ក្នុងវិមោក្ខទាំងនោះ
 នេះឯង ឈ្មោះថាមុទ ។

វិមោក្ខមុទ ភើដូចម្តេច ។ ការម្ពណីណា របស់ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ ។ ធិមិរាធម ធិញ្ញាធម នេះឯង ឈ្មោះថាវិមោក្ខមុទ ។

បទដ្ឋកថា វិទ្យាសាស្ត្រ

កតថំ វិទ្យាសាស្ត្រច្នៃកំ ។ តិណំ អកុសលម្ប-
លាទិ វិទ្យាសាស្ត្រច្នៃកាទិ តិណំ ធុត្តវិទ្យាទិ វិទ្យា-
សាស្ត្រច្នៃកាទិ សទ្ធវិ អកុសលា ធម្មា វិទ្យាសាស្ត្រ-
ច្នៃកា វិទ្យាសាស្ត្រច្នៃកំ ។

កតថំ វិទ្យាសាស្ត្រាទុលោមំ ។ តិណំ កុសលម្ប-
លាទិ វិទ្យាសាស្ត្រាទុលោមាទិ តិណំ សុចរិទាទិ វិទ្យា-
សាស្ត្រាទុលោមាទិ សទ្ធវិ កុសលា ធម្មា វិទ្យាសាស្ត្រ-
ាទុលោមា វិទ្យាសាស្ត្រាទុលោមំ ។

(២២៣) កតមេ វិទ្យាសាស្ត្រវិទ្យោ ។ ស-
ញ្ញាវិទ្យោ វេទាវិទ្យោ ចិត្តវិទ្យោ ញ្ញាណវិទ្យោ
វិទ្យាសាស្ត្រវិទ្យោ សត្វវិទ្យោ ។ សញ្ញាទាន្តោ វិជ្ជតិក
សញ្ញាវិទ្យោ វេទយន្តោ វិជ្ជតិក វេទាវិទ្យោ

បទដ្ឋកថា វិទ្យាសាស្ត្រ

វិទ្យាសាស្ត្រច្នៃកៈ (ធម៌ជាសម្រួលសិវិទ្យា) តើដូចម្តេច ។ អកុ-
សលម្បលទាំង ឈ ជាសិវិទ្យាសម្រួលសិវិទ្យា ធុត្តវិទ្យាទាំង ឈ ជាសិវិ
សម្រួលសិវិទ្យា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាសិវិសម្រួលសិវិទ្យា
នេះឯង ឈ្មោះថាវិទ្យាសាស្ត្រច្នៃកៈ (ធម៌ជាសម្រួលសិវិទ្យា) ។

វិទ្យាសាស្ត្រាទុលោម តើដូចម្តេច ។ កុសលម្បលទាំង ឈ ចាត់ជា
វិទ្យាសាស្ត្រាទុលោម សុចរិទទាំង ឈ ចាត់ជាវិទ្យាសាស្ត្រាទុលោម កុសលធម៌
ទាំងអស់ ចាត់ជាវិទ្យាសាស្ត្រាទុលោម នេះឯង ឈ្មោះថាវិទ្យាសាស្ត្រាទុលោម ។

(២២៤) វិទ្យាសាស្ត្រវិជ្ជៈ តើដូចម្តេច ។ (វិជ្ជៈ មាន ២) គឺ
សញ្ញាវិជ្ជៈ ។ វេទាវិជ្ជៈ ។ ចិត្តវិជ្ជៈ ។ ញ្ញាណវិជ្ជៈ ។ វិទ្យាសាស្ត្រ-
វិជ្ជៈ ។ សត្វវិជ្ជៈ ។ ។ យោគាវចរ កាលច្បាស់ជីវិត វេទនិក
ចេញ (ចាកសង្ខារមិច្ឆា) ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិជ្ជៈ យោ-
គាវចរ កាលត្រឡប់វេទនិកចេញ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាវេទាវិជ្ជៈ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

វិជានោ វិដ្ឋតិ ចិត្តវិដ្ឋោ ញាណំ កាលោ
 វិដ្ឋតិ ញាណវិដ្ឋោ វេស្សន្តោ វិដ្ឋតិ វិ
 ហេតុវិដ្ឋោ តដដ្ឋ វិដ្ឋតិ សត្វវិដ្ឋោ យត្ត
 សញ្ញាវិដ្ឋោ តត្ថ ចេតោវិដ្ឋោ យត្ត ចេតោវិដ្ឋោ
 តត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ យត្ត សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ
 តត្ថ ចិត្តវិដ្ឋោ យត្ត ចិត្តវិដ្ឋោ តត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ
 ចេតោវិដ្ឋោ យត្ត សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ
 ចិត្តវិដ្ឋោ តត្ថ ញាណវិដ្ឋោ យត្ត ញាណវិដ្ឋោ
 តត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ ចិត្តវិដ្ឋោ យត្ត
 សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ ចិត្តវិដ្ឋោ ញាណវិដ្ឋោ
 តត្ថ វិហេតុវិដ្ឋោ យត្ត វិហេតុវិដ្ឋោ តត្ថ
 សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ ចិត្តវិដ្ឋោ ញាណវិដ្ឋោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

យោគាចរកាលដីនិច្ចាសំ វេទនិកាចេញ ហេតុនោ ឈ្មោះថាចិត្តវិដ្ឋៈ
 យោគាចរ កាលធ្វើនូវញាណ វេទនិកាចេញ ហេតុនោ ឈ្មោះ
 ថាញាណវិដ្ឋៈ កាលលះចង់ វេទនិកាចេញ ហេតុនោ ឈ្មោះ
 ថាវិហេតុវិដ្ឋៈ យោគាចរ ភិកចិត្តុទៅ ក្នុងក្នុងដីពិភ ហេតុនោ
 ឈ្មោះថាសត្វវិដ្ឋៈ សញ្ញាវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា ចេតោវិដ្ឋៈ ក៏មាន
 ក្នុងទីនោះ ចេតោវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា សញ្ញាវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុង
 នោះ សញ្ញាវិដ្ឋៈនិងចេតោវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា ចិត្តវិដ្ឋៈ ក៏មាន
 ក្នុងទីនោះ ចិត្តវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា សញ្ញាវិដ្ឋៈនិងចេតោវិដ្ឋៈ ក៏
 មានក្នុងទីនោះ សញ្ញាវិដ្ឋៈ ចេតោវិដ្ឋៈ និងចិត្តវិដ្ឋៈ មានក្នុង
 ណា ញាណវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងទីនោះ ញាណវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា
 សញ្ញាវិដ្ឋៈ ចេតោវិដ្ឋៈ និងចិត្តវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងទីនោះ សញ្ញា
 វិដ្ឋៈ ចេតោវិដ្ឋៈ ចិត្តវិដ្ឋៈ និងញាណវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា
 វិហេតុវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងទីនោះ វិហេតុវិដ្ឋៈ មានក្នុងទីណា សញ្ញា
 វិដ្ឋៈ ចេតោវិដ្ឋៈ ចិត្តវិដ្ឋៈ និងញាណវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងទីនោះ

បទដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រ

យក សញ្ញាវិដ្ឋាន ទេសាវិដ្ឋាន ចិត្តវិដ្ឋាន ញាណ-
វិដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន កុម្មុលវិដ្ឋាន យក សុទ្ធិ-
វិដ្ឋាន កុម្មុល សញ្ញាវិដ្ឋាន ទេសាវិដ្ឋាន ចិត្តវិដ្ឋាន
ញាណវិដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន អយំ វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន ។

[២២២] កតតា វិទ្យាសាស្ត្រកាវច ។ បឋមជ្ឈានស្ស
អាសេវនា កាវច ពហុលីកម្មំ ទុកិយជ្ឈានស្ស អា-
សេវនា កាវច ពហុលីកម្មំ កតិយជ្ឈានស្ស អាសេ-
វនា កាវច ពហុលីកម្មំ ចកុក្កជ្ឈានស្ស អាសេវនា
កាវច ពហុលីកម្មំ អាគាសានញាយកសមាបត្តិ-
យា អាសេវនា កាវច ពហុលីកម្មំ វិញ្ញាណញាយ-
កសមាបត្តិយា អាគិញ្ញញាយកសមាបត្តិយា ទេវ-
សញ្ញានសញ្ញាយកសមាបត្តិយា អាសេវនា កាវច
ពហុលីកម្មំ សោកាបត្តិមក្កស្ស អាសេវនា កាវច

បទដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រ

សញ្ញាវិដ្ឋាន ទេសាវិដ្ឋាន ចិត្តវិដ្ឋាន ញាណវិដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន កុម្មុល-
វិដ្ឋាន សុទ្ធិវិដ្ឋាន កុម្មុលវិដ្ឋាន សុទ្ធិវិដ្ឋាន កុម្មុលវិដ្ឋាន
សញ្ញាវិដ្ឋាន ទេសាវិដ្ឋាន ចិត្តវិដ្ឋាន ញាណវិដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន កុម្មុល-
វិដ្ឋាន កុម្មុលវិដ្ឋាន ទេសាវិដ្ឋាន ចិត្តវិដ្ឋាន ញាណវិដ្ឋាន វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន អយំ វិទ្យាសាស្ត្រវិដ្ឋាន ។

[២២២] វិទ្យាសាស្ត្រកាវច ធីដ្ឋចម្ពេច ។ ការសេព ការគប់
ការធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនបឋមជ្ឈាន ការសេព ការគប់ ការធ្វើឱ្យច្រើន
ខ្លួនទុកិយជ្ឈាន ការសេព ការគប់ ការធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនកតិយជ្ឈាន
ការសេព ការគប់ ការធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនចកុក្កជ្ឈាន ការសេព ការ
គប់ ការធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនអាគាសានញាយកសមាបត្តិ ការសេព
ការគប់ ការធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនវិញ្ញាណញាយកសមាបត្តិ ខ្លួនអាគិញ្ញ-
ញាយកសមាបត្តិ ខ្លួនទេវសញ្ញានសញ្ញាយកសមាបត្តិ ការសេព
ការគប់ ការធ្វើឱ្យច្រើន ខ្លួនសោកាបត្តិមក្ក ការសេព ការគប់

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

ពហុលីកាភ័យ សកលាភាមិមគ្គស្ស អាសេវនា ភាវនា
ពហុលីកាភ័យ អនាភាមិមគ្គស្ស ។ ថេ ។ អរហត្តមគ្គ-
ស្ស អាសេវនា ភាវនា ពហុលីកាភ័យ អយំ វិហោក្ខ-
ភាវនា ។

តតតា វិហោក្ខច្បដិច្ចស្សន្តិ ។ បឋមជ្ឈានស្ស
បដិលាភោ វ វិចារោ វ ទុតិយជ្ឈានស្ស បដិ-
លាភោ វ វិចារោ វ តតិយជ្ឈានស្ស ។ ថេ ។
ធម្មត្ថជ្ឈានស្ស អាណាសាធិយោ យតទសមាធម្មិយា
វិញ្ញាណញ្ញាយតទសមាធម្មិយា អាភិញ្ញាយតទ-
សមាធម្មិយា ទេវសញ្ញាយសញ្ញាយតទសមាធម្មិយា
បដិលាភោ វ វិចារោ វ សោតាធម្មិមគ្គស្ស
សោតាធម្មិដលី សកលាភាមិមគ្គស្ស សកលាភាមិ-
ដលី អនាភាមិមគ្គស្ស អនាភាមិដលី អរហត្តមគ្គស្ស
អរហត្តដលី អយំ វិហោក្ខច្បដិច្ចស្សន្តិ ។

និយមនា ។
វិហោក្ខនា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិបិដក

ការធ្វើឱ្យច្រើនខ្ពស់សកតាភាមិមគ្គ ការសេក ការអបិ ការធ្វើឱ្យច្រើន
ខ្ពស់អនាភាមិមគ្គ ។ ថេ ។ ខ្ពស់អរហត្តមគ្គ នេះឈ្មោះថាវិហោក្ខភាវនា ។
វិហោក្ខប្បដិច្ចស្សន្តិ តើដូចម្តេច ។ ការបាត់បង់ការខ្ពស់បឋមជ្ឈាន
ប្បវេល (ថេស័បឋមជ្ឈាន) ការបាត់បង់ការខ្ពស់ទុតិយជ្ឈាន ប្បវេល (ថេស័
ទុតិយជ្ឈាន) ការបាត់បង់ការ ខ្ពស់តតិយជ្ឈាន ប្បវេលថេស័តតិយជ្ឈាន
។ ថេ ។ ថេស័ធម្មត្ថជ្ឈាន ថេស័តាកាលានញ្ញាយតទសមាធម្មិ ថេស័
វិញ្ញាណញ្ញាយតទសមាធម្មិ ថេស័ភិញ្ញាយតទសមាធម្មិ ថេស័នេ-
សញ្ញាធាសញ្ញាយតទសមាធម្មិ សោតាធម្មិដល ថេស័សោតាធម្មិមគ្គ
សកតាភាមិដល ថេស័សកតាភាមិមគ្គ អនាភាមិដល ថេស័អនាភាមិមគ្គ
អរហត្តដល ថេស័អរហត្តមគ្គ នេះ ឈ្មោះថាវិហោក្ខប្បដិច្ចស្សន្តិ ។

ចប់ ពានលីវ ទី ៣ ។
ចប់ វិហោក្ខនា ។

មហាវិគ្គ គណិកថា

(២២៤) កតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ កតំចំ
ហេតុចំ ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ ទត្តិយមហាសាលា-
លាទំ ព្រាហ្មណមហាសាលាទំ កហមតិមហាសាលា-
ទំ កាតាវចរាទំ ទេវាទំ ញាណសម្បយុត្តេ កតំចំ
ហេតុចំ ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ វុចាវចរាទំ ទេវាទំ
កតំចំ ហេតុចំ ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ អវុចាវចរ-
ាទំ ទេវាទំ កតំចំ ហេតុចំ ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ ។
កតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ អដ្ឋង្គិ ហេតុចំ
ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ ទត្តិយមហាសាលាទំ ព្រា-
ហ្មណមហាសាលាទំ កហមតិមហាសាលាទំ កាតា-
វចរាទំ ទេវាទំ ញាណសម្បយុត្តេ អដ្ឋង្គិ ហេតុចំ
ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ វុចាវចរាទំ ទេវាទំ អដ្ឋង្គិ
ហេតុចំ ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ អវុចាវចរាទំ
ទេវាទំ អដ្ឋង្គិ ហេតុចំ ធម្មយា ឧបបត្តិ ហោតិ ។

មហាវិគ្គ គណិកថា

(២២៥) ការកើតឡើង នៃកតិសម្បត្តិ ក្នុងញាណសម្បយុត្ត
តើព្រោះចម្លើយ នៃហេតុដូច្នោះ ការកើតឡើងនៃពួកទត្តិយមហាសាល
ព្រាហ្មណមហាសាល កហមតិមហាសាល កាតាវចរាទេវា ក្នុងញា-
ណសម្បយុត្ត តើព្រោះចម្លើយនៃហេតុដូច្នោះ ការកើតឡើងនៃពួកអុចា-
វចរាទេវា តើព្រោះចម្លើយនៃហេតុដូច្នោះ ការកើតឡើងនៃពួកអុចាវចរ-
ាទេវា តើព្រោះចម្លើយនៃហេតុដូច្នោះ ។ ការកើតឡើងនៃកតិសម្បត្តិ
ក្នុងញាណសម្បយុត្ត ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៨ ការកើតឡើង នៃ
ពួកទត្តិយមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល កហមតិមហាសាល កា-
តាវចរាទេវា ក្នុងញាណសម្បយុត្ត ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៨ ការកើត
ឡើង នៃពួកអុចាវចរាទេវា ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៨ ការកើត
ឡើង នៃពួកអុចាវចរាទេវា ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៨ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គ

[២២២] ភតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្ត ក-
 កមេសិ អដ្ឋង្គិ ហេតុនំ ចត្វយា ឧបមត្តិ ហោតិ ។
 កុសលកម្មស្ស ជវំណក្ខណោ កយោ ហេតុ កុសលា
 ភស្មិ ទណោ ជាតនេកាយ សហជាតច្បទ្ធយា
 ហោតិ ភេទ វុទ្ធកិ កុសលមូលច្បទ្ធយាមិ សង្ការ
 និកត្តិក្ខណោ ធ្វេ ហេតុ អកុសលា ភស្មិ ទណោ
 ជាតនេកាយ សហជាតច្បទ្ធយា ហោតិ ភេទ
 វុទ្ធកិ អកុសលមូលច្បទ្ធយាមិ សង្ការ មជិសទិក្ខ-
 ណោ កយោ ហេតុ អព្យាកតា ភស្មិ ទណោ
 ជាតនេកាយ សហជាតច្បទ្ធយា ហោតិ ភេទ
 វុទ្ធកិ ធាន្តច្បទ្ធយាមិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណច្បទ្ធយាមិ
 ធាន្តមិ មជិសទិក្ខណោ មព្យក្ខត្វា សហជាតច្បទ្ធយ-
 យា ហោតិ អញ្ញាមញ្ញច្បទ្ធយា ហោតិ ធិស្សយច្ប-
 ទ្ធយា ហោតិ វិច្ឆយុត្តច្បទ្ធយា ហោតិ មជិសទិក្ខ-
 ណោ ធន្តារេ មហាភូតា សហជាតច្បទ្ធយា ហោតិ
 អញ្ញាមញ្ញច្បទ្ធយា ហោតិ ធិស្សយច្បទ្ធយា ហោតិ^(១)

១. ឧទ្ធត្ថវ វិច្ឆយុត្តច្បទ្ធយា ហោតិ ធិស្សយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចដិសង្កិទ្ធវគ្គ

[២២៦] ការកើតឡើង ខែភតិសម្បត្តិ ក្នុងញាណសម្បយុត្ត
 ព្រោះចម្លើយខែហេតុ ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុងខណៈជវំនៃកុសលកម្ម
 មានហេតុជាកុសល ៨^(១) ជាសហជាតច្បទ្ធវិយ ខែចេតនាដែលកើតហើយ
 ក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា សង្ការទាំងឡាយ (កើត
 មាន) ព្រោះមានកុសលមូលជាចម្លើយខ្លះ ក្នុងខណៈខែសច្ច័ក្រុកករ
 មានហេតុជាកុសល ៦^(២) ជាសហជាតច្បទ្ធវិយ ខែចេតនាដែលកើត
 ហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា សង្ការទាំងឡាយ (កើត
 មាន) ព្រោះមានអកុសលមូលជាចម្លើយខ្លះ ក្នុងខណៈមជិសទិ មានហេតុ
 ជាកត្យាក្រឹត ៨^(៣) ជាសហជាតច្បទ្ធវិយ ខែចេតនាដែលកើតហើយក្នុង
 ខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមាន
 ធាន្តច្បទ្ធវិយខ្លះ ធាន្តច្បទ្ធវិយ (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាចម្លើយខ្លះ
 ក្នុងខណៈខែមជិសទិ មានខន្ធ ៨ ជាសហជាតច្បទ្ធវិយ ជាអតាមតាច្បទ្ធវិយ
 ជាធិស្សយច្បទ្ធវិយ ជាវិច្ឆយុត្តច្បទ្ធវិយ ក្នុងខណៈខែមជិសទិ មានមហា-
 ភូត្តច្បទ្ធវិយ ៦ ជាសហជាតច្បទ្ធវិយ ជាអតាមតាច្បទ្ធវិយ ជាធិស្សយច្បទ្ធវិយ

១ អណេក ១ អទាសៈ ១ អហោរៈ ១ ។ ២ ណេកៈ ១ អេហៈ ១ ។ ៣ អណេកៈ ១
 អទាសៈ ១ អហោរៈ ១ ។ កុសលហេតុ ៣ អកុសលហេតុ ២ អព្យាកហេតុ ៣ រួមជា
 ៨ ហេតុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

នាមក្សត្រិយោណក្សសហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អ-
ក្ខមត្តាប្បទូយា ហោន្តិ វិស្សយប្បទូយា ហោន្តិ
សឡយុត្តប្បទូយា ហោន្តិ បដិសន្ធិកុណោ ឥម
ទុទ្ទស ធម្មា សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អក្ខមត្តាប្ប-
ទូយា ហោន្តិ វិស្សយប្បទូយា ហោន្តិ សឡយុត្តប្ប-
ទូយា ហោន្តិ បដិសន្ធិកុណោ ឥម អដ្ឋវិសតិ ធម្មា
សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អក្ខមត្តាប្បទូយា ហោន្តិ
វិស្សយប្បទូយា ហោន្តិ វិស្សយុត្តប្បទូយា ហោន្តិ
កតិសឡត្តិយា ញាណសឡយុត្ត ឥមេសិ អដ្ឋន្និ
ហេតុនំ បទូយា ទុបបត្តិ ហោតិ ។

(២២៧) ទត្តិយមហាសាលានំ ប្រាប្បណមហា-
សាលានំ អហមតិមហាសាលានំ កាមាវចានំ ធម-
ភានំ ញាណសឡយុត្ត កកមេសិ ធម្មន្និ ហេតុ-
នំ បទូយា ទុបបត្តិ ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស
ជវនកុណោ គយោ ហេតុ កុសលា តស្មី
ទណោ ជាតមេតនាយ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ជាអនាមកាប្បទូយ ជាវិស្សយប្បទូយ ជាសឡយុត្តប្បទូយ ក្នុងទណៈ
នៃបដិសន្ធិ ៣១៧៧ ទេ ជាសហជាតប្បទូយ ជាអក្ខមត្តាប្ប-
ទូយ ជាវិស្សយប្បទូយ ជាសឡយុត្តប្បទូយ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ
៣១៧៧ ទេ ជាសហជាតប្បទូយ ជាអនាមកាប្បទូយ ជា
វិស្សយប្បទូយ ជាសឡយុត្តប្បទូយ ទេវេន ការកើតឡើងនៃកតិសឡត្តិ
ក្នុងញាណសឡយុត្ត ព្រោះបទូយ នៃហេតុទាំង ៨ យ៉ាង ។

(២២៧) ការកើតឡើងនៃកតិសឡត្តិមហាសាល ប្រាប្បណមហា-
សាល អហមតិមហាសាល កាមាវចារវេទិតា ក្នុងញាណសឡយុត្ត ព្រោះ
បទូយនៃហេតុ៨ តើដូចម្តេច ។ ក្នុងទណៈជវននៃកុសលកម្ម ៣១៧៧ ជា
កុសល ពុ ជាសហជាតប្បទូយ នៃចកខាវជលកើតហើយក្នុងទណៈនោះ

បញ្ចវគ្គ ធម្មបទ

គេន វុទ្ធកិ កុសលមូលប្បដ្ឋយាថិ សង្ខារ វិកតត្ថិ-
 ក្កុណោ ទ្វេ ហេតុ អកុសលា តស្មី ទណោ ជា-
 តទេកនាយ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ គេន វុទ្ធកិ
 អកុសលមូលប្បដ្ឋយាថិ សង្ខារ បដិសន្ធិក្កុណោ
 តយោ ហេតុ អព្យាកតា តស្មី ទណោ ជាតទេកនា-
 យ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ គេន វុទ្ធកិ ធាត្រប-
 ប្បដ្ឋយាថិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បដ្ឋយាថិ ធាត្រថិ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ចក្កុក្កុត្តា សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ
 អត្តាមត្តប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ បដិសន្ធិក្កុណោ ចក្កុកោ ច-
 ហាក្កុតា សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ អត្តាមត្តប្បដ្ឋយា
 ហោត្ថិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ បដិសន្ធិក្កុណោ
 តយោ ជីវិតសង្ខារ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ អត្តា-
 មត្តប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ បដិសន្ធិក្កុណោ ធាត្រប រូបក្កុ
 សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ អត្តាមត្តប្បដ្ឋយា ហោត្ថិ

បញ្ចវគ្គ ធម្មបទ

ហេតុនា លោកោលេថ សង្ខារតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមាន
 កុសលមូលជាច្រើនខ្លះ ក្នុងទណៈនៃសេចក្តីត្រេកអរ មានហេតុជាអកុ-
 សល៦ ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ខែចេតនាដែលកើតហើយ ក្នុងទណៈនោះ
 ហេតុនា លោកោលេថ សង្ខារតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមានអកុ-
 សលមូលជាច្រើនខ្លះ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ មានហេតុជាអព្យាក្រឹត ធា-
 ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ខែចេតនាដែលកើតហើយក្នុងទណៈនោះ ហេតុនា
 លោកោលេថ វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមានធាតុរូបជាច្រើនខ្លះ
 ធាតុរូប (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាច្រើនខ្លះ ក្នុងទណៈនៃ
 បដិសន្ធិ មានខន្តតាំង ៧ ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ជាអត្តាមត្តប្បដ្ឋយ ជា
 វិស្សយប្បដ្ឋយ ជាវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ មានមហា-
 ក្កុត្តរូប ៦ ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ជាអត្តាមត្តប្បដ្ឋយ ជាវិស្សយប្បដ្ឋយ
 ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ មានជីវិតសង្ខារ ធាតុ ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ជា
 អត្តាមត្តប្បដ្ឋយ ជាវិស្សយប្បដ្ឋយ ជាវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងទណៈនៃ
 បដិសន្ធិ មានធាតុរូប ៧ ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ជាអត្តាមត្តប្បដ្ឋយ

បទបញ្ជា ៧៧៣

បដិសន្ធិក្នុងក្រណា ឥមេ ចុន្ទស ធម្មា សហជាតប្ប-
 ទ្ធករោ ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធករោ ហោន្តិ ធិស្សយ-
 ប្បទ្ធករោ ហោន្តិ សម្មយុត្តប្បទ្ធករោ ហោន្តិ បដិ-
 សន្ធិក្នុងក្រណា ឥមេ អដ្ឋវិសតិ ធម្មា សហជាតប្ប-
 ទ្ធករោ ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធករោ ហោន្តិ ធិស្សយ-
 ប្បទ្ធករោ ហោន្តិ វិប្បយុត្តប្បទ្ធករោ ហោន្តិ ទត្តិយ-
 មហាសាលាធិ ព្រាហ្មណមហាសាលាធិ កហាមតិម-
 ហាសាលាធិ កាតាវណធិ ធនធិ ញាណសម្មយុ-
 ត្តេ ឥមេសំ អដ្ឋង្គំ ហេតុធិ ចទ្ធករោ ឧបបត្តិ
 ហោតិ ។

[២២៨] រូបាវណធិ ធនធិ កតមេសំ អដ្ឋង្គំ
 ហេតុធិ ចទ្ធករោ ឧបបត្តិ ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស
 ជវនក្នុងក្រណា កយោ ហេតុ កុសលា ។ មេ ។
 រូបាវណធិ ធនធិ ឥមេសំ អដ្ឋង្គំ ហេតុធិ ចទ្ធករោ
 ឧបបត្តិ ហោតិ ។

បទបញ្ជា ៧៧៣

ក្នុងក្រណាជវនក្នុងក្រណា មានចំនាត់ ១២ នេះ ជាសហជាតប្បទ្ធករោ ជា
 អញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធករោ ជាធិស្សយប្បទ្ធករោ ជាសម្មយុត្តប្បទ្ធករោ ក្នុងក្រណាជវន
 បដិសន្ធិ មានចំនាត់ ២៤ នេះ ជាសហជាតប្បទ្ធករោ ជាអញ្ញាមញ្ញប្បទ្ធករោ
 ជាធិស្សយប្បទ្ធករោ ជាវិប្បយុត្តប្បទ្ធករោ នេះឯង ការកើតឡើងនៃក្នុងក្រណា
 យមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល ភពមតិមហាសាល កាតាវណ
 ទេវតា ក្នុងញាណសម្មយុត្ត ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុចំនាត់ ៨ យ៉ាង ។

[២២៨] ការកើតឡើង នៃក្នុងក្រណាទេវតា ព្រោះបច្ច័យនៃ
 ហេតុ ៨ នៃដូចខាងលើ ។ ក្នុងក្រណាជវនកុសលកម្ម មានហេតុជា
 កុសល ៣ ។ មេ ។ នេះឯង ការកើតឡើងនៃក្នុងក្រណាទេវតា
 ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុចំនាត់ ៨ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិបិដក

អរុណាវចារាជំ ទេវាជំ កកមេសំ អដ្ឋង្គំ ហេតុជំ
 បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស ជវណ-
 កុណោ គយោ ហេតុ កុសលា គស្មី ទណោ ជា-
 តចេតនាយ សហជាតប្បច្ចយា ហោន្តិ ភេទ វុទ្ធាតិ
 កុសលម្ពលប្បច្ចយាបិ សង្ខារ និកង្កិកុណោ ទ្វេ
 ហេតុ អកុសលា គស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ ស-
 ហជាតប្បច្ចយា ហោន្តិ ភេទ វុទ្ធាតិ អកុសលម្ពល-
 ប្បច្ចយាបិ សង្ខារ បដិសន្ធិកុណោ គយោ ហេតុ
 អក្កកតា គស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ សហជា-
 តប្បច្ចយា ហោន្តិ ភេទ វុទ្ធាតិ ធាម្បប័ បដិសន្ធិកុ-
 ណោ ធន្តារោ ទន្ធា អរុមិថោ សហជាតប្បច្ចយា
 ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ហោន្តិ និស្សយប្បច្ចយា
 ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បច្ចយា ហោន្តិ បដិសន្ធិ-
 កុណោ បញ្ចវ្រ្មយានិ សហជាតប្បច្ចយា ហោន្តិ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ហោន្តិ និស្សយប្បច្ចយា ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

ការកើតឡើងនៃតួអង្គចារទេវតា ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុ ៨ កើ
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុងខណៈជវណកុសលកម្ម មានហេតុជាតុសល ៧ ជា
 សហជាតប្បច្ច័យ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ
 លោកពោលថា សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះមានកុសលមូលជា
 ច្បាប់ខ្លះ ក្នុងខណៈនៃសេចក្តីក្រកករ មានហេតុជាតុសល ២ ជាសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោក
 ពោលថា សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះមានអកុសលមូល ជា
 ច្បាប់ខ្លះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានហេតុជាអក្កក្រឹត ៧ ជាសហជា-
 តប្បច្ច័យ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោក
 ពោលថាវិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមានធាមរូបជាច្បាប់ខ្លះ ធាមរូប
 (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាច្បាប់ខ្លះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 មានខន្ធមិនមានរូប ២ ជាសហជាតប្បច្ច័យ ជាអភាមកាច្បាប់ខ្លះ
 ជានិស្សយច្បាប់ខ្លះ ជាសម្បយុត្តច្បាប់ខ្លះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មាន
 អង្រ្កិយ ៨ ជាសហជាតប្បច្ច័យ ជាអភាមកាច្បាប់ខ្លះ ជានិស្សយច្បាប់ខ្លះ

បទដ្ឋកថា

សឡយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ភយោ
 ហេតុ សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្តិ អញ្ញាតញ្ញប្បដ្ឋយា
 ហោត្តិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្តិ សឡយុត្តប្បដ្ឋយា
 ហោត្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ យាមញ្ញ វិញ្ញាណញ្ញ សហ-
 ជាតប្បដ្ឋយា ហោត្តិ អញ្ញាតញ្ញប្បដ្ឋយា ហោត្តិ
 វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្តិ សឡយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ
 ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឥមេ ទុទ្ទុស ធម្មា សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយា ហោត្តិ អញ្ញាតញ្ញប្បដ្ឋយា ហោត្តិ វិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយា ហោត្តិ សឡយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ(១) អរ-
 ហាវណំ ទេវំ ឥមេសំ អដ្ឋង្គិ ហេតុំ ចត្វយា
 ឧបបត្តិ ហោតិ ។

• ១. ឧទ្ធច ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឥមេ អដ្ឋង្គិ ធម្មា សហជាតប្បដ្ឋយា ហោត្តិ អញ្ញាតញ្ញ-
 ប្បដ្ឋយា ហោត្តិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោត្តិ សឡយុត្តប្បដ្ឋយា ហោត្តិ វិស្សង្គិ ។

បទដ្ឋកថា

ជាសឡយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងទណៈ វៃចដិសទ្ធិ មានហេតុ ឃ ជា
 សហជាតប្បដ្ឋយ ជាអញ្ញាតញ្ញប្បដ្ឋយ ជាវិស្សយប្បដ្ឋយ ជាសឡ-
 យុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងទណៈ វៃចដិសទ្ធិ មានពាធិវិញ្ញាណ ជាសហជាត-
 ប្បដ្ឋយ ជាអញ្ញាតញ្ញប្បដ្ឋយ ជាវិស្សយប្បដ្ឋយ ជាសឡយុត្តប្បដ្ឋយ
 ក្នុងទណៈ វៃចដិសទ្ធិ មានធម៌ទាំង ១២ ទេ ជាសហជាតប្បដ្ឋយ ជា
 អញ្ញាតញ្ញប្បដ្ឋយ ជាវិស្សយប្បដ្ឋយ ជាសឡយុត្តប្បដ្ឋយ ទេ ឯង
 ការកើតឡើង វៃចក្កអប្បោប្បវេទនា ព្រោះប្រដ្ឋយវៃចហេតុ ៨ ។

សុទ្ធត្ថវិធិក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កឹតនាម

(២២៧) កតិសឡត្តិយា ញាណវិច្ឆយុត្ត កតិចំ

ហេតុចំ ចត្វយា ឧបេតត្តិ ហោតិ ទក្កិយមហាសា-

ណាចំ ព្រាហ្មណមហាសាណាចំ កហេតតិមហាសា-

ណាចំ កាតាវចរាចំ ទេវាចំ ញាណវិច្ឆយុត្ត កតិ-

ចំ ហេតុចំ ចត្វយា ឧបេតត្តិ ហោតិ(១) ។ កតិ-

សឡត្តិយា ញាណវិច្ឆយុត្ត ចង្កិ ហេតុចំ ចត្វយា

ឧបេតត្តិ ហោតិ ទក្កិយមហាសាណាចំ ព្រាហ្មណម-

ហាសាណាចំ កហេតតិមហាសាណាចំ កាតាវចរាចំ

ទេវាចំ ញាណវិច្ឆយុត្ត ចង្កិ ហេតុចំ ចត្វយា ឧ-

បេតត្តិ ហោតិ(២) ។

១ ១. ឧទ្ធត្ថប្បបិណ្ឌិកា ទេវាចំ ធម៌ីចំ ហេតុចំ ចត្វយា ឧបេតត្តិ ហោតិ ។ ក្សយាវចរាចំ ទេវាចំ ធម៌ីចំ ហេតុចំ ចត្វយា ឧបេតត្តិ ហោតិ ទិស្សត្តិ ។ ២ ១. ឧទ្ធត្ថប្បបិណ្ឌិកា ទេវាចំ ចង្កិ ហេតុចំ ចត្វយា ឧបេតត្តិ ហោតិ ។ ក្សយាវចរាចំ ទេវាចំ ចង្កិ ហេតុចំ ចត្វយា ឧបេតត្តិ ហោតិ ទិស្សត្តិ ។

សុទ្ធត្ថវិធិក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កឹតនាម

(២២៧) ការកើតឡើងនៃកតិសឡត្តិ ក្នុងញាណវិច្ឆយុត្ត ព្រោះ

ចម្លើយនៃហេតុចំនាន ការកើតឡើងនៃកតិសឡត្តិយមហាសាល ព្រាហ្មណ-

មហាសាល កហេតតិមហាសាល កាតាវចរាចំនា ក្នុងញាណ-

វិច្ឆយុត្ត ព្រោះចម្លើយនៃហេតុចំនាន ។ ការកើតឡើងនៃកតិសឡត្តិ

ក្នុងញាណវិច្ឆយុត្ត ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៦ ការកើតឡើងនៃកតិសឡត្តិ-

យមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល កហេតតិមហាសាល កាតាវចរ-

ាចំនា ក្នុងញាណវិច្ឆយុត្ត ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៦ ។

បញ្ជីរដ្ឋ ធម្មនិកាយ

(២៣០) គតិសម្បត្តិយា ញាណវិប្បយុត្ត កក-
 មេសំ ធន្នំ ហេតុធន្នំ បទ្ធកាយ ឧបបត្តិ ហោតិ ។
 កុសលកម្មស្ស វេទក្កុណោ ទ្វេ ហេតុ កុសលា
 ភស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ សហជាតប្បទ្ធកាយ
 ហោត្តិ តេន វុទ្ធតិ កុសលម្ពលប្បទ្ធកាយចិ សង្ខារ
 ធិកត្តិក្កុណោ ទ្វេ ហេតុ អកុសលា ភស្មី ទណោ
 ជាតចេតនាយ សហជាតប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ តេន វុទ្ធ-
 តិ អកុសលម្ពលប្បទ្ធកាយចិ សង្ខារ បដិសន្ធិក្កុណោ
 ទ្វេ ហេតុ អត្យាកកតា ភស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ
 សហជាតប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ តេន វុទ្ធតិ ធាតុប្បប្បទ្ធ-
 យាចិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បទ្ធកាយចិ ធាតុប្បប្ប បដិស-
 ន្ធិក្កុណោ បញ្ចក្កុណា សហជាតប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ
 អត្តាបញ្ចប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ ធិស្សយប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ
 វិប្បយុត្តប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ បដិសន្ធិក្កុណោ ធម្មរាគ
 បហាក្កតា សហជាតប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ អត្តា-
 បញ្ចប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ ធិស្សយប្បទ្ធកាយ ហោត្តិ

បញ្ជីរដ្ឋ ធម្មនិកាយ

(២៣១) ការកិច្ចខ្សែនៃ តែគតិសម្បត្តិ ក្នុងញាណវិប្បយុត្ត
 ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុ ៦ តើដូចម្តេច ។ ក្នុងខណៈជំនាន់នៃកុសលកម្ម
 មានហេតុជាតុសល ២^(១) ជាសហជាតប្បទ្ធកាយនៃចេតនាដែលកើតហើយ
 ក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកគោលថា សង្ខារចាំឡាយ (កើតមាន)
 ព្រោះមានកុសលមូលជាបច្ច័យនៃ ក្នុងខណៈនៃសេចក្តីព្រធករ មានហេតុ
 ជាតុសល ២^(២) ជាសហជាតប្បទ្ធកាយ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុង
 ខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកគោលថា សង្ខារចាំឡាយ (កើតមាន)
 ព្រោះមានកុសលមូលជាបច្ច័យនៃ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានហេតុជា
 អត្យាក្រឹត ២^(៣) ជាសហជាតប្បទ្ធកាយ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈ
 នោះ ហេតុនោះ លោកគោលថា វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមានធាតុ-
 ប្បប្បជាបច្ច័យនៃ ធាតុប្ប (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាបច្ច័យនៃ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ មានឧទ្ធច ៥ ជាសហជាតប្បទ្ធកាយ ជាអក្ខរកាប្បទ្ធកាយ
 ជាធិស្សយប្បទ្ធកាយ ជាវិប្បយុត្តប្បទ្ធកាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មាន
 បហាក្កតុប ២ ជាសហជាតប្បទ្ធកាយ ជាអក្ខរកាប្បទ្ធកាយ ជាធិស្សយប្បទ្ធកាយ

១ គណៈ ២ គោល ៣ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ចង្កោសុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ
 យោ ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញាមញ្ញាមញ្ញា យោន្តិ ធិស្សយមញ្ញា
 យោ ហោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោន្តិ ចង្កោសុត្តនិកាយ
 យោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោន្តិ អញ្ញាមញ្ញា យោន្តិ ធិស្សយមញ្ញា
 យោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា
 យោន្តិ ចង្កោសុត្តនិកាយ ឥមេ ចុទ្ធស ធម្មា
 សហជាតមញ្ញា យោន្តិ អញ្ញាមញ្ញា យោន្តិ ធិស្សយមញ្ញា
 យោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោន្តិ វិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោន្តិ
 ចង្កោសុត្តនិកាយ ធម្មារោ ទន្ធា អរិយោ សហជាត-
 មញ្ញា យោន្តិ អញ្ញាមញ្ញា យោន្តិ ធិស្ស-
 យមញ្ញា យោន្តិ សម្បយុក្កមញ្ញា យោន្តិ
 ចង្កោសុត្តនិកាយ ធម្មារិទ្ធិយាធិ សហជាតមញ្ញា
 យោន្តិ អញ្ញាមញ្ញា យោន្តិ ធិស្សយមញ្ញា
 មញ្ញា យោន្តិ សម្បយុក្កមញ្ញា យោន្តិ ចង្កោសុ-
 ត្តនិកាយ ទ្វេ ហេតុ សហជាតមញ្ញា យោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តនិកាយ

ក្នុងនោះវិច្ឆយុក្កមញ្ញា មានវិច្ឆយុក្កមញ្ញា យោ ជាសហជាតមញ្ញា ជា
 អញ្ញាមញ្ញា ជាធិស្សយមញ្ញា ជាវិច្ឆយុក្កមញ្ញា ក្នុងនោះវិច្ឆយុ-
 សុត្តនិកាយ មានធម្មារិទ្ធិយាធិ ជាសហជាតមញ្ញា ជាអញ្ញាមញ្ញា
 ជាធិស្សយមញ្ញា ជាវិច្ឆយុក្កមញ្ញា ក្នុងនោះវិច្ឆយុក្កមញ្ញា មាន
 ធម្មារិទ្ធិ ១៤ នេះ ជាសហជាតមញ្ញា ជាអញ្ញាមញ្ញា ជាធិ-
 ស្សយមញ្ញា ជាវិច្ឆយុក្កមញ្ញា ក្នុងនោះវិច្ឆយុក្កមញ្ញា មានធម្ម-
 វិច្ឆយុក្កមញ្ញា ៤ ជាសហជាតមញ្ញា ជាអញ្ញាមញ្ញា ជាធិស្ស-
 យមញ្ញា ជាសម្បយុក្កមញ្ញា ក្នុងនោះវិច្ឆយុក្កមញ្ញា មានវិច្ឆយុក្កមញ្ញា ៤
 ជាសហជាតមញ្ញា ជាអញ្ញាមញ្ញា ជាធិស្សយមញ្ញា ជាសម្ប-
 យុក្កមញ្ញា ក្នុងនោះវិច្ឆយុក្កមញ្ញា មានហេតុ ៤ ជាសហជាតមញ្ញា

បញ្ចក្ខណៈ ធម្មតា

អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា ហោន្តិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោន្តិ
 សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ហោន្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ពាធក្ក
 វិញ្ញាណក្ក សហជាតប្បដ្ឋយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្ប-
 ដ្ឋយា ហោន្តិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោន្តិ សម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា ហោន្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឥវេ ធានស
 ធម្មា សហជាតប្បដ្ឋយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា
 ហោន្តិ វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា
 ហោន្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឥវេ ធម្មិសតិ ធម្មា ស-
 ហជាតប្បដ្ឋយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា ហោន្តិ
 វិស្សយប្បដ្ឋយា ហោន្តិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ហោន្តិ
 កតិសម្បត្តិយា ញាណវិប្បយុត្តេ ឥវេសិ ធម្មិ
 ហេតុនិ ធម្មយា ឧបេត្តិ ហោន្តិ ។

បញ្ចក្ខណៈ ធម្មតា

ជាអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា ជាវិស្សយប្បដ្ឋយា ជាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ក្នុង
 ទណៈវៃបដិសទ្ធិ ពាននាមនិវិញ្ញាណ ជាសហជាតប្បដ្ឋយា ជាអញ្ញ-
 មញ្ញប្បដ្ឋយា ជាវិស្សយប្បដ្ឋយា ជាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ក្នុងទណៈ
 វៃបដិសទ្ធិ ពាននាមនិវិញ្ញាណ ជាសហជាតប្បដ្ឋយា ជាអញ្ញ-
 មញ្ញប្បដ្ឋយា ជាវិស្សយប្បដ្ឋយា ជាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ក្នុងទណៈវៃ
 បដិសទ្ធិ ពាននាម ២២ នេះ ជាសហជាតប្បដ្ឋយា ជាអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា
 ជាវិស្សយប្បដ្ឋយា ជាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា នេះឯង ការកើតឡើង វៃ
 ធម្មិសម្បត្តិ ក្នុងញាណវិប្បយុត្តេ ព្រោះបច្ច័យវៃហេតុ ៦ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចង្កីសង្កាសនា

ទង្គិយមហាសាលានំ ព្រាហ្មណមហាសាលានំ កហ-
 ចតិមហាសាលានំ កាខាវជនំ ទេវំ ញាណវិជ្ជ-
 យុត្តេ កតមេសំ ជង្គំ ហេតុំ ធម្មយា ឧបចត្តិ
 ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស ជវនក្ខណោ ទ្វេ ហេតុ
 កុសលា ភស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ សហជាតច្ច-
 ទ្ធយា ហោន្តំ កេធន វុទ្ធតិ កុសលមូលច្បទ្ធយាមិ
 សង្ការ ។ ថេ ។ ទង្គិយមហាសាលានំ ព្រាហ្មណ-
 មហាសាលានំ កហចតិមហាសាលានំ កាខាវជនំ
 ទេវំ ញាណវិជ្ជយុត្តេ មេសំ ជង្គំ ហេតុំ
 ធម្មយា ឧបចត្តិ ហោតិ ។

អភិកថា សម្ពា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចង្កីសង្កាសនា

ការកើតឡើងនៃពួកទង្គិយមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល ឧបាចតិ-
 មហាសាល កាខាវជនំ ក្នុងញាណវិជ្ជយុត្ត ព្រោះច្រើននៃហេតុ ៦
 កើតដូចម្តេច ។ ក្នុងទណៈជវននៃកុសលកម្ម មានហេតុជាពុសល ៦
 ជាសហជាតច្បឡើយ នៃចេតនាដែលកើតហើយ ក្នុងទណៈនោះ ហេតុ
 នោះ លោកពោលថា សង្ការគាំទ្រឲ្យយ (កើតមាន) ព្រោះមានកុសល-
 មូលជាច្រើនខ្លះ ។ ថេ ។ នេះឯង ការកើតឡើងនៃពួកទង្គិយមហា-
 សាល ព្រាហ្មណមហាសាល ឧបាចតិមហាសាល កាខាវជនំ
 ក្នុងញាណវិជ្ជយុត្ត ព្រោះច្រើននៃហេតុ ៦ ។

ចប់ អភិកថា ។

មហានិក្ខ កម្មកថា

[២៣១] អយោសិ កម្មំ អយោសិ កម្មវិចារោ
អយោសិ កម្មំ ចារោសិ កម្មវិចារោ អយោសិ
កម្មំ អត្ថំ កម្មវិចារោ អយោសិ កម្មំ ធម្មំ កម្ម-
វិចារោ អយោសិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិចារោ
អយោសិ កម្មំ ឧ ភវិស្សតិ កម្មវិចារោ អត្ថំ ក-
ម្មំ អត្ថំ កម្មវិចារោ អត្ថំ កម្មំ ធម្មំ កម្មវិចារោ
អត្ថំ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិចារោ អត្ថំ កម្មំ ឧ ភវិ-
ស្សតិ កម្មវិចារោ ភវិស្សតិ កម្មំ ភវិស្សតិ
កម្មវិចារោ ភវិស្សតិ កម្មំ ឧ ភវិស្សតិ កម្មវិ-
ចារោ អយោសិ កុសលកម្មំ អយោសិ កុស-
លស្ស កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ កុសលកម្មំ
ចារោសិ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អ-
យោសិ កុសលកម្មំ អត្ថំ កុសលស្ស កម្មស្ស
វិចារោ អយោសិ កុសលកម្មំ ធម្មំ កុសល-
ស្ស កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ កុសលកម្មំ
ភវិស្សតិ កុសលស្ស កម្មស្ស កម្មវិចារោ

មហានិក្ខ កម្មកថា

[២៣១] កម្មទានរូបេហិយ វិបុក (ផល) របស់កម្មទានរូបេហិយ
កម្មទានរូបេហិយ (នៃ) វិបុករបស់កម្មទានទាន់ទានេហិយ កម្មទានរូ-
បេហិយ វិបុករបស់កម្មកំភុណំទាន កម្មទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្ម-
ទិសទាន កម្មទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្មទិសទាន កម្មទានរូបេហិយ
វិបុករបស់កម្មទិសទិសទាន កម្មកំភុណំទាន វិបុករបស់កម្មកំភុណំទាន កម្ម-
កំភុណំទាន វិបុករបស់កម្មទិសទាន កម្មកំភុណំទាន វិបុករបស់កម្ម-
ទិសទាន កម្មកំភុណំទាន វិបុករបស់កម្មទិសទិសទាន កម្មទិសទាន វិបុក
របស់កម្មទិសទាន កម្មទិសទាន វិបុករបស់កម្មទិសទិសទាន កម្មជា
កុសលទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្មជាកុសលទានរូបេហិយ កម្មជា
កុសលទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្មជាកុសល ទិសទាន់ទាន កម្ម
ជាកុសលទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្មជាកុសល កំភុណំទាន កម្ម
ជាកុសលទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្ម ជាកុសល ទិសទាន
កម្មជាកុសលទានរូបេហិយ វិបុករបស់កម្មជាកុសល ទិសទាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

អយោសិ កុសលកម្មំ ឬ កវិស្សតិ កុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ កុសលកម្មំ អត្ថិ កុស-
 លស្ស កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ កុសលកម្មំ
 ឬ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ កុស-
 លកម្មំ កវិស្សតិ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ
 អត្ថិ កុសលកម្មំ ឬ កវិស្សតិ កុសលស្ស កម្ម-
 ស្ស វិចារោ កវិស្សតិ កុសលកម្មំ កវិស្សតិ
 កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ កវិស្សតិ កុសល-
 កម្មំ ឬ កវិស្សតិ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ^(១)
 អយោសិ អកុសលកម្មំ ធាយោសិ អកុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ អកុសលកម្មំ អត្ថិ
 អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ អកុ-
 សលកម្មំ អត្ថិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ

• ខ. ច. ឧត្តរា អយោសិ អកុសលំ កម្មំ អយោសិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោនិ ស្សនំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

កម្មជាតុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាតុសល នឹងមិនមាន កម្មជា
 តុសលកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុសលកំពុងមាន កម្មជាតុសលកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មជាតុសលមិនមាន កម្មជាតុសលកំពុងមាន វិបាក
 របស់កម្មជាតុសលនឹងមាន កម្មជាតុសលកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុ-
 សលនឹងមិនមាន កម្មជាតុសលនឹងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុសលនឹងមាន
 កម្មជាតុសលនឹងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុសល នឹងមិនមាន កម្ម
 ជាអកុសល ទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាអកុសល មិនទាន់មាន
 ហើយ កម្មជាអកុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាអកុសលកំពុង
 មាន កម្មជាអកុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាអកុសលកំពុងមាន

បទដ្ឋកថា

អយោសិ អកុសលកម្មំ ភវិស្សតិ អកុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ អកុសលកម្មំ ឧ
 ភវិស្សតិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ
 អកុសលកម្មំ អត្ថិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចា-
 រោ អត្ថិ អកុសលកម្មំ ឧត្ថិ អកុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ អកុសលកម្មំ ភវិស្សតិ
 អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ(*) ភវិស្សតិ អ-
 កុសលកម្មំ ភវិស្សតិ អកុសលស្ស កម្មស្ស
 វិចារោ ភវិស្សតិ អកុសលកម្មំ ឧ ភវិស្សតិ
 អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ ។

* ឧ. ឧ. ឧត្ថម្ម អត្ថិ អកុសលំ កម្មំ ឧ ភវិស្សតិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ ធិ វិស្សតិ ។

បទដ្ឋកថា

កម្មជាអកុសលមានរូបដោយ វិបាករបស់កម្មជាអកុសលនឹងមាន កម្មជា
 អកុសលមានរូបដោយ វិបាករបស់កម្មជាអកុសល នឹងមិនមាន កម្មជា
 អកុសលកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាអកុសលកំពុងមាន កម្មជាអកុសល
 កំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាអកុសលមិនមាន កម្មជាអកុសលកំពុងមាន
 វិបាករបស់កម្មជាអកុសល នឹងមាន កម្មជាអកុសល នឹងមាន
 វិបាករបស់កម្មជាអកុសល នឹងមាន កម្មជាអកុសលនឹងមាន វិបាក
 របស់កម្មជាអកុសល នឹងមិនមាន ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធិ

(២៣២) អយោសិ សាវជ្ជិ កម្មំ ។ ថេ ។
 អយោសិ អនាវជ្ជិ កម្មំ ។ ថេ ។ អយោសិ កណ្ណិ
 កម្មំ ។ ថេ ។ អយោសិ សុត្តិ កម្មំ ។ ថេ ។
 អយោសិ សុទ្ធីជ្រយំ កម្មំ ។ ថេ ។ អយោសិ
 ទុក្ខជ្រយំ កម្មំ ។ ថេ ។ អយោសិ សុទ្ធវិចារកំ
 កម្មំ ។ ថេ ។ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ អ-
 យោសិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អយោសិ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ធាយោសិ ទុក្ខវិចារស្ស កម្មស្ស
 វិចារកោ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ អតិ ទុក្ខវិ-
 ចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ
 កម្មំ ធម្មិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អ-
 យោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ កវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស
 កម្មស្ស វិចារកោ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចនិសង្កិទ្ធិ

(២៣២) កម្មប្រកបដោយពោធិ មានរូបហើយ ។ ថេ ។ កម្មមិន
 មានរូប មានរូបហើយ ។ ថេ ។ កម្មទៅ មានរូបហើយ ។ ថេ ។
 កម្មស មានរូបហើយ ។ ថេ ។ កម្មចម្រើនដោយសុខ មានរូបហើយ
 ។ ថេ ។ កម្មចម្រើនដោយទុក្ខ មានរូបហើយ ។ ថេ ។ កម្មមានសុខជា
 វិបាក មានរូបហើយ ។ ថេ ។ កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបហើយ
 វិបាករបស់កម្ម មានទុក្ខជាវិបាក មានរូបហើយ កម្មមានទុក្ខជាវិបាក
 មានរូបហើយ វិបាករបស់កម្ម មានទុក្ខជាវិបាក មិនមានរូបហើយ
 កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបហើយ វិបាករបស់កម្ម មានទុក្ខជាវិបាក
 កំពុងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបហើយ វិបាករបស់កម្មមាន
 ទុក្ខជាវិបាក មិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបហើយ វិបាក
 របស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបហើយ

បទដ្ឋកថា

១ កវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អត្ថំ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ អត្ថំ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស
 វិចារកោ អត្ថំ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ១ ទុក្ខវិចារក-
 ស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អត្ថំ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ
 កវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អត្ថំ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ១ កវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស
 កម្មស្ស វិចារកោ កវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ កវិ-
 ស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ កវិស្សតិ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ១ កវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស
 កម្មស្ស វិចារកោតិ ។

បទដ្ឋកថា

វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាកនឹងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក
 នឹងមាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក
 នឹងមាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមិនមាន ។

មហាវិញ្ញាណសកថា

បរិបណ្ណនិទាននិ

(២៣៣) ធន្តារោមេ កិក្ខុវេ សញ្ញាវិចល្យាសា
 ចិក្ខុវិចល្យាសា ធិដ្ឋិវិចល្យាសា កាតមេ ធន្តារោ អធិ-
 ទ្ធ កិក្ខុវេ ធិដ្ឋន្តិ សញ្ញាវិចល្យាសោ ចិក្ខុវិចល្យាសោ
 ធិដ្ឋិវិចល្យាសោ ធុក្ខេ កិក្ខុវេ សុខន្តិ សញ្ញាវិចល្យា-
 សោ ចិក្ខុវិចល្យាសោ ធិដ្ឋិវិចល្យាសោ អធន្តនិ កិក្ខុវេ
 អត្តាតិ សញ្ញាវិចល្យាសោ ចិក្ខុវិចល្យាសោ ធិដ្ឋិវិចល្យា-
 សោ អសុរោ កិក្ខុវេ សុខន្តិ សញ្ញាវិចល្យាសោ ចិក្ខុ-
 វិចល្យាសោ ធិដ្ឋិវិចល្យាសោ ឥមេ ទោ កិក្ខុវេ ធន្តា-
 រោ សញ្ញាវិចល្យាសា ចិក្ខុវិចល្យាសា ធិដ្ឋិវិចល្យាសា ។

មហាវិញ្ញាណសកថា

បរិបណ្ណនិទាន

(២៣៤) ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស (សេចក្តីសំ-
 ភាសន៍) ចិក្ខុវិចល្យាស (ធិដ្ឋន្ត) ធិដ្ឋិវិចល្យាស (ការយល់ខុស)
 នេះ មាន ២ យ៉ាង ចុវិចល្យាស ២ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជាទៀត
 ក្នុងក្រដាសទៀត ១ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស
 ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជាជាសុខ ក្នុងក្រដាសទៀត ១ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ
 សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជាខ្លះក្នុងក្រដាសទៀត ១
 ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជា
 ល្អក្នុងក្រដាសទៀត ១ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ នេះឯង សញ្ញាវិចល្យាស
 ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ២ យ៉ាង ។

បញ្ជីឈ្មោះ វិបល្លាសកថា

(២៣២) ចត្តារោម កិក្ខវេ ទសញ្ញាវិបល្លាសា
 ទតិក្ខវិបល្លាសា ទទិដ្ឋិវិបល្លាសា កកមេ ចត្តារោ
 អនិទ្ធវេ កិក្ខវេ អនិទ្ធិ ទសញ្ញាវិបល្លាសោ ទតិក្ខវិប-
 ល្លាសោ ទទិដ្ឋិវិបល្លាសោ ធុក្ខេ កិក្ខវេ ធុក្ខត្តិ ទ-
 សញ្ញាវិបល្លាសោ ទតិក្ខវិបល្លាសោ ទទិដ្ឋិវិបល្លាសោ
 អនត្តិ កិក្ខវេ អនត្តិ ទសញ្ញាវិបល្លាសោ ទតិក្ខ-
 វិបល្លាសោ ទទិដ្ឋិវិបល្លាសោ អសុរោ កិក្ខវេ អសុ-
 រត្តិ ទសញ្ញាវិបល្លាសោ ទតិក្ខវិបល្លាសោ ទទិដ្ឋិវិប-
 ល្លាសោ ឥមេ មោ កិក្ខវេ ចត្តារោ ទសញ្ញាវិបល្លា-
 សា ទតិក្ខវិបល្លាសា ទទិដ្ឋិវិបល្លាសា ។

បញ្ជីឈ្មោះ វិបល្លាសកថា

(២៣២) ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិនមែន
 មិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនទិដ្ឋិវិបល្លាស នេះ មាន ៤ យ៉ាង ចុះ ៤ យ៉ាង
 កើត្តិមេត្តច្បូរ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិន
 មែនមិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនទិដ្ឋិវិបល្លាស ជាមិនទៀង ក្នុងវត្តមិនទៀង ១
 ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិនមែនមិក្ខុវិបល្លាស
 មិនមែនទិដ្ឋិវិបល្លាស ជាជាទុក្ខក្នុងវត្តជាទុក្ខ ១ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ
 មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិនមែនមិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនទិដ្ឋិវិបល្លាស
 ជាមិនមែនខ្លួនក្នុងវត្តមិនមែនខ្លួន ១ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ មិនមែនសញ្ញា-
 វិបល្លាស មិនមែនមិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនទិដ្ឋិវិបល្លាស ជាមិនស្តារក្នុង
 វត្តមិនស្តារ ១ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ នេះឯង មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស
 មិនមែនមិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនទិដ្ឋិវិបល្លាស ៤ យ៉ាង ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

អធិដ្ឋេ ចិច្ចុសត្តិទោ ទុក្ខោ ធម៌ សុខសត្តិទោ
អនត្តនិ ធម៌ អត្តសត្តិទោ អសុភេ ធម៌ សុភសត្តិទោ(១)
ចិត្តាធិដ្ឋិហ កា(២)សត្តា(៣) ចិត្តចិត្តា វិសត្តិទោ
កេ យោកយុត្តា មារស្ស អយោកកេត្តិទោ(៤) ធម៌
សត្តា កត្តន្តិ សំសារំ ជាតិមរណាតមិទោ
យនា ធម៌ កុត្តា លោកស្មី ឧប្បន្តន្តិ ធម៌កត្តក
កេ ឥតិ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌
កេសិ សុត្តា ធម៌ សច្ចត្តា ស ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ កេ
អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋេ
អនត្តនិ ធម៌ អនត្តនិ(៥) អសុភំ អសុភកត្តសុ
សត្តាធិដ្ឋិស មាណា សត្តុទុក្ខំ ឧបទុក្ខន្តិ ។

១ ខ. ធម៌ អនត្តនិ ធម៌ អនត្តនិ អសុភ សុភសត្តិទោ ។ ២ ធម៌ ចិត្តាធិដ្ឋិហ ។ ៣ ធម៌ ចិត្តា
៤ ខ. អយោកកេត្តិទោ ។ ៥ ខ. ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

សត្តតាំងឡាយ មានសេចក្តីសំគាល់ទៀង ក្នុងក្រិវល
មិនទៀងផង មានសេចក្តីសំគាល់សុខក្នុងក្រិវលជាទុក្ខ
ផង មានសេចក្តីសំគាល់ខ្លួន ក្នុងក្រិវលមិនមែនខ្លួនផង
មានសេចក្តីសំគាល់ជាល្អក្នុងក្រិវលមិនល្អផង ត្រូវមិនមែន
កំចាត់ចង់ហើយ មានចិត្តក្រឡក មានសេចក្តីសំគាល់ខុស
សត្តតាំងនោះ ឈ្មោះជាប្រកបខ្លួន ក្នុងកិរេលសជាគ្រឿងប្រ-
កបរបស់នោះ មិនក្រឡកប្រកបនោះធម៌ឡើយ ភ្នែកដែល
ភ្លឺជាភិមន្តិមរណៈ វែមនិក្ខាលេវេ កាន់សិរិវា លុះ
កាលណា ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ ព្រះអង្គធ្វើនូវសិ ទ្រង់
ត្រាស់ឡើង ក្នុងលោក ព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសធម៌នេះ ជា
ធម៌ក្លាំងសត្វទ្រង់លំ ខ្លួនស្របខ្លួន សត្វតាំងនោះប្រកប
ដោយប្រាជ្ញា បានស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ
នោះ ទើបបានចំពោះនូវចិត្តរបស់ខ្លួន គឺបានឃើញនូវក្រ-
មិនទៀង ជាមិនទៀង បានឃើញនូវក្រិវលជាទុក្ខ ជា
ខ្លួន បានឃើញនូវក្រិវលមិនមែនខ្លួន ជាមិនមែនខ្លួន បាន
ឃើញនូវក្រិវលល្អ ជាមិនល្អ ជាអកប្រកាន់ត្រូវ ដោយ
សម្មាធិដ្ឋិ បានកត្តនិស្សន្ទសត្តតាំងក្នុង ។

ឧបសម្ព័ន្ធ វិបល្លាសកថា

ឥតេ ធម្មារោ វិបល្លាសា និដ្ឋិសឡន្ទស្ស បុក្ក-
 លស្ស បហំនា អប្បហំនាតិ កេចិ បហំនា កេចិ
 ឧប្បហំនា អនិទ្ធិ និទ្ធិន្តិ សញ្ញាវិបល្លាសោ ចិក្ខុវិប-
 ល្លាសោ និដ្ឋិវិបល្លាសោ បហំនោ ទុក្ខេ សុទន្តិ
 សញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ ចិក្ខុំ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិវិបល្លាសោ ប-
 ហំនោ អនត្តនិ អត្តាតិ សញ្ញាវិបល្លាសោ ចិក្ខុវិបល្លា-
 សោ និដ្ឋិវិបល្លាសោ បហំនោ អសុកេ សុកន្តិ
 សញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ ចិក្ខុំ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិវិបល្លាសោ
 បហំនោ ទ្ធិសុ វត្ថុសុ ន វិបល្លាសា បហំនា ទ្ធិសុ
 វត្ថុសុ ទ្វេ វិបល្លាសា បហំនា ធម្មារោ វិបល្លាសា
 អប្បហំនា ច ធម្មសុ វត្ថុសុ អដ្ឋ វិបល្លាសា
 បហំនា ធម្មារោ វិបល្លាសា អប្បហំនាតិ ។

វិបល្លាសកថា

ឧបសម្ព័ន្ធ វិបល្លាសកថា

វិបល្លាសតំនំ ៤ នេ បុគ្គលក្កកបច្ចុណិវោយចិដ្ឋិ លរបេនំបុន
 ខ្លះ លរបេនំមិនបុនខ្លះ គឺវិបល្លាសខ្លះ លោកលរបេនំបុន វិបល្លាសខ្លះ
 លោកលរបេនំមិនបុន សញ្ញាវិបល្លាស ចិក្ខុវិបល្លាស ចិដ្ឋិវិបល្លាស
 ជាទៀងក្នុងវេលាមិនទៀង លោកលរបេនំហើយ តែសញ្ញាទៅកើត
 ចិក្ខុទៅកើត ជាសុខក្នុងវេលាខុស លោកលរបេនំបុន ត្រឹមតែចិដ្ឋិ
 វិបល្លាសទេ សញ្ញាវិបល្លាស ចិក្ខុវិបល្លាស ចិដ្ឋិវិបល្លាស ជាសុខ
 ក្នុងវេលាមិនមែនខ្លះ លោកលរបេនំហើយ តែសញ្ញាទៅកើត ចិក្ខុទៅ
 កើត ជាសុខក្នុងវេលាមិនល្អ លរបេនំបុនតែចិដ្ឋិវិបល្លាសទេ (គឺជា)
 វិបល្លាស ២ ក្នុងវេលា ២ លោកលរបេនំហើយ វិបល្លាស ២ ក្នុងវេលា ២
 លោកលរបេនំហើយ ត្រង់វិបល្លាស ២ លរបេនំបុនទេ គឺ វិបល្លាស ៤
 ក្នុងវេលា ២ លោកលរបេនំ វិបល្លាស ២ លរបេនំបុនទេ ។

ឬចំ វិបល្លាសកថា ។

មហានិគ្គ មគ្គកថា

(២៣៧) ឧត្តោតិ កោលត្ថេន ឧត្តោ ។ សោតា-
ចត្តិមគ្គក្កុណោ ធស្សនដ្ឋេន សម្មានិដ្ឋិ មិច្ឆានិដ្ឋិយោ
ចហានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធសហជាតានិ
នម្មានិ ឧបត្ថម្ភនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធកិ-
លេសានិ ចរិយានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន
ចដិវេទានិវិសោធនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ចិក្ខុ-
ស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ចិក្ខុស្ស
វេទនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន វិសេសាចិកមាយ
ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ឧត្តរិ ចដិវេទាយ ឧត្តោ ទេវ
ហេតុ ធន សព្វាភិសមយាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ
ធន ឱរោធន ចតិដ្ឋាចនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន
អភិធិរោចនដ្ឋេន សម្មាសន្តច្យោ មិច្ឆាសន្តច្យស្ស
ចហានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន សហជាតានិ
នម្មានិ ឧបត្ថម្ភនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន
កិលេសានិ ចរិយានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ
ធន ចដិវេទានិវិសោធនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន

មហានិគ្គ មគ្គកថា

(២៣៨) ភាព្យថ មគ្គ រោមមគ្គ ដោយអគ្គស្តវច្ឆេ ។ ក្នុងនោះ
នៃសោតាចត្តិមគ្គ សម្មានិដ្ឋិ ដោយអគ្គថាយពរិយេញ ជាមគ្គផង ជាហេតុ
ផង ដើម្បីលម្អិតនិដ្ឋិ ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីឧបត្ថម្ភនៃពួក
សហជាតនិ ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីគ្របសន្តត់នៃពួកកិលេស
ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីជម្រុះនៃពួកវិសេសានិចរិវេទនិដិវេទនិ
ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីគ្រុះនៃពួកវិសេសានិចរិវេទនិដិវេទនិ
ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីគ្រុះនៃពួកវិសេសានិចរិវេទនិដិវេទនិ
ដើម្បីជម្រុះនៃពួក ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីគ្រុះនៃពួកវិសេស
ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីចាក់ព្រះគោរពទៀត ជាមគ្គផង ជាហេតុ
ផង ដើម្បីគ្រាស់ដីនៃស្តវច្ឆេ ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីកំភិត
សត្វឱ្យបិទនាសិច ក្នុងនិរោធន ។ សម្មាសន្តច្យៈ ដោយអគ្គថាលើក
ចិត្តឡើងកាន់កាម្មណ៍ ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីលម្អិតសន្តច្យៈ
ជាមគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីឧបត្ថម្ភ នៃពួកសហជាតនិ ជា
មគ្គផង ជាហេតុផង ដើម្បីគ្របសន្តត់ នៃពួកកិលេស ជាមគ្គ
ផង ជាហេតុផង ដើម្បីជម្រុះនៃពួកវិសេស មានចដិវេទនិដិវេទនិ

ឧបាស័ក្ខ ឧប្បស័ក្ខ

ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ចិត្តស្ស
 វេទនាតាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន វិសេសាធិកមាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ឧត្តរិ ធនិវេទនាយ ឧត្តោ ទេវ
 ហេតុ ធន សទ្ធាភិសមយាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ
 ធន និរោធន ធនិដ្ឋាមនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន
 ធនិក្កហដ្ឋេន សម្មាវាទា ធនិប្បាវាទាយ ធនហានាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន សហជាតានិ ធន្មានិ ធនតុ-
 ធនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន កិលេសានិ ធនិយា-
 នាតាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ធនិវេទនាធិវិសោធនា-
 យ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តោ
 ទេវ ហេតុ ធន ចិត្តស្ស វេទនាតាយ ឧត្តោ ទេវ
 ហេតុ ធន វិសេសាធិកមាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន
 ឧត្តរិ ធនិវេទនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន សទ្ធាភិស-
 មយាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន និរោធន ធនិដ្ឋាម-
 នាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ធន សម្មាដ្ឋានដ្ឋេន សម្មា-
 កម្មត្តោ ធនិប្បាកម្មត្តស្ស ធនហានាយ ឧត្តោ ទេវ
 ហេតុ ធន សហជាតានិ ធន្មានិ ធនតុធនាយ

ឧបាស័ក្ខ ឧប្បស័ក្ខ

ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីវេទនាចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុភូតុណវិសេស
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចាក់ចូលទៅទៀត ជាមគ្គផល ជាហេតុ
 ផល ដើម្បីត្រាស់ដឹងខ្លួនសព្វៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីកាត់សព្វ
 ឱប្បិកទៅចំពោះ ក្នុងនិរោធន ។ សម្មាវាទា ដោយអក្ខរាណិកាតំ ជាមគ្គ
 ផល ជាហេតុផល ដើម្បីលះចំណែកវា ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បី
 ឧបកម្មត្តកុសលជាតមិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្របសង្កត់
 ខ្លួនកិលេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីជម្រះខ្លួនកុណវិសេសទាន
 ធនិវេទនាធិវេទ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល
 ជាហេតុផល ដើម្បីវេទនាចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុ
 ភូតុណវិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចាក់ចូលទៅទៀត
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីត្រាស់ដឹងខ្លួនសព្វៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុ
 ផល ដើម្បីកាត់សព្វឱប្បិកទៅចំពោះ ក្នុងនិរោធន ។ សម្មាកម្មន្តៈ
 ដោយអក្ខរាណិកាតំ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីលះចំណែក-
 កម្មន្តៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីឧបកម្មត្តកុសលជាតមិ

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្កីសង្កាតត្ថោ

ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច កំលេសាធិ បរិយាណនាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច បដិវេទនិវិសោធនាយ ឧត្តោ
 ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តោ ទេវ
 ហេតុ ច ចិត្តស្ស វេទនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច
 វិសេសាធិកនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ឧត្តនិ បដិ-
 វេទនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច សច្ចាកិសធម្មនាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ធិរោធន ចតិដ្ឋាបនាយ ឧ-
 ត្តោ ទេវ ហេតុ ច វេទនាធម្មេន សម្មាសម្ពុទ្ធិវិ
 ចិត្តាភារិយស្ស បហានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច
 ។ ចេ ។ ចក្កហេដ្ឋេន សម្មាសម្ពុទ្ធិវិចិត្តាភារិយាម-
 ស្ស បហានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ។ ចេ ។
 ឧបដ្ឋានធម្មេន សម្មាសម្ពុទ្ធិវិចិត្តាភារិយា បហានាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ។ ចេ ។ អវិក្កេចធម្មេន
 សម្មាសម្ពុទ្ធិវិចិត្តាភារិយស្ស បហានាយ ឧត្តោ
 ទេវ ហេតុ ច សហជាតាធិ ធម្មាធិ ឧបក្កម្ភនាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច កំលេសាធិ បរិយាណនាយ
 ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច បដិវេទនិវិសោធនាយ

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្កីសង្កាតត្ថោ

ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្របសង្កត់នូវក្នុងកិលេស ជាមគ្គផល
 ជាហេតុផល ដើម្បីជម្រុះនូវគុណវិសេសនាបដិវេទនាជាដើម ជាមគ្គផល
 ជាហេតុផល ដើម្បីធានាដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីផ្លូវផល
 វៃចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រាណវិសេស ជាមគ្គផល ជា
 ហេតុផល ដើម្បីចាក់ព្រះនាព្រៀន ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្រាស
 ដីនៃនូវសច្ចៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីញ៉ាំងសក្ខីឱ្យបែកទៅចំពោះ
 ក្នុងនិរោធិ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិវិ ដោយអន្តរាម្ពុផល ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីលះចង់ចិត្តាភារិយៈ ។ ចេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិវិ ដោយអន្តរាម្ពុផល ឡើង
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីលះចង់នូវចិត្តាភារិយាមៈ ។ ចេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិវិ
 ដោយអន្តរាម្ពុផល ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីលះចង់ចិត្តាភារិយា
 ។ ចេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិវិ ដោយអន្តរាម្ពុផលនាយ ជាមគ្គផល ជាហេតុ
 ផល ដើម្បីលះចង់ចិត្តាភារិយា ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចក្កម្ភនូវក្នុង
 សហជាតចមិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្របសង្កត់នូវក្នុងកិលេស
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីជម្រុះនូវគុណវិសេសនាបដិវេទនាជាដើម

បញ្ជីបញ្ជី បញ្ជី

បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ បញ្ជី
លេខ ហេតុ ៨ ចិត្តស្ស កេណាយ បញ្ជី លេខ
ហេតុ ៨ វិសេសាធិកាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨
ឧត្តរ ចដិវេនាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨ សញ្ញាភិសេ-
យាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨ ចិរេនេ បតិដ្ឋាបាយ
បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨ ។

(២៣៦) សកណាតិបញ្ជីកុណា ឧស្សនដ្ឋេន
សញ្ញាធិដ្ឋិ ។ ថេ ។ អវិក្កេបដ្ឋេន សញ្ញាសនាធិ
ឱឡារិកស្ស កាមកសញ្ញាធិស្ស ចដិយសញ្ញា-
ធិស្ស ឱឡារិកស្ស កាមកតទុសយស្ស ចដិ-
យាទុសយស្ស បហានាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨
សហជាតាធិ ឧត្តាធិ ឧបត្តត្តាយ បញ្ជី លេខ
ហេតុ ៨ កិលេសាធិ បរិយាណាយ បញ្ជី លេខ
ហេតុ ៨ ចដិវេនាធិវិសោធិនាយ បញ្ជី លេខ ហេ-
តុ ៨ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨
ចិត្តស្ស កេណាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨ វិសេសា-
ធិកាយ បញ្ជី លេខ ហេតុ ៨ ឧត្តរ ចដិវេនាយ

បញ្ជីបញ្ជី បញ្ជី

ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
ដើម្បីផ្សេងវិចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុក្កុណ-
វិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុក្កុណាចៀត ជា
មគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រាសដីនិវាសនៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
ដើម្បីកាត់សត្វឱ្យប្រើទៅចំពោះ ក្នុងនិរោធ ។

(២៣៦) ក្នុងនោះ វិសេសាតាមមគ្គ សញ្ញាធិដ្ឋិ ដោយ
អត្តយលំយើញ ។ ថេ ។ សញ្ញាសនាធិ ដោយអត្តយមិទ្ធិនយមាយ
ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីលេចនិវាសនាសំយោជនៈ និង
ចដិយសំយោជនៈដ៏គ្រាតគ្រាត ឱកាមកតាទុស័យ និងចដិយាទុស័យ
ដ៏គ្រាតគ្រាត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុក្កុណាសហ-
ជាតិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រសព្វនិវាសនៈកិលេស
ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រសព្វនិវាសនៈវិសេស មានចដិវេន
ជាដើម ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល
ជាហេតុផល ដើម្បីផ្សេងវិចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុ-
ក្កុណាវិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាតុក្កុណាចៀត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ការទិកថា

ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច សប្តាភិសមយាយ ឧត្តោ ទេវ
ហេតុ ច ឱរោទេ បតិដ្ឋាបនាយ ឧត្តោ ទេវ
ហេតុ ច ។

អនាកាមិធម្មកុណោ នស្សនដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ
។ ថេ ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាទិ អណ្តសហក-
កស្ស កាមកសញ្ញាជនស្ស ចជិយសញ្ញាជនស្ស
អណ្តសហកកស្ស កាមកកាទុសយស្ស ចជិយាទុ-
សយស្ស ចហានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច សហ-
ជាតាទិ នម្មាទិ ឧបកុម្មនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច
កិលេសាទិ បរិយាណនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច
ចជិវេទានិវិសោទនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស
អចិដ្ឋានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស វេទនា-
យ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច វិសេសាទិកអាយ ឧត្តោ
ទេវ ហេតុ ច ឧត្តរិ ចជិវេទាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ
ច សប្តាភិសមយាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ឱរោទេ
បតិដ្ឋាបនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ការទិកថា

ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំសព្វៈ ជាមន្តផង ជាហេតុ
ផង ដើម្បីកាត់សត្វឱ្យប្រគល់ទៅចំពោះ ក្នុងនិរោធ ។

ក្នុងនិរោធីនកតាមមន្ត សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអនុបាយលំយើញ ។ ថេ ។
សម្មាសមាទិ ដោយអនុបាយមិទ្ធកាយមាយ ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីលះ-
ចង់ខ្ញុំកាមកសយោជនៈ និងចង់យសយោជនៈជីស្តចស្លឹក ខ្ញុំកាម-
កតាទុស័យ និងចង់យាទុស័យជីស្តចស្លឹក ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បី
។ បក្កមន្តវត្ថុកសហជាធម៌ ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីគ្របសត្វកំ
ខ្ញុំវត្តកិរិយស ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីជម្រុះខ្ញុំកុណារិសេសតាម
ចង់វេទជាដើម ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីអចិដ្ឋានវិចិត្ត ជាមន្តផង
ជាហេតុផង ដើម្បីជម្រុះជីវិតវិចិត្ត ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីបាទ
ខ្ញុំកុណារិសេស ជាមន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីចាក់ក្នុងទៅទៀត ជា
មន្តផង ជាហេតុផង ដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំសព្វៈ ជាមន្តផង ជាហេតុផង
ដើម្បីកាត់សត្វឱ្យប្រគល់ទៅចំពោះ ក្នុងនិរោធ ។

បញ្ចវគ្គ បន្តរាជ

អរណ្តមក្កក្កាណោ ធស្សនដ្ឋានំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។
 អវិក្ខេបដ្ឋានំ សម្មាសមាទិ រូបរាគស្ស អរូបរាគស្ស
 មានស្ស ឧទ្ធច្ធុស្ស អវិជ្ជាយ មាតានុសយស្ស រាគានុ-
 សយស្ស(*) អវិជ្ជានុសយស្ស មរោតាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធន សហជាតាទំ ធម្មាទំ ឧបក្កម្ពនាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធន កំលេសាទំ មវិយាណាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធន មដិវេទានិវិសោធនាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធន ចិត្តស្ស អនិដ្ឋានាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន
 ចិត្តស្ស រោតាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន វិសេសាទិ-
 កនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន ឧត្តវំ មដិវេទាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធន សទ្ធាកិសមយាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ
 ធន និកោធន មតិដ្ឋានាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន ។

(២០៧) ធស្សនមក្កោ សម្មាទិដ្ឋិ អភិរោចនមក្កោ
 សម្មាសង្ក័យោ ចរិត្តហមក្កោ សម្មាភំពា សម្មាដ្ឋានម-
 ក្កោ សម្មាកម្មន្តោ រោតានមក្កោ សម្មាភាជីវោ បក្ក-
 ហមក្កោ សម្មាភាយាហោ ឧបដ្ឋានមក្កោ សម្មាសតិ

* ឧ. វ. រាវរាគានុសយស្ស ។

បញ្ចវគ្គ បន្តរាជ

ក្នុងទណៈវៃនហោត្តម្ភ សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអក្កដាយលំយើញ្ញ យេ ។
 សម្មាសមាទិ ដោយអក្កដាទិវេទនាយ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីលម្អើល្អវប្បកម អប្បកមៈ មានៈ ទទ្ធុៈ អវិជ្ជា មាតានុ-
 សយ រាគានុសយ អវិជ្ជានុសយ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បី
 ទម្ពម្ពន្តវប្បកសហជាតមិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្រូបសង្កត់
 នូវលកិលេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រវេណ្ឌវិសេស
 មានចរិវេទជាដើម ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអនិដ្ឋានវិចិត្ត
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីផ្សំផលវិចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីប្រវេណ្ឌវិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចាក់ចុះគេវ
 ទៀត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីក្រាស់ដីនូវសច្ចៈ ជាមគ្គផល
 ជាហេតុផល ដើម្បីកាត់សត្វទ្យុប្រាទៅចំពោះ ក្នុងនិរោធ ។

(២០៧) សម្មាទិដ្ឋិ មានករយលំយើញ្ញជាមគ្គ សម្មាសង្កត្តៈ
 មានការលើកចិត្តកាន់ការម្សឺជាមគ្គ សម្មាភំពា មានការកំណត់ជាមគ្គ
 សម្មាកម្មន្តៈ មានការទ្រទ្រង់ជាមគ្គ សម្មាភាជីវៈ មានការផ្សំផលជាមគ្គ
 សម្មាភាយាមៈ មានការផ្តល់ជាមគ្គ សម្មាសតិ មានការប្រកបប្រយ័ត្នជាមគ្គ

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

អវិក្ខេបមគ្គោ សម្មាសមាធិ ឧបដ្ឋានមគ្គោ សតិស-
 ម្ពោជ្ឈន្តោ ចរិយមគ្គោ ធម្មវិធសមម្ពោជ្ឈន្តោ ធកុ-
 ហមគ្គោ វិរិយសមម្ពោជ្ឈន្តោ ផរណមគ្គោ បីតិសម្ពោ-
 ជ្ឈន្តោ ឧបសមមគ្គោ ចស្សន្តិសមម្ពោជ្ឈន្តោ អវិក្ខេប-
 មគ្គោ សមាធិសមម្ពោជ្ឈន្តោ បដិសម្ពាទមគ្គោ ឧប-
 ក្ខានសមម្ពោជ្ឈន្តោ អស្សន្តិយេ អកម្មយមគ្គោ សទ្ធា-
 ពលំ កោសដ្ឋេ អកម្មយមគ្គោ វិរិយពលំ ធមោនេ
 អកម្មយមគ្គោ សតិពលំ ឧទ្ធច្វេ អកម្មយមគ្គោ
 សមាធិពលំ អវិជ្ជាយ អកម្មយមគ្គោ ចញ្ញាពលំ
 អនិទោកុមគ្គោ សន្តិទ្ធិយំ ធកុហមគ្គោ វិរិយទ្ធិយំ
 ឧបដ្ឋានមគ្គោ សតិទ្ធិយំ អវិក្ខេបមគ្គោ សមាធិទ្ធិយំ
 នស្សនមគ្គោ ចញ្ញាទ្ធិយំ អាទិចតេយ្យដ្ឋេន ឥទ្ធិយំ
 មគ្គោ អកម្មយដ្ឋេន ពលំ មគ្គោ និយ្យានដ្ឋេន
 ពោជ្ឈន្តោ មគ្គោ ហេតុដ្ឋេន^(១) មគ្គោ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
 សតិច្យដ្ឋានា មគ្គោ ចណហនដ្ឋេន សម្មច្យុតានា មគ្គោ

១. ឧប្បម មគ្គានិ យោ ឥន្តិ ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

សម្មាសមាធិ មានការមិនកយមាយជាមគ្គ សតិសម្ពោជ្ឈន្តំ មានការប្រុង
 ប្រយ័ត្នជាមគ្គ អង្វរិយសមម្ពោជ្ឈន្តំ មានការគិតចោលរោជាមគ្គ វិរិយ-
 សមម្ពោជ្ឈន្តំ មានការផ្អើរឡើងជាមគ្គ បីតិសមម្ពោជ្ឈន្តំ មានការស្រួល
 ទៅជាមគ្គ ចស្សន្តិសមម្ពោជ្ឈន្តំ មានការស្របស្រួលជាមគ្គ សមាធិ-
 សមម្ពោជ្ឈន្តំ មានការមិនកយមាយជាមគ្គ ឧបកុសមម្ពោជ្ឈន្តំ មាន
 ការគិតចោលរោជាមគ្គ សទ្ធាពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះការមិនជឿ
 ជាមគ្គ វិរិយពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះការខ្ជិលប្រកួសជាមគ្គ
 សតិពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះសចក្តីប្រហែសជាមគ្គ សមាធិ-
 ពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះទេពច្នះជាមគ្គ ចញ្ញាពលៈ មានការមិន
 កម្រិត ព្រោះអវិជ្ជាជាមគ្គ សន្តិទ្ធិយ មានការជឿសិបជាមគ្គ វិរិយទ្ធិយ
 មានការផ្អើរឡើងជាមគ្គ សតិទ្ធិយ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជាមគ្គ សមាធិ-
 ទ្ធិយ មានការមិនកយមាយជាមគ្គ ចញ្ញាទ្ធិយ មានការយល់ឃើញជា
 មគ្គ ឥទ្ធិយ ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តថាជាអធិបតី ពលៈ ឈ្មោះជាមគ្គ
 ដោយអន្តថាមិនកម្រិត រោជ្ឈន្តំ ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តថាចេញចាក
 (វដ្តៈ) ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តថាជាហេតុ សតិច្យដ្ឋាន ឈ្មោះជាមគ្គ
 ដោយអន្តថាប្រុងប្រយ័ត្ន សម្មច្យុតាន ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តថាគំនិត

ឈាវង្គ ចន្ទរាជ

ឥន្ទ្រជ្រុង ឥន្ទ្រិចាណ មាត្រា តថជ្រុង សទ្ធា មាត្រា
 អវិក្ខេបជ្រុង សមរាជា មាត្រា អនុបស្សន្តជ្រុង វិប-
 ស្ស័យ មាត្រា ឯកសាស្ត្រ មាត្រា សមរាជវិបស្ស័យ មាត្រា
 អនតវត្តជ្រុង យុគនន្ទា មាត្រា សិវរាជ្រុង សិល-
 វិស្សុទ្ធិ មាត្រា អវិក្ខេបជ្រុង ជិត្តវិស្សុទ្ធិ មាត្រា ឧស្ស័-
 នជ្រុង ទិដ្ឋិវិស្សុទ្ធិ មាត្រា មុត្តជ្រុង វិហារក្នុង មាត្រា
 ចជីវេនជ្រុង វិជ្ជា មាត្រា បរិបូណ៌ជ្រុង វិមុត្តិ មាត្រា
 សមុទ្រជ្រុង មាយ ញាណី មាត្រា ធម្មា មាត្រា
 ជ្រុង មាត្រា មនសិការោ សមុប្បាជ្រុង មាត្រា
 ជស្ស្ស សមោចាជ្រុង មាត្រា វេទនា សមោស-
 រណ៍ជ្រុង មាត្រា សមាជិច្ឆមុជ្រុង មាត្រា សតិ
 អាជិមតេយ្យជ្រុង មាត្រា បញ្ញា តន្ត្រាជ្រុង មាត្រា
 វិមុត្តិ សារជ្រុង មាត្រា អមតោគន្ធិ ជំនាន់ បរិយោ-
 សាជ្រុង មាត្រា ។

ចន្ទរាជ ។

ឈាវង្គ ចន្ទរាជ

ឥន្ទ្រជ្រុង ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ សទ្ធាឈាវង្គ ដោយ
 អនុបស្ស័យ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ វិប-
 ស្ស័យ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ សមរាជវិបស្ស័យ ឈាវង្គ
 ដោយអនុបស្ស័យ យុគនន្ទា (ធម្មាស្រីយន្តិកាជ្រុង
 ជិត្តវត្ត(ត្រាវត្រាម) ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ ប្រតិបត្តិកា
 សិវវិស្សុទ្ធិ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ ជិត្តវិស្សុទ្ធិ ឈាវង្គ
 ដោយអនុបស្ស័យ ទិដ្ឋិវិស្សុទ្ធិ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ
 ធម្មា ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ (ធម្មាស្រីយន្តិកា) វិជ្ជា
 ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ វិមុត្តិ ឈាវង្គ ដោយអនុប
 សមុទ្រ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ មាយ ឈាវង្គ ដោយអនុប
 ញាណី ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ ធម្មា ឈាវង្គ ដោយអនុប
 សមោចា ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ វេទនា ឈាវង្គ
 ដោយអនុបស្ស័យ សមាជិច្ឆ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ សតិ
 ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ បញ្ញា ឈាវង្គ ដោយអនុប
 តន្ត្រា ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ វិមុត្តិ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ
 អមតោគន្ធិ ឈាវង្គ ដោយអនុបស្ស័យ (វិមុត្តិកាសាសនា) ។

ចន្ទរាជ ។